

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

Innkalling

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 05.02.2020
Møtested: Kommunestyresalen, Rådhuset
Møtetid: 10:00

Dersom du har forfall til møtet, skal du melde dette til din gruppeleder, som er ansvarlig for å innkalle vara.

Møtet starter med følgende orienteringer:

1. Rapport om sammenslåing av Helse Finnmark og UNN v/Kristian Fanghol
2. Arbeidsgruppa for underjordsdrift: Underjordsdrift som alternativ driftsform. Det er satt av 20 minutter + 10 minutter til spørsmål.

Kirkenes, 22.01.2020

Rafaelsen, Rune Gjertin
ordfører

SAKSLISTE:

Saksnr.:	Sakstittel:	Arkivsak:	U.off:
	VEDTAK FRA KONTROLLUTVALGET - SKAL LEGGES FRAM FOR KOMMUNESTYRET TIL ORIENTERING	16/522	
001/20	ARCTIC MAYORS' FORUM PROGRAMME IN TROMSØ 26. - 27. JANUARY 2020 Saksordfører: Rune Rafaelsen, rurf@svk.no , tlf. 90160776	20/11	
002/20	LOVLIGHETSKONTROLL SAK 12/19 SØKNAD OM TILSKUDD FRA NÆRINGSFONDET TIL INTERNASJONALT NÆRINGSSAMARBEID Saksordfører: Eilif Johannesen, eilif.johannesen@airservice.no , tlf. 90580920	19/3028	
003/20	TILSTANDSRAPPORT FOR GRUNNSKOLEN 2019 Saksordfører: Elin Mathisen, emh@svk.no , tlf. 90698485	20/163	
004/20	OVERSIKTSBILDE OVER HELSETILSTAND OG PÅVIRKNINGSFAKTORER 2020-2024 Saksordfører: Veronica Johnsen, nica.johnsen@hotmail.com , tlf. 97046747	19/3358	
005/20	KJØP AV TJENESTE FOR GJENNOMFØRING AV PROSJEKT FOR INNFØRING AV PARKERINGSavgift Saksordfører: Robert Nesje, rne@svk.no , tlf. 91354852	19/700	
006/20	SELSKAPSAVTALE VARANGER MUSEUM IKS Saksordfører: Pål K. Gabrielsen, pkg@svk.no , tlf. 95277335	20/160	
007/20	HANDLINGSPLAN MED BUDSJETT FOR 2020 FOR SØR-VARANGER UTVIKLING AS Saksordfører: Øyvind Strømhaug Grongstad, oyvin.grongstad@gmail.com , tlf. 90603041	15/3691	
008/20	TILPASNING TIL NY KOMMUNELOV - SAMARBEIDSAVTALE MED ØST-FINNMARK REGIONRÅD FRA 2019 Saksordfører: Kurt Wikan, kurt.wikan@ffk.no , tlf.	19/3236	

	90032225		
009/20	HØRINGSUTTALELSE TIL FORSLAG TIL ENDRINGER I SAMELOVEN OG UTKAST TIL VEILEDER FOR KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER Saksordfører: Mariann Wollmann Magga, mariann.magga@gmail.com , tlf. 97702350	19/3221	
010/20	UNDERSKRIFTSKAMPANJE/INNBYGGERINITI ATIV - DAGAKTIVITETSTILBUD FOR HJEMMEBOENDE PERSONER MED DEMENS Saksordfører: Gunn-Bodil Mathisen, gunnbodil@gmail.com , tlf. 90762093	19/12	
011/20	KIRKENES HAVN SØR-VARANGER KF - VALG OG SAMMENSETNING AV HAVNESTYRET Saksordfører: Pål K. Gabrielsen, pkg@svk.no , tlf. 95277335	16/1803	
012/20	VALG AV FONDSSTYRE OG STYRE FOR PRIMÆRNÆRINGSFONDET 2019 - 2023 Saksordfører: Pål K. Gabrielsen, pkg@svk.no , tlf. 95277335	19/2469	
013/20	ELDRERÅDET: VALG AV NY VARAREPRESENTANT FOR ANNE FLAATTEN Saksordfører: Pål K. Gabrielsen, pkg@svk.no , tlf. 95277335	19/2469	
014/20	VALG AV REPRESENTANT TIL FINNMARK FRILUFTSRÅD 2019 - 2023 Saksordfører: Pål K. Gabrielsen, pkg@svk.no , tlf. 95277335	19/2469	
015/20	VALG AV STYREREPRESENTANT TIL NORASENTERET 2019-2023 Saksordfører: Pål K. Gabrielsen, pkg@svk.no , tlf. 95277335	19/2469	
016/20	VALG AV VARAREPRESENTANT FRA BRUKERORGANISASJON TIL SAMISK RÅD 2019- 2023 Saksordfører: Pål K. Gabrielsen, pkg@svk.no , tlf. 95277335	19/2469	

KONTROLLUTVALGAN IS

Sekretariat for kontrollutvalgene i Vardø, Vadsø,
Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Tana
Nesseby, Båtsfjord, Sør – Varanger og Finnmark
fylkeskommune

Vår dato 29. november
2019
Vår saksbehandler:
Lene Harila
J.nr.: 29/2019
Arkiv: 420.1.6

Sør-Varanger kommune
Formannskap/Kommunestyre
Postboks 406
9915 KIRKENES

KONTROLLUTVALGETS ÅRSPLAN 2020

Kontrollutvalget har i møte 28. november 2019, sak 36/19 vedtatt kontrollutvalgets årsplan for 2020.

Vedlagt følger kontrollutvalgets årsplan for 2020, og en ber om at denne legges fram for kommunestyret til orientering.

Knut Mortensen
Leder i Kontrollutvalget

Vedlegg: årsplan 2020 for kontrollutvalget

**Sør-Varanger
kommune**

**ÅRSPLAN
2020
FOR
KONTROLLUTVALGET**

1. KONTROLLUTVALGET

1.1 SAMMENSETNING

Sør-Varanger kommune kontrollutvalg består av følgende medlemmer og varamedlemmer for perioden 2019 – 2023:

	Medlemmer	Personlige varamedlemmer
1	Knut Mortsensen, SP (leder)	Wenche Randal
2	Arne Liaklev, MdG, (nestleder)	Marius Eriksen
3	Morten Galaasen, H	
4	Gunn Inger Svane, SP	
5	Anne Flaatten, SV	Ida Jørstad

Sekretariatsfunksjonen ivaretas av Kontrollutvalgan IS som er et samarbeid mellom kommunene i Øst-Finnmark. Kontrollutvalgsleder sitter i styret for Kontrollutvalgan IS.

1.2 KONTROLLUTVALGETS HJEMMEL

Kontrollutvalgets virksomhet er regulert i:

- Kommunelovens kapittel 23
- Forskrift om kontrollutvalg og revisjon i kommuner og fylkeskommuner

Kommunestyret kan i tillegg til de lovpålagte oppgaver og prosedyrer fastsette eget reglement for folkevalgte utvalg, og som også gir regler for kontrollutvalget.

1.3 KONTROLLUTVALGETS ANSVAR, MYNDIGHET OG ARBEIDSOMRÅDE

Kommunestyret har det øverste tilsynet med den kommunale forvaltningen. Kontrollutvalget er kommunestyrets redskap for å føre løpende kontroll med forvaltningen. Kontrollutvalget skal ifølge Kommuneloven § 23-2 påse at:

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte.*
- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak*
- c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i*
- d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv (eierskapskontroll)*
- e) vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.*

Kontrollutvalget skal føre løpende kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret, inkludert å se til at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning, jf. *Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3*. Kontrollutvalget skal også sørge for at det gjennomføres eierskapskontroller

Kontrollutvalget kan ikke overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens folkevalgte organer eller andre kommunale organer (jfr Forskrift om kontrollutvalg og revisjon §1).

2. KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET

2.1 MØTER I KONTROLLUTVALGET

Møter i kontrollutvalget er åpne. Møtene lukkes i saker/ orienteringer der lov- og regelverk tilsier taushetsplikt.

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret når utvalgets saker skal behandles. Utvalgets leder kan la ett av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne. (jfr Kommuneloven § 23-2 annet ledd.)

Ordfører og kommunens revisor har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter. Rådmannen kan innkalles når utvalget ønsker det. Det legges opp til 4 møter årlig, se møteplan kapittel 4. Ved behov kan det avholdes ekstra møter.

2.2 KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER

2.2.1 Risiko- og vesentlighetsvurdering

Kontrollutvalget skal i 2020 bestille en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunen og dens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

2.2.2 Regnskapsrevisjon og på-se-ansvar

Kontrollutvalgets på-se-ansvar innebærer å:

1. påse at regnskapet blir revidert på en betryggende måte.
2. holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet
3. påse at revisjonsarbeidet foregår i samsvar med lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets avtaler med og instruksjer til revisor.

Kontrollutvalget skal gi uttalelse om kommunens årsregnskap og årsmelding til kommunestyret før formannskapet innstiller til vedtak. Når det gjelder kommunale foretak skal kontrollutvalget sin uttalelse gå direkte til kommunestyret.

Kontrollutvalget er pålagt å føre tilsyn med revisjonens arbeid. Dette utøves ved at revisor legger fram sin uavhengighetserklæring, de presenterer overordnet revisjonsstrategi for året, revisorbrev og informasjon gitt i møte til kontrollutvalget.

2.2.3 Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal i 2020 utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon som gjelder 2020 - 2024. Planen skal sendes til kommunestyret og vedtas der. Kontrollutvalget prioriterer, på bakgrunn av risiko- og vesentlighetsvurderingen, tjenesteområder der forvaltningrevisjon bør gjennomføres i perioden. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon fra revisjonen. Forvaltningsrevisjon kan bestilles uavhengig av prioriterte områder dersom det oppstår behov for dette.

Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om gjennomførte forvaltningsrevisjoner og resultatet av dem.

2.2.4 Eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal i 2020 utarbeide en plan for eierskapskontroll som gjelder 2020 - 2024. Planen skal sendes til kommunestyret og vedtas der. Kontrollutvalget prioriterer, på bakgrunn av risiko- og vesentlighetsvurderingen, selskaper der eierskapskontroll bør gjennomføres i perioden.

Kontrollutvalget bestiller eierskapskontroll fra revisjonen. Selskapskontroll kan bestilles uavhengig av vedtatte prioriteringer dersom det oppstår behov for dette.

Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om gjennomførte eierskapskontroller og resultatet av dem.

2.2.5 Andre oppgaver

Kontrollutvalget kan kreve at kommunen legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver. Kontrollutvalget kan også foreta undersøkelser som det mener er nødvendig.

Kontrollutvalget bør i 2020 ha ett bli-kjent-møte med enheten(e) det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon av.

Kontrollutvalget bør i løpet av året få en gjennomgang av vedtak fra kommunestyret, og hvilke av disse som er gjennomført eller lukket.

For å kunne føre kontroll med kommunens totale virksomhet er det viktig at kontrollutvalget har ressurser og anledning til å besøke ulike avdelinger innenfor kommunens virksomhet. Kontrollutvalget bør i 2020 legge møter til / besøke enheter og institusjoner for å bli kjent med driften av disse.

Kontrollutvalget kan ta imot henvendelser fra publikum men kontrollutvalget er ikke et klageorgan og har ikke avgjørelsesmyndighet. Kontrollutvalget avgjør selv om henvendelser fra publikum skal følges opp.

Kontrollutvalgets protokoller bør legges fram for kommunestyret som orientering.

2.3 KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER MED BUDSJETT 2021

Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen for 2021. Budsjettet omfatter utgifter til revisjon, sekretariat og egen drift. Kontrollutvalgets forslag til budsjett skal følge formannskapetets innstilling til kommunestyret.

Budsjettforslaget utarbeides etter vedtak fra representantskapet i Vefik IKS for kommunens regnskaps- og forvaltningsrevisjon, og vedtak fra styret i Kontrollutvalget IS for sekretærtjenesten til kontrollutvalget.

3. Oppgaver i 2020

Saker til behandling	Mars	Mai	Sept	Nov
Godkjenning innkalling/saksliste	x	x	x	x
Referatsaker	x	x	x	x
Kontrollutvalgets årsrapport 2019	x			
Skatteregnskapet 2019		x		
Uttalelse til årsregnskap 2019		x		
Risiko- og vesentlighetsvurdering	x		x	
Orientering fra revisjonen (status og annet)		x		x
Orientering fra rådmann (ved behov)				
Forvaltningsrevisjon (bestilling/ rapporter)		x		x
Eierskapskontroll (Rapporter/planarbeid)		x		x
Gjennomgang av vedtak fra kommunestyret				x
Revisjonsstrategi og revisors uavhengighet				x
Orienteringer fra sekretær	x	x	x	x
Kontrollutvalgets årsplan/møteplan 2021				x
Budsjett for kontrollarbeidet 2021			x	
Andre saker	når det foreligger saker			
Oppfølging av saker, inkl. oppfølging av eksterne tilsyn	x		x	
Besøk ved kommunal virksomhet		drift		
Faglig oppdatering 2020	se nkrf.no/fkt.no for påmelding til de to store konferansen det anbefaleså delta på			

Drift: Bemanning, sykefravær, budsjett, investerings-prosjekter, rapportering til kommunestyret, daglig drift.

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Rafaelsen, Rune G. Enhetsleder: Øvergaard, Nina Bordi, tlf. 78 97 74 12	Dato: 10.01.2020
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Rafaelsen, Rune Gjertin	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Kommunestyret	001/20	05.02.2020

ARCTIC MAYORS' FORUM PROGRAMME IN TROMSØ 26. - 27. January 2020

Vedlagte dokumenter:

COVER LETTER ARCTIC MAYORS FORUM EVENTS IN TROMSO 26 - 27 JANUARY 2020

AMF participation list Tromsø january 2020

ARCTIC MAYORS' FORUM FOUNDING MEMBERS - list per 10.01.2020

DRAFT AGENDA AMF MEETING TROMSØ 26.02.2020

Draft Minutes from AMF 1. General Assembly 10.10.2019 in Akureyri

Annex 6 Arctic Council observer manual

Annex 7 Side event AMF 27012020 programme per 10 jan. 2020

EVENT PARTICIPATION FORM TROMSØ JANUARY 2020

Forslag til innstilling:

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Tromsø, 10. January 2020

PROGRAMME ARCTIC MAYORS' FORUM MEETING
TROMSØ 26. – 27. JANUARY 2020

Dear Arctic colleagues!

We refer to the invitation sent to you on 26. November 2019 for the upcoming Arctic Mayors' Forum (AMF) meeting on Sunday 26. January at 14.30 – 18.00 hrs. at the City Hall and Arctic Frontiers side event which takes place on 27. January at 18.15 – 19.15 hours at the Clarion Hotel The Edge.

In addition, we have organized a meeting between the Arctic Council and the AMF during daytime (tbd) on Monday 27. January at the Arctic Frontiers conference venue (Clarion Hotel The Edge).

Please note that some of the events proposed in the programme in done the framework of the Arctic Frontiers (AF) conference and requires registration for the AF conference for that specific day <https://eu.eventscloud.com/website/614/home/>. This concerns specifically the opening ceremony of the AF on Sunday 26. January 19.00 – 22.00 as well as the side event organized by the AMF and Habitat Norway on Monday 27. January at 18.15 – 19.15 hrs.

Concerning **hotel accommodation**, the best way to book an hotel is through the Arctic Frontiers registration page as they have reserved an important number of hotel rooms for the participants.

For those arriving on Saturday, we work on a possible social event in the evening.

OVERVIEW PROGRAMME 26.- 27. JANUARY 2020

SUNDAY 26. JANUARY

1430 – 1500 Press conference **(new!)**
1500 – 1800 AMF meeting (draft agenda attached)
1900 – 2200 Official opening of the Arctic Frontiers 2020 (optional)

MONDAY 27. JANUARY

Time tbd Meeting between the Arctic Mayors' Forum and the Arctic Circle **(new!)**
1815 – 1915 Arctic Frontiers Side Event
1930 – 2200 AF sit down dinner **(new and optional)**

Welcome and looking forward to seeing you in Tromsø 26. – 27. January 2020!

Best regards,

Àsthildur Sturludóttir
Mayor of Akureyri, Chair AMF Executive Committee

Gunnar Wilhelmsen
Mayor of Tromsø

Arctic Mayors' Forum participation list (Tromsø January 2020)

Participant	City	Contact person	Email	Mobile/ cell phone	Arrival	Departure
Cathrin Alenskär	Umeå (SE)	Cathrin Alenskär	Umea.kommun@umea.se cathrin.alenskar@umea.se	+46 90 16 22 80 (Cathrin)	26 th Jan. 15.00	TBC
Anders Josefsson Nataliia Hammarberg	Luleå (SE)	Nataliia Hammarberg	anders.josefsson@lulea.se Nataliia.hammarberg@lulea.se lulea.kommun@lulea.se	+46 920-453105 (Nataliia)	TBC	
Ari Heikkinen Anne Rännäli-Kontturi	Oulu (FI)	Anne Rännäli-Kontturi	anne.rannali-kontturi@ouka.fi kirjaamo@ouka.fi	+358447031316 (Anne)	25 th Jan.	28 th Jan.
Esko Lotvonen	Rovaniemi (FI)	Esko Lotvonen	Esko.lotvonen@rovaniemi.fi kirjaamo@rovaniemi.fi	+358 400 231 096 (Esko)	26 th Jan	
Gunnar Wilhelmsen Kirsti Methi Stine Falk-Petersen Maria Myrland	Tromsø (NO)	Kirsti Methi	ordforer@tromso.kommune.no Kirsti.methi@tromso.kommune.no Kari.Helene.Skog@tromso.kommune.no Thomas.Birkeland@tromso.kommune.no	+47 404 91 371 (Kirsti)	-	-
Rune Rafaelsen	Kirkenes (NO)	Rune Rafaelsen	postmottak@sor-varanger.kommune.no rurf@svk.no	+47 901 60 776 (Rune)	TBC	
Ida Pinnerød	Bodø (NO)	Benedikte Kosmo Underland	ordforer@bodo.kommune.no Benedikte.Kosmo.Underland@bodo.kommune.no postmottak@bodo.kommune.no	+47 906 74447 (Benedikte)	26 th Jan	27 th Jan
Ásthildur Sturludóttir	Akureyri (IS)	Hulda Sif Hermannsdóttir	asthildur@akureyri.is huldasif@akureyri.is akureyri@akureyri.is	+354 460 1148 (Hulda)	25 th Jan 16.20	28 th Jan 08.35
Charlotte Ludvigsen Lars Møller-Sørensen Emil Skjervedal Rasmus Jakobsen	Sermersooq (GL)	Rasmus Jakobsen	kommuneqarfik@sermersooq.gl rasj@sermersooq.gl	+299 367011 (Rasmus)	23 th Jan.	28 th Jan.
Ane Hansen Thomas Holm Jensen Aminnguaq Dahl Petrossen	Qeqertalik (GL)	Aminnguaq Dahl Petrossen	adpe@qeqertalik.gl qeqertalik@qeqertalik.gl	+47 551650 (Aminnguaq)	25 th Jan 16.40	29 th Jan 11.20
Annika Olsen Høgne Restrup Eva H. Bennicke	Torshavn (FO)	Randi Saxov	randis@torshavn.fo hogne@torshavn.fo evab@torshavn.fo torshavn@torshavn.fo	+298 229456 (Randi) +298 213143 (Høgne) +298 273044 (Eva)	25 th Jan.	28 th Jan.
Igor Godzish Evgeniya Tanaseychuk	Arkhangelsk (RU)	Evgeniya Tanaseychuk	tanaseychuk@arhcity.ru adminkir@arhcity.ru	+7 8182 607 198 (Evgeniya)	26 th Jan.	28 th Jan
Kenny Bell	Iqaluit (CA)	Kenny Bell	MayorBell@iqaluit.ca		TBC	

10th January 2020

			T.Ernst-Doiron@iqaluit.ca info@city.iqaluit.nu.ca			
--	--	--	--	--	--	--

ARCTIC MAYORS' FORUM FOUNDING MEMBERS

	MUNICIPALITY	POPULATION	MAYOR/LEADER	CONTACT
	Sermersooq (Greenland)	22 236 (2014)	Charlotte Ludvigsen	Lars Damkjær +299563120
	Qeqertalik (Greenland)	6,504 (2017)	Ane Hansen	Aminnguaq Dahl Petrusen adpe@qeqertalik.gl
	Akureyri (Iceland)	18 925 (2019)	Ásthildur Sturludóttir	Ásthildur Sturludóttir asthildur@akureyri.is
	Iqaluit (Canada)	7 740 (2016)	Kenny Bell	Kenny Bell MayorBell@iqaluit.ca
	Anchorage (Alaska)	291 826 (2010)	Ethan Berkowitz	Mara Kimmel mekimmel@gmail.com
	Tórshavn (Faroe Islands)	21 592 (2019)	Annika Olsen	Eva H. Bennicke +298 30 20 10
	Tromsø (Norway)	75 638 (2018)	Gunnar Wilhelmsen	Kirsti Methi +47 40 49 13 71
	Bodø (Norway)	51 588 (2018)	Ida Pinnerød	Benedikte Kosmo Underland +47 906 74 447
	Rovaniemi (Finland)	60 707 (2012)	Esko Lotvonen	Esko Lotvonen +358 40 023 1096
	Oulu (Finland)	203 750 (2019)	Kyösti Oikarinen	Anne Rännäli-Kontturi +358 44 703 1316

Kemi
(Finland)

20 991 (2019)

Tero Nissinen

Tero.nissinen@kemi.fi

Arkhangelsk
(Russia)

348 783 (2010)

Igor Godzish

Evgeniya Tanaseychuk
+7 8182 607 198

Umeå
(Sweden)

127,119 (2018)

Marie-Louise
Rönmark

Cathrin Alenskar
cathrin.alenskar@umea.se

Luleå
(Sweden)

77,832 (2018)

Lenita Ericson

Lenita.ericson@lulea.no

ARCTIC MAYORS' FORUM MEETING

TROMSØ 26. – 27. JANUARY 2020

CITY HALL, MUNICIPALITY OF TROMSØ

SUNDAY 26. JANUARY

- 1430 – 1500   **AMF MEETS WITH INTERNATIONAL PRESS** (open to all)
- 1500 – 1515   **WELCOME TO TROMSØ AND INTRODUCTION OF PARTICIPANTS**
Gunnar Wilhelmsen, Mayor of Tromsø
- 1515 – 1800   **AMF MEETING** – Àsthildur Sturludóttir, chair of the AMF Executive
Committee and Mayor of Akureyri

NO.	TIME	DRAFT AGENDA	CATEGORY	ATTACH- MENTS
1/20	15.15 – 15.20	APPROVAL OF AGENDA AND GA MINUTES	Decision	Annex 1 and 2
2/20	15.20 – 15.25	NEW FOUNDING MEMBERS	Information	
3/20	15.25 – 15.45	DRAFT PROPOSAL RULES OF PROCEDURES	Decision	Annex 3
4/20	15.45 – 16.00	PROPOSAL WORK PLAN 2020 – 2021	Decision	Annex 4
5/20	16.00 – 16.15	PROPOSAL COMMUNICATION STRATEGY	Discussion	Annex 5
	16.15 – 17.00	COFFE BREAK		
6/20	17.00 – 17.10	ORGANISATION OF THE SECRETARIAT	Discussion	
7/20	17.10 – 17.25	FUTURE FINANCING OF THE AMF	Discussion	
8/20	17.25 – 17.35	FORMAL REGISTRATION OF THE AMF	Discussion	
9/20	17.35 – 17.40	OBSERVER STATUS IN THE ARCTIC COUNCIL	Information	Annex 6
10/20	17.40 – 17.45	AMF SIDE EVENT ARCTIC FRONTIERS	Information	Annex 7
11/20	17.45 – 17.50	DATE AND PLACE FOR THE NEXT MEETING	Decision	
12/20	17.50 – 18.00	ANY OTHER BUSINESS		

Meeting Minutes – Arctic Mayors Forum

1ST GENERAL ASSEMBLY OF THE ARCTIC MAYORS' FORUM

Hof Cultural building, Akureyri, Iceland- October 10, 2019

Attendance:

- Kyösti Oikarinen – Oulu
- Esko Lotvonen – Rovaniemi
- Ásthildur Sturludóttir – Akureyri
- Charlotte Ludvigsen – Nuuk/Sermersooq
- Ane Hansen – Qeqertalik
- Eva H. Bennicke on behalf of Annika Olsen – Torshavn.
- Ethan Berkowitz – Anchorage
- Kristin Røymo – Tromsø
- Rolf Kåre Jensen on behalf of Ida Pinnerød – Bodø

Agenda Items:

1. Constitution of the General Assembly

Kristin welcomed everybody and presented the agenda. No objections.

Declaration: The AMF founding members mutually accept each other electronic signatures.
Agreed.

2. Election of the Executive Committee

Executive committee will include eight members at this point instead of nine, since Sweden has not yet signed the document and sent nominees.

Nominees (agreed):

- Iqualit
- Thorshavn
- Oulu
- Sermersooq
- Akureyri
- Tromsø
- Arkhangels
- Anchorage

Kristin suggested that Ásthildur will serve as a chair of AMF and this General Assembly. Ásthildur Sturludóttir, mayor of Akureyri, was chosen the first chair of Arctic Mayors' forum.
Agreed.

A few words from Ásthildur.

3. Election of the Secretariat

According to the AMF foundation document the Secretariat shall consist of a representative from the country holding the Arctic Council presidency, the country holding next presidency and a third country.

Ásthildur suggested that representatives from Iceland, Russia and Norway will form the Secretariat.
Agreed.

4. Mandate for establishing the rules of procedure for the AMF

Agreed unanimously to grant the Executive Committee and working groups mandate to establish the rules of procedure before the next AMF meeting.

5. Work program for the period 2019-2021

General discussions on the main priorities of the forum in the next two years.

Several issues raised. For example:

1. Digitalization, connectivity, technology changes and smart city solutions
2. Social Cohesion and equality
3. Arctic health
4. Environmental issues, plastic in the ocean
5. Culture
6. Education, training and the prevention of brain waste.
7. The promotion of climate research and to spread scientists' outcomes through the area.
8. Work alongside the Arctic Council and set up a plan for becoming an observer in the AC.

Members discussed the importance of the UN Sustainable development goals as a framework in accordance with the AMF foundation document.

The executive committee entrusted to reflect on how to proceed and narrow down the priorities.

- Ethan left the meeting 11:30

The assembly discussed future participants in the AMF. The municipalities that have already signed the foundation document are considered founding members. How to engage more municipalities to join this forum and what is suitable number of representatives? Discussions.

Kristin suggests that the mayors who signed the declaration in Fairbanks will get a special note and be invited to the forum.

Agreed.

The Executive committee shall discuss this further, establish procedures and make proposals on how to move forward.

6. Date and venue for the next AMF-meeting

The next Arctic Frontiers conference will be held 26th – 30th of January 2020 in Tromsø.

The General Assembly agreed to hold the next AMF meeting in Tromsø in conjunction with the Arctic Frontiers conference in January.

Secretariat is responsible for organizing the meeting and choosing a theme in collaboration with executive committee.

7. Any other business

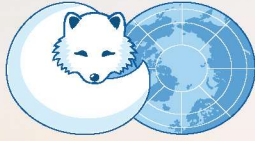
Kyösti presented the city of Oulu and their aim for being nominated European capital of culture. Kyösti asked for the support of Arctic Mayors Forum. Tromsø has already given their support. General discussions about this issue without a joint decision. This will be discussed further later.

Esko talked about Rovaniemi and events concerning the Arctic, especially under Finland's chairmanship of the Arctic Council which just finished. Rovaniemi Arctic Spirit conference will be held in November and AMF members are invited.

8. Summary

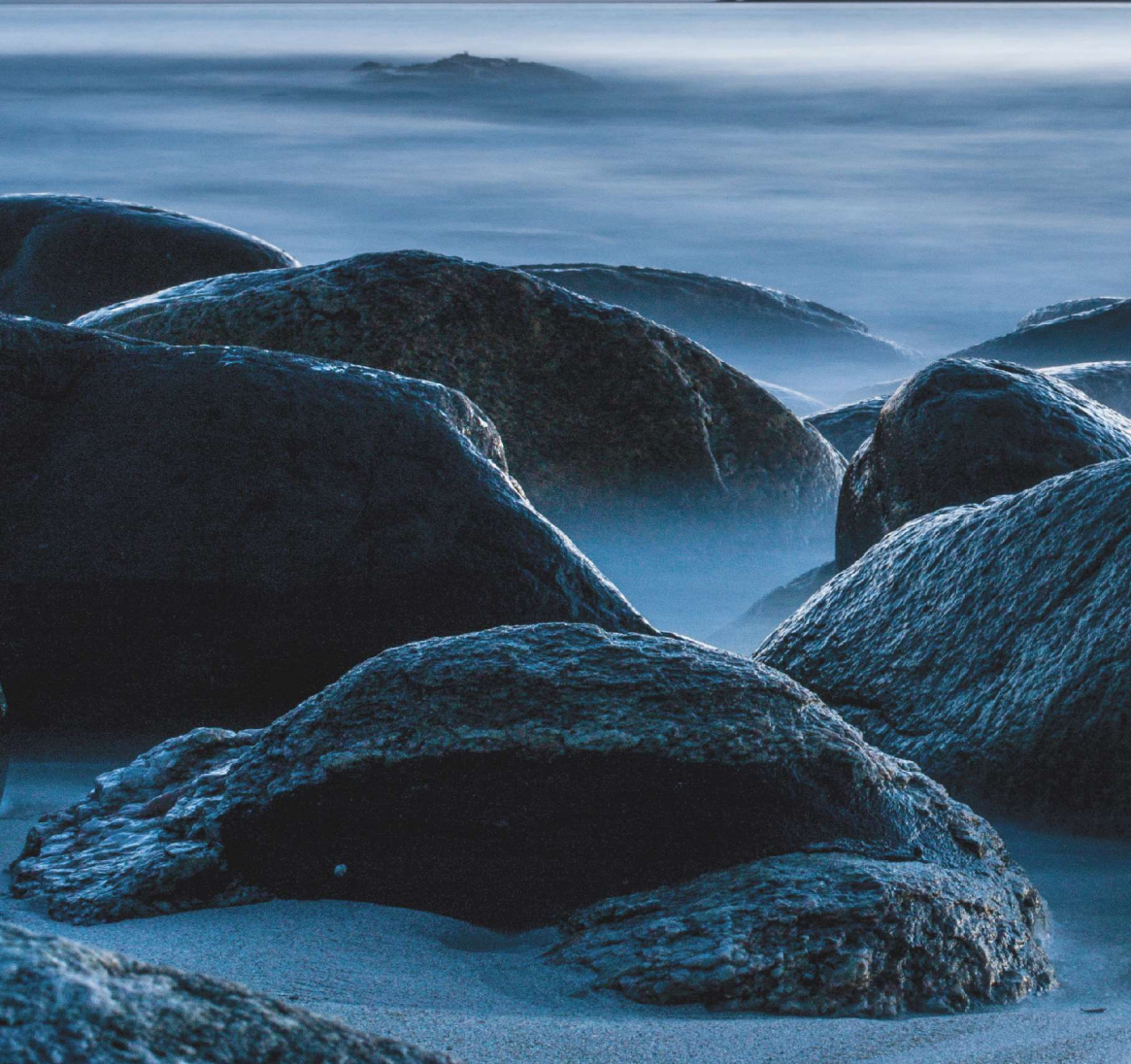
Concluding remarks from Ásthildur. She thanked everyone for a successful first General Assembly.

ARCTIC COUNCIL

OBSERVER MANUAL FOR SUBSIDIARY BODIES

Observers at the SAO meeting in Yellowknife, Canada, in March 2014.

ARCTIC COUNCIL OBSERVER MANUAL FOR SUBSIDIARY BODIES

As adopted by the Arctic Council at the
EIGHTH ARCTIC COUNCIL MINISTERIAL MEETING

Kiruna, Sweden

May 15, 2013

ADDENDUM

Approved by the Senior Arctic Officials at the
MEETING OF THE SENIOR ARCTIC OFFICIALS

Anchorage, United States of America
October 20-22, 2015

and

Portland, Maine, United States
October 4, 2016

Cover photos: Tommy Larsen - Bleik, Andøy

Other photos: Linnea Nordström, Arctic Council Secretariat

Layout: Johanna Hämäläinen, Arctic Council Secretariat

1. BACKGROUND

At its Seventh Ministerial meeting in Nuuk, Greenland, the Arctic Council decided that it would publish an Observer manual to guide the Council's subsidiary bodies in relation to meeting logistics and the role played by Observers.¹

2. INTRODUCTION

The work of the Arctic Council is to promote cooperation, coordination and interaction among the Arctic States, with the involvement of the Arctic indigenous peoples and communities of the Arctic region, on common Arctic issues, in particular issues of sustainable development and environmental protection. This work is carried out by the Council's subsidiary bodies under the guidance and direction of the Senior Arctic Officials.

Since the establishment of the Arctic Council, participation by Observers has been a valuable feature through their provision of scientific and other expertise, information and financial resources. The involvement of Observers should enhance and complement the work conducted in the Arctic Council, including the unique and critical role of Permanent Participants. In addition, Observers are encouraged to support the work of the Permanent Participants in the Arctic Council.

---

¹ Relevant background documents for this manual are the Ottawa Declaration and the Arctic Council Rules of Procedure, in particular Annex 2.

3. PURPOSE AND SCOPE

This manual reflects the provisions on Observers in the Arctic Council's founding documents, including notably the Ottawa Declaration. It complements the Rules of Procedure and guides the participation of Observers at meetings of subsidiary bodies of the Arctic Council.

The purpose of the manual is to strengthen the work carried out by the subsidiary bodies. In particular, this manual will help to guide chairs of subsidiary bodies to run meetings effectively and efficiently to ensure the exchange of information on items under discussion.

The manual is applicable to all meetings of subsidiary bodies where Observers are invited. Observers are encouraged to participate with their expertise, competence and resources primarily in Working Group meetings and projects.

In addition, this manual provides guidance for Observers' working relations with the Arctic Council Secretariat. For information purposes a copy of the Rules of Procedure is appended as Appendix 1 to this manual.²

4. DEFINITIONS

4.1 MEMBERSHIP

Membership in the Arctic Council is limited exclusively to the Arctic States: Canada, Kingdom of Denmark, Finland, Iceland, Norway, the Russian Federation, Sweden and the United States of America (the Arctic States).

4.2 PERMANENT PARTICIPANTS

The Aleut International Association, the Arctic Athabaskan Council, the Gwich'in Council International, the Inuit Circumpolar Council, the Russian Association of Indigenous Peoples of the North, and the Saami Council are Permanent Participants in the Arctic Council.

---

² This applies only to the electronic version of the Observer Manual.

The category of Permanent Participants has been created to provide for active participation and full consultation with the Arctic indigenous representatives within the Arctic Council. This principle applies to all meetings and activities of the Arctic Council.

Flags of the eight Arctic States, the six Permanent Participants, and the Arctic Council.

4.3 OBSERVERS

Observer status in the Arctic Council is open to:

- (a)** non-Arctic States;
- (b)** inter-governmental and inter-parliamentary organizations, global and regional;
- (c)** non-governmental organizations

that the Council determines can contribute to its work.

The Observers are accredited to the Arctic Council proper. Subsidiary bodies are not authorized to accredit Observers.

Observer status continues for such time as consensus exists among Ministers. Any Observer that engages in activities which are at odds with the Ottawa Declaration or with the Rules of Procedure will have its status as an Observer suspended.

An updated list of Observers is available on the Arctic Council website.

Observers at the SAO meeting in Haparanda, Sweden, in November 2012.

4.4 SUBSIDIARY BODIES

The subsidiary bodies of the Arctic Council are:

- 1) Working Groups;
- 2) Task Forces;
- 3) Expert Groups; and
- 4) such other subsidiary bodies the Arctic Council may create.

4.5. INVITED GUESTS AND OTHER EXPERTS

Where the Arctic States participating in a subsidiary body agree, the chair of the body may invite any person or organization that can contribute expertise and is able to contribute to the work of that body to participate in specific meetings. These persons or organizations do not have observer status, and subsidiary bodies should thus decide on the necessity of a given expert on a meeting-by-meeting basis.

5. DECISION-MAKING IN THE ARCTIC COUNCIL

Decisions at all levels in the Arctic Council are the exclusive right and responsibility of the eight Arctic States with the involvement of the Permanent Participants. All decisions are taken by consensus of the Arctic States.

6. THE ROLE OF OBSERVERS

The primary role of Observers is to observe the work of the Arctic Council. Furthermore, Observers are encouraged to continue to make relevant contributions through their engagement primarily at the level of Working Groups.

7. GUIDELINES FOR SUBSIDIARY BODY MEETINGS

The different roles of Arctic States, Permanent Participants and Observers in the Arctic Council subsidiary bodies should be reflected in the practical arrangements at all meetings.

The Chair is responsible for explaining the rules of order at meetings of a subsidiary body. A copy of this manual should be made available to all delegations.

Subsidiary bodies may establish operating guidelines consistent with the Arctic Council Rules of Procedure, this manual, and other relevant Council procedures.

7.1 INVITATION AND REGISTRATION

Observers may attend meetings and other activities of the Arctic Council, unless Senior Arctic Officials have decided otherwise. The Heads of Delegation of the Arctic States may also at any time meet privately at their discretion.

The Chair of the subsidiary body in question should invite Observers to the meeting no later than 30 days in advance. The Chair may determine the maximum number of Observers in respective delegations.

Registration to attend meetings should be done in accordance with the procedure outlined by the subsidiary body as appropriate. The Chair will keep records of participation and convey these to the Arctic Council Secretariat.

7.2 DOCUMENTS

The Chair should send a final agenda to Observers no later than 30 days before the specific meeting.

Observers admitted to a meeting will have access to the documents available to Arctic States and Permanent Participant delegations, with the exception of documents designated as "restricted to Arctic States and Permanent Participants".

The official report provided by the Chair or the relevant Secretariat should be made available to Observers after the meeting.³

7.3 SEATING ARRANGEMENTS

At meetings of subsidiary bodies Arctic States and Permanent Participant delegations, as a rule, are seated at the main table. The Chair should ensure that there is adequate seating for Observers adjacent to the main table.

Participants from sub-units of the same Observer delegation should sit together as one delegation and will be recognised as such.

Observers may not assign or designate another entity or organization to represent them at a meeting.

---

³ See also Addendum, p. 11 "Intersessional Communication"

7.4 DISCUSSION, STATEMENTS AND SPEAKING ORDER

The Chair should make every effort to ensure that discussions on agenda items proceed in a methodical and regular manner that encourages the exchange of information.

Observers may, at the discretion of the Chair, make statements, present written statements, submit relevant documents and provide views on the issues under discussion.

On any agenda item under discussion, the Chair should ensure that speakers from Arctic State and Permanent Participant delegations have first had an opportunity to intervene and discuss the agenda item, before considering opening the discussion to further interventions from all delegations to the meeting, including speakers from Observer delegations.

During the discussion of any matter, a representative of an Arctic State or Permanent Participant may rise to a point of order and the point of order shall be decided immediately by the Chair.⁴

7.5 PROJECTS

Observers may propose projects through an Arctic State or a Permanent Participant but the total financial contributions from all Observers to any given project may not exceed the financing from Arctic States, unless otherwise decided by the Senior Arctic Officials.⁵

---

⁴ See also Addendum, p. 12 “Meeting Participation”

⁵ See also Addendum, p. 13 “Project Contributions”

7.6 COSTS

Observers are responsible for all costs associated with their attendance at a meeting of a subsidiary body.

7.7 COMMUNICATIONS

While Arctic Council bodies are in session participants may not comment publicly on agenda items under discussion.

7.8 OTHER

If an Observer delegation does not respect the guidelines outlined in this manual, the Chair, after consulting with the Heads of Delegations for the Arctic States and Permanent Participants, may ask the delegation to leave the meeting. The Chair will inform the Chair of the Senior Arctic Officials accordingly.

8. ARCTIC COUNCIL SECRETARIAT

The priority of the Arctic Council Secretariat is to provide services to Arctic States and Permanent Participants. It may also assist Observers in their participation by communicating information about meetings and other activities, distributing documents, as appropriate, and other assistance the Director decides to provide, in accordance with its Terms of Reference.

9. AMENDMENT OF THIS MANUAL

This manual may be amended by a decision of the Senior Arctic Officials.

ADDENDUM TO THE OBSERVER MANUAL FOR SUBSIDIARY BODIES

The following guidelines direct the engagement of Arctic Council Observers in Arctic Council subsidiary bodies⁶ in accordance with the Arctic Council Rules of Procedure⁷ and the Observer Manual for Subsidiary Bodies. These guidelines provide further specification for the participation of Observers, facilitating relevant and meaningful contributions to the work of the Arctic Council, where applicable.

1) INTERSESSIONAL COMMUNICATION

As provided for in Rule 37 of the Arctic Council Rules of Procedure and Section 7.1 of the Observer Manual for Subsidiary Bodies, ahead of a meeting of an Arctic Council subsidiary body, all Observers should receive the meeting invitation no later than 30 days in advance.

As provided for in Section 7.2 of the Observer Manual for Subsidiary Bodies, ahead of a meeting of an Arctic Council subsidiary body, Observers admitted to a meeting should receive meeting documents, including a final agenda, no later than 30 days before the specific meeting, other than those documents designated as “restricted to Arctic States and Permanent Participants.”

Where applicable, and to the extent possible, Observers should also receive an updated list of ongoing projects, including projects in development and points-of-contact.

---

6 The subsidiary bodies of the Arctic Council are: 1) Working Groups; 2) Task Forces; 3) Expert Groups; 4) such other subsidiary bodies the Arctic Council may create.

7 Arctic Council Rules of Procedure, as revised by the Arctic Council at the Eighth Arctic Council Ministerial Meeting in Kiruna, Sweden, on May 15, 2013.

2) MEETING PARTICIPATION

Further to Rule 38 of the Arctic Council Rules of Procedure and as provided for in Section 7.4 in the Observer Manual for Subsidiary Bodies, during a meeting of an Arctic Council subsidiary body, the Chair should make every effort to provide interested Observers with an opportunity to:

- Make statements after Arctic States and Permanent Participants, and take part in discussion concerning projects to which the Observer intends to contribute or has contributed;
- Present written statements;
- Submit relevant documents.

Observers at the SAO meeting in Anchorage, U.S.A., in October 2015.

3) PROJECT CONTRIBUTIONS

Observers are invited to contribute to the body of work of Arctic Council subsidiary bodies through:

- Project proposals, through an Arctic State or a Permanent Participant in a collaborative manner;
- Views expressed on projects under development, including Working Group work plans;
- In-kind contributions to existing and developing projects, such as expert involvement and support;
- Financial contributions to existing and developing projects, such as direct project funding (not to exceed the financing from Arctic States, unless otherwise decided by the Senior Arctic Officials⁸) in a transparent manner;
- Hosting of project-specific, expert-level workshops or gatherings, as approved by the SAOs on a case-by-case basis.⁹

---

⁸ If a Working Group or other subsidiary body wishes to request an exception to Article 7.5 of the Observer Manual for Subsidiary Bodies, it should, with the support of at least one Senior Arctic Official or one Permanent Participant, submit the request in writing to the Senior Arctic Officials via a communication to the Chair of the Senior Arctic Official, along with a justification not to exceed two pages. The justification should:

- Indicate which Senior Arctic Official(s) and/or Permanent Participant(s) support the request;
- Briefly describe the nature of the project;
- Estimate the overall cost of the project, the amount of anticipated financing from Arctic Council Member States and the amount being offered by Observers;
- Identify the Observer(s) that wishes to contribute financing; and
- Briefly explain why the Senior Arctic Officials should grant an exception to Article 7.5 with respect to the project in question.

The Senior Arctic Officials should decide upon each such request within 30 days of its submission, either at a meeting of the Senior Arctic Officials, by teleconference, or by written communication.

⁹ If a Working Group or other subsidiary body wishes to accept the offer from an Observer to host a gathering, it should, with the support of at least one Senior Arctic Official or one Permanent Participant,

9 [continued from page 13] submit the offer in writing to the Senior Arctic Officials via a communication to the Chair of the Senior Arctic Officials, along with a brief justification. The justification should:

- Indicate which Senior Arctic Official(s) and/or Permanent Participant(s) support the offer;
- Briefly describe the nature of the proposed gathering;
- Indicate the Observer's interest in hosting the gathering.

When assessing offers to host such events, subsidiary bodies and SAOs should consider the following objective criteria:

- Observer capacity to provide relevant subject-matter expertise;
- Observer capacity to provide a unique value-added contribution to the work of the subsidiary body by hosting the event;
- Observer hosting as a percentage of overall project or initiative funding.

The Senior Arctic Officials should decide upon each such request within 30 days of its submission, either at a meeting of the Senior Arctic Officials, by teleconference, or by written communication.

www.arctic-council.org

facebook.com/arcticcouncil

Twitter: [@ArcticCouncil](https://twitter.com/ArcticCouncil)

acs@arctic-council.org

Arctic Council Secretariat
Fram Centre
Postboks 6606 Langnes
NO-9296 Tromsø
NORWAY

ARCTIC FRONTIERS SIDE EVENT

ARCTIC CITIES AND NEW PARTNERSHIPS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

MONDAY 27. JANUARY 2020 AT 18.15 – 19.15 HRS. AT THE CLARION EDGE HOTEL (room tbc)

Co-organized by Arctic Mayors' Forum and Habitat Norway

18.15 -18.20 WELCOME ADDRESS – ARCTIC CITIES JOINING FORCES

Àsthildur Sturludóttir, Mayor of Akureyri, Iceland and chair of Arctic Mayors' Forum and event moderator

18.20 - 18.30 THE ARCTIC AND ITS URBAN FUTURE: WHY AND WHAT DIFFERENCE COULD THE UN DO?

Esteban Leon, Acting Chief, Risk Reduction Unit Branch, UN Habitat

18.30 - 19.00 HOW TO MEET SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IN ARCTIC CITIES

The Challenges and Opportunities of Economy

Charlotte Ludvigsen, Mayor of the Municipality of Sermersooq (Greenland)

The Challenges and Opportunities of Education and Science

Igor Godzish, Mayor of Arkhangelsk (Russia)

The Challenges and Opportunities of Equality

Gunnar Wilhelmsen, Mayor of Tromsø (Norway)

19.00 - 19.10 ARCTIC COUNCIL AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT – WHAT'S IN IT FOR ARCTIC CITIES?

Representative from the Arctic Council's Sustainable Development Working Group - tbc

19.10 - 19.15 WHY, WHEN, WHERE AND HOW TO PRODUCE THE "STATE OF ARCTIC CITIES REPORT"?

Erik Berg, Chair of Habitat Norway

EVENT PARTICIPATION FORM TROMSØ JANUARY 2020

Municipality:

Participants:

Activity	Yes/no
Press conference 26 th January 14.30 (before the AMF meeting)	
Meeting between the Arctic Council and the Arctic Mayors' Forum 27 th January (probably at 16.15-17.00)	
Sit-down dinner 27 th January after AMF side event (has to be ticked off/paid for at your AF registration)	

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Mæland, Magnus Enhetsleder: Stig Ulvang, tlf. 78 97 74 93	Dato: 17.12.2019
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Johannesen, Eilif	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Kommunestyret	002/20	05.02.2020

Lovlighetskontroll sak 12/19 søknad om tilskudd fra næringsfondet til internasjonalt næringsssamarbeid

Vedlagte dokumenter:

Fremmes lovlighetskontroll av sak 012/19 søknad om tilskudd fra Næringsfondet til internasjonalt næringsssamarbeid

BEHANDLING AV SØKNAD OM TILSKUDD FRA NÆRINGSFONDET TIL INTERNASJONALT NÆRINGSARBEID

Internasjonale aktører møter lokalt næringsliv- sak til fondsstyret fra ordfører

Lovlighetskontroll fondsstyrets sak 12/19 - behandling av saken

Kort sammendrag:

I brev av 11.12.2019 er det fremsatt lovlighetskontroll av sak 12/19 *søknad om tilskudd fra næringsfondet til internasjonalt næringsssamarbeid* behandlet av fondsstyret 20.11.2019. Lovlighetsklagen tilfredsstiller kravene i kommunelovens kapittel 27 for behandling.

Faktiske opplysninger:

Lovlighetskontroll er regulert i kommunelovens kapittel 27. Det er visse krav som må oppfylles for at en lovlighetskontroll skal kunne fremmes. Det er:

- *Tre eller flere medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget kan sammen kreve at*

departementet kontrollerer om et vedtak er lovlig. Et slikt krav må fremmes innen tre uker fra vedtaket blir truffet. Fristreglene i forvaltningsloven § 30 gjelder. Kravet skal settes fram for det organet som traff vedtaket. Hvis organet opprettholder vedtak, skal saken sendes til departementet (§ 27-1 i kommuneloven).

Kommunestyremedlemmene Brede Sæther, Eilif Johannesen, Ole K. Josefesen og Gunn-Bodil Mathisen har fremsatt lovlighetsklagen. Samtlige er medlem av kommunestyret og kravet anses som oppfylt. Det presiseres også i *veileder H-2299. Lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59 at hovedregelen er at et medlem av kommunestyret kan kreve enhver avgjørelse truffet av ethvert folkevalgt organ eller av administrasjonen i kommunen inn for lovlighetskontroll (2013, s. 9)*. Veilederen er fortsatt gyldig selv om det er vedtatt ny kommunelov og lovlighetsklager er regulert etter kapittel 27.

Lovlighetsklagen ble fremstilt 11.12.2019 for et vedtak som ble gjort i fondsstyret 20.11.2019, dette er innenfor fristen på 3 uker.

§ 27-2 i kommuneloven regulerer hva som kan lovlighetskontrolleres.

Følgende kan lovlighetskontrolleres:

- a. endelige vedtak som er truffet av et folkevalgt organ eller den kommunale eller fylkeskommunale administrasjonen
- b. vedtak om et møte skal holdes for åpne eller lukkede dører
- c. vedtak som gjelder spørsmål om inhabilitet.

Følgende kan ikke lovlighetskontrolleres:

- a. andre prosessledende avgjørelser enn de som er omtalt i første ledd bokstav b og c
- b. vedtak om ansettelse, oppsigelse eller avskjed
- c. spørsmål om et vedtak er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av lov om offentlige anskaffelser.

Lovlighetsklagen gjelder et endelig vedtak truffet av et folkevalgt organ, og i tillegg angående inhabilitet.

Rådmannen anser derfor at lovlighetsklagen er lovlig fremstilt, og må i første rekke jf. nestsiste setning i første avsnitt i kommunelovens § 27-1 settes frem for det organet som traff vedtaket.

I kommentaren til kommuneloven av 2018 er det presisert at *gjelder lovlighetsklagen vedtak truffet av et folkevalgt organ, skal administrasjonen forberede saken og legge frem en innstilling for dette, med vurdering av de innsigelsene som er rettet mot vedtaket.*

Rådmannen legger frem denne saken for kommunestyret fordi første møte i fondsstyret er 25.mars. I utgangspunktet er det fondsstyret som er det folkevalgte organet som tok beslutningen i saken det er fremlagt krav om lovlighetskontroll om.

I veileder H-2299 er det derimot skrevet at:

Kommunen må som utgangspunkt selv bestemme hvordan lovlighetsklagen skal behandles før oversendelse til Fylkesmannen, men det må gå klart frem at avgjørelsen har blitt tatt stilling til av det organet som traff avgjørelsen. Som øverste organ i

kommunen kan likevel kommunestyret selv alltid ta stilling til spørsmål på vegne av underliggende organ (2013, s.19).

Det presiseres også på samme side at *for å forhindre forsinkelse er det likevel viktig at det ikke legges opp til flertrinns intern behandling av lovlighetsklagen før saken sendes Fylkesmannen.*

Rådmannens vurdering av lovlighetskontroll av sak 12/19 søknad om tilskudd fra næringsfondet til internasjonalt nærings samarbeid behandlet i Fondsstyret 20.11.2019.

Vedtaket i sak 12/19 var:

Næringsfondsstyret vedtar å avsette inntil kr. 250 000,- fra næringsfondet til reise, deltakelse og representasjon for å fremme næringsutviklingsprosjekter for Sør-Varanger kommune for 2020, i henhold til føringer i næringsplan 2019-2029. Det skal orienteres i næringsfondsstyret fortløpende.

Prosjektet skal evalueres høsten 2020 før eventuell videreføring av prosjektet for økonomiplanperioden.

1. Saken er mangelfullt utredet.

Klagerne mener at rådmannens svært begrensede saksutredning ikke gir et tilstrekkelig grunnlag for Fondsstyret til å fatte en prinsipiell avgjørelse som ordføreren ber om. Saken er mangelfullt utredet.

Rådmannens vurdering:

Rådmannen skal i henhold til kommunelovens § 13-1 3. avsnitt *...påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.*

Enhver sak kan utredes mer og sees i flere perspektiver, det er utelukkende et spørsmål om nødvendighet og kapasitet. Rådmannen har i denne saken presisert at utredningen kunne vært bedre, og derav underforstått at man kunne utredet flere sider av saken. Grunnet kapasitet kunne man ikke utrede saken bedre for å sikre at saken kunne bli behandlet i fondsstyrets møte 20.11.2019. Det er også usikkert om en større utredningen ville vært nødvendig.

Saken omhandler prinsipielt at man i henhold til gjeldende vedtekter for næringsfondet bruker midler jf. sakens vedtak. Det prinsipielle er at man anser reise, deltakelse og representasjon for å fremme næringsutviklingsprosjekter i samsvar med § 2b virkeområde B *kommunalt tiltaksarbeid/næringsplanlegging/andre tiltak til fremme av industriproduksjon og servicenæring.* Til slike tiltak kan det innvilges inntil 100 % støtte.

Hvis rådmannen hadde ansett saken som uforsvarlig utredet, og i brudd med kommunelovens § 13-1 ville rådmannen presisert dette i saksfremlegget.

Det vises til punkt 2 angående rådmannens vurdering opp mot næringsfondets vedtekter.

2. **Saken er i strid med næringsfondets vedtekter**

Klagerne mener at politisk reisevirksomhets som ordførerens søknad omhandler ikke faller inn under næringsfondets vedtekter § 4. Vedtaket i sak 12/19 er i strid med næringsfondets vedtekter.

Rådmannens vurdering:

Når det gjelder næringsfondets vedtekter, har det vært administrasjonens vurdering at tiltaket kan vurderes som kommunalt tiltaksarbeid/næringsplanlegging/andre tiltak til fremme av industriproduksjon og servicenæringer (§2b virkeområde B). Av fondsvedtektenes §4 fremgår det at for slike tiltak, prosjekt i kommunal regi innafor virkeområde §2b, kan det innvilges inntil 100 % støtte.

3. **Ordføreren er inhabil i saken**

Klagerne mener at ordførerens behandling av egen søknad er et brudd på habilitetsreglene gitt i forvaltningsloven og kommuneloven. Ordfører var inhabil i stemmegivningen.

Habilitet er regulert av § 6 i forvaltningsloven. I dette tilfellet vil det være naturlig å se nærmere på 2. avsnitt i paragrafen:

Likeså er han ugild når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet; blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part.

Rådmannen anser ikke at vedtaket fører til et ...*særlig fordel, tap eller ulempe...* for ordføreren. Næringsfondets vedtak er å avsette 250.000,- til reise, deltakelse og representasjon for å fremme næringsutviklingsprosjekter for Sør-Varanger kommune for 2020. Dette er ikke midler som går privat til ordføreren.

Rådmannen anser derfor ordføreren som habil i saken.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:*

Forslag til innstilling:

Vedtak i fondsstyrets sak 12/19 opprettholdes.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Sør-Varanger kommune
Fondsstyret
Rådhuset
9900 Kirkenes

SØR-VARANGER KOMMUNE Boks 406, 9915 Kirkenes		
13 DES 2019		
Saksnr: 16/500	Dok.nr:	Off.vurdering: Kopi til:

Kirkenes, 11/12-2019

LOVLIGHETSKONTROLL

Det vises til vedtak i sak 012/19 «Søknad om tilskudd fra Næringsfondet til internasjonalt nærings samarbeid» behandlet i Fondsstyret 20.11.2019.

Det fremmes med dette lovlighetskontroll av overnevnte sak.

Sak 012/19 i Fondsstyret ble behandlet 20/11-2019. Lovlighetsklage er fremmet 11/12-2019. Lovlighetsklagen er således rettidig fremmet.

Lovlighetskontrollen begrunnes med:

1. Saken er mangelfullt utredet

Ordføreren skriver i sin søknad: «... Det er derfor ønskelig at man i denne saken tar prinsipiell avgjørelse for å bruke næringsfondet for å finansiere reiser og arrangementer i utlandet som gjøres i samarbeid med lokalt næringsliv, eller næringsaktører som ønsker å etablere seg i Sør-Varanger kommune.»

Rådmannen skriver i saksutredningen: «Søknaden ble mottatt rett før fristen for utsendelse av møteinnkalling og saksbehandlingen begrenser seg til en kort drøfting med hensyn til vedtekter og tidligere praksis.»

Klagerne mener at rådmannens svært begrensede saksutredning ikke gir et tilstrekkelig grunnlag for Fondsstyret til å fatte en prinsipiell avgjørelse som ordføreren ber om. Saken er mangelfullt utredet.

2. Saken er i strid med Næringsfondets vedtekter

Ordføreren skriver i sin søknad «Første setning i § 4 i vedtektene til næringsfondet sier at det kan bare gis støtte til prosjekt som har betydning for sysselsettingen i Sør-Varanger kommune.»

Klagerne mener at politisk reisevirksomhet som ordførerens søknad omhandler ikke faller inn under Næringsfondets vedtekter § 4. Vedtaket i sak 012/19 er i strid med Næringsfondets vedtekter.

3. Ordføreren er inhabil i saken

Ordføreren søker om reisetilskudd fra Næringsfondet. Ordføreren var ikke bare med i stemmegivningen av sin egen søknad, men ordførerens stemme var avgjørende for vedtaket i saken, hvor 5 representanter stemte for og 4 representanter stemte imot søknaden.

Klagerne mener at ordførerens behandling av egen søknad er et brudd på habilitetsreglene gitt i forvaltningsloven og kommuneloven. Ordføreren var inhabil i stemmegivningen.

Brede Sæther

Eilif Johannesen

Ole K. Josefesen

Gunn-Bodil Mathisen

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Stig Ulvang Enhetsleder: Stig Ulvang, tlf. 78 97 74 93	Dato: 08.11.2019
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Stunes, Odne Harald	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Fondsstyret	012/19	20.11.2019

BEHANDLING AV SØKNAD OM TILSKUDD FRA NÆRINGSFONDET TIL INTERNASJONALT NÆRINGSARBEID

Dokumenter i saken:

2019022467 Internasjonale aktører møter lokalt næringsliv- sak til fondsstyret fra ordfører

Kort sammendrag:*

Ordfører ber rådmannen utrede forslag om å sette av 250 000,- hvert år til reiser, arrangementer og representasjon rettet mot vennskapskommuner og utenlandske aktører som i samarbeid med lokalt næringsliv kan øke sysselsettingen eller bidra til å oppfylle strategisk næringsplan.

Faktiske opplysninger:*

Ordfører Rune Rafaelsen ber i e-post datert 08.11.2019 om at følgende forslag blir lagt frem for styret for næringsfondsstyret:

Sør-Varanger kommune opplever en betydelig økning i henvendelser fra internasjonale aktører, og spesielt fra Kina. I dag har kommunen en vennskapsavtale med Harbin i

Kina som baserer seg i hovedsak på næringsinteresser og kulturell utveksling. For å opprettholde gode forbindelser og for å være et bindeledd for lokalt næringsliv mot Kina er det nødvendig med en økonomisk ramme å forholde seg til. Det er derfor ønskelig at man i denne saken tar en prinsipiell avgjørelse for å bruke næringsfondet for å finansiere reiser og arrangementer i utlandet som er gjøres i samarbeid med lokalt næringsliv, eller næringsaktører som ønsker å etablere seg i Sør-Varanger kommune.

Første setning i § 4 i vedtektene til næringsfondet sier at det kan bare gis støtte til prosjekt som har betydning for sysselsettingen i Sør-Varanger kommune. Det er også stadfestet at prosjektets totale kapitalbehov ikke skal ha en støtte fra næringsfondet som overgår 50 % av prosjektet totale økonomiske ramme.

Den politiske kulturen og næringslivets kultur i Norge er forskjellig i forhold til Kina. Det er en mye nærmere sammenheng mellom offentlighetens interesser og næringslivets interesser i Kina enn i Norge. En politisk leder blir derav sett på annerledes i Kina enn i Norge hvor det er et tydelig skille mellom offentlig sektors rolle som regulator, og næringslivets rolle i et marked. En ordfører eller politisk leder i Norge er i mange sammenhenger nødvendig for å kunne åpne dører for lokalt næringsliv. Dette er en kultur som norsk næringsliv må forholde seg til hvis man ønsker næring i samarbeid med kinesiske aktører.

Den nordlige sjøruten er avhengig av interessen til Sør-Korea, Japan og Kina og er en forutsetning for å kunne etablere en jernbane fra Rovaniemi til Kirkenes. Fylkestinget i Lappin Liito har enstemmig vedtatt et ønske om jernbanen fra Rovaniemi til Kirkenes, og de satser tungt mot Asia.

Det er Sør-Varanger kommunes geografiske plassering og den geopolitiske situasjonen som gjør Sør-Varanger interessant. Schengen-grensen og den nordlige sjøruten gjør kommunen interessant for utenlandsk næringsliv og offentlige myndigheter, og krever større ressursbruk fra Sør-Varanger kommune.

Kina og Harbin er hovedsetet for den store veksten av asiatiske turister i Sør-Varanger kommune. Vennskapsavtalen med Harbin er et av fundamentet for å sikre forutsigbarhet for turistnæringen rettet mot særlig Kina. En vennskapsavtale med Harbin som derav er med på å sikre tilstrømningen av asiatiske turister er derav med på å sikre sysselsettingen i Sør-Varanger kommune.

I andre næringsprosjekter rettet mot Kina ser man at det er nødvendig med representasjon fra Sør-Varanger kommune. Dette vil også være med på å sikre

sysselsetning og ny sysselsetning.

I kommunens internasjonale arbeid har man tidligere vært rettet mot, og har kompetanse mot, Russland og Finland. Dette arbeidet er i hovedsakelig preget av fredsperspektivet og det sivile samfunnet. En satsing mot Kina ser man at er drevet av næringslivets interesser.

Den strategiske næringsplanen har som målsetning til strategien moderne infrastruktur at Sør-Varanger kommune er et knutepunkt i Øst-Finnmark, og et bindeledd mellom Europa og Asia. Under strategien innovativt næringsliv er et delmål at næringsfondene støtter innovasjon og vekst, og prioriterer ideer og prosjekter som bidrar til å oppfylle strategisk næringsplan.

Forslag til vedtak:

- *Det avsettes 250.000,- hvert år til reiser, arrangementer og representasjon rettet mot vennskapskommuner og utenlandske aktører som i samarbeid med lokalt næringsliv kan øke sysselsettingen eller bidra til å oppfylle strategisk næringsplan.*
- *Ordfører delegeres myndighet til å avgjøre deltagelse.*

Rådmannens vurdering:

Søknaden ble mottatt rett før fristen for utsendelse av møteinnkalling og saksbehandlingen begrenser seg til en kort drøfting med hensyn til vedtekter og tidligere praksis.

Formålsparagrafen (§1) stadfester at fondet særlig skal bidra til å fremme et mer variert, konkurransedyktig, utadvendt og lønnsomt næringsliv, og at fondet kan engasjere seg i så vel private som offentlige næringsretta prosjekter som bidrar til å sikre eller øke sysselsettingen i Sør-Varanger kommune.

Paragraf 2 fastsetter virkeområder for fondet, og det fremgår av 2b at fondet kan benyttes til kommunalt tiltaksarbeid som f eks næringsplanlegging og andre prosjekt til fremme av industriproduksjon og servicenæringer. Det er på denne bakgrunn at det er gjort vedtak om at en andel av lønnsmidlene til ei stilling på plan- og utviklingsavdelingen dekkes fast av fondet.

Søknaden viser til §4 i vedtektene og da spesielt 2. avsnitt, der det står at prosjekter normalt ikke kan få støtte fra næringsfondet som overstiger 50 % av prosjektets totale økonomiske ramme. Dette er riktig for prosjekter i privat regi, men som det fremgår av siste setning i samme avsnitt, kan det innafor §2b innvilges inntil 100 % støtte til prosjekter i kommunal regi.

Det foreligger få tilsvarende saker, og av tidligere saker, er det trolig fondsstyresak 03/18 (arkivsak 17/3155) som samsvarer mest, selv om tilskuddet var langt lavere og knyttet til et konkret Kina-besøk i januar 2018. Her fikk ordfører innvilget kroner 35 000,- (100 %) i tilskudd til å dekke egne reisekostnader, mens NIBIO og flere lokale selskaper deltok i tillegg for egen regning.

For noen år siden, ble det også i en periode gitt relativt store tilskudd til flere organiserte besøk på oljemessa i Stavanger, noen ganger også med tilknyttede studieturer i området. Havnevesenet stod som søker, mens tiltakene var prosjektorganisert med egen prosjektleder og hadde spesifisert program og budsjett.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Gjennom næringsplan 2019-2029 er følgende vedtatt;

Sør-Varanger kommune er vennskapskommune med to byer, Harbin og Murmans by, hvor næringsssamarbeid er vektlagt. Med den kinesiske byen Harbin står samarbeidet om landbruk og reiseliv sentralt. Vi er en internasjonal kommune og kan utnytte det internasjonale arbeidet for å legge til rette for næringsetableringer i større grad.

Infrastruktur:
Barn og ungdom:
Folkehelse:
Kompetansebygging:

Økonomi:

Næringsfondet tilføres hvert år friske midler fra konsesjonsavgift og renter på fondskonto. Inntektene er relativt stabile over tid, og for 2018 dreide det seg om kroner 1 201 494 i konsesjonsavgifter og kroner 171 333,- i renter, til sammen kroner 1 373 227,-.

I tråd med tidligere vedtak, belastes næringsfondet med kroner 500 000,- årlig til medfinansiering av stilling på plan- og utviklingsavdelingen. Det innebærer at fondsstyret hvert år disponerer om lag 873 000,- til nye tilsagn. Etter en periode der innvilget tilskudd har vært lavere enn inntektene, har styret fra og med 2016 innvilget langt mer; 2 956 759,- kroner i tilskudd i 2016, kroner 782 000,- i 2017 og kroner 1 762 500,- i 2018. Hittil i år er det bevilget vel kr. 716 000,- fra næringsfondet.

Næringsfondet er pr idag pålydende vel 7,26 mill.kr.

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:* Næringsfondsstyret vedtar å ikke avsett midler fra næringsfondet til formål reise, deltakelse og representasjon for budsjett 2020.

Forslag til innstilling:

*Næringsfondsstyret vedtar å avsette inntil kr. 250 000,- fra næringsfondet til reise, deltakelse og representasjon for å fremme næringsutviklingsprosjekter for Sør-Varanger kommune for 2020, i henhold til føringer i næringsplan 2019-2029. Det skal orienteres i næringsfondsstyret fortløpende.

Prosjektet skal evalueres høsten 2020 før eventuell viderføring av prosjektet for økonomiplanperioden.

Behandling 20.11.2019 Fondsstyret

Saksordfører: Stunes, Odne Harald

Forslag fra Høyre og Sp foreslått av Johannesen, Eilif:

Rådmannen sier i saksfremlegget at saken er dårlig utredet. Rådmannen må derfor må utrede saken slik ordføreren ber om. Høringsuttalelser fra næringslivet må være en viktig del av denne utredningen. Det forventes at utredningen legges frem til behandling i fondsstyrets neste møte. Saken utsettes derfor til neste møte i fondsstyret.

Det ble først votert over utsettelsesforslaget, som fikk 4 stemmer (H, Sp) og falt.

Det ble deretter votert over forslag til vedtak, som ble vedtatt med 5 mot 4 stemmer (H, Sp).

Fondsstyret sitt vedtak i sak 012/19:

Næringsfondsstyret vedtar å avsette inntil kr. 250 000,- fra næringsfondet til reise, deltakelse og representasjon for å fremme næringsutviklingsprosjekter for Sør-Varanger kommune for 2020, i henhold til føringer i næringsplan 2019-2029. Det skal orienteres i næringsfondsstyret fortløpende.

Prosjektet skal evalueres høsten 2020 før eventuell viderføring av prosjektet for økonomiplanperioden.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

---

Fra: Rune Rafaelsen
Sendt: fredag 8. november 2019 11:55
Til: Stig Ulvang
Emne: Internasjonale aktører møter lokalt næringsliv- sak til fondsstyret fra ordfører

Hei,

Se under streken. Jeg ønsker at denne saken behandles i neste møte i fondsstyret.

Mvh

Rune Rafaelsen
Ordfører

---

internasjonale aktører møter lokalt næringsliv

Sør-Varanger kommune opplever en betydelig økning i henvendelser fra internasjonale aktører, og spesielt fra Kina. I dag har kommunen en vennskapsavtale med Harbin i Kina som baserer seg i hovedsak på næringsinteresser og kulturell utveksling. For å opprettholde gode forbindelser og for å være et bindeledd for lokalt næringsliv mot Kina er det nødvendig med en økonomisk ramme å forholde seg til. Det er derfor ønskelig at man i denne saken tar en prinsipiell avgjørelse for å bruke næringsfondet for å finansiere reiser og arrangementer i utlandet som er gjort i samarbeid med lokalt næringsliv, eller næringsaktører som ønsker å etablere seg i Sør-Varanger kommune.

Første setning i § 4 i vedtektene til næringsfondet sier at *det kan bare gis støtte til prosjekt som har betydning for sysselsettingen i Sør-Varanger kommune*. Det er også stadfestet at prosjektets totale kapitalbehov ikke skal ha en støtte fra næringsfondet som overgår 50 % av prosjektets totale økonomiske ramme.

Den politiske kulturen og næringslivets kultur i Norge er forskjellig i forhold til Kina. Det er en mye nærmere sammenheng mellom offentlighetens interesser og næringslivets interesser i Kina enn i Norge. En politisk leder blir derav sett på annerledes i Kina enn i Norge hvor det er et tydelig skille mellom offentlig sektors rolle som regulator, og næringslivets rolle i et marked. En ordfører eller politisk leder i Norge er i mange sammenhenger nødvendig for å kunne åpne dører for lokalt næringsliv. Dette er en kultur som norsk næringsliv må forholde seg til hvis man ønsker næring i samarbeid med kinesiske aktører.

Den nordlige sjøruten er avhengig av interessen til Sør-Korea, Japan og Kina og er en forutsetning for å kunne etablere en jernbane fra Rovaniemi til Kirkenes. Fylkestinget i Lappin Liito har enstemmig vedtatt et ønske om jernbanen fra Rovaniemi til Kirkenes, og de satser tungt mot Asia.

Det er Sør-Varanger kommunes geografiske plassering og den geopolitiske situasjonen som gjør Sør-Varanger interessant. Schengen-grensen og den nordlige sjøruten gjør kommunen interessant for utenlandsk næringsliv og offentlige myndigheter, og krever større ressursbruk fra Sør-Varanger kommune.

Kina og Harbin er hovedsetet for den store veksten av asiatiske turister i Sør-Varanger kommune. Vennskapsavtalen med Harbin er et av fundamentet for å sikre forutsigbarhet for turistnæringen rettet mot særlig Kina. En vennskapsavtale med Harbin som derav er med på å sikre tilstrømningen av asiatiske turister er derav med på å sikre sysselsettingen i Sør-Varanger kommune.

I andre næringsprosjekter rettet mot Kina ser man at det er nødvendig med representasjon fra Sør-Varanger kommune. Dette vil også være med på å sikre sysselsetning og ny sysselsetning.

I kommunens internasjonale arbeid har man tidligere vært rettet mot, og har kompetanse mot, Russland og Finland. Dette arbeidet er i hovedsakelig preget av fredsperspektivet og det sivile samfunnet. En satsing mot Kina ser man at er drevet av næringslivets interesser.

Den strategiske næringsplanen har som målsetning til strategien *moderne infrastruktur at Sør-Varanger kommune er et knutepunkt i Øst-Finnmark, og et bindeledd mellom Europa og Asia*. Under strategien *innovativt næringsliv* er et delmål at *næringsfondene støtter innovasjon og vekst, og prioriterer ideer og prosjekter som bidrar til å oppfylle strategisk næringsplan*.

Forslag til vedtak:

- Det avsettes 250.000,- hvert år til reiser, arrangementer og representasjon rettet mot vennskapskommuner og utenlandske aktører som i samarbeid med lokalt næringsliv kan øke sysselsettingen eller bidra til å oppfylle strategisk næringsplan.
- Ordfører delegeres myndighet til å avgjøre deltagelse.

Fra: Pål K. Gabrielsen
Sendt: torsdag 19. desember 2019 10:29
Til: Magnus Mæland
Emne: SV: 19/3028-6 Lovlighetskontroll fondsstyrets sak 12/19 - behandling av saken

Hei

Det ønskes en rask og god behandling av lovlighetsklagen. Ut fra dette prinsipp kan saken settes opp på førstkommende kommunestyremøte den 5/2-20.

Mvh

Pål Kasper Gabrielsen

Varaordfører/Deputy Mayor

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, N-9915 Kirkenes

www.svk.no – tlf: 78977400

Fra: Magnus Mæland <Magnus.Maeland@sor-varanger.kommune.no>
Sendt: torsdag 19. desember 2019 10:18
Til: Pål K. Gabrielsen <Pal.Gabrielsen@sor-varanger.kommune.no>
Emne: 19/3028-6 Lovlighetskontroll fondsstyrets sak 12/19 - behandling av saken

Epost fra Sør-Varanger kommune

Hei,

Rådmannen ferdigstiller lovlighetsklagen til fondsstyrets sak 12/19 i løpet av fredag denne uken. Klagen må sendes til det organet som tok beslutningen for enten å opprettholde vedtaket, eller endre mening. Neste fondsmøte er 25.mars. Er det ønskelig for ordfører at saken settes opp i førstkommende kommunestyremøte 5.februar i stedet for i fondsstyret 25.mars?

Se under for rettslig grunnlag.

Rådmannen legger frem denne saken i utgangspunktet for fondsstyret, som er det folkevalgte organet som tok beslutningen i saken det er fremlagt krav om lovlighetskontroll om. I veileder H-2299 er det derimot skrevet at:

Kommunen må som utgangspunkt selv bestemme hvordan lovlighetsklagen skal behandles før oversendelse til Fylkesmannen, men det må gå klart frem at avgjørelsen har blitt tatt stilling til av det organiset som traff avgjørelsen. Som øverste organ i kommunen kan likevel kommunestyret selv alltid ta stilling til spørsmål på vegne av underliggende organ (2013, s.19).

Det presiseres også på samme side at *for å forhindre forsinkelse er det likevel viktig at det ikke legges opp til flertrinns intern behandling av lovlighetsklagen før saken sendes Fylkesmannen.*

Mvh

Magnus Mæland
Kontorsjef – Head of Office
Mob: 97080054

Sør-Varanger kommune – The municipality of Sør-Varanger
Boks 406, N-9915 Kirkenes

www.svk.no

Facebook: sorvarangerkommune

Denne e-post med eventuelle vedlegg er ment for den institusjon eller person den er rettet til og kan inneholde lovbestemt taushetsplikt. Om e-posten er feilsendt, vennligst slett den og kontakt avsender. Sør-Varanger kommune er ikke ansvarlig for direkte eller indirekte tap som følge av denne e-posten, av dette som følge av virus eller datafeil.

Saksnummer:

Adresse

Post: Postboks 406, 9915 Kirkenes
Besøk: Rådhusplassen 3, Kirkenes
Sentralbord: +47 78 97 74 00

Epost /Web

postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.sor-varanger.kommune.no

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Arnulf Ingerøyen Enhetsleder: Arnulf Ingerøyen, tlf. 789 77 414	Dato: 10.01.2020
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Mathisen, Elin	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for levekår	002/20	28.01.2020
Kommunestyret	003/20	05.02.2020
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	004/20	27.01.2020

Tilstandsrapport for grunnskolen 2019

Vedlagte dokumenter:

Tilstandsrapport 2019

Kort sammendrag:* Den årlige rapporten for tilstanden i opplæringen ved skolene i Sør-Varanger kommune legges med dette frem til behandling for kommunestyret. Kommunestyret skal som skoleeier ta stilling til saken.

Rapporten omhandler læringsresultater og resultater miljø for skoleåret 2018-2019 knyttet til opplæring av barn, unge og voksne, og er en del av det såkalte «kvalitetsvurderingssystemet». I kvalitetsvurderingen sammenstiller man informasjon og data som grunnlag for å drøfte kvaliteten på opplæringen.

Skolene i Sør-Varanger presterer tilfredsstillende på mange områder, sammenlignet med gjennomsnittet for Finnmark, kommunegruppa vi sammenlignes med, og det nasjonale nivået. Det er forskjeller mellom trinn og selvfølgelig et potensiale for forbedring på mange områder. Lokale forskjeller mellom elevenes prestasjoner på de ulike skolene vil være

oppgaver som de enkelte skolene må analysere og arbeide med å forbedre.

Det er viktig å sikre godt læringsutbytte i 1.- 4. trinn. Tidlig innsats er viktig for elever som sliter i begynneropplæringen og for elever som har spesialpedagogisk behov i større eller mindre grad. Tidlig innsats av lærere med spesialpedagogiske kompetanse vil gi gode resultater. Dette er ressurskrevende, men viser god effekt slik at elever skal kunne følge ordinær undervisning.

Vi ser at det er variasjon i læringsutbyttet, og det er derfor viktig at vi deler erfaringer fra skoler som gjør det bra i læringsarbeidet. Faglig samarbeid mellom lærere og mellom skoler gir gode resultater. Eksamenskarakterene for 10. trinn viser ujevne resultater som tidvis er både over og under nasjonalt nivå. Målsetningen må være å sikre en likeverdig opplæring på alle trinn, og på alle skoler, som sikrer stabilt gode resultater.

Opplevelse av læringsmiljøet baserer seg på elevundersøkelser som blir foretatt fra barnetrinnet og opp til videregående skole. I undersøkelsen spørres det om elevenes opplevelse av støtte fra lærer, om læringskultur, mestring, demokrati og mobbing. Vi har gode resultater fra både 7.- og 10.-trinn på de fleste parameter i undersøkelsen, der vi ligger høyere enn Finnmark fylke og ellers likt med nasjonalt nivå og sammenlignbar kommunegruppe. Når det gjelder elever som opplever eller har opplevd mobbing, ligger vi godt under landsgjennomsnittet og gjennomsnitt for Finnmark.

Tilstandsrapporten viser at det er noenlunde tilfredsstillende læringsresultater i skolene i Sør-Varanger. Den viser også at vi har forbedringspotensialer på viktige områder, som i første rekke gjelder grunnleggende ferdigheter på barnetrinnet, overgang fra barnehage til skole og mellom de enkelte trinn, og arbeidet med gutters motivasjon og læring. Dette fordrer, i tillegg til arbeidet kommunen selv må gjøre med kartlegging og erfaringsoverføring mellom barnehager og skoler, et kontinuerlig, langvarig og systematisk arbeid mellom skole, elever og foresatte. Til å støtte skolene i kommunen i dette arbeidet er samarbeid med UH-sektoren sentralt. Målet er å utvikle skolene til lærende organisasjoner som selv leder an i kompetanseutviklingen.

Rapporten danner også et grunnlag for det pågående planarbeidet med strategisk oppvekstplan. Oppvekstplanen skal gi en beskrivelse av hvilke områder det ønskes utvikling i forhold til dagens situasjon, hvilke mål som settes i forhold til dagens situasjon og hvilke strategier som må til for å nå målene.

Udir lanserer nye læreplaner gjeldende fra skoleåret 2020-2021. Dette innføres også en ny overordnet del til læreplanen som gir rammen for samfunnsoppdraget til skolene. Dette vil medføre behov for kompetanseheving og kostnader til læremidler.

Den nye ordningen med desentralisert kompetanseheving har styrket samarbeidet regionalt i Øst-Finnmark som sammen har knyttet seg opp mot Senter for praksisrettet

utdanningsforskning (SePU) ved Høgskole Innlandet. Grunnleggende i utviklingsarbeidet er pedagogisk analyse og organisasjonsutvikling. SepU utvikler også kompetansepakkene for fagfornyelsen for Udir.

Både Regjeringens melding til Stortinget «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO», Nordahl-utvalgets rapport, Stoltenbergutvalgets rapport og NOU 2019:23 vil legge føringer og rammer for grunnskoleopplæringen i årene som kommer.

Skolene i Sør-Varanger har ulike utviklingsprosjekter og samarbeid med andre aktører. Noen eksempler er tatt med for å vise arbeidet som er gjort og hvordan fremtidige prosjekter kan gjennomføres til nytte for både skole og samfunn. Målsetningen er at grunnskolen skal gi elevene kunnskaper til glede for samfunnet og da må også lokalsamfunnet inn i grunnskolen. Nytenkning og samarbeid vil være sentralt i fremtidens skole.

Faktiske opplysninger:*

Den årlige tilstandsrapporten inngår som en del av det ordinære plan-, budsjett- og rapporteringsarbeidet hos skoleeieren og har kvalitetsutvikling som siktemål.

Lovkravet

Det er fastsatt i opplæringsloven og privatskoleloven at skoleeiere plikter å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i opplæringen. I St.meld. nr. 31 (2007-2008) fremgår det at det er viktig at styringsorganene i kommuner og fylkeskommuner har et bevisst og kunnskapsbasert forhold til kvaliteten på grunnopplæringen. Dette er nødvendig for å følge opp utviklingen av sektoren på en god måte.

Den årlige rapporten skal drøftes av skoleeieren, dvs. av kommunestyret, fylkestinget og den øverste ledelsen ved de private grunnskolene, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Det er fastsatt i privatskoleloven § 5-2 andre ledd bokstav k at styret skal drøfte den årlige rapporten om tilstanden i disse skolene.

Kommuner og fylkeskommuner har ansvar for å utarbeide den årlige tilstandsrapporten:

Innhold i tilstandsrapporten

Tilstandsrapporten skal som et minimum omtale læringsresultater, frafall og læringsmiljø, men skoleeieren kan omtale andre resultater og bruke andre data ut fra lokale behov. Når det gjøres vurderinger av tilstanden, er det viktig å synliggjøre hvilke av skoleeierens og skolens målsetninger som danner grunnlag for vurderingen.

Tilstandsrapporten skal inneholde vurderinger knyttet til opplæringen av barn, unge og voksne. De dataene som er tilgjengelige i Skoleporten, inneholder ikke data om voksne.

Skoleeieren skal derfor benytte andre kilder for datainnhenting på dette området.

Tidlig innsats er vesentlig for å bedre elevenes ferdigheter og faglige utvikling. Kartlegging av elevenes ferdighetsnivå må følges opp med tiltak for dem som har behov for ekstra opplæring fra første stund. Den spesialpedagogiske innsatsen er her sentral.

Kvalitetsvurderingssystemet

Tilstandsrapporten inngår i kvalitetsvurderingssystemet. Kvalitetsvurdering er å sammenstille informasjon og data som grunnlag for å drøfte kvaliteten på opplæringen internt på en skole eller i en kommune/fylkeskommune, og for å drøfte kvaliteten i større deler av eller i hele utdanningssektoren. Målet er kvalitetsutvikling og læring. Kvalitetsvurderingen er en prosess der dialogen om hva som er god kvalitet, står sentralt. Det er naturlig at det stilles spørsmål ved sammenhengen mellom kvalitet på opplæringen ved den enkelte skole og mellom skolene og resultatene i dialogen med skoleeieren.

Det generelle systemkravet

Skoleeieres plikt til å utarbeide årlige rapporter om tilstanden i grunnopplæringen er en del av oppfølgingsansvaret knyttet til det generelle systemkravet (internkontroll), jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd og privatskoleloven § 5-2 tredje ledd. Vær oppmerksom på at kravet til internkontroll omfatter alle plikter som skoleeieren har etter lov og forskrift. Det generelle systemkravet er derfor mer omfattende enn det tilstandsrapportens minimum skal dekke.

Personvern

Tall som lastes direkte inn fra Skoleporten, kan for små enheter inneholde indirekte identifiserbare opplysninger. Dette kan være taushetsbelagte opplysninger etter forvaltningsloven § 13 og/eller personopplysninger etter personopplysningsloven § 2 nr. 1. Tilsvarende kan også gjelde for lokale indikatorer. Disse opplysningene må behandles i tråd med bestemmelser i forvaltningsloven og/eller personopplysningsloven.

Merk: Vedlagte versjon av tilstandsrapporten er på bokmål. Uttrekk av innhold fra Skoleporten, som ikke finnes på begge målformer, kan likevel være på nynorsk.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:*

Forslag til innstilling:

Tilstandsrapporten for grunnskolen 2019 tas til etterretning

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

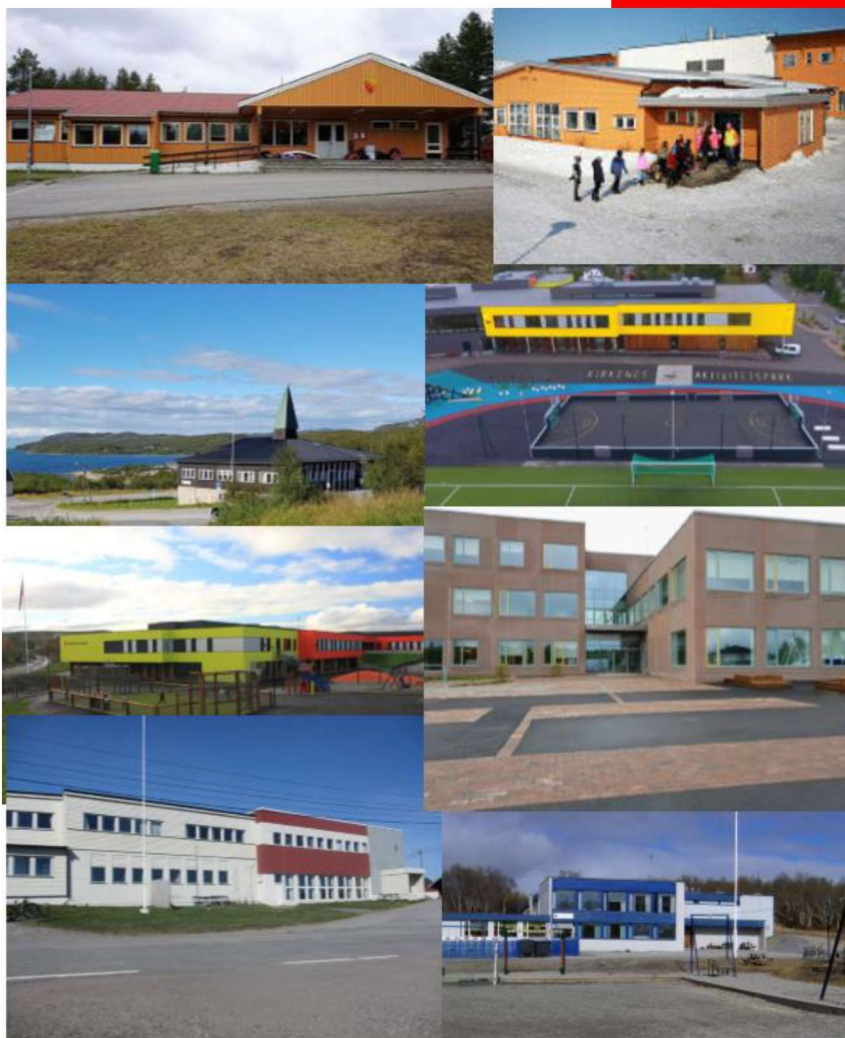
- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Sør-Varanger kommune

2019

Tilstandsrapport for grunnskolen

Sør-Varanger kommune

18.12.2019

Forord.....	4
1 Oppsummering av rapport.....	4
2 Innledning.....	6
2.1 Målsetninger	6
3 Rammer	7
3.1 Antall elever og befolkningsutvikling	7
3.2 Ressurser	8
3.3 Spesialundervisning.....	9
3.4 Skyss	11
4 Læringsresultater	12
4.1 Nasjonale prøver	12
4.2 Nasjonale prøver 5. trinn.....	12
4.3 Nasjonale prøver 8. trinn.....	13
4.4 Nasjonale prøver 9. trinn.....	15
4.5 variasjoner mellom gutter og jenter	15
4.6 Eksamenskarakterer	16
4.7 Grunnskolepoeng	17
4.8 Læringsresultater ; oppsummering og utfordringsbilde	17
5 Skolebidrag.....	17
5.1 Skolebidrag 1.-4. trinn	18
5.2 Skolebidrag 5.-7. trinn	18
5.3 Skolebidrag 8.-10. trinn	18
6 Skolemiljø og elevundersøkelsen	18
6.1 Motivasjon.....	19
6.2 Trivsel	20
6.3 Mobbing	20
7 Overgang til VGS.....	21
8 Kompetanse i grunnskolen	21
8.1 Videreutdanning.....	21
8.2 Organisasjonsutvikling.....	22
9 Hva bringer fremtiden?	23
9.1 Fagfornyelsen	23
9.2 Stortingsmelding 6	24

9.3	Ny opplæringslov.....	25
9.4	Kompetanse Dekomp	25
9.5	Oppvektsplan.....	26
10	Prosjekter	26
10.1	Trilateralt samarbeid	26
10.2	Utviklende matematikk	26
10.3	Newtoncontainer	28
11	Avslutning.....	28

Forord

Kommuneplanen har formulerte visjoner innenfor de ulike tjenesteområdene. Blant annet er visjonen for barn og ungdom:

"Barn og ungdom preges av høy sosial og faglig utvikling, noe som oppnås gjennom et oppvekstmiljø basert på trygghet, trivsel, tilhørighet og tilgjengelighet".

Videre har kommunestyret mål om at «Sør-Varanger skal ha en inkluderende skole preget av god kvalitet, trygghet, trivsel og tilgjengelighet.»

En god skole krever kompetente og faglige reflekterte ansatte, å investere i de ansattes kompetanse er å investere i barna. Tilstandsrapporten er definert som et av mange momenter innenfor kvalitetsarbeidet i kommunen for å sikre forsvarlig system for tilbakemelding til politisk nivå fra skolene. Den skal videre gi kommunen en vurdering om prioriterte satsingsområder framover i tid. Dette må ses i sammenheng med nasjonale føringer og satsinger. Rapporten har som mål å gi informasjon om innhold, kvalitet og utfordringer.

1 Oppsummering av rapport

Den årlige rapporten for tilstanden i opplæringen ved skolene i Sør-Varanger kommune er fremlagt for behandling i kommunestyret. Kommunestyret skal som skoleeier ta stilling til saken.

Rapporten omhandler læringsresultater og –miljø for skoleåret 2018-2019 knyttet til opplæring av barn, unge og voksne, og er en del av det såkalte «kvalitetsvurderingssystemet». I kvalitetsvurderingen sammenstiller man informasjon og data som grunnlag for å drøfte kvaliteten på opplæringen.

Skolene i Sør-Varanger presterer tilfredsstillende på mange områder, sammenlignet med gjennomsnittet for Finnmark, kommunegruppa vi sammenlignes med, og det nasjonale nivået. Det er forskjeller mellom trinn og selvfølgelig et potensiale for forbedring på mange områder. Lokale forskjeller mellom elevenes prestasjoner på de ulike skolene vil være oppgaver som de enkelte skolene må analysere og arbeide med å forbedre.

Det er viktig å sikre godt læringsutbytte i 1.- 4. trinn. Tidlig innsats er viktig for elever som sliter i begynneropplæringen, og for elever som har spesialpedagogisk behov i større eller mindre grad. Tidlig innsats av lærere med spesialpedagogiske kompetanse vil gi gode resultater. Dette er ressurskrevende, men viser god effekt slik at elever skal kunne følge ordinær undervisning.

Vi ser at det er variasjon i læringsutbyttet, og det er derfor viktig at vi deler erfaringer fra skoler som gjør det bra i læringsarbeidet. Faglig samarbeid mellom lærere og mellom skoler gir gode resultater. Eksamenskarakterene for 10. trinn viser ujevne resultater som tidvis er både over og under nasjonalt nivå. Målsetningen må være å sikre en likeverdig opplæring på alle trinn, og på alle skoler, som sikrer stabilt gode resultater.

Opplevelse av læringsmiljøet baserer seg på elevundersøkelser som blir foretatt fra barnetrinnet og opp til videregående skole. I undersøkelsen spørres det om elevenes opplevelse av støtte fra lærer, om læringskultur, mestring, demokrati og mobbing. Vi har gode resultater fra både 7.- og 10.-trinn på

de fleste parameter i undersøkelsen, der vi ligger høyere enn Finnmark fylke og ellers likt med nasjonalt nivå og sammenlignbar kommunegruppe. Når det gjelder elever som opplever eller har opplevd mobbing, ligger vi godt under landsgjennomsnittet og gjennomsnitt for Finnmark.

Tilstandsrapporten viser at det er noenlunde tilfredsstillende læringsresultater i skolene i Sør-Varanger. Den viser også at vi har forbedringspotensialer på viktige områder, som i første rekke gjelder grunnleggende ferdigheter på barnetrinnet, overgang fra barnehage til skole og mellom de enkelte trinn, og arbeidet med gutters motivasjon og læring. Dette fordrer, i tillegg til arbeidet kommunen selv må gjøre med kartlegging og erfaringsoverføring mellom barnehager og skoler, et kontinuerlig, langvarig og systematisk arbeid mellom skole, elever og foresatte. Til å støtte skolene i kommunen i dette arbeidet er samarbeid med UH-sektoren sentralt. Målet er å utvikle skolene til lærende organisasjoner som selv leder an i kompetanseutviklingen.

Rapporten danner også et grunnlag for det pågående planarbeidet med strategisk oppvekstplan. Oppvekstplanen skal gi en beskrivelse av hvilke områder det ønskes utvikling i forhold til dagens situasjon, hvilke mål som settes i forhold til dagens situasjon og hvilke strategier som må til for å nå målene.

Udir lanserer nye læreplaner gjeldende fra skoleåret 2020-2021. Dette innføres også en ny overordnet del til læreplanen som gir rammen for samfunnsoppdraget til skolene. Dette vil medføre behov for kompetanseheving og kostnader til læremidler.

Den nye ordningen med desentralisert kompetanseheving har styrket samarbeidet regionalt i Øst-Finnmark som sammen har knyttet seg opp mot Senter for praksisrettet utdanningsforskning (SePU) ved Høgskole Innlandet. Grunnleggende i utviklingsarbeidet er pedagogisk analyse og organisasjonsutvikling. SepU utvikler også kompetansepakken for fagfornyelsen for Udir.

Både Regjeringens melding til Stortinget «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO», Nordahl-utvalgets rapport, Stoltenbergutvalgets rapport og NOU 2019:23 vil legge føringer og rammer for grunnskoleopplæringen i årene som kommer.

Skolene i Sør-Varanger har ulike utviklingsprosjekter og samarbeid med andre aktører. Noen eksempler er tatt med for å vise arbeidet som er gjort og hvordan fremtidige prosjekter kan gjennomføres til nytte for både skole og samfunn. Målsetningen er at grunnskolen skal gi elevene kunnskaper til glede for samfunnet og da må også lokalsamfunnet inn i grunnskolen. Nytenkning og samarbeid vil være sentralt i fremtidens skole.

2 Innledning

2.1 Målsetninger

2.1.1 Formål

Formålet med opplæringen er formulert i den nye overordnede del av læreplanen som kom i 2017.

«Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtydning. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.»

For grunnskolen er det Opplæringsloven med forskrifter og Læreplanverket (LK06) som på nasjonalt nivå bestemmer rettighetene og legger føringer for innholdet i opplæringa.¹

2.1.2 Lokale delmål

Oppvekst er ett av de fem sentrale satsningsområdene i Kommuneplanens samfunnsdel, og vi tar utgangspunkt i de overordnede målsetningene og strategiene for oppvekstfeltet.

«Barn og ungdom

- *De unge skal gis medbestemmelse i planlegging, beslutninger og ved gjennomføring av aktiviteter som påvirker deres hverdag*
- *Sør-Varanger er dyktig til å se oppvekst i helhet, fra barnehage til Videregående*
- *....SVK er dyktige til å se oppvekst i helhet, fra før fødsel til ungdommen står på egne ben etter videregående skole*

---

¹ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

- (Sør-Varanger kommune skal...) utvikle gode (nær-)miljø, trivsels og læringstiltak

Kompetansebygging

- Sør-Varanger skal ha en inkluderende skole preget av kvalitet, trygghet, trivsel og tilgjengelighet
- Sør-Varanger kommune skal styrke innovasjon, utdanning og næringsutviklingen i Øst-Finnmark»

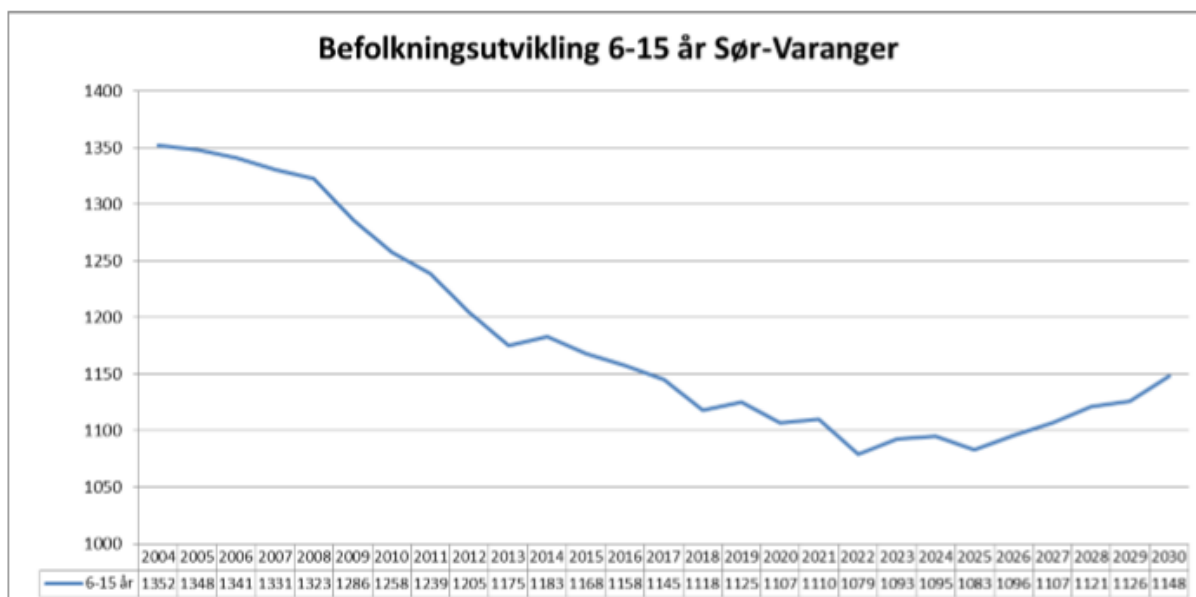
3 Rammer

3.1 Antall elever og befolkningsutvikling

Historiske tall viser at det har vært et kraftig fall i antall innbyggere 6-15 år fra 1 352 i 2004 til 1 158 i 2016. Dette er en reduksjon på 207 barn på 12 år. I prognosen ser man at tallet på innbyggere i alderen 6-15 vil falle med ytterligere 79 barn til 1 079 i 2022, før det vokser litt igjen frem mot 2030. Aldersgruppen 0-15 år vil øke med 192 personer i tidsrommet 2018 til 2040. For aldersgruppen 6-15 år, skolepliktig alder, utgjør dette en økning på om lag 120-130 elever i dette tidsrommet.

År	A-1	A-2	A-3	A-4	A-5	A-6	A-7	A-9	A-10	A-11	A-15
	1. årstrinn I alt	2. årstrinn I alt	3. årstrinn I alt	4. årstrinn I alt	5. årstrinn I alt	6. årstrinn I alt	7. årstrinn I alt	8. årstrinn I alt	9. årstrinn I alt	10. årstrinn I alt	Sum elever ved skolen (linje
2018-19	108	87	103	113	134	114	100	119	119	111	1108
2017-18	90	108	113	135	115	99	121	117	112	128	1138
2016-17	106	107	134	111	93	121	121	111	122	127	1153
2015-16	106	134	110	92	120	112	112	124	126	143	1179
2014-15	136	108	93	121	114	108	118	126	132	128	1184
2013-14	105	89	114	113	110	117	124	125	131	136	1164
2012-13	92	115	116	110	116	123	129	131	135	139	1206
2011-12	117	115	104	115	120	128	130	133	141	134	1238
2010-11	116	104	108	120	127	131	140	141	135	128	1251
2009-10	103	115	122	129	131	137	142	136	130	134	1279
2008-09	115	122	130	134	136	143	135	129	136	140	1320

Kilde: Grunnskolens informasjonssystem Gsi-2018

Kilde: KS-konsulent

3.2 Ressurser

3.2.1 Økonomiske ressurser

Sør-Varanger hadde i 2018 følgende økonomiske driftsutgifter pr elev.²

	Korrigerte brutto driftsutgifter (1000 kr)			
	2015	2016	2017	2018
2030 Sør-Varanger				
202 Grunnskole	132 589	137 176	145 378	144 547

	Korrigerte brutto driftsutgifter per elev som får skoleskyss (223) (kr)			
	2015	2016	2017	2018
2030 Sør-Varanger				
223 Skoleskyss	18 777,9	19 906,7	23 036,6	24 882,2

3.2.2 Strukturelle ressurser

Sør-Varanger har i dag 8 grunnskoler. Tre barneskoler, fire fulle grunnskoler og en ungdomsskole. De fleste elever har i dag en skole i nærmiljøet selv om mange elever likevel må skysses til og fra skolen.

Det er bygget to nye skole de siste ti årene. Hesseng og Pasvik skole er i god stand. Bøkfjord skole, Tårnet skole og Bugøynes skole er i dag i teknisk god stand, men bør oppgraderes på både pedagogiske areal, uteareal og på universell utforming. Det har vært gjort opparbeidelse av uteareal på de nybyggede skolene, men på andre skolene er det et behov for en vurdering av kvaliteten på

² <https://www.ssb.no/statbank/table/12235/>

uteareal. Det bør utarbeides en kvalitetsplan for skolebygg i kommunen og en plan for hver enkelt skole.

3.2.3 Lærertetthet

Lærertetthetsnormen er innført som en fastsetting av forholdstall mellom tallet på lærere og elever etter opplæringsloven §8-3. Forholdstall er i dag 15 elever pr lærer på 1. til 4. trinn og 20 på mellomtrinn og ungdomsskole. Tallene beregnes som et snitt på trinnet som vist i tabellen. Dette betyr også at man må beregne en grunnressurs til undervisning som tilsvarer dette. Spesialundervisning og særskilt språkopplæring for minoritetsspråklige er ikke med i beregningen. Dette medfører at man må også se på dette når man beregner konsekvensen av sammenslåing av elevgrupper og skoler. Tallene for lærertetthet ligger som en egen kalkulator på Udir.no, og skolen rapporterer gjennom GSI i oktober hvert år.

Lærertetthetsnormen i skoleåret 2019-2020 med tall fra 2018-19									
Trinn	1.-4. trinn	1.-4. trinn	5.-7. trinn	5.-7. trinn	8.-10. trinn	8.-10. trinn			
Lærertettnorm 2019-2020 (15 og 20 elever i grupper) Tall fra GSI 2018-19 kilde: https://gsi.udir.no/	Gruppe- størrelse (maks 15)	Årsverk i avvik	Gruppe- størrelse (maks 20)	Årsverk i avvik	Gruppe- størrelse (maks 20)	Årsverk i avvik	Totalt pr skole	Årsverk til spesialunde- rvisning og særskilt norskopplæ- ring	
Kirkenes barneskole	12,3	2,2	25,4	-1,5			0,7	12,85	
Bjørnevatn skole	19,2	-0,8	12,5	1,5	14,1	2,8	3,5	8,05	
Hesseng skole	10,6	1,9	13,8	1,6			3,5	4,43	
Bugøynes	2,9	0,9	3,9	0,9	7,3	0,8	2,6		
Sandnes	10,1	1,7	9,2	3,4			5,1	5,82	
Kirkenes ungdomsskole					14,6	4,8	4,8	11,77	
Jarfjord oppvekstsenter	3,2	1,4	3,1	0,9	6,1	0,9	3,2		
Jakobsnes oppvekstsenter	6,4	1,2	7,0	0,9			2,1		
Skogfoss skole	3,4	0,7	2,2	0,9			1,6		
Pasvik skole	8,5	0,9	7,8	1,2	10,2	1,2	3,3		
Snitt	8,5		9,4		10,5		3,0		
Totalt årsverk som maksimalt kan kuttes		10,1		9,8		10,5	30,4		
Totalt årsverk som maksimalt kan kuttes på de store skolene;							20,9		
Årsverk til spesialundervisning og særskilt norskopplæring er ikke med i beregningen									

3.3 Spesialundervisning

Spesialundervisning er en rettighet etter opplæringslovens kapittel 5. Hovedkriteriet for å få rett på spesialundervisning er at eleven ikke har tilstrekkelig utbytte av ordinær undervisning. Det må ligge en sakkyndig uttalelse til grunn for vedtaket og uttalelsen baseres på den enkelte elevs undervisningssituasjon og utbytte. Lovverk og veiledere gir rammene for undervisningen ³

Sett over tid bruker de mindre skolene ca. 16 % av ressursene på spesialundervisning mot ca 23 % på de større skolene.

Likevel viser det seg at andelen elever med spesialundervisning ikke er knyttet til skolestørrelse. Tallene under viser gjennomsnittlig andel elever med spesialundervisning de siste 10 årene. At de små skolene bruker mindre ressurser på spesialundervisning kan henge sammen med at 50% av elevene på de større skolene får spesialundervisning i full klasse eller i grupper på 6 eller større. Det er derfor

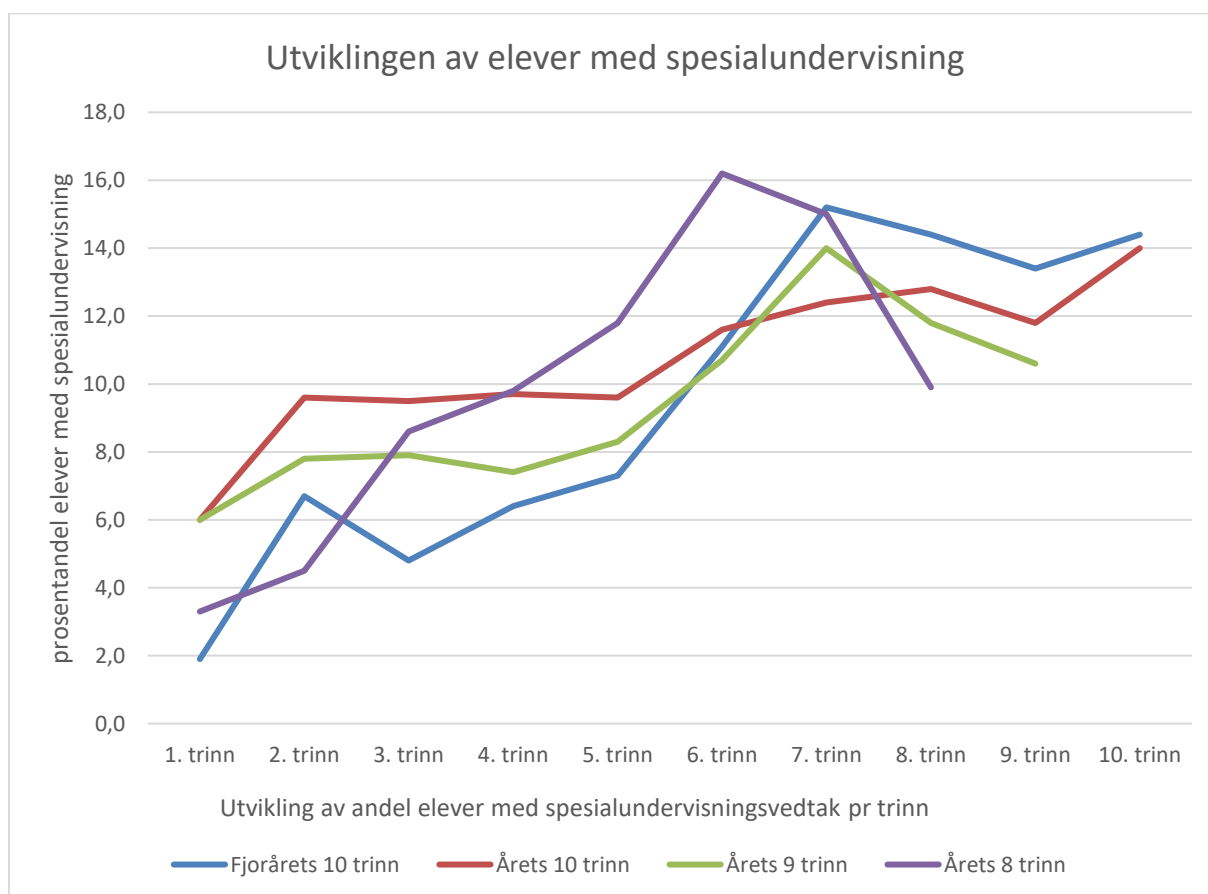
³ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/>

synlig at elevene med spesialundervisningsbehov på små skoler ikke tildeles så mye ressurser siden klassestørrelsene allerede er mindre enn gruppene for spesialundervisning på de store skolene.

Hesseng Flerbrukscenter	10,86 %
Jakobsnes Oppvekstsenter	11,81 %
Jarfjord Oppvekstområde	13,50 %
Kirkenes barneskole	9,41 %
Bjørnevatn skole	10,86 %
Pasvik skole	5,44 %
Sandnes skole	10,14 %
Bugøynes Oppvekstsenter	10,00 %
Kirkenes ungdomsskole	12,94 %

Kilde gsi.udir.no

Hvis vi ser på utviklingen av andel elever i kommunen som har spesialundervisning ser vi en tendens at det øker fra skolestart og ut mellomtrinn, men reduseres litt i ungdomsskolen. Det er en tendens til at elever med spesialpedagogisk behov får vedtak tidligere og skrives ut når de kan følge ordinær undervisning.

3.4 Skyss

Antall og andel elever som har skyss til skolen			
Tall fra GSI 2018-19 kilde: https://gsi.udir.no/	Antall elever	Skysselever	Prosen av elever har skyss
Kirkenes barneskole	305	34	11,15
Bjørnevatn skole	216	14	6,48
Hesseng skole	152	23	15,13
Bugøynes	15	3	20,00
Sandnes	113	6	5,31
Kirkenes ungdomsskole	212	113	53,30
Jarfjord oppvekstsenter	15	12	80,00
Jakobsnes oppvekstsenter	24	2	8,33
Skogfoss skole	5	4	80,00
Pasvik skole	51	47	92,16
Totalt	1108	258	23,29

Elevene i Sør-Varanger kommune benytter, i alle hovedsak, ordinære bussruter til reise til og fra skolen. Dette gjøre at tilbudet også blir et skysstilbud til ordinære passasjerer. Totalt er det 23 % av elevene som har rett på skoleskyss. Det er i tillegg en del elever som benytter buss uten å ha rett til dette. «Det må kunne krevjast at eleven går ein rimeleg distanse fram til ein oppsamlingsplass. Kva som er rimeleg distanse, må avgjerast etter ei konkret vurdering, der ein blant anna legg vekt på alderen til eleven og på trafikktryggleik og på kor framkommeleg distansen er.»⁴

Retten til skyss er i første rekke knyttet til avstanden fra hjemmet til skolen. For første og andreklassinger har rett til skyss hvis avstanden fra hjemmet til skolen er to kilometer eller lengre. For resten av elevene i grunnskolen er avstanden fire kilometer. Grunnlaget for beregning av skysskostnader er ordinær takst. Det vil si at kommunen må selv stå for minstetaksten for den strekningen som eleven skal reise. Taksten følger ordinære takster for Finnmark fylkes transportforvaltningsselskap Snelandia. I dag er denne på minimum 31 kroner for hver elev - hver vei. Det betyr at en elev som har skyss koster Sør-Varanger minimum 11 780,- kroner hvert skoleår.

«Farlig skolevei» utløser skyss for elever uansett hvor disse bor. Det er et trafikkfaglig grunnlag som skal ligge til grunn for dette. Den farlige skoleveien er innenfor minsteavstanden på 2 og 4 kilometer må kommunen dekke disse kostnadene uten refusjon. Særskilt skyss på grunn av kortvarig eller kronisk sykdom, nedsatt funksjonsevne og gir grunnlag for refusjon fra Finnmark fylkeskommune.

Elever har ikke rett til egen skyss etter leksehjelp eller etter SFO. Men siden skyssbeviset er gyldig frem til kl 18.00 er dette ikke et problem for elever på SFO eller leksehjelp.

3.4.1 Skysskostnader

Skysskostnader er påregnelig i en kommune med spredt bosetning. Sammenlignet med andre kommuner så er kostnaden på 3,6 mill. kroner naturlig konsekvens av at vi har 258 elever med rett på skyss. Det vil være viktig i utarbeidelsen av fremtidige planer i kommunen å se på om det er

---

4 Ot.prp. nr. 46 (1997-98) s 85

trafikksikkerhetstiltak som kan gi elever trygg skolevei innenfor 2 og 4 kilometers-grensen. Det er også viktig å se på tiltak som kan gi elever trygg skolevei fra busstopp og hjem til bolig. Det er mange steder hvor busstoppet ender i trafikkfarlige veistreknings frem til bolig. Dette medfører fare for elever og økte kostnader for kommunen. Prioriteringen av videre tiltak må avspeile risiko og kostnader.

4 Læringsresultater

4.1 Nasjonale prøver

«Føremålet med nasjonale prøver er å gi skolene kunnskap om elevane sine grunnleggjande ferdigheter i lesing, rekning og engelsk. Informasjonen frå prøvene skal danne grunnlag for undervgsvurdering og kvalitetsutvikling på alle nivå i skolesystemet.»⁵

Nasjonale prøver er en av mange kartleggingsprøver i grunnskolen. Den gir en oversikt over både elevs og undervisningsgrupper kompetanser i de grunnleggende ferdigheter regning og lesing, samt faglig nivå i engelsk.

4.2 Nasjonale prøver 5. trinn

Den generelle trenden på 5. trinn er at fordelingen mellom de ulike nivå er ganske lik fra år til år, men det som er underliggende tall er at guttene har dårligere resultat, og jentene har bedre resultat når vi ser over tid. Sør-Varanger kommune har også en tendens til polarisering; større gruppe av både høyt- og lavtpresterende elever. Totalt sett elevene i kommunen resultater under nasjonalt nivå på 5. trinn. Sammenlignet med Finnmark har elevene i Sør-Varanger jevnt over bedre resultat enn gjennomsnittet i fylket. 5. trinn presterer betydelig under nasjonalt nivå på mestringsnivå 3 i lesing og regning

4.2.1 Engelsk

Nasjonale prøve i engelsk 2018-2019. Elevene fordeles på tre mestringsnivåer der 1 er lavest og 3 er høyest.

Engelsk - fordeling på mestringsnivåer

Delskår	Sør-Varanger kommune	Finnmark Finnmark fylke	Nasjonalt
Mestringsnivå 1	31,3	31,6	23,3
Mestringsnivå 2	46,1	47,7	50,4
Mestringsnivå 3	22,6	20,7	26,3

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2018-2019, Trinn 5, Begge kjønn

⁵ <https://www.udir.no/eksamen-og-prover/prover/nasjonale-prover/om-nasjonale-prover/>

4.2.2 Lesing

Nasjonale prøver i lesing 2018-2019. Elevene fordeles på tre mestringsnivåer der 1 er lavest og 3 er høyest.

Lesing - fordeling på mestringsnivåer

Delskår	Sør-Varanger kommune	Finnmark Finnmark fylke	Nasjonalt
Mestringsnivå 1	25,4	29,0	23,2
Mestringsnivå 2	60,2	54,5	54,5
Mestringsnivå 3	14,4	16,5	22,3

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2018-2019, Trinn 5, Begge kjønn

4.2.3 Regning

Nasjonale prøver i regning 2018-2019. Elevene fordeles på tre mestringsnivåer der 1 er lavest og 3 er høyest.

Regning - fordeling på mestringsnivåer

Delskår	Sør-Varanger kommune	Finnmark Finnmark fylke	Nasjonalt
Mestringsnivå 1	32,2	30,5	23,1
Mestringsnivå 2	56,8	55,0	51,3
Mestringsnivå 3	11,0	14,5	25,6

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2018-2019, Trinn 5, Begge kjønn

4.3 Nasjonale prøver 8. trinn

Den generelle trenden på 8. trinn er at fordelingen mellom de ulike nivå er ganske lik fra år til år, men det som er underliggende tall er at guttene har dårligere resultat, og jentene har bedre resultat når vi ser over tid. Når vi ser mestringsnivå 1 og 2 sammen ser vi en lavere prestasjon på engelsk og lesing sammenlignet med nasjonalt nivå, men bedre resultater på regning. Totalt sett elevene i kommunen resultater under nasjonalt nivå på 8. trinn. Sammenlignet med Finnmark har elevene i Sør-Varanger jevnt over bedre resultat enn gjennomsnittet i fylket. 8. trinn presterer betydelig svakere på mestringsnivå 5 enn nasjonalt nivå, men også lavere enn fylket.

4.3.1 Lesing

Nasjonale prøver i lesing 2018-2019. Elevene fordeles på fem mestringsnivåer der 1 er lavest og 5 er høyest.

Lesing - fordeling på mestringsnivåer

Delskår	Sør-Varanger kommune	Finmark Finnmark fylke	Nasjonalt
Mestringsnivå 1	12,4	11,0	9,1
Mestringsnivå 2	16,8	20,2	16,7
Mestringsnivå 3	46,9	44,2	42,5
Mestringsnivå 4	19,5	17,7	21,2
Mestringsnivå 5	4,4	7,0	10,5

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2018-2019, Trinn 8, Begge kjønn

4.3.2 Regning

Nasjonale prøve i regning 2018-2019. Elevene fordeles på fem mestringsnivåer der 1 er lavest og 5 er høyest.

Regning - fordeling på mestringsnivåer

Delskår	Sør-Varanger kommune	Finmark Finnmark fylke	Nasjonalt
Mestringsnivå 1	7,8	10,4	8,7
Mestringsnivå 2	19,1	27,1	21,0
Mestringsnivå 3	41,7	39,0	37,5
Mestringsnivå 4	26,1	17,9	22,6
Mestringsnivå 5	5,2	5,6	10,3

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2018-2019, Trinn 8, Begge kjønn

4.3.3 Engelsk

Nasjonale prøve i engelsk 2018-2019. Elevene fordeles på fem mestringsnivåer der 1 er lavest og 5 er høyest.

Engelsk - fordeling på mestringsnivåer

Nasjonale prøver i engelsk gjennomføres kun på 8. trinn

Delskår	Sør-Varanger kommune	Finmark Finnmark fylke	Nasjonalt
Mestringsnivå 1	12,3	11,9	8,0
Mestringsnivå 2	24,6	23,2	18,9
Mestringsnivå 3	39,5	37,8	42,4
Mestringsnivå 4	20,2	17,3	19,4
Mestringsnivå 5	3,5	9,8	11,3

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2018-2019, Trinn 8, Begge kjønn

4.4 Nasjonale prøver 9. trinn

Den generelle trenden på 9. trinn er at fordelingen mellom de ulike nivå er ganske lik fra år til år, men det som er underliggende tall er at guttene har dårligere resultat, og jentene har bedre resultat når vi ser over tid. Når vi ser mestringsnivå 1 og 2 sammen ser vi en høyere prestasjon på regning og lesing sammenlignet med nasjonalt nivå. Totalt har elevene i kommunen resultater på nasjonalt nivå på 9. trinn. Sammenlignet med Finnmark har elevene i Sør-Varanger jevnt over bedre resultat enn gjennomsnittet i fylket.

4.4.1 Lesing

Nasjonale prøver i lesing 2018-2019. Elevene fordeles på fem mestringsnivåer der 1 er lavest og 5 er høyest.

Lesing - fordeling på mestringsnivåer

Delskår	Sør-Varanger kommune	Finnmark Finnmark fylke	Nasjonalt
Mestringsnivå 1	7,4	6,2	5,8
Mestringsnivå 2	8,3	13,4	11,0
Mestringsnivå 3	32,4	38,2	36,9
Mestringsnivå 4	28,7	25,6	26,7
Mestringsnivå 5	23,1	16,5	19,6

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2018-2019, Trinn 9, Begge kjønn

4.4.2 Regning

Nasjonale prøver i regning 2018-2019. Elevene fordeles på fem mestringsnivåer der 1 er lavest og 5 er høyest.

Regning - fordeling på mestringsnivåer

Delskår	Sør-Varanger kommune	Finnmark Finnmark fylke	Nasjonalt
Mestringsnivå 1	3,7	5,7	4,8
Mestringsnivå 2	12,0	15,6	14,3
Mestringsnivå 3	25,9	37,8	32,7
Mestringsnivå 4	34,3	25,0	28,3
Mestringsnivå 5	24,1	15,9	19,8

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2018-2019, Trinn 9, Begge kjønn

4.5 Variasjoner mellom gutter og jenter

Hvis vi ser på 5. trinn i 2015-2016 og følger dem til 8. trinn i 2018-2019 ser vi utviklingen for gutter og jenter på grunnleggende ferdigheter. Vi ser særlig at forskjellene på lesing øker. Grunnskolepoeng (eksamenskarakterer og standpunkt karakterer) viser også en klar forskjell mellom gutter og jenter.

4.5.1 Nasjonale prøver 5. trinn

Indikator og nøkkeltall	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Engelsk >	48 (1,6)	48 (2,5)	49 (2,0)
Lesing >	48 (1,7)	46 (2,5)	50 (2,3)
Regning >	50 (1,7)	51 (2,6)	50 (2,4)

4.5.2 Nasjonale prøver 8. trinn

Indikator og nøkkeltall	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Engelsk >	48 (1,7)	47 (2,5)	48 (2,3)
Lesing >	48 (1,6)	45 (2,6)	51 (1,7)
Regning >	49 (1,6)	49 (2,7)	49 (1,9)

4.6 Eksamenskarakterer

Standpunkt karakterer på 10. trinn har vært ganske lave de siste fire årene, målt opp mot resten av landet. Her har resultatene gått ned i flere fag målt opp mot nasjonalt nivå. Målt opp mot resten av Finnmark har standpunkt karakterer gått noe ned og eksamenskarakterer gått opp. Eksamen 2018 viser at kommunen i noen fag ligger over nasjonalt nivå og i noen fag lavere. Her er det også ulikheter innad i kommunen og mellom fag. I norsk presterer elevene i Sør-Varanger på fylkesnivå og i sidemål på nasjonalt nivå. I matematikk har kommunen ligget over fylkesnivå og i 2018 over nasjonalt nivå. Engelsk resultatene har de siste årene gått nedover i forhold til nasjonalt nivå og fylkesnivå. Det er ingen ting som tyder på at mindre skoler presterer bedre enn de store. Sandnes skoler er den skolen som gjennomgående og over tid presterer best resultatmessig på nasjonale prøver. Generelt ligger kommunen under det som kan forventes og det er ingen ting som tyder på at desentralisert struktur og høye utgifter gir bedre resultater. Sør-Varanger har god sammenheng mellom standpunkt karakter og eksamenskarakter i fag med skriftlig eksamen.

Indikator og nøkkeltall	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Engelsk skriftlig eksamen >			
Sør-Varanger kommune	3,7	3,5	3,9
Finnmark Finnmark fylke	3,4	3,2	3,7
Nasjonalt	3,8	3,6	3,9

Matematikk skriftlig eksamen >			
Sør-Varanger kommune	2,9	2,8	2,9
Finnmark Finnmark fylke	3,2	3,1	3,4
Nasjonalt	3,6	3,6	3,7

Norsk hovedmål skriftlig eksamen >			
Sør-Varanger kommune	3,3	2,9	3,5
Finnmark Finnmark fylke	3,0	2,6	3,3
Nasjonalt	3,4	3,1	3,7

Norsk sidemål skriftlig eksamen >			
Sør-Varanger kommune	2,8	2,4	3,1
Finnmark Finnmark fylke	2,6	2,3	2,8
Nasjonalt	3,1	2,8	3,4

4.7 Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng er et mål for det samlede læringsutbytte for elever som sluttvurderes med karakterer og benyttes som kriterium for opptak til videregående skole. Her ligger kommunen over tid litt lavere enn nasjonalt nivå og på nivå med resten av fylket. Grunnskolepoeng er beregnet som summen av elevenes avsluttende karakterer, delt på antall karakterer og ganget med 10.

Indikator og nøkkeltall	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt			
Sør-Varanger kommune	40,3	37,0	43,4
Finnmark Finnmark fylke	40,4	37,4	43,6
Nasjonalt	42,0	39,7	44,3

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Grunnskolepoeng, Alle eierformer, 2018-2019, Trinn 10

4.8 Læringsresultater ; oppsummering og utfordringsbilde

Sør-Varanger kommune har en positiv utvikling over tid på noen områder, mens andre områder er mer stabile. Det vil alltid være variasjoner i resultatene for de enkelte år siden elevgrunnlaget er relativt lite. Til eksamen vil det sjelden være mer enn 40 elever oppe i de enkelte fag og derfor vil det bli variasjoner i resultater. Når vi ser på eksamensresultat og sammenligner med resten av Finnmark har Sør-Varanger jevnt over bedre læringsutbytte enn resten av fylket. Når det gjelder standpunkt er ikke det like klart, men som forskning viser er det en klar tendens at små skoler og små kommuner har større avvik mellom gitt standpunktkarakter og oppnådd eksamenskarakterer i de enkelte fag. Derfor er det viktig å se på utviklingen i kommunen over tid, og sammenligne eksamen med standpunktkarakterer. Bekymringen ligger i forskjellen mellom gutters og jenters leseferdigheter. Det er forskjeller som gir se utslag tidlig i skoleløpet, og som fortsetter hele grunnskole, videregående skole og inn i høyere utdanning.

5 Skolebidrag

Skolebidrag er en relativt ny indikator i grunnskolen.

Skolebidrag 1.-4. trinn indikerer hvor mye skolen har bidratt til elevenes læring i de grunnleggende ferdigheter/fag som testes på nasjonale prøver på 5. trinn sammenlignet med bidraget til elever med tilsvarende elevbakgrunn på landsnivå. Dersom skolens bidrag er likt med landsgjennomsnittet, vil skolebidraget være lik null. Skolens bidrag vil være **positivt** dersom elevene i snitt oppnår høyere skalapoeng enn forventet ut i fra elevenes familiebakgrunn (foreldres utdanning, husholdningsinntekt og innvandringsbakgrunn). Skolens bidrag vil være **negativt** dersom elevene i snitt oppnår lavere skalapoeng enn forventet ut i fra deres forutsetninger.

Skolebidrag er en god måte å korrigere for elevenes utgangspunkt når de kommer inn i skolen. Resultatene på 5-7. trinn er innenfor det som er forventet, men resultatene på 1.-4. trinn og 8.-10. trinn er ikke som forventet. Her kan det både ligge årsaker innad i skolen, men også i årene før skolestart. Siden målepunktet er etter at elevene har fullført 4. trinn så vil det oppsummere hele elevens utdanningsløp gjennom både skole og barnehage. Det vil også være av betydning om eleven har vært i barnehage eller ikke.

5.1 Skolebidrag 1.-4. trinn

Indikator og nøkkeltall	2014+15	2015+16	2016+17	2017+18
Skolebidrag 1.-4. trinn				
Sør-Varanger kommune	-0,7	-0,5	-1,2	-1,5
Finnmark Finnmark fylke	-1,3	-1,5	-1,6	-1,7
Nasjonalt	0,0	0,0	0,0	0,1

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Skolebidrag 1.-4. trinn, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn

5.2 Skolebidrag 5.-7. trinn

Indikator og nøkkeltall	2014+15	2015+16	2016+17	2017+18
Skolebidrag 5.-7. trinn				
Sør-Varanger kommune	1,1	-0,1	0,7	0,7
Finnmark Finnmark fylke	-0,2	-0,5	-0,2	0,0
Nasjonalt	0,0	0,0	0,0	0,0

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Skolebidrag 5.-7. trinn, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn

5.3 Skolebidrag 8.-10. trinn

Indikator og nøkkeltall	2014+15	2015+16	2016+17	2017+18
Skolebidrag 8.-10. trinn				
Sør-Varanger kommune	-0,7	0,1	-1,1	-0,9
Finnmark Finnmark fylke	-1,8	-1,5	-1,9	-1,7
Nasjonalt	0,0	0,0	0,0	0,0

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Skolebidrag 8.-10. trinn, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn

6 Skolemiljø og elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen kartlegger de mest sentrale forholdene ved elevenes læringsmiljø slik dette er avklart i nyere forskning. Elevene svarer på spørsmål om hvordan de trives på skolen, hvordan forholdet er til lærere og medelever, hvordan de opplever vurdering for læring, med mer.

Mer informasjon om Elevundersøkelsen finner du på www.udir.no/tall-og-forskning/brukerundersokelser/elevundersokelsen/.

Elevundersøkelsen ble revidert før gjennomføringen høsten 2013. Resultatene fra 2007-2012 kan derfor ikke sammenlignes med resultatene fra skoleåret 2013-2014 og seinere. Resultatene presenteres derfor hver for seg i Skoleporten. Spørsmålene om mobbing ble revidert i 2016, og resultatene på spørsmålet om mobbing fra 2013, 2014 og 2015 kan derfor ikke uten videre sammenlignes med resultatene fra skoleåret 2016 og fremover. Før skoleåret 2016-17 het

indikatorerne Mobbing i skolen og Andel elever som har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere.

6.1 Motivasjon

Skoleelevene i Sør-Varanger gleder seg til å gå på skolen, men er mindre motiverte for å lære på skolen hvis vi sammenligner med nasjonalt nivå. Jenter er mer motivert enn guttene, men guttene liker seg godt på skolen.

6.1.1 7. trinn

Delskår	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Er du interessert i å lære på skolen?			
Sør-Varanger kommune skoleeier	3,8	3,7	4,0
Kommunegruppe 12	4,0	3,9	4,1
Finnmark Finnmark fylke	4,0	3,8	4,2
Nasjonalt	4,1	4,0	4,2
Hvor godt liker du skolearbeid?			
Sør-Varanger kommune skoleeier	3,5	3,4	3,5
Kommunegruppe 12	3,5	3,4	3,6
Finnmark Finnmark fylke	3,4	3,2	3,5
Nasjonalt	3,6	3,5	3,7
Jeg gleder meg til å gå på skolen			
Sør-Varanger kommune skoleeier	3,9	3,9	4,1
Kommunegruppe 12	3,8	3,6	3,9
Finnmark Finnmark fylke	3,7	3,4	3,9
Nasjonalt	3,8	3,7	4,0

Sør-Varanger kommune skoleeier, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Motivasjon, Offentlig, 2018-2019, Trinn 7

6.1.2 10. trinn

Delskår	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Er du interessert i å lære på skolen?			
Sør-Varanger kommune skoleeier	3,8	3,6	4,1
Kommunegruppe 12	3,9	3,8	3,9
Finnmark Finnmark fylke	3,8	3,7	3,9
Nasjonalt	3,9	3,8	3,9
Hvor godt liker du skolearbeid?			
Sør-Varanger kommune skoleeier	3,1	3,0	3,1
Kommunegruppe 12	3,1	3,1	3,1
Finnmark Finnmark fylke	3,0	3,0	3,0
Nasjonalt	3,2	3,1	3,2
Jeg gleder meg til å gå på skolen			
Sør-Varanger kommune skoleeier	3,2	3,3	3,1
Kommunegruppe 12	3,3	3,3	3,3
Finnmark Finnmark fylke	3,1	3,1	3,1
Nasjonalt	3,4	3,4	3,4

Sør-Varanger kommune skoleeier, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Motivasjon, Offentlig, 2018-2019, Trinn 10

6.2 Trivsel

Jentene og guttene i Sør-Varanger trives på like godt på skolen. Særlig 7. trinn har gode tall når vi sammenligner med resten av Finnmark.

6.2.1 7. trinn

Delskår	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Trives du på skolen?			
Sør-Varanger kommune skoleeier	4,4	4,4	4,4
Kommunegruppe 12	4,2	4,2	4,2
Finnmark Finnmark fylke	4,2	4,1	4,3
Nasjonalt	4,3	4,3	4,3

Sør-Varanger kommune skoleeier, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Trivsel, Offentlig, 2018-2019, Trinn 7

6.2.2 10. trinn

Delskår	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Trives du på skolen?			
Sør-Varanger kommune skoleeier	3,9	3,9	4,0
Kommunegruppe 12	4,1	4,1	4,1
Finnmark Finnmark fylke	4,0	4,0	4,0
Nasjonalt	4,1	4,2	4,1

Sør-Varanger kommune skoleeier, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Trivsel, Offentlig, 2018-2019, Trinn 10

6.3 Mobbing

Andel elever som opplever mobbing på skolen Tabellen viser andelen elever som svarer at de blir mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere. Andelen elever som svarer at de mobbes på de enkelte spørsmålene om mobbing kan ikke summeres til indikatoren "Andel elever som opplever mobbing på skolen". Resultatet vises ikke hvis 1-4 elever har svart at de opplever mobbing på skolen. Dette vises ved en *. 4 elever vil utgjøre 3 %. Derfor kan vi utlede at det er mindre enn 3 % mobbing i Sør-Varanger som helhet. Det har vært en positiv utvikling på området selv om én elev alltid er én for mye. Det vil også være elever som opplever krenkelser i løpet av skolen og gode rutiner for undersøkelser og tiltak skal stoppe dette.

Indikator og nøkkeltall	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19
Mobbing på skolen (prosent) >					
Sør-Varanger kommune skoleeier			5,2	*	*
Kommunegruppe 12			7,8	7,6	6,7
Finnmark Finnmark fylke			9,1	7,5	7,8
Nasjonalt			7,1	7,2	6,9

Sør-Varanger kommune skoleeier, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Offentlig, Trinn 7, Begge kjønn

Indikator og nøkkeltall	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19
Mobbing på skolen (prosent) >					
Sør-Varanger kommune skoleeier			8,4	4,4	*
Kommunegruppe 12			9,5	8,4	6,3
Finnmark Finnmark fylke			10,5	9,3	7,4
Nasjonalt			7,7	8,3	7,0
<small>Sør-Varanger kommune skoleeier, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Offentlig, Trinn 10, Begge kjønn</small>					

7 Overgang til VGS

Når det gjelder overgangen til videregående opplæring så er det også et skille mellom gutter og jenter. Dette gjelder også i resten av fylket. Sør-Varanger har høyere andel elever i videregående skole sammenlignet med både fylket og nasjonen.

Indikator og nøkkeltall	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Elever (16 år) som er registrert i videregående opplæring samme år som avsluttet grunnskole			
Sør-Varanger kommune	98,4	96,8	100,0
Finnmark Finnmark fylke	95,4	94,3	96,4
Nasjonalt	98,0	97,9	98,1
<small>Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Overgangar, Alle eierformer, 2018-2018, Alle trinn</small>			

8 Kompetanse i grunnskolen

8.1 Videreutdanning

8.1.1 Udirs kvalitet og kompetanseordning

Gjennom Udir tilbys lærere i Norge og Sør-Varanger studiepoenggivende videreutdanning. Det er tre ulike løp for videreutdanning; lærere, rektorer og lærerspesialist. I tillegg er det en stipendordning for ansatte som skal gjennomføre praktiskpedagogisk utdanning, PPU.

Lærere som studerer kan enten innvilges et stipend eller et frikjøp gjennom vikarordningen. Stipendet gir 116000,- kroner for å gjennomføre 30 studiepoeng pr skoleår og vikarordningen gir et frikjøp for den ansatte på 37, 5%. Frikjøpet finansieres med 255.000,- kroner for lærere som tar naturfag eller matematikk og 204.000,- kroner for andre fag.

Kostnadene til reise og opphold og studiemateriell skal kommunen dekke selv. Kommunene i Finnmark har fått innvilget en støtteordning på grunn av merkostnader til reise og opphold som gjør at kommunen får dekket 75% av kostnadene inntil 25.000,- kr pr student. Dette medfører at kommunene i Finnmark får utjevnet noe av ekstrakostnadene ved reise til studiestedene. Det er også et godt tilbud av helt eller delvis nettbaserte studier som lærere benytter seg av. Her er det ingen stønad utover frikjøp eller stipend.

8.1.2 Lærere gjennomføring og behov

Det er innført utvidede kompetansekrav i grunnskolen gjeldende fra 2025. For å undervise i norsk, samisk, matematikk, engelsk på ungdomsskolen er kravet 60 stp. På barneskolene er kravet 30 stp i

disse fagene. For alle som er utdannet etter 2014 et er også innført et krav om 30 stp i alle fag for dem som skal undervise i ungdomsskolen. Sør-Varanger kommune har en målsetning om at alle som underviser skal ha formell kompetanse i faget de underviser i. Grunnlaget for dette er at det er en positiv sammenheng mellom elevresultater og lærers nivå av formelle kompetanse.⁶

Sør-Varanger hadde pr 1 . august 2019 følgende grad av kompetanse i fag det blir undervist i

Sør-Varanger		Formell kompetanse i fagene med kompetansekrav fra 2025					
Antall lærere som underviser i fag	1.-7. trinn			8.-10.trinn			
Fag	Minst 30 stp	0-29 stp	Totalt	Minst 60 stp	30-59 stp	0-29 stp	Totalt
Norsk	47	16	63	13	6	1	20
Matematikk	35	12	47	15	3	0	13
Engelsk	19	8	27	13	2	1	16

Samisk og tegnspråk har så få lærere at kompetansen ikke er offentlig tilgjengelig

For skoleåret 2018-2019 gjennomførte 15 lærere videreutdanning. Hovedvekten av studiene er matematikk, norsk og engelsk. For skoleåret 2019-2020 har 38 lærere fått innvilget videreutdanning gjennom Udir. Dette innebærer at ca. 20 % av lærerne i kommunen har fått innvilget studieplass for skoleåret 2019-2020. Det er, pr i dag, et behov for videreutdanning av minimum 49 lærere i fagene norsk, engelsk og matematikk innen 2025. Det er også et behov for videreutdanning og formell kompetanse innen samisk, finsk, norsk for fremmedspråklige og spesialundervisning. Skolene og skoleeier har kartlegger kompetanse hvert år for å vite behovet for videreutdanning.

8.1.3 Ledere gjennomføring og behov

Skolene i Sør-Varanger har gjennom Udir gitt flertallet av rektorer og ledere i kommunen et utdanningstilbud i skoleledelse. Pr i dag er åtte ledere under utdanning på ulike utdanningsinstitusjoner finansiert gjennom Udir. Dette er vesentlig for å utvikle profesjonelle skoleledere med kunnskap både i pedagogikk, ledelse, forvaltning og juss.

8.2 Organisasjonsutvikling

Udir innførte en ny ordning for kompetanseheving og organisasjonsutvikling – forkortet DEKOMP. Tidligere ble det utarbeidet nasjonale satsninger for alle skoler på bakgrunn av analyser gjort i Udir. Den nye desentraliserte ordningen skal bidra til at alle skoleeiere gjennomfører egne kompetanseutviklingstiltak på bakgrunn av egne analyser. Fylkesmannen, skoleeiere, lokal UH (universitet eller høyskoler) og andre relevante aktører skal samarbeide for å kartlegge behov for kompetanseutvikling og planlegge utviklingsarbeidet. Staten gir økonomisk støttet via fylkesmannen til skoleeiere og UH.

⁶ <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/Larerkompetanse-og-elevresultater-i-ungdomsskolen-2008/>
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-21-20162017/id2544344/sec4>

8.2.1 SePu og regionalt samarbeid

Med bakgrunn i erfaringer fra tidligere satsninger som «ungdomstrinn i utvikling» og samarbeidet med UIT valgte kommunene i Øst-Finnmark å inngå et samarbeid med Høgskolen Innlandet og Senter for praksisrettet utdanningsforskning SePU⁷. Det har vist seg å være effektivt i forhold til progresjon sammenlignet med RSK-Midt og RSK-Vest som har inngått samarbeid med UIT. SePU har sammen med skolene i Øst gjennomført kompetansepakker i pedagogisk analyse, lærende organisasjon og læreplanforståelse. Det er også gjennomført en kartlegging av kvalitet på flere skoler, hvor foreldre, elever og lærere gir vurdering av sentrale områder av skolens virksomhet. Dette har gitt verdifull informasjon som grunnlag for pedagogiske analyse av skolen. For å utvikle «profesjonelle lærende fellesskap» er det viktig at lærere får kompetanse til å analysere praksis som de selv er del av på bakgrunn av tilgjengelige data, empiri fra andre og relevant teori. Pedagogisk analyse gir ikke faste tiltak og avr på problemer, men kunnskap til å kombinere teori og erfaring for å utvikle egne tiltak. Dette gir eierskap og ansvar og utvikler skolen til en lærende organisasjon. Målet med prosjektet er kompetanseutvikling hos de ansatte og forbedring av læringsmiljøet og skolefaglige prestasjoner hos elevene.

Det regionale samarbeidet i Øst-Finnmark har også gitt større erfaringsutveksling og samhandling mellom skoleeierne. Det er viktig når de skolefaglige avdelingene på skoleeiernivå er små og har mange ansvarsområder. Da er det godt å kunne dele erfaringer på både forvaltning, administrasjon og skoleutvikling. Dette samarbeidet bør styrkes videre fremover for å sikre kompetansedeling, samhandling og kompetansedeling.

8.2.2 SePU og fagfornyelsen

Oppdraget for å utvikle innholdet i kompetansepakken er gitt til Høgskolen i Innlandet (HIL), med kommunens samarbeidspartner SePU, i samarbeid med fagpersoner fra flere universiteter og høyskoler. Det legges ut opplæringsmoduler på Udirs nettsider som skolene i Sør-Varanger følger i samarbeid med SePU/ HIL.

9 Hva bringer fremtiden?

9.1 Fagfornyelsen

Udir lanserer nye læreplaner gjeldende fra skoleåret 2020-2021. Dette innføres også en ny overordnet del til læreplanen som gir rammen for samfunnsoppdraget til skolene.

9.1.1 Overordnet del

Den overordnede del av læreplanverket utdyper verdigrunnlaget og de overordnede prinsipper for opplæringen.⁸ Den redegjør for både pedagogisk praksis og samarbeidet mellom hjem og skole. Noen viktige begreper som dybdelæring og kompetanse blir også klargjort i overordnet del. I tillegg ligger opplæringslovens formålsparagraf (§1-1) som basis for opplæringen.⁹ Formålsparagrafen i opplæringslova (§1-1) seier blant annet at opplæringa skal bygge på grunnleggende verdier i kristen

---

⁷ <https://e.sepu.no/>

⁸ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/overordnet-del/>

⁹ <https://lovdata.no/lov/1998-07-17-61/§1-1>

og humanistisk arv og tradisjon. «Elevane skal utvikle kunnskap, dugleik og haldningar for å meistre liva sine og kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet.»

9.1.2 Tverrfaglige tema

Læreplanen har tre tverrfaglige temaer: demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling, folkehelse og livsmestring. Dette er ikke egne fag, men samfunnsaktuelle temaer som skal prioriteres i alle fag der det er relevant. Det enkelte fags læreplan viser hvilke tverrfaglige tema som er relevant.

9.1.3 Ny læreplan og nye læremidler

Erfaringen fra læreplanen Kunnskapsløftet var at det medførte investeringer i nye læreverk og nye pedagogiske hjelpemiddel. Det er ikke klart hvilke ressurser som må gjøres tilgjengelig for denne nye læreplanen og heller ikke om det medfører økte overføringer fra staten. Det vil også være spørsmål om innføring av digitale læremiddel vil medføre behov for investeringer i IKT-utstyr til en større andel av elevene.

9.2 Stortingsmelding 6

Regjeringens melding til Stortinget «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO» fra 8. november innledes slik : «Vi skal ha en barnehage og skole som gir muligheter for alle barn og unge – uavhengig av sosial, kulturell og språklige bakgrunn, kjønn, kognitive og fysiske forskjeller. Det krever inkluderende fellesskap og tidlig innsats. Regjeringen vil i denne stortingsmeldingen legge til rette for at kompetansen kommer tett på barna og elevene. Vi vil blant annet styrke det tverrfaglige samarbeidet og setter i gang et varig kompetanseløft på det spesialpedagogiske feltet for ansatte i barnehager, skoler og PP-tjenesten. Regjeringen vil også legge til rette for et mer likeverdig SFO-tilbud, og at flest mulig skal kunne gå på SFO, uavhengig av bakgrunn»¹⁰

Meldingen konkluderer med at det er store kvalitetsforskjeller i utdanningsløpet fra barnehage og utvideregående skole. Meldingen bygger på Nordahlrapporten om «inkluderende fellesskap for barn og unge»¹¹ og Stoltenbergutvalgets NOU 2019: 3 «Nye sjanser – bedre læring — Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp»¹²

Tiltakene vil være rettet mot tidlig innsats og inkluderende fellesskap med disse nøkkelordene: kvalitet, kultur, kunnskap, kompetanse, kapasitet. I kapittel 1.4 sammendras tiltakene regjeringen foreslår satt i verk eller utredes. Rapporten har følgende kapittel:

- Tidlig innsats og kvalitet i hele barnehage- og skoleløpet
- Mer inkluderende praksis
- Pedagogisk-psykologisk tjeneste
- Kompetanse i barnehager og skoler og i støttesystemene
- Laget rundt barna og elevene
- Det statlige støttesystemet
- En skolefritidsordning for alle

¹⁰ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/>

¹¹ <https://nettsteder.regjeringen.no/inkludering-barn-unge/files/2018/04/INKLUDERENDE-FELLESSKAP-FOR-BARN-OG-UNGE-til-publisering-04.04.18.pdf>

¹² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-3/id2627718/>

9.3 Ny opplæringslov

NOU 2019:23 er levert til Kunnskapsdepartementet 13. desember og legger fram forslag til ny lov om grunnskoleopplæringen og videregående opplæring. Utvalget oppsummerer overordnet om forslaget i kap 1.2 til 1.5. Noen hovedpunkter er plukket ut for å vise hovedendringer.

- Dagens regelverk for grunnopplæringen er for omfattende, fragmentert og detaljert
- Forslag til ny opplæringslov skal gi tilstrekkelig fleksibilitet slik at elever, lærlinger, lærere, kommuner og fylkeskommuner får anledning til å finne den veien som vil være best
- Universell opplæring, forsterket innsats og individuelt tilrettelagt opplæring innføres som nye betegnelser og bestemmelser i loven.
- Retten til individuelt tilrettelagt opplæring viderefører dagens rett til spesialundervisning, men utvalget foreslår at den deles opp i tre rettigheter.
- Utvalget foreslår å utvide mandatet til den pedagogisk-psykologiske tjenesten.
- Kravet om at skolene skal ha samarbeidsutvalg, elevråd, foreldreråd mv. videreføres ikke.
- Større fleksibilitet i fag- og timefordelingen.
- Ansatte i skolen skal kunne gripe inn med milde fysiske tiltak overfor elever hvis det er nødvendig for å opprettholde orden eller avverge skade.
- Lærernormen videreføres ikke.
- Retten til personlig assistanse og fysisk tilrettelegging skiller ut som egne rettigheter.
- Det har vært et mål å få et mindre fragmentert regelverk og en bedre sammenheng mellom reglene som gjelder for grunnskolen og videregående opplæring.
-

Lovforslaget vil innebære både behov for kompetanseheving og praksisendring hvis og når det blir vedtatt i stortinget.

9.4 Kompetanse Dekomp

«Den desentraliserte ordningen skal bidra til at alle skoleiere gjennomfører egne kompetanseutviklingstiltak. Fylkesmannen, skoleiere, lokal UH (universitet eller høyskoler) og andre relevante aktører skal samarbeide for å kartlegge behov for kompetanseutvikling og planlegge utviklingsarbeidet. Staten gir økonomisk støttet via fylkesmannen til skoleiere og UH.

Desentralisert ordning skal bidra til å gjøre utviklingsarbeidet mer forutsigbart og langsiktig for både skoleiere, universitet og høyskoler. Utviklingsarbeidet skal bygge på utfordringer den enkelte skole eller kommune/fylkeskommune har, og føre til bedre læring for elevene.»

«Midlene skal brukes til tiltak som bidrar til at skoleiere kan nå målene for grunnopplæringen.

- Elevene skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø
- Elevene skal mestre grunnleggende ferdigheter og ha god faglig kompetanse
- Flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring.»

«Skoleiere skal:

- samarbeide med universitet og høyskoler for å kartlegge og prioritere hvilke områder det er behov for kvalitetsutvikling innenfor.
- involvere skolelederne og lærerprofesjonen i kartlegging, valg og utforming av tiltak.
- bidra med 30 prosent i egenfinansiering.
- evaluere egne tiltak.»¹³

Sør-Varanger kommune har, sammen med kommunene i RSK-Øst inngått samarbeid med SePU ved Høgskolen Innlandet for kompetanseheve grunnskole, barnehage, PPT og skoleeier. Se pkt 8.2.1

9.5 Oppvekstsplan

Det utarbeides en oppvekstplan som skal gi strategiske mål for oppvekstområdet frem til 2030. Denne vil sette strategiske mål for grunnskolen, gi rammer for kvalitet og vurdere tiltak for å komme dit. En strategisk plan skal være rettningsgivende for utviklingsarbeidet i grunnskolen sammen med de andre kommunale tjenestene. Økonomi og skolestruktur vil måtte vurderes på eget grunnlag ut fra kommunens økonomiske situasjon.

10 Prosjekter

10.1 Trilateralt samarbeid

Sør-Varanger kommune har samarbeidsavtaler med Petsjenga kommune og Inari kommune (overenskomst om utvikling av vennskapelige forbindelser og samarbeid av 2008, nytt handlingsprogram vedtatt høsten 2016). Den trilateral overenskomst SVK-Petsjenga-Inari har som målsetning; «Innen sine fullmakter skal partene samarbeide på følgende områder: kultur, idrett og ungdomspolitik».

Partene ønsker å videreutvikle samarbeidet mellom oppvekstsektoren som har vært etablert gjennom "Naboer og venner" prosjektet, bl.a.: faglig utveksling for pedagogisk personale. Partene har videreutviklet samarbeidet mellom skoler med faste utvekslinger mellom pedagogisk personale og elever. Samarbeidet mellom partene tar sikte på å styrke direkte kontakter mellom skoleledere i Sør-Varanger kommune og Petsjenga rajon gjennom felles møter og seminarer. Det har vært gjennomført faglige trilaterale seminar i Inari i 207, i Petsjenga i 2018 og gjennomføres i Sør-Varanger i 2019. Innholdet i seminaret og besøk tar sikte på å formidle sentrale trekk ved skoleutvikling og opplæring i de tre regionene. Deltagere på seminaret er både skoleeiere, skoleledere og lærere. Tema for besøket i Sør-Varanger 2019 vil være «utviklende matematikk, bruk av digitale midler i begynneropplæring, begynneropplæring i norsk for fremmedspråklige elever og pedagogisk bruk av uteområder».

10.2 Utviklende matematikk

Høsten 2018 fikk vi i Sør-Varanger kommune muligheten å delta i et matematikkprosjekt, som ble sponset av Sør-Varanger utvikling: Utviklende matematikk. Daværende Bjørnevatn og Sandnes skole

¹³ <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/nasjonale-satsinger/ny-modell-for-kompetanseutvikling-i-skole/desentralisert-ordning/desentralisert-ordning/>

bestemte seg for å delta. Vi ønsket å forandre matematikkundervisningen for å få bedre elevresultat og ikke minst få engasjerte elever som diskuterer matematikk og ikke bare er interessert i svaret.

Det sentrale kjennetegnet er at barns utvikling skal skje ved hjelp av undervisning. Det gjelder for absolutt alle barn. Alle skal føle at de lykkes i skolen. Det målet gjelder for alle fag, men avgrenset til matematikk handler det om «å lære å tenke», det vil si lære å tenke logisk, fokusert og uten motsigelser, utvikle evnen til å trekke slutninger, resonnere og overbevise, samt lære å tenke gjennom stoff før man begynner å arbeide med det.⁵ Opplegget er sterkt fokusert mot barnas kognitive utvikling, og det hele er preget av at man arbeider med oppgaver som fordrer litt mer enn hva de allerede kan. Teorien bak det hele er syntetisert i fem grunnleggende prinsipper: 1. undervisning på et høyt nivå, 2. teoretisk kunnskap har ledende rolle, 3. rask gjennomgang av lærestoffet, 4. bevisstgjøring av barna om egen læringsprosess og 5. systematisk og målrettet utvikling av hvert barn (Melhus 2015).¹⁴

10.2.1 Skolens erfaring

Vi startet i begge 1. klassene på Sandnes skole og Bjørnevatn skole. Vi la samtidig en plan for hvordan vi skulle få dette implantert på nye Sandnes og Bjørnevatn skole og videre oppover i klassene. Vi bestemte at året etter skulle dette videreføres til 1. og 2. trinn. Det betyr at 1. trinn hvert år starter med utviklende matematikk, slik at vi år 2024/2025 har utviklende matematikk på 1.-7. trinn. Når det gjelder lærere så har vi hvert år 2 lærere i klassene slik at alltid en lærer får «opplæring» i arbeidsformen og kan ta over en ny klasse året etter. Det betyr at året 2026/2027 er det året det første kullet går ut 10. trinn og har hatt utviklende matematikk de 7 første skoleårene.

Det er laget bøker for 1.-7. trinn men vi har vurdert det at vi har kompetanse på ungdomstrinnet slik at de kan følge opp utviklingen i matematikk videre.

Vår erfaring så langt er at vi får mer elevaktive elever som diskuterer matematikk. Elevene lærer matematikkspråket, de bruker de riktige benevningene på begrepene, de snakker, diskuterer og ikke minst tenker matematisk. De er vant til at det ikke bare er et rett svar og at det finnes flere løsninger på oppgaver. Vi kan også se at de fremmedspråklige elevene profitterer på dette opplegget da det snakkes mye matematikk og opplegget er slik at man repeterer det man lærer tidligere, jevnlig og med forskjellige innfallsvinkler. Lærerne synes denne måten å undervise på er veldig artig og vil ikke gå tilbake til «tradisjonell undervisning». Vi kan ikke se noen resultat ennå men vi som har undervist noen år ser at elevene er veldig flinke og at de kan løse mye mer avanserte oppgaver enn det vi har vært vant til. Dette er også noe alle som har vært på besøk blir imponert over og også foresatte som har eldre barn i skolen.

Når det gjelder fagfornyelsen så har vi gått gjennom den i forhold til matematikk, og ser at vi allerede jobber slik og at utviklende matematikk følger fagfornyelsen.

---

¹⁴ <https://matematikklandet.no/utviklende-opplaering-i-matematikk/>

10.3 Newtoncontainer

26. juni i år kom verdens første Newton-container på plass i Kirkenes, og ble tilgjengelige for alle skolene i kommunen. Newton-containeren som de andre Newton-rommene er et spennende innredet og teknologisk velutstyrt undervisningslokale med fokus på praktisk undervisning i naturfag, matematikk og teknologi. Newton-rom tilbyr læreplanbasert undervisning til skolene som er tilknyttet rommet. Undervisningen ledes av en eller flere Newton-lærere, og undervisningen preges av elevaktivitet, varierte arbeidsmetoder, refleksjon og stort læringsutbytte.¹⁵

10.3.1 Generelt om Newton-konseptet og Øst-Finnmark:

Hele målet med Newton er å sette fokus på realfagene, og skape engasjement rundt disse. Newton-konseptet er revidert etter fagfornyelsen. En modul er et helhetlig undervisningsopplegg, hvor klassene gjør et forarbeid før de besøker undervisningslokalene. Et besøk i Newtonrommet er satt til en hel dag. Her vil opplæring av lærerne i forkant være sentralt. Etter besøket drar klassene tilbake til sine respektive skoler og avslutter arbeidet.

Newton-modulene er godt innarbeidet og utprøvd. Modulen for ungdomsskolene er fortsatt under revidering, derfor satser en på å starte med 6.trinn (mellomtrinnet), for så å gå over på ungdomstrinnet. Totalt har Newton omtrentlig 60 moduler som er tilgjengelige, de har allikevel anbefalt tre til vår kommune. I tillegg til de nevnte har de en modul som er tilpasset 3. – 4.trinn.

First Scandinavia som eier Newton-konseptet har regissert og utarbeidet disse rommene, i samarbeid med Sparebank1 Nord-Norge har de realisert dette for Øst-Finnmark, og i starten hele Sør-Varanger kommune. Årsaken til at SVK har blitt valgt er av flere grunner, vi ønsket dette sterkt til vår kommune og våre skoler, Bernt Nilsen hos Datakortet og Tekna har vært en pådriver for å få dette til. I tillegg har rektor ved Kirkenes ungdomsskole og skoleeier arbeidet for å få dette til i et halvt år nå, og vist at dette er noe vi virkelig ønsker. Sparebank1 har realisert dette prosjektet gjennom Samfunnsloftet, og har så langt bidratt med 5,5 millioner kroner. Prosjektet har stor støtte hos Sør-Varanger Utvikling, noe som skaper direkte kontakt med næringslivet. F.eks. vil modulen om fornybar- og ikke fornybar energi være relevant å knytte opp mot Varanger Kraft. Her er mulighetene mange.

First Scandinavia har egne pedagoger og ressurspersoner som reiser rundt og tilrettelegger og gjennomfører opplæringen av ressurspersoner rundt omkring. Hele ideen er at det skal være en kompetanseheving for kommunens skoler og lærere, og i det containerne forflytter seg til neste kommune skal en sitte igjen med en økt kompetanse, særlig innenfor realfagene.

11 Avslutning

Tilstandsrapporten viser et utvalg av kvalitetsindikatorer og utviklingsområder i grunnskolen i Sør-Varanger. Dette gir et utgangspunkt for diskusjon, kvalitetsvurdering og videre fordypning i fagfeltet for skoleeier. Kildene er referert i fotnoter og datagrunnlaget er hentet fra offentlig tilgjengelig informasjon på Skoleporten, Kostra og GSI. Rapporten er utarbeidet i samråd med enhetsledere og rektorer for skolene, og gir et kunnskapsgrunnlag for å vurdere kvaliteten og tjenestetilbudet skolene leverer til kommunens innbyggere

---

¹⁵ <https://newton.no/>

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Kjerstin Møllebakken Enhetsleder: Kjerstin Møllebakken, tlf.	Dato: 17.12.2019
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Johnsen, Veronica	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Eldrerådet	001/20	20.01.2020
Formannskapet	001/20	22.01.2020
Kommunestyret	004/20	05.02.2020
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	001/20	27.01.2020
Samisk råd	001/20	20.01.2020
Utvalg for levekår	001/20	28.01.2020
Utvalg for plan og samferdsel	001/20	21.01.2020

Oversiktsbilde over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2020-2024

Vedlagte dokumenter:

Oversiktsbilde helsetilstand og utfordringsfaktorer 2020-2024 - HOVEDDOKUMENT
Oversiktsbilde helsetilstand og utfordringsfaktorer 2020-2024 - KORTVERSJON
Rapport prosessmøte Sør Varanger 22.11.2019

Kort sammendrag:

Sør-Varanger kommune har utarbeidet et datagrunnlag som omfatter helsetilstand og påvirkningsfaktorer på 87 sider. Arbeidet med dette oversiktsbildet/databasen har fulgt Helsedirektoratets veileder. Dette arbeidet skal rulleres hvert fjerde år (jfr Folkehelseloven

§§5-6, jfr Plan og bygningsloven §10-1).

Kommunen har også laget et oversiktsbilde - Utfordringsfaktorer 2020-2024 på grunnlag av grunnlagsdokumentet/databasen på 18 sider. Denne oversikten bør rulleres årlig i forkant av kommunens budsjettprosess, som en del av det løpende oversiktsarbeidet og inngå som en del av kommunens øvrige planarbeid (jfr. Forskrift om oversikt over folkehelsen §4).

Dokumentet skal brukes som grunnlag for planlegging og styring for å forankre det langsiktige folkehelsearbeidet gjennom kommunal planstrategi.

Faktiske opplysninger:

Samhandlingsreformens forventninger stiller nye krav til kommunene som samfunnsaktører og samarbeidsarenaer, med blant annet større satsing på forebyggende og helsefremmende arbeid for å skape gode levekår og avlaste helsetjenestene. I henhold til folkehelseloven og plan- og bygningsloven skal kommunene sørge for helseoversikter, prioritering av innsatsområder og hensiktsmessige tiltak. Folkehelsearbeid berører alle sektorer i kommunen, og å utarbeide en helseoversikt berører flere ansatte fra ulike tjenesteområder.

God oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer er en forutsetning for å beskrive folkehelseutfordringer og ressurser, og nødvendig for å kunne planlegge og gjennomføre tiltak. Oversikten skal være grunnlag for beslutninger i folkehelsearbeidet som utøves «fra dag til dag» og skal også utgjøre grunnlaget for beslutninger i forbindelse med langsiktig planlegging av folkehelsearbeidet, knyttet opp mot prosessene i plan- og bygningsloven.

Folkehelseloven med forskrift §5 stiller krav til kommuners og fylkeskommuners oversiktsarbeid. Det er et krav at oversikten skal inngå som grunnlag for planstrategien, og ved fastsetting av mål og strategier. Videre skal kommunen i sitt arbeid med kommuneplaner og andre strategiske dokumenter, fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til å møte de utfordringer kommunen står overfor med utgangspunkt i oversiktsbildet.

Med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer menes oversikt over helse på befolkningsnivå og de positive og negative faktorer som kan virke inn på befolkningen og grupper i området. Med helsetilstand menes befolkningens helse målt ved ulike indikatorer, for eksempel risikofaktorer, forebyggbare sykdommer, trivsels og mestringsressurser eller mer indirekte mål som sykefravær o.l. Opplysninger fra statlige helsemyndigheter og fylkeskommunen som gjøres tilgjengelige for kommunene, kunnskap fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene og kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse.

For Sør-Varanger kommunes vedkommende, er dette andre gang vi utarbeider det lovpålagte fireårsdokumentet. Det første var utferdiget i 2016. Som forskriften tilsier skal dette oversiktsdokumentet være med å danne kunnskapsgrunnlaget for planstrategien som vil ferdigstilles i løpet av 2020. Planstrategien definerer hvilke planer kommunen skal ha.

Oversiktsdokumentet over helsetilstand og påvirkningsfaktorer er resultat av et systematisk og langsiktig arbeid.

I arbeidet med oversiktsbildet, stiller folkehelseloven krav til annen folkehelsekompetanse i kommunen enn kommunelege/samfunnsmedisinsk kompetanse. Rådmann har derfor nedsatt en tverretattlig folkehelsegruppe som har bidratt slik at oversikten skal være faglig fundert. Med faglighet menes krav til nødvendig kompetanse til å utføre analyser. Med

analysekompetanse menes det å foreta en vurdering av informasjonen og kunnskapen som er hentet inn, sette den inn i en (lokal) kontekst og kunne gi forklaringer på sammenhenger i datamaterialet. Med bakgrunn i lovens prinsipp om helse i alt vi gjør, har det vært av stor betydning og hensiktsmessig å involvere flere sektorer inn i arbeidet med oversikt. Kunnskapen om den enkelte sektor og om utfordringer og muligheter er nødvendig for å kunne sette informasjonen inn i en lokal kontekst.

Folkehelseoversikten er utarbeidet av denne tverrsektorielle arbeidsgruppen (folkehelsegruppen), og omfatter de 23 viktigste utfordringene innen folkehelse i Sør-Varanger kommune.

I og med at Folkehelselovens §6 (jfr. Plan og bygningslovens §10-1) stiller krav om at folkehelseoversikten skal inngå som et grunnlag for kommunens planstrategi, ble representanter for folkevalgt og administrativ ledelse, sammen med representanter fra sivilsamfunnet, invitert til en bred drøfting av Folkehelseoversikten. Oversiktsbildet denne gang har derfor vært gjenstand for en bredere prosess når det gjelder utvelgelsen av utfordringsfaktorer. Man har, ved hjelp av eksterne prosessledere, invitert til prosessmøte for vektning og utvelgelse av utfordringsfaktorer. Hensikten har vært å få til en bred drøfting og involvering rundt Folkehelseoversikten for på den måten å kunne krystallisere ut viktige strategiske områder for folkehelsearbeidet.

Sør-Varanger kommune inviterte 40 personer til prosessmøte den 22.11.2019 for å gjennomføre prioriteringen av de overnevnte områdene i oversiktsbildet. Prosessmøtet ble ledet av eksterne prosessledere, finansiert av Finnmark fylkeskommune.

33 representanter fra administrasjonen, politikere, organisasjoner, frivillige og elevrepresentanter møtte opp for å delta på denne prioriteringen. I tillegg deltok kommunens folkehelsegruppe med 9 representanter.

Indikatorer

Av oversiktsbildet framgår det at de viktigste indikatorene for folkehelsearbeidet er knyttet til utfordringene i tabellen nedenfor (listen er ikke i prioritert rekkefølge).

Imidlertid vil samtlige 23 utfordringsbilder være gjenstand for de totale sett av utfordringer som Sør-Varanger kommune skal ha fokus på.

1	Lav tilflytting til kommunen, endring i befolkningssammensetning (antall yngre synker og eldre øker)
2	Rekruttering av kvalifisert personell til kommunale fagstillinger, samt til kommende nye næringer (være i forkant)
3	Geografisk store avstander gir ressursmessige utfordringer til tjenesteutøvere og service for brukere
4	Integrering av mange og ulike nasjonaliteter, ressurskrevende for tjenesteytere (barnehage, skole, helsestasjon)
5	Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt (barnefattigdom)
6	Høy andel eneforsørgere, og barn av eneforsørgere
7	Høyt sykefravær i Sør-Varanger kommune (som organisasjon), og høy andel uføre kvinner 45-66 år.
8	Høy arbeidsledighet 15-29 år
9	Utenforskap, frafall og manglende inkludering, på bakgrunn av økende forskjeller i elevmassen (faglig, fysisk, psykisk, sosioøkonomisk), og foreldres bakgrunn.
10	Mye ressurser til spesialundervisning til få elever (andel med spesialbehov er på landsgjennomsnittet)
11	Høyt frafall i videregående skole og integrering av borteboende elever
12	Manglende reservevannsløsning for vannforsyning for en stor andel abonnenter
13	Dårlig inneklima i eldre kommunale bygg
14	Mangel på parkeringsbestemmelser i sentrum vanskeliggjør forsvarlig brøyting (skille mellom vei og fortau)
15	Ikke tilstrekkelig veivedlikehold på kommunale veier/fortau sommerstid.
16	Mangel på frivillige innen helse, omsorg og velferd
17	Mangel på møteplasser for ungdom, samt tilbud og tilgjengelighet på kollektivtransport.
18	Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet og andel voksne og barn som er fysisk aktive minimum 30/60 min per dag, samt inaktivitet og skjermtid
19	Sosiale risikomiljøer (rus blant unge, og vold generelt).
20	Høy overvekt i befolkningen med påfølgende livsstilssykdommer (diabetes type 2, hjerte/kar).
21	Til dels alvorlige fysiske og psykiske helseproblemer hos flykninger, og sen avdekking
22	Økende andel eldre med store hjelpebehov, eksempelvis demensutvikling
23	Psykisk helse hos ungdom: stress og slitenhet (spesielt jenter VGS)

Verktøy for prioritering av utfordringer

Som hjelp for å gi deltakerne mulighet å påvirke utvelgelsen av de viktigste områdene for kommunens satsing på folkehelsen, ble det benyttet en metode hvor hver deltaker skulle markere på egne skjemaer de utfordringene som ble oppfattet som viktigst. Dette gir en rangering av utfordringene som i neste omgang danner grunnlag for en drøfting. Verktøyet er blitt brukt i flere kommuner i Norge med god tilbakemelding. Dette er ytterligere beskrevet i vedlagte rapport fra prosessmøte 22.11.19

Sammenstilling

På bakgrunn av prosessmøtet 22.11, har folkehelsegruppa utarbeidet en oversikt over utfordringsområder med strategiske mål. Denne sammenstillingen er som følger:

Indikator <i>(Indikatorer med grå skrift er lavere prioritert. Nummerering er ikke relevant, kun til oppfølging)</i>	Tema	Strategisk mål
8. Høy arbeidsledighet 15-29 år 11. Høyt frafall i videregående skole og integrering av borteboende elever 9. Utenforskap, frafall og manglende inkludering, på bakgrunn av økende forskjeller i elevmassen 17. Mangel på møteplasser for ungdom, samt tilbud og tilgjengelighet på kollektivtransport. 23. Psykisk helse hos ungdom: stress og slitenhet (spesielt jenter VGS) 19. Sosiale risikomiljøer (rus blant unge, og vold generelt).	Trivsel, livskvalitet og tilhørighet	Sør-Varanger kommune skal ha et godt og inkluderende samfunn, og preges av trivsel, læring og mulighet for arbeid.
4. Integrering av mange og ulike nasjonaliteter, ressurskrevende for tjenesteytere (barnehage, skole, helsestasjon) 5. Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt (barnefattigdom) 6. Høy andel eneforsørgere, og barn av eneforsørgere 21. Til dels alvorlige fysiske og psykiske helseproblemer hos flykninger, og sen avdekking	Sosial ulikhet	Sør-Varanger kommunes innbyggere skal ivaretas og inkluderes, for å redusere sosiale ulikheter.
1. Lav tilflytting til kommunen, endring i befolknings sammensetning (antall yngre synker og eldre øker) 2. Rekruttering av kvalifisert personell til kommunale fagstillinger, samt til kommende nye næringer (være i forkant) 3. Geografisk store avstander gir ressursmessige utfordringer til tjenestetøverne og service for brukere 16. Mangel på frivillige innen helse, omsorg og velferd 22. Økende andel eldre med store hjelpebehov, eksempelvis demensutvikling 10. Mye ressurser til spesialundervisning til få elever (andel med spesialbehov er på landsgjennomsnittet)	Kompetanse og rekruttering	Sør-Varanger kommune skal til enhver tid ha kompetent fagpersonell og legge til rette for større grad av frivillig arbeid.
7. Høyt sykefravær i Sør-Varanger kommune (som organisasjon), og høy andel uføre kvinner 45-66 år.	Sykefravær og uførhet	Sør-Varanger kommune skal ha et inkluderende arbeidsmiljø som bidrar til å redusere sykefravær og uførhet hos våre ansatte.
18. Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet og andel voksne og barn som er fysisk aktive 20. Høy overvekt i befolkningen med påfølgende livsstilssykdommer (diabetes type 2, hjerte/kar).	Helsefremmende livsstil	For Sør-Varanger kommune er fysisk aktivitet og friluftsliv en viktig ressurs, sammen med en helsefremmende livsstil, fysisk og psykisk.

Her er de 14 områder som fikk flest stemmer tatt med inn i en matrise, og sortert på 5 strategiske hovedsatsingsområder. Indikatorer med svart skrift er de indikatorer som ble høyest prioritert i prosessmøte.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Som ett av utfordringsbildene tilsier i oversiktsdokumentet, er utvikling av kompetanse og fagkunnskap til kommende nye næringer avgjørende for Sør-Varanger kommune og i tråd med kommuneplanens samfunnsdel.

Infrastruktur:

Oversiktsbildet peker på utfordringer med kommunens infrastruktur knyttet til veivedlikehold,

universell ferdsel og likeså beredskap for god vannforsyning.

Barn og ungdom:

Barn og unge er godt ivaretatt i oversiktsbildet ved å peke på oppvekstmiljø i form av manglende møteplasser, fysisk aktivitet, frafall og utenforskap samt økende antall barn i lavinntektsfamilier.

Folkehelse:

Oversiktsbilde over helsetilstand og påvirkningsfaktorer er kommunens samlede viktigste dokument i arbeidet med å koordinere det systematiske og langsiktige folkehelsearbeidet, samt videreføre folkehelsearbeidet inn i kommunens øvrige plan og styringsdokumenter.

Kompetansebygging:

Oversiktsbildet påpeker utfordringer med kommunens endring i befolkningssammensetning og tilkjenner utfordringer som definerer at vi må fokusere på nåværende og kommende fagkompetanse, samt ha fokus på frafall og utenforskap i skolene.

Økonomi:

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid er økonomisk besparende ved å være i forkant og tenke helsefremmende framfor å reparere i etterkant.

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

I et folkehelseperspektiv er alltid helsefremming satt inn i et universelt perspektiv og følger folkehelseloven og Plan og bygningsloven.

Alternative løsninger:

Alternativ til vedtak:

Forslag til innstilling:

Kommunestyret tar oversiktsbilde over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2020-2024 med kortversjon til orientering.

Kommunestyret vedtar følgende temaområder beskrevet i oversiktsbildets sammendrag. Disse temaområder vil ligge til grunn for Sør-Varanger kommunes strategiske planlegging framover.

- Trivsel, livskvalitet og tilhørighet
- Sosial ulikhet
- Kompetanse og rekruttering
- Sykefravær og uførhet
- Helsefremmende livsstil

Behandling 20.01.2020 Samisk råd

Saksordfører:

Forslag uttalelse foreslått av Magga, Mariann Wollmann:

Folkehelseutfordringer i et samisk perspektiv, der hensyn til språk og kultur vurderes i en lokal sammenheng, må være gjennomgående i denne planen.

Samisk helseforskning må benyttes i arbeidet for å få best mulig oversikt, slik at målrettede tiltak kan iverksettes.

Dersom ikke helsetilstand og påvirkningsfaktorer for den samiske befolkning i Sør-Varanger er inkludert, er ikke oversiktsbildet komplett.

Innstillingen og tilleggsforlaget enstemmig vedtatt.

Samisk råd sitt vedtak i sak 001/20:

Kommunestyret tar oversiktsbilde over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2020-2024 med kortversjon til orientering.

Kommunestyret vedtar følgende temaområder beskrevet i oversiktsbildets sammendrag. Disse temaområder vil ligge til grunn for Sør-Varanger kommunes strategiske planlegging framover.

- Trivsel, livskvalitet og tilhørighet
- Sosial ulikhet
- Kompetanse og rekruttering
- Sykefravær og uførhet
- Helsefremmende livsstil

Folkehelseutfordringer i et samisk perspektiv, der hensyn til språk og kultur vurderes i en lokal sammenheng, må være gjennomgående i denne planen. Samisk helseforskning må benyttes i arbeidet for å få best mulig oversikt, slik at målrettede tiltak kan iverksettes.

Dersom ikke helsetilstand og påvirkningsfaktorer for den samiske befolkning i Sør-Varanger er inkludert, er ikke oversiktsbildet komplett.

Behandling 21.01.2020 Utvalg for plan og samferdsel

Saksordfører: Kurthi, Sigbjørn O

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Utvalg for plan og samferdsel sitt vedtak i sak 001/20:

Kommunestyret tar oversiktsbilde over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2020-2024 med kortversjon til orientering.

Kommunestyret vedtar følgende temaområder beskrevet i oversiktsbildets sammendrag. Disse temaområder vil ligge til grunn for Sør-Varanger kommunes strategiske planlegging framover.

- Trivsel, livskvalitet og tilhørighet
- Sosial ulikhet
- Kompetanse og rekruttering
- Sykefravær og uførhet
- Helsefremmende livsstil

Behandling 22.01.2020 Formannskapet

Saksordfører: Danielsen, Nina

Kjerstin Møllebakken orienterte innledningsvis om saken.

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Formannskapet sitt vedtak i sak 001/20:

Formannskapet avgir følgende innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret tar oversiktsbilde over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2020-2024 med kortversjon til orientering.

Kommunestyret vedtar følgende temaområder beskrevet i oversiktsbildets sammendrag. Disse temaområder vil ligge til grunn for Sør-Varanger kommunes strategiske planlegging framover.

- Trivsel, livskvalitet og tilhørighet
- Sosial ulikhet
- Kompetanse og rekruttering
- Sykefravær og uførhet
- Helsefremmende livsstil

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

Sør-Varanger kommune

**Oversiktsbilde,
Helsetilstand og påvirkningsfaktorer
Sør-Varanger kommune 2020 - 2024**

Sammendrag

Arbeidet med oversiktsbildet over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2020-2024, består primært av tre dokumenter og tre prosesser. Hoveddokumentet over helsetilstand og påvirkningsfaktorer utgjør hoveddokumentet på 87 sider, som beskriver en oversikt over kommunen på følgende seks store temaområder; Befolkningssammensetning, oppvekst og levekår, miljø, skader og ulykker, helserelatert atferd og helsetilstand. Helsedirektoratets veileder anbefaler i tillegg 63 undertema til disse seks områdene.

Folkehelsekoordinator og samfunnsplanlegger, delvis sammen med kommunens tverrsektorielle folkehelsegruppe, har vurdert hvilke undertema som er relevante for kommunen, og deretter innhentet data som har gjort det mulig å vurdere hvilke konsekvenser disse gir. Dette hoveddokumentet danner grunnlaget for en full helseoversikt, dette dokumentet.

Etter at den tverrsektorielle folkehelsegruppen så har gjort en rangering og valgt ut de viktigste utfordringsbilder, har vi sammenstilt disse i en kortversjon av helseoversiktens utfordringsbilder.

Folkehelsekoordinator har så, sammen med folkehelsegruppen, innkalt relevante aktører i sivilsamfunnet, relevante folkevalgte og relevante personer fra administrasjonen, til et prosessmøte for prioritering av 23 utfordringer som ble vurdert som viktigste (se nederste tabell i sammendraget).

Som hjelp for å gi deltakerne mulighet til å påvirke utvelgelsen av de viktigste områdene for kommunens satsing på folkehelse, ble det benyttet en metode hvor hver deltaker skulle markere på egne skjemaer de utfordringene som ble oppfattet som viktigst. Dette gav en rangering av utfordringene som i neste omgang dannet grunnlag for en drøfting.

Drøftingen hadde i noen grad et fokus på hvorfor de enkelte områdene var viktig, samt om kommunen allerede hadde satt inn innsats på områder. Etter poenggiving ble listen rangert og prioriteringsmøtet drøftet et mulig oppsett for sammenstilling av de utfordringene som var blitt prioritert. Etter en ny gjennomgang i folkehelsegruppen ble sammenstillingen som følger:

Indikator <i>(Indikatorer med grå skrift er lavere prioritert. Nummerering er ikke relevant, kun til oppfølging)</i>	Tema	Strategisk mål
8. Høy arbeidsledighet 15-29 år 11. Høyt frafall i videregående skole og integrering av borteboende elever 9. Utenforskap, frafall og manglende inkludering, på bakgrunn av økende forskjeller i elevmassen 17. Mangel på møteplasser for ungdom, samt tilbud og tilgjengelighet på kollektivtransport. 23. Psykisk helse hos ungdom: stress og slitenhet (spesielt jenter VGS) 19. Sosiale risikomiljøer (rus blant unge, og vold generelt).	Trivsel, livskvalitet og tilhørighet	Sør-Varanger kommune skal ha et godt og inkluderende samfunn, og preges av trivsel, læring og mulighet for arbeid.
4. Integrering av mange og ulike nasjonaliteter, ressurskrevende for tjenesteytere (barnehage, skole, helsestasjon) 5. Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt (barnefattigdom) 6. Høy andel eneforsørgere, og barn av eneforsørgere 21. Til dels alvorlige fysiske og psykiske helseproblemer hos flykninger, og sen avdekking	Sosial ulikhet	Sør-Varanger kommunes innbyggere skal ivaretas og inkluderes, for å redusere sosiale ulikheter.
1. Lav tilflytting til kommunen, endring i befolkningssammensetning (antall yngre synker og eldre øker) 2. Rekruttering av kvalifisert personell til kommunale fagstillinger, samt til kommende nye næringer (være i forkant) 3. Geografisk store avstander gir ressursmessige utfordringer til tjenestutøverne og service for brukere 16. Mangel på frivillige innen helse, omsorg og velferd 22. Økende andel eldre med store hjelpebehov, eksempelvis demensutvikling 10. Mye ressurser til spesialundervisning til få elever (andel med spesialbehov er på landsgjennomsnittet)	Kompetanse og rekruttering	Sør-Varanger kommune skal til enhver tid ha kompetent fagpersonell og legge til rette for større grad av frivillig arbeid.
7. Høyt sykefravær i Sør-Varanger kommune (som organisasjon), og høy andel uføre kvinner 45-66 år.	Sykefravær og uførhet	Sør-Varanger kommune skal ha et inkluderende arbeidsmiljø som bidrar til å redusere sykefravær og uførhet hos våre ansatte.
18. Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet og andel voksne og barn som er fysisk aktive 20. Høy overvekt i befolkningen med påfølgende livsstilssykdommer (diabetes type 2, hjerte/kar).	Helsefremmende livsstil	For Sør-Varanger kommune er fysisk aktivitet og friluftsliv en viktig ressurs, sammen med en helsefremmende livsstil, fysisk og psykisk.

Her er de 11 indikatorene (svart skrift) som fikk flest stemmer tatt med inn i en matrise, og sortert på 5 temaområder med tilhørende strategiske mål. Hovedsatsningsområdene som vil ligge til grunn for Sør-Varanger kommunes strategiske planlegging framover er:

- Trivsel, livskvalitet og tilhørighet
- Sosial ulikhet
- Kompetanse og rekruttering
- Sykefravær og uførhet
- Helsefremmende livsstil

De 23 indikatorene som var vurdert som viktigst av folkehelsegruppen og dannet grunnlaget for prosessmøte (uprioritert rekkefølge):

1	Lav tilflytting til kommunen, endring i befolkningssammensetning (antall yngre synker og eldre øker)
2	Rekruttering av kvalifisert personell til kommunale fagstillinger, samt til kommende nye næringer (være i forkant)
3	Geografisk store avstander gir ressursmessige utfordringer til tjenesteutøverne og service for brukere
4	Integrering av mange og ulike nasjonaliteter, ressurskrevende for tjenesteytere (barnehage, skole, helsestasjon)
5	Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt (barnefattigdom)
6	Høy andel eneforsørgere, og barn av eneforsørgere
7	Høyt sykefravær i Sør-Varanger kommune (som organisasjon), og høy andel uføre kvinner 45-66 år.
8	Høy arbeidsledighet 15-29 år
9	Utenforskap, frafall og manglende inkludering, på bakgrunn av økende forskjeller i elevmassen (faglig, fysisk, psykisk, sosioøkonomisk), og foreldres bakgrunn.
10	Mye ressurser til spesialundervisning til få elever (andel med spesialbehov er på landsgjennomsnittet)
11	Høyt frafall i videregående skole og integrering av borteboende elever
12	Manglende reservevannsløsning for vannforsyning for en stor andel abonnenter
13	Dårlig inneklima i eldre kommunale bygg
14	Mangel på parkeringsbestemmelser i sentrum vanskeliggjør forsvarlig brøyting (skille mellom vei og fortau)
15	Ikke tilstrekkelig veivedlikehold på kommunale veier/fortau sommerstid.
16	Mangel på frivillige innen helse, omsorg og velferd
17	Mangel på møteplasser for ungdom, samt tilbud og tilgjengelighet på kollektivtransport.
18	Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet og andel voksne og barn som er fysisk aktive minimum 30/60 min per dag, samt inaktivitet og skjermtid
19	Sosiale risikomiljøer (rus blant unge, og vold generelt).
20	Høy overvekt i befolkningen med påfølgende livsstilssykdommer (diabetes type 2, hjerte/kar).
21	Til dels alvorlige fysiske og psykiske helseproblem hos flykninger, og sen avdekking
22	Økende andel eldre med store hjelpebehov, eksempelvis demensutvikling
23	Psykisk helse hos ungdom: stress og slitenhet (spesielt jenter VGS)

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	1
1.0 Innledning.....	6
1.1 Informasjon om kilder og statistikk.....	7
2.0 Befolkningssammensetning	7
2.1 Folketall som helhet, med kjønns og aldersgruppering	8
2.1.1 Endring i folketall, siste 10 år	9
2.1.2 Befolkningsframskriving eldre	10
2.2 Fødselsrater siste 5 år	10
2.3 Andel enpersonshusholdninger	11
2.4 Etnisk sammensetning.....	11
2.4.1 Innvandrere	11
2.5 Inn- og utflytting.....	15
3.0 Oppvekst- og levekårforhold	16
3.1 Andel med lavinntekt.	17
3.1.1 Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt.....	17
3.2 Tilgjengelighet til boliger (for ulike grupper).....	19
3.3 Andel eneforsørgere og barn av eneforsørgere.....	21
3.4 Andel med boligsosiale ordninger.....	22
3.5 Antall i arbeid og antall uføre i forhold til folketallet.....	22
3.6 Sykefravær, trend de siste år	24
3.7 Andel arbeidsledige	24
3.7.1 Arbeidsledige, andel under 30 år	25
3.8 Endringer i arbeidsmarkedet.....	26
3.9 Er det variasjon mellom ulike næringer?	26
3.10 Skolestrukturen (antall, geografisk spredning)	26
3.10.1 Utvikling av elevtall og befolkningsgrunnlag.....	27
3.10.2 Hva er trekk ved læringsmiljø og elevprestasjoner?	28
3.10.4 grunnleggende ferdigheter 8. trinn.....	31
3.10.5 Eksamensresultater 10.trinn	34
3.10.6 Skolebidrag.....	36
3.10.7 Gjennomsnittlig tidsbruk på lekser	38
3.10.8 Hvor mange elever fullfører videregående skole?	38

3.11 Barnehagemiljø	41
3.12 Tilgjengelighet til helsestasjons- og skolehelsetjeneste.....	44
4.0 Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø	45
4.1 Omfang av smittsomme sykdommer	46
4.2 Drikkevannskvalitet	46
4.3 Forekomst av radon.....	47
4.4 Risiko for legionella	47
4.5 Omfang av områder utsatt for støy.....	48
4.6 Omfang av områder utsatt av luftforurensning	48
4.6.1 Forurensning fra nikkerverkene i Russland.....	48
4.6.2 Støvforurensning i Kirkenes.....	49
4.6.3 Forurensningssituasjonen i norske byer – vurdering av Kirkenes	49
4.6.4 Overvåking av radioaktivitet i omgivelsene - DSA.....	50
4.6.5 Andre typer luftbåren forurensning	50
4.7 Omfang av områder utsatt for annen forurensning.....	50
4.8 Inneklima i skoler, barnehager og offentlige bygg	50
4.9 I hvilken grad er skoleveger trygge?.....	51
4.9.1 Farlige skoleveier i Sør-Varanger.....	51
4.10 Gang- og sykkelveger, turstier osv.	52
4.11 Omfanget av områder for rekreasjon og friluftsliv	52
4.11.1 Tilgjengeligheten til områder for rekreasjon og friluftsliv	54
4.12 Tilbud og tilgjengelighet til kollektivtransport	56
4.13 Omfang av grøntarealer	56
4.14 Frivillige organisasjoner	56
4.15 Valgdeltakelse	57
4.16 Omfang av kulturtilbud	57
4.17 Omfang av sosiale møteplasser, aktivitetsparker, lekeplasser	57
4.18 Sosiale nettverk og tilhørighet	58
4.19 Sosial støtte	59
5.0 Skader og ulykker	60
5.1 Antall personskader behandlet i sykehus.....	60
5.1.1 Barsedødsfall som skyldes skader, Finnmark	60
5.1.2 Snøscooterulykker, Nord-Norge.....	61
5.2 Antall hoftebrudd behandlet i sykehus	61
5.3 Spesielle ulykkespunkter eller strekninger.....	62
5.5 Antall fallulykker i sykehjem.....	62

6.0 Helsereelatert atferd	62
6.1 Deltakelse i organisert fysisk aktivitet	62
6.2 Deltakelse i uorganisert fysisk aktivitet	63
6.3 Fysisk aktivitet hos voksne og barn	64
6.4 Omfang av fysisk aktivitet i skolen	65
6.5 Tilgang til områder for aktivitet	66
6.6 Omfang av elever som går eller sykler til skolen	66
6.7 Dagligrøyking (unge/voksne/gravide)	67
6.8 Antall skjenkesteder, serverings- og åpningstider for alkoholsalg	67
6.9 Alkoholkonsum, tobakksbruk og annen rusmiddelbruk hos voksne	67
6.9.1 Alkoholkonsum, tobakksbruk og annen rusmiddelbruk hos ungdommer	68
6.10 Seksuell helse	69
6.12 Tilgang på frukt og grønt i skolen	71
6.13 Måltider på skolefritidsordninger/aktivitetsskoler	71
6.13.1 Tilbud i skolekantiner	72
6.14 Søvnn	72
6.15 Skjermtid barn og unge	73
6.16 Vold og kriminalitet	73
7.0 Helsetilstand	75
7.1 Forekomst av livsstilssykdommer	77
7.2 Befolkningens trivsel, mestringsnivå og selvopplevd helse	83
8.0 Sosial ulikhet i helse	86
9.0 Kilder	87

1.0 Innledning

Valg av satsingsområder, strategier og tiltak knyttet til det systematiske folkehelsearbeidet må være basert på kunnskap om helsetilstand, påvirkningsfaktorer og de folkehelseutfordringer kommunen står overfor. Kommunens plikt til å ha oversikt over helsetilstand og faktorer som kan påvirke befolkningens helse er todelt og hjemlet i Lov av 24. juni 2011 om folkehelsearbeid. Forskrift av 28. juni 2012 om oversikt over folkehelsen regulerer nærmere oversiktsarbeidet etter folkehelselovens §5. Kommunen skal:

1. Ha løpende oversikt over helsetilstand og faktorer som kan bidra positivt eller negativt på befolkningens helse. Det løpende oversiktsarbeidet skal danne grunnlag for arbeidet med den samlede oversikten som skal utarbeides med 4-års intervaller.
2. Lage en samlet og skriftlig oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer hvert 4. år, der hovedutfordringer er årsaks- og konsekvensvurdert. Dokumentet skal foreligge når arbeidet med planstrategien starter opp.

Dette oversiktsdokumentet er Sør-Varanger kommunes andre samlede dokument og kunnskapsgrunnlag for langsiktig planlegging og valg av innsatsområder i folkehelsearbeidet. Oversiktsdokumentet danner grunnlag for kommunens planstrategi for 2020-2024 slik folkehelseloven §6. krever. I periodene mellom planlovgivningens fireårsintervaller vil et løpende oversiktsarbeid fange opp forhold av betydning for det langsiktige folkehelsearbeidet. Det er altså en nær sammenheng mellom løpende oversiktsarbeid og oversiktsdokumentet som skal utarbeides hvert fjerde år. Sør-Varanger kommunes oversiktsdokument baserer seg på statlige og fylkeskommunale statistikker og opplysninger og har innhentet kunnskaper bredt og fra de fleste kommunale fagenheter. På bakgrunn av oversiktsbildet foretas det en vurdering og prioritering av hva som er de viktigste folkehelseutfordringene for Sør-Varanger kommune å ta tak i for kommende planperiode.

Sør-Varanger kommune har iverksatt mange viktige prosjekter, strategier og tiltak for å møte folkehelseutfordringer som kommunen står overfor. Men selv om kommunen er kommet langt og det er stor aktivitet i alle sektorer, er det å definere hvilke utfordringer kommunen har i et folkehelseøyemed, en viktig oppgave. Dernest å målrettet få satt inn samlede tiltak i flere tjenester med det for øyet å redusere negative faktorer som påvirker folkehelsen.

Oversiktsbildet på helsetilstand og påvirkningsfaktorer skal nettopp gi oss denne oversikten, samt bistå kommunale enheter og politisk ledelse i sine prioriteringer og tiltakskjeder. Gjennom tverrsektoriell innsats og kommunens plansystem skal folkehelselovens mål om å redusere sosiale helseforskjeller omsettes til kommunale styringsdokumenter og forpliktende handling. Sosiale ulikheter i helse er systematiske variasjoner i befolkningens helse som følger utdanning, yrke og inntekt. For hvert steg man beveger seg oppover den sosioøkonomiske stigen, jo bedre levevaner og helse, og jo høyere levealder. Sosiale ulikheter i helse er både et rettferdighetsproblem og et folkehelseproblem, og kommunene har en lovfestet plikt til å påvirke denne utviklingen med de virkemidler kommunen er tillagt. Årsakene til sosiale ulikheter i helse er sammensatte og det finnes ingen entydige svar på hvordan denne utfordringen skal møtes. Men kommunene har gjennom sine tjenester store muligheter til å påvirke utviklingen i positiv retning. Et annet sentralt moment i folkehelsearbeidet er medvirkning. Medvirkning betegnes som et bærende prinsipp i folkehelsearbeidet både når det gjelder medvirkning fra befolkningen i folkehelsearbeidet, i planprosesser og i ulike aktiviteter og tiltak. Mange har vært medvirkende i arbeidet med oversiktsdokumentet; ressursgruppen for folkehelse, de enkelte fagenhetene i kommunen, nasjonale statistikker og lokale og fylkeskommunale rapporteringer.

1.1 Informasjon om kilder og statistikk

Folkehelseloven angir noen bestemte kilder til kunnskap som skal benyttes i oversikten:

- a) Opplysninger som statlige helsemyndigheter og fylkeskommunen gjør tilgjengelig.
- b) Kunnskap fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene.
- c) Kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og samfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse.

Nasjonalt folkehelseinstitutt (FHI) sender årlig ut folkehelseprofiler til alle kommunene som skal inngå som en del av den lovpålagte oversikten. I tillegg er Kommunehelse statistikkbank en viktig kilde til oversiktsarbeidet. I tillegg til nevnte kilder er det gjennom møtevirksomhet og via fagenhetenes folkehelse rapportering innhentet erfaringsbasert kunnskap fra kommunens helse- og omsorgstjenester, fra kultursektoren, foretaket Barentshallene, skoler, barnehager, teknisk drift, havnevesen og kommuneplanens samfunnsdel. Samlet sett har kommunen en omfattende kunnskap om barn, familier, oppvekstforhold og nærmiljø, og om fysiske miljøfaktorer som arealdisponering, infrastruktur og bebyggelse.

Også utenom kommunal forvaltning finnes viktige kilder til kunnskap, for eksempel frivillige organisasjoner og institusjoner som sykehus, politi, lokalt mattilsyn og næringsliv. Både offentlige og private organisasjoner og institusjoner er ikke bare viktige kilder til kunnskap, men også viktige medaktører på tiltakssiden.

Statistikk og helseoversikter kan ha stor nytteverdi i folkehelsearbeidet, men det er viktig å være oppmerksom på utfordringer knyttet til bruk og tolkning av statistikk. Opplysninger fra statlige helsemyndigheter sier ikke noe konkret om landsgjennomsnittet, og det er heller ikke definert konkrete nasjonale mål for ønsket nivå på helseutfall knyttet til forebyggbare sykdommer eller påvirkningsfaktorer. På noen områder har landet som helhet store utfordringer og negativ utvikling. Det understrekes at selv om Sør-Varanger kommune ligger bedre an enn landsgjennomsnittet på et område, kan det likevel innebære en viktig folkehelseutfordring for kommunen fordi landnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Det er også viktig å være oppmerksom på at statlige helsemyndigheter av og til bruker statistikk som viser gjennomsnitt over flere år. Videre mangler det i stor grad statistikk som gjør at kommunen klarer å ivareta følge-med-ansvaret når det gjelder det nasjonale målet om å redusere sosiale ulikheter i helse. Ofte mangler det bakgrunnsvariabler som utdanningsnivå/foreldrenes utdanningsnivå eller familieøkonomi, og det blir vanskelig å vite om valgte innsatsområder og tiltak i folkehelsearbeidet har effekt. Indikatorer som grunnleggende ferdigheter, deltakelse i ulike aktiviteter og frafall i videregående skoler er eksempel på statistikkområder der det er vanskelig å ivareta følge-med-ansvaret når det gjelder sosiale ulikheter.

Som sammenlikningsbare kommuner, er det i oversiktsdokumentet noen steder brukt andre Finnmarkskommuner med tilnærmet likhet i størrelse og innbyggertall. Grunnlaget for sammenlikning med andre kommuner er ikke minst geografisk beliggenhet og livsgrunnlag. I tillegg er sammenlikninger trukket opp mot Finnmark som fylke samt nasjonale tall og statistikker.

2.0 Befolkningssammensetning

Med befolkningssammensetning menes grunnlagsdata om befolkningen som kan omfatte antall innbyggere, alders- og kjønnsfordeling, sivilstatus, etnisitet, flyttemønster osv. Denne type informasjon er viktig i vurderingen av øvrig informasjon, men kan også være vesentlig i seg selv som del av utfordringsbildet for folkehelsen i kommunen/fylket. Ikke minst vil utviklingen i befolkningssammensetningen kunne påvirke strategiske veivalg, som inkluderer folkehelse.

Hovedinntrykk

Per 01.01.2019 hadde Sør-Varanger kommune 10 156 innbyggere og i overkant av 80 % av disse bodde på Kirkeneshalvøya. Fram mot 2016 har det vært en vekst i innbyggertallet, men i årene etter har tallet flatet ut og hatt en svak nedgang. Dette skyldes hovedsakelig utflytting, som i stor grad skyldes konkursen ved Sydvaranger Gruve AS i 2015, som gjorde at flere hundre personer mistet jobben. I følge SSB sine befolkningsframskrivninger vil befolkningen i kommunen gå noe ned mot år 2025 (10 094 innbyggere) og etter det stige noe mot 2040 (10 326 innbyggere). Framskrivningen tar hensyn til tidligere utvikling, fødselsrater og flyttemønster, men tar ikke hensyn til samfunnsmessige endringer om kan føre til større befolkningsvekst. I Sør-Varanger er det stor utskifting av befolkning, og om lag 500 personer flytter ut og 500 personer flytter inn hvert år. Dette kan føre til blant annet en lite stabil arbeidsstokk og vanskeligheter med å rekruttere kvalifisert fagpersonell. Framover vil andelen eldre over 67 år øke betraktelig, som vil gi økende utfordringer for helse- og omsorgstjenestene. Sør-Varanger har stor spredning antall nasjonaliteter. Kommunene har også de siste årene tatt imot en del flykninger som vi ser har utfordringer knyttet til blant annet integrering, økonomi og fysisk og psykisk helse.

2.1 Folketall som helhet, med kjønns og aldersgruppering

Folketall i Sør-Varanger, per 01.01.2019 etter aldersgruppe	
	2019
0-5 år	565
6-15 år	1119
16-19 år	536
20-66 år	6376
67 år eller eldre	1560
Totalt	10156

Tabell 2.1: Folketall i Sør-Varanger, per 01.01.2019 etter aldersgruppe. Kilde: SSB

Folketall i Sør-Varanger fordelt på kjønn, per 01.01.2019	
	2019
Menn	5083
Kvinner	5073
Totalt	10156

Tabell 2.1b: Folketall i Sør-Varanger fordelt på kjønn, per 01.01.2019. Kilde: SSB

Tabellen over viser folketallet i Sør-Varanger per 1. januar 2019. Antall innbyggere i kommunen var da 10 156. Litt over 80 % av disse bor på det som kalles Kirkeneshalvøya, som omfatter tettstedene Kirkenes, Hesseng, Sandnes og Bjørnevatn. Avstanden på strekningen er om lag 10 km. I kommunesenteret Kirkenes bor cirka 3500 personer. Dette betyr at den største andelen av befolkningen i kommunen bor relativt konsentrert, selv om kommunen har en geografisk stor utstrekning. Blant annet utgjør kommunens geografisk store utstrekning økt ressursbruk i mange kommunale tjenester. Kommunens areal er 3967 km². Kjønnfordelingen i kommunen er nesten helt likt fordelt.

Andelen barn (0-17 år) i kommunen er lavere enn landet som helhet.

År			2014	2015	2016	2017	2018	2019
Geografi	Alder	Måltall						
Hele landet	0-17 år	andel (prosent)	22,0	21,8	21,6	21,5	21,3	21,1
Finnmark Finnmark	0-17 år	andel (prosent)	21,7	21,3	20,9	20,7	20,5	19,9
Sør-Varanger	0-17 år	andel (prosent)	20,8	20,6	20,1	19,7	19,5	19,1

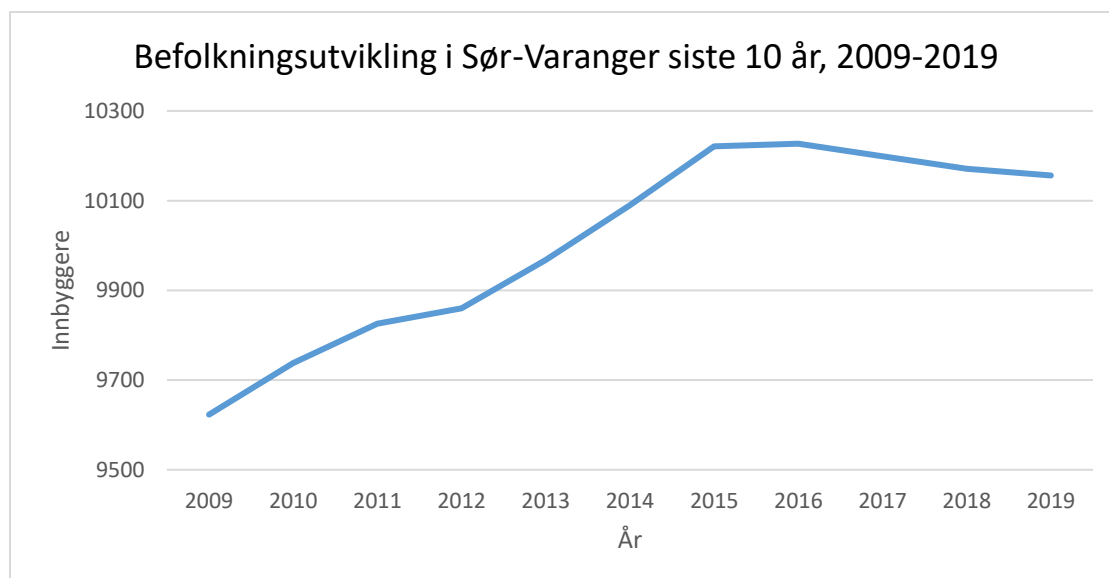
Kilde: FHI, Befolkning (antall og andel).

2.1.1 Endring i folketall, siste 10 år

Befolkningsutvikling i Sør-Varanger siste 10 år, 2009-2019	
	Personer
2009	9623
2010	9738
2011	9826
2012	9860
2013	9968
2014	10090
2015	10221
2016	10227
2017	10199
2018	10171
2019	10156

Tabell 2.1.1: Befolkningsutvikling i Sør-Varanger siste 10 år, 2009-2019. Kilde: SSB

Tabellen over viser befolkningsutviklingen i Sør-Varanger de siste 10 årene. Det har vært en positiv vekst i innbyggertallet fram mot 2016 med en topp på 10 227. I årene etter har veksten flatet ut, og hatt en svak nedgang. En stor del av årsaken til denne er konkursen ved Sydvaranger Gruve AS høsten 2015, som gjorde at mange mistet jobben, og flere flyttet ut av kommunen. Nedenfor vises en grafisk fremstilling av befolkningsutviklingen fra 2009-2019.

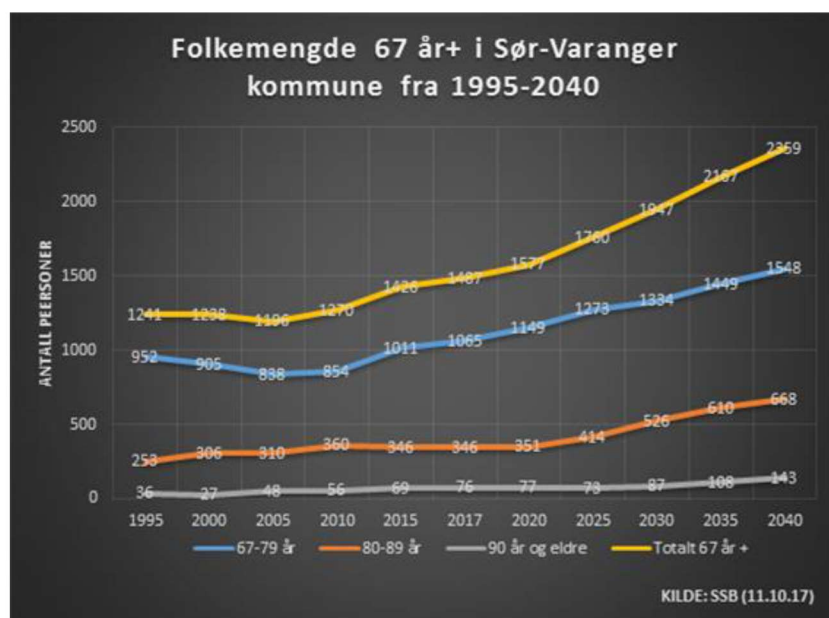

Tabell 2.1.1b: Befolkningsutvikling i Sør-Varanger siste 10 år, grafisk fremstilt. Kilde: SSB

2.1.2 Befolkningsframskriving eldre

Vi lever lenger og blir eldre. Aldersgruppen 67+ år vil vokse mest og nesten fordoble seg frem mot 2040. Flere eldre medfører et endret sykdomsbilde og omsorgsmengde. Blant annet viser nasjonale tall at 80% av sykehjemspasienter er demente. Prioritering av eldres helse og levekår gir stor gevinst i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Flere eldre medfører også at det er viktig å ha fokus på denne gruppen, spesielt i utformingen av sentrumsområdet hvor de fleste bor. For eldre på institusjon er det begrenset mulighet til å delta i det kulturelle liv. De har i tillegg et begrenset aktivitetstilbud. Det er viktig at folkehelsearbeidet også blant eldre dreier mot økt grad av helsefremmende arbeid slik at den store gruppen av eldre kan holde seg friske og bo hjemme lengst mulig.

Kost-rate tall fra Sør-Varanger kommune viser at 20,3% av Sør-Varangers innbyggere over 80 år har heldøgns omsorgstjenester fra kommunen, mens Nasjonale tall viser 16%.

Befolkningsframskriving av eldre mot 2040, Kilde; SSB

2.2 Fødselsrater siste 5 år

Fødte, døde og fødselsoverskudd i Sør-Varanger siste 5 år			
	Levendefødte	Døde	Fødselsoverskudd
2014	107	93	14
2015	83	97	-14
2016	91	85	6
2017	95	99	-4
2018	101	83	18

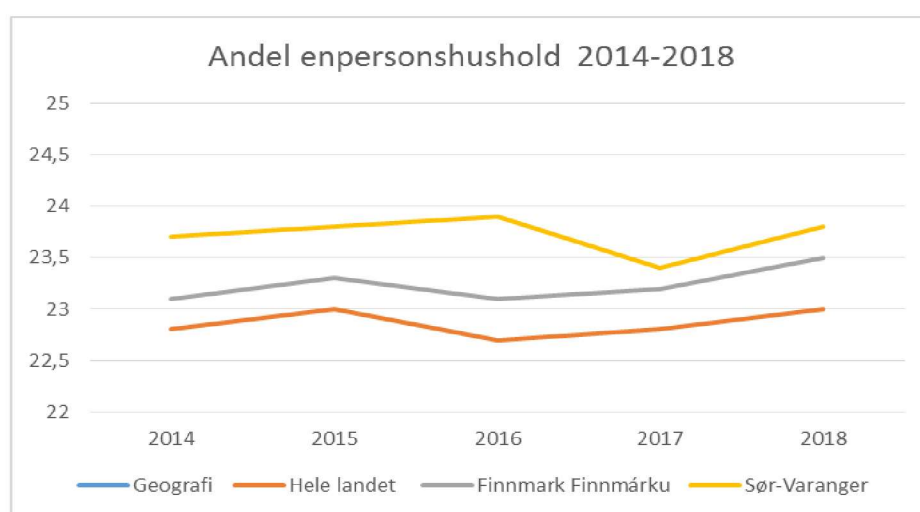
Tabell 2.2: Fødte, døde og fødselsoverskudd i Sør-Varanger siste 5 år. Kilde: SSB

I løpet av de siste 5 årene har antallet fødte og døde ligget mellom 80 og 110, og i gjennomsnitt over tid er fødselsoverskuddet positivt med tanke på innbyggertallet i kommunen.

2.3 Andel enpersonshusholdninger

Aleneboende antas å være en potensielt utsatt gruppe -både økonomisk, helsemessig og sosialt. Blant aleneboende i alle aldersgrupper er det en høyere andel som sliter med psykiske plager sammenlignet med de som ikke bor alene. Aleneboende som gruppe har en høyere uføregrad og er oftere uførepensjonert enn de som ikke er aleneboende. Sammenlignet med de som bor sammen med noen, har de som er langvarig aleneboende hatt en mer uheldig utvikling i dødelighet. Det foreligger en høyere grad av helseproblemer blant kvinner og personer midtveis i livet som bor alene sammenlignet med andre.

I Sør-Varanger kommune er andelen enpersonshushold, altså husstander der det kun bor én person, 23,8 %, og i Sør-Varanger utgjør dette 1991 husstander. Dette tallet skiller seg ikke spesielt fra landet som helhet eller Finnmark som har holdt seg på et jevnt nivå de siste årene.

Andel (i prosent) enpersonshushold 2014-2018 (Kilde: FHI) Alle aldre

År	2014	2015	2016	2017	2018
Geografi					
Hele landet	25,6	25,7	25,3	25,3	25,4
Finnmark Finnmarkku	27,6	27,7	27,1	26,9	27,0
Sør-Varanger	27,5	28,0	27,8	27,1	27,0

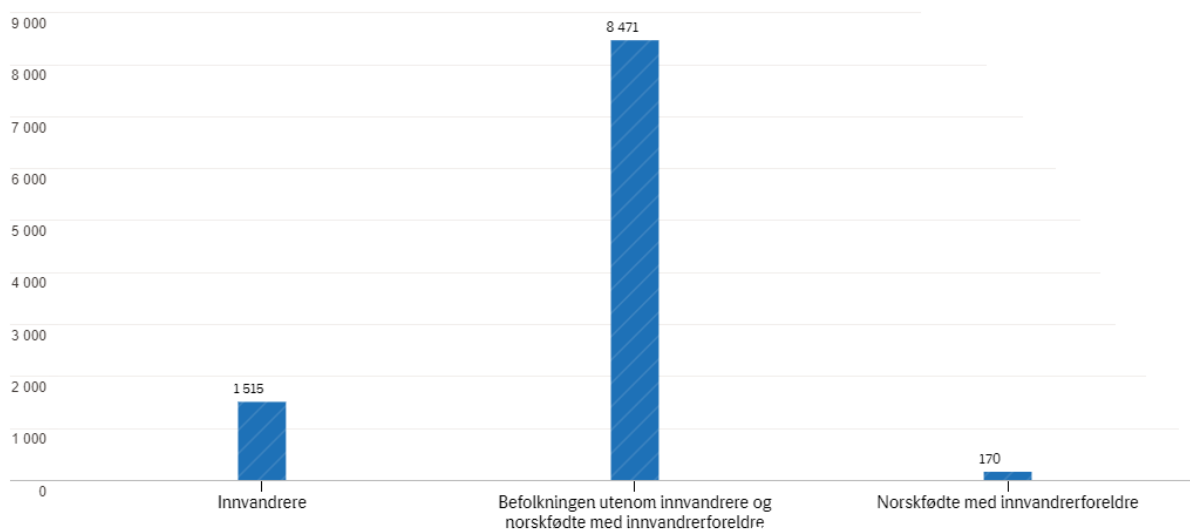
Andel Personer som bor alene 45?, Kilde; FHI

2.4 Etnisk sammensetning

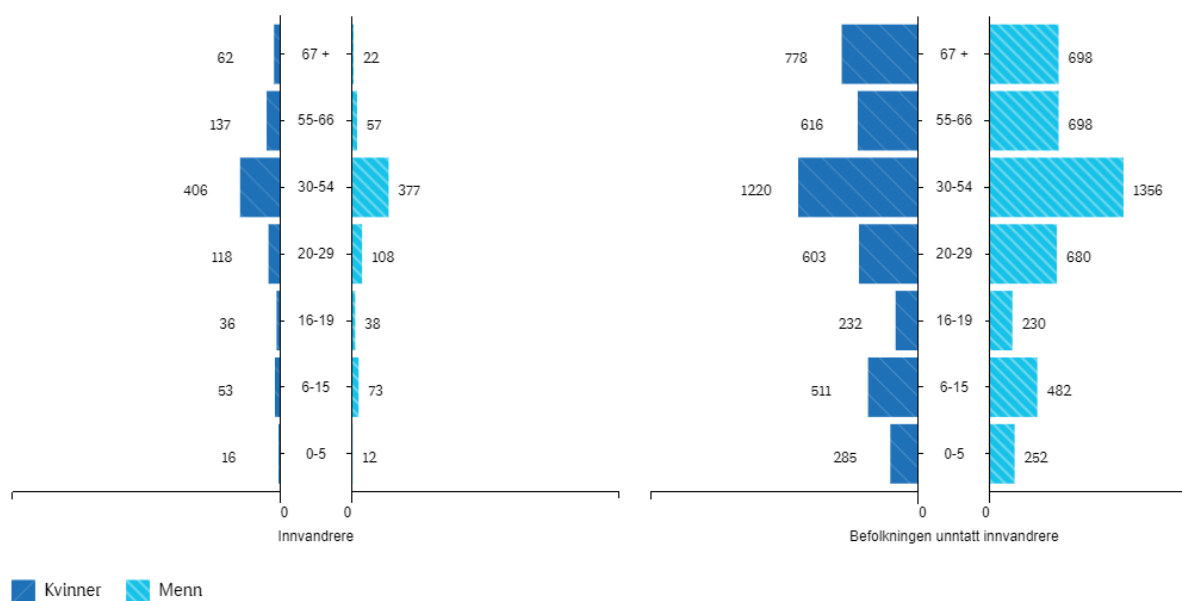
2.4.1 Innvandrere

Grupper som flytter fra et land til et annet utgjør ofte en minoritet som skiller seg fra majoritetsbefolkningen både fysisk og kulturelt. Disse gruppene vil kunne møte sosiale og økonomiske utfordringer og vanskeligheter uavhengig av årsakene til migrasjon. Mange mangler kunnskaper og ressurser, språklige og kulturelle koder og annet som den etniske befolkningen tar for

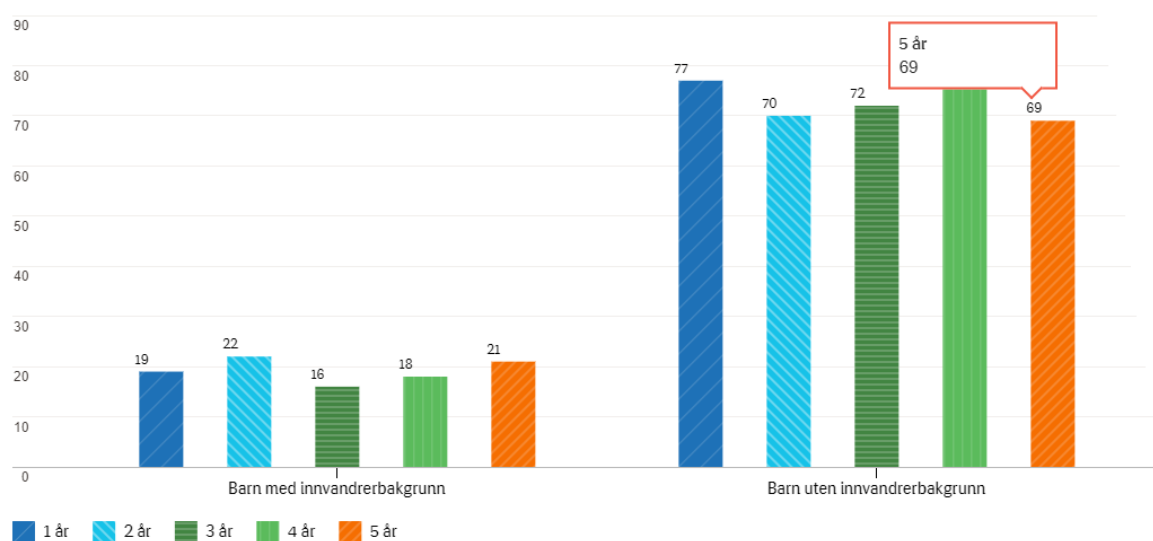

Figuren viser antall personer fordelt etter bakgrunn i 2019 i Sør-Varanger. Kilde: SSB, sist målt: 01.01.2019

Figuren viser antall personer fordelt etter bakgrunn, kjønn og aldersinndeling i 2019 i Sør-Varanger. Kilde: SSB, sist målt: 01.01.2019

Barn med innvandrerbakgrunn og barn uten innvandrerbakgrunn. Statistikk, Imdi, SSB

Flyktninger

Av innvandrerne utgjør flyktningene i kommunen 9 nasjonaliteter; Syria, Kongo, Afghanistan, Eritrea, Etiopia, Irak, Iran, Somalia og Sudan, samt de statsløse som en nasjon.

I 2018 tok Sør-Varanger kommune imot 29 personer inkludert to familiegjenforente, som kom som flyktningekvoterte. Det flyttet elleve personer, med flyktningstatus, fra kommunen det samme året.

Oppvekst- og levekårsforhold

Alle bosatte flyktninger i alderen 18-55 år har tilbud om introduksjonsprogram, eller er ivaretatt i annet system (NAV). Etter intro fortsetter noen videre på utdanning eller i jobb, mens noen har tiltak i NAV.

Alle bosatte 0-6 år får automatisk barnehageplass når de kommer til kommunen. Bosatte mellom 6-18 år får grunnskole og skoletilbud i videregående skole ut fra alder. Mange barn har lite eller ingen skolegang fra hjemlandet. Dette er spesielt utfordrende når barnet kommer til kommunen i ungdomsskolealder. Noen voksne har grunnskole som høyeste fullførte utdanning. Mange har ingen eller mangelfull grunnskole.

Mange av dagens flyktningfamilier har flere enn to barn, vanligvis fire til seks barn. Dette medfører at mange barn bor i husholdninger med lav inntekt. Det er sannsynlighet for barnefattigdom.

Det er sosiale helseforskjeller blant flyktningene. Flere har sviktende helse og alvorlige sykdommer. Mange er traumatiserte. Fra Syria kom det tidligere ressurssterke individer med høy utdanning. Nå er det flere som kommer etter å ha sittet lenge i flyktningleir, og har mange flere traumer med seg.

Flyktninger som kommer nå har større utfordringer, kvoteflyktninger har ekstra utfordringer. Det er kjent at de som er plukket ut er de som har størst behov for hjelp, og da gjerne har behov for mye tverrfaglig hjelp når de kommer hit. Barn av flyktninger blir for sent oppdaget i forhold til store psykiske problemer og traumer. Det er hverken ressurser eller kompetanse i hjelpeapparatet til å hjelpe.

Det er vanskelig å si noe generelt om diskriminering, «generell opplevelse av maktesløshet» og lite fysisk aktivitet blant «innvandrergupper» da dette er den minst homogene gruppen mennesker vi har i Norge. Ref. Utrop 15:30 side 22. Likevel har vi ut fra vår erfaring belyst følgende:

Viktige psykososiale forklaringsfaktorer på manglende integrasjon i Sør-Varanger kommune:

Boligmarkedet

Kirkenes flyktning- og kompetansenhet opplever huseiere som leier ut i Sør-Varanger, som positive til å leie ut til innvandrere. Flyktingetjenesten finner bolig i forkant av ankomst og etablering, og har et godt samarbeid med huseiere i Sør-Varanger. Flyktingetjenesten er kontaktledd mellom huseier og leietaker i perioden når flyktinger ankommer og til de begynner i Introduksjonsprogrammet. Det skrives da en kontrakt mellom huseier og leietaker.

Generell opplevelse av maktesløshet

De aller fleste som kommer som flyktinger til vår kommune ønsker å jobbe og gjøre nytte for seg. Gjennom Introduksjonsprogrammet skal alle prøve seg ute i arbeidspraksis. Det er mange arbeidsplasser, både private og kommunale, som er positive til å ta imot deltakere i praksis. Dessverre er det ikke så ofte at disse praksisplassene fører til en fast ansettelse. Maktesløsheten kan ha sammenheng med manglende norskkunnskaper, og eller manglende formell kompetanse. I Norge og i vår kultur, er det krav til kompetanse i de fleste yrker. Denne kompetansen mangler våre flyktinger. Kulturelle koder og forskjeller er en annen grunn til at mange føler seg maktesløs i starten, eller i perioder. Alle som kommer har plikt og rett til å delta i Introduksjonsprogrammet med norskundervisning. Flere har aldri gått på skole, og i deres kultur er det ikke vanlig at voksne går på skole og utdanner seg. Her spiller også den kulturelle forskjellen mellom deres syn på kvinner og menn og deres oppgaver i familien inn.

Lite fysisk aktivitet

Av flyktingene generelt er mennene mer aktive enn kvinnene. Mennene går i bassenget og trener på treningssenter. Også dette er nok kulturelt styrt. Kvinnenes oppgaver i hjemmet med matlaging og ansvar for mange barn, gjør at egentrening og tid til seg selv ikke prioriteres av kvinnene og heller ikke aksepteres av mennene. Kvinnene beskriver at de ikke har overskudd til fysisk aktivitet.

Kvinnenes bekledning i enkelte kulturer gjør fysisk aktivitet vanskelig. Flyktingetjenesten har forsøkt å legge til rette for egen fysisk aktivitet for kvinner i introduksjonsprogrammet, men det har vært vanskelig.

2.5 Inn- og utflytting

Inn- og utflytting i Sør-Varanger siste 5 år			
	Innflytting	Utflytting	Nettoinnflytting
2014	626	507	119
2015	568	548	20
2016	561	594	-33
2017	487	513	-26
2018	507	541	-34

Tabell 2.5: Inn- og utflytting i Sør-Varanger siste 5 år. Kilde: SSB

Tabellen over viser inn- og utflytting i løpet av året. Sør-Varanger kommune hadde en positiv nettinnflytting til og med 2015, men fra 2016 har trenden vært negativ, mye grunnet konkursen ved Sydvaranger Gruve AS som nevnt ovenfor. I forhold til fødselsoverskuddet, har den store utflyttingen av innbyggere i større grad påvirket den negative befolkningsutviklingen de siste årene. Imidlertid har den nye gruppen innvandrere fra Syria, flere barn 4-6, enn tidligere flyktninger som hadde rundt 2 barn.

3.0 Oppvekst- og levekårsforhold

Oppvekst og levekår er viktige premisser for helse og livskvalitet. Med oppvekst- og levekårsforhold menes for eksempel økonomiske vilkår, bo- og arbeidsforhold, og utdanningsforhold. Økonomiske forhold kan omfatte andel med lavinntekt og inntektsforskjeller. Arbeid omfatter bl.a. tilknytning til arbeidslivet, sykefravær og uføretrygd. Utdanningsforhold omfatter f.eks. andel med høyere utdanning og frafall fra videregående skole. Levekår defineres i et samspill mellom individuelle faktorer og ressurser og de muligheter en har til å realisere disse på arenaer som skole, arbeid osv.

Hovedinntrykk

Som trend ser vi en bedring på noen tall og statistikker der Sør-Varanger har ligget dårligere an tidligere, der det kan nå se ut som om trenden er i ferd med å snu. Eksempelvis ser vi at fysisk aktivitet hos barn og unge er noe økende siste to år. Det er også noe mindre ensomhet hos ungdom, sammenliknet med ungdomsundersøkelser 2016. (Jfr. Ungdata 2018).

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Geografi							
Hele landet	12,9	12,9	12,9	13,2	14,1	13,6	13,8
Finnmark Finnmarku	:	:	:	15,8	18,6	17,6	17,3
Sør-Varanger	..	..	..	..	19,9	..	14,6

Ungdomsskoleelever som er lite fysisk aktive, Kilde; Ungdata 2018

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Geografi							
Hele landet	18,1	18,1	18,1	18,2	18,3	19,1	19,8
Finnmark Finnmarku	:	:	:	22,6	23,6	23,5	22,9
Sør-Varanger	..	..	..	..	23,9	..	19,2

Andel prosent av ungdomsskoleelever som er plaget av ensomhet, Kilde; Ungdata 2018

Imidlertid ser vi at andelen lavinntektshusholdninger er sterkt økende siste fire år. Fra å ha ligget langt over landsgjennomsnittet, ligger kommunen nå under landsgjennomsnittet i andel lavinntekt i husholdninger. Noe som kan føre med seg sosiale ulikheter og barnefattigdom.

3.1 Andel med lavinntekt.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Geografi					
Hele landet	7,9	8,3	8,5	8,8	9,2
Finnmark Finnmarku	6,2	7,6	7,9	8,7	9,5
Vadsø	10,6	13,2	16,5	15,0	16,7
Hammerfest	7,1	8,4	9,2	9,5	9,5
Alta	4,7	5,2	4,3	4,7	5,5
Sør-Varanger	4,8	6,9	6,8	8,4	9,9

Lavinntekt (husholdninger ekskl. brutto finanskapital over 1G) (B) – EU60, 0-17 år, andel (prosent) Kommunehelsetatistikkbank

Tabellen over viser at andelen personer i husholdninger med lav inntekt er høyere i Sør-Varanger sammenlignet med både landsgjennomsnittet og tall for fylket som helhet, bortsett fra Vadsø. Sør-Varanger kommune kommer spesielt dårligere ut på grunn av mer enn dobling i prosentvis lavinntektsfamilier siden 2013.

Likhet i fordelingen av økonomiske ressurser påvirker antakelig andre samfunnsmessige forhold positivt. Man kan anta at stor økonomisk ulikhet i et samfunn kan lede til økt kriminalitet, kulturelle forskjeller og politiske konflikter mellom ulike grupper i samfunnet. Stor inntektsulikhet i en kommune kan være en pekepinn på at det også er store sosiale helseforskjeller i kommunen.

NAV opplever en økning blant lavinntektsfamilier der forskjellene øker og skaper ulikheter. Blant lavinntektsfamilier er særskilt flyktninger med mange barn men også Russiske familier der bare en jobber og den andre velger å være hjemmeværende.

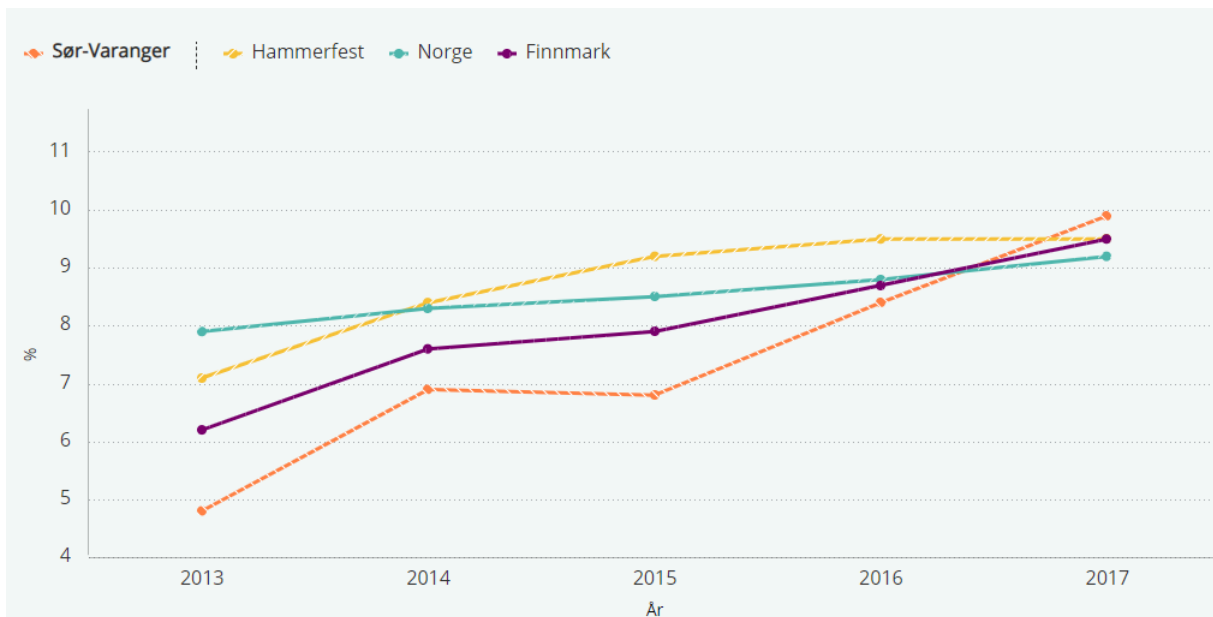
NAV Ser også at det er flere andre årsaker, men mangler dokumentasjon. Økt kredittkortgjeld, økt utstyrskrav allerede fra tidlig barn osv., kan bidra til at lavinntektsfamilier blir en marginal gruppe med økt risiko for utenforskap.

Som tiltak har NAV fått prosjektmidler fra Fylkesmannen og har ansatt en person fra og med 1 desember for å jobbe med lavinntektsfamilier.

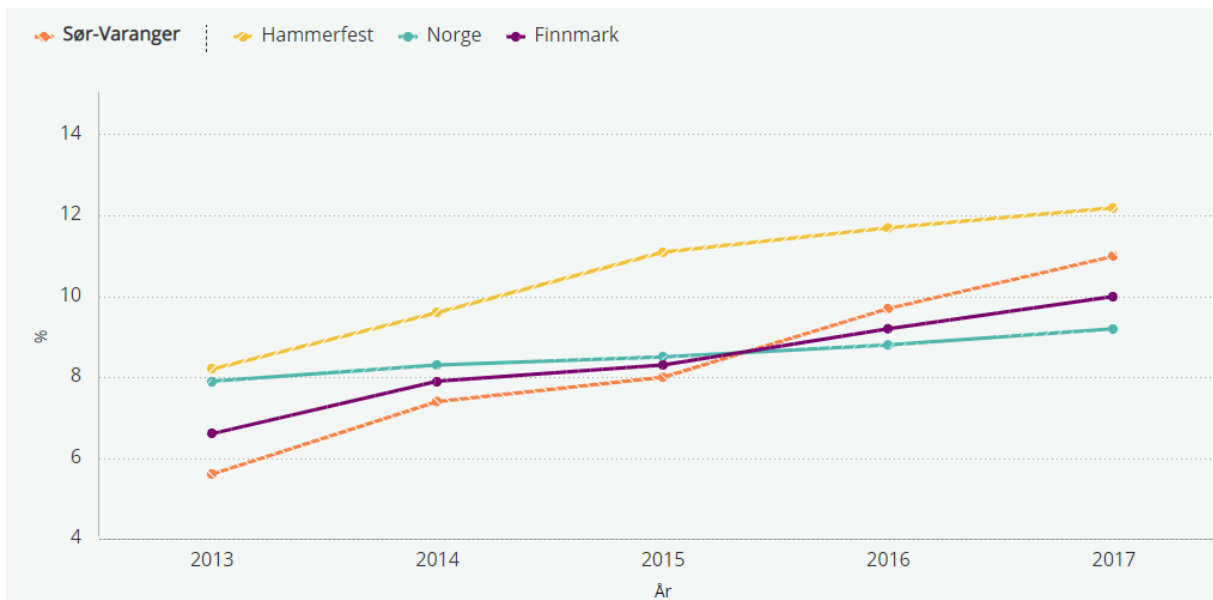
3.1.1 Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt

Et relativt fattigdomsbegrep setter vanligvis grensen for fattigdom ved at et individ har en inntekt som ligger under en gitt prosentandel av landets medianinntekt.

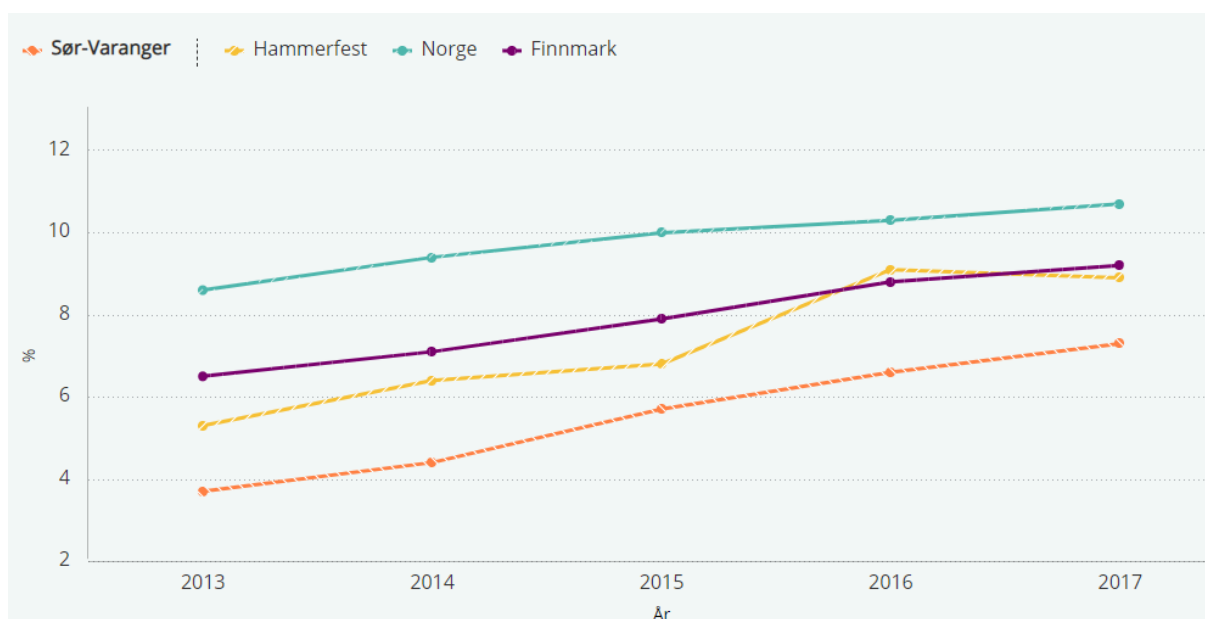
Kilde: politisk-ordbok/hva-er-fattigdom

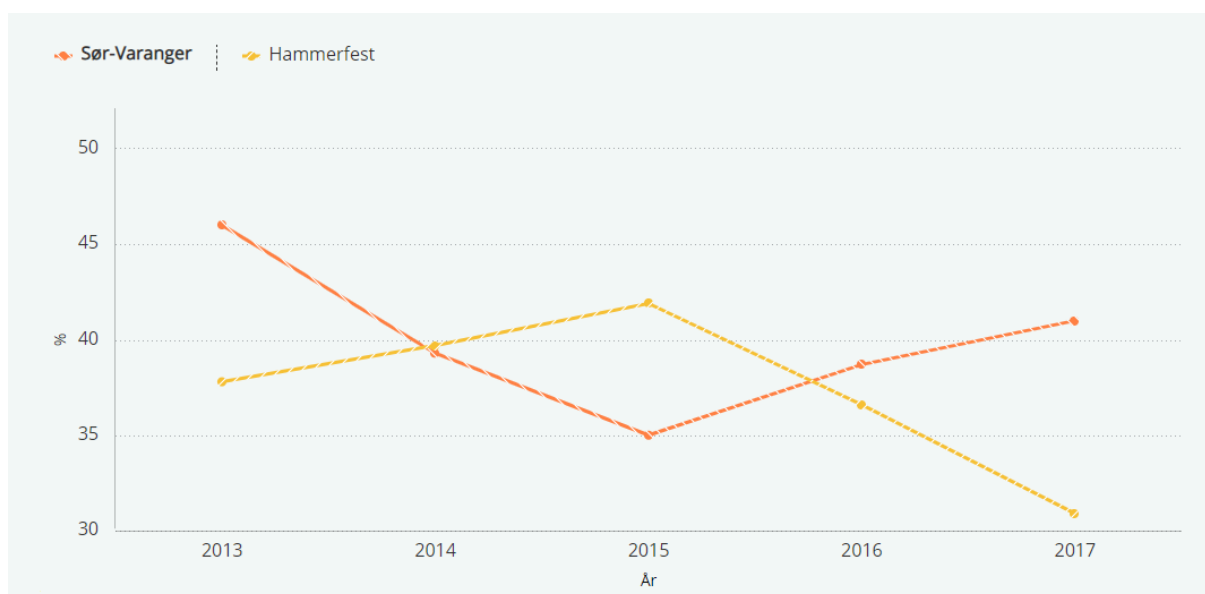
Barn i husholdninger med lavinntekt siste år (2017) Kilde; Bufdir

Barn i husholdninger med lavinntekt siste år etter lokale lavinntektsgrenser (2017) Kilde; Bufdir

Barn som lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt (2017) Kilde; Bufdir.

Barn i husholdninger med lavinntekt med enslige forsørgere, 2017, Kilde; Bufdir

3.2 Tilgjengelighet til boliger (for ulike grupper)

Det å bo trygt og godt til en kostnad man kan klare er viktig for livskvalitet, velferd og helse. Både fysiske forhold, som inneklime og utemiljø, og sosiale faktorer knyttet til boligstandard, levekår og fattigdom, påvirker helsen. Det samme gjør eierforhold, størrelse på bolig, boligmiljø og geografi.

På boligområdet er det en målsetting å oppnå en boligutvikling som er godt tilpasset demografisk behov og utvikling, og som gjør boligmarkedet tilgjengelig for flest mulig. I dag ser man at andelen eneboliger i Sør-Varanger kommunen er på over 50 %, samtidig som over 60 % av husholdningene består av kun en eller to personer. Befolkningsutviklingen taler i retning av en dreining mot flere små boligtyper, og man har de senere årene sett en økning i utbygging av nettopp leiligheter og bofelleskap i kommunen. En differensiert boligmasse med flere små boliger kan bidra til at flere har råd å komme inn på boligmarkedet. Det kan også bidra til at det blir aktuelt for flere eldre å bytte ut

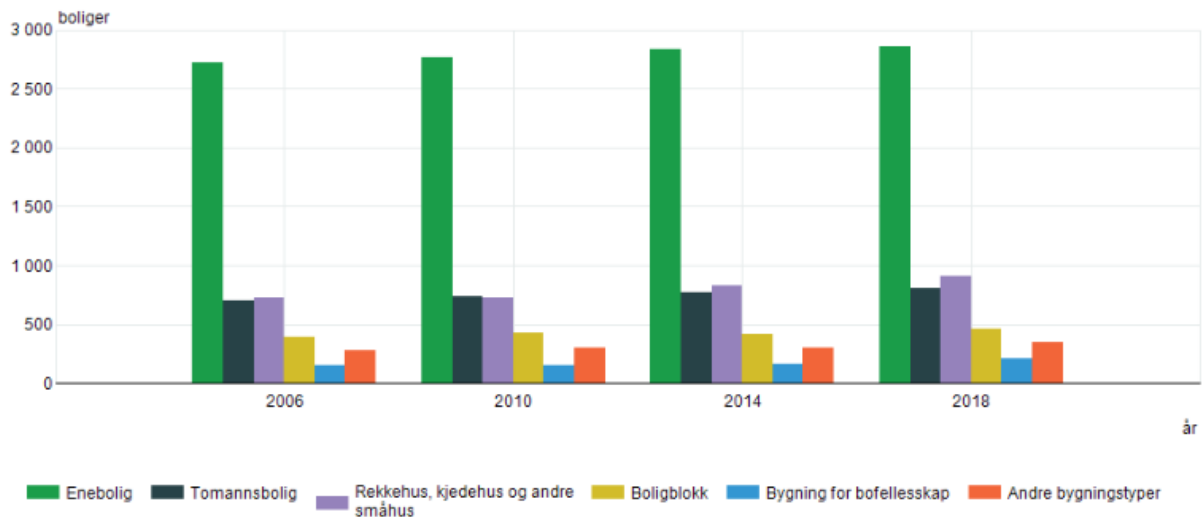
eneboligen til fordel for mer seniorvennlige boligtyper, og nettopp skape rom for flere nyetableringer i eldre eneboliger. Å oppnå en slik utvikling vil ikke minst være viktig med hensyn til kommende eldrebølge, og særlig med tanke på at over 30 prosent av innbyggerne over 50 år bor i en bolig som er bygget før 1960. Selv om man ikke har kartlagt standarden på disse boligene, vet man at det i all hovedsak dreier seg om eneboliger i flere etasjer hvor planløsningen er dårlig tilpasset funksjonsnedsettelse. Dette legger på sin side press på behovet for omsorgsboliger og kommunale tjenester. Det vil både ut i fra et folkehelseperspektiv og et samfunnsøkonomisk perspektiv være viktig å oppnå god boliggjennomstrømming, samt øke tilgjengeligheten i eksisterende boligmasse.

Selv om eierlinjen står sterkt er det ikke alle som kan eller ønsker å eie sin egen bolig. Når det gjelder leiemarkedet har utleieprisene på det private markedet de siste årene vært jevnt over høye. Etter avvikling av gruvedriften i 2016 har leiemarkedet kjølnet og prisene har gått noe ned. Det har også blitt bygget ut mye eneboliger med utleiedel, og i dag fremstår tilgangen på utleieboliger på det private markedet i kommunen som langt bedre.

Kommunen disponerer gjennom eie, fremleie og tilvisningsavtaler totalt 382 kommunale boliger. Disse leies ut til personer med vedtak om omsorgsbolig, samt andre vanskeligstilte på boligmarkedet. Det finnes ikke eget boligkontor i kommunen, og utleieboligene administreres av fem forskjellige enheter; Koordinerings-fag og forvaltningsenheten, flyktningetjenesten, psykisk helsetjeneste, servicekontoret og rustjenesten. Antall boliger er i dag vurdert til å være høyt nok, men det er utfordringer med hensyn til en del av boligmassens egnethet. Utfordringsbildet er for få egnede boliger for storfamilier (familier med mer enn tre barn), mangel på rimelige hybler til enpersonshusholdninger, samt mangel på akuttboligtilbud til bostedsløse. Når det gjelder omsorgsboliger er det en utfordring at en del boliger har så dårlig tilgjengelighet i og omkring boligen at de i praksis er uegnet til målgruppen. Videre ser man at det er stor etterspørsel etter omsorgsboliger som ligger nært det sentrale tilbudet. Ut i fra et folkehelseperspektiv bør det etterstrebes å plassere omsorgsboliger slik at beboerne har god tilgjengelighet til aktiviteter også utenfor boområdet.

Kommunen har over en tid manglet et tilstrekkelig botilbud til unge funksjonshemmede, og det er på bakgrunn av dette vedtatt utbygging av 15 nye omsorgsboliger samt aktivitets- og avlastningscenter på Skytterhusfjellet. Med dette synes boligbehovet til denne gruppen ivaretatt.

Sør-Varanger kommune er i gang med arbeidet med boligpolitisk handlingsplan. Planen vil synliggjøre strategiske oppgaver på området og gjøre kommunen bedre i stand til systematisk, langsiktig og helhetlig boligplanlegging.

Tabell 2: Antall boliger etter bygningstype og år, Sør-Varanger kommune, 2018 Kilde: SBB

3.3 Andel eneforsørgere og barn av eneforsørgere

Eneforsørgere er ingen ensartet gruppe, men for enkelte kan det utgjøre en økonomisk belastning å være eneforsørger, enten dette er et resultat av familieoppløsning eller ikke. Analyser viser at eneforsørgere ofte har lavere inntekt enn husholdninger med flere voksne medlemmer. Enslige forsørgeres levkårsproblemer kan være av stor betydning både for deres egen og deres barns psykiske og fysiske helse.

Tabellen under viser andel eneforsørgere. Sør-Varanger ligger litt høyere enn landet som helhet med lavere enn Finnmark fylke. Antallet eneforsørgere i 2018 var 170 personer.

År		2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018
Geografi	Måltall					
Hele landet	andel (prosent)	17,5	17,0	16,6	16,2	15,9
Finnmark Finnmark	andel (prosent)	23,7	23,0	22,0	20,9	20,3
Sør-Varanger	andel (prosent)	22,1	22,1	21,6	20,5	19,8

Andel eneforsørgere under 45 år, 2012-2018. (Kilde: FHI)

Barn av eneforsørgere henger tett sammen med andel eneforsørgere, og antas å være en potensielt utsatt gruppe, både økonomisk og sosialt. Eneforsørgere har ofte mindre ressurser i form av dårligere økonomi og mindre tid til barna. Dette kan igjen føre til at barna ikke kan delta i sosiale aktiviteter, og kan føre til økt forekomst av psykiske helseproblemer.

I Sør-Varanger er 19,7 % barn av eneforsørgere. Dette utgjøre et antall på 393 barn. Sør-Varanger kommune ligger her høyere enn både landet som helhet og Finnmark fylke. Det at nesten 400 barn er barn av eneforsørgere, og kan være i en risikogruppe, er noe som bør vurderes i kommunens arbeid.

År	2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018
Geografi					
Hele landet	15,2	15,1	15,1	15,0	14,9
Finnmark Finnmark	20,2	20,0	19,6	19,1	18,7
Sør-Varanger	19,2	19,7	19,9	19,9	19,7

3.4 Andel med boligsosiale ordninger

Som ansvarlig for tildeling av kommunale boliger for øvrige vanskeligstilte på boligmarkedet (er ikke inkludert omsorgsboliger, boliger for flyktninger) kan tilføye følgende:

1. Kommunen har godt utviklet og differensiert tilbud om kommunale boliger som kan tilfredsstillende de fleste av behov for kommunale boliger:
  - Ordinære boliger.
  - Boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet med moderate oppfølgingsbehov.
  - Boliger med hjelpe- og vernetiltak for rusmiddelavhengige med omfattende hjelpebehov.
  - Rehabiliteringsboliger for rusmiddelavhengige i etterverns-/ rehabiliteringsfase.
  - Tilvisningsboliger – dvs. ordinære utleieboliger som eies av private boligaktører og som kommunen har tildelingsrett for.

I tillegg har kommunen 4 forskjellige typer omsorgsboligen som KFF har ansvaret for og flyktningeboliger som administreres av Flyktningjenta.

1. Mesteparten av boliger eies av Stiftelsen Bolig Bygg og kommunen har både samarbeidsavtale med gode rutiner for tildeling. Dette fungerer bra i de siste 5 årene og vi ser at behovet for ordinære kommunale boliger har forandret seg siden. Siden desember 2019 har vi ingen «boligkø». Søkerne får tilbud om kommunal bolig innen 4 uker.
2. Boliger for vanskeligstilte med moderate oppfølgingsbehov, Bolig med hjelpe- og vernetiltak og Rehabiliteringsboliger har krav til å ta imot oppfølging fra kommunale tjenester.

3.5 Antall i arbeid og antall uføre i forhold til folketallet

Nedenfor er andelen som mottar uføreytelser ved varig uførepensjon presentert. Den første tabellen viser mottakere av uføreytelser i aldersgruppen 30-44 år. Sør-Varanger ligger litt høyere enn landet og Finnmark, men ikke veldig mye høyere.

År			2011-2013	2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017	
Geografi	Kjønn	Alder						
	Hele landet	kjønn samlet	30-44 år	3,4	3,6	3,7	3,7	3,8
		menn	30-44 år	3,1	3,2	3,3	3,3	3,4
kvinner		30-44 år	3,7	4,0	4,1	4,2	4,3	
Finnmark Finnmarku	kjønn samlet	30-44 år	3,6	3,8	3,9	3,8	3,8	
	menn	30-44 år	3,7	3,9	3,9	3,8	3,7	
	kvinner	30-44 år	3,5	3,7	3,8	3,8	3,9	
Sør-Varanger	kjønn samlet	30-44 år	4,0	4,2	4,3	4,1	4,2	
	menn	30-44 år	3,3	3,4	3,6	3,6	3,8	
	kvinner	30-44 år	4,8	4,9	5,1	4,6	4,5	

Mottakere av uføreytelser (B) – varig uførepensjon, andel (prosent), 30-44 år, standardisert (Kilde: FHI)

Et område Sør-Varanger virkelig skiller seg ut er andelen kvinner i aldersgruppen 45-66 år som mottar uføreytelser. Denne er på 26,1 % i perioden fra 2015-2017 og ligger en del høyere enn andelen for fylket og landet.

År			2011-2013	2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017
Geografi	Alder	Kjønn					
Hele landet	45-66 år	kvinner	21,9	21,8	21,0	20,4	19,9
Finnmark Finnmarkku	45-66 år	kvinner	26,8	26,2	24,7	23,1	21,4
Sør-Varanger	45-66 år	kvinner	32,2	31,5	29,9	27,9	26,1

Mottakere av uføreytelser (B) – varig uførepensjon, andel (prosent), kvinner 45-66 år, standardisert (Kilde: FHI)

I Sør-Varanger er andelen som mottar stønad til livsopphold:

År		2014	2015	2016	2017	2018
Geografi	Alder					
Hele landet	20-66 år	16,5	16,7	16,7	16,1	15,6
Finnmark Finnmarkku	20-66 år	20,1	19,8	19,1	18,2	17,2
Sør-Varanger	20-66 år	19,2	20,2	19,9	19,8	18,2

Mottakere av stønad til livsopphold. Kilde; FHI kommunehelse statistikkbank.

År			2014	2015	2016	2017	2018
Geografi	Kjønn	Alder					
Hele landet	kjønn samlet	20-29 år	8,9	9,3	9,2	8,5	8,1
	kvinner	20-29 år	9,7	9,9	9,6	9,1	8,8
Finnmark Finnmarkku	kjønn samlet	20-29 år	10,6	10,5	9,6	9,0	7,6
	kvinner	20-29 år	11,8	11,4	10,1	9,8	8,8
Sør-Varanger	kjønn samlet	20-29 år	8,3	10,5	10,0	9,4	7,8
	kvinner	20-29 år	9,1	11,2	8,4	8,8	9,0

Mottakere av stønad til livsopphold. Kilde; FHI kommunehelse statistikkbank.

År			2014	2015	2016	2017	2018
Geografi	Kjønn	Alder					
Hele landet	kjønn samlet	20-29 år	8,9	9,3	9,2	8,5	8,1
		45-66 år	23,5	23,5	23,4	22,8	22,3
	kvinner	20-29 år	9,7	9,9	9,6	9,1	8,8
		45-66 år	26,9	26,7	26,5	26,0	26,6
Finnmark Finnmarkku	kjønn samlet	20-29 år	10,6	10,5	9,6	9,0	7,6
		45-66 år	29,4	28,5	27,9	26,6	25,6
	kvinner	20-29 år	11,8	11,4	10,1	9,8	8,8
		45-66 år	31,1	30,5	29,1	28,0	27,8
Sør-Varanger	kjønn samlet	20-29 år	8,3	10,5	10,0	9,4	7,8
		45-66 år	29,6	29,4	29,4	29,4	27,3
	kvinner	20-29 år	9,1	11,2	8,4	8,8	9,0
		45-66 år	32,8	32,2	32,2	32,8	32,0

3.6 Sykefravær, trend de siste år

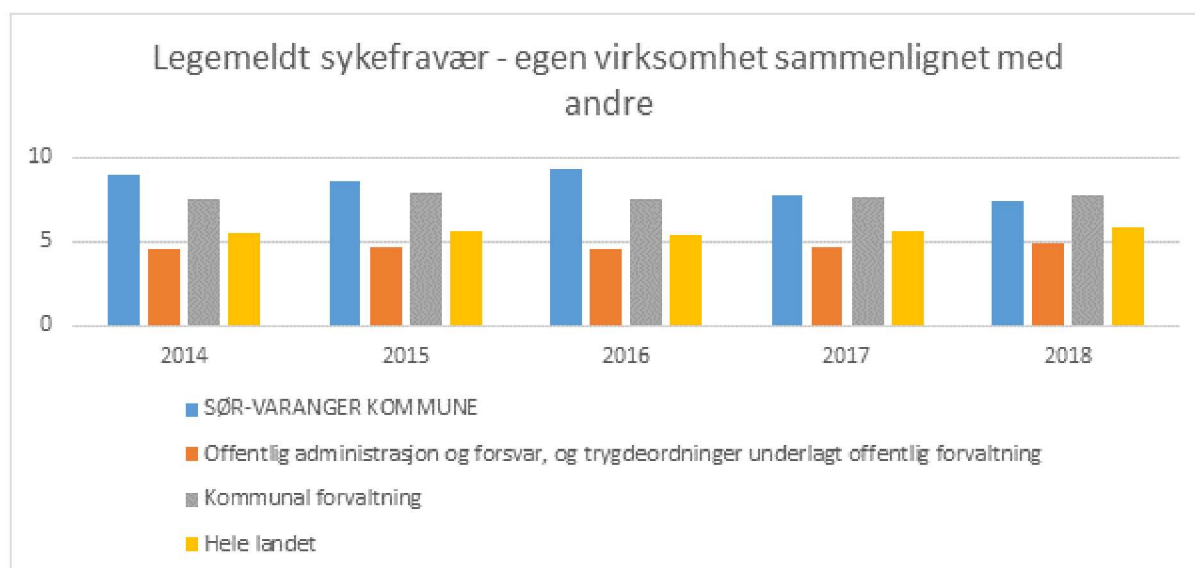
Blant alle arbeidstakere Sør-Varanger som helhet var det legemeldte sykefraværet i første kvartal 2019 6,7 %. Det legemeldte sykefraværet har de siste årene grovt sett ligget mellom 4,4 % og 6,7 %. Det er også sesongvariasjoner gjennom året. Dette tallet er ikke mye høyere enn sammenlignbare kommuner i Finnmark.

Legemeldt sykefravær i Sør-Varanger kommune som organisasjon

Sykefraværet i Sør-Varanger kommune pr 31.12.18 var på 9,1%. Sykefraværet pr 31.12.17 var på 8,2% og 31.12.16 9,4%. Vi ser at det svinger noe med høyeste tall i januar på 10,1% og lavest i august med 8,5%.

Det egnemeldte sykefraværet har hatt en jevn nedgang i løpet av året fra 2,3% i januar til 1,4% i desember. Det er det legemeldte fraværet med 17 dager eller mer som har økt (+1,3).

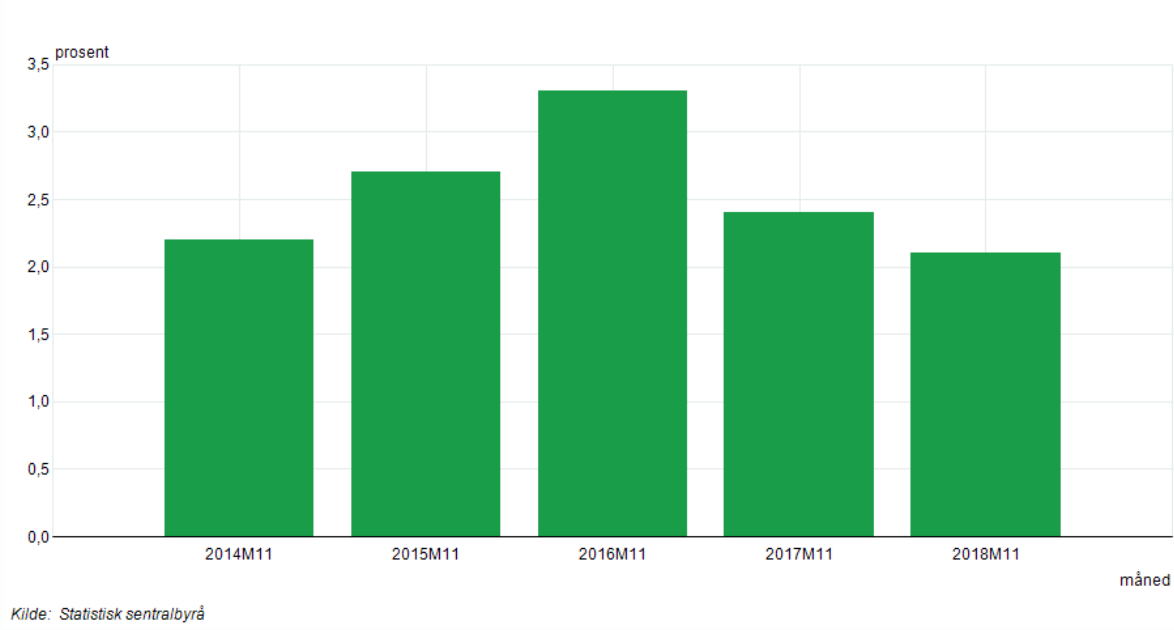
Nedenfor er en oversikt fra 3.kvartal de siste 5 årene sammenlignet med andre. Sør-Varanger kommune som organisasjon ligger her høyt sammenlignet med de andre

3.7 Andel arbeidsledige

I Sør-Varanger var det i 2018 2,1 % arbeidsledige, noe som utgjør 112 personer. Tallet representerer personer som står oppført som helt arbeidsledige. Arbeidsledige som deltar på arbeidsmarkedstiltak er ikke med i statistikken. De siste årene har arbeidsledigheten hatt en oppgang til 2016 med en topp på 3,3 %, men gått ned fram mot 2018.

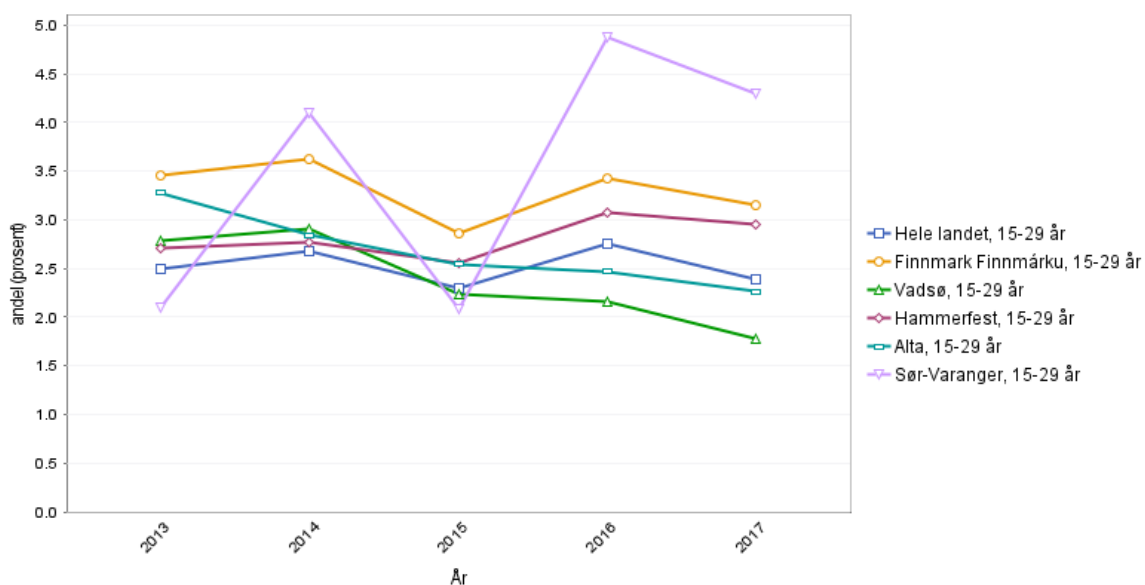
10540: Registrerte arbeidsledige (prosent), etter måned. Sør-Varanger, 15-74 år, Registrert helt arbeidsledige.

3.7.1 Arbeidsledige, andel under 30 år

Deltakelse i arbeidslivet er viktig for levekårene i vårt samfunn. Gjennom arbeid får vi brukt våre ressurser, vi inngår i et sosialt fellesskap og vi er i stand til å forsørge oss selv. Det å være i arbeid er altså bra for helsen i seg selv, og arbeidsplassen er en viktig folkehelsearena for å nå den yrkesaktive delen av befolkningen.

Arbeidsledige er en utsatt gruppe og arbeidsledighet virker oftest negativt inn på helsetilstanden (FHI). I følge NAV Sør-Varanger har det vært relativt lav arbeidsledighet over lang tid i Sør-Varanger, bortsett fra aldersgruppen 15-29 år. Den store andelen arbeidsledighet hos ungdom 15-29 år, kan være forenlig med stor andel frafall i videregående skole og mangel på lærlingearbeidsplasser. Den største gruppen av unge arbeidsledige i Sør-Varanger har ofte problemstillinger rundt psykisk helse, rus og mangel på initiativ. For mange ungdommer forblir i denne gruppen for lenge uten hjelpetiltak fordi det er vanskelig å fange de opp, med det resultat at negative helsefaktorer får manifestere seg.

3.8 Endringer i arbeidsmarkedet

Den klart største endringen de siste årene er konkursen ved Sydvaranger AS i 2015, der 422 ansatte mistet arbeidet. Ifølge beregninger gjort av Norconsult AS, berørte konkursen ytterligere 300 arbeidsplasser utenfor bedriften. Ved konkursen var vel 22 % av de ansatte pendlere. Når det nå planlegges gjenoppstart av gruvevirksomheten, er det stort fokus på å rekruttere lokalt, inkludert tidligere ansatte som i dag pendler ut av kommunen. På grunn av generell lav arbeidsledighet og spesielle kompetansekrav i mange av stillingene, er det likevel sannsynlig at gjenoppstart vil medføre betydelig innpendling, spesielt i oppstartsfasen.

Når Sydvaranger er i full drift, vil bedriften være rundt 400 arbeidstakere, per i dag er det rundt 50 stykker. Sydvaranger har som mål å rekruttere flest mulig lokalt og på sikt er målet at de ansatte skal være bosatte i Sør-Varanger.

Sydvaranger har som mål å ikke tappe eksisterende næringsliv for all arbeidskraft, og med lav arbeidsledighet vil man derfor være avhengig av å hente arbeidskraft utenfor kommunen en periode. Bedriften har en tredelt rekrutteringsstrategi; der man først rekrutter lokalt, deretter tilrettelegger for at egne arbeidstakere skal kunne flytte til Sør-Varanger, og til slutt fylle opp med en midlertidig pendlerordning. Sydvaranger vil ikke leie boliger til sine ansatte, men vil være behjelpelig med å skaffe boliger. Til pendlere vil man skaffe midlertidige boliger. Per i dag er det vanskelig å si noe eksakt om hvor mange av de totalt 400 ansatte som kommer til å bli pendlere, selv om målet er færrest mulig. Utfasingen av pendlere er en prioritert sak og handler i stor grad om å klare å få permanent bosatte arbeidstakere. Som et ledd i denne politikken vil bedriften ha fokus på kompetanseheving og utdanning av egne ansatte, samtidig som en del av stillingene vil stille krav til utdanning og kompetanse i utlysningen. Bedriften har mål om 10 lærlingeplasser til enhver tid.

3.9 Er det variasjon mellom ulike næringer?

De siste årene har Sør-Varanger opplevd stor vekst i lokalt reiseliv. Antall hotellgjestedøgn har økt med vel 40 % fra 2014 til 2018, og ifølge tall fra næringa, var det i 2018 nesten 300 årsverk knyttet til overnatting, servering og reiselivsaktiviteter. Sammen med næringa, investerer eksterne investorer betydelig i nye anlegg og produkter, og det er sannsynlig at veksten i næringa vil fortsette. Veksten har vært spesielt stor i vintersesongen, noe som medfører at næringa har betydelig innslag av tilreisende, hovedsakelig unge sesongarbeidere. De har behov for midlertidig innlosjering kun deler av året, og begrenset betalingsvilje/evne. Her vil gapet mellom tilbud og etterspørsel trolig øke. Veksten øker også etterspørselen etter arbeidskraft med utdanning og erfaring fra service og reiseliv, områder der det i dag er få utdanningstilbud lokalt.

3.10 Skolestrukturen (antall, geografisk spredning)

Sør-Varanger kommune har åtte skoler i kommunen med størrelse fra 5 elever til 330 elever. Det er store avstander i kommunen og derfor stor variasjon i størrelse da det har vært prioritert å ha nærskoler i de mindre bygdene i kommunen. Sammenlignet med andre kommuner med lignende befolkningsgrunnlag har man mange små skoler i kommunen. Det er klart at avstanden fra Pasvik og Bugøynes til sentrum gjør at det må være grunnskole på disse stedene med det elevgrunnlaget de har i dag.

Pasvik skole er lokalisert på Svanvik. Fra skolen til Kirkenes sentrum er det 39 km. Skolen er nærscole for elever fra Holmfoss og Vaggetem. Skolen har, pr 1. okt. 2019, 54 elever fra 1.-10. trinn

Sandnes og Bjørnevatn skole er lokalisert mellom Sandnes og Bjørnevatn. Skolen ble åpnet i august 2019, pr 1. okt. 2019, 333 elever fra 1.-10. trinn

Bugøynes skole ligger i Bugøynes. Fra skolen til Kirkenes sentrum er det 100 km. Skolen er nærscole for elevene på strekningen Bugøynes til Bugøyfjord. Skolen har, pr 1. okt. 2019, 14 elever fra 1.-10. trinn

Jakobsnes Oppvekstsenter med Bøkfjord skole er lokalisert på Jakobsnes. Skolen har barne- og mellomtrinn. Elever overføres til Kirkenes når de begynner på ungdomsskolen. Elevene på skolen kommer fra området Ropelv, Ytre Lid, Jakobsnes og til Bergli. Skolen har, pr 1. okt. 2019, 22 elever fra 1.-7. trinn

Jarfjord oppvekstområde med Tårnet skole er lokalisert på Tårnet i Jarfjord. Skolen er en 1-10 skole og er nærscole for elever fra Storskog, Jarfjord til Lanabukt. Skolen har, pr 1. okt. 2019, 18 elever fra 1.-10. trinn

Hesseng flerbrukssenter er lokalisert på Hesseng. Skolen har barne- og mellomtrinn. Elevene på ungdomsskolen overføres til Kirkenes ungdomsskole. Skolen er nærscole for elever fra Neiden til Hesseng og Elvenes, pr 1. okt. 2019, 143 elever fra 1.-7. trinn

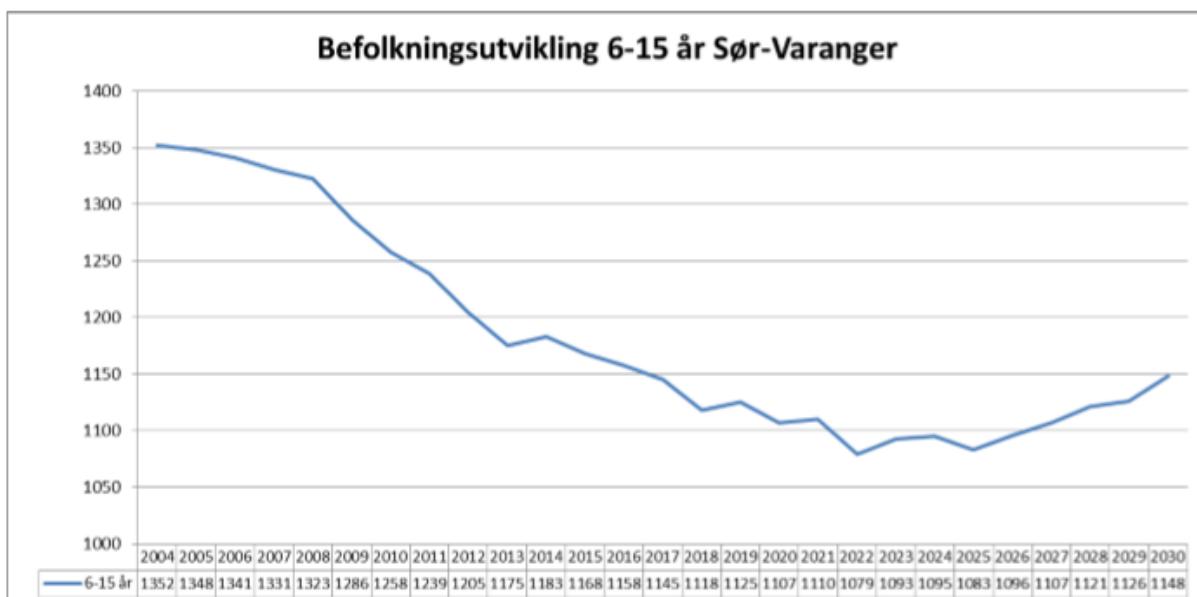
Kirkenes barneskole er lokalisert i Kirkenes sentrum. Skolen er samlokalisert med Kirkenes ungdomsskole. Skolen er nærscole for Kirkenes sentrum og Skytterhusfjellet. Skolen har, pr 1. okt. 2019, 301 elever fra 1.-7. trinn

Kirkenes ungdomsskole er lokalisert i Kirkenes sentrum. Skolen er samlokalisert med Kirkenes barneskole. Skolen er mottaker av elever fra Jakobsnes oppvekstsenter, Hesseng flerbrukssenter og Kirkenes barneskole. Skolen har, pr 1. okt. 2019, 201 elever fra 8.-10. trinn

3.10.1 Utvikling av elevtall og befolkningsgrunnlag

Bakgrunns materialet og tabeller som benyttes i dette kapitlet er hentet fra KS-konsulent Håvard Moe sin analyse av Sør-Varanger kommune fra desember 2017 basert på regnskapstallene fra 2016.¹

Prognosen under sier noe om utviklingen i folketallet for innbyggere 6-15 år i Sør-Varanger kommune, i henhold til middelsalternativet (MMMM) fra SSBs befolkningsprognose fra 2016:

Kilde: KS-konsulent

Historiske tall viser at det har vært et kraftig fall i antall innbyggere 6-15 år fra 1 352 i 2004 til 1 158 i 2016. Dette er en reduksjon på 207 barn på 12 år. I prognosen ser man at tallet på innbyggere i alderen 6-15 vil falle med ytterligere 79 barn til 1 079 i 2022, før det vokser litt igjen frem mot 2030. Aldersgruppen 0-15 år vil øke med 192 personer i tidsrommet 2018 til 2040. For aldersgruppen 6-15 år, skolepliktig alder, utgjør dette en økning på om lag 120-130 elever i dette tidsrommet.

Navn	Sum elever ved skolen																				
	1998-99	1999-00	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19
Sør-Varanger	1184	1208	1270	1286	1294	1321	1342	1334	1338	1333	1320	1279	1251	1238	1206	1164	1184	1179	1153	1138	1108
Bjørnevåtn skole	210	226	234	225	228	236	254	267	272	278	288	271	277	267	254	240	221	232	218	213	216
Bugøyenes Oppvekstsenter	34	31	31	24	22	19	18	15	18	16	17	20	23	26	25	26	26	26	19	17	15
Hesseng Flerbrukssenter	199	223	242	252	247	260	273	247	246	243	233	225	231	229	216	194	185	176	171	163	152
Jakobsnes Oppvekstsenter	43	46	50	49	45	41	32	37	31	28	29	27	27	24	20	24	21	20	19	19	24
Jarfjord Oppvekstområde	36	33	36	31	34	36	35	36	38	45	41	35	28	26	26	19	18	18	12	14	15
Kirkenes barneskole	447	450	458	477	478	487	492	498	505	496	491	489	476	254	250	265	292	281	291	305	305
Kirkenes ungdomsskole														227	242	244	238	235	222	219	212
Neiden Oppvekstsenter	29	20	21	21	26	26	21	20	19	19	11	9	7	6	9	9	5	7	5		
Pasvik skole	69	65	75	67	74	77	85	80	71	75	79	78	74	71	60	48	59	65	62	57	51
Sandnes skole	93	91	98	118	115	116	112	114	118	112	109	104	93	94	90	83	103	105	121	120	113
Skogfoss skole	24	23	25	22	25	23	20	20	20	21	22	21	15	14	14	12	16	14	13	11	5

3.10.2 Hva er trekk ved læringsmiljø og elevprestasjoner?

Skoleår	2011/12-2013/14	2012/13-2014/15	2013/14-2015/16	2014/15-2016/17	2015/16-2017/18
Geografi					
Hele landet		25,4	24,9	23,8	24,4
Finnmark Finnmark		29,5	28,6	29,1	32,3
Sør-Varanger		29,0	30,1	28,1	33,5

Leseferdighet 5. klasse, laveste mestringsnivå 1. Kilde; Kommunedata statistikkbank

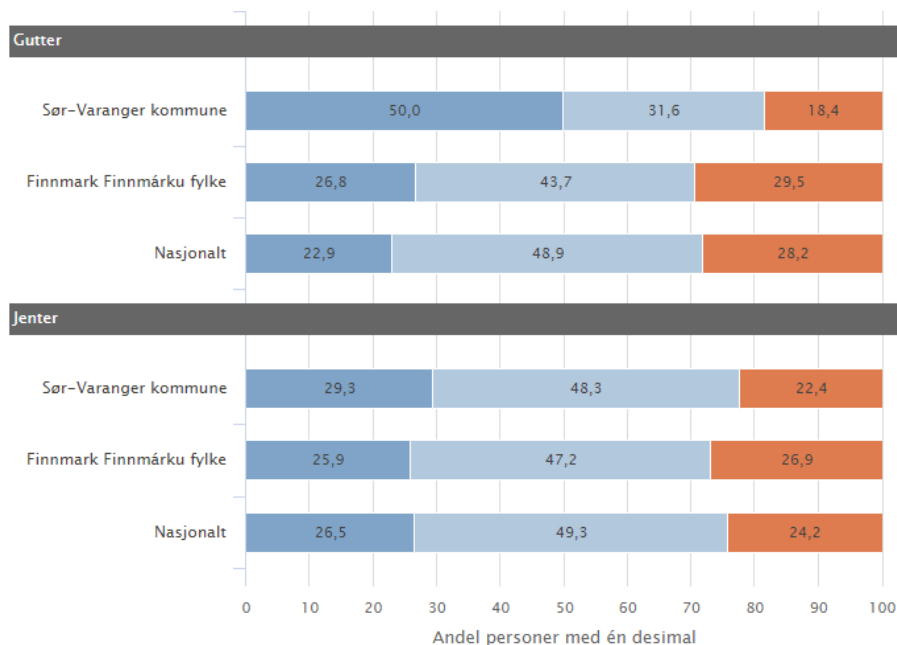
Grunnleggende ferdigheter 5. trinn

Grunnleggende ferdigheter i regning og lesing samt faglig nivå i engelsk måles på 5.- og 8.-trinn. Resultatene er varierende mellom årskull, men større utfordring er det at den er veldig varierende mellom jenter og gutter. Vi ser en klar trend på at guttene ikke tilegner seg de forventede grunnleggende ferdighetene. Dette er en klar lokal og nasjonal tendens som vi ser igjen i flere kartlegginger. Gutter trives godt på skolen, men de er mindre motiverte og presterer dårligere.

Nasjonale prøver i lesing og i regning skal kartlegge i hvilken grad elevenes ferdigheter er i samsvar med mål for de grunnleggende ferdighetene lesing og regning, slik de er integrert i kompetansemål i læreplaner for fag i læreplanen Kunnskapsløftet (LK06). Engelsk er ikke en av de grunnleggende ferdighetene i LK06. Derfor skiller prøvene i engelsk seg fra de andre nasjonale prøvene ved at de tar utgangspunkt i kompetansemål i ett fag – engelsk.

Engelsk 5.trinn nasjonale prøver

Nasjonale prøver i engelsk skal kartlegge i hvilken grad elevenes leseferdigheter i engelsk er i samsvar med kompetansemål i læreplanen for engelsk, knyttet til leseforståelse, vokabular og grammatikk

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 5

Modell: Farger indikerer trinn 1,2 og 3 på vanskelighetsnivå, der oransje er høyeste.

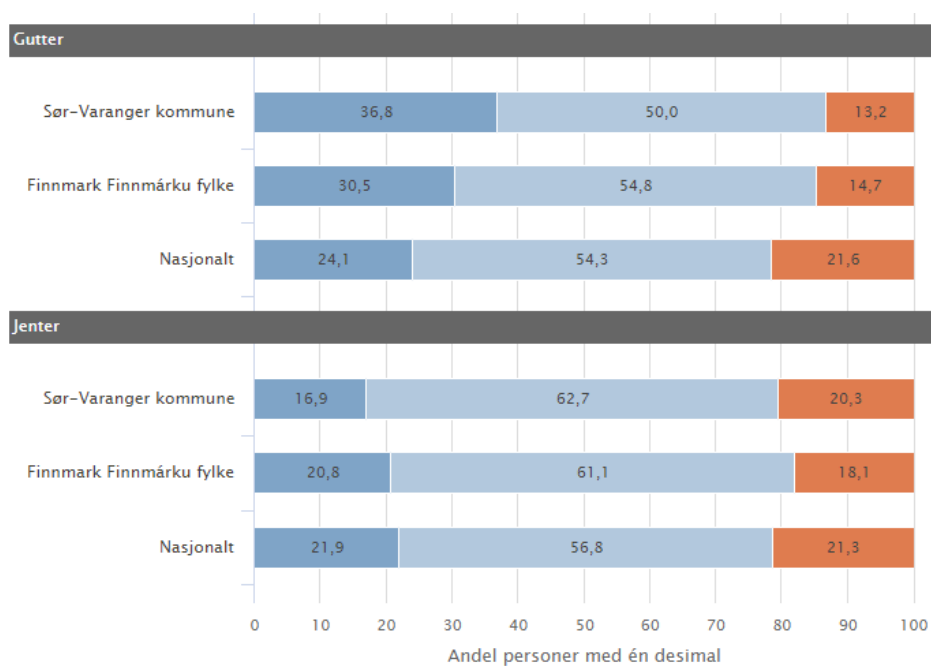
Lesing 5.trinn nasjonale prøver

Nasjonale prøver i lesing skal kartlegge i hvilken grad elevenes leseferdigheter er i samsvar med kompetansemål der leseferdigheter er integrert. Dette innebærer at nasjonale prøver i lesing ikke er en prøve i norskfaget, men en prøve i lesing som grunnleggende ferdighet, det vil si som del av fagkompetansen i alle fag.

De nasjonale prøvene i lesing omfatter tre aspekter ved lesing:

1. finne informasjon
2. tolke og forstå

3. reflektere over og vurdere tekstens form og innhold

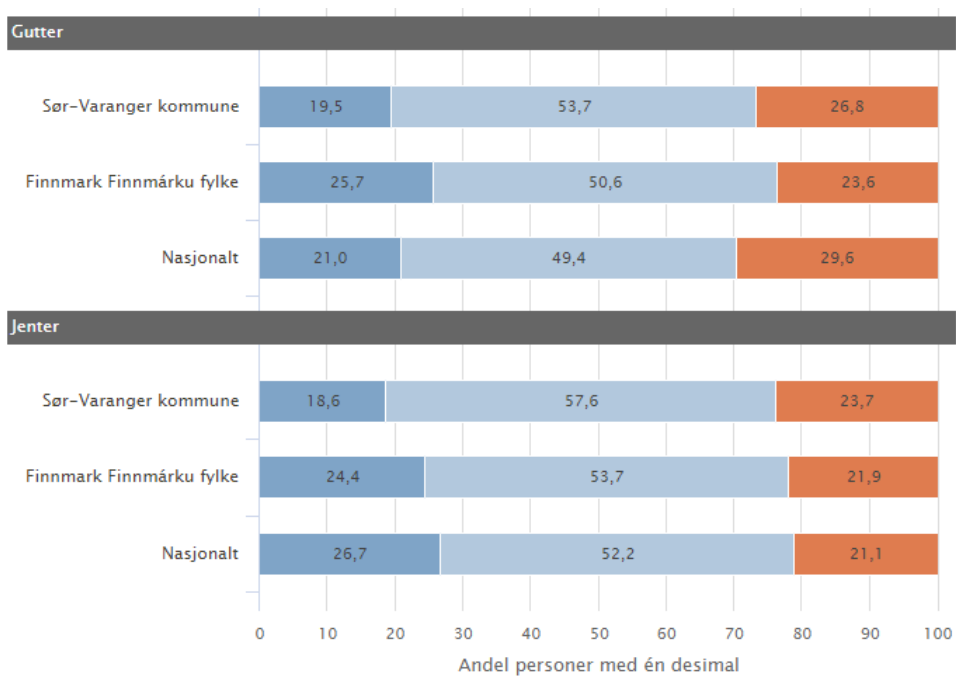
Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 5

Regning 5. trinn nasjonale prøver

Nasjonale prøver i regning skal kartlegge i hvilken grad elevenes regneferdigheter er i samsvar med kompetansemål der regneferdigheter er integrert. Dette innebærer at nasjonale prøver i regning ikke er en prøve i matematikk som fag, men en prøve i regning som grunnleggende ferdighet, det vil si som del av fagkompetansen i alle fag.

Nasjonale prøver i regning dekker tre innholdsområder: tall, måling, statistikk

Prøvene i regning tar utgangspunkt i hvordan elevene kan anvende regning i ulike faglige og dagligdagse sammenhenger. Dette innebærer at de forstår og kan reflektere over hvordan de best kan løse en gitt utfordring, at de kan løse problemet ved hjelp av regneoperasjoner og at de kan vurdere om svarene de får, er rimelige. Det innebærer også at elevene har effektive strategier for enkel tallregning.

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 5

3.10.4 grunnleggende ferdigheter 8. trinn

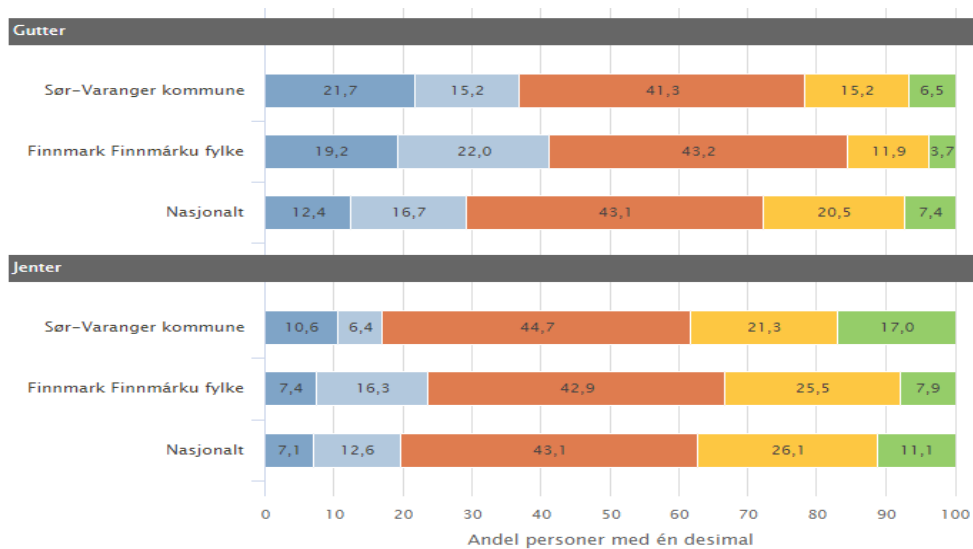
Lesing 8.trinn nasjonale prøver

Nasjonale prøver i lesing skal kartlegge i hvilken grad elevenes leseferdigheter er i samsvar med kompetansemål der leseferdigheter er integrert. Dette innebærer at nasjonale prøver i lesing ikke er en prøve i norskfaget, men en prøve i lesing som grunnleggende ferdighet, det vil si som del av fagkompetansen i alle fag.

De nasjonale prøvene i lesing omfatter tre aspekter ved lesing:

1. finne informasjon
2. tolke og forstå
3. reflektere over og vurdere tekstens form og innhold

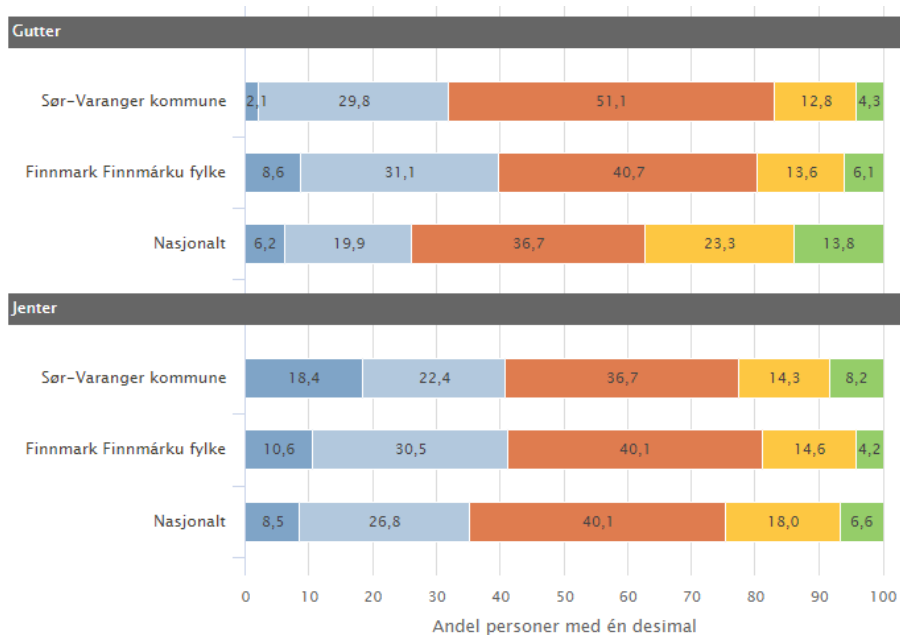
Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 8

Regning 8.trinn nasjonale prøver

Nasjonale prøver i regning skal kartlegge i hvilken grad elevenes regneferdigheter er i samsvar med kompetansemål der regneferdigheter er integrert. Dette innebærer at nasjonale prøver i regning ikke er en prøve i matematikk som fag, men en prøve i regning som grunnleggende ferdighet, det vil si som del av fagkompetansen i alle fag.

Nasjonale prøver i regning dekker tre innholdsområder: tall, måling, statistikk

Prøvene i regning tar utgangspunkt i hvordan elevene kan anvende regning i ulike faglige og dagligdagse sammenhenger. Dette innebærer at de forstår og kan reflektere over hvordan de best kan løse en gitt utfordring, at de kan løse problemet ved hjelp av regneoperasjoner og at de kan vurdere om svarene de får, er rimelige. Det innebærer også at elevene har effektive strategier for enkel tallregning.

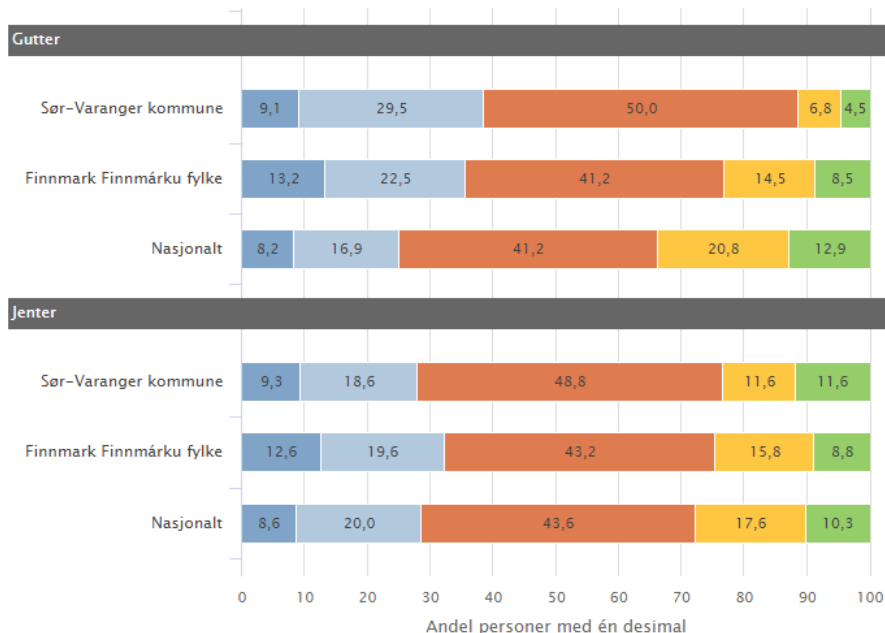

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 8

Engelsk 8.trinn nasjonale prøver

Nasjonale prøver i lesing og i regning skal kartlegge i hvilken grad elevenes ferdigheter er i samsvar med mål for de grunnleggende ferdighetene lesing og regning, slik de er integrert i kompetansemål i læreplaner for fag i læreplanen Kunnskapsløftet (LK06).

Engelsk er ikke en av de grunnleggende ferdighetene i LK06. Derfor skiller prøvene i engelsk seg fra de andre nasjonale prøvene ved at de tar utgangspunkt i kompetansemål i ett fag – engelsk.

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 8

3.10.5 Eksamensresultater 10.trinn

Eksamenskarakterer er en god veiledning på hvordan kommunen ligger i forhold til nasjonale standarder. Her kan ikke ulik vurderingspraksis gi utslag som man kan se tendensen til i standpunktvurderinger. I noen kommuner i fylket er det stor variasjon mellom elevenes standpunkt karakter og eksamenskarakter. Dette er ikke tilfellet i Sør-Varanger kommuner som har en standpunkt karakter som samsvarer rimelig med eksamenskarakter. Elevene i Sør-Varanger presterer noe ujevnt, tidvis over og under nasjonalt nivå, men variasjonen er for stor. Kommunen ligger resultatmessig gjennomsnittlig over Finnmark fylkes resultater.

Eksamen i grunnskolen og i videregående opplæring utgjør sluttvurderingen. Denne vurderingen skal gi informasjon om den kompetansen eleven har oppnådd i faget ved avslutning av opplæringen, og vurderingen skal være fundert i målene i læreplanverket.

De enkelte karaktergradene har dette innholdet:

Karakteren 1 uttrykker at eleven har svært lav kompetanse i faget.

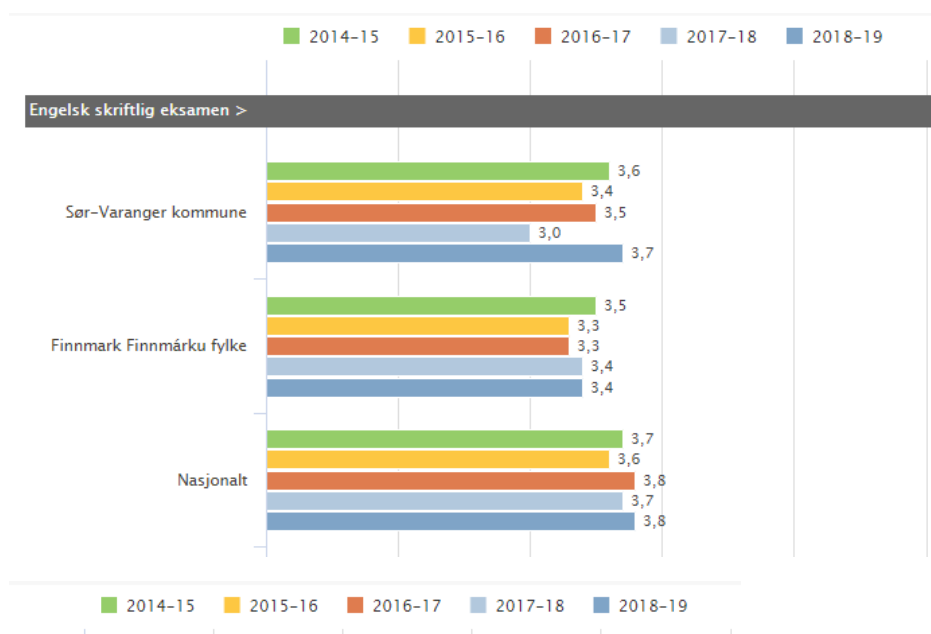
Karakteren 2 uttrykker at eleven har lav kompetanse i faget.

Karakteren 3 uttrykker at eleven har nokså god kompetanse i faget.

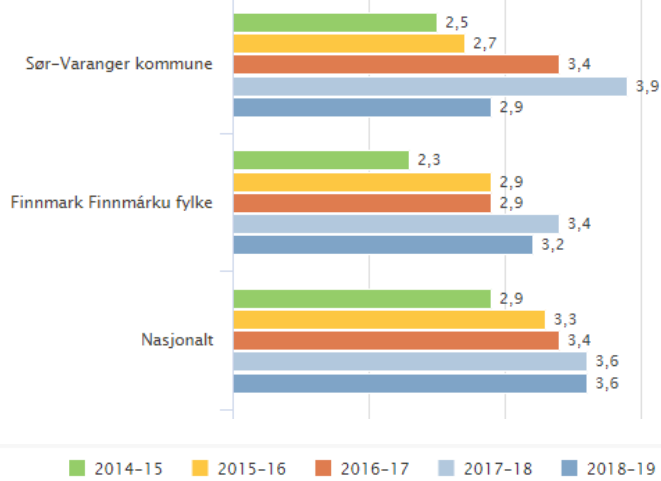
Karakteren 4 uttrykker at eleven har god kompetanse i faget.

Karakteren 5 uttrykker at eleven har meget god kompetanse i faget.

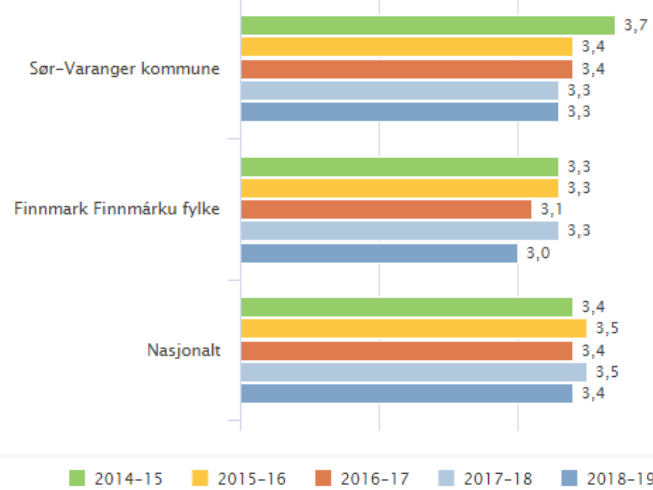
Karakteren 6 uttrykker at eleven har svært god kompetanse i faget

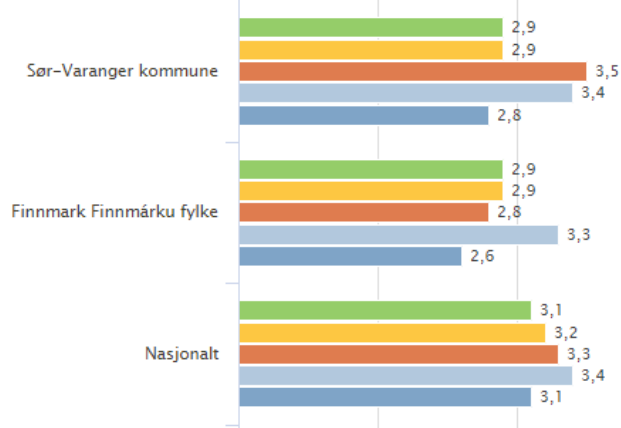
Matematikk skriftlig eksamen >

Norsk hovedmål skriftlig eksamen >

Norsk sidemål skriftlig eksamen >

3.10.6 Skolebidrag

Vi ser av statistikken at det er variasjoner mellom skolebidraget. Målet må være å være på forventet eller positivt nivå. Skolebidrag justerer for elevens bakgrunn før den begynner på skolen og for det kompetansenivået de hadde med seg inn når de begynner på et av trinnene. Skolene i Sør-Varanger gjør det bedre enn resten av Finnmark, men bør likevel ha som målsetning å levere fra seg elever med et bedre resultat enn forventet ut i fra elevens bakgrunn. Resultatene avviker mest på 1.-4. trinn og på videregående skole studieforbereende program.

Skolebidrag 1.-4. trinn

Skolebidrag 1.-4. trinn indikerer hvor mye skolen har bidratt til elevenes læring i de grunnleggende ferdigheter/fag som testes på nasjonale prøver på 5. trinn sammenlignet med bidraget til elever med tilsvarende elevbakgrunn på landsnivå.

Skole-/kommunebidraget tilsvarer dermed forskjellen mellom det de gjennomsnittlige skala-poeng elevene faktisk oppnår på de nasjonale prøvene og det snittet de forventes å oppnå dersom skolens/kommunens bidrag er likt med landsgjennomsnittet.

Indikator og nøkkeltall	2014+15	2015+16	2016+17	2017+18
Skolebidrag 1.-4. trinn				
Sør-Varanger kommune	-0,7	-0,5	-1,2	-1,5
Finnmark Finnmark fylke	-1,3	-1,5	-1,6	-1,7
Nasjonalt	0,0	0,0	0,0	0,1

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Skolebidrag 1.-4. trinn, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn

Skolebidrag 5.-7. trinn

Skolebidrag 5.-7. trinn indikerer hvor mye skolen har bidratt til elevenes læring i de grunnleggende ferdigheter/fag som testes på nasjonale prøver på 8. trinn sammenlignet med bidraget til elever med tilsvarende elevbakgrunn på landsnivå.

Skole-/kommunebidraget tilsvarer dermed forskjellen mellom de gjennomsnittlige skala-poengene elevene faktisk oppnår på de nasjonale prøvene og det snittet de forventes å oppnå dersom skolens/kommunens bidrag var likt med landsgjennomsnittet.

Indikator og nøkkeltall	2014+15	2015+16	2016+17	2017+18
Skolebidrag 5.-7. trinn				
Sør-Varanger kommune	1,1	-0,1	0,7	0,7
Finnmark Finnmark fylke	-0,2	-0,5	-0,2	0,0
Nasjonalt	0,0	0,0	0,0	0,0

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Skolebidrag 5.-7. trinn, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn

Skolebidrag 8.-10. trinn

Skolebidrag 8.-10. trinn indikerer hvor mye skolen har bidratt til elevenes læring sammenlignet med bidraget til elever med tilsvarende elevbakgrunn på landsnivå.

Skole-/kommunebidraget tilsvarer dermed forskjellen mellom det karaktergjennomsnittet (gjennomsnittlig karakterpoeng) elevene faktisk oppnår på eksamen og det snittet de forventes å oppnå dersom skolens/kommunens bidrag er likt med landsgjennomsnittet.

Indikator og nøkkeltall	2014+15	2015+16	2016+17	2017+18
Skolebidrag 8.-10. trinn				
Sør-Varanger kommune	-0,7	0,1	-1,1	-0,9
Finnmark Finnmark fylke	-1,8	-1,5	-1,9	-1,7
Nasjonalt	0,0	0,0	0,0	0,0

Sør-Varanger kommune, Grunnskole, Skolebidrag 8.-10. trinn, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn

Skolebidrag Kirkenes videregående skole

Skolebidrag - karakterpoeng indikerer hvor mye skolen har bidratt til elevenes læring sammenlignet med bidraget til elever med tilsvarende forutsetninger på landsnivå. Skolebidraget tilsvarer forskjellen mellom det karaktergjennomsnittet (gjennomsnittlig karakterpoeng) elevene faktisk oppnår og det snittet de forventes å oppnå dersom skolebidraget er likt med landsgjennomsnittet.

Studieforberedende program

Indikator og nøkkeltall	2015-16	2016-17	2017-18
Skolebidrag - karakterpoeng			
Kirkenes videregående skole	-0,5	-1,6	-3,0
Finnmark Finnmark fylke	-0,5	-0,3	-1,3
Nasjonalt			

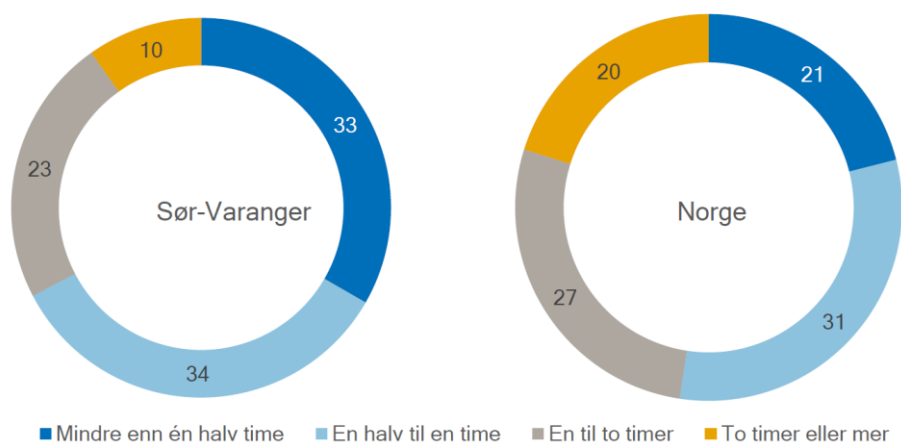
Kirkenes videregående skole, Videregående skole, Skolebidrag - karakterpoeng, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn, Studieforberedende - Alle studieforberedende program

Yrkesfaglig program

Indikator og nøkkeltall	2015-16	2016-17	2017-18
Skolebidrag - karakterpoeng			
Kirkenes videregående skole	6,4	-4,8	3,9
Finnmark Finnmark fylke	2,2	-1,1	1,5
Nasjonalt			

Kirkenes videregående skole, Videregående skole, Skolebidrag - karakterpoeng, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn, Yrkesfaglig - Alle yrkesfaglige program

3.10.7 Gjennomsnittlig tidsbruk på lekser

Gjennomsnittlig tidsbruk på lekser og annet skolearbeid per dag (utenom skoletiden) Kilde; Ungdata 2018

Skoleår		Skoleåret 2013/14	Skoleåret 2014/15	Skoleåret 2015/16	Skoleåret 2016/17	Skoleåret 2017/18	Skoleåret 2018/19
Geografi	Klasse						
	trinns						
Hele landet	7. trinn	91	92	91	92	90	89
	10. trinn	87	85	85	86	84	85
Finnmark Finnmark	7. trinn	84	87	88	86	86	86
	10. trinn	83	78	78	78	75	80
Sør-Varanger	7. trinn	90	90	92	88	:	91
	10. trinn	85	79	83	79	78	76

Trivsel på skolen, målt i 7. og 10. trinn. Kilde; Ungdata Kommunedata statistikkbank

3.10.8 Hvor mange elever fullfører videregående skole?

Gjennomføring over tid for Kirkenes videregående skole:

Skoleår	Fullført og bestått i %
2013/2014	74,0
2014/2015	71,1
2015/2016	80,5
2016/2017	76,3
2017/2018	80,2

Fullført og bestått skoleåret 2017/2018 fordelt på studieretning:

Utdanningsretning	Fullført og bestått i %
Totalt	80,2
Studieforberedende utd. program	79,6
Påbygg til generell studiekompetanse	68,8
Yrkesfaglige utd. program	82,1

Til sammenligning var andelen gjennomført og bestått for Finnmark fylke skoleåret 2017/2018: 78,5 %.

Data om gjennomføring er hentet fra programmet Hjernen og Hjertet, et analyseverktøy for videregående skoler levert av Rambøll og Co.

Frafall i videregående opplæring reduserer mulighetene i arbeidsmarkedet, øker risikoen for uføretrygd og gir dårligere levekår og helse (Falch, 2009; De Ridder, 2013). Studier har vist sammenheng mellom frafall i skolen og psykiske helseproblemer, slik som problematisk rusmiddelbruk, angst og depresjon, samt ulike atferdsforstyrrelser (De Ridder, 2012).

Gener og miljø forklarer omtrent like mye for fullføring av videregående skole, viser en metaanalyse av 21 tvillingstudier (Branigan, 2013; McGue, 2017).

Foreldrenes utdanningsnivå har sammenheng med fullføring av videregående utdanning. Tall for 2016 viser at (FHI, 2018):

- Blant elever av foreldre med universitets eller høyskoleutdanning var frafallet om lag 13 prosent.
- Blant elever av foreldre med grunnskoleutdanning var frafallet om lag 41 prosent.

I vurderingen av disse tallene er det viktig å være oppmerksom på at det også er forskjell i frafall mellom elevene på yrkesfag og studieforbereidende fag, med høyere frafall blant yrkesfagelevne (FHI, 2016a).

For Sør-Varanger kommunes vedkommende, ligger forskjellene betydelig høyere enn resten av landet når det gjelder drop-out og foreldres utdanningsnivå.

Frafallet inkluderer personer som startet på grunnkurs i videregående opplæring for første gang et gitt år og som har gjennomført VKII eller gått opp til fagprøve, men som ikke har bestått ett eller flere fag og derfor ikke har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse etter fem år, samt elever som startet opp dette året, men som sluttet underveis. Andelen blir beregnet ut fra prosent av alle som startet grunnkurs i videregående opplæring det året. Personer som etter fem år fortsatt er i videregående skole, regnes ikke som frafalt. Det er veldokumenterte sammenhenger mellom utdanningsnivå, materielle levekår og helse. Mye tyder på at psykiske problemer er den viktigste grunnen til at ungdom faller ut av skolen. (Kommunehelse statistikkbank).

Selv om det er satt en grense for fullføring på fem år for å definere frafall, så ser man at det er mange som fullfører på lengre tid enn fem år og allikevel klarer seg godt. Det er også mange eksempler på elever som har hatt stor fremgang i livet, men som ikke klarer seg i ett fag og bidrar dermed til frafallsstatistikken. Man ser også det motsatte, altså elever som klarer seg på skolen, men som vi er bekymret for ellers. Med andre ord, det er viktig å se begrensninger innenfor denne statistikken.

År		2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017
Hele landet	Foreldrenes utdanningsnivå						
	grunnskole	48	47	46	45	43	41
	videregående	28	27	27	26	25	24
Finnmark Finnmark	universitet/høgskole	15	15	15	14	14	13
	grunnskole	56	56	52	51	49	50
	videregående	42	42	41	39	37	34
Sør-Varanger	universitet/høgskole	29	27	26	24	23	21
	grunnskole	62	63	63	61	60	66
	videregående	47	45	43	41	39	35
	universitet/høgskole	31	23	25	23	26	23

3.10.9 Borteboere og tilbud til elever ved skolen

Kirkenes videregående skole har 68 tilgjengelige hybler fordelt på to hybelhus. Hybelhusene har miljøarbeidere som er tilgjengelig på kvelds og nattestid. De samtaler med beboerne og følger med på det som skjer. Skolen har også flere familier som det kan skrives vertsfamilieavtaler med. Mange ungdom ønsker ikke vertsfamilieavtale.

Inneværende skoleår 2018-2019, har skolen 146 borteboere, dette utgjør ca. 30 % av den totale elevmassen, hvis vi holder fagskolen og vokselevne utenfor.

Hybelhuset, i samarbeid med sosialpedagogisk rådgiver ved skolen, arrangerer foreldremøte for borteboere ved oppstart av skoleåret, og treff en gang i uken fra skolestart og frem til høstferien. Treffene er åpne for alle borteboere. Skolen arrangerer ikke sosiale tilbud på ettermiddagstid ut over dette.

Skolen har kantine som serverer varm mat hver dag. Der kan elevene kjøpe klippekort på middag. Kantina er ikke åpen lørdag og søndag. Som et tilbud til elevene, har videregående skole i flere år arrangert gratis skolefrokost til elevene i desember måned.

Biblioteket er betjent store deler av arbeidsdagen, og er tilgjengelig for elevene utover ettermiddagen hvis de ønsker å sitte der å lese lekser. Biblioteket er ikke åpent i helgene.

Tilrettelagt opplæring og spesialundervisning er regulert gjennom lov. Det er et individuelt tilbud til hver enkelt elev basert på sakkyndig uttalelse. Det er derfor ingen søkbare tilbud for funksjonshemmede.

For fremmedspråklige elever gjelder rett til tilpassa opplæring og rett til særskilt norskopplæring, også dette en individuell vurdering basert på språklig kartlegging. Ingen søkbare tilbud, men alle som har behov får tilbud om særskilt norskopplæring.

For minoritetsspråklige med liten skolegang før de kommer til videregående, eller nylig ankomne, er undervisningen organisert i «innføringsklasse» 1. år. Dette er et søkbart tilbud som heter: Utdanningsforberedende for minoritetsspråklige elever»

Videregående skole har heller ikke for disse elevgruppene sosiale tilbud på ettermiddagstid i regi av skolen.

3.10.10 Boligordninger for videregående skole, borteboende elever

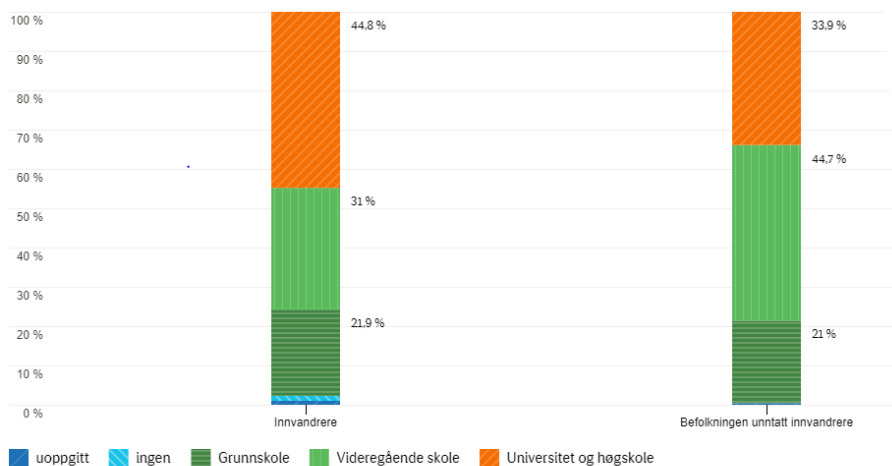
Sør-Varanger kommune har en videregående skole med totalt 560 elever. Rundt 30 % av elevene er til enhver tid borteboende elever som er avhengig av å leie bolig under skolegang. Finnmark fylkeskommune som skoleeier, har 68 tilgjengelige elevhybler, fordelt på to hybelhus. Hybelhusene har ansatte miljøarbeidere som er tilgjengelig for elevene på kvelds og nattestid. De samtaler med beboerne og følger med på det som skjer. Fylkeskommunen har også en ordning med vertsfamilieavtaler med flere familier. Mange ungdommer ønsker imidlertid ikke vertsfamilier. Da flere ungdommer opplever dette som en type «kontroll» eller påpassing. For mange ungdommer kan en ny tilværelse med frihet på hybel virke forlokkende. Imidlertid viser det seg at hybellivet for mange etter hvert likevel kan bli et stort ansvar i tillegg til oppfølging av lekser og skole.

3.10.11 utfordringer for borteboende elever

Når det gjelder fritidsaktiviteter beskriver en del at det er utfordrende å få tid til både skole og idrett når de starter på videregående. Det er en krevende skolehverdag og ofte faller ungdommen fra i

organisert idrett – som for den aldersgruppen begynner å bli spesialisert og krever stor innsats (i form av tidsbruk). Noen går over til å bruke treningsstudio, mens andre slutter å trene.

Elevene som bor i hybler på privatmarkedet er spredt rundt i kommunen, men stort sett på strekka fra Prestøya til Bjørnevatn. De er avhengig av gode bussforbindelser eller at de kjenner eldre ungdom med bil, for å komme seg dit de vil på ettermiddagstid. Videregående elever er i liten grad integrert med ungdommer som er bofaste i kommunen, og opplever generelt sett at det kan være vanskelig å bli venner med lokal ungdom.

Høyeste utdanningsnivå for personer fra 30 til 66 år, Kilde; SSB, Imdi 2019

3.11 Barnehagemiljø

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og dannelse skal ses i sammenheng.

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller, samt ivareta fysisk og psykisk helse.

Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.

Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages.

«Sør-Varanger kommune skal skape og opprettholde trygge, inkluderende miljøer for å forebygge, avdekke og håndtere krenkelser, mobbing, omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep».

Sør-Varanger kommune har 10 kommunale barnehager. Oversikten viser antall avdelinger, antall plasser og antall barn som har et barnehagetilbud ved den enkelte barnehage. **Barn under 3 år teller 2 plasser.**

Barnehage: Kommunale	Antall avdelinger	Antall plasser	Antall barn under 3 år pr.15.12.18	Antall barn over 3 år pr. 15.12.18
Bugøynes barnehage	1	18	1	0
Hesseng barnehage	4	72	18	36
Jakobsnes barnehage	1	18	2	5
Kirkenes barnehage	4	72	18	36
Knausen barnehage	3	54	18	18
Pasvik barnehage	2	36	7	16
Prestøya barnehage	4	72	20	32
Rallaren barnehage	4	72	18	36
Sandnes barnehage	3	54	17	20
Skytterhusfjellet barnehage	6	108	34	43
Sum:	32	576	153	242

I tillegg har Sør-Varanger 2 private barnehager og 1 privat familiebarnehage

Barnehage.	Antall avdelinger:	Antall plasser:	Antall barn under 3 år pr. 15.12.18	Antall barn over 3 år pr. 15.12.18
Villaveien	3	54	16	22
Prestefjellet	1	18	4	9
Bjørnehiet familiebarnehage		8	6	2
Sum:	4	80	26	33

Minoritetsspråklige barn

Minoritetsspråklige barn er definert som barn med en annen språkbakgrunn enn norsk, med unntak av barn som har samisk, svensk, dansk eller engelsk som morsmål. Begge foreldrene/de foresatte til barnet, må også ha et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk eller engelsk.

Minoritetsspråklige barn	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum	Sum
	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Antall minoritetsspråklige barn totalt	86	100	97	97	73	62	45	43	45	37
Antall minoritetsspråklige barn 1-5 år	85	99	96	96	73	62	44	43	45	36
Antall minoritetsspråklige barn 1-2 år	33	35	34	35	37	28	19	14	13	12

Antall minoritetsspråklige barn 3-5 år	52	64	62	61	36	34	25	29	32	24
Antall 0-årige minoritetsspråklige barn	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0

Pr. 15.12.18 hadde 454 barn plass, 179 under 3 år og 275 over 3 år.

Barnehagene i Sør-Varangers satsningsområder

Trygge overganger: Tilknytningsbasert tilvenning

Sør-Varanger kommune har innført en tilknytningsbasert tilvenning for barn og foreldre, som skal sikre en trygg overgang fra noe kjent til noe ukjent. Dette kan være overgang fra hjemmet til barnehage, overganger i forbindelse med bytte mellom barnehager, eller overgang fra barnehage til skolen.

Nyere forskning legger vekt på viktigheten ved å gi små barn «god nok tid» til tilvenning i barnehagen, slik at barna skal bli trygge i barnehagen. Barna trenger tid til å erfare at barnehagen er et trygt og morsomt sted å være. Dette kan ta tid både for foreldre og barn.

Språk

Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk

«Språkløyper» er en nasjonal strategi for språk, lesing og skriving. Det unike ved strategien var at det for første gang (2015) ble satset systematisk og helhetlig på språk, lesing og skriving; både i barnehage og skole. Det ble utviklet praksisnære og kunnskapsbaserte digitale kompetansepakker for ansatte i barnehager og skoler. Sør-Varanger kommune deltok som 1 av alt 27 språkkommuner i landet i pulje 1, med samtlige barnehager involvert.

Alle kommunens barnehager skal arbeide med implementering og bruk av «Språkløyper» - Hver barnehage skal utforme årlige implementeringsplaner for arbeid med språkløyper, som sikrer at personalet til enhver tid har den nødvendige kompetansen til å fremme barns språkutvikling i barnehagen.

Svømmeopplæring

Fylkesmannen i Finnmark utlyser årlig et tilskudd til å gi barn svømmeopplæring. Å styrke barns ferdigheter i svømming er en nasjonal ambisjon, som følge av årlige høye antall drukninger blant barn. I Sør-Varanger kommune gjennomføres dette ved at barnehagene samordner og koordinerer svømmetilbudet til 5 åringene i barnehagene.

Barnehagedekning i Sør-Varanger

Sør-Varanger kommune innfrir kravet til barnehagedekning jamfør nasjonale lovkrav til barnehagedekning. Retten til plass betinger at det er søkt om plass innen fristen for hovedopptak, 1. mars. Barn uten barnehageplass som fyller ett år i januar- juli har rett til plass i august det året de fyller ett år. Barn uten barnehageplass som fyller ett år i august, september, oktober eller november har rett til barnehageplass den måneden de fyller ett år. Barn uten barnehageplass som fyller ett år i desember har rett til barnehageplass førstkommande august etter at de har fylt ett år. Eldre barn uten barnehageplass har rett til plass i august.

3.12 Tilgjengelighet til helsestasjons- og skolehelsetjeneste

Helsestasjonen og skolehelsetjenesten er et lovpålagt lavterskeltilbud til gravide, barn i alderen 0 – 20 år med foresatte, helsestasjon for ungdom, og skal bidra til kommunens tverrsektorielle folkehelsearbeid. Helsestasjonens hovedoppgave er å drive forebyggende og helsefremmende arbeid rettet mot enkeltindivider og grupper i befolkningen. Helsestasjonstjenesten er bemannet av helsesykepleiere, jordmor, og lege. Tverrfaglig samarbeid med kommunal fysioterapitjeneste, PPT, barnevern, skoler og barnehager, innvandrertjeneste, psykisk helsetjeneste og kommunepsykolog.

De ansatte på helsestasjonen holder et høyt faglig nivå, og flere av helsesykepleierne har også videreutdanning innen psykisk helsearbeid for barn og unge og foreldreveiledning. Det er 6,5 årsverk helsesøstre, 1 årsverk jordmor, 0,8 årsverk merkantil og i tillegg til 0,2% lege.

Helsestasjonstjenesten Sør- Varanger kommune har som mål at tjenesten til enhver tid følger de forskrifter, lover og nasjonale faglige retningslinjer som danner grunnlaget for tjenesten. Tjenesten skal bidra til at kommunen når sine folkehelsemål ved at barn og unge i kommunen får best mulig oppvekstmiljø. Dette gjøres blant annet ved å styrke foreldrenes mestring av foreldrerollen, fremme barns og ungdoms fysiske og psykiske helse, forebygge av sykdommer og skader, forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep og omsorgssvikt. Hovedmålgruppen er 0-20 år.

Helsestasjonen har godt innarbeidede tjenester. Tjenesten jobber systematisk, faglig og forskningsbasert ut ifra de ressursene som til enhver tid er tilgjengelig. Tjenesten har et godt omdømme og har organisert tjenestene slik: jordmortjenesten, helsestasjon for 0-5 år, skolehelsetjenesten 5-20 år, Helsestasjon for ungdom opp til 20 år. I tillegg kommer tjenester ift. smittevern, til flyktninger, tuberkulosearbeid, og reisevaksinering av voksne og barn.

Svangerskapsomsorg:

I Sør- Varanger kommune har vi ett årsverk med jordmor. Fødselstallene i kommunen er stabilt og det fødes ca. 100 barn i året. Jordmor samarbeider bla med fastleger, sykehus og helsesykepleiere. Tjenesten har også utlån av hjelpemidler til gravide og ammende, og bidrar på «Småbarnstreffet» ca. 1 gang per mnd. Småbarnstreffet er et gratis tilbud til foreldre som er hjemme med små barn. Formålet er bla nettverksbygging, samt at det arrangeres tematreff om for eksempel førstehjelp, tannhelse, trening etter fødsel, den nye familien mm. Per i dag tilbys ikke hjemmebesøk av jordmor i Sør- Varanger kommune, selv om tilbudet en nasjonal anbefaling.

Helsestasjonstjenesten 0-5:

0-5 år følger nasjonalfaglige retningslinjer og anbefalinger og tilbyr minimum 14 helse konsultasjoner til alle barn fra 0-5 år. Helsestasjonstjenesten har legeressurs en dag i uken til anbefalte konsultasjoner iht. nasjonale faglige retningslinjer. Fra januar 2019 tilbyr helsestasjonen også gruppekonsultasjon. Det jobbes med å bli ammekyndig helsestasjon. Ved knapphet på ressurser har helsestasjonen med faglig vurdering prioritert de barna som kun sees av helsestasjonen, spesielt de fra 0-1 år.

Skolehelsetjeneste:

Det er økt satsning på helsestasjon og skolehelsetjenesten fra statlig hold, og for 2019 er Kirkenes helsestasjon, skolehelsetjenesten, styrket med prosjektmidler i ett årsverk for økt tilgjengelighet og mer tverrfaglig samarbeid i videregående skole. På VGS er det skolelege tilgjengelig en halv dag i uka og helsesøstertilgjengelighet med åpen dør 2,5 dager i uka. I tillegg møter og tverrfaglig samarbeid. Høsten 2019 opprettet et tverrfaglig team i VGS, der helsesykepleier og skolelege er med. Skolehelsetjenesten i Sør- Varanger kommune betjener 8 grunnskoler og en videregående skole med todelt plassering (hovedbygget på Hesseng og en avd. i Bjørnevattn) og en folkehøgskole som er

plassert på Svanvik. Tilstedeværelsen på skolene har medført økt etterspørsel fra elever, lærere og foresatte.

De siste årene har de tre største skolene i kommunen hatt en dag i uken med «åpen dør» i skolehelsetjenesten. Til sammen utgjør «åpen dør» funksjon til de største skolene en 100 % stilling, dvs. 5 dager per. I tillegg kommer skolehelsetjenesten til skolene i distriktene som har et varierende tilbud, samt vaksinerings på bestemte trinn på alle skolene i kommunen.

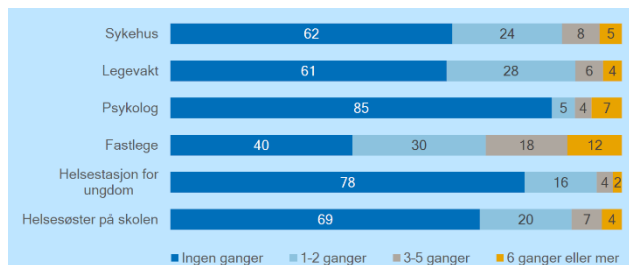
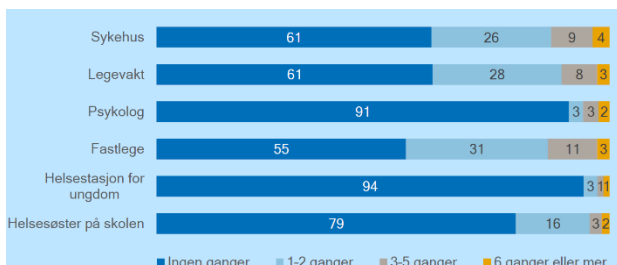
De fleste skolene har tilbud om åpen dør, men mindre skoler har tilbud om åpen dør sjeldnere. Skolestrukturen i kommunen innebærer at helsestasjonene har mange skoler å betjene. Dette fører til ulike tilbud ut ifra hvor man bor, og de små skolene har for eksempel ikke et «lavterskel» tilbud.

Skolehelsetjenesten har fokus på å snu sin tjenesteyting fra sekundær og tertiærforebyggende arbeid med individer/grupper i risiko og problemadferd, til i større grad å dreie fokuset over på helsefremmende arbeid og universelle tiltak.

Tilbudet benyttes av nær 100 prosent av barne- og ungdomsbefolkningen og av alle grupper, uavhengig av sosial status og geografisk tilhørighet. Helsestasjon for ungdom et er potensiale i å nå gutter i større grad, og dermed jevne ut forskjeller i bruk av helsetjenester

Smittevern, tuberkulosekontroll og flyktninghelsetjeneste:

Helsestasjonstjenesten tilbyr og gjennomfører vaksinerings iht. det lovpålagte nasjonale vaksinasjonsprogrammet som er Barnevaksinasjonsprogrammet og Influensavaksinasjonsprogrammet. Helsesykepleier har i samarbeid med kommunelege ansvar for tuberkulosearbeidet i kommunen, og sørger for å utføre tuberkulosekontroll av utvalgte grupper. Helsesykepleier utfører også helsekartlegging av nyankomne flyktninger og følger opp disse ift. vaksinerings og barnekontroller, og samarbeider tett med flyktningeleger og flyktningstjenesten.

Bruk av helsetjenester – antall siste året, ungdomsskolen 8.-10. klasse. Videregående skole. Kilde; Ungdata 2018

4.0 Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø

En rekke miljøforhold har effekt på helsen. Eksempler er drikkevannskvalitet, luftkvalitet, grad av støy, sykkelvegnett og kvaliteter ved nærmiljøet som tilgang til friområder, friluftsområder osv. Oversikt over infeksjonsepidemiologiske forhold i kommunen etter smittevernloven §§ 7-1 og 7-2 bør samordnes med oversikt etter folkehelseloven og forskrift om oversikt over folkehelsen og komme inn under biologiske faktorer. Sosialt miljø kan omfatte organisasjonsdeltakelse, valgdeltakelse, kulturtilbud, sosiale møteplasser osv. Med begrepene fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø refereres det til kap. 3 i folkehelseloven.

Hovedinntrykk

I grove hovedtrekk kan det sies at Sør-Varanger som kommune er forskånet mot mange

miljøfaktorer, og at det totalt sett kanskje er de sosiale miljøfaktorer som vi må være mest påpasselige mot. Kanskje er dette en tankevekker i seg selv, da det nok ofte kan være lettere å tenke seg fysiske og kjemisk forurensende miljøtiltak som de verste. Men her kommer vi som kommune ganske godt ut. Selv om vi har potensielle store forurensningskilder på Russisk side, har vi et godt system og ligger likevel gunstig til slik at faren er ikke overhengende, samtidig som vi har gode kontroll og varslingssystemer. Når det gjelder forurensning og støy, har vi heller ikke problemer av betydelig art. Vi har god drikkevannsforsyning, selv om det her er et forbedringspotensial med reserveløsning. Men vi kommer derimot dårlig ut når det gjelder de sosiale miljøfaktorer. Her skårer vi dårlig på brukerundersøkelser fra barn og unge om fornøydhet på møteplasser, lokalmiljøet, sosiale nettverk og kollektivtransport. Selv om de sosiale miljøfaktorer kan være vanskeligere å oppdage, kan de kanskje likevel være desto mer skadelige.

4.1 Omfang av smittsomme sykdommer

Sykdom	2000	2010	2017	2018	2019
Campylobacteriose	12	25	34	38	32
Chlamydiainfeksjon, genital	-	521	497	590	-
Clostridium difficile	-	-	62	60	35
Gonore	2	3	8	5	6
Hepatitt A	4	-	1	1	1
Hepatitt B, akutt	1	1	-	-	-
Hepatitt C	-	34	5	13	11
Meslinger	-	-	-	-	-
MRSA-infeksjon	-	-	-	-	-
Tuberkulose	8	2	1	8	2
Totalt	27	586	608	715	87

Oversikt over smittsomme sykdommer i Finnmark per 30.10.19. Obs tall for Finnmark er ikke komplett.

Det er ikke meldt utbrudd eller tilfeller av smittsomme sykdommer i kommunen utover de vanligste infeksjonssykdommer og utbrudd fra tid til annen. Luseepidemier i skolene kommer og går ved skolestart, og har vært tilfeller av skabb. Dette er ikke spesifikt for Sør-Varanger og er heller ikke en allmennfarlig smittsom sykdom.

4.2 Drikkevannskvalitet

Sør-Varanger kommune drifter i dag 10 vannverk og 103km med vannledninger, hovedverket ved Sandnes forsyner tettstedene Sandnes, Bjørnevatn, Hesseng og Kirkenes, som står for om lag ¾ av kommunens innbyggere. Ukentlig utføres det kvalitetskontroller ved våre verk, hvor analyseprøvene blir sendt til Laboratoriet. Dersom det skulle være avvik fra de standarder satt av Mattilsynet vil områdets befolkning gis umiddelbar beskjed om tiltak via våre kanaler som er hhv. Varslemeg24 og kommunens hjemmesider. Det er døgntilgjengelig overvåking av systemet hos vannvakta, slik at lekkasjer blir oppdaget så raskt som mulig, og reparasjoner kan utføres. Med god tilgang og rent vann kan en god folkehelse blant kommunens innbyggere opprettholdes.

Året 2017 var preget av en vannlekkasje ved hovedledningen, denne hendelsen satte områdene Bjørnevatn, Hesseng og Sandnes uten vann i nærmere 2 døgn. Folkehelseprofilen bærer preg av dette. Reservevanns løsning for dette området står høyt oppe på prioriteringslisten hos kommunen.

År	2017	
Geografi	Parameter	
Hele landet	hygienisk kvalitet og leveringsstabilitet	91,3
	hygienisk kvalitet	95,9
	leveringsstabilitet	94,4
Finnmark Finnmarku	hygienisk kvalitet og leveringsstabilitet	76,6
	hygienisk kvalitet	98,9
	leveringsstabilitet	77,7
Vadsø	hygienisk kvalitet og leveringsstabilitet	4,1
	hygienisk kvalitet	100,0
	leveringsstabilitet	4,1
Hammerfest	hygienisk kvalitet og leveringsstabilitet	100,0
	hygienisk kvalitet	100,0
	leveringsstabilitet	100,0
Alta	hygienisk kvalitet og leveringsstabilitet	100,0
	hygienisk kvalitet	100,0
	leveringsstabilitet	100,0
Sør-Varanger	hygienisk kvalitet og leveringsstabilitet	15,3
	hygienisk kvalitet	100,0
	leveringsstabilitet	15,3

Kilde: Kommunehelse statistikkbank. Drikkevannsforsyning, tilfredsstillende resultat

4.3 Forekomst av radon

Radonforekomst Radon er en usynlig, luktfri gass som finnes naturlig i alle typer bergarter og løs masser. Gassen er lettere enn luft og kan derfor sive inn i bygninger. Eksponering av for høye konsentrasjoner av radon over tid kan forårsake lungekreft. Det er foretatt flere radonmålinger i Sør-Varanger kommune, men kommunen er generelt ikke noe fareområde for radon på grunn av lite radioaktiv berggrunn og ingen alunskifer-årer i kommunen i nærheten av boligbebyggelse. Sammenliknet med resten av landet er konsentrasjonen av radon lav. I alle kommunens skoler og barnehager er radonnivået under minstenormen, selv om det også i Sør-Varanger kan forekomme lokale variasjoner.

4.4 Risiko for legionella

Legionella pneumophila er en bakterie med særlige krav til vekstforhold, og den finnes vidt distribuert i naturlige vannkilder med høyeste forekomst sommer og høst. Den overføres med forurenset vann, gjerne i dråpeform fra eksempelvis dusjhoder eller vannkraner, og i kjøletårn på kjøleanlegg.

I Sør-Varanger kommune er forebyggende tiltak mot legionella en del av internkontrollen. Kommunen har min. 70 grader C på varmtvannsbeholdere. I tillegg rengjøres dusjhoder der det

finnes dusjanlegg. Dette kommer som et tillegg til vannrensingen som skjer på vannverkene, og rutiner med vannprøver hos abonnenter rundt om i kommunen.

4.5 Omfang av områder utsatt for støy

Under Sydvaranger Gruve sin drift i perioden 2012-14, mottok Sør-Varanger kommune flere klager fra beboere støy i forbindelse med Steintransport fra gruvene i Bjørnevatn. Dette er imidlertid ikke noe problem i dag, og det er heller ikke registrert noen klager på støy.

4.6 Omfang av områder utsatt av luftforurensning

Luftkvaliteten i et område er bestemt av a) bidrag fra langtransportert forurensning og b) lokale kilder. I Sør-Varanger er det lokale utslipp fra industri som gjør at visse områder av kommunen er utsatt for forhøyede verdier av helseskadelig luftforurensning. Kort oppsummert er det to kjente problemområder: a) utslipp av svoveldioksid (SO₂) fra smelteverk i Russland gir forhøyede verdier av SO₂ på Svanvik/nedre del av Pasvikdalen og i Karpdalen/Jarfjord og b) utslipp av svevestøv/nedfallsstøv, først og fremst fra steinknusing, har gitt/kan gi forhøyede verdier av støv i Kirkenes sentrum. Nedenfor følger en kort oversikt over de viktigste problemstillingene med tanke på luftforurensning.

4.6.1 Forurensning fra nikkerverkene i Russland

Berggrunnen i grenseområdene Norge-Russland er rik på metaller og mineraler. Ved byene Zapolyarnyj og Nikel har det vært gruvedrift siden 1930-tallet. Malmen som brytes inneholder nyttemetaller som nikkel og kobber, men også en viss andel svovel (sulfidiske malmer). Dette gjør at gruvevirksomheten gir utslipp til luft av svoveldioksid (SO₂) og tungmetaller (nikkel, kobber, kobolt og arsen regnes som spormetaller fra nikkerverkene). NILU gjør målinger av luft- og nedbørkvalitet i grenseområdene på oppdrag fra norske myndigheter (Miljødirektoratet, Klima- og Miljødepartementet). Resultatene publiseres i årlige rapporter (årsrapport for 2018 er nå tilgjengelig, Berglen m.fl., 2019²). Måleresultatene viser at norske grenseverdier for SO₂ ble overholdt på målestasjonene på Svanvik (8 km vest for smelteverket i Nikel) og i Karpdalen (nord for Nikel og Zapolyarnyj) både i 2017 og 2018, jfr. Forurensningsforskriften Del 3 Kap. 7 Lokal luftkvalitet³. Dette gjelder med tanke på timemiddelverdi (gjennomsnitt over en time), døgnmiddelverdi, årsmiddel og sesongmiddel for vintersesong (oktober - mars).

Det er Svanvik/nedre del av Pasvikdalen og Karpdalen/Jarfjord som opplever de høyeste konsentrasjonene av forurensning fra nikkerverkene. Svanvik er utsatt pga. nærheten til utslippskildene, mens Karpdalen er utsatt pga. fremherskende vindretning fra sør om vinteren. Kirkenes by og omliggende steder vurderes som mindre utsatt.

Luftkvaliteten på Svanvik har vært i overensstemmelse med norsk lovverk de siste 20 årene. For Karpdalen (stasjonen ble gjenåpnet i 2008) har grenseverdi for time blitt overskredet i fire av de siste ti årene (2010, 2011, 2015 og 2016). Grenseverdi for døgnmiddel ble overskredet i Karpdalen i 2010, 2011, 2012 og 2016 (vinteren 2010/11 var spesiell i Karpdalen med vedvarende høye verdier). Grenseverdi for vintersesong er overskredet fire ganger i Karpdalen de siste 10 årene (vintrene 2008/09, 2010/11, 2012/13 og 2015/16). For kalenderår er norsk grenseverdi for SO₂ overholdt både på Svanvik og i Karpdalen de siste årene (Berglen m.fl., 2019).

Likefullt forekommer det fortsatt episoder av SO₂ både på Svanvik og i Karpdalen. Disse episodene kjennetegnes ved at SO₂-konsentrasjonene stiger raskt, ofte i løpet av minutter, fra tilnærmet null

² <https://www.nilu.no/2019/08/fortsatt-mye-svovel-i-lufta-i-ost-finnmark/> [besøkt 29. august 2019].

³ https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3 [besøkt 29. august 2019].

opp til flere hundre $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (mikrogram pr. kubikkmeter). Den brå økningen skyldes at stasjonen plutselig kommer innenfor røykfanen fra verkene. Det er fra 2018 etablert rutiner for varsling av befolkningen ved høye konsentrasjoner av SO_2 . Dette er et samarbeid mellom Sør-Varanger kommune og NILU. Kontaktperson hos Sør-Varanger kommune er Magnus Mæland. Det vurderes ved hver episode om det er nødvendig å sende varsel. Varsel ble første gang sendt under episode 25. januar 2019.

Saksgangen ved forhøyet SO_2 er (noe forkortet):

1. Aktuelle saksbehandlere i Sør-Varanger kommune og i NILU mottar automatisk SMS og e-post fra NILUs system når timesmiddelkonsentrasjonen er over $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$.
2. Aktuelle saksbehandlere fra Sør-Varanger kommune kontakter NILU for å få bekreftet at de målte konsentrasjonene er reelle før man går videre i varslingsrutinen.
3. Sør-Varanger kommune rådfører seg med NILU som vurderer sannsynlighet for at overskridelsene vil vare i flere timer ut i fra den kunnskapen som foreligger.
4. Hvis det vurderes som sannsynlig at timesmiddelkonsentrasjonen overstiger $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i mer enn tre sammenhengende timer iverksetter Sør-Varanger kommune varsling av innbyggerne i kommunen.
5. Miljødirektoratet har ansvar for å varsle og orientere Fylkesmannen i Finnmark, Klima- og miljødepartementet ved Transport- og lokalmiljøseksjonen og Polar- og nordområdeseksjonen om en episode med høye nivåer av SO_2 .

4.6.2 Støvforurensning i Kirkenes

Det har i perioder vært rapportert forhøyede verdier av nedfallsstøv i Kirkenes. NILU hadde i perioden desember 2013 – mai 2014 måleprogram for svevestøv ved Kimek i Kirkenes sentrum. Målingene viste forhøyede verdier, også i perioder der det ikke var aktivitet/sandblåsing ved Kimek. Dette tilsier at det var andre signifikante kilder til nedfallsstøv i området. En opplagt kilde var aktivitet på Syd-Varanger Gruve (SVG) sitt område hvor det ble meldt om observasjoner av synlig støv i forbindelse med knusing av stein. Det foregikk også transport av knust stein forbi Kimek og ned til havnen i Kirkenes hvor steinen ble skipet ut.

Støvproblemene rundt 2013- 2015 ble hyppig omtalt i media (eks Sør-Varanger Avis⁴) og flere kunne melde om omfattende støvflukt fra SVGs område. NILU er kjent med at det ble foretatt målinger av nedfallsstøv i Kirkenes i denne perioden, men har ikke sett resultater fra disse undersøkelsene (bl.a. var prøvetakere med NTNUs logo utplassert i boligstrøk i Kirkenes).

Ellers ble det tidligere målt mengde svevestøv (PM_{10} , dvs. partikler med aerodynamisk diameter under $10 \mu\text{m}$) ved NILUs stasjoner på Svanvik og i Karpdalen. Målingene viste lave verdier, langt under norsk grenseverdi for PM_{10} og målingene ble derfor avsluttet fra 2016.

4.6.3 Forurensningssituasjonen i norske byer – vurdering av Kirkenes

I 2014 gjorde NILU en kartlegging av forurensningssituasjonen i norske byer og tettsteder (Tønnesen m.fl., 2014). Bl.a. Kirkenes by ble vurdert og fikk der klassifisering «Grønn» for NO_2 , PM_{10} og $\text{PM}_{2.5}$, dvs. at konsentrasjonene og framskrivningene var vurdert under nedre vurderingsterskel gitt i Forurensningsforskriften. Også for SO_2 , As, Cd og Ni ble Kirkenes by klassifisert som «Grønn» i grovkartleggingen.

---

⁴ <http://sva.no/nyheter/steinknusing-ble-uventet-stovete> og <http://www.sva.no/nyheter/dekket-deler-av-sentrum-med-steinstov> [besøkt 29. august 2019].

4.6.4 Overvåking av radioaktivitet i omgivelsene - DSA

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA, tidligere Statens strålevern) har målestasjoner på Viksjøfjell og på Svanvik. Formålet med stasjonene er å overvåke radioaktivitet i luft og i omgivelsene. Resultatene publiseres fortløpende på nett og i årlige rapporter (se <https://www.dsa.no/temaartikler/89918/radioaktivitet-i-luft-og-omgjevnadane>).

4.6.5 Andre typer luftbåren forurensning

Som tidligere nevnt er lokale/regionale utslipp fra industri som gir største bidraget til luftforurensning i Sør-Varanger kommune. Når det gjelder langtransportert forurensning har det blitt gjort målinger av ozon (O₃) på Svanvik somrene 2018 og 2019. Målingene viser forventet mønster (døgnvariasjon, sesongvariasjon). De målte verdiene er under norske grenseverdier/terskelverdier og representerer ingen fare for befolkningen.

NILU har beregnet avsetning av uorganiske komponenter (svovel S, nitrogen N, kalsium Ca, kalium K, natrium Na) i Norge. De fleste av disse stoffene viser lave verdier i grenseområdene med tanke på avsetning. Eneste unntak er svovel og kalium, som viser noe forhøyet avsetning, dog lavere enn områder sørpå. Avsetningen er også lavere enn naturens tålegrense (Austnes m.fl., 2018).

4.7 Omfang av områder utsatt for annen forurensning

Når det gjelder tilstanden til det terrestriske miljø utga Fylkesmannen i Finnmark Miljøvern avdelingen (nå Fylkesmannen i Troms og Finnmark) en rapport i 2018, «Oppsummeringsrapport: Miljøtilstanden i grensenære områder i Sør-Varanger⁵». Rapporten gir en kort oversikt over forureningsfaktorer i grenseområdene, hovedkonklusjoner og anbefalinger til videre arbeid, samt sammendrag av de viktigste funnene. Ellers henvises det til prosjekter og studier gjort av bl.a. NIBIO Svanhøvd / NIBIO (herunder Skog og Landskap), NGU (Norges Geologiske Undersøkelser) og NINA (Norsk institutt for naturforskning).

4.8 Inneklima i skoler, barnehager og offentlige bygg

Sør-Varanger kommune har en bygningsmasse bestående av flere eldre bygg, men også en del bygg som er satt opp i de siste 30 årene. Hvert bygg har en dedikert byggdrifter som har til ansvar å følge opp det byggetekniske, samt mindre forefallende arbeid. De fleste eiendommene i kommune har et ventilasjonsanlegg med filtrering, men bla. Rådhuset og møteplassen (gamle biblioteket) mangler dette, noe som gjøre at korrigerende tiltak som «storm-lufting» må til, under f.eks. møtevirksomhet i mindre møterom. Videre blir renhold gjennomført på hvert bygg iht. gjeldende renholdsplan. Planen er basert på norm. Men lokale tilpasninger gjøres ift. hvor krevende det aktuelle området som skal renholdes er, samt tilstanden på bygget.

I henhold til «Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler» er dette en forskrift som SVK har brukt mye tid og penger på å oppfylle. Arbeidet med inneklimaundersøkelser i barnehager og skoler ble startet allerede før forskriften kom. Da forskriften kom ble kommuneoverlegen delegert ansvaret for oppfølging, og initialt ble det bevilget øremerkede penger til teknisk etat for å følge opp pålegg gitt i henhold til forskriften. Alle skoler og barnehager i kommunen ble godkjent straks etter forskriften trådte i kraft, og kommuneoverlegen sammen med representant fra teknisk avdeling samt renholdsleder har etter dette vært rundt i alle kommunens skoler og barnehager for regodkjenning hvert 4. år. Standarden på skoler og barnehager er betydelig bedre i dag enn i 1995 da tilsynet startet. Sør-Varanger kommune har i tillegg de siste 2 år åpnet en ny barnehage og en ny skole.

5

https://gammel.fylkesmannen.no/Documents/Dokument%20FMFI/Miljøvern/Rapportserie/2018_2%20Oppsummeringsrapport%20Miljøtilstanden%20i%20grensenære%20områder%20i%20Sør-Varanger.pdf

Skolen erstatter to eldre skoler. Dette har ført til betydelig kvalitetshevelse hva gjelder inneklima, men også bedre utemiljøet med tanke på fysisk aktivitet og trivsel.

4.9 I hvilken grad er skoleveger trygge?

Spesielt utsatte skoleveger

Farlige kryss

- Deler av E6 (farlig kryssing av vei)
- Pasvikveien

Utfordringer pga. mangel av fortau, gang- og sykkel vei og/eller parkerte biler

- Hans Væggersvei (ingen fortau/gang- og sykkelvei). Barn må bruke fylkesvegen på store deler av skolevegen. Brukes av skolebarn fra Prestøya og deler av Haganes. Skiller ikke fotgjengere og kjøretøy. I krysset E6/Hans Væggersvei mangler det gangfelt, slik at fotgjengere kommer seg over veien. Dem blir stående å vente på en mulighet å krysse veien.
- Parkveien
- Kongens gate
- Presteveien
- Storgata
- Fearnleys gate
- Langs Presteveien fra kryss med Klavenessgate og til kryss med Kirkegårdsveien er det i tillegg stor utfordring med parkering. Det er observert «vill» parkering i droppsonen, på fortau, og langtidsparkering på parkeringsplassen på taket (folk har bilene sine parkert der i flere dager). Dette fører til trafikkfarlige situasjoner og hindrer brøyting.
- Håbet, det bor ca. 8 barn nå i boligfeltet på Håbeth, som må komme seg hver dag til Sandnes skole. Fra høsten 2019 begynner de på den nye skolen (Sandnes/Bjørnevatt skole). De er nødt til å bruke Fv885 som en skolevei. Denne veien ansees som en veldig farlig vei for myke trafikanter i forhold til trafiksikkerhet, derfor tilbyr Sør-Varanger kommune skoleskyss til disse barna ved å betale taxi for dem. Boligfeltet er i stadig vekst, derfor tilrettelegging for myke trafikanter er nødvendig.

Utgangspunktet er at eleven skal ha en trygg vei hvor de kan gå eller sykle til skolen. Reglene om ordinær skyss trer inn når det er mer enn 4 km fra hjemmet til skolen. For førsteklassinger er grensen to kilometer. Det er flere områder i kommunen som har strekninger som kan defineres som «farlig skolevei» for ulike grupper av elever. Trafiksikkerhetsutvalget har utarbeidet en plan med strategier, målsetninger og tiltak.

4.9.1 Farlige skoleveier i Sør-Varanger

Sør-Varanger har spredt bosetning og mange elever har skyss til skolen på grunn av avstand til skolen. Det er også mange elever som har skyss til skolen ut fra en vurdering om farlig skolevei. I dag er det mange elever som har skoleveier som utløser vedtak om skyss på grunn av trafikksituasjonen. Dette er ingen god situasjon med tanke på viktigheten av fysisk aktivitet for barn og unge, med tanke på trafiksikkerhet når foreldre kjører barna til skolen, og til syvende og sist en dyr løsning for kommunen med skoleskyss. Liste over trafikkfarlige områder henviser til «Trafiksikkerhetsplanen 2019-2020».

Kirkenes

Trafiksikkerhetsutvalget har gjort et vedtak om «farlig skolevei» fra Prestøya og til Kirkenes skoler for alle elever fra 1. til 10. trinn.

Skogfoss

Elevene som har skolevei langs riksvei 885 har skyss på grunn av farlig skolevei.

Pasvik

Det er gjort vedtak om farlig skolevei strekninga Ulvestad gård i Bjørnsund – Pasvik skole.

Jarfjord

Skolen ligger ved fylkesvei 886 og alle elevene som ikke har ordinær skyss, og som bor utenfor sonen med redusert fart ved skolen, vil ha vedtak om skyss pga. «farlig skolevei».

Jakobsnes

Det er ingen elever som i dag har slik skyss. Det her tidligere vært gjort vedtak på strekningen mellom Grendehuset og Jakobsnes skole, men i dag er det ingen elever som går på den strekningen som går på Jakobsnes skole.

Bjørnevatn

Elever som bor på strekningen Håbet/Vinterveiskaret-Bjørnevatn har i dag vedtak om skyss grunnet «farlig skolevei»

Sandnes

Elever som bor på strekningen Håbet/Vinterveiskaret-Sandnes har i dag vedtak om skyss grunnet «farlig skolevei»

Hesseng

Elever som bor på AVL og må krysse veien har skyss grunnet farlig skolevei. Det har tidligere vært elever bosatt i områder i Neiden som har hatt skyss fra busstopp til hjemmet grunnet farlig skolevei.

4.10 Gang- og sykkelveger, turstier osv.

Sør-Varanger kommune har sammenhengende gang og sykkelsti fra kirkenes – via Hesseng til Bjørnevatn. Videre har man sammenhengende gang og sykkelsti fra Kirkenes til Pikevatnet (1 km. før Storskog grensestasjon).

Sør-Varanger kommune har et utall av turstier og barmarksstier. Noen av disse er merket, de fleste av Sør-Varanger Turlag (DNT), og mange av løypene er umerket. Perletur-konseptet har i stor grad bidratt til at flere turstier er blitt tatt i bruk, og også til en økt turaktivitet rent generelt. Det finnes dessverre ingen nedtegning, eller skriftliggjøring, av det totale antall turstier i Sør-Varanger.

4.11 Omfanget av områder for rekreasjon og friluftsliv

Friluftskartlegging og snøskuterløyper

Stortinget vedtok 7. mai 2015 vedtok Stortinget endringer i motorferdselloven og motorferdsel forskriften.

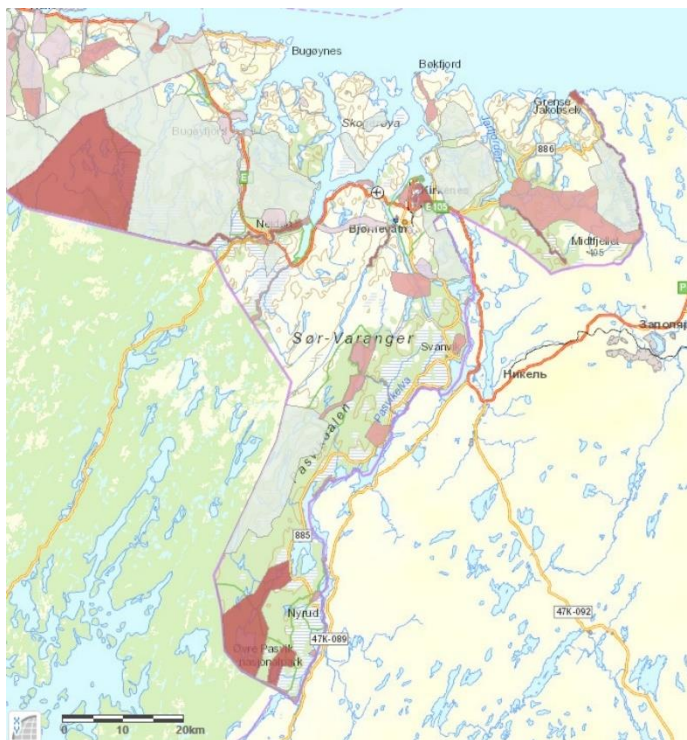
Lovendringene innebærer at kommunene får hjemmel til å vedta lokale forskrifter om snøskuterløyper for fornøydelseskjøring. Det er kommunestyret eller annet folkevalgt organ som kommunestyret bestemmer som kan fastsette snøskuterløyper for kjøring med snøskuter på vinterføre. Nye § 4a i loven og tilhørende forskrift setter overordnede føringer for prosessen med å etablere snøskuterløyper.

Kommunens arbeid med skuterløypene legges fram for politisk behandling vinteren 2019. De vil (forhåpentligvis) være ferdig tilrettelagt og skiltet slik at de er klare for bruk til sesongen 2020-2021.

Miljødirektoratet har, i forkant av kommunenes arbeid med snøskuterløyper, pålagt kommunene å gjennomføre en friluftslivskartlegging. Sør-Varanger kommunes kartlegging av friluftsområder, Friluftlivskartleggingen, ble ferdigstilt våren 2019 og er tilgjengelig for alle i Miljødirektoratets kartbase «Naturbase».

Miljødirektoratets veileder: Håndbok M98-2013 "Kartlegging og verdsetting av friluftsområder" er lagt til grunn i dette arbeidet. Friluftsområdene har fire klassifiseringer (se tabellen under).

Snøskuterløypene: Det er primært to nye løyper (løype 2 og 4) i forslaget rådmannen legger fram for politisk behandling. Disse går mellom Bugøynes og Bugøyfjord, og mellom Bugøyfjord og Boggobekken hyttefelt. Ellers er det snakk om mindre endringer av traseer av sikkerhetshensyn som usikker is på Pasvikelva og etter innspill fra høringsperiodene som har vært i 2016 og i 2019. I rådmannens forslag som legges fram for politisk behandling legges det opp til 564,4 km snøskutertrase fordelt på 24 løyper.

Verdsetting

Følgende koder og farger anbefales brukt for de forskjellige verdiene.

Kode	Verdi	Farge – CMYK				Farge – RGB			
		C	M	Y	K	R	G	B	
A	Svært viktig friluftslivsområde	10	80	100	25	172	38	0	
B	Viktig friluftslivsområde	10	53	53	5	218	114	114	
C	Registrert friluftslivsområde	12	25	17	0	224	191	212	
D	Ikke klassifisert	5	0	5	10	218	230	218	

4.11.1 Tilgjengeligheten til områder for rekreasjon og friluftsliv

Sør-Varanger kommune har mange og store friluftsområder for jakt, fiske, bærplukking og allment friluftsliv. Tradisjonelt sett har kommunen hatt få merkede og nedtegnede stier og friluftsområder, men etablerte i 2015 konseptet «Perletur». Hele 647 personer sørget i 2017 for å registrere seg med 5489 besøk på Perleturer i 2017 og hittil i år har 551 personer registrert seg med Perleturbesøk på noen av kommunens 19

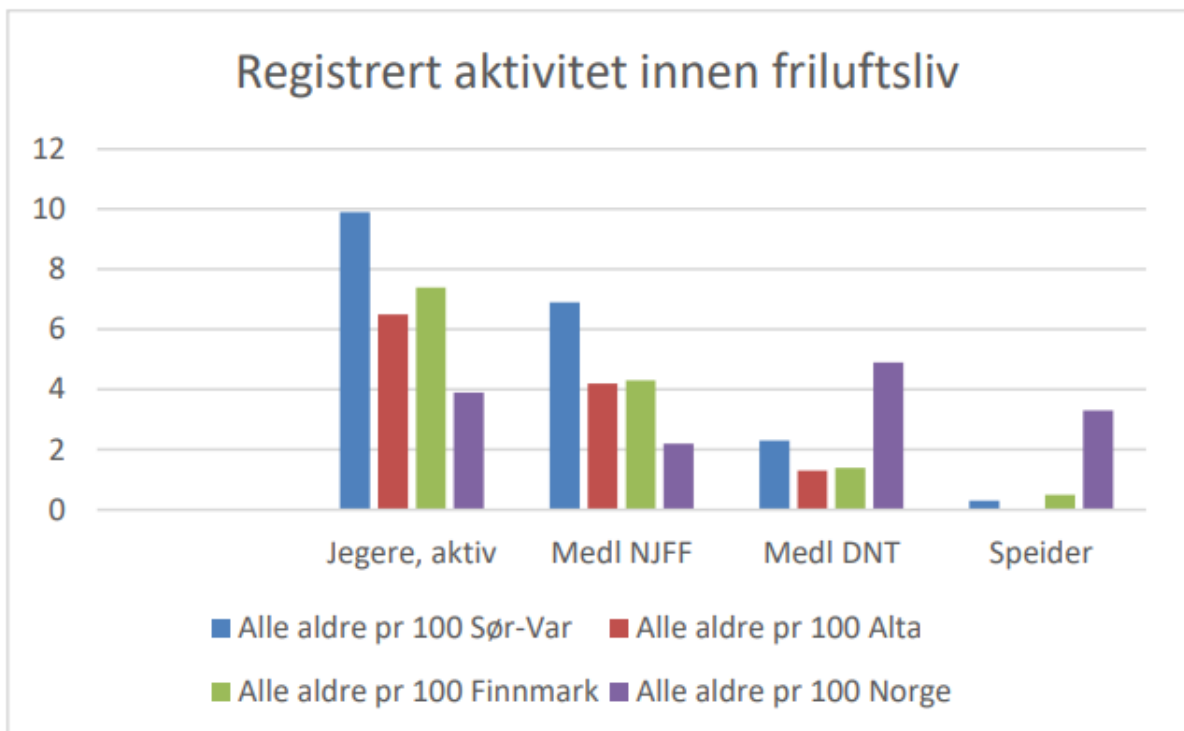
fotturperler. Kommunen har også etablert padleperler. Padleperlene er i likhet med fotturperlene merkede padleområder som er etablert i kart og ligger ute digitalt i database og merket med link opp mot både Sør-Varanger kommune, DNT Sør-Varanger og Finnmark friluftsråd. Kommunen har i alt 17 padleperler.

I 2016 ble Finnmark friluftsråd etablert, og Perletur, som i utgangspunktet var Sør-Varanger kommunes idé og konsept, ble et konsept for hele Finnmark.

I kommunen har vi fire Jeger- og fiskeforeninger, hundeklubb, Varanger trekkhund klubb, Sør-Varanger turlag, familiespeider og 4H. Disse lagene gjennomfører opplæring til bruk av naturen i forhold til overnatting, utstyr osv., i tillegg til kurs i fiske og jakt. I tillegg er det et nettverk av villmarks koier og skogsveier.

Innen friluftsliv har vi ingen fullgod registrering av aktivitet. Dette er naturlig siden mange friluftaktiviteter fortsatt er en naturlig del av hverdagen for mange. Lag og foreninger som driver med friluftaktivitet har stor kompetanse og er i stor grad selvgående. Imidlertid har flere lag og foreninger etter hvert godt samarbeid med kommunen både gjennom frivillighetsentralen, frisklivssentralen og kontakt med folkehelsekoordinator. Også Finnmark friluftsliv er en verdifull samarbeidspartner og kontaktpunkt mellom kommune og lag og foreninger.

Registrert aktivitet i friluftsansjasjoner. Kilde; Norsk idrettsindeks, Telemarksforskning 2015

Sør-Varanger kommune har en variert natur med daler og fjorder, fjell, skog, vidde og vassdrag. I samarbeid med lag og foreninger skal kommunen informere og legge til rette for aktiv bruk. Eksisterende kartlegging av friluftsområdene skal være til hjelp for å informere om hvilke områder som er best egnet til friluftsliv.

Selv om vi ikke har tall for den totale befolkning, er det en klar oppfatning om at Sør-Varangers befolkning beveger seg mer enn tidligere både i form av treningssenter og med nærmiljøturer som for eksempel Perletur. Tall fra ungdomdata viser at andelen ungdomsskoleelever som mener de er lite fysisk aktiv, har gått ned fra 19,9% i 2016 til 14,6% andel i 2018.

Nærmiljøturer og turområder i bykjernen har også fått sine turer beskrevet med informasjonstavler sentralt plassert rundt på Kirkeneshalvøya.

Noen av turene er mulig å gjennomføre med rullestol eller barnevogn, men her har kommunen et potensiale for forbedring.

4.12 Tilbud og tilgjengelighet til kollektivtransport

Sør-Varanger er for kollektivtrafikken i Finnmark en av de største kommunene, der bybussene i Kirkenes utgjør hovedtyngden av trafikken. Mer enn 200 000 reisende benytter årlig bybusmiljøet i Kirkenes m/omland. Bakgrunnen for at vi opererer med cirkatall er at det ikke er alltid skoleelever blir registrert på billettmaskinene i bussen ved reise til eller fra skole, og dette utgjør en usikkerhet i statistikken. Antall reisende i Sør-Varanger har vært betydelig økende de siste årene.

I tillegg kommer ekspressbussrutene som trafikkeres til og fra Kirkenes. Antall reisende på ekspressbussene 064/066 var i 2018 i overkant av 51 000, men vi har her ikke nøyaktig antall på- eller avstigninger i Kirkenes.

Det er i år 316 elever som har innvilget skyssrett til skoletransport i Sør-Varanger. Dette utgjør 120 080 reiser årlig. Ruteproduksjonen i Sør-Varanger ligger på 422 259 km (2018). Det inkluderer ikke ekspressbussrutene.

Sør-Varanger er også endepunkt for tre internasjonale bussruter. Her har vi ingen eksakt statistikk, men erfaringstall tilsier at det er rundt 20 000 reisende på disse rutene årlig.

4.13 Omfang av grøntarealer

Sør-Varangers distrikter har grønne områder nært innpå bebyggelse stort sett over alt. Derimot i bynære områder er det mindre grøntarealer. Det finnes noen grønne plener som er til dels store i areal, men ligger relativt spredt og er ikke tilrettelagt som park med for eksempel benker og bord. En av plene har imidlertid fått opparbeidet en volleyballbane, denne er godt besøkt i sommerhalvåret.

4.14 Frivillige organisasjoner

I Sør-Varanger er det ti fleridrettslag, 19 sær-idrettslag og tre registrerte bedriftsidrettslag. Helselag og bygdelag gjør også en innsats for økt aktivitet blant befolkninga. Swingklubb, dartklubber, Paintball lag og jeger- og fiskeforeninger kompletterer tilbudene. Dugnadsånden står sterkt i kommunen, men også her som resten av landet kan man se en svak nedgang i frivillig innsats. I flere idrettslag reises diskusjoner om betalte ledere og trenere.

Frivillige er også en viktig ressurs i arbeidet inn i helse og omsorgstjenester slik som besøksvenn, støttekontakt og turkompis for eldre, syke og funksjonshemmede. Det er her et økende behov for frivillige, og en bekymring for mangel på ressurser. Sett i sammenheng også med en befolkningsframskriving med flere eldre og færre unge, skaper dette et dystert bilde.

4.15 Valgdeltakelse

Nedenfor presenteres valgdeltakelsen i Sør-Varanger kommune i valg fra 2009 til 2019.

Valgdeltakelsen er oppgitt i prosent for både stortings-, kommune- og fylkestingsvalg.

Valgtype	2009	2011	2013	2015	2017	2019
Stortingsvalg	71,3 %		72,8 %		74,1 %	
Fylkestingsvalg		55,3 %		51,0 %		55,7
Kommunestyrevalg		60,9 %		56,8 %		60,2

4.16 Omfang av kulturtilbud

4.17 Omfang av sosiale møteplasser, aktivitetsparker, lekeplasser

Nærmiljøundersøkelsen med ungdom i aldersgruppen 12-20, påpeker at trivsel for ungdom det er å møtes. Møteplasser defineres som steder der ungdom kan henge, slenge eller bare være, uformelt og sammen. Slike møteplasser i Sør-Varanger omfatter Basen ungdomsklubb, biblioteket, kinoen, svømmehallkafeen.

På forespørsler om ungdom er fornøyd med lokalmiljøet sitt, svarer ungdom at de er mindre fornøyd enn landsgjennomsnittet. Disse undersøkelsene tar også med andre organiserte tilbud, og vi ser at lokaler for å treffe andre ungdom, er der kommunen skårer dårligst. (Nærmiljøundersøkelsen, Ungdataundersøkelsen).

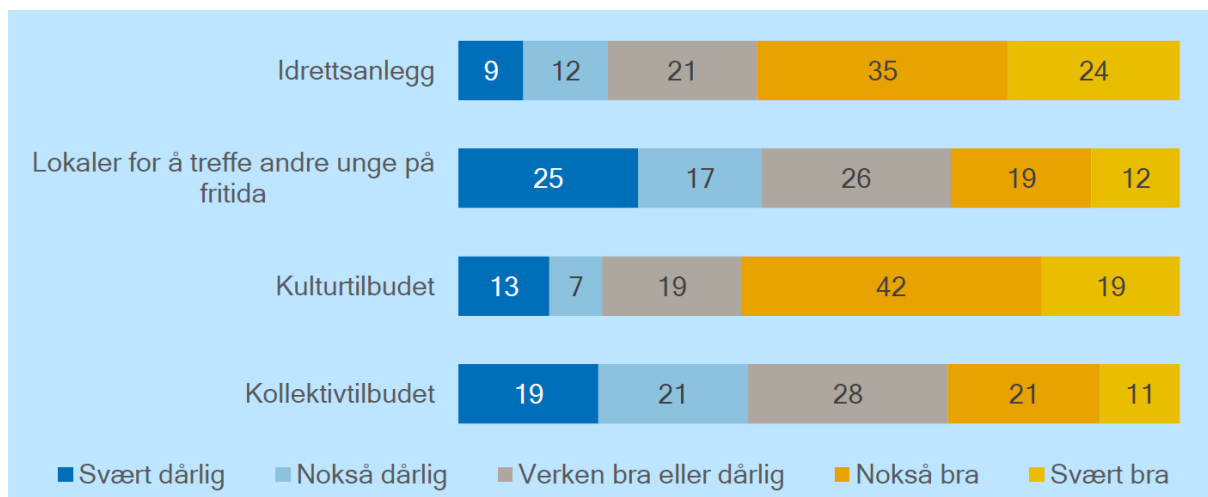
Når det gjelder utendørs treffplasser, har Sør-Varanger kommune den senere tid (siste 5 år) fått flere arena der ungdom kan treffes. Tufteparken aktivitetspark ved skileikanlegget, skytterhusfjellet, ble etablert i 2015 og Bugøynes Tuftepark i 2017, Kirkenes utendørs volleyballbane i Paviljongparken ble etablert i 2018 og kirkenes aktivitetspark ved Barentsbadet/Kirkenes skole, ble etablert i 2019. I tillegg finnes det flere ballinger og skileikanlegget rundt i kommunen. Også kommunens torg er i prinsippet en møtearena, men dessverre lite i bruk av både ungdom og voksne. Torget er kun en åpen plass og innbyr trolig ikke som aktivitets eller møteplass.

Kommunen har flere parker i sentrumsnære omgivelser, som ikke benyttes i stor grad.

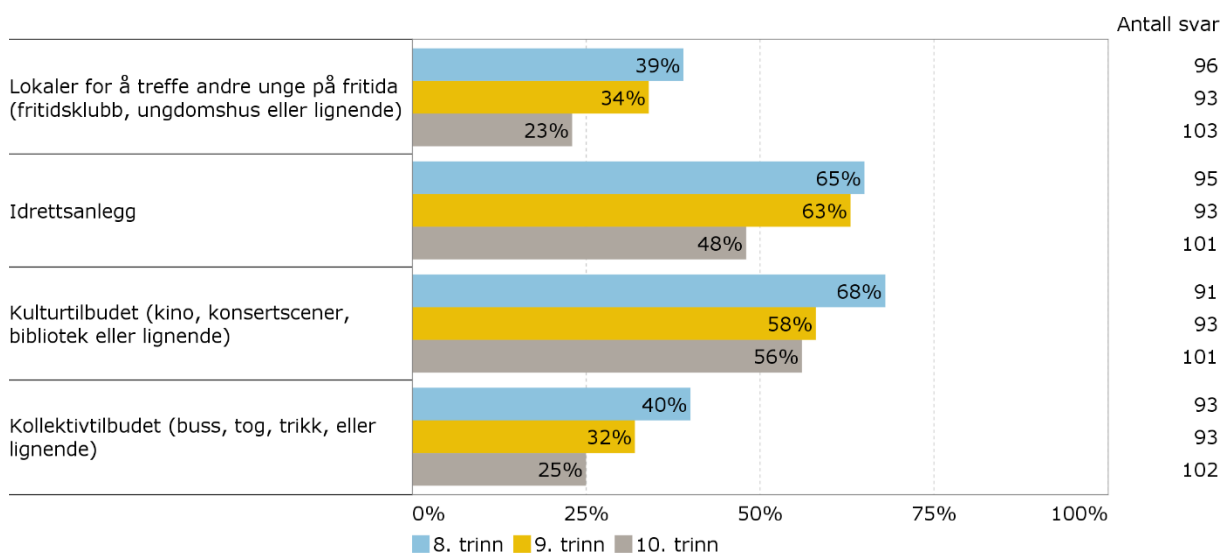
Når det gjelder voksne og eldre har vi dessverre ingen statistikk eller levekårsundersøkelse på dette.

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Geografi							
Hele landet	70	70	70	70	70	70	70
Finnmark Finnmarku	:	:	:	62	60	59	58
Sør-Varanger	..	..	..	..	61	..	59

Fornøyd med lokalmiljøet, Kilde; Ungdata 2018

Hvordan ungdomsskoleelevene opplever tilbudet der de bor, Kilde; Ungdata 2018

Prosentandel av ungdom som opplever tilbudene der de bor som svært bra eller nokså bra, Kilde; ungdatabasen 2018

4.18 Sosiale nettverk og tilhørighet

For å si noe om befolkningens sosiale nettverk velger vi å bruke resultater fra folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark, men resultatene som presenteres er på kommunenivå. Skalaen på indikatorene går fra 1 (lavt) til 10 (høyt) og oppgis i gjennomsnittssvar.

Sosiale nettverk og tilhørighet kan tenkes å henge sammen faktorer knyttet til *ensomhet, følelsen av å bidra til andres lykke og livskvalitet og støttende og givende sosiale relasjoner*. Innbyggerne i Sør-Varanger kan sies å oppleve liten grad av ensomhet samt relativt høy grad av støttende sosiale relasjoner, noe som indikerer relativt gode sosiale nettverk og tilhørighet i befolkningen.

Gjennomsnittsvaret for følelse av ensomhet ligger rett over 2 (av 10), og det er ingen forskjell på kjønn. Dette indikerer at ensomhet ikke er en stor utfordring, riktignok gjennomsnittlig.

	Samlet	Kvinner	Menn
I hvilken grad var du ensom (N=1077)	2.16	2.20	2.09

Grad av ensomhet, skala fra 1-10. Kilde: Folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark 2019.

De to neste indikatorene som kan si noe om sosiale nettverk og tilhørighet er om man føler at man bidrar til andres lykke og livskvalitet og om man opplever støttende og givende sosiale relasjoner. Gjennomsnittlig svar på begge disse ligger på litt over 7 (av 10). På begge indikatorene oppgir kvinner en høyere grad av sosialt nettverk og tilhørighet.

	Samlet	Kvinner	Menn
Bidrar til andres lykke og livskvalitet (N=1082)	7.30	7.60	6.90

Følelse av å bidra til andres lykke og livskvalitet. Uthevet skrift indikerer signifikant kjønnsforskjell. Kilde: Folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark.

	Samlet	Kvinner	Menn
Støttende og givende sosiale relasjoner (N=1083)	7.37	7.78	6.83

Opplevelse av støttende og givende sosiale relasjoner. Uthevet skrift indikerer signifikant kjønnsforskjell. Kilde: Folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark.

4.19 Sosial støtte

For å si noe om befolkningens sosiale støtte velger vi å bruke resultater fra folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark, men resultatene som presenteres er på kommunenivå. Sosial støtte inneholder faktorer som *nære personer man kan regne med ved personlige problemer, hvor stor interesse andre viser for det en gjør og hvor lett det er å få hjelp fra naboer hvis man trenger det*. Tallene som presenteres er i prosent som opplever sterk sosial støtte.

Som vist i tabellen under opplever rett under 90 % sterk sosial støtte. Andelen kvinner som opplever sterk sosial støtte er litt høyere enn menn. En så høy prosentandel må sies å være positivt. Det er første gang undersøkelsen gjennomføres, så det er vanskelig å si noe om utviklingen de siste årene.

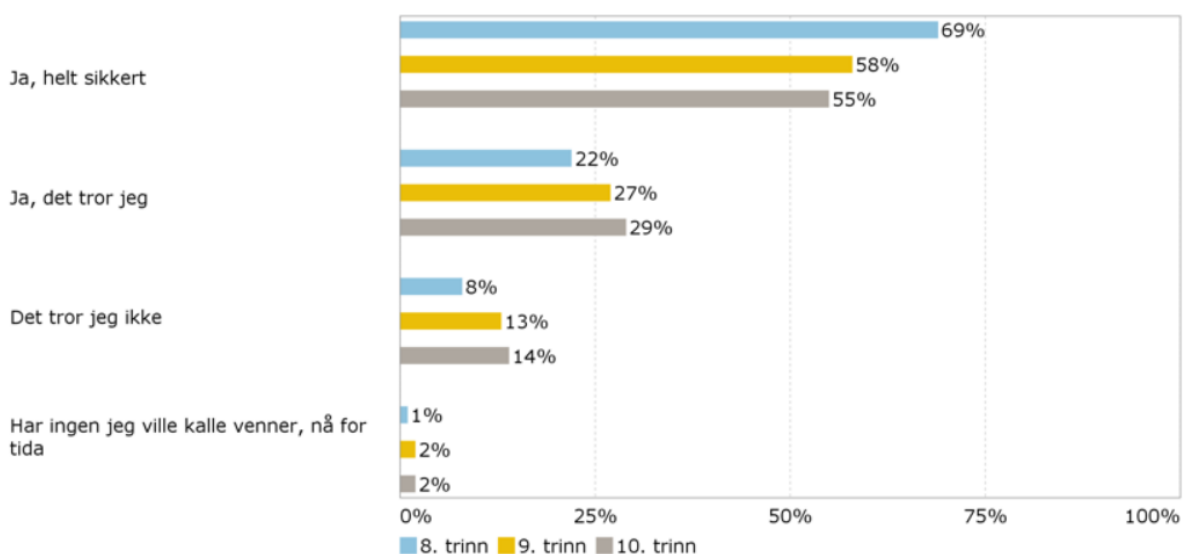
	Samlet	Kvinner	Menn
Sosial støtte (N=1082)	87 %	90 %	84 %

Prosent som opplever sterk sosial støtte. Uthevet skrift indikerer kjønnsforskjell. Kilde: Folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark 2019.

Gjennom Ungdata-undersøkelsen i 2018 ble det spurt om ungdomsskoleelevene hadde minst én venn de kan stole fullstendig på og betro deg til om alt mulig. Dette kan indikere om ungdommene har sosial støtte. Over 50 % både på 8., 9. og 10. trinn svarer at de har dette. Mens omtrent 10 % svarer at de enten ikke tror at de har det, eller ikke har noe de vil kalle venner.

Har du minst én venn som du kan stole fullstendig på og kan betro deg til om alt mulig?

Antall svar 306

5.0 Skader og ulykker

Ulykker som fører til personskade er en stor utfordring for folkehelsen. Personskader som følge av ulykker er nesten i samme størrelsesorden som kreft, målt i tapte leveår. Ulykker med personskader tar relativt mange unge liv, og er den største dødsårsaken for personer under 45 år. Muligheten for å forebygge er gode og effekter av tiltak kan komme raskt. Oversikt over hvor og når ulykker inntreffer osv. kan bidra til økt oppmerksomhet mot forebygging og mer treffsikkerhet i tiltaksarbeidet.

Hovedinntrykk

Sør-Varanger har ikke noen alvorlige tall og statistikker å vise trill når det gjelder skader og ulykker. Selv om Sør-Varanger ligger noe høyere på personskader behandlet i sykehus og hoftebrudd behandlet i sykehus. I tillegg har Finnmark over 2,5 ganger høyere statistikk på barn som dør av skader. Her har vi imidlertid ingen tall på kommunenivå.

5.1 Antall personskader behandlet i sykehus

Tabellen under viser antall personskader behandlet i spesialisthelsetjenesten på sykehus, og er oppgitt i antall per 1000. Sør-Varanger ligger litt høyere enn landet og Finnmark med 15,7, men forskjellene er svært små. Det er også verdt å merke seg at landet og Finnmark har hatt en nedgang siden 2010, mens Sør-Varanger har hatt en økning. Men også her er det viktig å bemerke at det ikke er noen store endringer.

År			2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017
Geografi	Sykdomsgruppe	Måltall						
Hele landet	Skader (S00-T78)	per 1000, standardisert	14,2	14,2	14,0	13,9	13,7	13,7
Finnmark Finnmark	Skader (S00-T78)	per 1000, standardisert	15,4	15,1	15,0	14,7	14,8	14,8
Sør-Varanger	Skader (S00-T78)	per 1000, standardisert	14,4	14,8	15,0	15,1	15,9	15,7

Antall personskader behandlet i sykehus, per 1000 personer. Kilde: FHI.

5.1.1 Barnedødsfall som skyldes skader, Finnmark

I Finnmark dør barn av skader mer enn dobbelt så ofte som resten av landet, faktisk to og en halv gang så ofte. Vi vet ikke helt årsaken til dette. Første gang dette tallet kom opp, var i en studie på 90 tallet, og ved nye studier i 2019, viser tallet seg å være like høyt. Studien tar utgangspunkt i dødsfall

blant barn opp til 18 år, og måles per 100.000 barn. Det vil si at det i tall ikke er snakk om fryktelig mange dødsfall, men forskjellen er fortsatt oppsiktsvekkende høy. De tre viktigste årsakene til dødsfallene er fallskader, trafikkskader og selvmord. Her skiller ikke Finnmark seg ut, og har samme fordeling på skadene som resten av landet. Studiene viser lite om årsaksforholdene rundt dødsfallene, men konkluderer med at nøkkelen er forebygging.

Kilde; UIT.no

5.1.2 Snøscooterulykker, Nord-Norge

Det er tidligere vist høy forekomst av skader og dødsfall i forbindelse med bruk av snøscooter og andre terrengkjøretøy i Nord-Norge. Det finnes ikke tilgjengelig offentlig statistikk der disse funnene kan følges over tid.

I perioden 2013-2014 var det 7 dødsfall og 87 personskader med sykehusinnleggelse: 13 hendelser med ATV og 81 med snøscooter. Medianalder var 31,5 år, og 41 (44 %) var under 30 år. Alle de omkomne og 66 (76 %) av de skadede var menn. 42 (45 %) av hendelsene var i Finnmark.

Skader er den viktigste årsaken til dødsfall blant personer under 45 år i Norge og er en stor utfordring for folkehelsen. Rurale områder har flere skaderelaterte dødsfall enn urbane områder, og Nord-Norge er preget av spredt bosetning med lang avstand mellom sykehusene. Finnmark har høyest rate av skaderelaterte dødsfall i Norge uavhengig av årsak, både for kvinner og menn. Kilde; Tidsskrift den Norske legeforening.

5.2 Antall hoftebrudd behandlet i sykehus

Hoftebrudd er den alvorligste skaden i den eldre del av befolkningen. Kvinner er mest utsatt og utgjør ca. 70 % av totalt antall hoftebrudd. Årlig brykker cirka 9 000 voksne innbyggere hoften. Et stort antall får også sammenfallsbrudd i ryggvirvlene. Beinskjørhet (osteoporose) er en medvirkende faktor ved de fleste brudd hos eldre. Et hoftebrudd kan gi store konsekvenser for den enkelte. Ca. 10 % dør i forbindelse med sykehusinnleggelsen, ytterligere 30 % dør i løpet av 1 år. Et hoftebrudd er en alvorlig skade, spesielt hos eldre, og komplikasjoner kan være livstruende.

De fleste hoftebrudd forekommer hos personer eldre enn 65 år, men risiko øker mest etter fylte 80 år. Hoftebrudd er den vanligste årsaken til innleggelse på kirurgisk-ortopediske avdelinger i Norge. Hoftebrudd innebærer en lang rehabiliteringsfase hvor en funksjonell gjenvinning og livskvalitet i mange tilfeller ikke er oppnåelig. Eldre pasienter med brudd utgjør en stor pasientgruppe som i stor grad har behov for tjenester fra kommunehelsetjenesten etter opphold på sykehus. Pasienten påføres mye smerte og blir avhengig av hjelp til å utføre daglige behov. Hoftebrudd blant eldre fører til at andelen eldre som legges inn på sykehjem øker med 15-30 %. Kostnaden for hoftebrudd er høy, særlig ved kompliserte hoftebrudd. Dette er utgifter som rammer både sykehus, sykehjem og kommunal rehabilitering.

Tabellen under viser antall hoftebrudd behandlet i spesialisthelsetjenesten på sykehus, og er oppgitt i antall per 1000. Sør-Varanger ligger litt over landet og Finnmark med 2,1 %.

År			2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017
Geografi	Sykdomsgruppe	Måltall						
Hele landet	Hoftebrudd (S72.0-S72.2)	per 1000, standardisert	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8
Finnmark Finnmarku	Hoftebrudd (S72.0-S72.2)	per 1000, standardisert	1,7	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7
Sør-Varanger	Hoftebrudd (S72.0-S72.2)	per 1000, standardisert	1,7	1,7	1,5	1,9	2,0	2,1

Antall hoftebrudd behandlet i sykehus, per 1000 personer. Kilde: FHI. Helsedirektoratet.

5.3 Spesielle ulykkespunkter eller strekninger

De fleste av trafikulykker i Sør-Varanger kommune oppstår på fylkes og europaveier, nemlig E6 og Fv885. Dette kan man lett se på NVDB sine kart.

- Solheimsveien som er en del av E6 (fra rundkjøring ved Handelsparken og ned til AMFI) ansees som den mest trafikfarlige strekningen i byen. Den største utfordringen her er mange avkjørsler/veikryss langs veien og dårlig sikt på noen deler av strekningen. Per dags dato er ikke Solheimsveien en forkjøringsvei. Det fører til at trafikfarlige situasjoner oppstår der andre veier/avkjørsler krysser Solheimsveien. I tillegg er denne veien en skolevei. Spesielt utsatte skoleveger.
- Kryss Storgata(E6)/Dr. Wessels gate ansees som et trafikfarlig og utrivelig kryss ut ifra befolkningsundersøkelser (Kirkenesdagene 2016) og statistisk data om trafikulykker (se kartet nede).

5.5 Antall fallulykker i sykehjem

Rapportering fra enhetsleder ved sykehjemsenhetene i Sør-Varanger, tilsier at man i 2018 hadde 13 avviksregistrert fallulykker på sykehjemmene. Fallproblematikk er noe det arbeides kontinuerlig med på sykehjemmene, og man har innført personsentrert omsorg som metodikk med både tilhørende tavlemøter og vipsmøter for å være tett på oppfølging av utfordringer til den enkelte beboer.

6.0 Helserelatert atferd

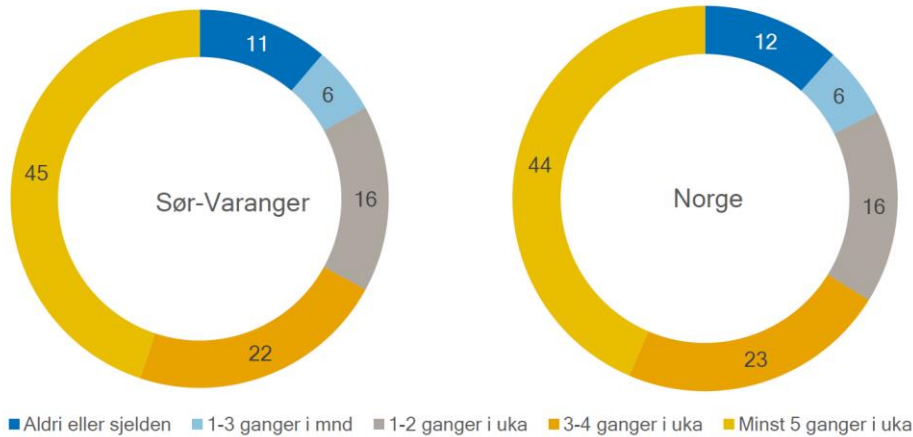
Med helsereelatert atferd menes helseatferd som har vist seg å ha innvirkning på et helseutfall. Dette kan være for eksempel fysisk aktivitet, ernæring og bruk av tobakk og rusmidler. Helsereelatert atferd kan også omfatte seksualatferd og risikoatferd som kan føre til skader og ulykker.

Hovedinntrykk

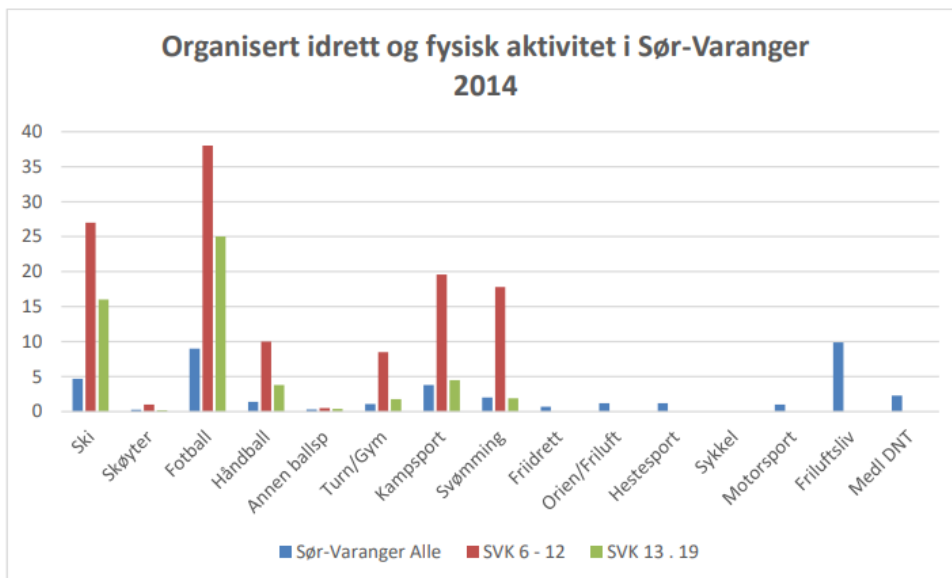
Sør-Varanger kommune ligger fortsatt noe dårlig an når det gjelder adferd som bidrar til dårlig helsetilstand og livsstilssykdommer. Fortsatt er både barn og unge noe mer inaktiv enn resten av landet, selv om ungdomsundersøkelser viser en økning i fysisk aktivitet hos ungdom sammenliknet med 2016. Når det gjelder den voksne befolkningen er kommunens voksne innbyggere noe mer inaktiv enn Troms og Finnmark sammenlagt. Barn og unge i Finnmark har mer skjermtid enn landet for øvrig.

6.1 Deltakelse i organisert fysisk aktivitet

Det er en nasjonal trend at den organiserte fysiske aktiviteten reduseres. I følge Telemarksforskning har barn i SVK 1,31 aktivitet og ungdom 0,66 aktivitet hver. Tall fra 2014 viste at aktiviteten blant ungdom var sterkt synkende; ned 17 % i Finnmark (-10% på landsplan) fra 2006. Sør-Varanger kommune har en deltakelse i organisert fysisk aktivitet 5 % under nasjonalt nivå.

Prosentandel av hvor ofte ungdom trener i Sør-Varanger og i Norge, Kilde; Ungdata 2018

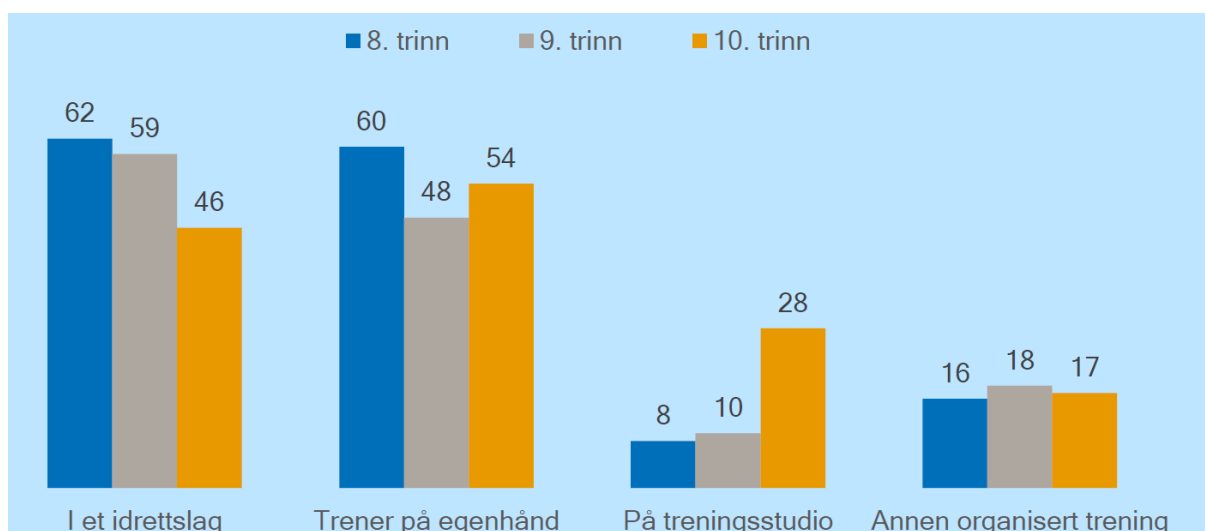

Deltakelse i organisert fysisk aktivitet. Kilde; Norsk idrettsindeks 2015, Telemarksforskning

6.2 Deltakelse i uorganisert fysisk aktivitet

En stadig større del av den fysiske treningen skjer nå uorganisert og blir ikke registrert. Det kan være aktivitet i ballinger, Tuftepark, Perleturer eller lysløyper, eller bruk av kommersielle tilbud. Samtidig er det en dreining til mer stillesittende aktiviteter. De siste ti årene har ungdom (og andre) fått en mer nettbasert hverdag der sosial kontakt og lek foregår via nettet. Gaming, chatt og streaming av film tar timer av hverdagen. Ungdata 2018 nyanserer bildet noe, da den viser en forsiktig økning både i organisert og uorganisert aktivitet.

Prosentandel som trener minst en gang i uken, Kilde; ungdata 2018

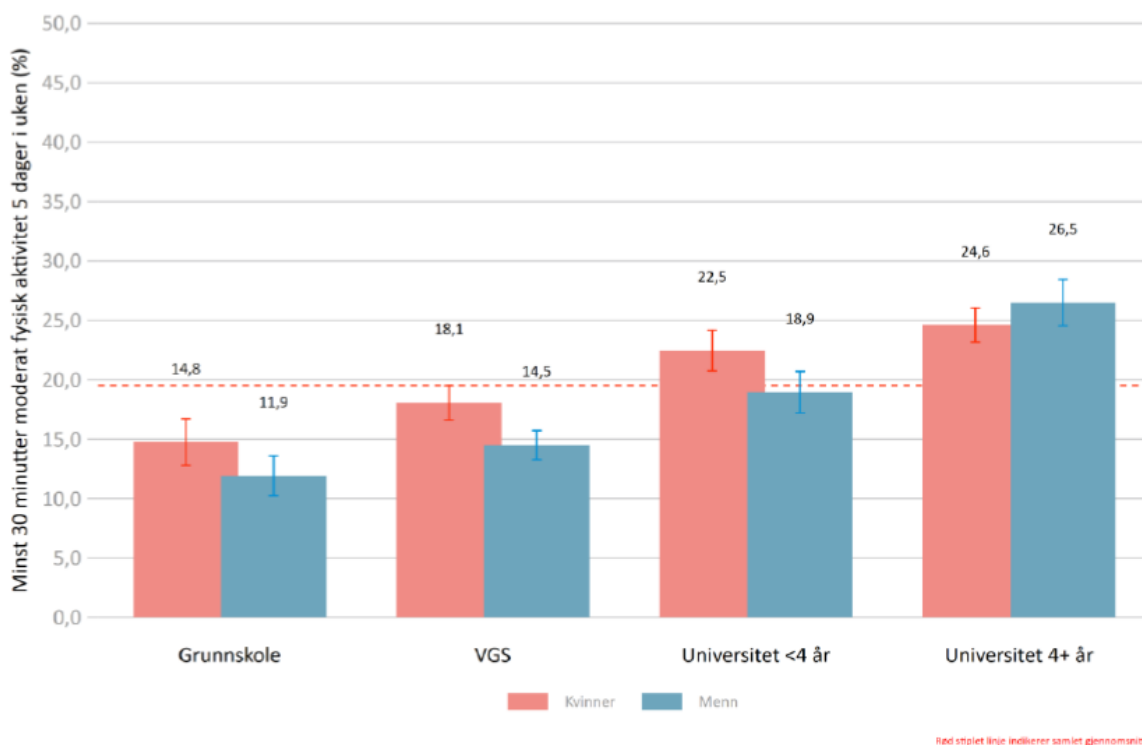
Av Perleturstatistikkene, turmål organisert av Sør-Varanger kommune og Finnmark friluftsråd i fellesskap, har 516 personer registrert seg med hele 5032 turmålsregistreringer i 2019. I 2018 hadde Sør-Varanger 4182 registreringer av 440 deltakere.

6.3 Fysisk aktivitet hos voksne og barn

For å si noe om befolkningens fysiske aktivitet blant *voksne* velger vi å bruke resultater fra folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark, men resultatene som presenteres er på kommunenivå. Samlet for undersøkelsen svarer 19 % at de er fysisk aktive minst 30 minutter fem dager i uken. Dette er omtrent på nivå med resten av Troms og Finnmark. Det kommer også fram i undersøkelsen at andelen som svarer at de er fysisk aktiv øker med utdanningsnivå.

	Samlet	Kvinner	Menn
Minst 30 minutter moderat fysisk aktivitet 5 dager i uken (N=1083)	19 %	20 %	17 %

Prosentandel som er minst 30 minutter fysisk aktive 5 dager i uken. Kilde: Folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark 2019.

Minst 30 minutter moderat fysisk aktivitet 5 dager i uken fordelt på kjønn og utdanningsnivå i Troms og Finnmark. Kilde: Folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark.

Når det gjelder fysisk aktivitet hos *barn og unge* har Ungdata spørsmål knyttet til dette. Blant ungdomsskoleelever i Sør-Varanger svarer 58 % i 2018 at de er så fysisk aktive at de blir andpusten eller svett minst 3 ganger i uka. 61 % sier at de trener eller konkurrerer i et idrettslag, mens 69 % svarer at de trener eller trimmer på egen hånd.

Hvor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller svett?		
Minst 3 ganger i uka	54	58
1-2 ganger i uka	26	27
1-2 ganger i måneden	9	7
Sjelden/aldri	11	8
Prosentandel som minst et par ganger måneden trener på følgende arenaer		
Trener eller konkurrerer i et idrettslag	52	61
Trener på treningsstudio eller helsestudio	22	24
Driver med annen organisert trening (dans, kampsport e.l.)	18	21
Trener eller trimmer på egen hånd (løper, svømmer, sykler, går tur)	66	69

Andel ungdomsskoleelever og trend i fysisk aktivitet i 2016 og 2018. Kilde; Ungdata 2018

Samtidig som det blir mindre organisert aktivitet blant ungdom, er det en nasjonal trend at hverdagsaktiviteten og ekstremtrening øker. Dette er et trekk vi i liten grad finner igjen i Sør-Varanger. Sykling for transport og som treningsform har ikke helt slått til, og fokus på å gå til og fra jobb er mindre her. Lavere fysisk aktivitet blant ungdom, kombinert med fedme og dårligere psykisk helse, er utfordringer vi må ta med oss.

6.4 Omfang av fysisk aktivitet i skolen

Skolene i Sør-Varanger gjennomfører det lovpålagte tilbudet, Jamfør opplæringsloven, til fysisk aktivitet i skolene. Dette skyldes både hensynet til økonomi og skyss. Utvidet tilbud for noen elever ville medføre ekstra skyss som er helt uforholdsmessig dyrt, og det å innføre én time ekstra for alle elever vil også være uaktuelt når vi skal kutte ressurser til det lovpålagte. Det er mange skoler som har valgfag fysisk aktivitet og helse, som er et populært fag blant elevene.

Elevar på 5.-7. årstrinn skal jamleg ha fysisk aktivitet utanom kroppsøvingfaget. Tilsaman skal dette utgjere 76 timar innanfor 5.-7. årstrinn, jf. fag- og timefordelinga.

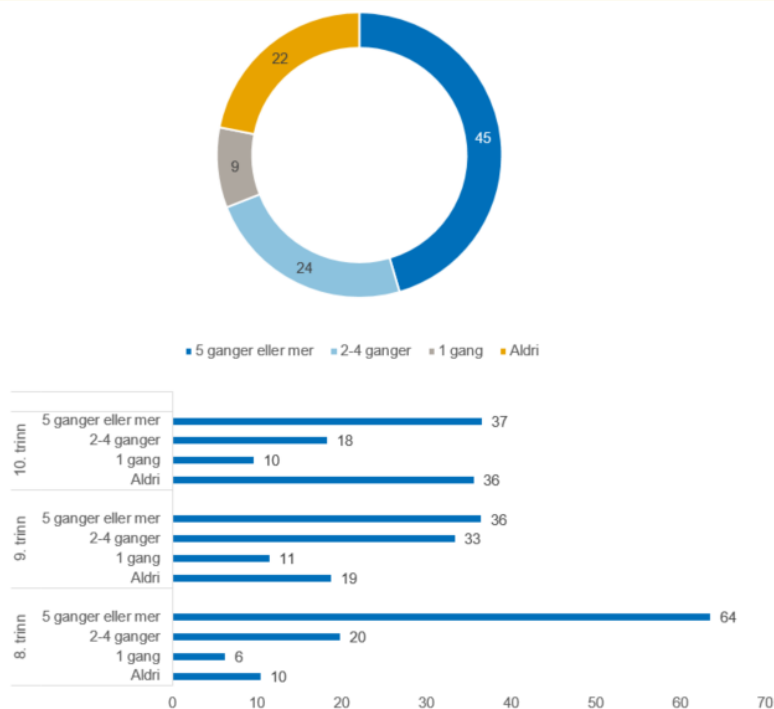
Den fysiske aktiviteten skal tilretteleggjast slik at alle elevar, utan omsyn til funksjonsnivå, kan oppleve glede, meistring, fellesskap og variasjon i skoledagen.

Reglane om individuell vurdering i kapittel 3 og reglane om krav til pedagogisk kompetanse for undervisningspersonale i kapittel 14 gjeld ikkje. Elles gjeld opplæringslova med tilhøyrande forskrifter.

6.5 Tilgang til områder for aktivitet

Sør-Varanger kommune har store friluftsområder som danner grunnlaget for rike muligheter for aktivitet. Både jakt, fiske og friluftsliv er voksende i Finnmark, mens vi kan se at hallaktiviteter og organiserte aktiviteter avtar. Bassengaktiviteter og «bassengbursdager» er imidlertid en aktivitet som fortsatt er svakt økende.

Hvor ofte har du brukt svømmehall (i tillegg til skolesvømming) i løpet av det siste året (de siste 12 månedene)?

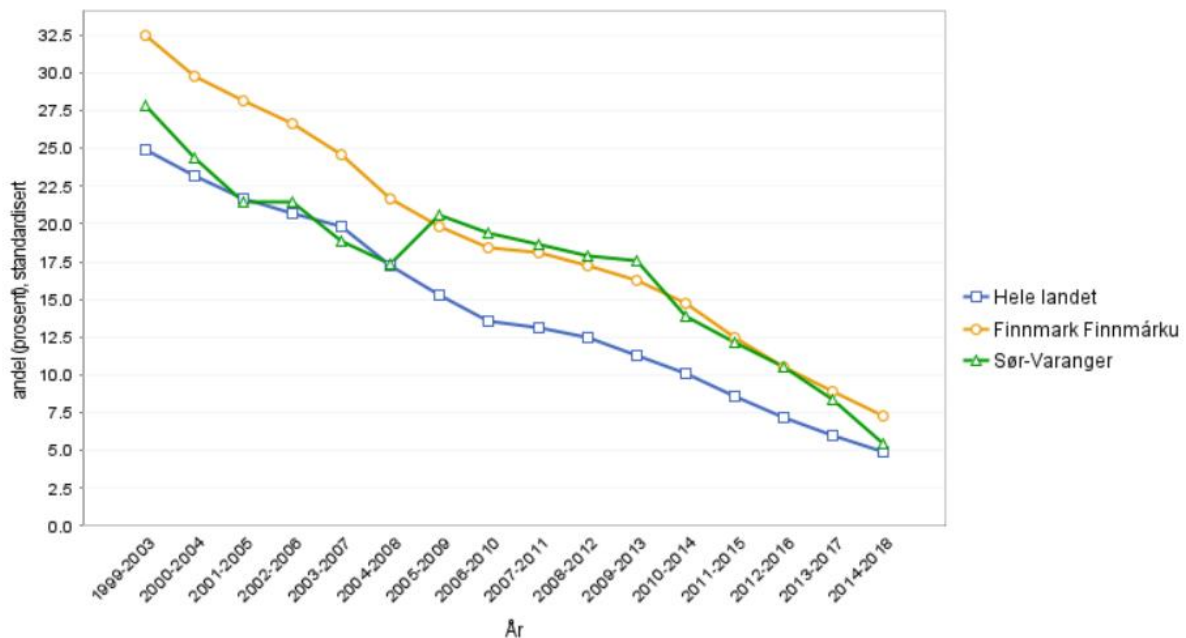
6.6 Omfang av elever som går eller sykler til skolen

Sør-Varanger kommune har ikke eksakte tall på hvor mange elever som går eller sykler til skolen, men det er 239 av 1089 elever som har skuss. De resterende kan både ta egenbetalt buss eller bli kjørt. Det er signaler på at ganske mange går/sykler til skolen da det er flest av elevene på Sandnes og Bjørnevatn, Hesseng og Kirkenesskolene som ikke har skuss.

6.7 Dagligrøyking (unge/voksne/gravide)

Prosentandel som røyker eller snuser

Blant gutter og jenter

Prosentandel kvinner som røyker ved første svangerskapskontroll, Kilde; FHI

6.8 Antall skjenkesteder, serverings- og åpningstider for alkoholsalg

Sør-Varanger kommune har gjennom alkoholpolitiske retningslinjer 2016-2020 vedtatt at antall skjenkebevillinger i kommunen maksimalt skal være 35. Per 01.01.2019 har kommunen gitt 29 skjenkebevillinger. Dette tallet har holdt seg relativt stabilt, men har økt fra 25 siden 2016.

Gjennom retningslinjene er det også definert skjenketider i kommunen.

6.9 Alkoholkonsum, tobakksbruk og annen rusmiddelbruk hos voksne

For å si noe om befolkningens alkoholkonsum, tobakksbruk og annen rusmiddelbruk velger vi å bruke resultater fra folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark, men resultatene som presenteres er på kommunenivå. 12 % svarer at de røyker daglig og det er ingen ulikhet mellom kjønnene. 15 % svarer at de snuser daglig, og det er en høyere andel menn (21 %). 18 % svarer at de drikker alkohol 2

ganger i uken eller mer, mens 17 % svarer at de har et episodisk høyt alkoholforbruk. På de to siste spørsmålene svarer en høyere andel blant mennene at de drikker alkohol, henholdsvis 24 % og 25 %.

Når vi ser på alkoholkonsum og tobakksbruk under ett oppgir en høyere andel menn et høyere forbruk av både snus og alkohol enn kvinner.

	Samlet	Kvinner	Menn
Daglig røyking (N=1083)	12 %	12 %	12 %
Daglig snusing (N=1084)	15 %	11 %	21 %
Drikker alkohol 2 ganger i uken eller mer (N=1082)	18 %	13 %	24 %
Episodisk høyt alkoholforbruk månedlig eller oftere (N=1082)	17 %	10 %	25 %

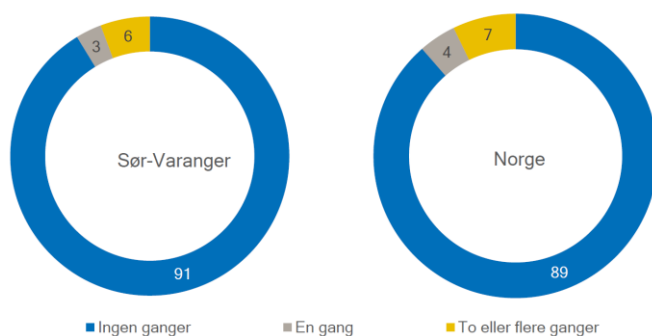
Prosentandel som bruker ulike former for rusmidler. Episodisk høyt alkoholforbruk betyr her å drikke minst seks enheter alkohol ved en og samme anledning. Uthevet tall betyr at det er signifikant forskjell på kvinner og menn. Kilde: Folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark 2019.

6.9.1 Alkoholkonsum, tobakksbruk og annen rusmiddelbruk hos ungdommer

Ungdata viser at røyking er mer eller mindre helt ut, i hvert fall på ungdomstrinnet. Svært få røyker daglig og det er heller ikke så mange som røyker ukentlig. Det store flertallet har aldri prøvd å røyke.

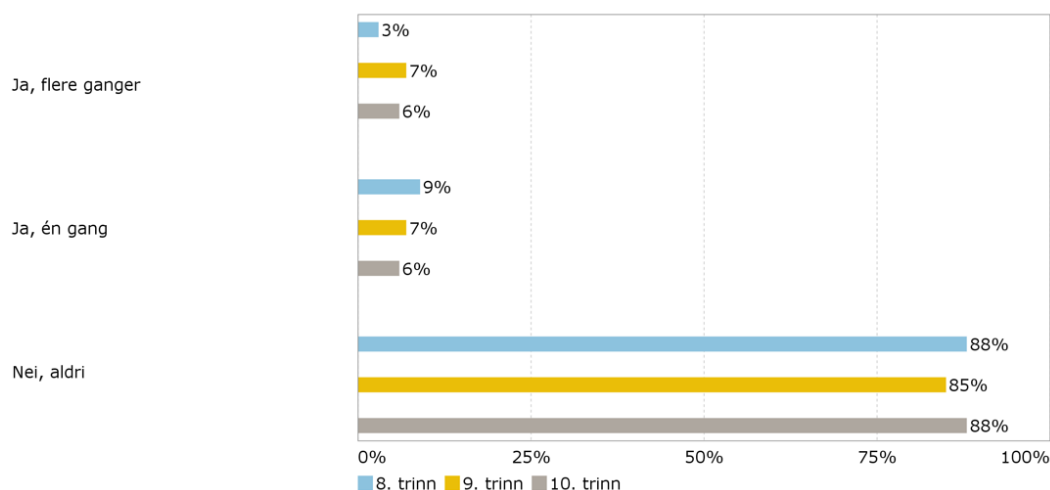
Det er heller ikke så mange på ungdomstrinnet som bruker snus, men det er flere som snuser enn som røyker.

Ungdata viser at det siden 2010 har vært en klar nedgang i andelen elever på ungdomstrinnet som røyker. Det samme gjelder for snusing. Derimot ser vi at videregående elever i Sør-Varanger røyker adskillig mer en jevnaldrende på landsbasis, nesten 10% mer.

Prosentandel av ungdommer videregående skole som har brukt hasj eller marihuana. Kilde; Ungdataundersøkelser 2018

Har du i løpet av det siste året (de siste 12 månedene) blitt tilbudt hasj eller marihuana?
Antall svar 299

Kilde; Ungdataundersøkelsen 2018

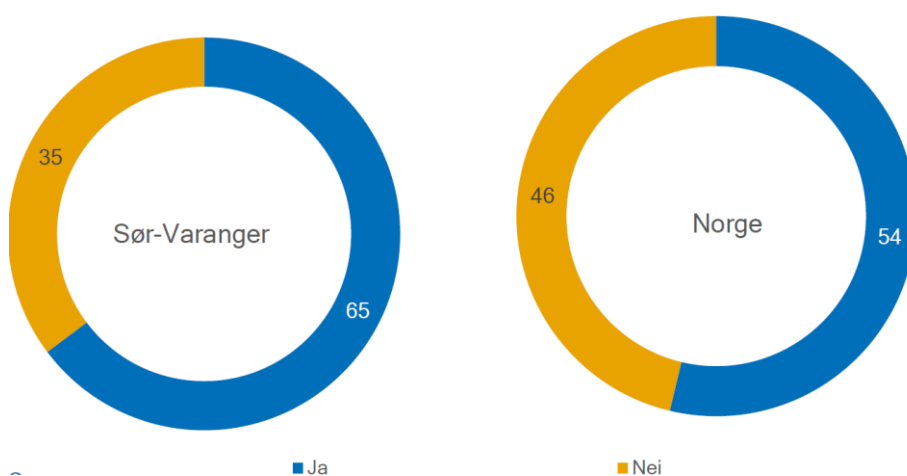
I samtale med kommuneoverlege og fastlegene ved Kirkenes legesenter, kommer det fram at legetjenesten ser et bilde av rusbruk hos stadig yngre ungdommer, og særlig tidlig i videregående skole.

Når det gjelder elever på videregående skole er særlig borteboerne utsatt. Dette siste året har vært noe mer utsatt enn foregående år med tanke på narkotika på videregående skole. Både politi og hjelpetjenestene; rådgivertjenestene, skolehelsetjenesten, psykisk helse og rus og politi, har drevet opplysningsvirksomhet og oppsporende arbeid med tanke på narkotika. Også ved Basen ungdomsklubb har rykter om narkotika versert siste år.

6.10 Seksuell helse

Både helsestasjon for ungdom og skolehelsetjenesten på videregående skole har tatt i bruk digitale medier for å «reklamere» for tjenestene og for å informere ungdom.

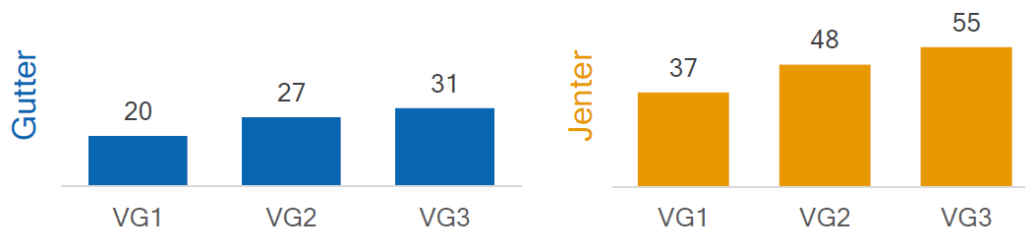
Det er fortsatt stor overvekt av jenter som oppsøker helsesykepleier. Mange ungdommer har frustrasjoner og «trøbler» rundt seksuell identitet. Ungdom i Finnmark har tidligere seksuell debut enn i resten av landet. Antall tilfeller av Klamydia er siste 5 års periode omtrent uforandret i Finnmark, som i resten av Nord-Norge.

Prosentandel av elever på videregående skole som svarer at de har hatt samleie med noen. Kilde; Ungdata 2018

Prosentandel som har blitt utsatt for seksuell trakassering minst én gang siste året

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

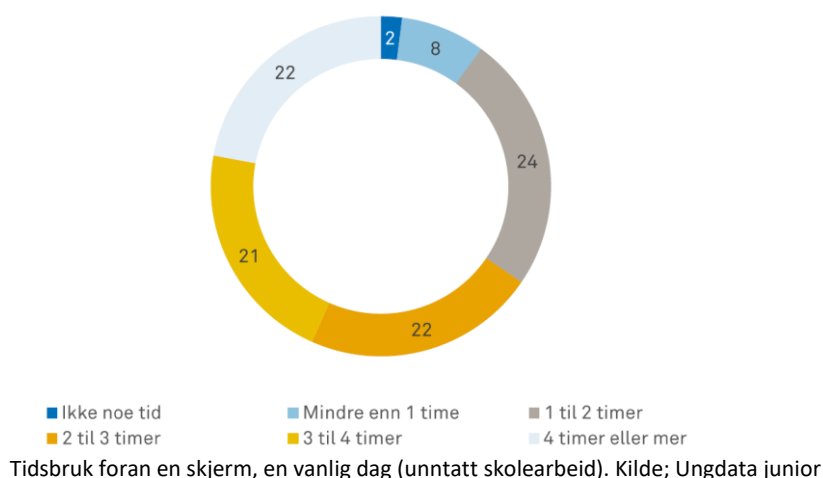
Seksuell trakassering, videregående skole, Kilde; Ungdata 2018

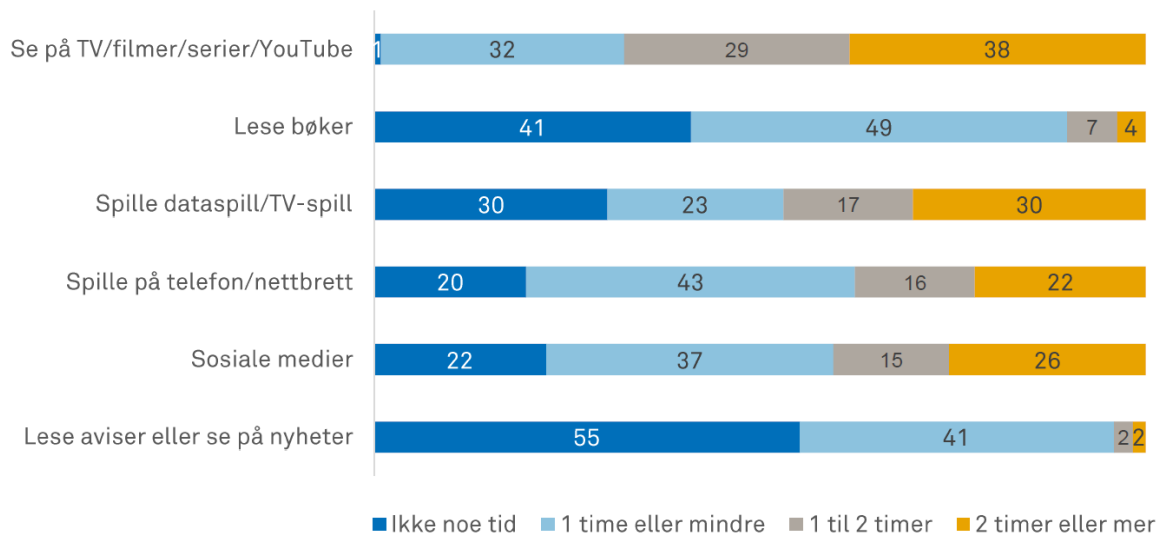
Utfordringer ift. barn og overvekt.

Barn og unge har økt skjermtid i fra tidlig alder. I barne- og ungdomsårene, øker tiden som benyttes i ro foran ulike skjermer med stigende alder. Det er sammenhenger mellom stillesitting og kroppsvekt, motoriske ferdigheter, kognitiv utvikling og risikofaktorer til hjerte- og karsykdommer blant barn og unge. Helsemyndighetene har kommet med anbefalinger til barn, unge, voksne og eldre om å redusere tiden i ro i løpet av dagen.

Mange ungdommer trener og bruker mye tid på idrett eller treningsstudio, men skolehelsetjenesten ser fortsatt svært mange overvektige barn og ungdommer. Gruppen som ikke trener, er til gjengjeld svært inaktiv, og ikke i nærheten av helsedirektoratets anbefaling om fysisk aktivitet minimum 60 minutter hver dag.

Bruken av skjermer (mobiltelefon, nettbrett, videospill og lignende), spesielt i forkant av leggetid, henger tett sammen med søvnvansker. Jo lengre tidsbruk foran skjermen, desto høyere risiko for kortere søvntid. Mange ungdommer sliter med søvnproblemer og dårlige søvnmønstre.

Prosentandel av gutter og jenter som spiller, bruker sosiale medier, eller leser bøker, to timer eller mer, en vanlig dag. Kilde: ungdatabank 2018

Psykisk helse

Skolehelsetykepleier uttrykker bekymringer rundt ungdoms psykiske helse, spesielt rapporteres det om «stress og slitenhet», blant annet relatert til skolestress og press. Dette medfører at skolehelsetjenesten sin «åpen dør», og likeså helsestasjon for ungdom, har mange besøkende med denne problemstillingen. På videregående skole er det en overvekt av unge jenter som sliter. Ofte er det sammensatte problemstillinger som kan dreie seg om alt fra hjemmesituasjonen, at barna er «pårørende» til foreldre som sliter med egen helse, både fysisk og psykisk, eller det kan være rusproblematikk hos foreldre eller søsken.

6.12 Tilgang på frukt og grønt i skolen

Skolene i Sør-Varanger har ulik størrelse og det medfører også ulik drift av både SFO og tilbudet om frukt og grønt i skolen. Det er kun Hesseng skole som har hatt fruktordning som en fast ordning. Etter at midlene til skolefrukt ble tatt bort var det mulig innen budsjett å dele ut frukt. Det var også mindre interesse for å ha abonnementsordningen for frukt. Flere skoler kjøper inn frukt i begrenset mengde med jevne mellomrom som trivselstiltak.

6.13 Måltider på skolefritidsordninger/aktivitetsskoler

Elevene på SFO har litt ulike ordninger. På Bjørnevatn har elevene hatt en egenandel som går til et brødmåltid på SFO. Resterende har matpakke og noen måltider som aktivitet og trivselstiltak. Variasjonen mellom skolene er store både antall elever på SFO og hvordan måltider organiseres. Her har det også vært en endring fra tidligere da overskuddsfrukt fra skolefruktordningen ofte ble tilbudt elever på SFO.

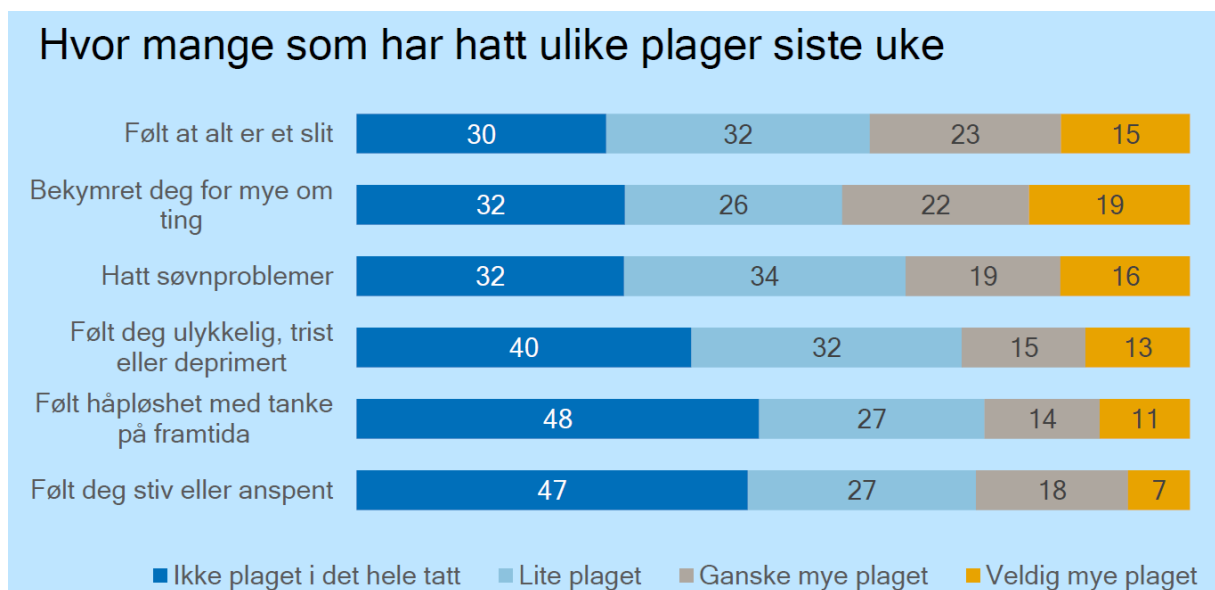

6.13.1 Tilbud i skolekantiner

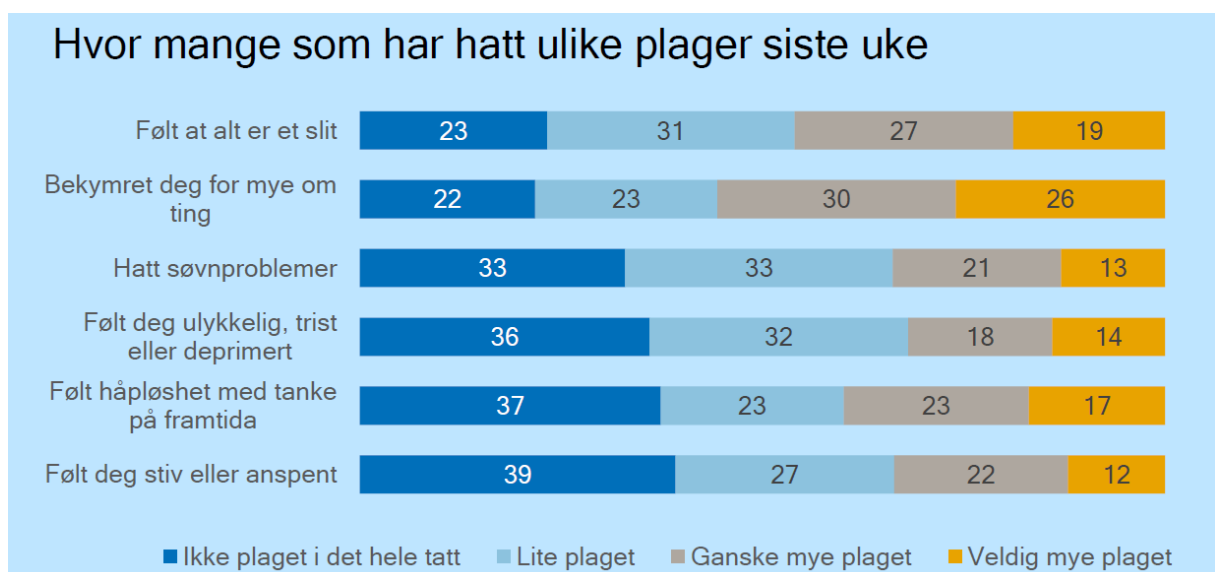
I dag er det kun på Kirkenes ungdomsskole at det er kantinedrift. Dette er et tilbud for elevene med kaldmat til innkjøpspriser. Det er i dag stor pågang av elever som spiser i kantinen. Skolen opplever dette som et godt tiltak i forhold til både læringsmiljø i friminutt og konsentrasjon i timene. Elevråd og FAU er også positive til dette tiltaket.

6.14 Søvn

Søvnproblemer er et av landets mest utbredte og undervurderte folkehelseproblemer, og er også debutproblem ved en rekke psykiske lidelser, ifølge Helsedirektoratet. Fastlegene rapporterer om økende søvnproblem, spesielt hos unge. Mange norske ungdommer ser ut til å få for lite søvn, noe som ble vist i en stor norsk undersøkelse (Hysing, 2013) der ungdommer i gjennomsnitt sov to timer mindre på ukedagene enn anbefalt: 6, 5 timer mot anbefalt 8 -9 timer.

Søvnplager hos ungdomsskoleelever, Kilde; ungdatabasen 2018

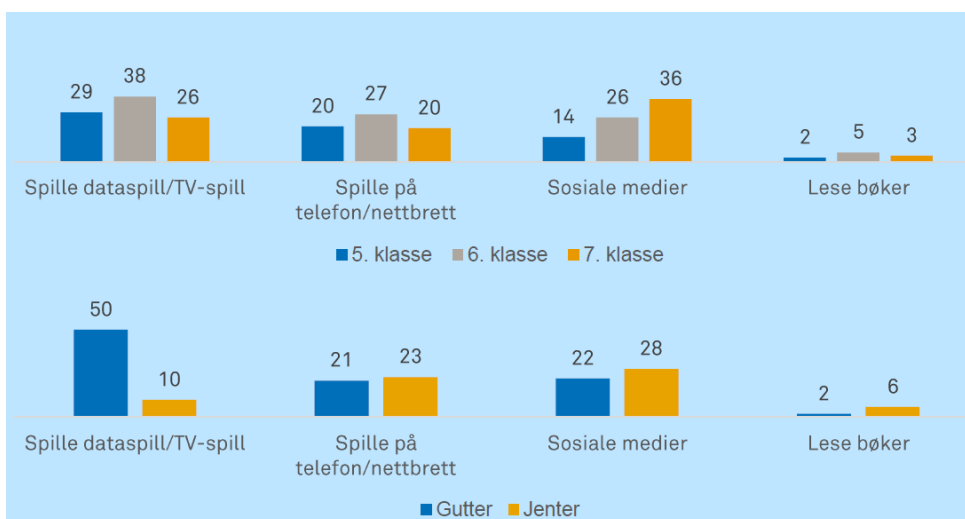
Søvnplager hos videregående elever, Kilde; ungdatabasen 2018

	Samlet	Kvinner	Menn
Plaget av søvnproblemer siste uke (N=1083)	14%	15%	12%

Søvnplager hos voksne, Kilde; Fylkeshelseundersøkelsen 2018

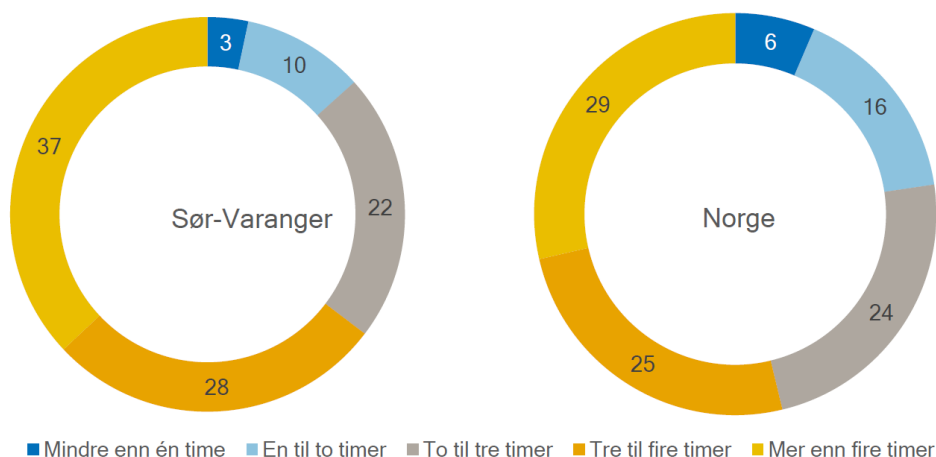
6.15 Skjermtid barn og unge

En annen utvikling for ungdom i Sør-Varanger er bruk av skjermtid, pc, mobiltelefon, utenom skoletid. Ungdata-undersøkelser viser at her skårer ungdomsskoleelever høyere enn landet som helhet, og utviklingen siden 2016 har vært økende.

Utenom skolen, hvor lang tid bruker du vanligvis foran en skjerm i løpet av en dag?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Sør-Varanger og i Norge

Skjermtid, mer enn 4 timer daglig. Kilde; Ungdata 2018

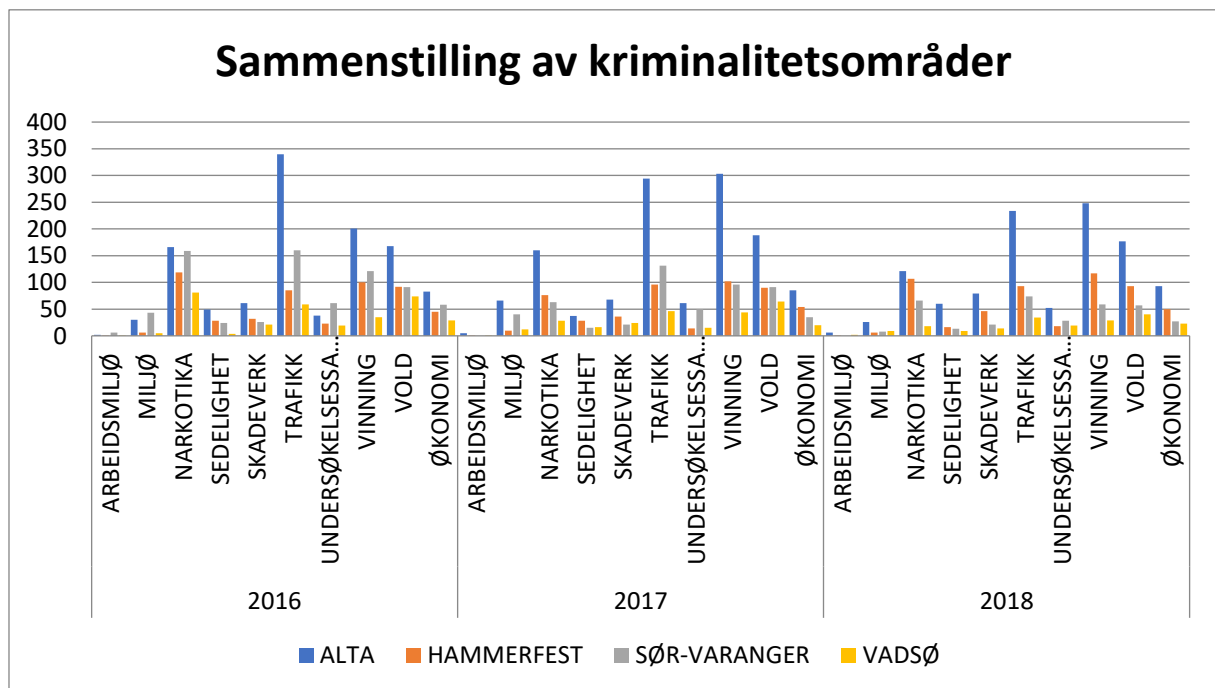
6.16 Vold og kriminalitet

Sør-Varanger kommune gjenopptok i oktober 2016 arbeidet med politiråd. Politiråd er politiet og kommunens formaliserte samarbeidsforum, og tjener flere hensikter, både det å kunne ta opp saker med hverandre og bli kjent med hver sin organisasjon, men også beredskap og forebygging.

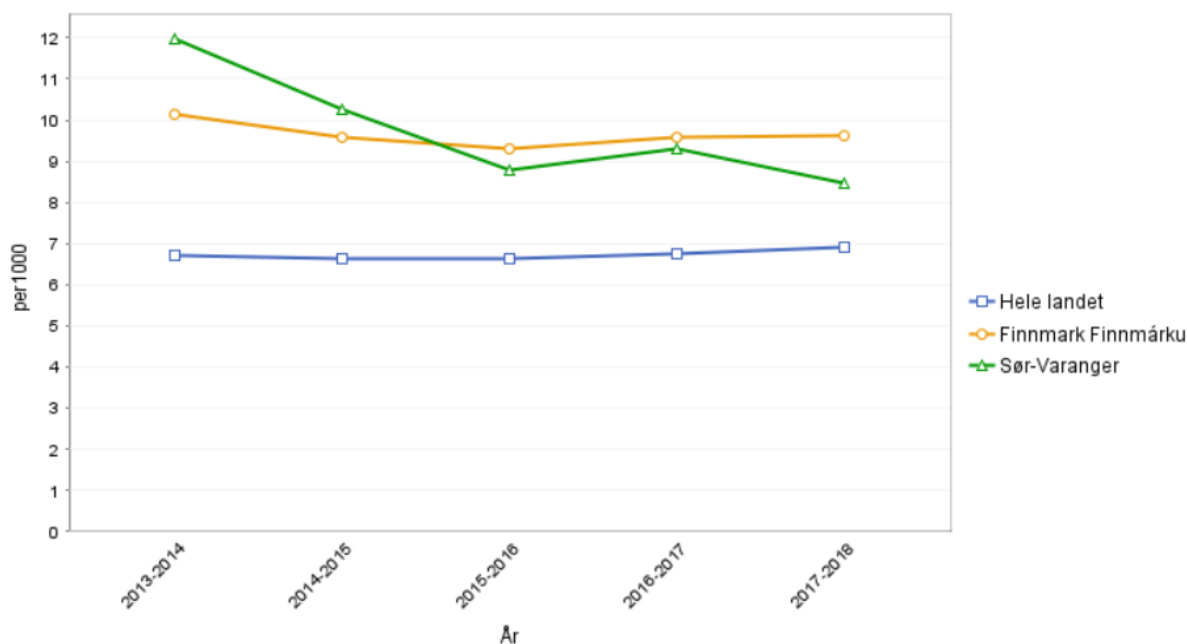
Det er enighet om at følgende risikoområder skal man i fellesskap skal man rette en særskilt innsats mot:

- Vold i nære relasjoner
- Vold, overgrep og angrep mot barn
- Beredskap og samfunnsikkerhet, forebygging av ulykker og kriser, beredskapsprinsipper, kartlegging av samlede ressurser i totalforsvaret
- Forebygging av rusmisbruk (narkotikabruk spesielt rettet mot ungdom)
- Innsats mot uønsket adferd på sosiale media og nye trender i forhold til mobbing, trakassering og utstøting av enkeltpersoner i lokalsamfunnet.
- Nettmobbing
- Det vil bli nedsatt et tverrfaglig samarbeidsforum som sammen skal sette tiltak på punktene ovenfor i et kriminalitetsforebyggende perspektiv.

Utfordringsbildet sett fra politiets side handler særskilt om ungdom og rus. Politiet har satt i gang tiltak på blant annet videregående skole. I tillegg er det gjengangere som utgjør en vesentlig del av politiets arbeid. Dette er som oftest menn som ruser seg, og som er uten arbeid.

Statistikk; Kirkenes politistasjon

Vold og mishandling, anmeldte tilfeller, Kilde; FHI kommunedata

7.0 Helsetilstand

Hovedintrykk

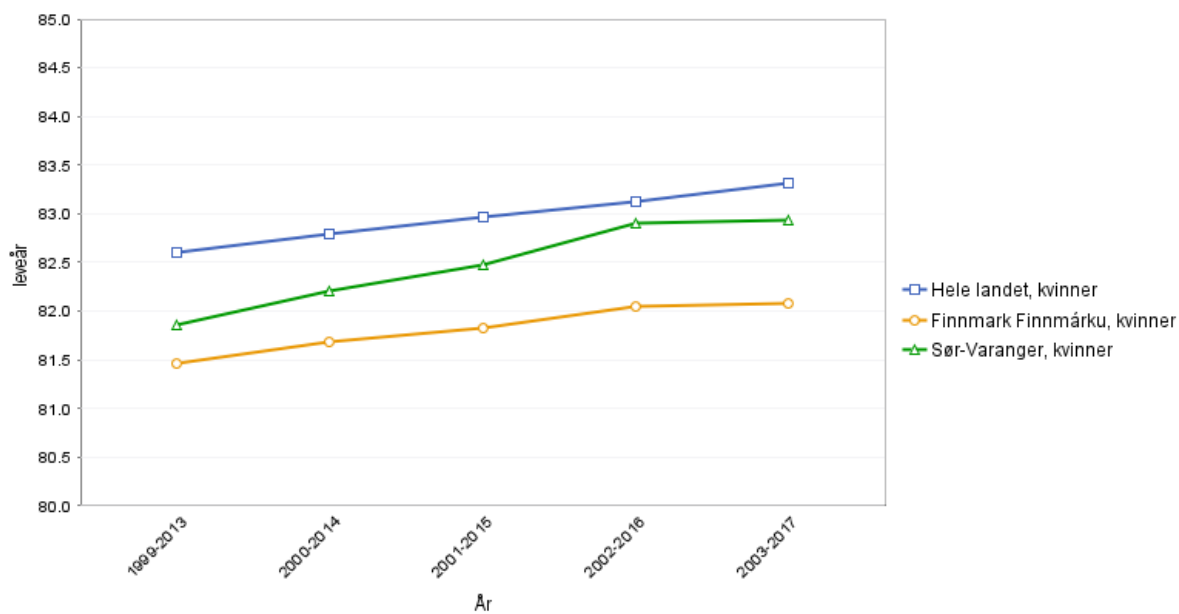
Med helsetilstand menes befolkningens helse målt ved ulike mål, for eksempel risikofaktorer, forebyggbare sykdommer, trivsel og mestringsressurser eller mer indirekte mål som sykefravær o.l.

Menn i Sør-Varanger lever noe kortere enn gjennomsnittlig i landet. (77.4 mot 78.5). For kvinner er det noe mindre forskjeller. Hjerte og karsykdommer, kols, diabetes type 2 og overvekt, er de store sykdomsutfordringene, samt psykiske symptomer og utfordringer hos ungdom, spesielt hos unge jenter.

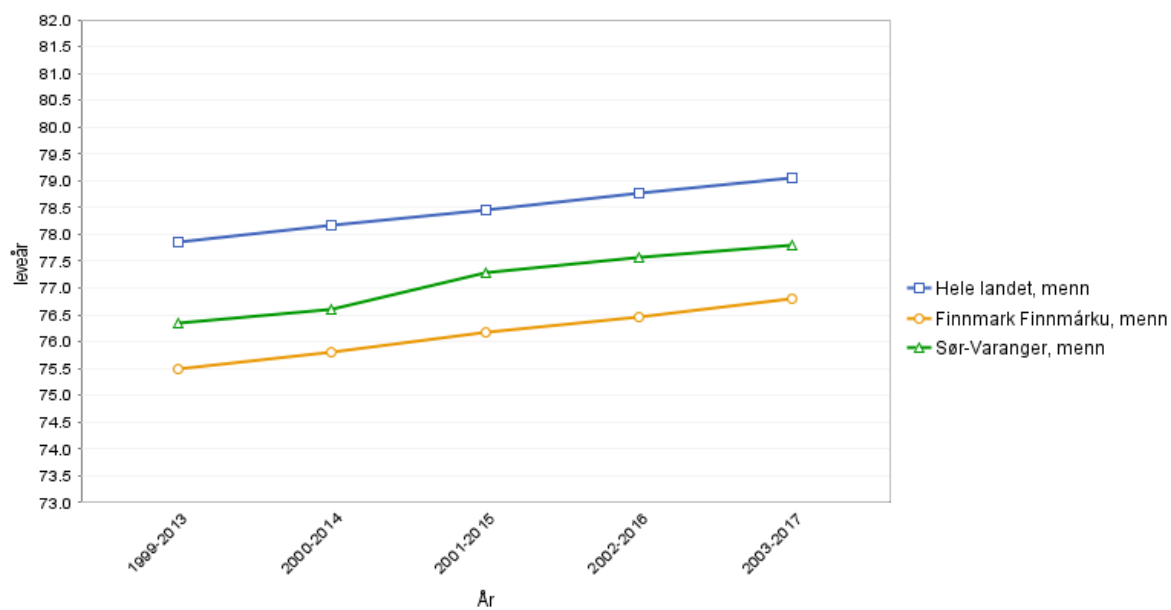
Forventet levealder

Forventet levealder kan gi informasjon om helsetilstanden i befolkningen. På lands- og fylkesnivå er dette en stabil og pålitelig indikator som gir informasjon om endringer over tid og om forskjeller mellom befolkningsgrupper. Indikatoren er informativ også på kommunenivå, forutsatt at det tas hensyn til betydningen av tilfeldige svingninger.

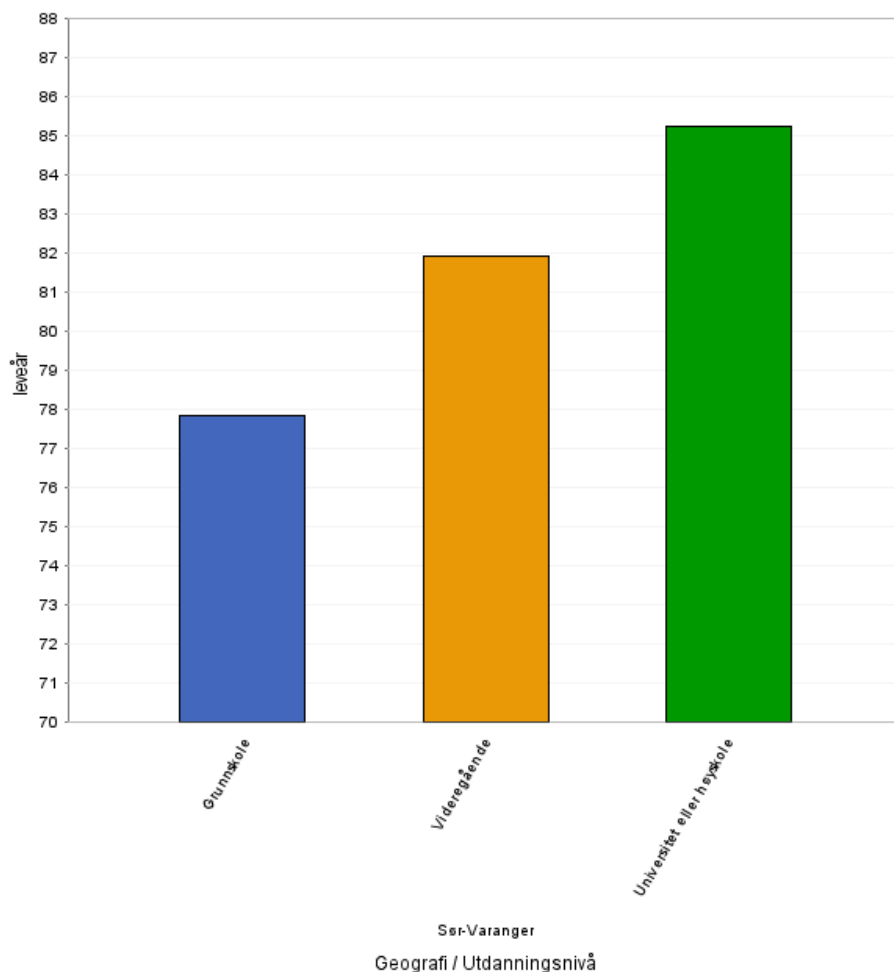
De siste 30 årene har alle grupper i landet fått bedre helse, men helsegevinsten har vært størst for gruppen med lang utdanning og høy inntekt. For eksempel har denne gruppen høyere forventet levealder enn gruppen med kortere utdanning og lavere inntekt. Utjevning av sosiale helseforskjeller er en viktig målsetting i folkehelsearbeidet.

Forventet levealder blant kvinner, Kilde; Fhi

Forventet levealder blant menn, Kilde; Fhi

Forventet levealder etter utdanning. Kjønn samlet. (vurdere sep. statistikk på dette?). Kilde; Fhi

7.1 Forekomst av livsstilssykdommer

Overvekt og inaktivitet i befolkningsgruppen hos både barn/unge og voksne, øker risiko for flere livsstilssykdommer i befolkningsgruppen. Overvekt og fedme gir økt risiko for type 2-diabetes, hjerte- og karsykdommer, høyt blodtrykk, slitasjegikt i knær og hofter og enkelte kreftsykdommer som tykktarmskreft. Overvekt og fedme kan også ha alvorlige psykiske helsekonsekvenser. Det er ingen klar KMI-grense for når sykdomsrisikoen øker eller faller, overgangene er glidende og også genetikk spiller en rolle.

Overvektsproblematikken i Sør-Varanger er større enn i resten av landet, noe som medfører helsemessige utfordringer som kan forebygges hos den enkelte og som helsefremmende tiltak i samfunnet og i kommunen. På den måten er tiltak som kommunen allerede har satt i verk, slik som etablering av Perleturer, Tuftepark, aktivitetspark og turløyper, svært viktige helsefremmende tiltak. Når det gjelder barnehage og skole, er det de mest treffsikre arenaer for helsefremmende arbeid mot barn og unge. Nettopp fordi man her treffer samtlige barn og unge. Det vil derfor være en stor helsegevinst for en kommune å øke grad av fysisk aktivitet i skoler og barnehager.

Frisklivssentralen i Sør-Varanger driver aktivitets- og kostholdsgrupper for personer som allerede har utviklet, eller står i fare for å utvikle, livsstilssykdommer. Diabetes type 2, høyt blodtrykk, høy kolesterol og overvekt er i stor grad forebyggbare sykdommer som ved omlegging av livsstil lett kan snues eller holdes i sjakk slik at videre sykdomsutvikling kan unngås eller opphøre.

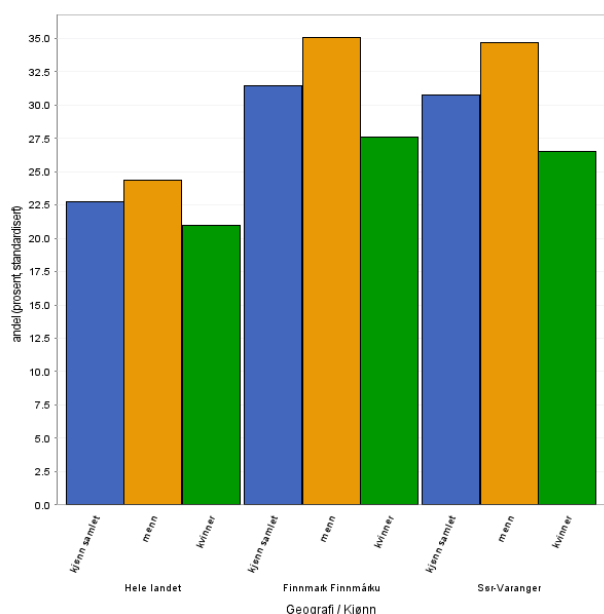
Overvekt og fedme

Sør-Varanger kommune ligger på bekymringsfulle nivåer når det gjelder overvekt og fedme i befolkningen, samt røykrelaterte sykdommer som hjerte- og karsykdommer og kols. Selv om Hjertesykdommer stadig går nedover i antall – både på grunn av bedre og raskere intervensjon, og fordi antallet røykere reduseres samtidig som mange lever sunnere.

Når det gjelder overvekt og fedme utgjør dette et større folkehelseproblem i Sør-Varanger enn på landsbasis, selv om vi ligger noe lavere enn fylkesgjennomsnittet. Overvekt og fedme ser ikke ut til å være synkende hos ungdom, tall sammenliknet i tidsrommet 2011-2017. (Ungdataundersøkelser).

År		2011-2014	2012-2015	2013-2016	2014-2017
Geografi	Kjønn				
	Hele landet				
	kjønn samlet	21,4	22,0	22,5	22,7
	menn	23,6	24,1	24,5	24,4
	kvinner	19,1	19,9	20,4	21,0
Finnmark Finnmarku	kjønn samlet	29,1	29,0	30,2	31,4
	menn	33,3	32,7	34,6	35,0
	kvinner	24,7	25,0	25,4	27,6
Sør-Varanger	kjønn samlet	30,9	30,9	30,2	30,8
	menn	35,5	36,7	32,5	34,7
	kvinner	26,0	25,0	27,7	26,5

Tabell? Overvekt og fedme ved sesjon. Kilde Folkehelseprofil, SSB

Legemiddelbehandlet type 2 diabetes i Sør-Varanger ligger høyere enn landsgjennomsnittet og høyere enn fylket.

År	2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018
Geografi					
Hele landet	34,5	35,4	36,6	38,1	39,5
Finnmark Finnmarku	41,0	41,3	42,0	43,3	44,8
Sør-Varanger	43,6	43,6	44,7	45,6	46,5

Bruk av legemidler til behandling av type 2 diabetes. Kilde SSB, Kommunehelse statistikk

Legemiddelbehandlet diabetes type 2

Når det gjelder legemiddelbehandlet diabetes type 2, er utviklingen i Sør-Varanger økende, samtidig som kommunen ligger høyere sammenliknet både med Finnmark som helhet og landet for øvrig. Viktigste årsak til diabetes type 2 er overvekt.

Hjerte og karsykdommer

Også tabellen på hjerte- og karsykdom i Sør-Varanger ligger høyt, det gjelder også sammenliknet med Finnmark. Utbredelsen av hjerte- og karsykdom kan gi informasjon om befolkningens levevaner. Det har vært nedgang i forekomst av hjerte- og karsykdom de siste tiårene, men utbredelsen av risikofaktorer som røyking og fysisk inaktivitet tyder på at lidelsene fortsatt vil ramme mange. Spesielt gjelder dette Finnmark og Sør-Varanger.

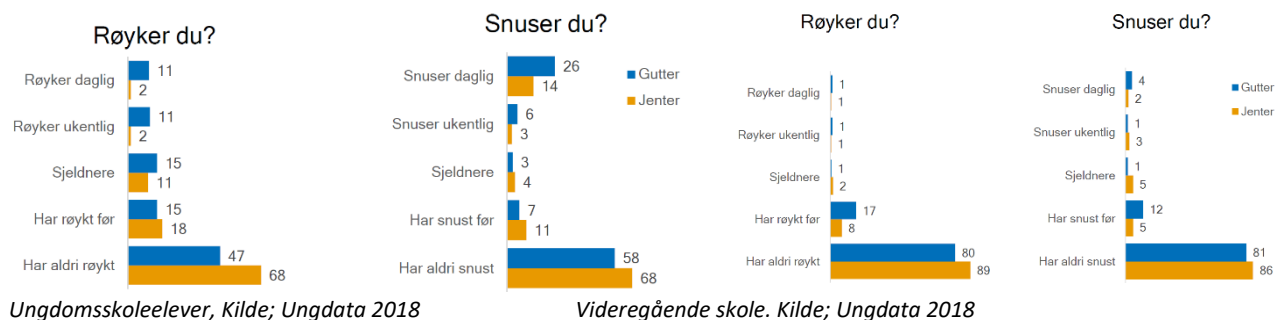
År		2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018
Geografi	Indikator					
Hele landet	hjerte- og karsykdom, sykehusinnlagte	17,1	16,7	16,6	16,4	16,3
Finnmark Finnmark	hjerte- og karsykdom, sykehusinnlagte	20,5	19,8	19,4	18,7	18,5
Sør-Varanger	hjerte- og karsykdom, sykehusinnlagte	20,6	20,5	20,8	20,1	19,9

Andelen røykere både blant ungdom og voksne har gått markant ned fra årtusen-skiftet til i dag. Samtidig har andelen i befolkningen som snuser, gått opp. Når det gjelder røyking hos kvinner, har det i Sør-Varanger vært en markant nedgang over lang tid slik at statistikker nå er ganske lik resten av landet og lavere enn gjennomsnittet i fylket.

Røyk og snus

Både blant ungdomsskoleelever og videregående elever er det få som røyker, men en del som snuser. Av videregående elever som oppgir at de røyker daglig, er det 6% i Sør-Varanger mens det i resten av landet er 2%. Av de som oppgir at de aldri har røykt, er tallet i Norge 69%, mot Sør-Varanger 58%.

Den internasjonale WHO-undersøkelsen «Helsevaner blant skoleelever», viser at tobakksrøyking er langt mindre utbredt blant norske elever enn blant ungdom i de fleste av de 40 landene som deltar i undersøkelsen.

Psykiske symptomer og stress hos barn og unge

Ungdom i Sør-Varanger beskriver økende plager med depressive symptomer. Det vil være naturlig å tenke at dette bildet også henger sammen med rapportering av dårlig selvopplevd helse.

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Geografi							
Hele landet	11	11	11	11	12	13	14
Finnmark Finnmarku	:	:	:	13	14	15	16
Sør-Varanger	..	..	..	..	16	..	18

Depressive symptomer hos ungdomsskoleelever. Kilde; ungdataundersøkelser 2018.

År			2013-2015	2014-2016	2015-2017***	2016-2018
Geografi	Alder	Sykdomsgruppe				
Hele landet	15-29 år	Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29) ⚡	55,7	60,4	63,7	66,1
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	38,1	38,8	40,4	42,3
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	22,1	23,0	23,8	25,4
Finnmark Finnmarku	15-29 år	Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29)	70,6	74,4	77,6	77,9
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	40,2	38,7	42,0	45,4
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	27,1	27,2	29,2	32,2
Sør-Varanger	15-29 år	Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29)	75,2	74,8	75,3	71,8
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	24,0	25,6	33,8	40,4
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	24,8	25,0	26,7	30,8

Depressive symptomer hos barn og unge er høyere i Sør-Varanger enn i landet for øvrig og tallet er i økende ifølge ungdataundersøkelser. Dette er bekymringsfullt, selv om vi ser at det blant ungdom i Sør-Varanger er de lettere psykiske symptomer og ikke lidelser, som dominerer. Angstlidelser hos ungdom er økende i hele aldersgruppen, både Sør-Varanger, fylket og landet som helhet.

Dersom vi tar med den voksne og eldre befolkning, og slår sammen tabellene med både psykiske symptomer og lidelser, ser vi derimot at Sør-Varanger har mindre psykiske helseproblemer i denne aldersgruppen enn både landet som helhet og fylket.

År			2013-2015	2014-2016	2015-2017***	2016-2018
Geografi	Alder	Sykdomsgruppe				
Hele landet	45-74 år	Psykiske symptomer og lidelser (P01-29 og P70-99)	174,4	178,0	178,8	177,9
		Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29)	62,1	65,3	66,0	65,4
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	48,1	47,5	46,4	45,3
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	23,4	23,2	22,4	22,0
Finnmark Finnmarku	45-74 år	Psykiske symptomer og lidelser (P01-29 og P70-99)	170,8	175,5	178,6	178,7
		Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29)	70,1	74,4	75,5	73,2
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	37,1	37,0	37,9	37,9
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	24,0	23,8	23,0	23,3
Sør-Varanger	45-74 år	Psykiske symptomer og lidelser (P01-29 og P70-99)	138,5	133,3	137,3	140,8
		Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29)	70,7	69,4	70,3	69,0
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	20,6	21,1	25,9	28,9
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	17,7	15,7	15,1	16,0

Primærhelsetjenesten, brukere, etter diagnose. Kilde; KommuneHelse statistikkbank.

Uoppdagede barn og unge med psykiske problemer i flyktningfamilier

Kommuneoverlegene og flyktningetjenesten tilkjenner med uro en økende utfordring med flyktningbarn med psykiske problemer og traumer som ikke er blitt oppdaget. Disse flyktningbarna blir enten fanget opp sent, kanskje på videregående skole, og hjelpeapparatet har da enten ikke ressurser eller kompetanse på området. Det dreier seg ofte om store psykiske traumer eller andre store psykiske problemer. Man ser at hjelpeapparatet ikke greier å fange opp disse barna tidligere, og heller ikke foreldrene bringer inn disse barna for hjelp. Både fordi foreldre ikke har forståelse for at barna trenger hjelp, fordi foreldre har nok med egne problemer, og fordi psykisk helse i stor grad er mer tabubelagt enn i Norge.

Legetjenesten påpeker at dette er et økende problem, og at noe må gjøres all den tid kommunen stadig får flere familier med mange barn. Dette tilsier at vi får stadig flere flyktningbarn som er i denne kategorien.

Eldreølge med demente der kommunen mangler ressurser og behandlingstilbud

Kost-rate for Sør-Varanger kommune 2017, viser at kommunen ligger høyere enn landsgjennomsnittet i eldre over 67+. Prognostisk sett vil en svært stor gruppe av disse eldre utvikle demens og bli pleietrengende. Denne gruppen trekkes fram som en stor og utfordrende gruppe for kommunen både når det gjelder pleiepersonell og kapasitet på sykehjems plasser og egnete boenheter. Kommuneoverlege/legetjenesten, er bekymret og ser med uro på at brukergruppene i eldreomsorgen blir stadig eldre og tyngre. Man mener å se et tydelig skille etter samhandlingsreformen kom, da stadig sykere pasienter blir skrevet ut fra sykehus til sykehjem/hjemmebasert omsorg.

Demens er en økende utfordring og apparatet i kommunen verken godt nok, eller godt nok koordinert i forhold til denne målgruppen.

Muskel- og skjelettsykdommer –plager

Samlet sett er muskel- og skjelettsykdommer den diagnosegruppen som plager flest og koster mest, selv om de fleste tilstandene ikke medfører betydelig overdødelighet⁵¹. I Norge er diagnosegruppen muskel- og skjelettsykdommer den vanligste årsaken til sykefravær og uførhet. Muskel- og skjelettskader, -sykdommer og -plager omfatter en lang rekke ulike tilstander som har det til felles at de er forbundet med smerte og eventuelt nedsatt funksjon knyttet til muskel- og skjelettsystemet. Risikofaktorer, og dermed også mulighetene for forebygging, avhenger av diagnose. Sett under ett har mange typer muskel- og skjelettsykdommer og -plager sammenheng med økende alder, stillesittende livsstil og til dels overvekt. Muskel- og skjelettsykdommer er vanligere hos personer med lav sosioøkonomisk status. Risikofaktorene for muskel- og skjelettsykdommer varierer, men fysisk aktivitet og redusert røyking kan sannsynligvis bidra til å forebygge flere av disse tilstandene. De fleste vil i løpet av livet ha plager eller sykdommer knyttet til muskel- og skjelettsystemet. Muskel- og skjelettsykdommer er en viktig årsak til redusert helse og nedsatt livskvalitet, og en av de vanligste årsakene til sykefravær og uføretrygd.

Et stort antall hofte-, ryggvirvel- og håndleddsbrudd skyldes osteoporose, og antall brudd er forventet å øke ettersom det blir flere eldre i befolkningen.

Når det gjelder statistikk for Sør-Varanger, ligger kommunen ganske likt med landet i prosentandel muskel og skjelettplager, og en del lavere enn resten av Finnmark.

År			2013-2015	2014-2016	2015-2017**	2016-2018
Geografi	Alder	Sykdomsgruppe				
Hele landet	0-74 år	Muskel og skjelett (ekskl. brudd og skader (L01-L29, L70-71 og L82-99))*	316,7	319,0	318,8	318,6
		Muskel- og skjelettplager (L01-29)	232,8	236,6	237,6	238,8
		Muskel- og skjelettsykdomsdiagnoser (ekskl. brudd og skader (L70-71 og L82-99))	155,4	155,2	153,9	152,0
Finnmark Finnmark	0-74 år	Muskel og skjelett (ekskl. brudd og skader (L01-L29, L70-71 og L82-99))*	323,8	324,0	322,5	321,4
		Muskel- og skjelettplager (L01-29)	249,1	250,4	247,9	246,5
		Muskel- og skjelettsykdomsdiagnoser (ekskl. brudd og skader (L70-71 og L82-99))	154,6	156,3	157,8	157,4
Sør-Varanger	0-74 år	Muskel og skjelett (ekskl. brudd og skader (L01-L29, L70-71 og L82-99))*	310,9	300,8	297,9	300,2
		Muskel- og skjelettplager (L01-29)	252,9	246,9	241,1	241,5
		Muskel- og skjelettsykdomsdiagnoser (ekskl. brudd og skader (L70-71 og L82-99))	120,3	117,8	123,0	127,2

Kreft

For de aller fleste kreftformene øker risikoen kraftig med alderen, og mer enn 85% av krefttilfellene hos kvinner og 90% hos menn oppstår etter 50 årsalder. Testikkelkreft og livmorhalskreft er blant de få kreftformene som opptrer hyppigst i yngre aldersgrupper. Antall krefttilfeller øker og vil fortsette å øke fram mot 2025. Hovedårsakene er økt levealder og større befolkning. Den akkumulerte risiko for

å utvikle en kreftform i Norge før fylte 75 år utgjør for kvinner 29,6 % og for menn 36,0%. Det var over fire ganger så høy forekomst av prostatakreft i 2016 som på 1950-tallet. Antallet tilfeller av føflekkreft øker over hele verden, og vi i Norge er på verdenstoppen. Forekomsten av brystkreft har økt betydelig de siste tiårene, og i 2016 var det dobbelt så mye brystkreft blant norske kvinner som i 1957. Overlevelsen har imidlertid blitt gradvis bedre, og nesten 9 av 10 kvinner som rammes lever fem år etter diagnosen.

Selv om krefttrisikoen har økt, har dødeligheten av kreft samlet sett vært relativt stabil de siste tiårene. Omtrent 70% av alle kreftpasientene overlever sin kreftsykdom i minst fem år etter at de har fått diagnosen. Lungekreft er den kreftformen som tar flest liv til sammen blant kvinner og menn. For lungekreft er det fremdeles økning i dødeligheten blant kvinner. Dødeligheten er litt høyere for kvinner opp til 60-årsalderen, mye på grunn av brystkreftdødelighet. Etter dette har menn den høyeste dødeligheten, som i hovedsak skyldes prostata- og lungekreft. Totalt sett er dødeligheten av kreft nær 50% høyere blant menn enn kvinner.

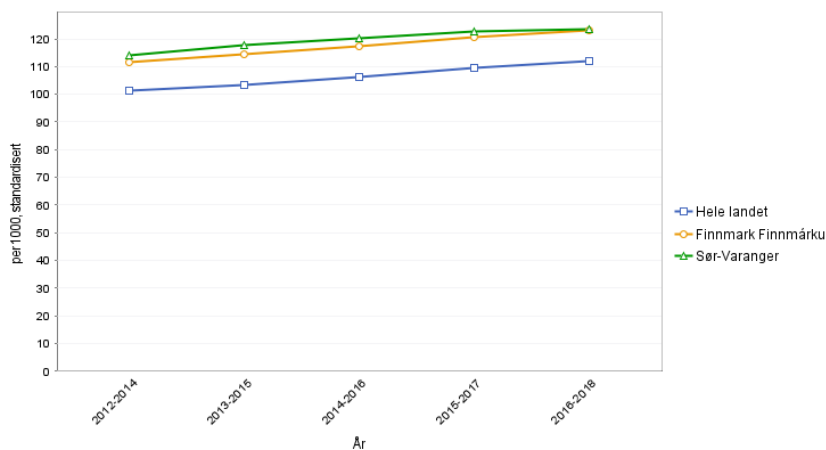
Sør-Varanger ligger ganske likt med landet i totalt antall nyoppdagede krefttilfeller, samlet for begge kjønn.

År			2003-2012	2004-2013	2005-2014	2006-2015	2007-2016	2008-2017
Geografi	Kjønn	Krefttyper						
Hele landet	kjønn samlet	Totalt alle krefttyper (C00-96, D32-33, D45-47)	574,8	582,6	590,5	599,9	608,7	614,7
		Tykk- og endetarmskreft (C18-20)	76,2	77,2	77,9	78,9	79,9	80,6
Finnmark Finnmark	kjønn samlet	Totalt alle krefttyper (C00-96, D32-33, D45-47)	507,8	513,7	521,0	534,2	545,9	554,6
		Tykk- og endetarmskreft (C18-20)	60,5	60,0	60,1	60,3	60,0	61,1
Sør-Varanger	kjønn samlet	Totalt alle krefttyper (C00-96, D32-33, D45-47)	500,2	493,6	498,0	527,7	557,9	547,7
		Tykk- og endetarmskreft (C18-20)	68,6	64,8	68,2	73,7	79,0	78,2

Kols

Befolkningens bruk av sykehustjenester kan gi en viss pekepinn på viktige trekk ved så vel helsetjenester som helsetilstand i kommunene. Sykehusinnleggelse kan gi innsikt i problematikken rundt utbredelse av både sykdom og bakenforliggende risikofaktorer, og kan bidra med verdifull informasjon for å få oversikt over helsetilstanden i befolkningen. Sykehusinnleggelse kan i tillegg være en indikator på potensialet for forebyggende innsats. KOLS er en sykdom som kan gi betydelig funksjonsnedsettelse. Røyking er den vanligste årsaken til KOLS, og forklarer to av tre tilfeller. Risikoen øker med økende tobakksforbruk og antall år man har røyket. Personer som arbeider i et miljø med blant annet kvartsstøv og metallholdige gasser, eller som arbeider i gruver og tunneler, har også økt risiko for KOLS. Det er også mulig at utendørs forurensing, fysisk inaktivitet og kostholdsforhold kan påvirke risikoen, men her er det mangelfull kunnskap. KOLS-pasienter har økt risiko for å få flere andre sykdommer samtidig. Eksempler er hjerte- og karsykdom, lungekreft, depresjon og beinskjørhet. Har man først utviklet KOLS, kan ikke behandling reparere den tapte lungefunksjonen. Røykestopp kan bremse forverring av sykdommen og ytterligere tap av lungefunksjon.

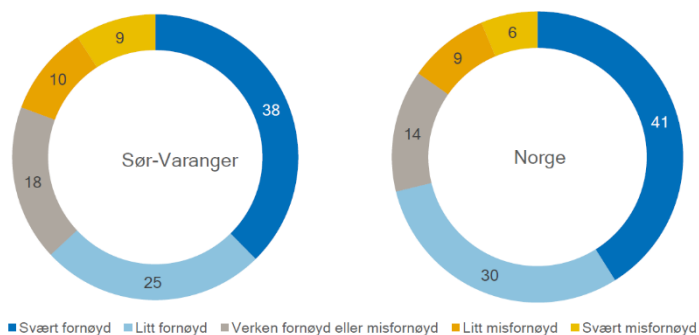
Når det gjelder kols og astma, ligger Sør-Varanger høyere enn landet for øvrig, og likt med Finnmark som helhet.

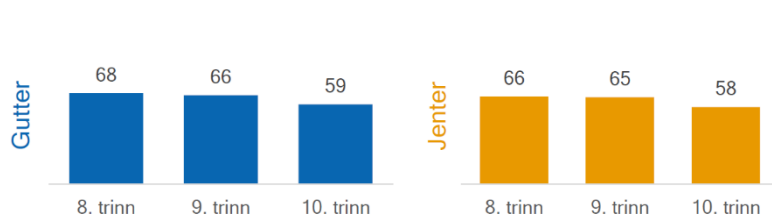
7.2 Befolkningens trivsel, mestringsnivå og selvopplevd helse

Ungdom

Trivsel og livskvalitet er viktige faktorer for god helse. Ungdom i Sør-Varanger beskriver selvopplevd helsetilstand dårligere enn ungdom i resten av landet. Selvopplevd helse er en indikator på både psykisk og fysisk helseopplevelse.

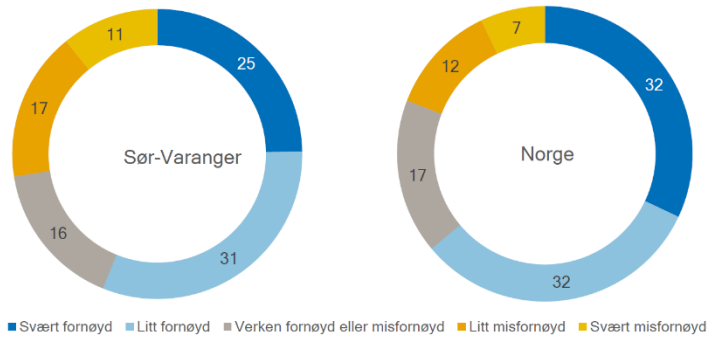

Fornøydhet med helsa hos ungdomsskoleelever. Kilde; Ungdataundersøkelser 2018

Fornøydhet med helsa hos ungdomsskoleelever. Kilde; Ungdata 2018

Fornøydhet med helsa hos videregående elever. Kilde; Ungdataundersøkelser 2018

Psykiske symptomer og stress hos barn og unge

Ungdom i Sør-Varanger beskriver økende plager med depressive symptomer. Det vil være naturlig å tenke at dette bildet også henger sammen med rapportering av dårlig selvopplevd helse.

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Geografi							
Hele landet	11	11	11	11	12	13	14
Finnmark Finnmarku	:	:	:	13	14	15	16
Sør-Varanger	..	..	..	..	16	..	18

Depressive symptomer hos ungdomsskoleelever. Kilde; ungdatabundersøkelser 2018.

År			2013-2015	2014-2016	2015-2017**	2016-2018
Geografi	Alder	Sykdomsgruppe				
Hele landet	15-29 år	Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29) ↕	55,7	60,4	63,7	66,1
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	38,1	38,8	40,4	42,3
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	22,1	23,0	23,8	25,4
Finnmark Finnmarku	15-29 år	Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29)	70,6	74,4	77,6	77,9
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	40,2	38,7	42,0	45,4
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	27,1	27,2	29,2	32,2
Sør-Varanger	15-29 år	Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29)	75,2	74,8	75,3	71,8
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	24,0	25,6	33,8	40,4
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	24,8	25,0	26,7	30,8

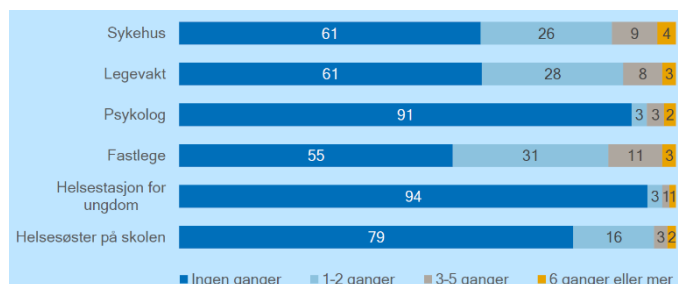
Depressive symptomer hos barn og unge er høyere i Sør-Varanger enn i landet for øvrig og tallet er i økende ifølge ungdatabundersøkelser. Dette er bekymringsfullt, selv om vi ser at det blant ungdom i Sør-Varanger er de lettere psykiske symptomer og ikke lidelser, som dominerer. Angstlidelser hos ungdom er økende i hele aldersgruppen, både Sør-Varanger, fylket og landet som helhet.

Både skolehelsetjeneste og oppvekst rapporterer om samme funn, og at det er jenter som i størst grad sliter med stress, prestasjonsjag og negativ selvopplevd helse.

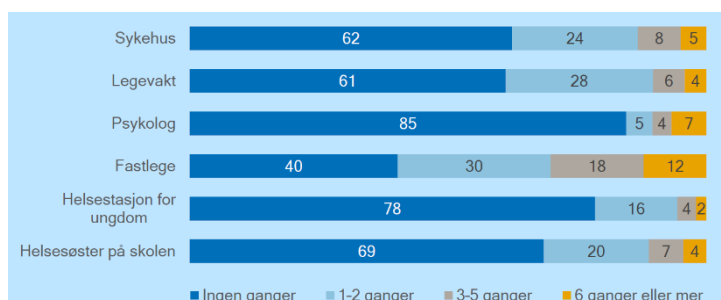
Dersom vi tar med den voksne og eldre befolkning, og slår sammen tabellene med både psykiske symptomer og lidelser, ser vi derimot at Sør-Varanger har mindre psykiske helseproblemer i denne aldersgruppen enn både landet som helhet og fylket.

År			2013-2015	2014-2016	2015-2017***	2016-2018
Geografi	Alder	Sykdomsgruppe				
Hele landet	45-74 år	Psykiske symptomer og lidelser (P01-29 og P70-99)	174,4	178,0	178,8	177,9
		Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29)	62,1	65,3	66,0	65,4
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	48,1	47,5	46,4	45,3
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	23,4	23,2	22,4	22,0
Finnmark Finnmarku	45-74 år	Psykiske symptomer og lidelser (P01-29 og P70-99)	170,8	175,5	178,6	178,7
		Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29)	70,1	74,4	75,5	73,2
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	37,1	37,0	37,9	37,9
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	24,0	23,8	23,0	23,3
Sør-Varanger	45-74 år	Psykiske symptomer og lidelser (P01-29 og P70-99)	138,5	133,3	137,3	140,8
		Angst og depresjon, symptomer (P01-04, P25 og P28-29)	70,7	69,4	70,3	69,0
		Affektive og depressive lidelser (P73 og P76)	20,6	21,1	25,9	28,9
		Angstlidelser (P74, P79 og P82)	17,7	15,7	15,1	16,0

Primærhelsetjenesten, brukere, etter diagnose. Kilde; KommuneHelsea statistikkbank.

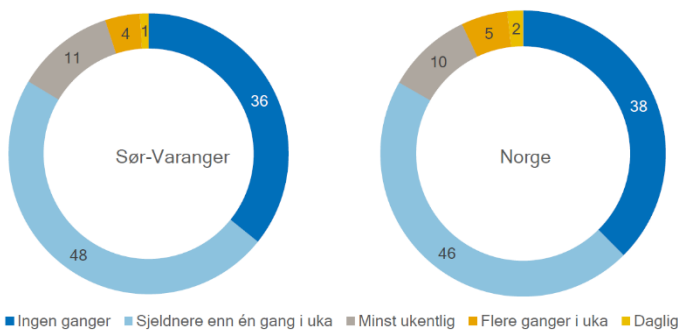

Bruk av helsetjenester, ungdomsskoleelever. Kilde; Ungdata 2018

Bruk av helsetjenester, videregående skoler. Kilde; ungdata 2018

Samtidig rapporterer ungdomsskoleelever i Sør-Varanger mindre bruk av reseptfrie medikamenter enn resten av landet.

Ungdomsskoleelevers bruk av reseptfrie medikamenter
Kilde; ungdataundersøkelser 2018

8.0 Sosial ulikhet i helse

Sosiale helseforskjeller henger sammen med grunnleggende sosiale og økonomiske forskjeller i samfunnet. De sosiale ulikhetene i helse danner en gradient gjennom alle sosioøkonomiske grupper i befolkningen, og er dermed et problem som berører alle, ikke bare de relativt få som er fattige.

Sosiale ulikheter i helse er systematiske variasjoner i befolkningens helse som følger utdanning, yrke og inntekt. Utjevning av sosiale helseforskjeller er et av hovedmålene i folkehelsearbeidet og en oppgave for alle sektorer. Utjevningsarbeidet har mange innfallsvinkler men handler først og fremst om jevnere tilgang på de faktorene som fremmer befolkningens helse, herunder læring, mestring og trivsel i skolehverdagen, mulighet for å gjennomføre videregående skole, et meningsfylt arbeid og gode levevaner. Et grunnleggende trekk i utfordringen med å redusere sosiale helseforskjeller er at problemene har mange og uklare årsakssammenhenger, og det finnes ingen entydige svar på hvordan dette kan løses.

Samarbeid på tvers av sektorer samt felles forståelse og kompetanse i kommunens tjenester er en forutsetning for å ta dette ansvaret. Kommunen har gjennom skole, barnehage, kulturavdelingen og helsestasjonstjenesten et ansvar for å gi barn lik tilgang på de helsefremmende faktorene, og kan bidra med utjevning gjennom læring, mestring, trivsel og levevaner. Samtidig har sektorene en unik mulighet til å bidra med å styrke foreldrerollen og utjevne foreldrenes forutsetninger for å gi barn en helsefremmende oppvekst gjennom skole og læringsprogrammer i skole, barnehage og helsestasjon.

Sør-Varanger kommune kjennetegnes av å ha vært en kommune med høye inntekter i husholdningene, tilsvarende over landsgjennomsnittet og høyere enn fylket. Trolig tilskrives mye av

årsaken til dette, høye lønnsinntekter hos hjørnesteinsbedriften Sydvaranger, selv med utdanning kun tilsvarende grunnskolenivå. Dette har medført at likhet i inntektsnivåer og i familiers husholdninger har ligget høyt. Forbruk og livsstil har dermed kunne være relativt likt i familier med lav eller høy utdanning, altså uavhengig av foreldres utdanningsnivå.

Imidlertid ser vi nå en svingende pendel der lavinntekts husholdninger i Sør-Varanger er sterkt økende og blant annet har man på NAV satt inn tiltak for lavinntekts familier. Konsekvenser av sosial ulikheter vil i stor grad avspeiles seg i barns opplevelse av annerledes og fattigdom, men også etter hvert gjenspeile seg i det store bildet av dårligere kosthold, dårligere helse og økt belastning for den enkelte og for samfunnet som helhet.

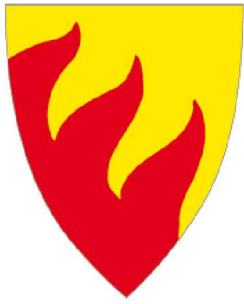
Sosial ulikhet i befolkningen vil som en av de største risikofaktorene i en befolkning, komme på toppen av andre folkehelseutfordringsfaktorer i samfunnet.

9.0 Kilder

Kilder Følgende kilder har vært mye brukt:

- **Levekårsundersøkelsen:** befolkningsundersøkelse i Hammerfest, våren 2016.
- **Ungdata:** elevundersøkelse i Sør-Varanger 2018. Ungdomsskole, og videregående skole. Noen data også hentet fra Ungdata junior 5.-7. klasse, Sør-Varanger
- **Erfaringsbasert kunnskap:** lokalt
- **Statistikk:** lokal og sentral (Statistisk sentralbyrå)
- **Folkehelseprofiler**
- **Helsedirektoratet**
- **Folkehelseinstituttet**

Sør-Varanger kommune

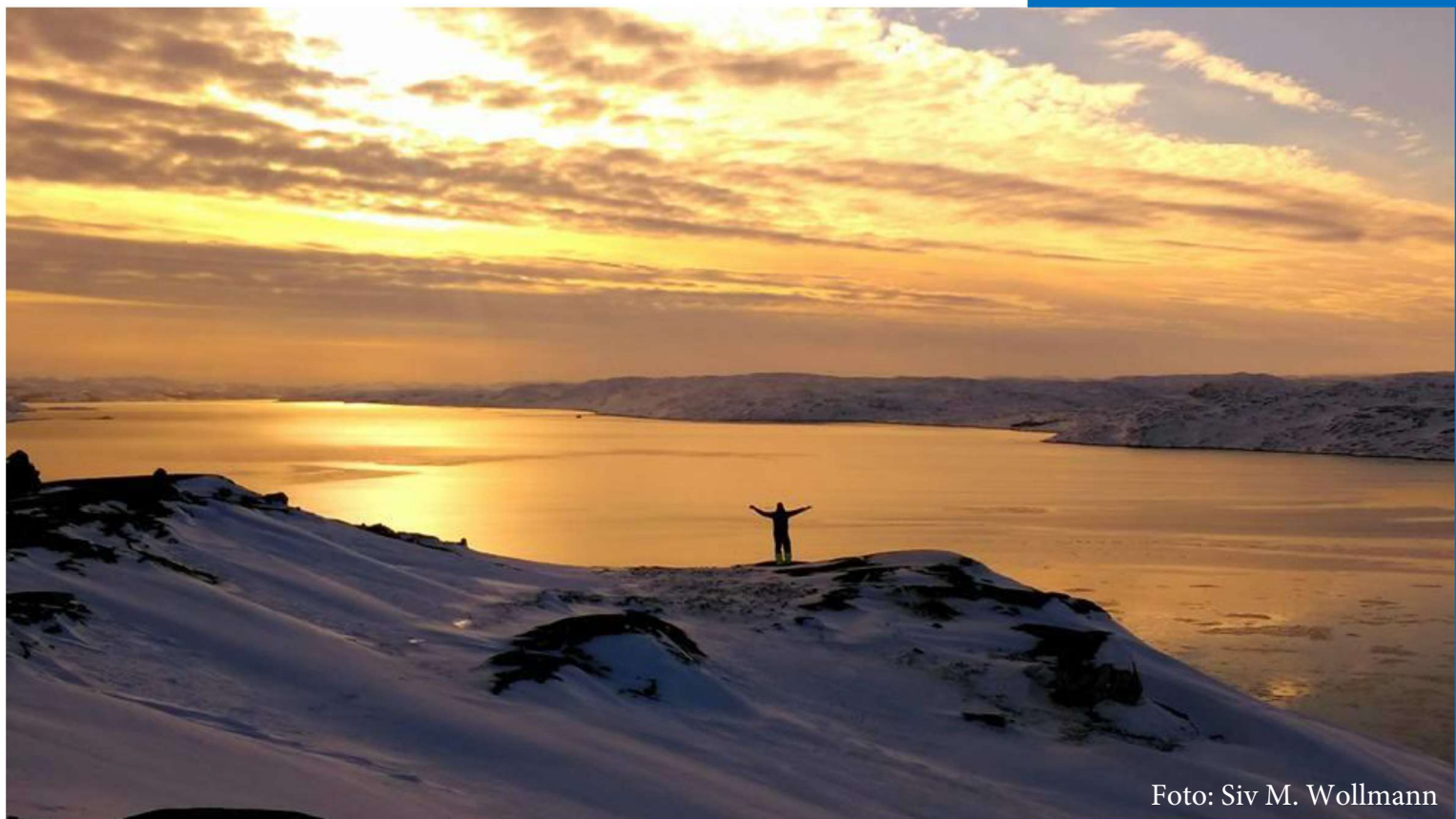

Foto: Siv M. Wollmann

Oversiktsbilde,

Helsetilstand og påvirkningsfaktorer

Utfordringsfaktorer 2020-2024

KORTVERSJON

Sammendrag

Arbeidet med oversiktsbildet over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2020-2024, består primært av tre dokumenter og tre prosesser. Hoveddokumentet over helsetilstand og påvirkningsfaktorer utgjør hoveddokumentet på 87 sider, som beskriver en oversikt over kommunen på følgende seks store temaområder; Befolkningssammensetning, oppvekst og levekår, miljø, skader og ulykker, helsereelatert atferd og helsetilstand. Helsedirektoratets veileder anbefaler i tillegg 63 undertema til disse seks områdene.

Folkehelsekoordinator og samfunnsplanlegger, delvis sammen med kommunens tverrsektorielle folkehelsegruppe, har vurdert hvilke undertema som er relevante for kommunen, og deretter innhentet data som har gjort det mulig å vurdere hvilke konsekvenser disse gir. Dette hoveddokumentet danner grunnlaget for en full helseoversikt, dette er kortversjonen av dokumentet.

Etter at den tverrsektorielle folkehelsegruppen så har gjort en rangering og valgt ut de viktigste utfordringsbilder, har vi sammenstilt disse i en kortversjon av helseoversiktens utfordringsbilder.

Folkehelsekoordinator har så, sammen med folkehelsegruppen, innkalt relevante aktører i sivilsamfunnet, relevante folkevalgte og relevante personer fra administrasjonen, til et prosessmøte for prioritering av 23 utfordringer som ble vurdert som viktigste (se nederste tabell i sammendraget).

Som hjelp for å gi deltakerne mulighet til å påvirke utvelgelsen av de viktigste områdene for kommunens satsing på folkehelse, ble det benyttet en metode hvor hver deltaker skulle markere på egne skjemaer de utfordringene som ble oppfattet som viktigst. Dette gav en rangering av utfordringene som i neste omgang dannet grunnlag for en drøfting.

Drøftingen hadde i noen grad et fokus på hvorfor de enkelte områdene var viktig, samt om kommunen allerede hadde satt inn innsats på områder. Etter poenggiving ble listen rangert og prioriteringsmøtet drøftet et mulig oppsett for sammenstilling av de utfordringene som var blitt prioritert. Etter en ny gjennomgang i folkehelsegruppen ble sammenstillingen som følger:

Indikator <i>(Indikatorer med grå skrift er lavere prioritert. Nummerering er ikke relevant, kun til oppfølging)</i>	Tema	Strategisk mål
8. Høy arbeidsledighet 15-29 år 11. Høyt frafall i videregående skole og integrering av borteboende elever 9. Utenforskap, frafall og manglende inkludering, på bakgrunn av økende forskjeller i elevmassen 17. Mangel på møteplasser for ungdom, samt tilbud og tilgjengelighet på kollektivtransport. 23. Psykisk helse hos ungdom: stress og slitenhet (spesielt jenter VGS) 19. Sosiale risikomiljøer (rus blant unge, og vold generelt).	Trivsel, livskvalitet og tilhørighet	Sør-Varanger kommune skal ha et godt og inkluderende samfunn, og preges av trivsel, læring og mulighet for arbeid.
4. Integrering av mange og ulike nasjonaliteter, ressurskrevende for tjenesteytere (barnehage, skole, helsestasjon) 5. Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt (barnefattigdom) 6. Høy andel eneforsørgere, og barn av eneforsørgere 21. Til dels alvorlige fysiske og psykiske helseproblemer hos flykninger, og sen avdekking	Sosial ulikhet	Sør-Varanger kommunes innbyggere skal ivaretas og inkluderes, for å redusere sosiale ulikheter.
1. Lav tilflytting til kommunen, endring i befolkningssammensetning (antall yngre synker og eldre øker) 2. Rekruttering av kvalifisert personell til kommunale fagstillinger, samt til kommende nye næringer (være i forkant) 3. Geografisk store avstander gir ressursmessige utfordringer til tjenestutøverne og service for brukere 16. Mangel på frivillige innen helse, omsorg og velferd 22. Økende andel eldre med store hjelpebehov, eksempelvis demensutvikling 10. Mye ressurser til spesialundervisning til få elever (andel med spesialbehov er på landsgjennomsnittet)	Kompetanse og rekruttering	Sør-Varanger kommune skal til enhver tid ha kompetent fagpersonell og legge til rette for større grad av frivillig arbeid.
7. Høyt sykefravær i Sør-Varanger kommune (som organisasjon), og høy andel uføre kvinner 45-66 år.	Sykefravær og uførhet	Sør-Varanger kommune skal ha et inkluderende arbeidsmiljø som bidrar til å redusere sykefravær og uførhet hos våre ansatte.
18. Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet og andel voksne og barn som er fysisk aktive 20. Høy overvekt i befolkningen med påfølgende livstilssykdommer (diabetes type 2, hjerte/kar).	Helsefremmende livsstil	For Sør-Varanger kommune er fysisk aktivitet og friluftsliv en viktig ressurs, sammen med en helsefremmende livsstil, fysisk og psykisk.

Her er de 11 indikatorene (svart skrift) som fikk flest stemmer tatt med inn i en matrise, og sortert på 5 temaområder med tilhørende strategiske mål. Hovedsatsningsområdene som vil ligge til grunn for Sør-Varanger kommunes strategiske planlegging framover er:

- Trivsel, livskvalitet og tilhørighet
- Sosial ulikhet
- Kompetanse og rekruttering
- Sykefravær og uførhet
- Helsefremmende livsstil

De 23 indikatorene som var vurdert som viktigst av folkehelsegruppen og dannet grunnlaget for prosessmøte (uprioritert rekkefølge):

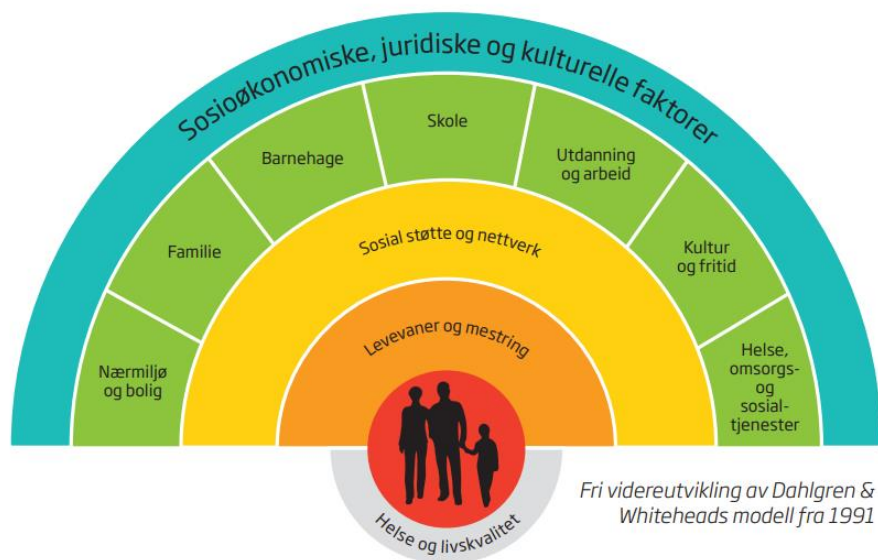
1	Lav tilflytting til kommunen, endring i befolknings sammensetning (antall yngre synker og eldre øker)
2	Rekruttering av kvalifisert personell til kommunale fagstillinger, samt til kommende nye næringer (være i forkant)
3	Geografisk store avstander gir ressursmessige utfordringer til tjenesteutøvere og service for brukere
4	Integrering av mange og ulike nasjonaliteter, ressurskrevende for tjenesteytere (barnehage, skole, helsestasjon)
5	Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt (barnefattigdom)
6	Høy andel eneforsørgere, og barn av eneforsørgere
7	Høyt sykefravær i Sør-Varanger kommune (som organisasjon), og høy andel uføre kvinner 45-66 år.
8	Høy arbeidsledighet 15-29 år
9	Utenforskap, frafall og manglende inkludering, på bakgrunn av økende forskjeller i elevmassen (faglig, fysisk, psykisk, sosioøkonomisk), og foreldres bakgrunn.
10	Mye ressurser til spesialundervisning til få elever (andel med spesialbehov er på landsgjennomsnittet)
11	Høyt frafall i videregående skole og integrering av borteboende elever
12	Manglende reservevannsløsning for vannforsyning for en stor andel abonnenter
13	Dårlig inneklima i eldre kommunale bygg
14	Mangel på parkeringsbestemmelser i sentrum vanskeliggjør forsvarlig brøyting (skille mellom vei og fortau)
15	Ikke tilstrekkelig veivedlikehold på kommunale veier/fortau sommerstid.
16	Mangel på frivillige innen helse, omsorg og velferd
17	Mangel på møteplasser for ungdom, samt tilbud og tilgjengelighet på kollektivtransport.
18	Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet og andel voksne og barn som er fysisk aktive minimum 30/60 min per dag, samt inaktivitet og skjermtid
19	Sosiale risikomiljøer (rus blant unge, og vold generelt).
20	Høy overvekt i befolkningen med påfølgende livsstilssykdommer (diabetes type 2, hjerte/kar).
21	Til dels alvorlige fysiske og psykiske helseproblemer hos flykninger, og sen avdekking
22	Økende andel eldre med store hjelpebehov, eksempelvis demensutvikling
23	Psykisk helse hos ungdom: stress og slitenhet (spesielt jenter VGS)

Innledning

Hvorfor en folkehelseoversikt?

- *Folkehelse* defineres som befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning.
- *Folkehelsearbeid* er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

Folkehelsearbeid er en samfunnsoppgave med strategier rettet mot hele befolkningen. Målet med folkehelsearbeidet er flere leveår med god helse i befolkningen og å redusere sosiale helseforskjeller. I dette ligger nødvendigheten av å styrke verdier som gir det enkelte individ og grupper muligheter for ansvar, delaktighet, solidaritet, mestring og kontroll over eget liv og situasjon. Folkehelsearbeid handler om å skape gode oppvekstvilkår for barn og unge, forebygge sykdom og skader, og utvikle et samfunn som legger til rette for sunne levevaner, beskytter mot helsetrusler og fremmer felleskap, trygghet, inkludering og deltakelse (§ 3). Dette arbeidet retter seg mot befolkningen eller deler av befolkningen, ikke enkeltindivider med identifisert risiko.

Figur 1. Oversikt over faktorer som påvirker helsen til individet.

En kommune har en sentral rolle for å fremme befolkningens helse, forpliktet gjennom Folkehelseloven og tilhørende forskrifter. Kommunen skal både ha en løpende oversikt over folkehelsen (årlig oppdatering) og utarbeide et samlet oversiktsdokument hvert fjerde år. Det sistnevnte legges til grunn for det langsiktige folkehelsearbeidet. Hensikten med dokumentet er å forankre folkehelsearbeidet politisk og på tvers av alle ansvarsområder i kommunen i en slik langsiktig satsing, som skal inngå som grunnlag for kommunens planstrategi.

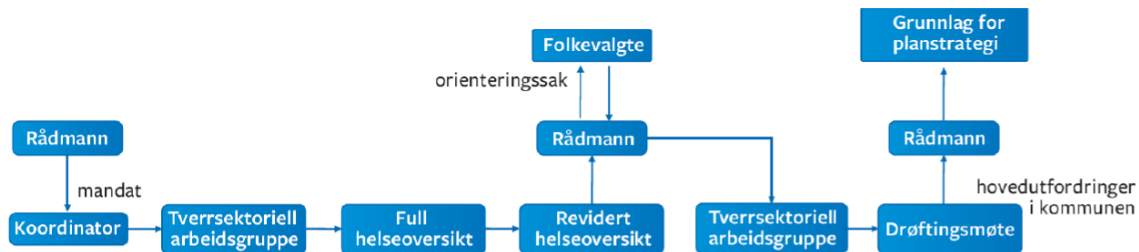
Forskrift om oversikt over folkehelsen §3 a-f stiller krav til at kommunens fireårige oversiktsdokument skal inneholde opplysninger om og vurderinger av:

- 1) Befolknings sammensetning
- 2) Oppvekst og levekårsforhold
- 3) Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø
- 4) Skader og ulykker
- 5) Helse relatert atferd
- 6) Helsetilstand

Nødvendig oversikt er avhengig av lokal kontekst og må derfor vurderes lokalt. Med utfordringene som fremkommer i folkehelse rapporten, eventuelt supplert med informasjon fremkommet i perioden mellom fireårsdokumentene, skal kommunen fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet (kommunens folkehelsepolitikk) (jf. Folkehelse loven §6 annet ledd). I tillegg til dette er kommunen pålagt å ha en årlig oppdatering over de mest kritiske punktene som er identifisert i Folkehelse oversikten. Denne oversikten vil ta for seg Sør-Varanger kommune, som oftest sammenlignet med landsgjennomsnittet og fylket.

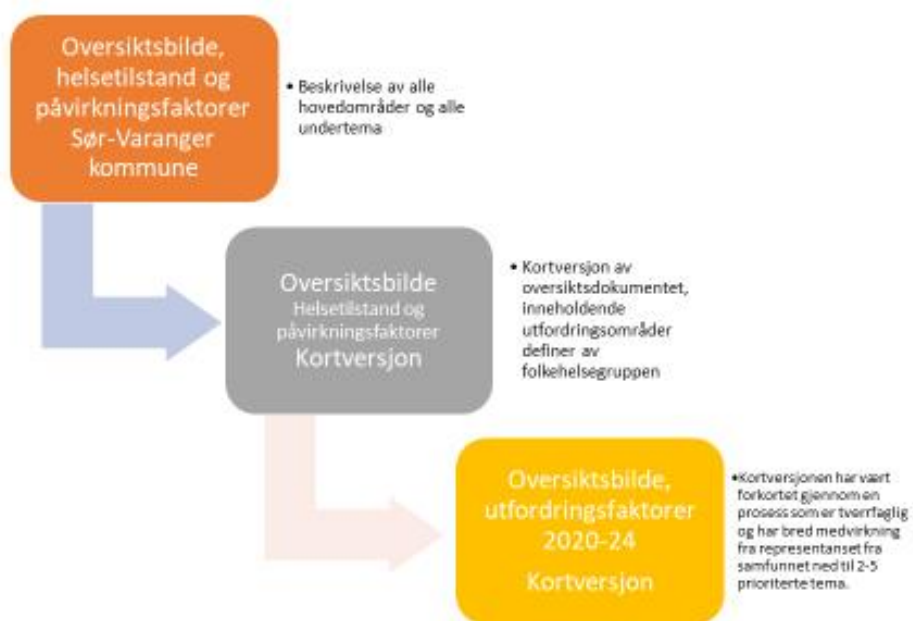
Prosessene

Rådmannen har hovedansvaret for folkehelsearbeidet i kommunen. Folkehelsekoordinator har, sammen med en tverrsektoriell arbeidsgruppe (folkehelsegruppen), jobbet for å fremstille den fulle oversikten oversiktsbildet over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Sør-Varanger kommunes oversiktsdokument baserer seg på statlige og fylkeskommunale statistikker og opplysninger og har innhentet kunnskaper bredt og fra de fleste kommunale fagenheter. Folkehelsegruppen har så halvert nummer av indikatorer til de som er viktigst lokalt. Representanter for samfunnet er invitert til å delta på et drøftingsmøte hvor nummer av indikatorer blir ytterligere redusert. Disse blir stående som fokusområder, eller hovedutfordringer i kommunen de neste fire årene. Dette vil være med å danne et grunnlag for planstrategien i kommunen. Etter fire år vil prosessen bli gjentatt.

Figur 2. Planprosessen. Kilde: KS, «Idehefte – Folkehelseplanlegging i kommunene»

Oversikt over dokumentene

Grunnlagsdokumentet for folkehelseoversikt/dokument 1: Beskrivelse av alle hovedområdene og alle undertemaer

2) **Rangeringsmøte:** Tverrfaglig vurdering med representanter fra forskjellige sektorer av betydningen av de ulike undertemaene i den fulle helseoversikten. (Utvidet Folkehelsegruppe). Dette resulterer i dokument 2, Folkehelseoversikten, kortversjon

3) **Folkehelseoversikt kortversjon/dokument 2:** Beskrivelse av punkt som ble oppfattet som viktigst av tverrfaglig gruppe under rangeringsmøte.

4) **Prioriteringsmøte:** Samling av berørte interesser, politikere og fagfolk som i fellesskap drøfter og prioriterer de viktigste utfordringene i kommunen de neste fire år. Dette resulterer i

5) **Folkehelseoversikt utfordringsbilde 2020-24/dokument 3:** Folkehelseoversikten er videre kortet ned gjennom en prosess som har bred medvirkning fra representanter fra samfunnet på drøftingsmøtet og er et dokument basert på de 2-5 høyest prioriterte punktene.

Sør-Varanger kommune har valgt å ikke utforme egen folkehelseplan, men synliggjøre mål og strategier på folkehelseområdet inn i øvrige planer. Det er viktig med et langsiktig folkehelsearbeid fordi beslutningene som tas i dag har en betydning for samfunns- og miljøforholdene i lang tid fremover, og dermed også helsen til de neste generasjoner.

Kilder Følgende kilder har vært mye brukt:

- **Levekårsundersøkelsen:** befolkningsundersøkelse i Hammerfest, våren 2016.
- **Ungdata:** elevundersøkelse i Sør-Varanger 2018. Ungdomsskole, og videregående skole. Noen data også hentet fra Ungdata junior 5.-7. klasse, Sør-Varanger
- **Erfaringsbasert kunnskap:** lokalt
- **Statistikk:** lokal og sentral (Statistisk sentralbyrå)
- **Folkehelseprofiler**
- **Helsedirektoratet**
- **Folkehelseinstituttet**

Det er et langsiktig mål i folkehelsearbeidet å redusere sosiale helseforskjeller, uten at noen grupper får dårligere helse. Folkehelselovens formål er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller, og blant annet i bestemmelsene som regulerer kommunenes og fylkeskommunenes ansvar (§§ 4 og 20) er sosiale helseforskjeller spesielt nevnt.

I kommunens arbeid med å redusere sosiale ulikheter, er utenforskap og vedvarende lavinntekt sentrale faktorer.

Utenforskap

Utenforskap betegner mennesker eller grupper som står på utsiden av fellesskapet. Det kan være personer som står utenfor skole- og arbeidsliv, som har et svært begrenset sosialt nettverk eller som ikke opplever tilhørighet til storsamfunnet. Utenforskap er et strukturelt samfunnsproblem. Det har store konsekvenser som er til hinder for at mennesker kan leve gode liv. Årsakene til utenforskap er mange og sammensatte. De som står utenfor fellesskapet har gjerne flere utfordringer. Psykiske helseproblemer, rus- og alkoholmisbruk, ensomhet, fattigdom og manglende integrering er de viktigste årsakene til at personer faller utenfor. En rekke studier viser at sosial støtte i seg selv virker helsefremmende. Det lønner seg derfor å arbeide med integrering og fellesskap. At mennesker står utenfor sosiale fellesskap, arbeidsliv og utdanningssystem er sløsing med samfunnets ressurser.

Vedvarende lavinntekt

Fattigdom handler om mer enn å ha for lite penger. Fattigdom begrenser også menneskers mulighet til å leve et verdig liv. Hvert land fastsetter sin egen nasjonale fattigdomsgrense. I Norge regnes

fattigdom som inntjening mindre enn 60 prosent av medianinntekten. Medianinntekten er den midterste inntekten, ikke gjennomsnittsinntekten, av alle husholdninger i stigende rekkefølge. For å kunne skille mellom ulike grader av fattigdom, brukes begrepene absolutt fattigdom og relativ fattigdom.

o Absolutt fattigdom innebærer at man ikke dekker helt grunnleggende behov (mat, klær, hus).

o Relativ fattigdom er fattigdom sett i forhold til størstedelen av befolkningen i et land. Hvis du er fattigere enn de fleste andre i landet ditt, opplever du relativ fattigdom (FN-Sambandet).

Fattigdom i Norge handler i all hovedsak om relativ fattigdom. Det er viktig å erkjenne at også relativ fattigdom kan ha store konsekvenser for de som er rammet. Barn og unge som lever i lavinntektsfamilier får ikke de samme mulighetene som sine jevnaldrende. De mister blant annet muligheten til å delta på viktige sosiale arenaer og kan i større grad oppleve utenforskap. En dårlig økonomi gir også dårligere tilgang til sunne boliger, rekreasjonsmuligheter, sunt kosthold og tilgjengelighet til helsetjenester.

Sosiale helseforskjeller

Helse i den norske befolkningen er god, men gjennomsnittstallene skjuler store, systematiske forskjeller. Befolkningens helse følger en gradient. Det vil si at mennesker med høy utdanning og gode jobber i gjennomsnitt har bedre helse. Det er derfor et langsiktig mål i folkehelsearbeidet å redusere sosiale helseforskjeller, uten at noen grupper får dårligere helse. Det finnes en sosial helsegradient for de fleste helsemål, hvilket tyder på at det finnes noen felles, bakenforliggende og strukturelle årsaker til de sosiale ulikhetene i helse. Når også risikofaktorer for uhelse – som for eksempel helserelatert atferd – er systematisk sosialt skjevfordelt i befolkningen, må det også finnes sosialt skjevfordelte årsaker til atferden – årsakene til årsakene. Forebygging av sosiale ulikheter handler om å ta hensyn til hele denne årsakskjeden, og ikke bare de umiddelbare risikofaktorene som helseatferd, bomiljø og arbeidsmiljø. Skjevfordelingen av slike risikofaktorer skyldes fordelingen av økonomiske ressurser, utdanning og arbeid i befolkningen, og en strategi mot sosial ulikhet i helse må derfor også adressere disse strukturelle årsakene. (1)

Årsakene til sosiale helseforskjeller er mange og sammensatte, noe som gjør det vanskelig å ta tak i dem. Det vi tror er utfordringen, kan simpelthen være symptomer på andre ting. De siste års utvikling viser en økning i økonomiske forskjeller i Norge. Det er ikke bare de nederste i inntektshierarkiet – «de fattige» – som sakker akterut. Forskjellene ser ut til å øke langs hele inntektsskalaen. Den mest formuende tidelen av norske husholdninger disponerer om lag halvparten av den samlede formuen. Det er de unge voksne (18-34 år) som de siste årene utgjør den største gruppen med lavinntekt. Men lavinntekt øker også blant barnefamiliene. Vi har kunnskap om at sosial ulikhet i barneårene forplanter seg til dårligere helse og livskvalitet i voksen alder (2). Det finnes etter hvert også gode holdepunkter for at forhold i svangerskapet og tidlig barnealder har stor betydning for barnets helse senere i livet (3). Denne kunnskapen tilsier at vi i langt større grad enn i dag må ha fokus på, og prioritere, tidlig innsats. Når påvirkningsfaktorene både er mangfoldige og gjensidig virker på hverandre, er det viktig at vi i folkehelsearbeidet har et tydelig rammeverk som sikrer systematikk i møte med de folkehelsepolitiske utfordringene (4).

Kapittel 2 Befolknings sammensetning

2.1.1 Endring i folketall

2.1.2 Befolkningsframskriving eldre

Begrunnelse for valg av indikator: Lav tilflytting til kommunen, antall yngre synker og antall eldre øker. Kostratall viser at det har vært et kraftig fall i antall innbyggere 6-15 år fra 1 352 i 2004 til 1 158 i 2016. Dette er en reduksjon på 207 barn på 12 år. I prognosen ser man at tallet på innbyggere i alderen 6-15 vil falle med ytterligere 79 barn til 1 079 i 2022, før det vokser litt igjen frem mot 2030.

Vi får flere som er demente og multisyke, samt andelen yngre/arbeidsføre per eldre reduseres. Dette betyr på lengre sikt at det blant annet kan bli en stor utfordring å ha nok arbeidskraft til å gi nødvendig og verdig omsorg til eldre og pleietrengende.

Fram mot 2016 har det vært en vekst i innbyggertallet, men i årene etter har tallet flatet ut og hatt en svak nedgang. Dette skyldes hovedsakelig utflytting, som i stor grad skyldes konkursen ved Sydvaranger Gruve AS i 2015, som gjorde at flere hundre personer mistet jobben. I følge SSB sine befolkningsframskrivninger vil befolkningen i kommunen gå noe ned mot år 2025 (10 094 innbyggere) og etter det stige noe mot 2040 (10 326 innbyggere). Framskrivningen tar hensyn til tidligere utvikling, fødselsrater og flyttemønster, men tar ikke hensyn til samfunnsmessige endringer om kan føre til større befolkningsvekst. Andelen barn 0-17 år er lavere i Sør-Varanger 19,1 %, enn i landet som helhet, 21,1. Fylket ligger omtrent likt med kommunen. Framover vil andelen eldre over 67 år øke betraktelig, som vil gi økende utfordringer for helse- og omsorgstjenestene. Sør-Varanger har stor spredning antall nasjonaliteter. Kommunene har også de siste årene tatt imot en del flykninger som vi ser har utfordringer knyttet til blant annet integrering, økonomi og fysisk og psykisk helse.

2.1.1 Lav tilflytting til kommunen

Begrunnelse for indikator: Rekruttering av kvalifisert personell til kommunale fagstillinger, samt til kommende nye næringer (være i forkant).

Sør-Varanger har stor utskifting av befolkning, og om lag 500 personer flytter ut og 500 personer flytter inn hvert år. Dette kan føre til blant annet en lite stabil arbeidsstokk og vanskeligheter med å rekruttere kvalifisert fagpersonell. Gjennom god informasjon om, og markedsføring av, skal kommunen bidra til å trekke nye etableringer til kommunen. Det er særlig ønskelig å tiltrekke nasjonale og internasjonale kompetansemiljøer og kunnskapsnæringer og satse aktivt på rekruttering. Kommunen og næringslivet skal i fellesskap markedsføre Sør-Varangers potensial og kvaliteter.

Tall for den estimerte befolkningsutviklingen i kommunen fram til år 2040, viser at den totale arbeidsstokken vil reduseres med 600. I tillegg er arbeidsledigheten i Sør-Varanger lav, noe som gjør at både offentlig og privat sektor er avhengig av å klare og rekruttere kompetanse fra andre deler av landet eller utlandet. Ved en eventuell gruveoppstart blir dette særlig utfordrende, da Sydvaranger AS har uttalt at de regner med å ha 400 ansatte, som utgjør hele 700 ansatte med ringvirkninger. For å motvirke resultater av den demografiske utviklingen, har blant annet Sør-Varanger kommune og Sør-Varanger utvikling startet opp et prosjekt rettet mot rekruttering og bolyst.

2.1. Ressursmessige utfordringer for tjenestene på grunn av store geografiske avstander i kommunen

Begrunnelse for valg av indikator: Geografisk store avstander gir ressursmessige utfordringer til tjenesteutøverne og service for brukerne.

Det stilles krav til at kommunens tjenestetilbud både når det gjelder oppvekst, helse og kultur, skal være et likt tilbud både i by og bygd. Dette stiller store krav til den enkelt tjeneste, det være seg barnehage, skole, helsestasjon, kultur og idrett, barentshallene, og teknisk drift. Eksempler på dette er de små skoler i distriktene, som for eksempel får langt sjeldnere besøk av skolehelsetjenesten, enn skolene i sentrum. Likeledes mangel på tilbud til organisert og uorganisert aktivitet i distriktene og likeverdige skolebygg og utearealer.

Litt over 80 % av kommunens innbyggere bor på det som kalles Kirkeneshalvøya, som omfatter tettstedene Kirkenes, Hesseng, Sandnes og Bjørnevatn. Avstanden på strekningen er om lag 10 km. I kommunesenteret Kirkenes bor cirka 3500 personer. Dette betyr at den største andelen av befolkningen i kommunen bor relativt konsentrert, selv om kommunen har en geografisk stor utstrekning. Blant annet utgjør kommunens geografisk store utstrekning økt ressursbruk i mange kommunale tjenester. Kommunens areal er 3967 km².

2.5 Etnisk sammensetning

Begrunnelse for valg av indikator: Integrering av mange og ulike nasjonaliteter, ressurskrevende for tjenesteytere (barnehage, skole, helsestasjon).

Grupper som flytter fra et land til et annet utgjør ofte en minoritet som skiller seg fra majoritetsbefolkningen både fysisk og kulturelt. Disse gruppene vil kunne møte sosiale og økonomiske utfordringer og vanskeligheter uavhengig av årsakene til migrasjon. Mange mangler kunnskaper og ressurser, språklige og kulturelle koder og annet som den etniske befolkningen tar for gitt. Som følge av dette har enkelte innvandrergupper lavere sosioøkonomisk status, spesielt de første årene etter ankomst til nytt land. Det gjør dem spesielt sårbare, og det stiller i tillegg ressurs og kompetansemessige krav til barnehage, skole og andre tjenesteområder.

Den etniske sammensetningen blant innvandrere i Sør-Varanger kommune består av 44 ulike nasjonaliteter. Den største nasjonaliteten utgjør Russland med 365 innbyggere, etterfulgt av Syria og Finland med henholdsvis 140 og 130 innbyggere.

Kapittel 3 Oppvekst og levekårsforhold

3.1 Økende andel med lavinntekt

Barn i familier med lavinntekt

Begrunnelse for valg av indikator: Andel barn i familier med lavinntekt øker kraftig i Sør-Varanger.

I 2017 var landsgjennomsnittet for andel barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt på 10.7%, i Sør-Varanger 7.3 % (økning fra 3.7 i 2013). Når det justeres for lokale lavinntektsgrenser, så ligger Sør-Varanger på 11 %, 217 barn, (i 2013 var dette tallet 5.6) og landsgjennomsnittet på 9.2%. Andelen personer i husholdninger med lavinntekt siste år, er høyere i Sør-Varanger sammenlignet med både landsgjennomsnittet og tall for fylket som helhet, bortsett fra Vadsø (16.7 %). Sør-Varanger kommune kommer spesielt dårligere ut på grunn av mer enn dobling i prosentvis lavinntektsfamilier siden 2013.

Barn som lever i husholdninger med lavinntekt, skaper store sosiale ulikheter for disse barna og familiene. Dette får igjen store konsekvenser da Inntekt og økonomi er grunnleggende påvirkningsfaktorer for helse. Lav inntekt øker sannsynligheten for dårlig selvopplevd helse, sykdom og for tidlig død. Barn av eneforsørgere antas i tillegg å være en spesielt utsatt gruppe, både økonomisk og sosialt. Likhet i fordelingen av økonomiske ressurser påvirker potensielt andre samfunnsmessige forhold positivt. Man kan anta at stor økonomisk ulikhet i et samfunn kan lede til økt kriminalitet, kulturelle forskjeller og politiske konflikter mellom ulike grupper i samfunnet. Stor inntektsulikhet i en kommune kan være en pekepinn på at det også er store helseforskjeller i kommunen. De siste 30 årene har alle inntektsgrupper i landet fått bedre helse, men helsegevinsten har vært størst for personer med lang utdanning og høy inntekt. For eksempel har denne gruppen høyere forventet levealder enn personer med kortere utdanning og lavere inntekt.

3.3 Andel eneforsørgere og barn av eneforsørgere

Begrunnelse for valg av indikator: Eneforsørgere antas å være en potensielt utsatt gruppe. Eneforsørgere er ingen ensartet gruppe, men for enkelte kan det utgjøre en økonomisk belastning å være eneforsørger, enten dette er et resultat av familieoppløsning eller ikke. Analyser viser at eneforsørgere ofte har lavere inntekt enn husholdninger med flere voksne medlemmer. Enslige forsørgeres levekårsproblemer kan være av stor betydning både for deres egen og deres barns psykiske og fysiske helse. Barn av eneforsørgere henger tett sammen med andel eneforsørgere, og antas å være en potensielt utsatt gruppe, både økonomisk og sosialt. Eneforsørgere har ofte mindre ressurser i form av dårligere økonomi og mindre tid til barna. Dette kan igjen føre til at barna ikke kan delta i sosiale aktiviteter, og kan føre til økt forekomst av psykiske helseproblemer.

Sør-Varanger ligger litt høyere enn landet som helhet men noe lavere enn Finnmark fylke når det gjelder andel eneforsørgere. Antallet eneforsørgere i 2018 var 170 personer. I Sør-Varanger er 19,7 % barn av eneforsørgere. Dette utgjør et antall på 393 barn. Sør-Varanger kommune ligger her høyere enn både landet som helhet og Finnmark fylke. Det at nesten 400 barn er barn av eneforsørgere, og kan være i en risikogruppe, er noe som bør vurderes i kommunens arbeid.

3.6 Sykefravær, trend de siste år

Begrunnelse for valg av indikator: Høyt sykefravær i Sør-Varanger kommune, som organisasjon, og høy andel uføre kvinner mellom 45-66 år i Sør-Varanger. Sykefraværet i Sør-Varanger kommune, som organisasjon, er så langt i år (01.01.19-30.09.19) på 10,1%. Per 31.12.18 var fraværet på 9,1% og i september måned på 11,2%. Hovedtyngden av sykemeldte er kvinner. Helse og barnehager har høyeste sykemeldingstall. Sør-Varanger kommune som helhet, har i tillegg høye tall på andelen kvinner i aldersgruppen 45-66 år som mottar uføreytelser. Denne er på 26,1 % i perioden fra 2015-2017 og landet som helhet 19,9 % og Finnmark fylke 21,4 %.

Sykefraværet i Sør-Varanger kommune, som organisasjon, var pr. 31.12.17 på 8,2% og 31.12.16 9,4%. Vi ser at det svinger noe med høyeste tall i januar på 10,1% og lavest i august med 8,5%.

Det egnemeldte sykefraværet har hatt en jevn nedgang i løpet av året fra 2,3% i januar til 1,4% i desember. Det er det legemeldte fraværet med 17 dager eller mer som har økt (+1,3).

Blant alle arbeidstakere i Sør-Varanger som helhet, var det legemeldte sykefraværet i første kvartal 2019, 6.7 %. Det legemeldte sykefraværet har de siste årene stort sett ligget mellom 4.4 % og 6.7 %. Det er også sesongvariasjoner gjennom året. Dette tallet er ikke mye høyere enn sammenlignbare kommuner i Finnmark.

Når det gjelder andelen som mottar uføreytelser ved varig uførepensjon, er forskjellene ikke markant forskjellige hos andre grupper enn kvinner 45-55 år. Dersom vi sammenlikner med mottakere av uføreytelser i aldersgruppen 30-44 år, ligger Sør-Varanger litt høyere enn landet og Finnmark.

3.7.1. Arbeidsledige, andel under 30 år

Begrunnelse for valg av indikator: Høy arbeidsledighet 15-29 år.

Arbeidsledige er en utsatt gruppe og arbeidsledighet virker oftest negativt inn på helsetilstanden (FHI). I følge NAV Sør-Varanger har det vært relativt lav arbeidsledighet over lang tid i Sør-Varanger, bortsett fra aldersgruppen 15-29 år. Den store andelen arbeidsledighet hos ungdom 15-29 år, kan være forenlig med stor andel frafall i videregående skole og mangel på lærlingearbeidsplasser. For mange ungdommer forblir i denne gruppen for lenge uten hjelpetiltak fordi det er vanskelig å fange de opp, med det resultat at negative helsefaktorer får manifestere seg. Den største gruppen av unge arbeidsledige i Sør-Varanger har ofte problemstillinger rundt psykisk helse, rus og mangel på initiativ.

Deltakelse i arbeidslivet er viktig for levekårene i vårt samfunn. Gjennom arbeid får vi brukt våre ressurser, vi inngår i et sosialt fellesskap og vi er i stand til å forsørge oss selv. Det å være i arbeid er altså bra for helsen i seg selv, og arbeidsplassen er en viktig folkehelsearena for å nå den yrkesaktive delen av befolkningen.

3.10 Trekk ved læringsmiljø og elevprestasjoner

Begrunnelse for valg av indikator: Utenforskap, frafall og manglende inkludering, på bakgrunn av økende forskjeller i elevmassen (faglig, fysisk, psykisk, sosioøkonomisk) og foreldres bakgrunn.

Trivsel og livskvalitet er viktige faktorer for god helse. Ungdom i Sør-Varanger beskriver selvopplevd helsetilstand dårligere enn ungdom i resten av landet. Samtidig som grunnleggende elevprestasjoner (lesing og regning i 5. og 8. klasse) viser dårligere resultater enn landet. Selvopplevd helse er en indikator på både psykisk og fysisk helseopplevelse, og henger sammen med egen opplevelse av mestring og trivsel. Resultatene i elevprestasjoner er varierende mellom årskull, men større utfordring er det at det er veldig varierende mellom jenter og gutter. Vi ser en klar trend på at guttene ikke tilegner seg de forventede grunnleggende ferdighetene. Dette er en klar lokal og nasjonal tendens som vi ser igjen i flere kartlegginger. Gutter trives godt på skolen, men de er mindre motiverte og presterer dårligere. Dette kan være med å danne grunnlag for utenforskap, manglende inkludering og uhelse. I tillegg opplever Nav en økning blant lavinntektsfamilier der forskjellene øker og skaper ulikheter. Blant lavinntektsfamilier er særskilt flyktninger med mange barn men også Russiske familier der bare en jobber og den andre velger å være hjemmeværende.

Ulikhet i fordelingen av økonomiske ressurser påvirker flere samfunnsmessige forhold negativt. Man kan anta at stor økonomisk ulikhet i et samfunn kan lede til økt kriminalitet, kulturelle forskjeller og politiske konflikter mellom ulike grupper i samfunnet. Stor inntektsulikhet i en kommune kan være en pekepinn på at det også er store sosiale helseforskjeller i kommunen.

NAV Ser også at det er flere andre årsaker, men mangler dokumentasjon. Økt kredittkortgjeld, økt utstyrskrav allerede fra tidlig barn osv., kan bidra til at lavinntektsfamilier blir en marginal gruppe med økt risiko for utenforskap.

Begrunnelse for valg av indikator: Mye ressurser til spesialundervisning til få elever (andel med spesialbehov er på landsgjennomsnittet).

Grunnleggende ferdigheter i regning og lesing samt faglig nivå i engelsk måles på 5.- og 8.-trinn. Resultatene er varierende mellom årskull, men større utfordring er det at den er veldig varierende mellom jenter og gutter. Vi ser en klar trend på at guttene ikke tilegner seg de forventede grunnleggende ferdighetene. Dette er en klar lokal og nasjonal tendens som vi ser igjen i flere kartlegginger. Gutter trives godt på skolen, men de er mindre motiverte og presterer dårligere. Langt flere gutter enn jenter har spesialundervisning, og tiltakene settes inn sent når behovene er blitt store.

Leseferdigheter på laveste mestringsnivå er alarmerende høyt på grunnskolen. En av skolens aller viktigste oppgaver er å hjelpe elevene til å bli gode lesere. Å kunne lese er en verdi i seg selv, for opplevelse, engasjement og identifikasjon. Det er også et nødvendig grunnlag for læring i de fleste fag og forteller noe om hvor godt elevene mestrer leseferdigheter og tekstforståelse. Regning og lesing er en basisferdighet som er viktig i videre utdanningsløp og arbeidslivet. Denne kunnskapen er en viktig predikator for utvikling av sosial ulikhet i helse.

3.10.3 Hvor mange elever fullfører videregående skole

Begrunnelse for valg av indikator: Frafallet i videregående skole er høyere enn i landet som helhet, og mangel på integrering av borteboende elever.

Sør-Varanger ligger fortsatt på topp når det gjelder frafall i videregående skole med 32% frafall, høyere enn landet som helhet og fylket. Frafallet er generelt større for yrkesfaglige enn studiespesialiserende retning.

Foreldrenes utdanningsnivå har sammenheng med fullføring av videregående utdanning. For Sør-Varanger kommunes vedkommende, ligger forskjellene betydelig høyere enn resten av landet når det gjelder drop-out og foreldres utdanningsnivå. Det er veldokumenterte sammenhenger mellom utdanningsnivå, materielle levekår og helse. Utdanning, og særlig det å fullføre en grunnutdanning, er en avgjørende ressurs for å sikre god helse gjennom livsløpet. Det er sosial ulikhet i frafall fra videregående skoler i Norge. Personer som ikke har fullført videregående utdanning er mer utsatt for levekårs- og helseproblemer som de som har valgt å ikke ta mer utdanning etter fullført ungdomsskole.

Frafall i videregående opplæring reduserer mulighetene i arbeidsmarkedet, øker risikoen for uføretrygd og gir dårligere levekår og helse (Falch, 2009; De Ridder, 2013). Studier har vist sammenheng mellom frafall i skolen og psykiske helseproblemer, slik som problematisk rusmiddelbruk, angst og depresjon, samt ulike atferdsforstyrrelser (De Ridder, 2012). Gener og miljø forklarer omtrent like mye for fullføring av videregående skole, viser en metaanalyse av 21 tvillingstudier (Branigan, 2013; McGue, 2017).

Kapittel 4 Miljø

4.2 Drikkevannskvalitet

Begrunnelse for valg av indikator: Manglende reserveløsning for vannforsyning for en stor andel abonnenter.

Sør-Varanger kommune drifter i dag 10 vannverk og 103 km med vannledninger. Hovedverket ved Sandnes forsyner tettstedene Sandnes, Bjørnevatn, Hesseng og Kirkenes, som står for om lag ¾ av kommunens innbyggere. Ukentlig utføres det kvalitetskontroller ved vannverkene, hvor analyseprøvene blir sendt til Laboratoriet. Året 2017 var preget av en vannlekkasje ved hovedledningen. Denne hendelsen satte områdene Bjørnevatn, Hesseng og Sandnes uten vann i nærmere 2 døgn. Folkehelseprofilen bærer preg av dette. Reservevanns løsning for dette området står høyt oppe på prioriteringslisten hos kommunen.

Tilgang på tilstrekkelige mengde rent vann til drikke og matlaging er avgjørende for folkehelse. Det er òg avgjørende for næringslivet og alle andre samfunnsfunksjoner. I hovedsak har folk i Norge tilgang på drikkevann som er tilfredsstillende både i mengde og kvalitet, men gammelt og dårlig ledningsnett, klimaendringer og en endret tryggingssituasjon gjør at det er nødvendig å øke bevisstheten og oppgraderingstakten i kommunene for å unngå framtidige problem.

4.8 Inneklima i skoler og barnehager og offentlige bygg

Begrunnelse for valg av indikator: Dårlig inneklima i eldre kommunale bygg.

Sør-Varanger kommune har en bygningsmasse bestående av flere eldre bygg, men også en del bygg som er satt opp i de siste 30 årene. Hvert bygg har en dedikert byggher som har til ansvar å følge opp det byggetekniske, samt mindre forefallende arbeid. De fleste eiendommene i kommune har et ventilasjonsanlegg med filtrering, men bla. Rådhuset og møteplassen (gamle biblioteket) mangler dette, noe som gjør at korrigerende tiltak som «storm-lufting» må til, under f.eks. møtevirksomhet i mindre møterom.

Godt inneklima er viktig i alle typer bygninger, og et godt inneklima bør være tilfredsstillende med hensyn til både temperatur, luft, støy, lys og stråling. Det er påvist en sammenheng mellom det å oppholde seg regelmessig i hus med fukt eller mugg og økt forekomst av luftvegsplager som astma, allergi og luftvegsinfeksjoner. Fuktskader og muggsoppvekst har de senere år blitt vektlagt som risikofaktorer i arbeidet med å forebygge inneklimarelaterte helseplager, men en vet lite om bygningsmessige forhold og eksponeringssituasjoner som er avgjørende for inneklimaet i Norge.

4.9 Farlige og utsatte veistrekker

Begrunnelse for valg av indikator: Mangel på parkeringsbestemmelser vanskeliggjør forsvarlig brøyting i sentrum (skille vei/fortau).

Utgangspunktet er at myke trafikanter skal ha en trygg vei hvor de kan gå eller sykle på tur til og fra skole eller andre gjøremål. Vinterstid opplever myke trafikanter ofte å måtte gå ute i veibanen grunnet utydelig skille mellom vei og fortau. Årsaken til dette er mangel på parkeringsbestemmelser, som vanskeliggjør brøyting i sentrumsområder.

- Hans Væggersvei (ingen fortau/gang- og sykkelvei). Barn må bruke fylkesvegen på store deler av skolevegen. Brukes av skolebarn fra Prestøya og deler av Haganes. Skiller ikke fotgjengere og kjøretøy. I krysset E6/Hans Væggersvei mangler det gangfelt, slik at fotgjengere kommer seg over veien. Dem blir stående å vente på en mulighet å krysse veien.
- Parkveien
- Kongens gate
- Presteveien
- Storgata
- Fearnleys gate
- Langs Presteveien fra kryss med Klavenessgate og til kryss med Kirkegårdsveien er det i tillegg stor utfordring med parkering. Det er observert «vill» parkering i droppsonen, på fortau, og langtidsparkering på parkeringsplassen på taket (folk har bilene sine parkert der i flere dager). Dette fører til trafikkfarlige situasjoner og hindrer brøyting.
- Håbet, det bor ca. 8 barn nå i boligfeltet på Håbeth, som må komme seg hver dag til Sandnes skole. Fra høsten 2019 begynner de på den nye skolen (Sandnes/Bjørnevatt skole). De er nødt til å bruke Fv885 som en skolevei. Denne veien ansees som en veldig farlig vei for myke trafikanter i forhold til trafikksikkerhet, derfor tilbyr Sør-Varanger kommune skoleskyss til disse barna ved å betale taxi for dem. Boligfeltet er i stadig vekst, derfor tilrettelegging for myke trafikanter er nødvendig.

Utgangspunktet er at eleven skal ha en trygg vei hvor de kan gå eller sykle til skolen. Reglene om ordinær skyss trer inn når det er mer enn 4 km fra hjemmet til skolen. For førsteklasinger er grensen to kilometer. Det er flere områder i kommunen som har strekninger som kan defineres som «farlig skolevei» for ulike grupper av elever. Trafikksikkerhetsutvalget har utarbeidet en plan med strategier, målsetninger og tiltak.

Begrunnelse for valg av indikator: Ikke tilstrekkelig vedlikehold på kommunale veier/fortau sommerstid. Manglende rensk og vedlikehold av fortau vil gjøre det mer utfordrende for myke trafikanter og for å oppnå universell utforming. De samme utfordringene vil vi se langs veger med dårlig drenering. Dette merkes spesielt i vårløsningen.

Kravet om universelt utformede fortau og tilrettelagte veier for gående er et lovkrav. Dersom dette ikke vedlikeholdes vil det å ferdes ute i trafikkerte områder kunne bli vanskelig og farefullt. Viktigheten er derfor stor av at fortau og veistrekker til enhver tid er godt drenert og vedlikeholdt. Dette er også av stor betydning for å få flere til å gå eller sykle, og på den måten øke en kultur for å gå eller sykle.

4. 14 Frivillige organisasjoner

Begrunnelse for valg av indikator: Mangel på frivillige innen helse, omsorg og velferd. Samfunnet står i årene som kommer overfor store utfordringer på helse- og omsorgsfeltet. Høyere levealder, en større andel eldre i befolkningen, endringer i sykdomsbildet og nye brukergrupper stiller statlige myndigheter, kommuner og frivillig sektor overfor nye behov og forventninger. Dette gir også nye muligheter for å utvikle samarbeidet mellom offentlig og frivillig sektor, møte nye behov med nyskapende aktiviteter og engasjere enda flere til frivillig innsats. På helse- og omsorgsfeltet er det et stort behov og potensial for å ta i bruk samfunnets samlede ressurser for å beholde og utvikle et godt velferdssamfunn: ressursene som ligger hos brukerne selv, deres familier og sosiale nettverk, i nærmiljøet og i lokalsamfunnet.

Sett i lys av Sør-Varanger kommunes framskrivning av befolkningssammensetning, med flere eldre enn landsgjennomsnittet og nedgang i antall fødsler, vil det i framtiden være et stort behov for frivillige innen helse og omsorgssektoren.

4.17 Omfang av sosiale møteplasser, aktivitetsplasser, lekeplasser

Begrunnelse for valg av indikator: Mangel på møteplasser for ungdom, samt tilbud og tilgjengelighet for kollektivtransport

Nærmiljøundersøkelsen med ungdom i aldersgruppen 12-20, påpeker at trivsel for ungdom det er å møtes. Møteplasser defineres som steder der ungdom kan henge, slenge eller bare være, uformelt og sammen. Slike møteplasser i Sør-Varanger omfatter Basen ungdomsklubb, biblioteket, kinoen, svømmehallkafeen.

På forespørsler om ungdom er fornøyd med lokalmiljøet sitt, svarer ungdom at de er mindre fornøyd enn landsgjennomsnittet. Disse undersøkelsene tar også med andre organiserte tilbud, og vi ser at lokaler for å treffe andre ungdom, er der kommunen skårer dårligst. (Nærmiljøundersøkelsen, Ungdataundersøkelsen). Ungdom rapporterer også om manglende muligheter for å komme seg til aktiviteter, og påpeker at kollektivtilbudet er for dårlig.

Når det gjelder utendørs treffplasser, har Sør-Varanger kommune den senere tid (siste 5 år) fått flere arena der ungdom kan treffes. Tufteparken aktivitetspark ved skileikanlegget, skytterhusfjellet, ble etablert i 2015 og Bugøynes Tuftepark i 2017, Kirkenes utendørs volleyballbane i Paviljongparken ble etablert i 2018 og kirkenes aktivitetspark ved Barentsbadet/Kirkenes skole, ble etablert i 2019. I tillegg finnes det flere ballbinger og skileikanlegg rundt i kommunen. Også kommunens torg er i prinsippet en møtearena, men dessverre lite i bruk av både ungdom og voksne. Torget er kun en åpen plass og innbyr trolig ikke som aktivitets eller møteplass. Kommunen har flere parker i sentrumsnære omgivelser, som ikke benyttes i stor grad.

Når det gjelder voksne og eldre har vi dessverre ingen statistikk eller levekårsundersøkelse på dette.

Kapittel 6 Helserelatert adferd

6.1-4 Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet

Begrunnelse for indikator: Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet og andel voksne og barn som er fysisk aktive minimum 30/60 minutter per dag, samt inaktivitet og skjermtid

Det er mye gevinst å hente på fysisk aktivitet, både fysisk, psykisk, mentalt og emosjonelt. Det er særlig gevinst å hente på å få de som er helt inaktiv til å bli litt aktiv. Skjermtid ligger høyt særlig blant de unge i Sør-Varanger kommune, over landsgjennomsnittet.

Regelmessig fysisk aktivitet i barne- og ungdomsårene er viktig for normal vekst og utvikling. Det virker også positivt på den psykiske helsen, konsentrasjon og læring. Regelmessig fysisk aktivitet i ungdomsårene ser også ut til å være viktig for å skape gode vaner for resten av livet. Fysisk aktivitet er viktig i forebygging av en rekke plager og sykdommer som overvekt og fedme, type 2-diabetes, hjerte- og karsykdommer, muskel- og skjelettplager og enkelte kreftformer. Overvekt og fedme er i ferd med å bli et stort helseproblem i de fleste land, også i Norge. Overvekt hos gutter og jenter i Sør-Varanger ved sesjon, (17 år) ligger høyere enn landsgjennomsnittet. Det samme gjelder for kvinner målt ved førstegangsvangerskapskontroll. Ungdata-undersøkelser viser at skjermtid hos

skoleelever, utenom skoletid, i Sør-Varanger ligger høyere enn landet som helhet. Utviklingen siden 2016 har vært økende.

6.16 Vold og kriminalitet

Begrunnelse for indikator: Økende rus blant unge og vold generelt.

Sør-Varanger har redusert voldshendelsesstatistikken fra å ha ligget ganske høyt for en del år siden. (2014, 12 % til 8,3 % i 2018). Imidlertid er det nok fortsatt en del mørketall. Blant annet rapporterer Nora senteret stadig høye tall rundt familievold. Når det gjelder narkotiske stoffer rapporterer politiet om en økning siste år av tilfeller av narkotika hos unge ungdommer, ungdomsskole og videregående skole.

Politiet fokuserer nå mye på forebyggende arbeid. Dette skal være kunnskapsbasert, det vil si at utfordringsbildet lokalt skal tas i betraktning når man planlegger og setter opp fokusområder lokalt i distriktet. Justisdepartementet har lagt nasjonale føringer om at det skal være økt fokus på voldtekt og overgrep, vold begått av barn under 18 år, prioritert vold (grov vold) og familievold. I disse gruppene er det sannsynligvis høye mørketall. Det blir for tiden ført nasjonale kampanjer på disse områdene og dette er også et fokus lokalt. Mange saker avdekkes seint, gjerne mange år etter overgrep har blitt begått. I saker som omhandler barn er det nå krav om tilrettelagte avhør, det vil si at barn som er vitne eller fornærmet i en sak må til Barnehuset i Tromsø eller Kirkenes, for å avhøres av ansatte som er spesielt trent til dette. Det brukes mye ressurser på dette.

Det sees en økning i antall unge rus-saker. En mulig forklaring på dette er økt fokus og kompetanse på disse sakene hos politiet. I tillegg gir mer åpenhet i samfunnet om det som tidligere har vært tabubelagt, lavere terskel for å melde fra til politiet. Det er derfor ikke sikkert at det er en reell økning i forekomst. Det har også vært et økt fokus på dette internt i Kirkenes og det er nå dannet en nettpatrulje- hvor folk kan melde på nett, som igjen gjør terskelen for å melde saker og bekymringsmeldinger lavere. Synlighet er viktig, også på det digitale fora.

Kapittel 7 Helsetilstand

7.1. Forekomst av livsstilssykdommer

Begrunnelse for indikator: Høy forekomst av overvekt med påfølgende livsstilssykdommer

Det er en høy forekomst av livsstilssykdommer i Sør-Varanger, godt over landsgjennomsnittet. Mange av de overnevnte indikatorene er direkte eller indirekte knyttet til senere sykdom eller alvorlighetsgraden ved denne. Det vil også si at mye av sykdomsbyrden i stor grad kan forebygges sykdom eller bedre prognosen. Mange av risikofaktorene er de samme, noe som gjør enkelte grupper mer sårbar. Det betyr også at forebygging er nokså universelt og tiltak man gjør for å hjelpe en «gruppe» med sykdommer, også vil forebygging sykdom og øke livskvaliteten bredt i befolkningen.

Eksempler på forebyggbare sykdommer

Overvekt og fedme

Sør-Varanger kommune ligger på bekymringsfulle nivåer når det gjelder overvekt og fedme i befolkningen, samt røykrelaterte sykdommer som hjerte- og karsykdommer og kols. Selv om hjertesykdommer stadig går nedover i antall – både på grunn av bedre og raskere intervensjon, og fordi antallet røykere reduseres samtidig som mange lever sunnere.

Når det gjelder overvekt og fedme utgjør dette et større folkehelseproblem i Sør-Varanger enn på landsbasis, selv om vi ligger noe lavere enn fylkesgjennomsnittet. Overvekt og fedme ser ikke ut til å være synkende hos ungdom, tall sammenliknet i tidsrommet 2011-2017. (Ungdataundersøkelser).

Legemiddelbehandlet diabetes type 2

Når det gjelder legemiddelbehandlet diabetes type 2, er utviklingen i Sør-Varanger økende, samtidig som kommunen ligger høyere sammenliknet både med Finnmark som helhet og landet for øvrig. Viktigste årsak til diabetes type 2 er overvekt.

Hjerte og karsykdommer

Også tabellen på hjerte- og karsykdom i Sør-Varanger ligger høyt, det gjelder også sammenliknet med Finnmark. Utbredelsen av hjerte- og karsykdom kan gi informasjon om befolkningens levevaner. Det har vært nedgang i forekomst av hjerte- og karsykdom de siste tiårene, men utbredelsen av risikofaktorer som røyking og fysisk inaktivitet tyder på at lidelsene fortsatt vil ramme mange. Spesielt gjelder dette Finnmark og Sør-Varanger.

Andelen røykere både blant ungdom og voksne har gått markant ned fra årtusen-skiftet til i dag. Samtidig har andelen i befolkningen som snuser, gått opp. Når det gjelder røyking hos kvinner, har det i Sør-Varanger vært en markant nedgang over lang tid slik at statistikker nå er ganske lik resten av landet og lavere enn gjennomsnittet i fylket.

Muskel- og skjelettsykdommer og -plager

Samlet sett er muskel- og skjelettsykdommer den diagnosegruppen som plager flest og koster mest, selv om de fleste tilstandene ikke medfører betydelig overdødelighet⁵¹. I Norge er diagnosegruppen muskel- og skjelettsykdommer den vanligste årsaken til sykefravær og uførhet. Muskel- og skjelettskader, -sykdommer og -plager omfatter en lang rekke ulike tilstander som har det til felles at de er forbundet med smerte og eventuelt nedsatt funksjon knyttet til muskel- og skjelettsystemet. Risikofaktorer, og dermed også mulighetene for forebygging, avhenger av diagnose. Sett under ett har mange typer muskel- og skjelettsykdommer og -plager sammenheng med økende alder, stillesittende livsstil og til dels overvekt. Muskel- og skjelettsykdommer er vanligere hos personer med lav sosioøkonomisk status. Risikofaktorene for muskel- og skjelettsykdommer varierer, men fysisk aktivitet og redusert røyking kan sannsynligvis bidra til å forebygge flere av disse tilstandene. De fleste vil i løpet av livet ha plager eller sykdommer knyttet til muskel- og skjelettsystemet. Muskel- og skjelettsykdommer er en viktig årsak til redusert helse og nedsatt livskvalitet, og en av de vanligste årsakene til sykefravær og uføretrygd.

Et stort antall hofte-, ryggvirvel- og håndleddsbrudd skyldes osteoporose, og antall brudd er forventet å øke ettersom det blir flere eldre i befolkningen.

Når det gjelder statistikk for Sør-Varanger, ligger kommunen ganske likt med landet i prosentandel muskel og skjelettplager, og en del lavere enn resten av Finnmark.

Kreft

For de aller fleste kreftformene øker risikoen kraftig med alderen, og mer enn 85% av krefttilfellene hos kvinner og 90% hos menn oppstår etter 50 årsalder. Testikkelkreft og livmorhalskreft er blant de få kreftformene som opptrer hyppigst i yngre aldersgrupper. Antall krefttilfeller øker og vil fortsette å øke fram mot 2025. Hovedårsakene er økt levealder og større befolkning. Den akkumulerte risiko for

å utvikle en kreftform i Norge før fylte 75 år utgjør for kvinner 29,6 % og for menn 36,0%. Det var over fire ganger så høy forekomst av prostatakreft i 2016 som på 1950-tallet. Antallet tilfeller av føflekkreft øker over hele verden, og vi i Norge er på verdenstoppen. Forekomsten av brystkreft har økt betydelig de siste tiårene, og i 2016 var det dobbelt så mye brystkreft blant norske kvinner som i 1957. Overlevelsen har imidlertid blitt gradvis bedre, og nesten 9 av 10 kvinner som rammes lever fem år etter diagnosen.

Selv om kreftrisikoen har økt, har dødeligheten av kreft samlet sett vært relativt stabil de siste tiårene. Omtrent 70% av alle kreftpasientene overlever sin kreftsykdom i minst fem år etter at de har fått diagnosen. Lungekreft er den kreftformen som tar flest liv til sammen blant kvinner og menn. For lungekreft er det fremdeles økning i dødeligheten blant kvinner. Dødeligheten er litt høyere for kvinner opp til 60-årsalderen, mye på grunn av brystkreftdødelighet. Etter dette har menn den høyeste dødeligheten, som i hovedsak skyldes prostata- og lungekreft. Totalt sett er dødeligheten av kreft nær 50% høyere blant menn enn kvinner.

Sør-Varanger ligger ganske likt med landet i totalt antall nyoppdagede krefttilfeller, samlet for begge kjønn.

Kols

Befolkningens bruk av sykehustjenester kan gi en viss pekepinn på viktige trekk ved så vel helsetjenester som helsetilstand i kommunene. Sykehusinnleggelse kan gi innsikt i problematikken rundt utbredelse av både sykdom og bakenforliggende risikofaktorer, og kan bidra med verdifull informasjon for å få oversikt over helsetilstanden i befolkningen. Sykehusinnleggelse kan i tillegg være en indikator på potensialet for forebyggende innsats. KOLS er en sykdom som kan gi betydelig funksjonsnedsettelse. Røyking er den vanligste årsaken til KOLS, og forklarer to av tre tilfeller. Risikoen øker med økende tobakksforbruk og antall år man har røyket. Personer som arbeider i et miljø med blant annet kvartsstøv og metallholdige gasser, eller som arbeider i gruver og tunneler, har også økt risiko for KOLS. Det er også mulig at utendørs forurensing, fysisk inaktivitet og kostholds faktorer kan påvirke risikoen, men her er det mangelfull kunnskap. KOLS-pasienter har økt risiko for å få flere andre sykdommer samtidig. Eksempler er hjerte- og karsykdom, lungekreft, depresjon og beinskjørhet. Har man først utviklet KOLS, kan ikke behandling reparere den tapte lungefunksjonen. Røykestopp kan bremse forverring av sykdommen og ytterligere tap av lungefunksjon.

Når det gjelder kols og astma, ligger Sør-Varanger høyere enn landet for øvrig, og likt med Finnmark som helhet.

Begrunnelse for indikator: Til dels alvorlige og psykiske helseproblemer hos flyktninger, og sen avdekking.

Kommuneoverlegene og flyktningetjenesten tilkjenner med uro en økende utfordring med flyktningbarn med psykiske problemer og traumer som ikke er blitt oppdaget. Disse flyktningbarna blir enten fanget opp sent, kanskje på videregående skole, og hjelpeapparatet har da enten ikke ressurser eller kompetanse på området. Det dreier seg ofte om store psykiske traumer eller andre store psykiske problemer. Man ser at hjelpeapparatet ikke greier å fange opp disse barna tidligere, og heller ikke foreldrene bringer inn disse barna for hjelp. Både fordi foreldre ikke har forståelse for at barna trenger hjelp, fordi foreldre har nok med egne problemer, og fordi psykisk helse i stor grad er mer tabubelagt enn i Norge.

Legetjenesten og flyktningetjenesten påpeker at dette er et økende problem, og at noe må gjøres all den tid kommunen stadig får flere familier med mange barn. Dette tilsier at vi får stadig flere flyktningsbarn som er i denne kategorien.

Begrunnelse for indikator: Økende andel eldre med store hjelpebehov, eksempelvis demensutvikling. Kostratall for Sør-Varanger kommune 2017, viser at kommunen ligger høyere enn landsgjennomsnittet i eldre over 67+. Prognostisk sett vil en svært stor gruppe av disse eldre utvikle demens og bli pleietrengende. Denne gruppen trekkes fram som en stor og utfordrende gruppe for kommunen både når det gjelder pleiepersonell og kapasitet på sykehjemsplasser og egnete boenheter. Kommuneoverlege/legetjenesten, er bekymret og ser med uro på at brukergruppene i eldreomsorgen blir stadig eldre og tyngre. Man mener å se et tydelig skille etter samhandlingsreformen kom, da stadig sykere pasienter blir skrevet ut fra sykehus til sykehjem/hjemmebasert omsorg.

Demens er en økende utfordring og apparatet i kommunen verken godt nok, eller godt nok koordinert i forhold til denne målgruppen. Nasjonale tall tilsier at rundt 80% av sykehjemspasienter på langtidsavdeling er demente. Forekomsten av demens øker med stigende alder. I aldersgruppen 70-74 år har 5% demens, og ca.15 % av de over 75 år. I gruppen over 90 år har rundt 35% demens.

7.2 Befolkningens trivsel, mestringsnivå og selvopplevd helse

Begrunnelse for indikator: Ungdom rapporterer om negativ selvopplevd helse og psykiske symptomer og plager
Trivsel og livskvalitet er viktige faktorer for god helse. Ungdom i Sør-Varanger beskriver selvopplevd helsetilstand dårligere enn ungdom i resten av landet. Selvopplevd helse er en indikator på både psykisk og fysisk helseopplevelse. Ungdom i Sør-Varanger beskriver økende plager med depressive symptomer. Det vil være naturlig å tenke at dette bildet også henger sammen med rapportering av dårlig selvopplevd helse.

Depressive symptomer hos barn og unge er høyere i Sør-Varanger enn i landet for øvrig og tallet er økende ifølge ungdomsundersøkelser. Dette er bekymringsfullt, selv om vi ser at det blant ungdom i Sør-Varanger er de lettere psykiske symptomer og ikke lidelser, som dominerer. Angstlidelser hos ungdom er økende i hele aldersgruppen, både Sør-Varanger, fylket og landet som helhet.

Både skolehelsetjeneste og oppvekst rapporterer om samme funn, og at det er jenter som i størst grad sliter med stress, prestasjonsjag og negativ selvopplevd helse.

Vår referanse:	Sør-Varanger 22.11.19 Click here to enter text.
Arkivkode:	
Saksbehandler:	John H. Jakobsen
Deres referanse:	
Dato:	26.11.2019

Rapport

fra prosessmøtet i Sør-Varanger kommune 22.11.2019

1. Bakgrunn

Sør-Varanger kommune har utarbeidet et datagrunnlag som omfatter helsetilstand og påvirkningsfaktorer på 87 sider. Arbeidet med dette grunnlagsdokumentet/databasen har fulgt Helsedirektoratets veileder. Dette arbeidet skal rulleres hvert fjerde år (jfr Folkehelseloven §§5-6, jfr Plan og bygningsloven §10-1).

Kommunen har også laget en Folkehelseoversikt - Utfordringsfaktorer 2020-2024 på grunnlag av grunnlagsdokumentet/databasen på 18 sider. Denne oversikten bør rulleres årlig i forkant av kommunens budsjettprosess, som en del av det løpende oversiktsarbeidet og inngå som en del av kommunens øvrige planarbeid (jfr. Forskrift om oversikt over folkehelsen §4).

Folkehelseoversikten er utarbeidet av en tverrsektoriell arbeidsgruppe og omfatter de 23 viktigste utfordringene innen folkehelse i Sør-Varanger kommune.

Det følger av Folkehelselovens §6 (jfr. Plan og bygningslovens §10-1) at folkehelseoversikten skal inngå som et grunnlag for kommunens planstrategi. I denne sammenheng er representanter for folkevalgt og administrativ ledelse, sammen med representanter fra sivilsamfunnet invitert til en bred drøfting av Folkehelseoversikten. Hensikten med drøftingen er å krystallisere ut viktige strategiske områder for folkehelsearbeidet.

Sør-Varanger kommune inviterte 40 personer til et prosessmøte den 22.11.2019 for å gjennomføre en prioritering av de overnevnte områdene i folkehelseplanen.

33 representanter fra administrasjonen, politikere, organisasjoner, frivillige og elevrepresentanter møtte opp for å delta på denne prioriteringen.

Tor Ivar Karlsen og John H Jakobsen ledet prosessen.

3. Agenda for møtet

kl. 09.00-09.15	Velkommen og presentasjon	Håvard Lund Planssjef / ass. Rådmann
kl. 09.15-09.50	Folkehelse i kommunal planlegging - prosessen	Tor-Ivar Karlsen
kl. 09.50-10.00	Pause	
kl. 10.00-11.00	Gjennomgang av folkehelseutfordringer	Kjerstin Møllebakken Folkehelsekoordinator
kl. 11.00-11.30	Pause med mat	
kl. 11.30-12.15	Prioriteringsrunde 1 (inkl. pause)	John H. Jakobsen/Tor Ivar Karlsen
kl. 12.15-13.00	Prioriteringsrunde 2 (inkl. pause)	John H. Jakobsen/Tor Ivar Karlsen
kl. 13.00-13.15	Kategorisering og oppsummering	Tor Ivar Karlsen

4. Indikatorer

Av Folkehelseoversikten framgår det at de viktigste indikatorene for folkehelsearbeidet er knyttet til følgende punkt:

1	Lav tilflytting til kommunen, endring i befolknings sammensetning (antall yngre synker og eldre øker)
2	Rekruttering av kvalifisert personell til kommunale fagstillinger, samt til kommende nye næringer (være i forkant)
3	Geografisk store avstander gir ressursmessige utfordringer til tjenesteutøverne og service for brukere
4	Integrering av mange og ulike nasjonaliteter, ressurskrevende for tjenesteytere (barnehage, skole, helsestasjon)
5	Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt (barnefattigdom)
6	Høy andel eneforsørgere, og barn av eneforsørgere
7	Høyt sykefravær i Sør-Varanger kommune (som organisasjon), og høy andel uføre kvinner 45-66 år.
8	Høy arbeidsledighet 15-29 år
9	Utenforskap, frafall og manglende inkludering, på bakgrunn av økende forskjeller i elevmassen (faglig, fysisk, psykisk, sosioøkonomisk), og foreldres bakgrunn.
10	Mye ressurser til spesialundervisning til få elever (andel med spesialbehov er på landsgjennomsnittet)
11	Høyt frafall i videregående skole og integrering av borteboende elever
12	Manglende reservevannsløsning for vannforsyning for en stor andel abonnenter
13	Dårlig inneklime i eldre kommunale bygg
14	Mangel på parkeringsbestemmelser i sentrum vanskeliggjør forsvarlig brøyting (skille mellom vei og fortau)
15	Ikke tilstrekkelig veivedlikehold på kommunale veier/fortau sommerstid.
16	Mangel på frivillige innen helse, omsorg og velferd
17	Mangel på møteplasser for ungdom, samt tilbud og tilgjengelighet på kollektivtransport.
18	Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet og andel voksne og barn som er fysisk aktive minimum 30/60 min per dag, samt inaktivitet og skjermtid
19	Sosiale risikomiljøer (rus blant unge, og vold generelt).
20	Høy overvekt i befolkningen med påfølgende livsstilssykdommer (diabetes type 2, hjerte/kar).
21	Til dels alvorlige fysiske og psykiske helseproblemer hos flykninger, og sen avdekking
22	Økende andel eldre med store hjelpebehov, eksempelvis demensutvikling
23	Psykisk helse hos ungdom: stress og slitenhet (spesielt jenter VGS)

5. Verktøy for prioritering av utfordringer

Som hjelp for å gi deltakerne mulighet å påvirke utvelgelsen av de viktigste områdene for kommunens satsing på folkehelsen, ble det benyttet en metode hvor hver deltaker skulle markere på egne skjemaer de utfordringene som ble oppfattet som viktigst. Dette gir en rangering av utfordringene som i neste omgang danner grunnlag for en drøfting. Verktøyet er blitt brukt i flere kommuner i Norge med god tilbakemelding. Det vises til vedlagte Excel - fil for nærmere angivelse av prosess.

6. Resultat fra poenggiving og grunnlag for drøfting – runde 1

Etter første poenggiving ble listen over folkehelseutfordringer rangert på denne måten:

	Problem og/eller utfordring fra oversiktsdokumentet (sortert etter avstemningsresultat fra runde 1)	Runde 1
22	Økende andel eldre med store hjelpebehov, eksempelvis demensutvikling	19
1	Lav tilflytting til kommunen, endring i befolknings sammensetning (antall yngre synker og eldre øker)	18
2	Rekruttering av kvalifisert personell til kommunale fagstillinger, samt til kommende nye næringer (være i forkant)	14
8	Høy arbeidsledighet 15-29 år	14
11	Høyt frafall i videregående skole og integrering av borteboende elever	13
9	Utenforskap, frafall og manglende inkludering, på bakgrunn av økende forskjeller i elevmassen (faglig, fysisk, psykisk, sosioøkonomisk), og foreldres bakgrunn.	12
7	Høyt sykefravær i Sør-Varanger kommune (som organisasjon), og høy andel uføre kvinner 45-66 år.	10
17	Mangel på møteplasser for ungdom, samt tilbud og tilgjengelighet på kollektivtransport.	8
5	Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt (barnefattigdom)	7
12	Manglende reservevannsløsing for vannforsyning for en stor andel abonnenter	7
4	Integrering av mange og ulike nasjonaliteter, ressurskrevende for tjenesteytere (barnehage, skole, helsestasjon)	6
19	Sosiale risikomiljøer (rus blant unge, og vold generelt).	6
23	Psykisk helse hos ungdom: stress og slitenhet (spesielt jenter VGS)	5
10	Mye ressurser til spesialundervisning til få elever (andel med spesialbehov er på landsgjennomsnittet)	4
18	Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet og andel voksne og barn som er fysisk aktive minimum 30/60 min per dag, samt inaktivitet og skjermtid	4
21	Til dels alvorlige fysiske og psykiske helseproblemer hos flykninger, og sen avdekking	4
3	Geografisk store avstander gir ressursmessige utfordringer til tjenesteutøverne og service for brukere	3
13	Dårlig inneklima i eldre kommunale bygg	3
20	Høy overvekt i befolkningen med påfølgende livsstilssykdommer (diabetes type 2, hjerte/kar).	3
6	Høy andel eneforsørgere, og barn av eneforsørgere	2
16	Mangel på frivillige innen helse, omsorg og velferd	2
15	Ikke tilstrekkelig veivedlikehold på kommunale veier/fortau sommerstid.	1
14	Mangel på parkeringsbestemmelser i sentrum vanskeliggjør forsvarlig brøyting (skille mellom vei og fortau)	0

Det ble enighet om at alle utfordringer som hadde fått 4 eller flere stemmer, skulle gå videre til en runde 2 i forhold til å prioritere en gang til, se neste punkt. Før møtet gjennomførte prioriteringsrunde 2, ble både de områdene som ikke gikk videre og de som gikk videre til runde 2, gjenstand for drøfting.

Drøftingen hadde i noen grad et fokus på hvorfor de enkelte områdene var viktig, samt om kommunene allerede hadde satt inn innsats på områder og om den prioriteringen som ble foretatt i runde 1 ble ansett som riktig.

7. Resultat fra poenggiving og grunnlag for drøfting – runde 2

Etter andre poenggiving ble listen over folkehelseutfordringer rangert på denne måten:

		Antall stemmer	
Problem og/eller utfordring fra oversiktsdokumentet (sortert etter avstemningsresultat fra runde 1)		Runde 1	Runde 2
1	Lav tilflytting til kommunen, endring i befolkningssammensetning (antall yngre synker og eldre øker)	18	50
22	Økende andel eldre med store hjelpebehov, eksempelvis demensutvikling	19	37
11	Høyt frafall i videregående skole og integrering av borteboende elever	13	25
2	Rekruttering av kvalifisert personell til kommunale fagstillinger, samt til kommende nye næringer (være i forkant)	14	23
8	Høy arbeidsledighet 15-29 år	14	21
9	Utenforskap, frafall og manglende inkludering, på bakgrunn av økende forskjeller i elevmassen (faglig, fysisk, psykisk, sosioøkonomisk), og foreldres bakgrunn.	12	10
7	Høyt sykefravær i Sør-Varanger kommune (som organisasjon), og høy andel uføre kvinner 45-66 år.	10	9
19	Sosiale risikomiljøer (rus blant unge, og vold generelt).	6	9
23	Psykisk helse hos ungdom: stress og slitenhet (spesielt jenter VGS)	5	8
17	Mangel på møteplasser for ungdom, samt tilbud og tilgjengelighet på kollektivtransport.	8	7
5	Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt (barnefattigdom)	7	6
4	Integrering av mange og ulike nasjonaliteter, ressurskrevende for tjenesteytere (barnehage, skole, helsestasjon)	6	5
12	Manglende reservevannsløsning for vannforsyning for en stor andel abonnenter	7	5
10	Mye ressurser til spesialundervisning til få elever (andel med spesialbehov er på landsgjennomsnittet)	4	3
18	Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet og andel voksne og barn som er fysisk aktive minimum 30/60 min per dag, samt inaktivitet og skjermtid	4	3
21	Til dels alvorlige fysiske og psykiske helseproblem hos flykninger, og sen avdekking	4	3

De utfordringene som fikk 6 eller flere stemmer, ble gjenstand for en ny drøfting i møtet.

Det ble fokus på om disse utfordringene hadde noen fellestrekk og eventuelt kunne danne grunnlag for noen felles overskrifter. Se neste punkt.

8. Sammenstilling

I prioriteringsmøtet ble det drøftet et mulig oppsett for sammenstilling av de utfordringene som var blitt prioritert. Denne sammenstillingen er som følger:

Indikator	Omtalt som	Strategisk mål?
8. Høy arbeidsledighet 15-29 år 11. Høyt frafall i videregående skole og integrering av borteboende elever 9. Utenforskap, frafall og manglende inkludering, på bakgrunn av økende forskjeller i elevmassen 17. Mangel på møteplasser for ungdom, samt tilbud og tilgjengelighet på kollektivtransport. 23. Psykisk helse hos ungdom: stress og slitenhet (spesielt jenter VGS) 19. Sosiale risikomiljøer (rus blant unge, og vold generelt).	Velvære, trivsel og livskvalitet	Et godt og inkluderende ungdomsmiljø preget av trivsel, læring og mulighet for arbeid
4. Integrering av mange og ulike nasjonaliteter, ressurskrevende for tjenesteytere (b.hage, skole, 5. Økende andel barn i husholdninger med lavinntekt (barnefattigdom) 6. Høy andel eneforsørgere, og barn av eneforsørgere 21. Til dels alvorlige fysiske og psykiske helseproblemer hos flyknitter, og sen avdekking	Sosial ulikhet	De som flytter til kommunen skal føle seg velkommen og en følelse av å være ivaretatt
1. Lav tilflytting til kommunen, endring i befolkningssammensetning (antall yngre synker og eldre øker) 2. Rekruttering av kvalifisert personell til kommunale fagstillinger, samt til kommende kommuner 3. Geografisk store avstander gir ressursmessige utfordringer til tjenestutøverne og service for brukere 16. Mangel på frivillige innen helse, omsorg og velferd 22. Økende andel eldre med store hjelpebehov, eksempelvis demensutvikling 10. Mye ressurser til spesialundervisning til få elever (andel med spesialbehov er på	Kompetanse og rekruttering	Sør-Varanger kommune skal arbeide aktivt for å sikre rekruttering av kompetent personell og legge til rette for større grad av frivillig arbeid.
7. Høyt sykefravær i Sør-Varanger kommune (som organisasjon), og høy andel uføre kvinner 45-66 år. 18. Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet og andel voksne og barn som er fysisk aktive 20. Høy overvekt i befolkningen med påfølgende livsstilssykdommer (diabetes type 2, hjerte/kar).	Fysisk helse	Friluftsliv og fysisk aktivitet er en viktig ressurs for befolkningen i Sør-Varanger kommune
13. Dårlig inneklime i eldre kommunale bygg 14. Mangel på parkeringsbestemmelser i sentrum vanskeliggjør forsvarlig brøyting 15. Ikke tilstrekkelig veivedlikehold på kommunale veier/fortau sommerstid. 12. Manglende reservevannsløsing for vannforsyning for en stor andel abonnenter	Teknisk infrastruktur	Teknisk infrastrukturarbeid skal ha et folkehelsefokus

Her er alle 14 områder som fikk flest stemmer tatt med inn i en matrise, og sortert på 5 strategiske hovedsatsingsområder. Siden ingen av indikatorene som naturlig hører inn under hovedpunktet «Teknisk infrastruktur» ble vurdert som viktigst, kan dette derfor vurderes utelatt. Dette oppsettet må sees på som et forslag fra prioriteringsmøtet til kommunestyrets planstrategi, jfr. folkehelseloven §6.

Med vennlig hilsen

John H. Jakobsen
Daglig leder
Mail: johnhj@ebnett.no
Mob: +47 90858032

Tor Ivar Karlsen
Mail: tor-ivar.karlsen@uia.no
Mob: +47 90060536

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Mæland, Magnus Enhetsleder: Mæland, Magnus, tlf. 97080054	Dato: 08.01.2020
Arkivsak: <arkivsaknr>	
Saksordfører: Nesje, Robert	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for plan og samferdsel	010/20	21.01.2020
Kommunestyret	005/20	05.02.2020

Kjøp av tjeneste for gjennomføring av prosjekt for innføring av parkeringsavgift

Vedlagte dokumenter:

Prinsipper for parkering i sentrum
Kart parkering i Kirkenes til parkeringssak1 (769737)
sone 1 og 2 jf arealplanen (769739)
Prinsipper for parkering i sentrum
Kart parkering i Kirkenes til parkeringssak1
Kart parkering i Kirkenes til parkeringssak1
sone 1 og 2 jf arealplanen
Prinsipper for parkering i Kirkenes
Henvendelse til SVK ang parkeringsbestemmelser i Kirkenes Sentrum, Barents
Kunnskapspark - 14.feb 2019 (L)(752148)
parkeringsbestemmelser kommuneplanens arealdel
gebyrregulativ for plan og utvikling

Kort sammendrag:

Kommunestyret vedtok i sak 38/19 *prinsipper for parkering i sentrum* at det videre arbeidet skal organiseres i et prosjekt. I tillegg at en eventuell senkning av satsen for frikjøp fra parkeringsplasser ved nybygg og omregulering/bruksendring av eiendommer er avhengig av innføring av parkeringsavgift. Rådmannen ser at dette arbeidet ikke kan løses innenfor ordinære rammer grunnet mangel på kapasitet. Rådmannen ber derfor i denne saken om at

kommunestyret tar stilling til kjøp av tjeneste for å ferdigstille og som mål innføre parkeringsavgift i løpet av sommeren 2020.

Faktiske opplysninger:

Kommunestyret vedtok i sak 38/19 følgende:

1. Parkeringsavgift legges til grunn som finansiering av parkeringskontroller, skiltplaner og andre tiltak for å bedre parkeringsstrukturen i sentrum.
2. Administrering og innføringen av parkeringsavgift skal basere seg på best mulig teknologi som ikke krever store investeringer eller administrasjonsutgifter.
3. Det skal være gratis parkering for handlende i sentrum i en viss tidsperiode.
4. I sone 2 og deler av sone 1 (områdene utenfor sentrum i Kirkenes) må gateparkeringen reguleres for å sikre fremkommelighet for gående og syklende, og for å oppnå bedre trafiksikkerhet særlig for barn og unge. Parkering i sone 2 må reguleres på en slik måte at innføring av parkeringsavgift i sentrum ikke undergraves.
5. En eventuell senkning av satsen for frikjøp fra parkeringsplasser ved nybygg og omregulering/bruksendring av eiendommer er avhengig av innføring av parkeringsavgift. Rådmannen bes utrede dette nærmere i sammenheng med prinsipper for parkering i Kirkenes og at dette avklares hurtig for å sikre forutsigbarhet for næringslivet.
6. Private aktører som i dag bruker kommunal grunn til parkering skal hensyntas og likebehandles.
7. Det videre arbeidet organiseres i et prosjekt med planutvalget som styringsgruppe.

Rådmannen mener det er hensiktsmessig at man kjøper tjenesten for å ferdigstille saken grunnet kapasitetsutfordringer. Med kapasitetsutfordringer vil rådmannen presisere at man ikke vil greie å utrede saken ferdig før sommeren, og må sannsynligvis vente med innføringen til tidligst sommeren 2021 hvis man ikke kjøper denne tjenesten.

Prosjektet skal også avdekke behov for opprettelse av ny avdeling og rekruttering av personell for å overholde ny lokal forskrift om parkering.

Rådmannen ber om at det avsettes totalt 1 millioner kroner ved bruk av fremtidige parkeringsavgift. Midlene avsettes fra disposisjonsfondet, og tilbakebetales av fremtidige parkeringsinntekter.

Prinsipiell avgjørelse angående senking av satsen for frikjøp fra parkeringsplasser

ved nybygg/omregulering.

Satsen for frikjøp fra parkeringsplasser ved nybygg/omregulering er regulert i gebyrregulativet punkt C 2.7; *Frikjøp av parkeringsplasser jf. parkeringsbestemmelsene i Kommuneplanens arealdel § 3.1.9, vedlegg 2 (vedtatt 14.02.2018).*

I kommuneplanens arealdel er det regulert hvor mange parkeringsplasser det er lagt til grunn for ulike bygninger, eksempelvis blokker, leiligheter, kontor og detaljhandel. For kontorer vil rådmannen presisere at kravet til antall parkeringsplasser er basert på antall kvadratmeter kontor, altså at man ikke skal ta med i beregningen toaletter, fellesarealer og annet.

Frikjøp fra parkeringsplasser er nødvendig for næringslivet og andre for å utnytte en tomt på best mulig måte, samtidig er det viktig å ivareta nok parkeringsplasser både for beboere, besøkende og handlende i sentrum. Penger som innbetales for å frikjøpe seg fra parkeringsplasser settes av på et eget parkeringsfond, hvor midlene utelukkende går til opparbeidelse av nye parkeringsplasser. Etter arbeidet med parkeringsstrategi har rådmannen gjennomgått satsene som gjaldt for 2019, i dette arbeidet har man harmonisert satsene før sentrum med øvrige områder for å hindre konkurransefordeler for utbygging i andre områder enn Kirkenes sentrum. Satsen for sentrum er senket i gebyrregulativet for 2020 fra 150.000,- til 110.000,-. Dette er en betydelig senkning i satsen som rådmannen mener oppfyller punkt 5 i sak 38/19 *prinsipper for parkering i sentrum.*

Innføring av parkeringsavgift gir grunnlag for å finansiere offentlige parkeringsplasser, sammen med frikjøpsordningen. Satsene for frikjøp vil i framtiden kunne endres ut ifra behovet for framtidige parkeringsplasser, i takt med utviklingen av Kirkenes sentrum. Satsene for parkeringsavgift og gebyrer må ses i sammenheng med frikjøpsordningen og kommunens økonomi.

Rådmannen mener nytt gebyrregulativ derfor har gitt næringslivet forutsigbarhet for utbygging i sentrum. En senkning av satsene for frikjøp av parkeringsplasser i sentrum, og at det er presisert for eksempelvis kontorbygg at det er netto avsatt areal til kontor som er grunnlaget for utregning av antall parkeringsplasser det settes krav til, hindrer at man må avvente ytterligere behandling av innføringen av betalt parkering for å ha forutsigbare rammevilkår.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i

forhold til følgende satsingsområder:

Det vises til sak 38/19 for vurdering av kommuneplanens hovedmål.

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Alternativ til vedtak:

Alternativ 1:

1. Det avsettes ikke midler til kjøp av tjeneste for gjennomføringen av prosjekt for innføring av parkeringsavgift. Prosjektet skal løses med eksisterende ressurser. Rådmannen bes orientere utvalg for plan og samferdsel når oppstart er sannsynlig.

Alternativ 2:

1. Det skal ikke innføres parkeringsavgift.

Forslag til innstilling:

1. Det avsettes 1 million kroner for innføringen av parkeringsavgift. Inndekning fra disposisjonsfondet, og fremtidige parkeringsinntekter.

Behandling 21.01.2020 Utvalg for plan og samferdsel

Saksordfører: Nesje, Robert

Votering:

Alternativ 1:

1. Det avsettes ikke midler til kjøp av tjeneste for gjennomføringen av prosjekt for innføring av parkeringsavgift. Prosjektet skal løses med eksisterende ressurser. Rådmannen bes orientere utvalg for plan og samferdsel når oppstart er sannsynlig.

Alternativ 2:

1. Det skal ikke innføres parkeringsavgift.

Innstillingen falt.

Alternativ 2 ble vedtatt med 4 mot 1 stemme (SP).

Utvalg for plan og samferdsel sitt vedtak i sak 010/20:

Alternativ 2:

1. Det skal ikke innføres parkeringsavgift.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Mæland, Magnus Enhetsleder: Mæland, Magnus, tlf. 97080054	Dato: 16.05.2019
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Nesje, Robert	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for plan og samferdsel	038/19	11.06.2019
Kommunestyret	038/19	12.06.2019

Prinsipper for parkering i sentrum

Vedlagte dokumenter:

Kart parkering i Kirkenes til parkeringssak1 (769737)
sone 1 og 2 jf arealplanen (769739)

Kort sammendrag:

På bakgrunn av henvendelser fra næringslivet og vedtak i planutvalget 19.03.2019 og 14.05.2019 har rådmannen fullført et innledende arbeid med prinsipper for parkering i Kirkenes sentrum. Gjennom samvirkemøte og dialog har rådmannen lagt til grunn prinsipper for det videre arbeidet. Prinsippene rådmannen legger opp til er at man skal brukerfinansiere kontroll og andre tiltak for parkering i sentrum, man skal ha parkeringssoner for langtid og korttid (shoppingparkering), det skal være gratis å parkere for handlende i en viss tidsperiode, gateparkeringen utenfor sentrum i Kirkenes må også reguleres og private aktører som i dag bruker kommunale grunn til parkering skal hensynta og likebehandles . I tillegg legger rådmannen til grunn at en eventuell senkelse av summen for frikjøp av parkeringsplasser er avhengig av innføring av parkeringsavgift. Det videre arbeidet skal organiseres i et prosjekt med planutvalget som styringsgruppe.

Faktiske opplysninger:

Angående oppdeling av parkeringssoner og likebehandling

Sentralt i prinsippene er gratis parkering for en viss tidsperiode rundt sentrumsbutikkene. Rådmannen mener at man allerede nå kan avklare at parkeringsplasser nært butikkene i sentrum skal være korttidsparkering og gratis å parkere ved i en viss tidsperiode. Etter et videre arbeid i rådmannens foreslåtte prosjekt vil det med stor sannsynlighet oppstå situasjoner med interessekonflikter, det må rådmannen håndtere gjennom dialog med aktører som blir pårørt. Derfor må vedlagt kart sees på som et forslag. Det videre prosjektarbeidet vil med stor sannsynlighet føre til endringer, som rådmannen ønsker at man på politisk nivå skal være godt informert om underveis i prosessen.

Det er kommet henvendelser allerede angående særlig taxi-næringen som blir berørt av parkeringssonene som de er nå. Det rådmannen legger til grunn er at man gjennom dialog og et videre grundig arbeidet vil oppklare og finne gode løsninger. Det er derimot viktig at innføringen av parkeringsavgift oppleves rettferdig, og at private aktører blir likebehandlet. Rådmannen har derfor lagt inn et prinsipp om at private aktører som i dag bruker kommunal grunn til parkering skal hensynstas og likebehandles. Gjennom det videre prosjektarbeidet mener rådmannen at det er viktig at innføringen ikke fører til en særlig ulempe for noen, og at alle som blir berørt likebehandles.

Hvorfor prosjekt i det videre arbeidet?

I arbeidet med å endre parkeringsstrukturen i sentrum har det vært viktig og få avklart prinsipper for det videre arbeidet. Det er kontroversielt å eksempelvis skulle innføre parkeringsavgift, men hvis man ønsker endring anses det som nødvendig. Prinsippavklaringer med planutvalget og kommunestyret har derfor vært viktig for å forhindre at det avsettes store ressurser til et arbeid som det senere viser seg ikke er politisk ønskelig. Til nå har man innenfor egen ramme utarbeidet skisser og prinsipper for politisk avklaring. Det videre arbeidet vil, basert på vedtatte prinsipper, kreve mer ressurser for å eksempelvis utarbeide en skiltplan, avklare eiendomsrettigheter, oppmerking av parkeringsplasser, utbedring av parkeringsplasser og innhenting av parkeringssystem blant annet. Man vil i det videre arbeidet også lene seg på erfaringene fra særlig Alta kommune og Hammerfest kommune. Dette arbeidet er ressurskrevende, og rådmannen vil i en senere sak kunne anslå etableringskostnadene og finansieringen av dette.

Man kan anslå at et nytt parkeringsregime for Kirkenes sentrum vil være oppe å gå sommeren 2020. Årsaken til dette er at det ikke er realistisk å eksempelvis opparbeide og utbedre parkeringsplasser denne sommeren.

Hvorfor sak om prinsipper for parkering i sentrum?

Det er særlig tre utfordringer som nye prinsipper for parkering i sentrum har ment å løse:

1. Generell parkering i Kirkenes sentrum.
2. Frikjøpsordningene ved nybygg eller omreguleringer av eksisterende bygg.
3. Bedre trafiksikkerhet i Kirkenes.

Saken er iverksatt på bakgrunn av henvendelser fra næringslivet og konkret henvendelse fra

Siva Barents kunnskapspark eiendom AS.

Rådmannen har etter arbeidsmøte 2.april hvor næringslivet, beboere og andre aktører deltok, utsagn i media og diskusjon i planutvalget tatt til seg innspillene og forslag til prinsipper.

Følgende prinsipper legger rådmannen til grunn i det videre prosjektarbeidet:

1. For å sikre finansiering til kontroll og en generell bedring av parkeringen i Kirkenes sentrum, og i tillegg senke summen for frikjøping fra parkeringsplasser ved nybygg og bruksendringer, skal det innføres parkeringsavgift i Kirkenes sentrum.
2. Det skal i en tidsperiode og i dedikerte soner, per dags dato har rådmannen lagt til grunn 2 timer, være gratis å parkere for å kunne handle i sentrum (shoppingparkering).
  - a. Det vises til vedlagt kart for utkast til inndeling av parkeringssegmentene.
1. Det skal være egne dedikerte soner/plasser for langtidsparkering for personer som arbeider i sentrum, og langtidsparkering for øvrige.
  - a. Det vises til vedlagt kart.
1. I sone 2 (områdene utenfor sentrum i Kirkenes) må gateparkeringen reguleres for å sikre fremkommelighet for gående og syklende, og for å oppnå bedre trafiksikkerhet særlig for barn og unge.
2. Private aktører som i dag bruker kommunal grunn til parkering skal hensynstas og likebehandles.

Oppklaring:

Et eventuelt parkeringsregime for Kirkenes sentrum følger ikke arealplanens inndeling av sentrum. Dette kommer frem av *kart parkering i Kirkenes til parkeringssak 1*. En liten del av sone 1 må sees i sammenheng med hele sone 2 i *vedlegg 2 parkeringsbestemmelser* til arealplanen.

Argumentasjon for punktene:

1. Parkeringsavgift.

Rådmannens syn er at det er nødvendig å innføre parkeringsavgift for å bedre den generelle parkeringskulturen i sentrum og tilgjengeliggjøre parkering for handlende. Det er usikkerhetsfaktorer i hvordan en parkeringsavgift vil slå ut for handelsstanden, men for å sikre kontroll og tilrettelegge for dedikert «shoppingparkering» må dette finansieres på en eller annen måte. Rådmannen mener det er riktig at dette brukerbetales.

Rådmannen ønsker at man skal holde kostnadene ved innføringen av parkeringsavgift så lav som mulig. Og at man derfor legger til grunn bruk av teknologiske løsninger som ikke er kostbar og krever store investeringer. Eksempelvis at man ikke legger opp til bruk av

parkeringsautomater, men satser på smartmobilteknologi, sms-betaling og lignende.

Ved nyinvestering i sentrum, enten i form av nybygg eller omregulering/bruksendring av eiendom, må man forholde seg til arealplanen og gebyrregulativet. I dag må man for kontorbygg ha 4 parkeringsplasser per 100 kvadratmeter med netto kontorareal. Hvis man ønsker å kjøpe seg fri fra dette kravet er frikjøpet på 150.000,- per parkeringsplass. Målet med denne ordningen er å tilgjengelig parkeringsplasser i sentrum, og at man ikke bygger ned antall parkeringsplasser. Eventuelle frikjøp settes på et fond dedikert utelukkende til opparbeidelse av nye parkeringsplasser.

Rådmannens syn er at en snittpris på hva en parkeringsplass koster å opparbeide ligger rundt 150.000,-. Det er betydelig billigere å opparbeide parkeringsplasser på flat grunn som man eier, enn å måtte kjøpe eiendom, opparbeide eiendommen og i verste fall bygge parkeringsanlegg i fjell eller under bakken. Ved fjellanlegg eller opparbeidelse av kjeller øker kostnadene betydelig.

Det er et mål gjennom rådmannens forslag til strategisk næringsplan, masterplanen for reiselivet og kommuneplanens arealdel og samfunnsdel at Kirkenes skal være et sentrum for hele kommunen. I arealplanen er også publikumsrettet næring primært ønsket i Kirkenes. Argumentasjonen for dette er å bygge et sterkt og attraktivt sentrum. For å sikre et sterkt og attraktivt sentrum må det være attraktivt å investere i sentrum.

Rådmannens syn er at innføringen av parkeringsavgift er en forutsetning for å senke summen for frikjøp av parkeringsplasser ved nybygg og bruksendring av eksisterende eiendommer. Frikjøpssommene kan senkes gjennom at fremtidige parkeringsplasser kan delvis brukerfinansieres, og at et eventuelt overskudd fra parkeringsavgift kan brukes på opparbeidelse av parkeringsplasser og trafiksikkerhetstiltak. Ved innføring av parkeringsavgift kan man også skape et marked hvor private aktører opparbeider parkeringsplasser på eget initiativ.

Hvis man må betale for å parkere mener rådmannen at dette vil gjøre parkeringsplasser mer tilgjengelig for de som har behov for det. Det er sannsynlig at de som bor nært sin arbeidsplass i Kirkenes vil finne alternative transportløsninger enn bilen når de skal til sentrum.

Det har vært gjennomført en enkel opptelling av antall parkeringsplasser i sentrum, og det er mellom 450-500 parkeringsplasser i sentrum. En sammenligning med Alta viser at dette burde være nok parkeringsplasser for en tid fremover, men med tilrettelegging for videre vekst er det viktig at man har en mer langsiktig løsning. I arbeidet med byplanen må man hensynta at ytterligere vekst i Kirkenes vil kreve en parkeringsløsning for fremtiden.

1. Parkeringssoner og gratis parkering.

Det legges opp til gratis parkering for handlende i dedikerte soner nært butikkene i sentrum.

Rådmannen mener at man med et slikt tiltak demmer opp for de negative konsekvensene for handelsstanden ved en innføring av parkeringsavgift. Det er viktig i det videre arbeidet at det utarbeides løsninger for å forhindre at denne ordningen utnyttes for å slippe å betale parkeringsavgift utover gratisperioden. Se vedlagt kart for utkast til parkeringssoner.

1. **Parkering for arbeidende i Kirkenes.**

I en mangel på parkeringsstruktur blir parkeringsplasser som ligger nært handelsstanden i Kirkenes brukt til langtidsparkering. Det er derfor viktig at det tilrettelegges for parkeringsplasser på øvrige plasser for de som arbeider i sentrum eller har behov for parkering over en lenger periode. Eksempelvis for turistbusser og andre. Se vedlagt kart for parkeringssoner.

1. **Gateparkering i sone 2 og deler av sone 1**

Sone 2 i Kirkenes er områdene utenfor Kirkene sentrum jf. kommunedelplanens arealdel. I dette området fører mangelen på en strukturert parkeringspolitikk til at fremkommeligheten blir lav, som igjen kan føre til trafikkfarlige hendelser. Konkret så må elever på barne- og ungdomsskolen i Kirkenes gå i veien grunnet at fortau ikke blir ryddet for snø fordi biler enten står i veikanten eller på fortauet. Det er også utfordrende å få ryddet snø i veibanen fordi biler, tilhengere og annet står i veibanen.

Det må også sikres at sone 2 ikke blir en frisone ved innføring av parkeringsavgift i sentrum i Kirkenes. Dette må reguleres på en hendig måte som sikrer at en eventuell innføring av parkeringsavgift i sentrum ikke blir undergravet og at trafiksikkerheten og fremkommeligheten bedres.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Parkeringsbestemmelser og generell parkeringsbestemmelser er viktig for nyetablering og vekst i Kirkenes sentrum. Næringslivet har gjennom masterplanen for reiseliv og arbeidet med strategisk næringsplan pekt ut attraktiv sentrum som viktig for videre utvikling av Sør-Varanger kommune.

Infrastruktur:

83 % av befolkningen i Sør-Varanger kommune bor på Kirkeneshalvøya, og Kirkenes sentrum er pekt ut av næringslivet som viktig for fremtidig vekst. Infrastrukturen i Kirkenes sentrum vil bli påvirket av prinsipper for parkering i Kirkenes, og vil legge føringer for kommunedelplan for vei og trafikk og byplanen for Kirkenes.

Barn og ungdom:

Ved «Nærmiljøundersøkelsen» der 200 barn og unge deltok, beskriver barn og unge at et levende byrom bestående av muligheter for etablering av sosiale møteplasser og et pent sentrum, er viktig for at de skal trives i kommunen.

Folkehelse:

En sunn by består av et fysisk miljø som fremmer helse, rekreasjon, trygghet, sosiale møteplasser, god tilgjengelighet, stolthet og kulturell identitet.

Smart satsning med framtidig byutvikling vil føre til at Kirkenes sentrum blir en sunnere by og et enda bedre sted å leve, bo og arbeide. Det er viktig med et by- og nærmiljø som er helse- og miljøvennlig, opplevelsesrikt, trafikksikkert, inkluderende og helsefremmende. Det vil kunne gi gode muligheter for både organisert og uorganisert fysisk og sosial aktivitet.

Kompetansebygging:

Ikke vurdert.

Økonomi:

For kommunen vil et videre arbeid uten innføring av parkeringsavgift medføre en økt økonomisk belastning.

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Enhver utbygging i Kirkenes og eventuelt nye parkeringsprinsipper må tilrettelegge for god fremkommelighet og universell utforming.

Alternative løsninger:

Hovedutfordringen med parkeringssituasjonen er at man med mangel på regelverk og kontroll mister kontrollen. Ved at kommunen uten parkeringsavgift finansierer parkeringskontroll, skiltplan og andre nødvendige tiltak for å få kontroll vil man kunne bedre situasjonen for handelsstanden og bedre trafiksikkerheten.

Det er derimot usikkert om man gjennom kontroller og skiltplan vil kunne tilrettelegge for nok parkeringsplasser for fremtidig vekst. Det er også vanskelig å si om det er nok parkeringsplasser i dag, tilbakemeldingene er ulike og det er ikke gjennomført en god nok studie. Ved en positiv tilnærming til at skiltplan og kontroll i seg selv vil føre til bedre parkeringsstruktur, som igjen fører til flere tilgjengelige parkeringsplasser, så kan man senke

summen for frikjøp for å oppmuntre til flere investeringer i sentrum. Eventuelle parkeringsutfordringer kan man ha en «vente-å-se»-holdning til, og tilrettelegge for flere parkeringsplasser i offentlig regi på andre områder når behovet oppstår. Sistnevnte vil kreve en kommunal investering som det ikke er utredet per dags dato. Man vil kunne anslå at det vil koste fra flere millioner til flere titalls millioner.

Alternativ til vedtak:

Alternativ 1:

Rådmannens bes gjennomføre prosjektet med følgende prinsipper lagt til grunn:

1. Det innføres ikke parkeringsavgift, men rådmannen bes legge til grunn kommunal finansiering.
2. Det jobbes videre med parkeringssoner basert på vedlagt kart.
3. I sone 2 og deler av sone 1 (områdene utenfor sentrum i Kirkenes) må gateparkeringen reguleres for å sikre fremkommelighet for gående og syklende, og for å oppnå bedre trafiksikkerhet særlig for barn og unge.
4. Gjennom økt kontroll, skiltplan og andre tiltak legger man til grunn at det vil bli flere tilgjengelige parkeringsplasser som medfører at man kan senke summen for frikjøp av parkeringsplasser ved nybygg og omregulering/bruksendring av eksisterende eiendommer. Rådmannen bes legge frem sak om summen for frikjøp av parkeringsplasser i egen sak, og at kravet om antall parkeringsplasser ulike reguleringsformål utløser drøftes ytterligere i byplanen for Kirkenes.

Alternativ 2:

1. Det arbeides ikke videre med prinsipper for parkering i sentrum.

Forslag til innstilling:

Rådmannens bes etablere en parkeringsstruktur i Kirkenes sentrum med følgende prinsipper lagt til grunn:

1. Parkeringsavgift legges til grunn som finansiering av parkeringskontroller, skiltplaner og andre tiltak for å bedre parkeringsstrukturen i sentrum.
2. Administrering og innføringen av parkeringsavgift skal basere seg på best mulig teknologi som ikke krever store investeringer eller administrasjonsutgifter.
3. Det skal være gratis parkering for handlende i sentrum i en viss tidsperiode.
4. I sone 2 og deler av sone 1 (områdene utenfor sentrum i Kirkenes) må gateparkeringen reguleres for å sikre fremkommelighet for gående og syklende, og for å oppnå bedre trafiksikkerhet særlig for barn og unge. Parkering i sone 2 må reguleres på en slik måte at innføring av parkeringsavgift i sentrum ikke undergraves.

5. En eventuell senkning av satsen for frikjøp fra parkeringsplasser ved nybygg og omregulering/bruksendring av eiendommer er avhengig av innføring av parkeringsavgift. Rådmannen bes utrede dette nærmere i sammenheng med prinsipper for parkering i Kirkenes og at dette avklares hurtig for å sikre forutsigbarhet for næringslivet.
6. Private aktører som i dag bruker kommunal grunn til parkering skal hensyntas og likebehandles.
7. Det videre arbeidet organiseres i et prosjekt med planutvalget som styringsgruppe.

Behandling 11.06.2019 Utvalg for plan og samferdsel

Saksordfører: Emanuelsen, Tarja Karine

Enstemmig vedtatt.

Utvalg for plan og samferdsel sitt vedtak i sak 038/19:

Rådmannens bes etablere en parkeringsstruktur i Kirkenes sentrum med følgende prinsipper lagt til grunn:

1. Parkeringsavgift legges til grunn som finansiering av parkeringskontroller, skiltplaner og andre tiltak for å bedre parkeringsstrukturen i sentrum.
2. Administrering og innføringen av parkeringsavgift skal basere seg på best mulig teknologi som ikke krever store investeringer eller administrasjonsutgifter.
3. Det skal være gratis parkering for handlende i sentrum i en viss tidsperiode.
4. I sone 2 og deler av sone 1 (områdene utenfor sentrum i Kirkenes) må gateparkeringen reguleres for å sikre fremkommelighet for gående og syklende, og for å oppnå bedre trafiksikkerhet særlig for barn og unge. Parkering i sone 2 må reguleres på en slik måte at innføring av parkeringsavgift i sentrum ikke undergraves.
5. En eventuell senkning av satsen for frikjøp fra parkeringsplasser ved nybygg og omregulering/bruksendring av eiendommer er avhengig av innføring av parkeringsavgift. Rådmannen bes utrede dette nærmere i sammenheng med prinsipper for parkering i Kirkenes og at dette avklares hurtig for å sikre forutsigbarhet for næringslivet.
6. Private aktører som i dag bruker kommunal grunn til parkering skal hensyntas og likebehandles.
7. Det videre arbeidet organiseres i et prosjekt med planutvalget som styringsgruppe.

Behandling 12.06.2019 Kommunestyret

Saksordfører: Nesje, Robert

Forslag fra Arbeiderpartiet foreslått av Nesje, Robert:

Det arbeides ikke videre med prinsipper for parkering i sentrum.

Ved alternativ votering, ble innstillingen vedtatt med 14 mot 9 stemmer (Ap).

Tilstede under avstemningen: 23 representanter.

Kommunestyret sitt vedtak i sak 038/19:

Rådmannens bes etablere en parkeringsstruktur i Kirkenes sentrum med følgende prinsipper

lagt til grunn:

1. Parkeringsavgift legges til grunn som finansiering av parkeringskontroller, skiltplaner og andre tiltak for å bedre parkeringsstrukturen i sentrum.
2. Administrering og innføringen av parkeringsavgift skal basere seg på best mulig teknologi som ikke krever store investeringer eller administrasjonsutgifter.
3. Det skal være gratis parkering for handlende i sentrum i en viss tidsperiode.
4. I sone 2 og deler av sone 1 (områdene utenfor sentrum i Kirkenes) må gateparkeringen reguleres for å sikre fremkommelighet for gående og syklende, og for å oppnå bedre trafiksikkerhet særlig for barn og unge. Parkering i sone 2 må reguleres på en slik måte at innføring av parkeringsavgift i sentrum ikke undergraves.
5. En eventuell senkning av satsen for frikjøp fra parkeringsplasser ved nybygg og omregulering/bruksendring av eiendommer er avhengig av innføring av parkeringsavgift. Rådmannen bes utrede dette nærmere i sammenheng med prinsipper for parkering i Kirkenes og at dette avklares hurtig for å sikre forutsigbarhet for næringslivet.
6. Private aktører som i dag bruker kommunal grunn til parkering skal hensyntas og likebehandles.
7. Det videre arbeidet organiseres i et prosjekt med planutvalget som styringsgruppe.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Tegnforklaring

Shoppingparkering

Langtidsparkering

01.04.2019
Minsk 1:2000

Vedlegg 2 Parkeringsbestemmelser

(Jf. PBL. § 11-9, nr 5)

Parkeringsplasser skal beregnes ut i fra tabellen nedenfor:

Tabellen angir minimums antall plasser for egenparkering og besøksparkering. Parkering skal skje i garasje (-anlegg) og/eller på egen tomt.

Område/Bygningstype	Bilparkering	Sykkelparkering
Kirkenes sentrum	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	1	1,5
Over 100m ²	2	2
Blokker	1,5	1
Hybel/hybelbygg	1	1
Kirkenes indre sone	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	2	2
Blokker	1,5	1
Hybel/hybelbygg	1	1
Kirkenes ytre sone	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	3	2
Blokker	1,5	2
Hybel/hybelbygg	1	1
Hesseng/Sandnes/Bjørnevatn	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	3	2
Blokker	1,5	2
Hybel/hybelbygg	1	1
Øvrige områder	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	3	2
Blokker	1,5	1
Hybel/hybelbygg	1	1
Fritidsboliger	2	0
Kirke/Kino/Teater/Forsamlingshus	Ant. per sitteplass	Ant. per sitteplass
Kirke/Kino/Teater/Forsamlingshus	0,5	0,1
Forretningsbygg	Ant. per 100m² BRA	Ant. per enhet/butikk
Detaljhandel inntil 3000m ²	2	3

Varehus/Kjøpesenter over 3000m ²	2	4
Kontor	4	1
Skoler/Oppvekstsenter	Ant. per ansatt	Ant. per elev
Barnehage	0,6	0,5 per ansatt
Skole	0,6	0,5
Videregående skole	0,8	0,5
Videregående skole - elevparkering	0,2 per elev	
Industri mm.	Ant. per 100m² BRA	Ant. per enhet/butikk
Verksteder	1,5	2
Lager	0,5	1
Håndverker	1,5	2
Bilforhandler o.l.	3	2
Overnatting	Ant. per gjesterom	Ant. per gjesterom
Hotell, gjestgiveri o.l.	0,6	0,1
Beverting	Ant. per sitteplass	Ant. per sitteplass
Restaurant/Kafeteria/Kiosk mm.	0,25	0,1
Idrettsanlegg	Ant. per tilskuer	Ant. per tilskuer
Idrettsbane/Idrettshall o.l.	0,5	0,1
Institusjon	Ant. per sengeplass	Ant. per ansatt
Sykehus/Sykehjem o.l.	0,8	0,3
Caravan-/Campingplass	Ant. per oppstillingsplass	Ant. per ansatt
Caravanoppstilling/Campingplass	2	0,3
Kombinerte formål		
For bygg med uklare eller flytende grenser mellom formål med ulikt krav til parkeringsdekning skal det strengeste kravet legges til grunn.		

Figur 1: Soneinndeling parkeringssoner i Kirkenes

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Mæland, Magnus Enhetsleder: Mæland, Magnus, tlf. 97080054	Dato: 26.04.2019
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Trasti, Frank Emil	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for plan og samferdsel	029/19	14.05.2019

Prinsipper for parkering i sentrum

Vedlagte dokumenter:

Kart parkering i Kirkenes til parkeringssak1
Kart parkering i Kirkenes til parkeringssak1
sone 1 og 2 jf arealplanen

Kort sammendrag:

På bakgrunn av henvendelser fra næringslivet og vedtak i planutvalget 19.03.2019 har rådmannen igangsatt et arbeid med prinsipper for parkering i Kirkenes sentrum. Gjennom samvirkemøte har rådmannen lagt til grunn prinsipper for det videre arbeidet. Prinsippene rådmannen legger opp til er at man skal brukerfinansiere kontroll og andre tiltak for parkering i sentrum, man skal ha parkeringssoner for langtid og korttid (shoppingparkering), det skal være gratis å parkere for handlende i en viss tidsperiode og at gateparkeringen utenfor sentrum i Kirkenes også må reguleres. I tillegg legger rådmannen til grunn at en eventuell senkelse av summen for frikjøp av parkeringsplasser er avhengig av innføring av parkeringsavgift.

Faktiske opplysninger:

Jamfør milepælplanen av 19.03.2019 legger rådmannen frem foreløpige resultat av arbeidet med prinsipper for parkering i Kirkenes sentrum.

Det er særlig tre utfordringer som nye prinsipper for parkering i sentrum har ment å løse:

1. Generell parkering i Kirkenes sentrum.
2. Frikjøpsordningene ved nybygg eller omreguleringer av eksisterende bygg.
3. Bedre trafiksikkerhet i Kirkenes.

Saken er iverksatt på bakgrunn av henvendelser fra næringslivet og konkret henvendelse fra Siva Barents kunnskapspark eiendom AS.

Rådmannen vil presisere at dette er en veldig kompleks sak med mange detaljer. Rådmannen vil med planutvalgets godkjenning i denne saken kunne gå dypere inn i saksmaterien.

Rådmannen har etter arbeidsmøte 2.april hvor næringslivet, beboere og andre aktører deltok tatt til seg innspillene og presenterer rådmannens syn på videre fremdrift basert på innspillene.

Rådmannen legger i denne saken opp til at planutvalget tar stilling til om det er ønskelig at rådmannen viderefører arbeidet basert på disse prinsippene:

3. For å sikre finansiering til kontroll og en generell bedring av parkeringen i Kirkenes sentrum, og i tillegg senke summen for frikjøping fra parkeringsplasser ved nybygg og bruksendringer, skal det innføres parkeringsavgift i Kirkenes sentrum.
4. Det skal i en tidsperiode og i dedikerte soner, per dags dato har rådmannen lagt til grunn 2 timer, være gratis å parkere for å kunne handle i sentrum (shoppingparkering).
  1. Det vises til vedlagt kart for inndeling av parkeringssegmentene.
5. Det skal være egne dedikerte soner/plasser for langtidsparkering for personer som arbeider i sentrum, og langtidsparkering for øvrige.
  1. Det vises til vedlagt kart.
6. I sone 2 (områdene utenfor sentrum i Kirkenes) må gateparkeringen reguleres for å sikre fremkommelighet for gående og syklende, og for å oppnå bedre trafiksikkerhet særlig for barn og unge.

Oppklaring:

Et eventuelt parkeringsregime for Kirkenes sentrum følger ikke arealplanens inndeling av sentrum. Dette kommer frem av *kart parkering i Kirkenes til parkeringssak 1*. En liten del av sone 1 må sees i sammenheng med hele sone 2 i *vedlegg 2 parkeringsbestemmelser* til arealplanen.

Argumentasjon for punktene:

1. **Parkeringsavgift.**

Rådmannens syn er at det er nødvendig å innføre parkeringsavgift for å bedre den generelle parkeringskulturen i sentrum og tilgjengeliggjøre parkering for handlende. Det er

usikkerhetsfaktorer i hvordan en parkeringsavgift vil slå ut for handelsstanden, men for å sikre kontroll og tilrettelegge for dedikert «shoppingparkering» må dette finansieres på en eller annen måte. Rådmannen mener det er riktig at dette brukerbetales.

Rådmannen ønsker at man skal holde kostnadene ved innføringen av parkeringsavgift så lav som mulig. Og at man derfor legger til grunn bruk av teknologiske løsninger som ikke er kostbar og krever store investeringer. Eksempelvis at man ikke legger opp til bruk av parkeringsautomater, men satser på smartmobilteknologi, sms-betaling og lignende.

Ved nyinvestering i sentrum, enten i form av nybygg eller omregulering/bruksendring av eiendom, må man forholde seg til arealplanen og gebyrregulativet. I dag må man for kontorbygg ha 4 parkeringsplasser per 100 kvadratmeter med netto kontorareal. Hvis man ønsker å kjøpe seg fri far dette kravet er frikjøpet på 150.000,- per parkeringsplass. Målet med denne ordningen er å tilgjengelig parkeringsplasser i sentrum, og at man ikke bygger ned antall parkeringsplasser. Eventuelle frikjøp settes på et fond dedikert utelukkende til opparbeidelse av nye parkeringsplasser.

Rådmannens syn er at en snittpris på hva en parkeringsplass koster å opparbeide ligger rundt 150.000,-. Det er betydelig billigere å opparbeide parkeringsplasser på flat grunn som man eier, enn å måtte kjøpe eiendom, opparbeide eiendommen og i verste fall bygge parkeringsanlegg i fjell eller under bakken. Ved fjellanlegg eller opparbeidelse av kjeller øker kostnadene betydelig.

Det er et mål gjennom rådmannens forslag til strategisk næringsplan (på høring til og med 3.mai 2019), masterplanen for reiselivet og kommuneplanens arealdel og samfunnsdel at Kirkenes skal være et sentrum for hele kommunen. I arealplanen er også publikumsrettet næring primært ønsket i Kirkenes. Argumentasjonen for dette er å bygge et sterkt og attraktivt sentrum. For å sikre et sterkt og attraktivt sentrum må det være attraktivt å investere i sentrum.

Rådmannens syn er at innføringen av parkeringsavgift er en forutsetning for å senke summen for frikjøp av parkeringsplasser ved nybygg og bruksendring av eksisterende eiendommer. Frikjøpssommene kan senkes gjennom at fremtidige parkeringsplasser kan delvis brukerfinansieres, og at et eventuelt overskudd fra parkeringsavgift kan brukes på opparbeidelse av parkeringsplasser og trafiksikkerhetstiltak. Ved innføring av parkeringsavgift kan man også skape et marked hvor private aktører opparbeider parkeringsplasser på eget initiativ.

Hvis man må betale for å parkere mener rådmannen at dette vil gjøre parkeringsplasser mer tilgjengelig for de som har behov for det. Det er sannsynlig at de som bor nært sin arbeidsplass i Kirkenes vil finne alternative transportløsninger enn bilen når de skal til sentrum.

Det har vært gjennomført en enkel opptelling av antall parkeringsplasser i sentrum, og det er mellom 450-500 parkeringsplasser i sentrum. En sammenligning med Alta viser at dette burde være nok parkeringsplasser for en tid fremover, men med tilrettelegging for videre vekst er det viktig at man har en mer langsiktig løsning. I arbeidet med byplanen må man hensynta at ytterligere vekst i Kirkenes vil kreve en parkeringsløsning for fremtiden.

2. parkeringssoner og gratis parkering.

Det legges opp til gratis parkering for handlende i dedikerte soner nært butikkene i sentrum. Rådmannen mener at man med et slikt tiltak demmer opp for de negative konsekvensene for handelsstanden ved en innføring av parkeringsavgift. Det er viktig i det videre arbeidet at det utarbeides løsninger for å forhindre at denne ordningen utnyttes for å slippe å betale parkeringsavgift utover gratisperioden. Se vedlagt kart for parkeringssoner.

3. Parkering for arbeidende i Kirkenes.

I en mangel på parkeringsstruktur blir parkeringsplasser som ligger nært handelsstanden i Kirkenes brukt for langtidsparkering. Det er derfor viktig at det tilrettelegges for parkeringsplasser på øvrige plasser for de som arbeider i sentrum eller har behov for parkering over en lenger periode. Eksempelvis for turistbusser og andre. Se vedlagt kart for parkeringssoner.

4. Gateparkering i sone 2 og deler av sone 1

Sone 2 i Kirkenes er områdene utenfor Kirkene sentrum jf. kommunedelplanens arealdel. I dette området fører mangelen på en strukturert parkeringspolitikk til at fremkommeligheten blir lav, som igjen kan føre til trafikkfarlige hendelser. Konkret så må elever på barne- og ungdomsskolen i Kirkenes gå i veien grunnet at fortau ikke blir ryddet for snø fordi biler enten står i veikanten eller på fortauet. Det er også utfordrende å få ryddet snø i veibanen fordi biler, tilhengere og annet står i veibanen.

Det må også sikres at sone 2 ikke blir en frisone ved innføring av parkeringsavgift i sentrum i Kirkenes. Dette må reguleres på en hendig måte som sikrer at en eventuell innføring av parkeringsavgift i sentrum ikke blir undergravet og at trafiksikkerheten og fremkommeligheten bedres.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Parkeringsbestemmelser og generell parkeringsbestemmelser er viktig for nyetablering og vekst i Kirkenes sentrum. Næringslivet har gjennom masterplanen for reiseliv og arbeidet med strategisk næringsplan pekt ut attraktiv sentrum som viktig for videre utvikling av Sør-Varanger kommune.

Infrastruktur:

83 % av befolkningen i Sør-Varanger kommune bor på Kirkeneshalvøya, og Kirkenes sentrum er pekt ut av næringslivet som viktig for fremtidig vekst. Infrastrukturen i Kirkenes sentrum vil bli påvirket av prinsipper for parkering i Kirkenes, og vil legge føringer for

kommunedelplan for vei og trafikk og byplanen for Kirkenes.

Barn og ungdom:

Ved «Nærmiljøundersøkelsen» der 200 barn og unge deltok, beskriver barn og unge at et levende byrom bestående av muligheter for etablering av sosiale møteplasser og et pent sentrum, er viktig for at de skal trives i kommunen.

Folkehelse:

En sunn by består av et fysisk miljø som fremmer helse, rekreasjon, trygghet, sosiale møteplasser, god tilgjengelighet, stolthet og kulturell identitet. Smart satsning med framtidig byutvikling vil føre til at Kirkenes sentrum blir en sunnere by og et enda bedre sted å leve, bo og arbeide. Det er viktig med et by- og nærmiljø som er helse- og miljøvennlig, opplevelsesrikt, trafikksikkert, inkluderende og helsefremmende. Det vil kunne gi gode muligheter for både organisert og uorganisert fysisk og sosial aktivitet.

Kompetansebygging:

Ikke vurdert.

Økonomi:

For kommunen vil et videre arbeid uten innføring av parkeringsavgift medføre en økt økonomisk belastning.

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Enhver utbygging i Kirkenes og eventuelt nye parkeringsprinsipper må tilrettelegge for god fremkommelighet og universell utforming.

Alternative løsninger:

Hovedutfordringen med parkeringssituasjonen er at man med mangel på regelverk og kontroll mister kontrollen. Ved at kommunen uten parkeringsavgift finansierer parkeringskontroll, skiltplan og andre nødvendige tiltak for å få kontroll vil man kunne bedre situasjonen for handelsstanden og bedre trafikksikkerheten.

Det er derimot usikkert om man gjennom kontroller og skiltplan vil kunne tilrettelegge for nok parkeringsplasser for fremtidig vekst. Det er også vanskelig å si om det er nok parkeringsplasser i dag, tilbakemeldingene er ulike og det er ikke gjennomført en god nok studie. Ved en positiv tilnærming til at skiltplan og kontroll i seg selv vil føre til bedre parkeringsstruktur, som igjen fører til flere tilgjengelige parkeringsplasser, så kan man senke summen for frikjøp for å oppmuntre til flere investeringer i sentrum. Eventuelle parkeringsutfordringer kan man ha en «vente-å-se»-holdning til, og tilrettelegge for flere parkeringsplasser i offentlig regi på andre områder når behovet oppstår. Sistnevnte vil kreve en kommunal investering som det ikke er utredet per dags dato. Man vil kunne anslå at det vil koste fra flere millioner til flere titalls millioner.

Alternativ til vedtak:

Alternativ 1:

Rådmannens bes utrede videre med følgende prinsipper lagt til grunn:

1. Det innføres ikke parkeringsavgift, men rådmannen bes legge til grunn kommunal finansiering.
2. Det jobbes videre med parkeringssoner basert på vedlagt kart.
3. I sone 2 og deler av sone 1 (områdene utenfor sentrum i Kirkenes) må gateparkeringen reguleres for å sikre fremkommelighet for gående og syklende, og for å oppnå bedre trafiksikkerhet særlig for barn og unge.
4. Gjennom økt kontroll, skiltplan og andre tiltak legger man til grunn at det vil bli flere tilgjengelige parkeringsplasser som medfører at man kan senke summer for frikjøp av parkeringsplasser ved nybygg og omregulering/bruksendring av eksisterende eiendommer. Rådmannen bes legge frem sak om summen for frikjøp av parkeringsplasser i egen sak, og at kravet om antall parkeringsplasser ulike reguleringsformål utløser drøftes ytterligere i byplanen for Kirkenes.

Alternativ 2:

1. Det arbeides ikke videre med prinsipper for parkering i sentrum.

Forslag til innstilling:

Rådmannens bes utrede videre med følgende prinsipper lagt til grunn:

1. Parkeringsavgift legges til grunn som finansiering av parkeringskontroller, skiltplaner og andre tiltak for å bedre parkeringsstrukturen i sentrum.
2. Administrasjonen og innføringen av parkeringsavgift skal basere seg på best mulig teknologi som ikke krever store investeringer eller administrasjonsutgifter.
3. Det skal være gratis parkering for handlende i sentrum i en viss tidsperiode.
4. I sone 2 og deler av sone 1 (områdene utenfor sentrum i Kirkenes) må gateparkeringen reguleres for å sikre fremkommelighet for gående og syklende, og for å oppnå bedre trafiksikkerhet særlig for barn og unge. Parkering i sone 2 må reguleres på en slik måte at innføring av parkeringsavgift i sentrum ikke undergraves.
5. En eventuell senkning av satsen for frikjøp fra parkeringsplasser ved nybygg og omregulering/bruksendring av eiendommer er avhengig av innføring av parkeringsavgift. Rådmannen bes utrede dette nærmere i sammenheng med prinsipper for parkering i Kirkenes.

Behandling 14.05.2019 Utvalg for plan og samferdsel

Saksordfører: Trasti, Frank Emil

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Utvalg for plan og samferdsel sitt vedtak i sak 029/19:

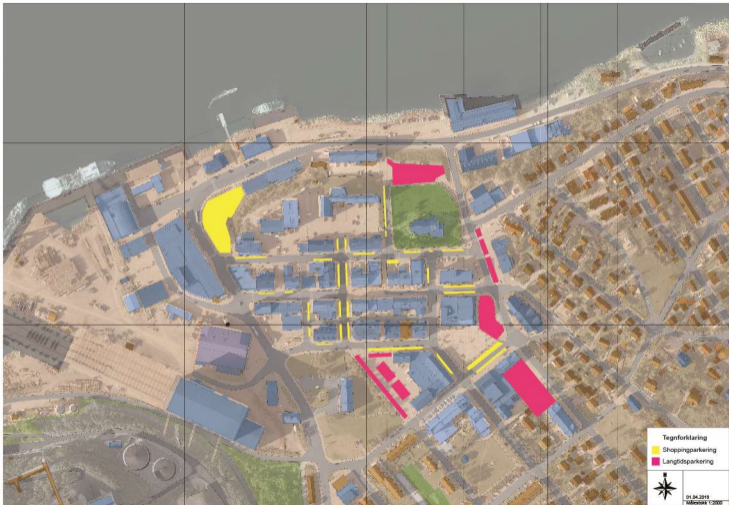
Rådmannens bes utrede videre med følgende prinsipper lagt til grunn:

1. Parkeringsavgift legges til grunn som finansiering av parkeringskontroller, skiltplaner og andre tiltak for å bedre parkeringsstrukturen i sentrum.
2. Administrasjonen og innføringen av parkeringsavgift skal basere seg på best mulig teknologi som ikke krever store investeringer eller administrasjonsutgifter.
3. Det skal være gratis parkering for handlende i sentrum i en viss tidsperiode.
4. I sone 2 og deler av sone 1 (områdene utenfor sentrum i Kirkenes) må gateparkeringen reguleres for å sikre fremkommelighet for gående og syklende, og for å oppnå bedre trafiksikkerhet særlig for barn og unge. Parkering i sone 2 må reguleres på en slik måte at innføring av parkeringsavgift i sentrum ikke undergraves.
5. En eventuell senkning av satsen for frikjøp fra parkeringsplasser ved nybygg og omregulering/bruksendring av eiendommer er avhengig av innføring av parkeringsavgift. Rådmannen bes utrede dette nærmere i sammenheng med prinsipper for parkering i Kirkenes.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Tegnförklaring

Shoppingparkering

Langtidsparkering

01.04.2019
Minsk 1:2000

Tegnforklaring

- Shoppingparkering
- Langtidsparkering

01.04.2019
Målestokk 1:2000

Vedlegg 2 Parkeringsbestemmelser

(Jf. PBL. § 11-9, nr 5)

Parkeringsplasser skal beregnes ut i fra tabellen nedenfor:

Tabellen angir minimums antall plasser for egenparkering og besøksparkering. Parkering skal skje i garasje (-anlegg) og/eller på egen tomt.

Område/Bygningstype	Bilparkering	Sykkelparkering
Kirkenes sentrum	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	1	1,5
Over 100m ²	2	2
Blokker	1,5	1
Hybel/hybelbygg	1	1
Kirkenes indre sone	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	2	2
Blokker	1,5	1
Hybel/hybelbygg	1	1
Kirkenes ytre sone	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	3	2
Blokker	1,5	2
Hybel/hybelbygg	1	1
Hesseng/Sandnes/Bjørnevatn	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	3	2
Blokker	1,5	2
Hybel/hybelbygg	1	1
Øvrige områder	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	3	2
Blokker	1,5	1
Hybel/hybelbygg	1	1
Fritidsboliger	2	0
Kirke/Kino/Teater/Forsamlingshus	Ant. per sitteplass	Ant. per sitteplass
Kirke/Kino/Teater/Forsamlingshus	0,5	0,1
Forretningsbygg	Ant. per 100m² BRA	Ant. per enhet/butikk
Detaljhandel inntil 3000m ²	2	3

Varehus/Kjøpesenter over 3000m ²	2	4
Kontor	4	1
Skoler/Oppvekstsenter	Ant. per ansatt	Ant. per elev
Barnehage	0,6	0,5 per ansatt
Skole	0,6	0,5
Videregående skole	0,8	0,5
Videregående skole - elevparkering	0,2 per elev	
Industri mm.	Ant. per 100m² BRA	Ant. per enhet/butikk
Verksteder	1,5	2
Lager	0,5	1
Håndverker	1,5	2
Bilforhandler o.l.	3	2
Overnatting	Ant. per gjesterom	Ant. per gjesterom
Hotell, gjestgiveri o.l.	0,6	0,1
Beverting	Ant. per sitteplass	Ant. per sitteplass
Restaurant/Kafeteria/Kiosk mm.	0,25	0,1
Idrettsanlegg	Ant. per tilskuer	Ant. per tilskuer
Idrettsbane/Idrettshall o.l.	0,5	0,1
Institusjon	Ant. per sengeplass	Ant. per ansatt
Sykehus/Sykehjem o.l.	0,8	0,3
Caravan-/Campingplass	Ant. per oppstillingsplass	Ant. per ansatt
Caravanoppstilling/Campingplass	2	0,3
Kombinerte formål		
For bygg med uklare eller flytende grenser mellom formål med ulikt krav til parkeringsdekning skal det strengeste kravet legges til grunn.		

Figur 1: Soneinndeling parkeringssoner i Kirkenes

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Mæland, Magnus Enhetsleder: Mæland, Magnus, tlf. 97080054	Dato: 05.03.2019
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Nesje, Robert	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for plan og samferdsel	016/19	19.03.2019

Prinsipper for parkering i Kirkenes

Vedlagte dokumenter:

Henvendelse til SVK ang parkeringsbestemmelser i Kirkenes Sentrum, Barents Kunnskapspark - 14.feb 2019 (L)(752148)
parkeringsbestemmelser kommuneplanens arealdel
gebyrregulativ for plan og utvikling

Kort sammendrag:

Rådmannen ser etter henvendelser fra blant annet sentrumsforening og SIVA Barents kunnskapspark eiendom AS at det er behov for nye parkeringsprinsipper for Kirkenes. Prinsippene må balansere behovet for parkeringsplasser, tilrettelegging for næringsetablering og eksisterende næringsliv, og sikre god trafiksikkerhet. Gjennom en medvirkningsprosess med utvalg for plan og samferdsel, næringslivet, beboere og andre relevant aktører er målet å legge frem prinsipper for parkering i Kirkenes for politisk behandling 1.halvår 2019.

Faktiske opplysninger:

På bakgrunn av henvendelser fra næringslivet og konkret henvendelse fra Siva Barents kunnskapspark eiendom AS, ser rådmannen det som nødvendig at det arbeides med å utarbeide prinsipper for parkering for byutvikling, vekst i næringslivet og trafiksikkerhet i

Kirkenes.

Siva Barents kunnskapspark eiendom AS har i forbindelse med pågående reguleringsprosess for Barents kunnskapspark sendt brev med søknaden hvor parkeringsløsningen i sentrum er problematisert.

Det er særlig parkeringsbestemmelsene for nybygg som er problematisk, og dette får videre følgeeffekt for øvrig parkeringspolitikk. Nybygg eller omregulering/bruksendring av eiendom til annen bruk kan utløse krav om å fremskaffe nye parkeringsplasser på egen tomt. Som et alternativ har kommunen en frikjøpsordning. Det er særlig prisen for frikjøp av parkeringsplasser rådmannen har fått tilbakemelding om at er for høy. Dette må derimot sees i sammenheng med kostnadene for å bygge nye parkeringsplasser som kommunen vil ta ansvar for gjennom et parkeringsfond, som frikjøpsprisen ikke fullt ut dekker. Det vises til parkeringsbestemmelsene i kommuneplanens arealdel og gebyrregulativet.

Sentrumsforeningen har i møte med rådmannen desember 2018 pekt på parkering som en utfordring for videre vekst. Dette gjelder eksempelvis at ansatte i sentrum bruker parkeringsplasser som burde vært brukt av kunder. Deres innspill var at en parkeringspolitikk for sentrum må ta større hensyn til butikker i sentrum.

Vintervedlikehold av veier er en stor utfordring grunnet nåværende parkeringsregime i Kirkenes. På grunn av mangel på parkeringsordning og dårlig parkeringskultur forverres sikt, og brøyting blir ikke tilfredsstillende hverken langs gater eller på fortau. Biler som parkerer på fortau fører til at barn må ut i veibanen for å komme seg til skolen. Prinsipper for parkering i Kirkenes må derfor omhandle både sone 1 og 2 i Kirkenes (se parkeringsbestemmelsene i arealplanen).

Parkeringsbestemmelsene og generell parkeringspolitikk i sentrum må sees i en sammenheng for å skape god byutvikling og legge til rette for næringsetableringer i sentrum. Det er viktig at parkeringsbestemmelsene for nybygg balanseres med generell politikk for parkering i sentrum. Dette krever en prosess hvor relevante aktører i næringslivet, beboere og utvalg for plan og samferdsel sammen peker ut en retning for parkering i Kirkenes sentrum.

Kirkenes sentrum står sentralt i utvikling av Sør-Varanger kommune. Masterplanen for reiselivsnæringen peker på et attraktivt sentrum som viktig for videre vekst og næringslivet har pekt på attraktiv by som 1 av 4 fire strategier i strategisk næringsplan. Prinsipper for parkering i Kirkenes vil også påvirke arbeidet med byplanen for Kirkenes og kommunedelplan for vei og trafikk.

For å sikre framdrift i arbeidet legges følgende milepælplan til grunn for arbeidet:

- 20.mars – 1.april: Rådmannen utarbeider scenarioer som utgangspunkt for arbeidsmøte.
- 2.april: Arbeidsmøte på kvelden for representanter i utvalg for plan og samferdsel, næringslivet, beboere og andre relevante aktører med målsetning om å finne løsninger basert på fremlagte scenarioer.
- 3.april – 23.april: Saksutredning utkast for prinsipper for parkering i Kirkenes.
- 7.mai: Orientering og fremlegg av prinsipper for utvalg for plan og samferdsel, næringslivet, beboere og andre relevante aktører for innspill til arbeidet.
- 8.mai – 28.mai: Saksutredning for prinsipper for parkering i Kirkenes.
- 11.juni: Politisk behandling utvalg for plan og samferdsel.

· 12.juni: Politisk behandling kommunestyret.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Parkeringsbestemmelser og generell parkeringsbestemmelser er viktig for nyetablering og vekst i Kirkenes sentrum. Næringslivet har gjennom masterplanen for reiseliv og arbeidet med strategisk næringsplan pekt ut attraktiv sentrum som viktig for videre utvikling av Sør-Varanger kommune.

Infrastruktur:

83 % av befolkningen i Sør-Varanger kommune bor på Kirkeneshalvøya, og Kirkenes sentrum er pekt ut av næringslivet som viktig for fremtidig vekst. Infrastrukturen i Kirkenes sentrum vil bli påvirket av prinsipper for parkering i Kirkenes, og vil legge føringer for kommunedelplan for vei og trafikk og byplanen for Kirkenes.

Barn og ungdom:

Ved «Nærmiljøundersøkelsen» der 200 barn og unge deltok, beskriver barn og unge at et levende byrom bestående av muligheter for etablering av sosiale møteplasser og et pent sentrum, er viktig for at de skal trives i kommunen.

Folkehelse:

En sunn by består av et fysisk miljø som fremmer helse, rekreasjon, trygghet, sosiale møteplasser, god tilgjengelighet, stolthet og kulturell identitet.

Smart satsning med framtidig byutvikling vil føre til at Kirkenes sentrum blir en sunnere by og et enda bedre sted å leve, bo og arbeide. Det er viktig med et by- og nærmiljø som er helse- og miljøvennlig, opplevelsesrikt, trafiksikkert, inkluderende og helsefremmende. Det vil kunne gi gode muligheter for både organisert og uorganisert fysisk og sosial aktivitet.

Kompetansebygging:

Ikke vurdert.

Økonomi:

Ikke vurdert.

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Enhver utbygging i Kirkenes og eventuelt nye parkeringsprinsipper må tilrettelegge for god fremkommelighet og universell utforming.

Alternative løsninger:

Alternativ til vedtak:

1. Det igangsettes ikke et arbeid med nye parkeringsprinsipper for Kirkenes.

Forslag til innstilling:

1. Det utarbeides nye parkeringsprinsipper for Kirkenes som legges frem for politisk behandling 1.halvår 2019 jamfør milepælplan.
2. Planutvalget, næringslivet, beboere og andre relevante aktører skal medvirke i utarbeidelsen av prinsipper for parkering i Kirkenes.

Behandling 19.03.2019 Utvalg for plan og samferdsel

Saksordfører: Nesje, Robert

Forslag Fremdriftsplan. foreslått av Nesje, Robert:

Fremdriftsplan utarbeides I samarbeid med utvalgsleder.

Utvalg for plan og samferdsel sitt vedtak i sak 016/19:

1. Det utarbeides nye parkeringsprinsipper for Kirkenes som legges frem for politisk behandling 1.halvår 2019 jamfør milepælplan.
2. Planutvalget, næringslivet, beboere og andre relevante aktører skal medvirke i utarbeidelsen av prinsipper for parkering i Kirkenes.
3. Fremdriftsplan utarbeides I samarbeid med utvalgsleder.
- 4.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

Siva Barents Kunnskapspark Eiendom AS / Attraktivt Sentrum AS / Coonor AS
Storgata 1
9900 Kirkenes

Deres ref.:

Vår ref.:FHL

Dato: 10. Januar 2019

Ønskes behandlet av SVK;
Sak ang. parkering i Kirkenes Sentrum, og betingelser ifm frikjøp av parkeringsplasser ved bygging av Barents Kunnskapspark

I forbindelse med regulering og planlegging for bygging av Barents Kunnskapspark i Kirkenes sentrum så har vi erfart store utfordringer i forhold til de betingelser som stilles fra Sør-Varanger Kommune når det gjelder parkeringsplasser.

Vi ønsker med dette å belyse noen av de utfordringer vi har identifisert og hvilke konsekvenser dette vil få for muligheten til å realisere Barents Kunnskapspark. Følgende punkter vil belyses;

- Uforutsigbare rammebetingelser fra Sør-Varanger Kommune
- Er gjeldende parkeringsbestemmelser vedtatt 14.02.2018 fornuftig i forhold til faktisk behov for parkering i sentrum og er disse i tråd med ønsket politikk for næringsutvikling?
- Behov for å se på helheten ift parkeringer for å skape like rammebetingelser for alle eiendomsaktører i Kirkenes Sentrum
- Hvordan er parkering løst på andre sammenlignbare steder, og hvor det etableres f.eks. en Kunnskapspark i sentrum
- Misforhold mellom konkret parkeringspolitikk og ønsket sentrumsutvikling

1. Mangel på forutsigbare rammebetingelser fra SVK

I Coonor AS har vi siden 2013/14 jobbet for å få igang eiendomsutvikling i Kirkenes sentrum, og presenterte for SVK allerede i 2014 visjoner for utvikling av kvartalet Storgata, Wiullsgt, Pasvikveien og Kielland Thorkildsengt (Domuskvartalet og Brunosten). I slutten av 2016 fikk vi på plass en avtale med Siva og stiftet i fellesskap Siva Barents Kunnskapspark Eiendom AS, med formål å kunne realisere en kunnskapspark i Kirkenes.

Siden januar 2017 har vi opplevd store endringer i rammebetingelser når det gjelder parkeringsbestemmelser og satsene for frikjøp av parkering. Først ble nye parkeringsbestemmelser vedtatt 14.02.2018 hvor krav til antall bilparkeringsplasser for egenparkering og besøkparkeringsplasser ble vesentlig endret spesielt for kontorer.

De mest relevante endringene i krav ifm. Barents Kunnskapspark var;

- Økning i krav til kontor fra 1,5-2 plasser pr. 100 kvm til 4 plasser pr 100kvm
- Økning i krav til detaljhandel fra 1,5-2 plasser pr. 100 kvm til 2 plasser pr 100kvm

- Ingen endringer i krav ift forsamlingshus, restaurant/kafeteria eller hybel/blokk leiligheter

Deretter, den 31.10.2018 vedtok kommunestyret endringer i gebyrregulativ for plan- og utviklingsavdelingen hvor gebyr for frikjøp av parkeringsplasser i Kirkenes sentrum ble endret fra 65.000kr pr p-plass til 150.000kr pr. p-plass.

Våre beregninger ift Barents Kunnskapspark viser at kostnadene knyttet til frikjøp av parkeringsplasser har økt fra 7,8 Mill kr til nå 29,25 Mill kr siden prosjektet startet i begynnelsen av 2017. Det er en økning på 375%.

Selv om vi som eiendomsutviklere har et ansvar for å holde oss informert om endringer som blir foreslått for kommunestyret, så synes vi det er oppsiktsvekkende at så store endringer over kort tid vedtas uten at konsekvensene er godt nok belyst og uten særlig involvering av relevante aktører.

Totalt sett oppfatter vi dette som svært uforutsigbare rammebetingelser fra SVK som er helt avgjørende ved store eiendomsinvesteringer. En slik politikk fremmer ikke sentrums- eller næringsutvikling i Kirkenes.

2. Er gjeldende parkeringsbestemmelser vedtatt 14.02.2018 fornuftige i forhold til faktisk behov?

Parkeringssituasjonen i Kirkenes sentrum er i dag ikke optimal for alle aktører, spesielt oppfatter handelsstanden at det kan være utfordrende med parkering for sine kunder, men samtidig vil vi hevde at det ikke er et stort underskudd på parkeringsplasser. Vi tror ikke det er mange som har opplevd at de må kjøre hjem fordi de ikke kunne finne en parkeringsplass i sentrum. Dagens utfordringer kan være mer knyttet til dårlig struktur på parkeringsplassene, hvor ansatte som jobber full dag i sentrum opptar parkeringsplasser utenfor butikkene hvor det burde vært korttidsparkering for kundene.

Hva vil konsekvensen ha vært dersom alle eiendommer i Kirkenes sentrum skulle fulgt SVK sine gjeldende parkeringsbestemmelser vedtatt 14.02.2018? For å belyse dette har vi sett på noen sentrale eiendommer i sentrum og hvor mange plasser de skulle ha hatt tilgjengelig.

Det er to hoteller i sentrum – Scandic Arctic og Thon Hotell

- Scandic Arctic skulle hatt ca. 65 p-plasser
- Thon Hotell skulle hatt ca. 100 p-plasser

Domuskvartalet, Kinoen og Barents Kunnskapspark

- Disse byggene skulle hatt ca. 400 p-plasser

Wiullsgt. 3-5

- Disse skulle hatt ca. 75 p-plasser

Kielland Thorkildsensgt 1

- Dette skulle hatt ca. 35 p-plasser

Bare for disse eiendommene skulle det vært 675 p-plasser ihht. gjeldende parkeringsbestemmelser, mens de i realiteten bare har en brøkdel av dette. Om man utvider med å ta med resten av eiendommene i sentrum så kommer det fort opp i 2.500-3.500 parkeringsplasser om gjeldende parkeringsbestemmelser skulle vært fulgt. (Som eksempel kan vi nevne at det idag er 85-90 p-plasser på tomte bak Domusbygget).

Dette er langt fra dagens situasjon og det er langt fra hva som er det reelle behov. Gitt at det i SVK bor i overkant av 10.000 innbyggere og med total ca. 5.000 registrerte kjøretøy. Er det riktig å dimensjonere for parkeringskapasitet for 50% av alle registrerte kjøretøy i SVK? Vår påstand er at SVK ville hatt god parkeringsdekning med ca.1.000 p-plasser i sentrum, dvs. 20% av alle registrerte kjøretøy, men her må en god helhetsvurdering gjøres.

Vi mener derfor at SVK bør foreta en evaluering av gjeldende parkeringsbestemmelser og vurdere om de er i tråd med det reelle behovet og en ønsket utvikling av Kirkenes sentrum.

3. Behov for å se på helheten ifm parkering for å skape like rammebetingelser for alle eiendomsaktører i Kirkenes Sentrum

For å finne gode løsninger på parkering i Kirkenes sentrum bør det gjøres en helhetlig vurdering av struktur, behov og plassering. Parkeringsplasser spredd i hele byen, og med få større parkeringsareal medfører i dag ekstra mye bilkjøring rundt i gatene.

Bør man i stedet vurdere flere større parkeringsanlegg for de som jobber i sentrum, hotellgjester og beboere for langtidsparkering, og tidsbegrenset parkering i sentrumsgatene forbeholdt korttidskunder.

Kostnadene ved etablering av større parkeringsanlegg bør enten finansieres av SVK og nedbetales av brukerne gjennom parkeringsavgift eventuelt helt eller delvis av alle nye eiendomsprosjekt.

Det vil etter vår oppfatning være høyst ulike rammebetingelser hvis nye eiendomsprosjekter som f.eks. Barents Kunnskapspark skal dekke et slikt nytt krav, som vi oppfatter ikke er i tråd med det reelle behovet og en ønsket utvikling av Kirkenes sentrum. Enhver eiendomsutvikler av Kirkenes sentrum er avhengig av lønnsomhet i prosjektet, noe som medfører at kostnader må dekkes av leietakere eller kjøper (f.eks. bolig). Dette vil gi en husleie som ikke vil være konkurransedyktig.

4. Hvordan er parkering løst på andre sammenlignbare steder, og hvor det etableres f.eks. en Kunnskapspark i sentrum

Siva har i mange år vært involvert i etablering av tilsvarende kunnskapsparker i hele Norge. Som et eksempel kan nevnes etablering av en Kunnskapsparken i en sammenlignbar kommune på ca.7.000 innbyggere, hvor mange innbyggere også bor en stykke unna sentrum, men med desto flere tilreisende med bil.

Denne kommunen har følgende parkeringsbestemmelser:

- Forretning/Kontor – 2 p-plasser pr. 100kvm
- Hotell, overnatting – 0,7 p-plasser pr rom/leilighet
- Næring, industri – 1 p-plass pr. 100 kvm
- Bolig, ny og eksisterende bygningsmasse – 1 p-plass pr boenhet

Denne kommunen har ingen frikjøpsordning for oppfyllelse av krav om parkeringsplasser, eller korttids- eller parkeringsavgift i sentrum. Denne kommunen har derimot i sentrumsplan regulert egne tomteareal for felles parkering. Dette etter nøye studie gjennom eksterne parkeringsutredninger.

Kommunen har således lagt til rette for mulig oppfyllelse av parkeringskrav, mot at utbygger bekoster opparbeidelse av parkeringsareal. Et slikt samarbeid mellom kommunen som tilrettelegger

og eiendomsutvikler legger til rette for økonomisk bærekraftig og næringsutvikling av sentrumsområder.

5. Avvik mellom konkret parkeringspolitikk og ønsket sentrumsutvikling

Avslutningsvis så vil vi peke på hva som er sagt i de overordnede føringer for sentrumsutvikling i Kirkenes, vedtatt av kommunestyret i 2017 (sak 063/17), og som har relevans i denne sammenhengen mht. parkering.

1. *Kirkenes skal ha et konsentrert sentrum, hvor SVK skal føre en aktiv politikk for å legge virksomheter, boliger og tjenester til sentrum.*
  - Dette er vi enige i, og vi mener Barents Kunnskapspark vil være et prosjekt som vil oppfylle denne intensjonen. En forutsetning for dette er at det føres en politikk som legger til rette for en slik utvikling på best mulig måte. Alternativet vil være at etableringene tvinges ut av sentrum.
  -
2. *Kirkenes skal ha attraktive og aktivitetsskapende byrom, hvor det skal legges til rette for gående og myke trafikanter, samt redusert bilbruk i sentrum.*
  - Dette er vi enige i, men som beskrevet ovenfor så opplever vi ikke at parkeringsbestemmelsene peker i retning av et ønske om redusert bilbruk i sentrum. Vi mener at SVK må tenke helhet og så snart som mulig igangsette planlegging i tråd med denne. Et mulig tiltak kan da være et eller flere parkeringsanlegg for langtidsparkeringen til randsonen av sentrum.

6. Søknad om å beholde gammel frikjøpsordning/vedtekter fra 2017

Coonor som eier av eiendommen søker om at Barents Kunnskapspark får beholde beregnet behov for p-plasser og frikjøpsordning etter reglene som gjaldt ved oppstart av prosjektet. For videre framdrift i prosjektet er man avhengig av en snarlig avklaring på denne søknaden. Må man forholde seg til de gjeldende vedtatte regler vil prosjektet måtte skrinlegges.

Oppsummering;

Siva Barents Kunnskapspark Eiendom AS, Attraktivt Sentrum AS og Coonor AS ønsker å bidra til å finne gode parkeringsløsninger i tilknytning til en eventuell etablering av Barents Kunnskapspark i Kirkenes sentrum. Vi er innforstått med at vi må ta en andel av kostnadene ifm dette.

Vi mener at gjeldende parkeringsbestemmelser og frikjøpsgebyrer er urimelige for eiendomsutvikling i sentrum av Kirkenes.

På vegne av

Siva Barents Kunnskapspark Eiendom AS
Attraktivt Sentrum AS
Coonor AS

Finn Helge Lunde

Vedlegg 2 Parkeringsbestemmelser

(Jf. PBL. § 11-9, nr 5)

Parkeringsplasser skal beregnes ut i fra tabellen nedenfor:

Tabellen angir minimums antall plasser for egenparkering og besøksparkering. Parkering skal skje i garasje (-anlegg) og/eller på egen tomt.

Område/Bygningstype	Bilparkering	Sykkelparkering
Kirkenes sentrum	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	1	1,5
Over 100m ²	2	2
Blokker	1,5	1
Hybel/hybelbygg	1	1
Kirkenes indre sone	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	2	2
Blokker	1,5	1
Hybel/hybelbygg	1	1
Kirkenes ytre sone	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	3	2
Blokker	1,5	2
Hybel/hybelbygg	1	1
Hesseng/Sandnes/Bjørnevatn	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	3	2
Blokker	1,5	2
Hybel/hybelbygg	1	1
Øvrige områder	Ant. per enhet	Ant. per enhet
Småhusbebyggelse/boliger		
Inntil 50m ²	1	1
Inntil 100m ²	2	1,5
Over 100m ²	3	2
Blokker	1,5	1
Hybel/hybelbygg	1	1
Fritidsboliger	2	0
Kirke/Kino/Teater/Forsamlingshus	Ant. per sitteplass	Ant. per sitteplass
Kirke/Kino/Teater/Forsamlingshus	0,5	0,1
Forretningsbygg	Ant. per 100m² BRA	Ant. per enhet/butikk
Detaljhandel inntil 3000m ²	2	3

Varehus/Kjøpesenter over 3000m ²	2	4
Kontor	4	1
Skoler/Oppvekstsenter	Ant. per ansatt	Ant. per elev
Barnehage	0,6	0,5 per ansatt
Skole	0,6	0,5
Videregående skole	0,8	0,5
Videregående skole - elevparkering	0,2 per elev	
Industri mm.	Ant. per 100m² BRA	Ant. per enhet/butikk
Verksteder	1,5	2
Lager	0,5	1
Håndverker	1,5	2
Bilforhandler o.l.	3	2
Overnatting	Ant. per gjesterom	Ant. per gjesterom
Hotell, gjestgiveri o.l.	0,6	0,1
Beverting	Ant. per sitteplass	Ant. per sitteplass
Restaurant/Kafeteria/Kiosk mm.	0,25	0,1
Idrettsanlegg	Ant. per tilskuer	Ant. per tilskuer
Idrettsbane/Idrettshall o.l.	0,5	0,1
Institusjon	Ant. per sengeplass	Ant. per ansatt
Sykehus/Sykehjem o.l.	0,8	0,3
Caravan-/Campingplass	Ant. per oppstillingsplass	Ant. per ansatt
Caravanoppstilling/Campingplass	2	0,3
Kombinerte formål		
For bygg med uklare eller flytende grenser mellom formål med ulikt krav til parkeringsdekning skal det strengeste kravet legges til grunn.		

Figur 1: Soneinndeling parkeringssoner i Kirkenes

SØR-VARANGER KOMMUNE

GEBYRREGULATIV

FOR

PLAN- OG UTVIKLINGSAVDELINGEN

2019

	Saksnummer	Dato
Gebyrregulativ datert:	18/2634	12.10.18
Vedtatt av kommunestyret	KST: 088/18	31.10.18
Med endringer vedtatt av kommunestyret		

Sør-Varanger kommune	Telefon: 78 97 74 00
Boks 406, 9915 Kirkenes	postmottak@sor-varanger.kommune.no

Innholdsfortegnelse

Kap. A Generelle bestemmelser.....	4
A.1 Betalingsplikt.....	4
A.2 Hvilket regulativ skal brukes.....	4
A.3 Betalingstidspunkt.....	4
A.4 Urimelig gebyr.....	4
A.5 Fritak for gebyr.....	4
A.6 Klage.....	4
A.7 Avbrutt arbeid.....	4
A.8 Endring av regulativet eller gebyrsatsene.....	4
A.9 Gebyr til statlige etater.....	4
Kap. B Tjenester som skal betales etter medgått tid.....	5
B.1 Timepris.....	5
B.2 Kopieringssatser.....	5
Kap. C Gebyrer for arbeider etter plan- og bygningsloven (§ 33-1).....	5
C.1 Kart og eiendomsoppgaver.....	5
C.1.1 Situasjonskart - en eiendom/bruksenhet med naboer.....	5
C.1.2 Forenklet situasjonskart (uten planinformasjon) - en eiendom/bruksenhet med naboer.....	5
C.1.3 Kart med eiendomsversikt – flere eiendommer.....	5
C.1.4 Eiendomsoppgave med kartvedlegg.....	5
C.1.5 Kart til plan-, prosjekterings- og dokumentasjonsarbeider.....	5
C.2 Plansaker (Pbl kapittel 12).....	6
C.2.1 Planavklaringsmøte med referat (pr. møte).....	6
C.2.2 Forhåndsvurdering (Pbl § 12-3 andre ledd).....	6
C.2.3 Mindre endring (Pbl § 12-14 andre og tredje ledd).....	6
C.2.4 Privat forslag til reguleringsplan (detaljregulering) eller endringer av slik plan.....	6
C.2.5 Planprogram.....	6
C.2.6 Konsekvensutredning.....	7
C.2.7 Frikjøp Parkering.....	7
C.2.8 Frikjøp Lekeplass.....	7
C.3 Tiltakssaker (bygge- og anleggssaker).....	7
C.3.1 Forhåndskonferanse (pbl § 21-1).....	7
C.3.2 Søknad om tiltak uten ansvarsrett (pbl § 20-4).....	7
C.3.3 Godkjenning av foretak m.v. for ansvarsrett.....	7
C.3.4 Dispensasjon (pbl kapittel 19).....	7
C.3.5 Søknadspliktige tiltak (pbl § 20-1).....	8
C.3.5.1.1 Boligbygning.....	8
C.3.5.1.2 Rammetillatelse.....	8
C.3.5.1.3 Andre kategorier.....	8
C.3.5.2 Fasadeendring m.v. (pbl § 20-1c).....	8
C.3.5.3 Riving av bygning, konstruksjon eller anlegg, inkludert oppdatering i matrikkel (pbl § 20-1e).....	8
C.3.5.4 Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner (pbl § 20-1f).....	8
C.3.5.5 Sammenføyning av bruksenheter i bolig m.v. (pbl § 20-1g).....	8
C.3.5.6 Oppføring av innhegning mot veg, (pbl §20-1h).....	8
C.3.5.7 Oppføring av skilt eller reklameinnretning.....	9
C.3.5.8 Delingssøknad (pbl § 20-1m).....	9
C.3.5.9 Vesentlige terrenginngrep (pbl § 20-1k).....	9
C.3.5.10 Konstruksjon og anlegg (pbl § 20-1a).....	9
C.3.6 Ved vesentlig mangelfull søknad, og som utløser skriftlige henvendelser.....	9
C.3.7 Merarbeid i forbindelse med ulovlig tiltak.....	9
C.3.8 Sesongavhengig reduksjon.....	9
C.4 Endringer i forhold til gitt tillatelse eller registrert søknad.....	10
C.4.2 Avviksbehandling.....	10
Kap. D Gebyrer for arbeider etter matrikkelloven (Lovens§ 32, forskriftene § 16) fastsettes som følger.....	10
D.1 Oppretting av matrikkelenhet.....	10
D.1.1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn.....	10
D.1.2 Tilleggsareal til eksisterende matrikkelenhet.....	10
D.1.3 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn.....	10
D.1.4 Oppmåling av uteareal på eierseksjon.....	10

D.1.5	Oppretting av anleggseiendom.....	10
D.1.6	Registrering av jordsameie	10
D.1.7	Punktfeste	10
D.1.7.1	Gebyr til kommunen når andre offentlige instanser utfører deler av arbeidet.....	11
D.2	Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning	11
D.2.1	Gebyr for opprettelse av matrikkelenhet.....	11
D.2.2	Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering	11
D.3	Grensejustering.....	11
D.3.1	Grunneiendom, festegrund og jordsameie	11
D.3.2	Anleggseiendom	11
D.4	Arealoverføring	11
D.4.1	Grunneiendom, festegrund og jordsameie	11
D.4.2	Anleggseiendom	11
D.5	Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning	11
D.6	Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt/ eller klarlegging av rettigheter	12
D.7	Privat grenseavtale.....	12
D.8	Utstedelse av matrikkelbrev	12
D.9	Landbruksarealer eller areal til allmenntilgjengelige formål.....	12
D.10	Timesatser.....	12
D.11	Frister.....	12
D.12	Betalingsstidspunkt	12
Kap. E	Gebyrer for arbeider etter lov om eierseksjoner (§ 15)	12
E.1.1	Begjæring om seksjonering av en eiendom.....	12
Kap. F	Gebyrer for kommunale tomter og grunneiendommer	13
F.1	Behandlingsgebyr	13
F.1.1	Ved behandling av tomtesøknader i regulert område:	13
F.1.2	Ikke regulerte område	13
F.1.4	Punktfeste	13
F.1.5	Utarbeidelse av festekontrakt og tilleggsavtale om forlenging av festekontrakt.....	13
F.1.6	Samtykke på pantobligasjon	13
F.1.7	Bekreftet kopi av festekontrakt	13
F.1.8	Meglerpakke	13
F.1.9	Ulovlig bruk av kommunalgrunn	13
F.1.10	Opsjonsrettigheter boligtomt	13
F.1.11	Opsjonsrettigheter næringstomt	13
F.1.12	Administrasjonsvederlag, innløsning av festet tomt til boligformål	13
Kap. G	Gebyrer for arbeider etter forurensningsloven (§ 52a)	14
Kap. H	Gebyrer for saksbehandling etter jord- og konsesjonslov.....	14
H.1	Behandlingsgebyr søknad om konsesjon.....	14
H.2	Behandlingsgebyr søknad om deling (jordlovens § 12).....	14

Kap. A Generelle bestemmelser

A.1 Betalingsplikt

Den som får utført tjenester etter dette regulativet, skal betale gebyr etter satser og retningslinjer som fremgår av regulativet. Gebyrkravet rettes mot tiltakshaver, rekvirent eller bestiller.

Saksgebyrer etter plan- og bygningsloven skal betales selv om søknaden skulle bli avslått. Ved avslag skal kommunen betale tilbake betalt gebyr for igangsettingstillatelse og ferdigattest (§ 20-1).

Dersom et avslag medfører en revidert søknad innen 3 måneder som blir godkjent, skal 75% av først innbetalt søknadsgebyr gå til fratrukk i nytt gebyr. (For plansaker etter pbl §§ 12 - 14 gjelder egen regel, se kap. C.2.3.)

Det vil bli sendt faktura. Ved puring vil det påløpe purregebyr etter gjeldende satser. Dersom faktura blir betalt etter forfall vil det beregnes forsinkelsesrenter etter gjeldende staser.

Dersom en kunde av forskjellige årsaker har betalt for mye i gebyr, skal kommunen så snart forholdet er klarlagt, tilbakebetale for mye betalt gebyr. Det kan ikke kreves rentetillegg for mye betalt gebyr.

A.2 Hvilket regulativ skal brukes

Gebyrene skal beregnes etter det regulativet som gjelder den dato kommunen mottar en tilfredsstillende søknad eller begjæring/rekvisisjon (eierseksjonsloven/matrikkelloven).

A.3 Betalingstidspunkt

Før kommunen utsteder tillatelse eller attest, skal tilhørende gebyr være betalt. Likeså skal oppmålings- og aktuelle tinglysingsgebyr være betalt før det utstedes matrikkelbrev.

For søknadspliktige saker kan kommunen kreve at tilhørende gebyrer skal være betalt før saksbehandlingen tar til. For saker hvor gebyr skal beregnes etter medgått tid og kommunens utgifter til fagkyndig bistand, skal kommunen ved forskuddsbetaling skrive ut et foreløpig gebyr i samsvar med gitt overslag. Når kommunens arbeider er fullført, skal kommunen regne ut det endelige gebyret og skrive ut tilleggsregning eller tilbakebetale for mye betalt gebyr.

Også for andre arbeider skal kommunen kreve at gebyret er betalt før kommunens arbeider starter. For arbeider som skal godtgjøres etter brukte timeverk, skal kommunen ved krav om forhåndsbetaling, stipulere gebyret. Til vanlig bør gebyrer som skal utregnes etter brukte timeverk og kommunens utgifter til fagkyndig bistand, utskrives etterskuddsvis.

Ved store oppdrag kan kommunen skrive ut regning på utførte deler av arbeidet, men ikke oftere enn månedsvis.

Klage på gebyrfastsettelse eller søknad om helt eller delvis fritak for å betale gebyr, medfører ikke utsettelse av betalingsfrist.

A.4 Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan administrasjonssjefen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr.

Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunnlagt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

A.5 Fritak for gebyr

Når særlige grunner tilsier det, kan kommunen etter kommunalt fastsatte retningslinjer helt eller delvis gi fritak for betaling av kommunale gebyrer i en konkret sak.

A.6 Klage

Enkeltvedtak etter dette regulativet kan påklages. Fylkesmannen er klageinstans.

A.7 Avbrutt arbeid

Når en tiltakshaver/rekvirent forårsaker at kommunens arbeid må avbrytes eller avsluttes før det er fullført, skal det betales en andel av tilhørende gebyr tilsvarende det kommunen har eller må utføre.

A.8 Endring av regulativet eller gebyrsatsene

Gjeldende regulativ skal indeksreguleres, etter SSBs byggekostnadsindeks og etter indeks fra Statens Kartverk, "indeks for kart og oppmålingsarbeider, med basis pr. 01.01.2009.

A.9 Gebyr til statlige etater

Der kommunen skal kreve inn gebyrer til statlige etater for saker etter dette regulativet, skal utskriving og innkreving av statlige og kommunale gebyrer skje samordnet.

Kap. B Tjenester som skal betales etter medgått tid

B.1 Timepris

For gebyr som skal beregnes etter medgått tid, jf. regulativet, brukes en timesats på kroner 780,-, med unntak av timesatser for arbeider etter matrikkelloven, som fremgår av D.10.

B.2 Kopieringssatser

GEBYRSATSER FOR KOPIERING AV DOKUMENTER OG UTSKRIFTER FRA PC		
FORMAT	PRIS PR. PAPIRKOPI	PRIS PR. PC-UTSKRIFT
A0	kr 60,00	kr 110,00
A1	kr 50,00	kr 60,00
A2	kr 40,00	kr 45,00
A3	kr 8,00	kr 35,00
A4	kr 5,00	kr 30,00

Kap. C Gebyrer for arbeider etter plan- og bygningsloven (§ 33-1)

C.1 Kart og eiendomsoppgaver

C.1.1 Situasjonskart - en eiendom/bruksenhet med naboer

Datert og signert kartutsnitt i A4 i samsvar med gjeldende standard og bestilling som tilfredsstillende krav for prosjektering og søknad om byggetiltak. Vedlagt følger nabooversikt og utsnitt av gjeldende reguleringsplan med bestemmelser. **Kr 1 120,-**

C.1.2 Forenklet situasjonskart (uten planinformasjon) - en eiendom/bruksenhet med naboer

Datert og signert kartutsnitt i A4 i samsvar med gjeldende standard og bestilling som tilfredsstillende krav for prosjektering og søknad om byggetiltak. Vedlagt følger nabooversikt. **Kr 560,-**

C.1.3 Kart med eiendomsoversikt – flere eiendommer

Kart til planlegging, prosjektering og dokumentasjonsarbeid over område med flere eiendommer beregnes gebyr etter medgått tid, jfr punkt B1 Timepris (Minstegebyr 1 time).

C.1.4 Eiendomsoppgave med kartvedlegg

For utarbeiding av eiendomsoppgave og tilhørende kopi av kommunalt kart som viser beliggenheten til aktuelle eiendommer, og som ikke gjelder tjenester som skal dekkes ved produkt C.1.1, C.1.2 eller C.1.3 skal gebyr beregnes etter medgått tid, jfr punkt B1 Timepris (Minstegebyr 1 time).

C.1.5 Kart til plan-, prosjekterings- og dokumentasjonsarbeider

C1.5.1 Analog kopi

For analog kopi på målholdig transparent materiale og en papirkopi av grunnkartbasen betales i henhold til tabell:

FKB ¹ standard	Format A 4	Format A 3	Format A 2	Format A 1	Format A 0
FKB	30,-	35,-	50,-	105,-	205,-
Tilleggs kopi	5,-	10,-	40,-	50,-	60,-

¹ FKB (felles kartdatabase) standardene er definert i SOSI (samordna opplegg for stadfesta informasjon) standarden. FKB-B tilsvarer kommunale tekniske kart i M = 1 : 1000, FKB-C tilsvarer økonomisk kartverk i M = 1 : 5000 og FKB-D tilsvarer Norge i M = 1 : 50 000.

Hvor grunnkartet blir supplert med informasjon om nedgravde ledninger, skal det betales 5% tillegg for hvert av temaene: V/A, el-kabler, og signalkabler (tele/TV).

Hvor det bare blir levert papirkopi, skal det betales 50 % av gebyret i ovenstående tabell for det første eksemplaret. For tilleggskopier skal det betales for A 4 kr 5,- pr. kopi, A 3 kr 10,- pr. kopi, A 2 kr 30,- pr. kopi, A 1 kr 40,- pr. kopi og A 0 kr 50,- pr. kopi.

C.1.5.2 Digital kopi

For kopi av digital kartbase levert på digital form (minnebrikke, CD eller E-post) beregnes gebyr etter priskalkulator hos www.statkart.no under GEOVEKST

C.2 Plansaker (Pbl kapitel 12)

Alle gebyrer skal være betalt før saken behandles.

C.2.1 Planavklaringsmøte med referat (pr. møte)

C.2.1.1 Enkel sak	kr 2 580,-
C.2.1.2 Middels tung sak	kr 3 610,-
C.2.1.3 Komplisert sak	kr 5 150,-

C.2.2 Forhåndsvurdering (Pbl § 12-3 andre ledd)

C.2.2.1 Forhåndsvurdering	kr 12 360,-
---------------------------	-------------

C.2.3 Mindre endring (Pbl § 12-14 andre og tredje ledd)

C.2.3.1 Mindre endring	kr 12 360,-
------------------------	-------------

C.2.4 Privat forslag til reguleringsplan (detaljregulering) eller endringer av slik plan

(Pbl §§ 12-1, 12-3 og 12-14)

Saksgebyret skal beregnes etter følgende tabell:

GEBYR	Basisgebyr	Arealgebyr areal inntil 5.000m ²	Arealgebyr areal over 5.000m ²	Bearbeiding
Enkel sak ²	kr 22 430	kr. 150/100m ²	kr. 80/100m ²	Etter medgått tid
Middels tung sak	kr 33 630	kr. 160/100m ²	kr. 100/100m ²	Etter medgått tid
Komplisert sak	kr 39 250	kr. 170/100m ²	kr. 110/100m ²	Etter medgått tid

Maksimumsgebyr for plansaker er kr 75 980,-, ikke inkludert behandling av planprogram (C.2.5) og konsekvensutredning (C.2.6).

Der hvor en plan inneholder punktbeste, regnes hvert å utgjøre et areal på 1.000 m².

Bearbeiding etter medgått tid, jf. B.1 Timepris

Plan- og utviklingsjefen avgjør hva som er enkel, middels eller komplisert sak.

Det betales ikke arealgebyr for planutkast eller del av planutkast som omfatter vernehensyn, friområder, landbruksområder, kommunale bygge- og anleggsområder, allmenntillegte formål eller offentlige trafikkområder.

Iht. § 2-1 i plan- og bygningsloven med kart- og planforskrift krever at Sør-Varanger kommune at planforslag leveres i digital form.

Regelen forutsetter at planens kartdata er i **SOSI-kodet form**. Dersom kommunen som ledd i saksbehandlingen fram til saken blir en "offentlig" plansak, må bruke tid på **bearbeiding av planpresentasjonen**, skal det betales et tilleggsgebyr etter medgått tid.

Det skal betales fullt gebyr selv om forslagsstilleren trekker saken. Dersom det faste utvalg for plansaker ved sin 1.gangs behandling av saken (prinsippavgjørelse) forkaster forslaget, skal 50 % av gebyret tilbakebetales. Dersom det faste utvalg for plansaker ved senere behandling forkaster forslaget skal det betales fullt gebyr. Ønsker kommunen at planområdet utvides, skal det kun betales arealgebyr for den del som søker ønsker å regulere. Framsetter kommuneadministrasjonen et alternativ forslag til det innsendte utkast og dette blir vedtatt, kan gebyret reduseres med inntil en tredjedel dersom det gir vesentlig redusert utbyggingspotensial/-areal i forhold til det private forslaget.

C.2.5 Planprogram

Om planforslaget også omfatter planprogram til behandling betales et tilleggsgebyr på kr 33 680,-

² Basisgebyret er et fast gebyr til dekning av kommunes gjennomsnittskostnader med en søknad som er fullstendig fra søkers side, fram til saken er en "offentlig" plansak. Gradering som angitt i C.2.1.

C.2.6 Konsekvensutredning

Hvor kommunen er godkjenningsmyndighet for søkers konsekvensutredninger (jf. forskrift om konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven) betales gebyr etter brukte timeverk, jf. B.1 Timepris og utgifter som kommunen måtte ha hatt til fagkyndig bistand.

C.2.6.1 Basisgebyr³ kr 39 250,-

C.2.7 Frikjøp Parkering

Frikjøp av parkeringsplasser jf. parkeringsbestemmelsene i Kommuneplanens arealdel § 3.1.9, vedlegg 2 (vedtatt 14.02.18), per p-plass iht. soneinndeling:

C.2.7.1 Sentrum kr 150 000,-

C.2.7.2 Indre sone kr 110 000,-

C.2.7.3 Ytre sone kr 75 000,-

C.2.8 Frikjøp Lekeplass

Frikjøp av lekeplass ih. Kommuneplanens arealdel § 3.1.10 (vedtatt 14.02.18), per boenhet:

C.2.8.1 Frikjøp per boenhet kr 6 000,-

C.3 Tiltakssaker (bygge- og anleggssaker)

C.3.1 Forhåndskonferanse (pbl § 21-1)

C.3.1.1 PBL § 20-4 kr 1 500,-

C.3.1.2 PBL § 20-3 kr 2 500,-

C.3.2 Søknad om tiltak uten ansvarsrett (pbl § 20-4)

C.3.2.1 Sak som krever oppdatering av offentlige kart eller register: kr 2 810,-

C.3.2.2 Sak som ikke krever oppdatering av offentlige. kart eller register: kr 1 690,-

C.3.2.3 Søknad som ikke gjelder bolig eller fritidseiendom kr 5 630,-

Ved søknad om flere mindre tiltak på samme søknad gebyrlegges ett tiltak.

Hvor tiltakshaver innen 3 år sender revidert søknad som medfører at offentlig kart eller register skal ajourføres, skal det betales tilleggsgebyr tilsvarende 25 % av gebyr etter pkt. C.3.2.1 .

C.3.3 Godkjenning av foretak m.v. for ansvarsrett

C.3.3.1 Behandling av søknad om ansvarsrett for foretak som ikke kan erklære ansvarsrett kr 2 800,-

C.3.3.2 Selvbygger kr 530,-

C.3.4 Dispensasjon (pbl kapittel 19)

Gebyr for dispensasjon kommer i tillegg til saksgebyr etter pkt C.3.2 og C.3.5 For hvert forhold som krever dispensasjon:

C.3.4.1 Søknad som krever høring kr 12 360,-

C.3.4.2 Søknad som ikke krever høring kr 6 730,-

C.3.4.3 Dispensasjon fra teknisk forskrift kr 4 480,-

---

³ Basisgebyret er et fast gebyr til dekning av kommunes gjennomsnittskostnader med en søknad som er fullstendig fra søkers side, fram til saken er en "offentlig" plansak. Gradering som angitt i C.2.1.

C.3.5 Søknadspliktige tiltak (pbl § 20-1)

Oppregningen av tiltak under C.3.5 er ikke uttømmende. Kommunen fastsetter i alle søknadssaker hvilket punkt i regulativet gebyret skal beregnes etter.

Hvor det i malen er forutsatt faste gebyrer, forutsettes søknad basert på preaksepterte løsninger. Der dette ikke er tilfelle, skal gebyr beregnes etter medgått tid og utgifter til fagkyndig bistand. I disse sakene skal gebyret ikke være mindre enn vedtatt fastgebyr.

C.3.5.1 Oppføring av bygning (pbl § 20-1)

C.3.5.1.1 Boligbygning

C.3.5.1.1.1 Boligbygging tiltaksklasse 1, pr/enebolig og grunnbeløp hvis flere bruksenheter:	kr	11 220,-
C.3.5.1.1.2 Boligbygging tiltaksklasse 2/3, pr/enebolig og grunnbeløp hvis flere bruksenheter:	kr	13 470,-
C.3.5.1.1.3 For hver ekstra utleieleilighet (egen bruksenhet) tiltaksklasse, pr. enhet	kr	5 610,-
C.3.5.1.1.4 Boligbygg med flere selvstendige bolig/bruksenheter, pr. enhet	kr	6 730,-
C.3.5.1.1.5 Selvstendig boligenhet i bygg med annet formål, pr. bolig/bruksenhet	kr	6 730,-

Hvis kombinasjonsbygg, f.eks forretning og bolig – så gebyrlegges forretningsarealet ihht C.3.5.1.3, og boligarealene ihht C.3.5.1.1

C.3.5.1.2 Rammetillatelse

Ved søknad om rammetillatelse gebyrlegges 50% av tiltakets gebyrsats. Ved igangsettingstillatelse gebyrlegges resterende 50 % av tiltakets gebyrsats.

For hver igangsettingstillatelse utover IGT 1 faktureres kr 2 650,-

C.3.5.1.3 Andre kategorier

Alle andre kategorier nybygg, tilbygging, påbygging, underbygging, midlertidig eller transportabel: bygning, konstruksjon eller anlegg, inkludert bruksendring og ombygging. Gebyrlegges etter bruksareal (BRA)

C.3.5.1.3.1 Inntil 50 m ²	kr	3 930,-
C.3.5.1.3.2 50 – 100 m ²	kr	5 600,-
C.3.5.1.3.3 100 – 200 m ²	kr	8 720,-
C.3.5.1.3.4 200 – 400 m ²	kr	14 010,-
C.3.5.1.3.5 400 – 600 m ²	kr	21 300,-
C.3.5.1.3.6 Over 600 m ² - hver ekstra 200 m ² gir et tillegg på	kr	5 600,-

C.3.5.2 Fasadeendring m.v. (pbl § 20-1c)

Fast pris kr 3 360,-

C.3.5.3 Riving av bygning, konstruksjon eller anlegg, inkludert oppdatering i matrikkel (pbl § 20-1e)

C.3.5.3.1 Fast pris under 100 m ²	kr	1 690,-
C.3.5.3.2 Fast pris 100 – 300 m ²	kr	3 360,-
C.3.5.3.2 Fast pris over 300 m ²	kr	5 300,-

Ved større og kompliserte prosjekt/tiltak gebyrlegges etter medgått tid, jfr B1 Timepris

C.3.5.4 Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner (pbl § 20-1f)

Fast pris kr 2 250,-

C.3.5.5 Sammenføyning av bruksenheter i bolig m.v. (pbl § 20-1g)

Fast pris kr 1 690,-

C.3.5.6 Oppføring av innhegning mot veg, (pbl §20-1h)

Fast pris kr 2 250,-

C.3.5.7 Oppføring av skilt eller reklameinnretning.

C.3.5.7.1 Ihht pbl § 20-1i	kr	2 800,-
C.3.5.7.2 Ihht pbl § 20-2	kr	1 690,-

Hvor ovenstående tiltak inngår i søknad etter pbl § 20-1a, skal det ikke kreves gebyr.

For tilleggsskilt i samme sak og for skilt som er i samsvar med godkjent plan pr skilt

	kr	960,-
--	----	-------

C.3.5.8 Delingssøknad (pbl § 20-1m)

C.3.5.8.1 For behandling av søknad om deling av grunneiendom (privat eller statsgrunn)	kr	3 360,-
C.3.5.8.2 For behandling av delingssøknad med mer enn en arealenhet betales et tillegg pr enhet utover en	kr	620,-

C.3.5.9 Vesentlige terrenginngrep (pbl § 20-1k)

C.3.5.8.1 Gebyr vesentlige terrenginngrep	kr	16 820,-
---	----	----------

I tillegg kan kommunen for større tidkrevende anlegg kreve ett tillegg etter medgått tid, jfr B.1

C.3.5.10 Konstruksjon og anlegg (pbl § 20-1a)

For enkle byggverk og konstruksjoner som er del av et anlegg og som inngår i tiltakssøknaden, f.eks. kiosk, enkle byggverk for renseanlegg, damhus, master o.l., er disse delene av tiltaket medregnet i nedenstående gebyrer. Derimot skal det for større byggverk som inngår i et anlegg, i tillegg til nedenstående gebyr, også betales gebyr etter C.3.5.1.

I tillegg kan kommunen for større tidkrevende anlegg kreve ett tillegg etter medgått tid, jfr B.1 Timepris. I tillegg skal tiltakshaver refundere kommunens utlegg til fagkyndig bistand, (jf pbl § 29-9).

Minstegebyr	kr	5 440,-
-------------	----	---------

C.3.5.11 Andre tiltak som krever søknad (pbl § 20-1a og 20-1l)

C.3.5.11.1 Parkerings-/opplagsplass, forstøtningsmur, vernevoll/-grop, kai, molo, o.l.	kr	5 440,-
C.3.5.11.2 Veger med tilhørende innretninger	kr	5 440,-
C.3.5.11.3 Damanlegg, basseng, brønn o.l.	kr	5 440,-
C.3.5.11.4 Røranlegg (vann, avløp, olje, gass), El-, Tele, TV og signalanlegg over, på og under jordoverflaten for inntil en km trasélengde	kr	5 440,-

Herunder også saksbehandling av søknad om utslippstillatelse i henhold til Forurensningsloven med egen forskrift om utslipp fra mindre avløpsanlegg.

C.3.6 Ved vesentlig mangelfull søknad, og som utløser skriftlige henvendelser

Gebyr	kr	1 690,-
-------	----	---------

C.3.7 Merarbeid i forbindelse med ulovlig tiltak

Gebyr legges etter medgått tid, jfr B.1 Timepris	Kr	790,-
--	----	-------

C.3.8. Sesongavhengig reduksjon

Sør-Varanger kommune ønsker å få spredt søknadsmengden utover hele året. I den forbindelse så vil det i perioden **1. november – 1. mars** bli gitt 40 % reduksjon av byggesaksgebyr for følgende søknadstyper:

- Søknad om tillatelse til tiltak etter PBL § 20-3 som kommer inn under kategorien *enkle tiltak*. Dette vil si søknader som er i tråd med plan, hvor det ikke foreligger innsigelser til søknaden fra berørte naboer/gjenboere, saker som ikke må avklares med annen berørt fagmyndighet og at søknaden er komplett. Denne gebyrreduksjonen omfatter ikke søknad om rammetillatelse og søknader om fravik fra Teknisk forskrift.
- Søknad om tillatelse til tiltak etter PBL § 20-4. Med dette menes tiltak som etter PBL bestemmelser kan utføres av tiltakshaver selv. Eksempler på dette: tilbygg på inntil 50 m², oppføring av garasje og uthus med mer. Det forutsettes at berørte naboer/gjenboere gir sitt samtykke til omsøkte tiltak og at søknaden er komplett.

C.4 Endringer i forhold til gitt tillatelse eller registrert søknad

C.4.1 Søknad om endring i forhold til gitt tillatelse

C.4.1.1 Endring som medfører ny nabovarsling inkludert korrigerende av matrikkel	kr	3 150,-
C.4.1.2 Endring som ikke krever nabovarsling	kr	2 350,-

Er det søkt om større endring(er), kan kommunen kreve at saken skal behandles som ny sak. Kommunen skal i så fall avgjøre om det skal fastsettes reduserte gebyrer i forhold til regulativet, jf. kap. A.4.

C.4.2 Avviksbehandling

For behandling av rapportert avvik eller avvik som er avdekket gjennom kommunens kontroll, er gebyret pr behandlet avvik	kr	3 140,-
--	----	---------

Kap. D Gebyrer for arbeider etter matrikkeloven (Lovens§ 32, forskriftene § 16) fastsettes som følger

D.1 Oppretting av matrikkelenhet

D.1.1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn

D.1.1.1 Areal fra 0 – 500m ²	kr	15 380,-
D.1.1.2 Areal fra 501 – 2000m ²	kr	18 450,-
D.1.1.3 Areal fra 2001m ² – økning pr påbegynt dekar	kr	1 540,-
D.1.1.4 Areal over 5000m ² etter medgått tid (D.10 Timesatser)	Minstegebyr kr	24 600,-

D.1.2 Tilleggsareal til eksisterende matrikkelenhet

D.1.2.1 Areal fra 0 – 500m ²	kr	6 090,-
D.1.2.2 Areal fra 501 – 1000m ²	kr	11 670,-
D.1.2.3 Areal fra 1001m ² – økning pr påbegynt dekar	kr	1 950,-

Ved samtidig fradeling av flere tomter på samme eiendom er gebyret 70% av ovenstående fra og med tomt nr. 2.

D.1.3 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn

D.1.3.1 Areal fra 0 - 500m ²	kr	15 620,-
D.1.3.2 Areal 501m ² - 2000m ²	kr	18 770,-
D.1.3.3 Areal 2001m ² – økning pr påbegynt dekar	kr	1 550,-
D.1.3.4 Areal over 5000 m ² etter medgått tid (D.10 Timesatser)	Minstegebyr kr	25 020,-

D.1.4 Oppmåling av uteareal på eierseksjon

Gebyr for oppmåling av uteareal pr eierseksjon

D.1.4.1 Areal fra 0 – 250m ²	kr	8 820,-
D.1.4.2 Areal fra 251m ² – 2000m ²	kr	11 760,-
D.1.4.3 Areal fra 2001m ² – økning pr påbegynt da	kr	1 460,-
D.1.4.4 Areal over 5000m ² etter medgått tid (D.10 Timesatser)	Minstegebyr kr	22 040,-

D.1.5 Oppretting av anleggseiendom

D.1.5.1 Volum fra 0 – 2000m ³	kr	11 760,-
D.1.5.2 Volum fra 2001m ³ – økning pr påbegynt 1000 m ³	kr	1 460,-
D.1.5.3 Volum 5000m ³ etter medgått tid (D.10 Timesatser)	Minstegebyr kr	22 040,-

D.1.6 Registrering av jordsameie

Registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid (D.10 Timesatser) Minstegebyr kr 8 730,-

D.1.7 Punktfeste

Gebyr kr 8 200,-

For bebygd og kartlagt punktfeste (uten markarbeid) beregnes 65% gebyr

D.1.7.1 Gebyr til kommunen når andre offentlige instanser utfører deler av arbeidet

Ved beregning nyttes følgende % satser for de ulike delene av arbeidene og satser i kap. D.

D.1.7.1.1 Fremskaffe datagrunnlag	20 %
D.1.7.1.2 Varsling og oppmålingsforretning	20 %
D.1.7.1.3 Tekniske arbeider og dokumentasjon	35 %
D.1.7.1.4 Registerarbeidene (sluttarbeidene)	25 %

D.2 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

D.2.1 Gebyr for opprettelse av matrikkelenhet

D.2.1.1 Gebyr for opprettelse av matrikkelenhet	kr 3 870,-
---	------------

I tillegg kommer gebyr for å utføre oppmålingsforretning i samsvar med pkt. D.1.1 til D.1.2.3 ovenfor innen fristen på 3 år.

D.2.2 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre. På grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene.

D.3 Grensejustering

D.3.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5% av den minste eiendommens areal. (Maksimalgrensen er satt til 500m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20% av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til veg- eller jernbaneformål kan arealklasser gjelde.

D.3.1.1 Areal fra 0 – 250m ²	kr 3 870,-
D.3.1.2 Areal fra 251 – 500m ²	kr 7 340,-

D.3.2 Anleggseiendom

For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, med den maksimale grensen settes til 1000m³

D.3.2.1 Volum fra 0 – 250m ³	kr 4 440,-
D.3.2.2 Volum fra 251 – 1000m ³	kr 7 480,-

D.4 Arealoverføring

D.4.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

Arealoverføring erstatter hjemmelovergang av areal ved skjøte. Oppmålingsforretning skal tinglyses. Tinglysingen utløser dokumentavgift som kommer i tillegg til gebyret her. Arealoverføring til veg- og jernbaneformål er unntatt tinglysing.

D.4.1.1 Areal fra 0 – 250m ²	kr 14 700,-
D.4.1.2 Areal fra 251 – 500m ²	kr 22 060,-
D.4.1.3 Arealoverføring pr nytt påbegynt 500m ² medfører en økning av gebyret på	kr 2 670,-

D.4.2 Anleggseiendom

For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.

D.4.2.1 Volum fra 0 – 250m ³	kr 15 420,-
D.4.2.2 Volum fra 251 – 500m ³	kr 23 130,-
D.4.2.3 Volumoverføring pr nytt påbegynt 500 m ³ medfører en økning av gebyret på	kr 3 170,-

D.5 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

D.5.1 For inntil 2 punkter	kr 3 060,-
D.5.2 For overskytende grensepunkter, pr punkt	kr 365,-

D 6 Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt/ eller klarlegging av rettigheter

D.6.1	For inntil 2 punkter	kr	7 340,-
D.6.2	For overskytende grensepunkter, pr punkt	kr	365,-

D 7 Privat grenseavtale

Billigste alternativ for rekvirent velges, alternativt kan gebyr fastsettes etter medgått tid (D.10 Timesatser)

D.7.1	For inntil 2 punkter eller 100m grenselengde	kr	3 070,-
D.7.2	For hvert nytt punkt eller påbegynt 100m grense	kr	365,-

Billigste alternativ for rekvirent velges

Alternativt kan gebyr fastsettes etter medgått tid.

D.8 Utstedelse av matrikkelbrev

D.8.1	Matrikkelbrev inntil 10 sider	kr	255,-
D.8.2	Matrikkelbrev over 10 sider	kr	470,-

Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens Kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.

D 9 Landbruksarealer eller areal til allmenntilgjengelige formål

For matrikkelarbeid som medfører oppmålingsforretning til landbruks-, allmenn fritids- og andre allmenntilgjengelige formål, fastsettes gebyret etter medgått tid (D.10 Timesatser)

D.9.1	Minstegebyret er	kr	12 240,-
-------	------------------	----	----------

D.10 Timesatser

D.10.1	Landmåler	kr	980,-
D.10.2	Målelag (landmåler + assistent)	kr	1 480,-

D.11 Frister

Fristene som fremgår av matrikkelforskriftens §18, gjelder ikke for tidsrommet 1. november – 1. mai (vil fremkomme som eget vedtak).

D.12 Betalingstidspunkt

For tinglysningspliktig arbeid skal gebyr innkreves før tinglysning. For ikke tinglysningspliktig arbeid kan gebyr innkreves før arbeidet settes i gang. Kommunen krever inn de tinglysningsgebyr og dokumentavgifter som saker utløser.

Kap. E Gebyrer for arbeider etter lov om eierseksjoner (§ 15)

E.1.1 Begjæring om seksjonering av en eiendom

E.1.1.1	Seksjonering 1-4 seksjoner	6 090.-
E.1.1.2	Tillegg pr. seksjon	510.-

E.1.2 Begjæring om reseksjonering

E.1.2.1	Reseksjonering 1-4 seksjoner	8 110.-
E.1.2.2	Tillegg pr. seksjon	610.-

E.1.3.1	Sletting/oppheving av seksjonert sameie	2 540
---------	---	-------

E.1.4.1	Tillegg ved befarung	2 540.-
---------	----------------------	---------

E.1.5.1	Avsluttes en sak etter at saksbehandlingen er påbegynt betales 50% etter E.1.1.1	
---------	--	--

E.1.6.1	Maks pris pr. sak	20 290.-
---------	-------------------	----------

Kap. F Gebyrer for kommunale tomter og grunneiendommer

F.1 Behandlingsgebyr

For avbrutt søknad returneres 50 % av betalt gebyr. Eventuelt må 50% av omkostningene betales ved avbrutt søknad.

F.1.1 Ved behandling av tomtesøknader i regulert område:

F.1.1.1 Boligtomter	kr 3 350,-
F.1.1.2 Næringstomter	kr 5 200,-

F.1.2 Ikke regulerte område

F.1.2.1 Boligtomter	kr 4 390,-
F.1.2.2 Næringstomter	kr 5 440,-

F.1.3 Tilleggstomt

F.1.3.1 Boligtomter	kr 3 700,-
F.1.3.2 Næringstomter	kr 6 000,-

F.1.4 Punktfeste

F.1.4.1 Gebyr punktfeste (Naust/garasjer/annet)	kr 2 870,-
---	------------

F.1.5 Utarbeidelse av festekontrakt og tilleggsavtale om forlenging av festekontrakt

F.1.5.1 Gebyr	kr 1 990,-
---------------	------------

F.1.6 Samtykke på pantobligasjon

F.1.6.1 Gebyr	kr 1 380,-
---------------	------------

F.1.7 Bekreftet kopi av festekontrakt

F.1.7.1 Gebyr	kr 335,-
---------------	----------

F.1.8 Meglerpakke

F.1.8.1 Meglerpakke (kopi av festekontrakt/matrikkelbrev, kart, tegninger, planer etc)	kr 2 380,-
--	------------

F.1.9 Ulovlig bruk av kommunalgrunn

Dersom det kommer i stand avtale om bruk i etterhånd skal det beregnes dobbelt gebyr, avhengig av formålet.

F.1.10 Opsjonsrettigheter boligtomt

For ferdigregulerte boligtomter:

F.1.10.1 Depositum for opsjon 1 år på boligtomt (tilbakebetales om byggefrist overholdes)	kr 16 850,-
F.1.10.2 Depositum for opsjon 2 år på boligtomt (tilbakebetales om byggefrist overholdes)	kr 24 700,-
F.1.10.3 Gebyr ved forlenget byggefrist, per måned	kr 1 300,-
F.1.10.4 Gebyr ved frasigelse av opsjon, per måned etter første måned	kr 1 300,-

For større områder avsatt til bolig i plan, men med krav om detaljregulering:

F.1.10.5 For utbyggingsområde påløper opsjon på 50 % av gjeldende festeavgift.	minimum kr. 16 850,-
---	----------------------

F.1.11 Opsjonsrettigheter næringstomt

F.1.11.1 For næringstomter påløper opsjon på 50 % av gjeldende festeavgiften	minimum kr 16 850,-
F.1.11.2 Behandling av søknad om opsjon næringstomt	kr 5 190,-
F.1.11.3 Forlengelse av opsjon næringstomt	kr 5 190,-

Gebyrene i punkt F.1.10.5 og F.1.11.2 tilbakebetales ikke ved byggestart, da disse anses som betaling for tilsagnet på retten til området.

F.1.12 Administrasjonsvederlag, innløsning av festet tomt til boligformål

F.1.12.1 Gebyr	kr 3 350,-
----------------	------------

I tillegg kommer kostnader til tomtekostnad, oppmåling/omregistrering, tinglysing og dokumentavgift.

F.1.13 Tomtesaker som krever politisk behandling (ikke disp/delingssaker)

F.1.13.1 For boligeiendommer

kr 3 350,-

F.1.13.2 For næringseiendommer

kr 5 750,-

Kap. G Gebyrer for arbeider etter forurensningsloven (§ 52a)

G.1 Søknad om utslippstillatelse

kr 2 910,-

Kap. H Gebyrer for saksbehandling etter jord- og konsesjonslov

Satsene er satt med grunnlag i forskrift av 14.12.2011. Satsene indeksreguleres ikke, men Landbruksdirektoratet tar sikte på å justere gebyrsatsene regelmessig, for eksempel hvert 5. år.

H.1 Behandlingsgebyr søknad om konsesjon

H.1.1 Søknad om konsesjon etter konsesjonsloven for tilleggsareal til jordbruksdrift

kr 2 500,-

H.1.2 Andre konsesjonssøknader

kr 5 000,-

H.2 Behandlingsgebyr søknad om deling (jordlovens § 12)

H.2.1 Søknad om delingssamtykke

kr 2 000,-

Det skal ikke betales gebyr når nære slektninger eller odelsberettigede søker konsesjon fordi de ikke skal oppfylle lovbestemt boplikt.

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Mæland, Magnus Enhetsleder: Mæland, Magnus, tlf. 97080054	Dato: 10.01.2020
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Gabrielsen, Pål K.	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Kommunestyret	006/20	05.02.2020
Formannskapet	006/20	22.01.2020

Selskapsavtale Varanger Museum IKS

Vedlagte dokumenter:

Avtale om driftsansvar

Selskapsavtale

Følgeskriv

Sak til kommunestyret - Forslag til ny selskapsavtale og avtale om driftsansvar

1. Selskapsavtale for Varanger museum 2009

VS Habilitet

VS Habilitet

Svar - habilitet i forhold til verv

Svar - habilitet i forhold til verv

Kort sammendrag:

Varanger Museum IKS har i brev sendt forslag til ny selskapsavtale til eierkommunene Sør-Varanger kommune, Vardø kommune og Vadsø kommune. Formålet med ny selskapsavtale er å oppnå mer rettferdighet og likhet mellom kommunene, og sikre at Varanger Museum IKS får tydelig delegert myndighet til å avgjøre hva som skal prioriteres av kulturhistoriske gjenstander.

Faktiske opplysninger:

Varanger Museum IKS har i enstemmig representantskapsmøte sendt ny selskapsavtale og avtale om driftsansvar for behandling i medlemskommunene Vardø, Vadsø og Sør-Varanger kommune. Selskapet skriver i følgebrev til forslag til ny selskapsavtale at formålet med ny selskapsavtale er korrigerende skjevfordeling mellom kommunenes innsats og bidrag og derav rette opp i skjevfordelinger som kan skape uenighet og misnøye.

Lov om interkommunale selskaps § 4 andre setning fastslår at *for de enkelte deltakere skal kommunestyret eller fylkestinget selv vedta avtalen.*

Forslag til ny selskapsavtale § 5 regulerer innskuddsplikt og årlige eierbidrag. Alle eierkommunene betaler et grunnbeløp på 100.000,- og 200,- per innbygger. Dette indeksreguleres hvert år. Det er presisert i selskapsavtalen at denne modellen tilfredsstillende departementets ønskede fordelingsmodell mellom stat, fylkeskommune og kommunene på henholdsvis 60 %, 20 % og 20 %.

For Sør-Varanger kommune betyr dette et årlig bidrag til Varanger Museum IKS på 2.130.600,-. I følgebrev til forslag til selskapsavtale er det skrevet at intensjonen med dette er å regulere tilskuddet fra eierne basert på innbyggertall for å finne en rettferdig løsning, og at den totale driften vil avspeile dette og gi indikasjoner på fordelingen av ressurser. I klart språk at eierkommunene kan forvente at de pengene man legger inn i selskapet også skal komme til syne i hva Varanger museum IKS gjør i de ulike kommunene.

Selv om det er beskrevet i følgebrevet at kommunenes innskudd skal gjenspeiles i aktiviteten i kommunene er ikke dette nedfelt i selskapsavtalen. Per definisjonen blir ikke dette vedtatt med nåværende selskapsavtale.

Kommunene skal jf. vedtektenes § 6 tilby Varanger Museum IKS tilfredsstillende museumsfasiliteter som Varanger Museum IKS betaler husleie relatert til faktiske utgifter til FDV, kapitalkostnader og strøm i henhold til egne leieavtaler. Dette gjelder Grenselandsmuseumet og museumsanlegg i Pasvik (Strand skoleinternat, Bjørklund gård og Nordre Namdalen gård), Bugøynes (Lassigården og Pleymkaia) og Labahågården i Neiden i Sør-Varanger kommune.

Rådmannen mener denne formuleringen fører til større rettferdighet mellom kommunene. I dag betaler Sør-Varanger kommune 465.000,- i husleie for Grenselandsmuseumet til Stiftelsen Grenselandscenteret. Etter samtaler med Varanger Museum IKS forekommer ikke dette i de øvrige eierkommunene. Rådmannen legger derfor til grunn at Varanger Museum IKS gjennom selskapsavtalens § 6 skal dekke denne husleien gjennom en vurdering på hva som er de faktiske utgiftene til FDV, kapitalkostnader og strøm i en egen leieavtale.

Selskapsavtalens § 8 *representantskap* regulerer maktforholdet i det interkommunale selskapet. I avtalen legges det opp til lik representasjon mellom kommunene. Dette på tross av at Sør-Varanger kommune bidrar økonomisk mest til selskapet. En utfordring som kan forekomme med lik representasjon er at Sør-Varanger kommunes økonomiske bidrag, som etter intensjon i følgebrevet skal gjenspeile aktiviteten i kommunen, kan bli brukt på andre aktiviteter i øvrige kommuner etter vedtak i representantskapet. Det kan menes at maktforholdet i selskapet blir skeivt med like stor eierandel.

I selskapsavtalens § 2 er eierandelene delt likt mellom eierkommunene og at man hefter for selskapets forpliktelser i forhold til sin eierandel. § 3 i lov om interkommunale selskaps regulerer at *en selskapskreditor må først gjøre sitt krav gjeldende mot selskapet. Dersom*

kreditor ikke oppnår dekning av selskapet innen 14 dager regnet fra påkrav, kan kreditor kreve den enkelte deltakeren direkte for deltakerens andel av forpliktelsen. En deltaker som helt eller delvis har dekket en fordring på selskapet, kan straks søke tilbake sitt utlegg av selskapet. Rådmannen anser det som naturlig at man i en diskusjon om representasjon også må diskutere eierandel. Dette kan komme gjeldende i henhold til selskapsavtalens § 7:

§ 7. Kulturhistoriske bygg, anlegg og samlinger.

Varanger museum IKS står fritt til å vurdere hvilke kulturhistoriske bygninger, anlegg og samlinger de kan inngå «avtale om driftsansvar» for. Det legges til grunn museumsfaglige vurderinger, museets satsningsområder og selskapets økonomiske forutsetninger.

I § 7 presiseres det at det er Varanger Museum IKS som står fritt til å inngå nye avtaler om driftsansvar. Dette kan hypotetisk føre til en skjevfordeling av bruken av ressurser i selskapet i forhold til kommunenes økonomiske bidrag.

Rådmannens anbefaling

Rådmannen mener forslag til selskapsavtale har svakheter. Dette gjelder:

- § 5 *innskuddsplikt og årlig eierbidrag* hvor følgebrevets intensjon om at kommunenes økonomiske bidrag skal gjenspeile aktiviteten i de ulike eierkommunene ikke er stadfestet i paragrafen.
- § 8 *representantskap* hvor representasjonen ikke er fordelt etter økonomisk bidrag eller antall innbyggere.
- § 7 *kulturhistoriske bygg, anlegg og samlinger* som kan føre til skjevhet i selskapets aktivitet i kommunene grunnet § 8.

Intensjonen i forslaget om ny selskapsavtale om å korrigere skjevfordelinger, tydeliggjøring av egne leieavtaler for rettferdige husleie og at selskapet skal ha et tydelig mandat for å vurdere hvilken kulturhistoriske bygg og annet man skal inngå avtale om driftsansvar for er god. Til sistnevnte vil rådmannen også presisere at man har delegert myndighet til selskapet for å ta slike beslutninger nettopp fordi det er selskapet som har denne kompetansen og faglige tyngden.

Rådmannen vil derfor anbefale at selskapsavtalen vedtas for å sikre en endring mot mer likhet og tydeliggjøring, men vil også oppfordre representantskapet til å inngå i en ny prosess for å lage en mer tydelig selskapsavtale. Det er forståelse for at en gjennomgang av leieavtaler med kommunene for å sikre likhet og rettferdighet vil ta tid, og at en eventuell ny selskapsavtale vil måtte vente.

Varanger Museum IKS er en viktig målbærer av Varangers kulturarv, og innehar en kompetanse som det er viktig at det støttes opp under.

Sør-Varanger kommune bruker betydelig midler på museum. I tillegg til Varanger Museum IKS gir man driftstilskudd til Stiftelsen Tana og Varanger museumssiida med kr 492.000 til Saviomuseet og kr 150.000 til Øst-Samisk museum. Samlet er det budsjettert med kostnader

og tilskudd til museer for 3,1 mill. kroner i 2020.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Rådmannen legger til grunn at husleien Sør-Varanger kommune i dag betaler, pålydende 465.000,-, i husleie for Grenselandsmuseet til Stiftelsen Grenselandssenteret skal dekkes innenfor kommunens nye bidrag til Varanger Museum IKS. Med dette premisset lagt til grunn vil kommunens bidrag øke med 277.600,- med ny selskapsavtale.

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:*

Forslag til innstilling:

1. Selskapsavtalen for Varanger Museum IKS vedtas.
2. Representantskapet og styret til Varanger Museum IKS bes fremlegge ny

selskapsavtale hvor:

- a. § 5 er presisert med at kommunenes økonomiske bidrag skal gjenspeile aktiviteten i kommunen.
- b. § 8 hvor representasjonen gjenspeiler økonomisk bidrag i større grad.
- c. § 2 eierandel bør også drøftes.

Behandling 22.01.2020 Formannskapet

Saksordfører: Gabrielsen, Pål K.

Forslag fra SV og AP foreslått av Gabrielsen, Pål K.:

1 - Selskapsavtalen for Varanger Museum vedtas ikke som den er framlagt

2 - Varanger Museum bes gjøre endringer i følgende §-er:

§ 5 - Det bes at kommunens økonomiske bidrag skal gjenspeiles gjennom aktiviteten

Varanger Museum IKS har i respektiv kommune

§8 Den enkelte kommunes representasjon skal gjenspeiles gjennom det økonomiske bidrag.

§2 Det bes at eierandel begrunnes bedre.

Kurt Wikan, Sp, ba om å få sin habilitet vurdert som følge av sin rolle som styreleder for Varanger Museum IKS. Wikan ble i medhold av forvaltningslovens § 6 e) nr. 2 vurdert til å være habil til å delta i behandlingen.

Ved alternativ votering, ble forslag fra Ap/SV vedtatt med 7 mot 2 stemmer (Sp).

Formannskapet sitt vedtak i sak 006/20:

Formannskapet avgir følgende innstilling til kommunestyret:

1. Selskapsavtalen for Varanger Museum vedtas ikke som den er framlagt

2. Varanger Museum bes gjøre endringer i følgende §-er:

§ 5 - Det bes at kommunens økonomiske bidrag skal gjenspeiles gjennom aktiviteten

Varanger Museum IKS har i respektiv kommune

§8 Den enkelte kommunes representasjon skal gjenspeiles gjennom det økonomiske bidrag.

§2 Det bes at eierandel begrunnes bedre.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Avtale om driftsansvar

mellom

Varanger museum IKS

og

.....(eier)

1. Innledning

Varanger museum IKS er et interkommunalt selskap eid av Vardø, Sør-Varanger og Vadsø kommuner.

Selskapsavtalen regulerer den daglige driften av selskapet. Avtalen om driftsansvar regulerer ansvarsforholdet mellom Varanger museum IKS og den enkelte eier av kulturhistoriske bygg, anlegg og samlinger.

2. Mål

Målet med avtalen er å avklare hvilket ansvar eierne og Varanger museum IKS har for forvaltning og drift av bygg, anlegg og samlinger.

Med utgangspunkt i overnevnte mål skal Varanger museum IKS ha ansvaret for forvaltning og drift av gjeldende:

Bygg.....(spesifiseres i eget nummerert vedlegg ved behov).

Anlegg.....(spesifiseres i eget nummerert vedlegg ved behov).

Samlinger.....(spesifiseres i eget nummerert vedlegg ved behov).

3 . Forvaltning, drift og vedlikehold av bygninger og anlegg

Varanger museum IKS har ansvaret for drift, vedlikehold og restaurering etter antikvariske prinsipper for bygninger og anlegg som er nevnt i pk.2. Varanger museum IKS skal stå som søker og ansvarshaver, etter fullmakt fra eier, for gjennomføring av sikring og restaurering både faglig og økonomisk.

Følgende retningslinjer legges til grunn:

Eier har ansvar for forsikring og eventuell alarm.

Varanger museum IKS har ansvarsforsikring som skal dekke eventuelle skader påført under vårt ansvar.

Kommunale avgifter, vann og avløp og eiendomsskatt skal betales av eier.

Eier kan verken helt eller delvis selge, gi bort, framleie eller pantsette bygningene i avtaleperioden, med mindre det avtales skriftlig med Varanger museum IKS.

Eiere beholder eiendomsretten til bygninger og anlegg.

Varanger museum IKS har disposisjons- og formidlingsretten i avtaleperioden.

4 . Oppbevaring og forvaltning av samlinger

Varanger museum IKS skal ha ansvaret for samlingene som er nevnt i pkt. 2, og skal påse at det blir gjort etter nasjonal standard for samlingsforvaltning.

Med samlinger menes foto, gjenstander, lyd/film og privatarkiv.

Varanger museum IKS har ansvarsforsikring som skal dekke eventuelle skader påført under vårt ansvar.

Eier kan verken helt eller delvis selge, gi bort, deponere eller pantsette samlingene i avtaleperioden, med mindre det avtales skriftlig med Varanger museum IKS.

Eiere beholder eiendomsretten til samlingene.

Varanger museum IKS har disposisjons- og formidlingsretten i avtaleperioden.

5. Egeninntekter

Egeninntekter fra drift tilfaller Varanger museum IKS.

6. Oppsigelse og varighet

Denne avtalen løper inntil den blir sagt opp av en av partene.

Gjensidig oppsigelsestid er på 1 år. Oppsigelse skal skje skriftlig, og oppsigelsestiden løper fra 1. januar påfølgende år.

Avtalen skal gjennomgås/revideres minimum hvert 5. år.

Dersom avtaleforholdet avsluttes skal følgende gjelde:

Drifts- og forvaltningsansvar tilbakeføres eier.

Denne avtalen er utferdiget i to eksemplarer

.....den.....

Varanger museum IKS

Eier

Vedlegg:

Hvilke bygning/er avtalen gjelder for. ....

Hvilke anlegg avtalen gjelder for.....

Hvilke samlinger avtalen gjelder for. ....

SELSKAPSAVTALE FOR VARANGER MUSEUM IKS

§ 1 Selskapets navn

Selskapets navn er Varanger museum IKS. Varanger museum IKS er et interkommunalt driftsselskap opprettet etter lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999. Selskapsavtalen gjelder i tillegg til lov om interkommunale selskaper.

Selskapet er etablert ved sammenslåing av Vardø-museene, Sør-Varanger museum og Vadsø museum – Ruija kvenmuseum.

§ 2 Deltakere og ansvar

Deltakere i selskapet er Vardø, Sør-Varanger og Vadsø kommuner.

Hver kommune eier en tredel av selskapet.

Deltakerne hefter for selskapets samlede forpliktelser i forhold til sin eierandel, jfr. lov om interkommunale selskaper § 3.

§ 3 Hovedkontor

Selskapets hovedkontor er i Vardø kommune.

§ 4 Formål

Museumsreformen av 1999, la opp til effektivisering av drift og styrking av faglig kompetanse. Reformen inneholdt også krav til konsolidering, derfor har Vardø, Sør-Varanger og Vadsø kommuner dannet Varanger museum IKS.

Varanger museum IKS skal gi et godt museumstilbud i hver kommune.

Varanger museum IKS skal drive og videreutvikle samlingene og museumsanleggene i samsvar med avtaler om driftsansvar.

Varanger museum IKS skal dessuten være et historie- og museumsfaglig kompetansesenter for regionen.

Varanger museum IKS skal forvalte og samle inn relevant kulturhistorisk materiale og antikvariske bygninger, i tråd med egne faglige strategier og overordnede føringer. Det skal drives et systematisk arbeid rundt felles bevaring, forvaltning og dokumentasjon av samlingene og legges til rette for forskning, kunnskapsutvikling og formidling knyttet til disse.

Det legges til rette for frivillig deltakelse i det museale arbeidet.

Varanger museum IKS kan etter avtale gi faglig bistand til museer og kommuner som ikke er med i selskapet.

Varanger museum IKS skal jobbe kontinuerlig med søknader, knyttet til utvikling og oppgradering av museumsfasiliteter, kulturhistoriske bygg, anlegg og samlinger.

§ 5 Innskuddsplikt og årlig eierbidrag

De deltagende kommuner yter årlig tilskudd til selskapet slik at hver kommune betaler kr. 100.000.- i grunnbeløp, og kr. 200,- pr. innbygger (innbyggertall pr. 31.12), beløpet indeksreguleres årlig.

Denne modellen tilfredsstillende departementets ønskede fordelingsmodell mellom stat, fylkeskommunen og kommunene på hhv. 60, 20 og 20 %

§ 6 Museumsfasiliteter i hver kommune.

De enkelte kommunene skal tilby Varanger museum IKS sine lokalavdelinger tilfredsstillende museumsfasiliteter. Museumsfasiliteter må inneholde, magasin, kontorer for fagpersonell og administrasjon, formidlings- og utstillingslokaler. Varanger museum IKS betaler husleie relatert til faktiske utgifter som forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdskostnader, kapitalkostnader og strøm, iht. egne leieavtaler.

§ 7. Kulturhistoriske bygg, anlegg og samlinger.

Varanger museum IKS står fritt til å vurdere hvilke kulturhistoriske bygninger, anlegg og samlinger de kan inngå «avtale om driftsansvar» for. Det legges til grunn museumsfaglige vurderinger, museets satsningsområder og selskapets økonomiske forutsetninger.

§ 8 Representantskap

Representantskapet er Varanger museum IKS sin høyeste myndighet, og de deltagende kommuner utøver sin myndighet i selskapet gjennom dette.

Representantskapets medlemmer og varamedlemmer velges for 4 år, halvparten hvert annet år. Det kan foretas nyvalg i perioden.

Representantskapet har 6 medlemmer og personlige varamedlemmer, 2 for hver eierkommune. Kjønnbalansen skal ivaretas. Representantskapet velger selv sin leder og nestleder.

For representantskapets gjøremål og fullmakter gjelder selskapsavtalen i tillegg til lov om interkommunale selskaper § 6 (Representantskapet og dets sammensetning), § 7 (Representantskapets myndighet), § 8 (Innkalling til møte i representantskapet) og § 9 (Saksbehandling i representantskapet).

Representantskapets leder innkaller til møte i representantskapet i samsvar med lov om interkommunale selskaper § 8. Representantskapet holder minst to ordinære møter i året. Første møte holdes innen utgangen av juni, andre innen utgangen av november. Innkalling og saksdokumenter skal normalt sendes representantskapets medlemmer og administrasjonen i eierkommunene minst 4 uker i forkant.

Ordinært representantskap behandler:

- Overordnede målsetninger og retningslinjer for driften i kommende periode
- Budsjett og økonomiplan
- Årsmelding og regnskap

Representantskapet skal også behandle:

- Valg av representantskapets leder og nestleder
- Valg av valgkomité
- Endring av selskapsavtalen - herunder oppløsning av selskapet
- Godtgjørelse for verv i selskapet
- Valg av styremedlemmer, valg av styrets leder og nestleder
- Valg av revisor

Saksbehandlingen følger reglene i lov om interkommunale selskaper § 9 og selskapsavtalen.

Om ikke representantskapet for det enkelte tilfelle bestemmer noe annet, skal styrets leder og daglig leder møte i representantskapet med talerett.

§ 9 Styre

Varanger museum IKS skal ha et styre på 7 medlemmer med personlige varamedlemmer, 6 velges av representantskapet, og 1 velges av de ansatte. Hver kommune foreslår 2 kandidater til styret, med personlig vara. Kjønnbalansen skal ivaretas.

Valgperioden er 4 år, 1 fra hver kommune velges i oddetallsår.

Representantskapet kan når som helst erstatte et styremedlem som det selv har valgt, herunder leder og nestleder.

Styremøter ledes av styrets leder eller, i dennes fravær, av nestleder. Dersom ingen av disse er tilstede, velges en møteleder. Styret fatter vedtak med alminnelig flertall. Ved votering i styret skal hver stemme telle likt. Ved stemmelikhet teller møteleders stemme dobbelt. Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er tilstede, inkludert møtende varamedlemmer. Styrets leder sørger for at det blir ført protokoll fra møtet. Protokollen skal signeres av samtlige styremedlemmer/varamedlemmer som har deltatt på møtet. For øvrig gjelder lov om interkommunale selskaper §§ 11 og 12.

Styrets møter skal normalt være åpne, og innkallinger, saksdokumenter og protokoller skal normalt være offentlige. Vedtak om å lukke møter og unnta dokumenter fra innsyn skal følge reglene i kommuneloven og offentlighetsloven tilsvarende.

§ 10 Styrets oppgaver

Styret har ansvar for selskapets drift i samsvar med lov om interkommunale selskaper §§ 10, 11, 12 og 13, selskapsavtalen, og vedtak i representantskapet.

Styret representerer selskapet utad og tegner dets firma. Styret kan gi et styremedlem og/eller daglig leder rett til å tegne selskapets firma, jfr. lov om interkommunale selskaper § 16.

Styret skal normalt saksforberede og legge frem de saker som skal behandles i representantskapet.

Styret ansetter daglig leder/direktør og øvrig personale, fatter vedtak om eventuelle oppsigelser og fastsetter lønn. Styret kan delegere tilsetting og lønnsfastsettelse til daglig leder.

Styret skal drive selskapet innenfor vedtatte budsjett, i samsvar med selskapets form og etter selskapsavtalen og representantskapets vedtak.

Styret skal sørge for betryggende regnskapsføring og formuesforvaltning.

Styret har ansvar for at selskapet er organisert på en formålstjenlig måte.

§ 11 Daglig leder

Varanger museum IKS skal ha en daglig leder/direktør. Daglig leder har det administrative og faglige ansvar for selskapet. Daglig ledelse innebærer:

- Ledelse av selskapets daglige drift
- Anvisningsmyndighet innenfor vedtatt budsjett
- Ansvar for at pålegg og retningslinjer som gis av styret, følges opp
- Rapportering til styret
- Sekretærfunksjon for styret
- Daglig personalforvaltning etter styrets nærmere retningslinjer

Daglig leder har møterett og talerett i styret og representantskapet. Forøvrig gjelder lov om interkommunale selskaper § 14.

§ 12 Valgkomité

Representantskapet velger en valgkomité som skal bestå av:

3 medlemmer valgt blant representantskapets medlemmer, én fra hver kommune

1 medlem foreslått av daglig leder/administrasjonen

Valgkomitéen skal innstille til representantskapet ved valg av styre.

§ 13 Selskapet og de ansattes rettigheter

Selskapet skal være medlem av en arbeidsgiverorganisasjon. Hovedavtale og tariffavtaler skal følges, og selskapet skal sikre de ansatte pensjoner gjennom felles pensjonsordning.

§ 14 Regnskap og revisjon

Selskapet skal avgi regnskap etter kommunale regnskapsprinsipper. Selskapets revisor velges av representantskapet.

§ 15 Selskapets representasjon

Styret representerer selskapet utad og tegner dets firma. Styret kan beslutte at styreleder og/eller daglig leder kan tegne selskapets firma.

§ 16 Utvidelse av selskapet

Selskapet kan utvides med deltakelse fra andre kommuner og interkommunale selskap.

Innskuddsplikt, driftstilskudd og andre vilkår for nye medlemmer foreslås av representantskapet og vedtas av selskapets eiere.

§ 17 Uttreden

For uttreden gjelder lov om interkommunale selskaper § 30 med følgende unntak: En deltaker kan med to års forutgående skriftlig varsel si opp sitt deltakerforhold. Deltaker som trer ut av selskapet, kan ikke gjøre krav på utløsningssum. Eventuelle eiendommer og gjenstander eid av Varanger museum, men geografisk og museumsfaglig knyttet til det lokale museum, skal etter nærmere avtale kunne overføres til det lokale museum.

§ 18 Oppløsning av selskapet

Beslutning om oppløsning treffes av eierne i fellesskap. For øvrig gjelder lov om interkommunale selskaper § 32.

Ved oppløsning av selskapet skal selskapets verdier fordeles i samsvar med deltakeransvaret.

Dersom selskapets ansvar, oppgaver og plikter ikke blir overført til en ny enhet i Finnmark, skal eiendelene tilbakeføres til institusjoner som tilsvarer de konsoliderte enhetene, dersom slike blir opprettet, alternativt til Sør-Varanger kommune, Vadsø kommune, Vardø kommune og Vardøhus museumsforening. Tvist om tilbakeføring av eiendommer og gjenstander skal avgjøres ved voldgift.

I den utstrekning disse retningslinjene ikke ivaretar forvaltningen av eiendeler og verdier i forbindelse med oppløsning, gjelder intensjonene i oppløsningsparagrafene hos de respektive institusjoner som inngikk i selskapet ved etableringen. For øvrig skal eierkommunene sammen eller hver for seg ha en uavgrenset rett til å få tilbakeført eiendommer, bygninger, gjenstander, arkiver osv.

§ 19 Endring av selskapsavtalen

For endringer i selskapsavtalen gjelder lov om interkommunale selskaper § 4. Mindre endringer kan vedtas av representantskapet.

ET MUSEUM I VEKST OG I FERD MED Å FINNE SIN FORM...

- er avhengig av et solid og samstemmig grunnlag for å utøve sitt samfunnsoppdrag.

Uforutsigbarhet er mor til mange svakheter i en virksomhet. Behovet for en felles konsensus i kommunene om driften av det interkommunale selskapet Varanger Museum er ikke bare til glede for oss 25 ivrige museumsfolk som hver dag går til en spennende jobb. Like mye er det en garantist for samarbeid, samfunnsutvikling og generasjoners ansvar.

Økonomi

Med konsolideringen og opprettelsen av Varanger Museum IKS tilfredsstiller vi kriteriene for å inngå i det nasjonale museumsnettverket. Dette utløser i overkant av 14 mill. i tildeling over statsbudsjettet. Dette følges opp av tildeling fra Fylkeskommunen. Midler som pløyes inn i lokal aktivitet og faglig forsvarlig ivaretagelse av kulturarven. I det totale budsjettet handler ikke kommunens tilskudd om mer enn 20% av budsjettet. En god investering. Som enhver annen virksomhet er vi avhengige av forutsigbar indeksregulering og at hver kommune forplikter seg til ansvaret det medfører å være eier av et selskap.

Likhet

Avtalen som er utformet tar spesielt ansvar for å korrigere skjevfordeling mellom kommunenes innsats og bidrag. Om ikke vi retter opp skjevfordelingen reder vi grunnen for uenighet og misnøye som utfordrer samarbeidet. Noe som igjen skaper en usikkerhet og uforutsigbarhet i driften. Avtalens intensjoner om å regulere tilskuddet fra eierne ved å beregne størrelsen basert på innbyggertall handler om å finne en rettferdig løsning. Den totale driften vil avspeile dette og gi indikasjoner på fordeling av ressurser. Avtalen gir klare føringer som blir påkrevet i arbeidet med å utvikle avdelingene med hensiktsmessige museumsfasiliteter og attraktive besøkssentre.

Driftsansvar

Som et vedlegg til selskapsavtalen har vi utarbeidet en avtale om driftsansvar. Denne er avgjørende for å definere ansvarsforholdet mellom eiere av kulturhistorisk materiale og museet som en leverandør av museale tjenester og som forvalter. Målet er igjen å skape en likhet mellom eierkommunene for å unngå at en kommune oppnår fordeler og økonomisk innsats som belaster IKS'ets totale budsjett skjevt.

Verdiskaping

Museet er en kompetanseinstitusjon som investerer i videreutdanning og som attraherer høyt utdannede til regionen. Vi er en arbeidsintensiv virksomhet som sysselsetter 25 årsverk med de ringvirkninger det har på skatt, handel, bolig etc. Utstrakt samarbeid med øvrig museumsnettverk, universiteter og bilateralt arbeid resulterer i stadig oppmerksomhet av regionen vår og økt aktivitet. Museet har til enhver tid i gang prosjekter og entrepriser som i snitt bringer inn 5 mill. pr. år. Vi nevner Nasjonalt museums møte 2020 med 350 delegater som skal trakteres i 5 dager, 65 mill. friske kroner for utviklingen av nasjonalt kvenmuseum i Vadsø, kvenfestivalen, Pomorfestivalen, frigjøringsarrangement, nasjonale midler for bygningsvern og mye mer. I tillegg kommer en rekke finansierte faglige prosjekter innen arkiv og samlingsarbeid. Museets rolle i satsningen på reiseliv i regionen er betydelig og vi jobber stadig for å bli en bedre samarbeidspartner.

Med vennlig hilsen,

Ole Martin Lislevand
Direktør, Varanger Museum IKS

Kurt Wikan
Styreleder, Varanger Museum IKS

Fra: Turid Strand
Sendt: onsdag 6. november 2019 13:53
Til: Postmottak; postmottak@vardo.kommune.no;
servicekontoret@vadso.kommune.no
Kopi: Ole Martin Lislevand; Wikan, Kurt
Emne: Sak til kommunestyret
Vedlegg: Følgeskriv.docx; Selskapsavtale.docx; Avtale om driftsansvar.docx

Viktighet: Høy

Eierkommunene i Varanger museum IKS
Vardø, Sør-Varanger og Vadsø
Rådmannen

Vedlagt følger forslag til ny «Selskapsavtale» og «Avtale om driftsansvar»
Forslagene er behandlet og enstemmig vedtatt i sine respektive fora;
AU 07.08.19
Styret 03.09.19
Representantskapet 18.10.19.

Vi håper saken kan behandles i de respektive kommunestyrene innen utgangen av 2019.

Med vennlig hilsen
Turid Strand
Administrasjonssjef
Varanger museum IKS

Selskapsavtale for Varanger museum – interkommunalt selskap

2009

§1 Ansvarsområde

Varanger museum IKS er et driftsselskap for Vadsø museum – Ruija kvenmuseum, Vardø museene og Sør-Varanger museum, som er avdelinger i selskapet. Avdelingene er også lokalmuseum for sine respektive kommuner.

Varanger museum IKS har spesielt ansvar for kvenhistorie, pomorhistorie og grensehistorie.

Utad er deltagerne ansvarlig for selskapskreditorene og selskapets øvrige forpliktelser med en tredjedel hver.

§2 Selskapets formål

Varanger museums formål er å samle, bevare, forske på og formidle materiell og immateriell kulturarv og følge ICOMs museumsetiske regelverk.

Museumsavdelingene skal bidra til bevaring og forvaltning av faste verneverdige kulturminner i kommunen og bidra til verneplanlegging.

Driftsselskapet har ikke som formål å skaffe eierne økonomisk utbytte. Eventuelle overskudd skal forbli i driftsselskapet og komme virksomheten til gode.

§3 Hjemmel

Driftsselskapets selskapsavtale er utarbeidet i samsvar med lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999 nr. 6.

§4 Selskapets navn, eier og adresse

Driftsselskapets navn er Varanger museum IKS

Museumsavdelingene beholder sine navn under felles logo.

Driftsselskapet deltakere er Vardø, - Vadsø – og Sør-Varanger kommune med en tredjedels eierandel hver.

Driftsselskapets hovedkontor er i Vardø.

§5 Representantskap

Representantskapet er driftsselskapets høyeste myndighet og behandler og godkjenner saker i tråd med lov om interkommunale selskap. Dette blant annet selskapets regnskap, budsjetttramme og økonomiplan. Representantskapet består av to representanter fra hver av de tre kommunene i tillegg til ett varamedlem per representant. Disse representerer eierne. Representantskapet velger selv sin leder.

§6 Styret

Selskapet skal ledes av et styre bestående av 7 – sju – medlemmer.

Seks styremedlemmer velges av representantskapet. En valgkomite' foreslår kandidater til seks av styrets plasser innen 60 dager før valg av nytt styre skal finne sted. Valgkomiteen skal bestå av representantskapets leder, styreleder og direktør.

Ett medlem med varamedlem skal velges av og blant selskapets ansatte.

Styret konstituerer seg selv.

§ 7 Valgperiode

Valgperioden for styret er 2 år. Neste periode gjelder fra 1.3.2009.

§ 8 Styrets myndighet

Driftsselskapet ledes av styret som har myndighet til å treffe avgjørelser i alle saker som gjelder driftsselskapet og dets virksomhet. Styret fastsetter organiseringen av nødvendige regnskapstjenester.

Styret skal påse at driftsselskapet drives i samsvar med selskapets formål, vedtekter, budsjett og andre vedtak og retningslinjer som er fastsatt av representantskapet. Videre skal det sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret fører tilsyn med direktørens ledelse av selskapet.

Styret ansetter direktør og fastsetter lønn.

§9 Styremøter

Styrets leder innkaller til styremøte når viktige saker gjør det nødvendig, eller minst to av styrets øvrige medlemmer forlanger møte for behandling av en sak.

Innkalling skal skje med rimelig varsel og så langt som mulig inneholde saksliste.

Styret er beslutningsdyktig når minst 4 av medlemmene er til stedet.

Som styret vedtak gjelder det som flertallet av de møtende har stemt for. Ved eventuell stemmelikhet skal styreleders stemme være utslagsgivende.

Det skal føres protokoll fra styremøtene som skal underskrives av samtlige av de tilstedeværende styremedlemmene.

§10 Direktør

Direktøren er ansatt av styret. Direktøren skal forestå den daglige ledelsen av driftsselskapet.

Direktøren er direkte underlagt styrets fullmakter. Direktøren har tale – og forslagsrett, og er sekretær for styret og representantskapet.

§11 Signatur/rett til å tegne selskapets firma

Styrets leder i fellesskap med direktøren innehar driftsselskapets signatur/rett til å tegne selskapets firma.

§ 12 Drift, rettigheter, daglig ansvar

Styret fastsetter hvilke faste stillinger museumsselskapet har til disposisjon og ansetter i disse. Ansettelse skal skje i henhold til lov – og avtaleverk, etter innstilling fra direktør.

Driftsselskapets direktør har det overordnede faglige og administrative ansvaret for selskapet innenfor de gitte økonomiske rammer, stillingsinstruks og delegasjonsreglement.

Avdelingsleder har det daglige ansvar for drift og faglig utvikling i sine enheter. Disse rapporterer til selskapets direktør. Retningslinjer for myndighetsutøvelse for driftsselskapets direktør og avdelingsledere utarbeides av styret.

§ 13 Eiendom

Eiendom og gjenstander som forvaltes av den enkelte avdelingen skal ved oppløsning, utelukkelse eller uttreden (lovens §§ 30-32) fortsette å tilhøre den kommune hvor avdelingen holder til.

§ 14 Økonomi

Driftsselskapets budsjett er underlagt forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper med hjemmel i lov av 17.01.99. Selskapet skal ha revisor som velges av representantskapet. Representantskapet vedtar selskapets budsjetttramme for kommende år.

Museet får tilskudd fra stat, fylkeskommune og kommunene. Den enkelte kommune/deltakers innskudd skal minimum være: Vadsø kr 630 000,

Vardø kr 350 000, Sør-Varanger kr 1 300 000. Beløpene skal indeksreguleres årlig i trå med konsumindeksen.

Den enkelte kommunes innskudd jr. forrige ledd skal nyttes på respektive kommuners egne avdelinger jf avtalens § 1.

Driftsselskapet forvalter museale eiendommer og gjenstander på vegne av kommunene. Eiernes tilskudd er styrende for nivået på vedlikehold og driftsselskapets eiendommer.

Ved investeringer og ekstraordinære vedlikeholdsutgifter i kommunale bygg og nybygg som driftsselskapet skal drive for kommunene, må disse kostnadene avtales med de respektive kommuner.

Inntektene fra museumsdriften skal uavkortet tilfalle driftsselskapet.

§ 15 Plan og melding

Driftsselskapet utarbeider årlig virksomhetsplan, som godkjennes av styret. Planen utformes i trå med de gjeldende resultatmål som framkommer i Kulturdepartementets årlige budsjett-tildelingsbrev og i tråd med styrets formål for museet, samt andre styrende planer. Det lages årsmeldinger i forhold til formulerte resultatmål.

§ 16 Deponering og avhendelse

Bygninger, gjenstander og annet materiale i Vadsø kommunes, Sør-Varanger kommunes og Vardø museumsforenings eie kan deponeres ved andre museer og verneinstitusjoner for bestemte formål og avgrenset tid, forutsatt sikring. Vedtak om langtidsdeponering vedtas av styret.

Bygninger, gjenstander og annet materiale kan ikke gis, selges eller byttes bort. Det kan i særlige tilfeller gis, selges eller byttes bort med godkjenning av eier.

Bygninger, gjenstander og annet originalt materiale i museets eie kan ikke sendes ut av landet uten samtykke fra høyere, nasjonal forvaltningsmyndighet.

Det utformes regler for kassasjon.

§17 Oppløsning

Oppløsning av selskapet reguleres av lov om interkommunale selskaper.

§ 18 Endring av selskapsavtalen

Selskapsavtalen kan endres av representantskapet, med unntak av

Endringer av selskapsavtalen som er omtalt i lov om interkommunale selskaper §4 tredje ledd. Slike endringer må vedtas av de respektive kommunestyrene.

§ 19 Ikrafttredelse

Denne selskapsavtalen trer i kraft etter samtlige bystyres vedtak og tidligst 01.01.09

§ 20 Evaluering

Denne selskapsavtalen gjelder fram til utgangen av 2011. Hvis det ikke vedtas endringer vil denne selskapsavtalen fortsette å gjelde.

§21 Henvising

For øvrig gjelder lov om interkommunale selskaper og forvaltningslovens bestemmelser

***

Vedlegg til selskaps avtalen: oversikt over eiendeler

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Wikan, Kurt [<mailto:Kurt.Wikan@ffk.no>]

Sendt: onsdag 22. januar 2020 10:53

Til: Nina Bordi Øvergaard <Nina.Overgaard@sor-varanger.kommune.no>

Emne: Habilitet

Regner jeg som styreleder i Varanger museum IKS er inhabil i sak om selskapsavtalen for IKSet

Kurt

Sendt fra min iPad

SØR-VARANGER KOMMUNE
RÅDMANNEN

Kurt Wikan

Vår ref.: Saksnr.: 19/3228/10	Deres ref.:	Dato: 22.01.2020
Saksbehandler: Siv Merete Wollmann	Telefonnr.: 78977550	Epostadresse: postmottak@svk.no

Svar - habilitet i forhold til verv

Det vises til henvendelse.

Din habilitet i sak 006/20 i formannskapet 22.01.20, er vurdert i forhold til ditt verv som styreleder i Varanger Museum IKS.

Forvaltningslovens § 6 e) nr. 1 har følgende bestemmelser:

«En offentlig tjenestemann er ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak

e) når han leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling for

1. et samvirkeforetak, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken.

2. et selskap som er part i saken. Dette gjelder likevel ikke for person som utfører tjeneste eller arbeid for et selskap som er fullt ut offentlig eid og dette selskapet, alene eller sammen med andre tilsvarende selskaper eller det offentlige, fullt ut eier selskapet som er part i saken».

Anbefaling:

Kurt Wikan vil i medhold av forvaltningslovens § 6 e) nr. 2 være habil til å delta i behandlingen av formannskapssak 006/20, ut fra sin rolle som styreleder i Varanger Museum IKS, som er part i saken, og fullt ut offentlig eid.

Med vennlig hilsen

Siv Merete Wollmann
formannskapssekretær

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Stig Ulvang Enhetsleder: Stig Ulvang, tlf. 78 97 74 93	Dato: 08.01.2020
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Grongstad, Øyvinn S.	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Formannskapet	003/20	22.01.2020
Kommunestyret	007/20	05.02.2020

HANDLINGSPLAN MED BUDSJETT FOR 2020 FOR SØR- VARANGER UTVIKLING AS

Vedlagte dokumenter:
Handlingsplan 2020

Dokumenter i saken:

- 2018021941 Handlingsplan 2019 for Sør-Varanger utvikling AS
- 2018001434 SVU AS - HANDLINGSPLAN OG OMSTILLINGSPLAN 2018-2022
- 2016018159 AVTALER SOM REGULERER FORHOLDET MELLOM SØR-VARANGER
KOMMUNE OG SØR-VARANGER UTVIKLING AS
- 2016010258 OMSTILLINGSPLAN 2016 - 2022 FOR SØR-VARANGER KOMMUNE

Kort sammendrag:*

I tråd med omstillingsplanen 2016-2022 som kommunestyret vedtok i 2016 og revidert omstillingsplan 2018-2022 fra 2018, legger rådmannen frem Sør-Varanger Utvikling AS sitt forslag til handlingsplan for 2020 for behandling i kommunestyret. Årets budsjett er på totalt 15 716 000,- kroner.

Faktiske opplysninger:*

Sør-Varanger Utvikling AS (SVU) sine årlige handlingsplaner beskriver den periodevise operasjonaliseringen av «Omstillingsplan 2018-2022» med innsatsområder og ressursbruk. I tråd med vedtatt omstillingsplan 2018-2022 (Sak 026/18), skal SVU sine forslag til handlingsplaner behandles av kommunestyret.

Vedlagte forslag til handlingsplan gjelder for 2020, og er vedtatt av styret i SVU. Planen bygger på samme prinsipp som foregående år, og det overordnede rammeverket for handlingsplanen er «Omstillingsplan 2018-2022».

Handlingsplan 2020 peker ut konkrete satsningsområder for å oppnå SVUs hovedmålsettinger, som er:

- Bidra til å utvikle og sikre 300 arbeidsplasser
- Bidra til økt robusthet i næringslivet

Arbeidsplassene måles gjennom årlig oppfølging av bedriftene som har fått prosjekttilskudd i henhold til standardisert metode gitt igjennom programmet Regional Omstilling, ledet av Innovasjon Norge. Det fremgår av forslag til handlingsplan at antallet realiserte og forventede arbeidsplasser ved utgangen av 2019 er 192,5.

Et robust næringsliv og samfunn er tilpasningsdyktig og tar liten skade av enkelthendelser, og er karakterisert av høy grad av samhandling, riktig kompetanse, høy innovasjonsevne, balansert demografisk sammensetning og godt økonomisk handlingsrom. For å måle dette er det foreslått noen indikatorer som er lett tilgjengelig i lokalsamfunnet, samtidig venter SVU på at Innovasjon Norge skal komme med sitt offisielle måleverktøy.

Sør-Varanger Utvikling AS er tett på og følger opp de signalene som gis rundt oppstart av Sydvaranger. En ny gruvevirksomhet i Sør-Varanger kommune vil erfaringsmessig kreve mange arbeidsplasser i et lokalsamfunn som allerede har lav arbeidsledighet. Dette er svært positivt for Sør-Varanger kommune, og SVU AS melder at de vil kjøre med samme styrke som før, og fortsette å videreutvikle sine prosjekter i tett samarbeid med relevante aktører.

Handlingsplanen til Sør-Varanger utvikling, som er Sør-Varanger kommunes heleide omstillingsseksjon, er også viktig for samhandlingen mellom Sør-Varanger kommune og næringsaktørene i kommunen. Det er derfor et mål for rådmannen at man tidlig skal begynne avklaringen rundt overtakelsen av SVUs arbeid i den ordinære kommunale driften etter omstillingsarbeidet avsluttes i 2022. Det legges derfor opp til at prosjektet «Inn for landing»,

startes opp allerede høsten 2019.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

SVUs aktivitet bidrar til utvikling av nye og sikring av eksisterende arbeidsplasser, og handlingsplanen er et sentralt virkemiddel i næringsutviklingsarbeidet i kommunen.

Infrastruktur:

Sentrale aktiviteter her er arbeidet rundt jernbane fra Finland, Arctic Connect (fiberkabel) og Arctic Smart Cities (nettverk).

Barn og ungdom:

Blir berørt gjennom det generelle omstillingsarbeidet i kommunen ved etablering av nye næringer som krever ny kunnskap i lokalsamfunnet. Barn og unge er også invitert inn i samarbeid igjennom «rekrutteringsprogram for Sør-Varanger», «Høyere utdanning i Kirkenes», og samarbeid med lokale skoler for å bidra til å skape en innovasjonskultur.

Folkehelse:

Nye næringer som krever høy kompetanse har en positiv innvirkning på den generelle folkehelsen i kommunen, jfr oversiktsbildet innen folkehelse.

Kompetansebygging:

I den proaktive delen av handlingsplanen satses det særlig på høyere utdanning, kompetanseprogrammer på tvers av offentlig og privat sektor, kompetanseheving og å stimulere til mer forskning i Sør-Varanger.

Økonomi:

Handlingsplanen er finansiert gjennom tidligere vedtatte tilskudd. Nye næringer og

arbeidsplasser vil over tid føre til høyere skatteinngang for Sør-Varanger kommune.

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:*

Forslag til innstilling:

Behandling 22.01.2020 Formannskapet

Saksordfører: Johannesen, Eilif

I saksordførers fravær, orienterte Øyvin Grongstad, H.
Innstillingen enstemmig vedtatt.

Formannskapet sitt vedtak i sak 003/20:

Formannskapet avgir følgende innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret vedtar vedlagte Handlingsplan 2020 som Sør-Varanger Utvikling AS sin handlingsplan for året 2020.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

HANDLINGSPLAN

2020

OM SØR-VARANGER UTVIKLING AS (SVU)

- Et attraktivt samfunn med vekstkraft

1. INNLEDNING

Handlingsplanen beskriver den periodevise operasjonaliseringen av «Omstillingsplan 2018-2022» med mål og ressursbruk. Omstillingsorganisasjonen utarbeider årlige handlingsplaner som vedtas av kommunestyret i Sør-Varanger. Denne handlingsplanen gjelder for 2020.

Omstillingsarbeidet gjennomføres etter visjonen:

Et attraktivt lokalsamfunn med vekstkraft

Et slikt samfunn defineres som:

- a) Et samfunn der det er attraktivt å etablere og drifte virksomheter og institusjoner.
- b) Et samfunn preget av høy kompetanse, utdanning og utvikling.
- c) Et samfunn der en samarbeider og inkluderer hverandre.
- d) Et samfunn en ønsker å vokse opp, etablere seg, og komme tilbake til.

Foto: Max Malyutin

I tillegg legges følgende verdigrunnlag til grunn i arbeidet:

- Kompetansedrevet
- Samhandlende
- Langsiktig
- Utviklende

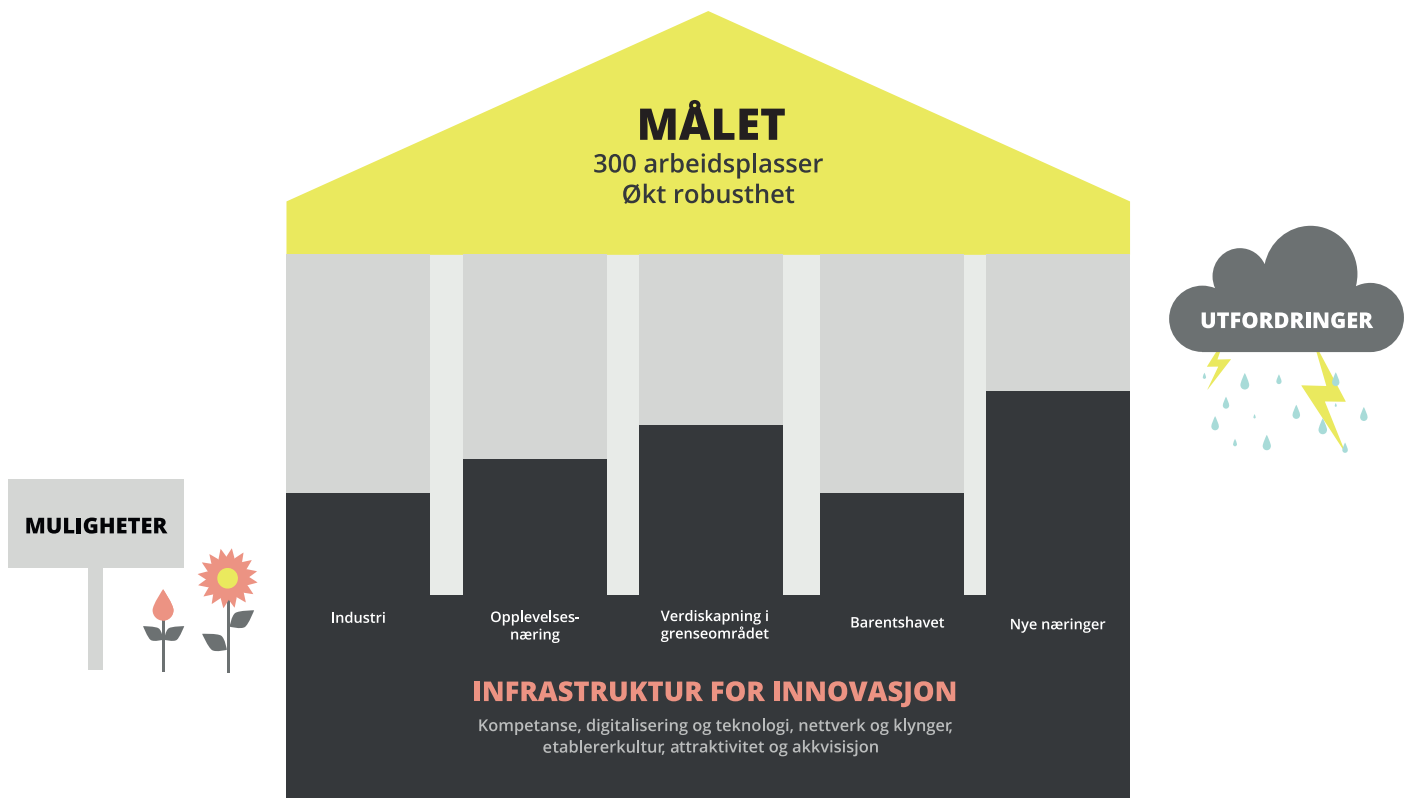
Omstillingsarbeidet skal gjennomføres i tråd med visjon og verdigrunnlag, og sørge for at igangsatte prosjekter ivaretar disse.

Arbeidet gjennomføres via fem strategiske innsatsområder, samt en gjennomgående grunnmur:

«Infrastruktur for innovasjon». I grunnmuren utvikles: kompetanse, digitalisering og teknologi, nettverk og klynger, etablererkultur, samt attraktivitet og akkvisisjon.

De fem innsatsområdene er:

- Industri
- Opplevelsesnæringer i verdensklasse
- Barentshavet som utviklingsressurs
- Verdiskapning i grenseområdet Norge-Russland-Finland
- Nye næringer

Modell for omstillingsarbeidet med fem strategiske innsatsområder (Industri, Opplevelsesnæring, Verdiskapning i grenseområdet, Barentshavet og Nye næringer) og en grunnmur for infrastruktur og innovasjon. SVU representerer det mørkegrå feltet i modellen.

1.1 Måloppnåelse

Arbeidet i sin helhet styres mot to hovedmål:

- Bidra til å utvikle og sikre 300 arbeidsplasser
- Bidra til økt robusthet i næringslivet

SVU skal legge til rette for utvikling og sikring av 300 arbeidsplasser. Arbeidsplassene måles gjennom årlig oppfølging av bedriftene som har fått prosjekttilskudd. Dette gjøres ved å sende ut spørreundersøkelse til bedriftene.

Et robust næringsliv og samfunn er tilpasningsdyktig og tar lite skade av enkelthendelser. Et robust næringsliv karakteriseres av høy grad av samhandling, riktig kompetanse, høy innovasjonsevne, balansert demografisk sammensetning og godt økonomisk handlingsrom.

Tidlig i 2019 framkom det fra Innovasjon Norge at de skal utarbeide et nytt nasjonalt måleverktøy for robusthet. Dersom dette ikke faller på plass i løpet av 2020, vil SVU gjøre en jobb for å hente inn tall for hele perioden fram til nå og gjøre en lokal måling for robusthet ved å bruke eksisterende tallmateriale.

Økonomi

- Basert på Kirkenes Næringshages årlige statusrapport:
  - Resultat før skatt, samt soliditet og gjeldsgrad fra de 100 største aksjeselskapene i kommunen

Kompetanse

- Antall elever som fullfører videregående skole
- Antall studenter tilknyttet campus Kirkenes og Fagskolen i Bjørnevatn
- Fra NHOs årlige Kommune NM:
  - Antall sysselsatte med minst fire års høyere utdanning
  - Andel sysselsatte med bestått fagprøve

Demografi

- Fra NHOs årlige kommune NM
  - Befolkningsvekst, gjennomsnittlig årlig vekst i befolkningen over tre år
  - Unge i forhold til eldre i arbeidsstyrken: Innbyggere 26 - 35 år som andel av innbyggere 56 - 65 år. Prosent. Tallgrunnlaget er fra 2018.
  - Netto innflytting: Netto innflytting som i prosent av befolkningen. Tallgrunnlaget er fra 2018.

Samhandling

- Andel søknader som kommer fra mer enn én aktør.

Arbeidsliv

- Antall nyetableringer vs. antall konkurser fra SSB
- Fra NHOs årlige kommune NM
  - Privat sysselsetting: Sysselsatte i privat sektor og offentlige foretak som andel av total antall sysselsatte, prosent.
  - Sysselsettingsandel: Sysselsatte personer etter arbeidssted i prosent av befolkningen 20-66 år.

2. RAMMEBUDSJETT

SVU legger opp til følgende rammebudsjett:

BUDSJETT 2020	Fordeling i %	Fordeling i NOK
Bedriftsrettede investeringer	50	Kr. 7 835 00
<i>Industri</i>	25	Kr. 1 958 750
<i>Opplevelsesnæring</i>	20	Kr. 1 567 000
<i>Barentshavet</i>	15	Kr. 1 175 250
<i>Verdiskapning i grenseområdet</i>	10	Kr. 783 500
<i>Nye næringer</i>	30	Kr. 2 350 500
Infrastruktur for innovasjon	42	Kr. 6 523 000
Administrasjon	8	Kr. 1 358 000
Totalt	100	Kr. 15 716 000

Budsjettet er basert på «Omstillingsplan for 2018-2022». Rammebudsjettet for 2020 er justert i forhold til forbruket de tidligere årene, der akkumulert underforbruk er tatt med videre. Selskapet skiller på de bedriftsrettede tilskuddene som næringsaktører kan søke på for å utvikle og gjennomføre sine forstudier og forprosjekter, og det proaktive arbeidet selskapet gjennomfører selv. Det proaktive arbeidet omfatter interne prosjekter og målrettet arbeid for å utvikle grunnmuren for infrastruktur for innovasjon. Administrasjon er de rent administrative oppgavene som må gjennomføres for å drifte selskapet, satsen er satt lik forhenværende år. Den prosentvise fordelingen viser hvordan selskapet prioriterer ressursfordelingen ut i fra totalbudsjettet. Selskapet legger til grunn at budsjetttrammene og aktiviteter kan justeres etter at årsregnskap er ferdigstilt.

Foto: Silje Kvammen

3. INNSATSOMRÅDER

3.1 Bedriftsrettede tilskudd

Ramme 7,8 MNOK

SVU skal være en katalysator for å få i gang prosjekter og kapitaltilgang som skal brukes til lokal kompetanseheving og verdiskapning. Dette gjøres ved å støtte initiativ som går under kategorien forstudier og forprosjekter. Det er et uttalt mål at omstillingsmidlene skal bidra til å utløse andre midler. Prosjekteiernes egenfinansiering og eventuell annen finansiering i prosjektene kommer i tillegg til SVU sitt bidrag.

Det legges til grunn at PLP skal brukes i alle prosjekter. PLP er en prosjektstyringsmetode og et begrepsapparat utviklet av Innovasjon Norge. PLP opererer med faseinndelt prosjektgjennomføring, fast organisering og faste roller, tydelig beslutningsprosess og gode rutiner for oppfølging og kvalitetssikring. PLP legger vekt på personlig ansvar, forpliktende samarbeid og resultat. Se mer på www.regionalomstilling.no.

Arbeidsplasser:

	ÅR	2017-2018	2019	2020	2021	2022
Arbeidsplasser	Periodisert i Omstillingsplan	20	50	80	100	50
	Realisert og forventet	59	133,5			

Merknad: De realiserte og forventede arbeidsplassene er estimert på bakgrunn av dialog med prosjektaktørene. Handlingsplanen skrives i et tidsrom der Sydvaranger AS har gitt sterke signaler om oppstart, som medfører 400 arbeidsplasser direkte og 300 arbeidsplasser i leverandørindustrien. Dersom det blir gruveoppstart vil det gi store endringer i de lokale rammebetingelsene, som igjen vil påvirke lokalsamfunnet og prioriteringene til SVU. SVU vil fortsette sitt arbeid med samme styrke, men må tilpasse aktivitetene til den rådende situasjon.

Foto: Silje Kvammen

3.2 Infrastruktur for innovasjon (Proaktivt arbeid)

Ramme 6,5 MNOK

Aktivitetene som nevnes i dette kapittelet er de overordnede aktivitetene som skal gjennomføres av omstillingsselskapet. Hver av aktivitetene har egne planer med konkrete tiltak. I dette arbeidet rettes det særlig fokus på langsiktige prosjekter, kompetanse, digitalisering og teknologi, nettverk og klynger, etablererkultur, samt attraktivitet og akkvisisjon.

Merknad: Ved en gruveoppstart må det proaktive arbeidet tilpasses rammebetingelsene i lokalsamfunnet. Basert på de demografiske forholdene, tilbakemeldinger fra næringslivet og en eventuell gruveoppstart, er rekruttering en viktig aktivitet for 2020. I ly av dette har SVU også satt i gang prosjektet «Inn for landing» som skal bidra til å sikre en god avslutning av omstillingsprosjektet. Resultatene fra «Inn for landing» skal brukes til å skape løsninger som vil bidra til at Sør-Varanger utvikler seg til et attraktivt samfunn med vekstkraft også etter at den definerte omstillingsperioden (2016-2022) er over.

Navn på aktivitet	Målsetning	Merknad
Stimulere til nyetableringer og innovasjonskultur i eksisterende næringsliv	Skape en innovasjonskultur.	Forprosjektet Designregion Barents avsluttes mars 2020. SVUs aktivitet må tilpasses eventuelle videreføringer.
Videre merkevaren Sør-Varanger Utvikling	Videreutvikle en sterk merkevare	En løpene prosess som foregår igjennom vårt kommunikasjonsplan og markedsføringsarbeid.
ICE – Innovate Cool Experiences!	Sette fokus på nyetableringer, innovasjon og forretningsutvikling i Sør-Varanger.	Videreutvikling av innovasjonsfestivalen ICE.
Arctic Smart Cities	Integrere et digitalt perspektiv i omstillingsarbeidet, forprosjekt.	Her skal det jobbes med tiltak og fremtidsrettet prosjektutvikling for å øke digital forretningsutvikling, samarbeid og kompetanse. Ønskelig å etablere et nettverk/ cluster.
Den arktiske jernbane	Bidra til realisering av jernbanen mellom Rovaniemi og Kirkenes.	Fortsette arbeidet med de finske samarbeidspartnerne i Finest Bay Area Oy om etablering av et spesifikt selskap for utvikling av jernbanene, samt også følge eventuelle mulighetsrom opp mot offentlige prosesser.
Arctic Connect (fiberkabel)	Bidra til landføring av fiberkabelen i Sør-Varanger	Prosjektet utføres i samarbeid med den finske prosjekteieren Cinia Oy og deres norske partner Bredbåndsfylket Troms (BBFT). Samarbeide med BBFT om å etablere et eksplisitt selskap for gjennomføring av arbeidet.
Tiltak mot eksisterende næringsliv	Bidra til vekst og utvikling i eksisterende næringsliv	Må koordineres mot de lokale utviklingsaktørens løpende aktivitet. Vurdere å gjennomføre SMB-utvikling, "Konkurranseskraft &Vekt", Handels- og serviceprogram eller tilsvarende tiltak fra Innovasjon Norge. PLP-kurs 1-2 ganger Mobilisere til nye- og videreutvikle eksisterende nettverk og klyngerrettet jamfør midtveisevaluering.

Høyere utdanning i Kirkenes	Jobbe for at det etableres flere permanente utdanningstilbud i Kirkenes, forprosjekt.	Må sees i sammenheng med utdanningsaktørenes vilje og framdrift.
Rekrutteringsprogram for Sør-Varanger	Gjennomføre toårig forprosjekt.	Må foregå i tett samspill med næringsliv og offentlige etater. Arbeidsmarkedet i Varanger er skrevet inn i prosjektet.
Nettverk for lokale matprodusenter	Utvikle et fungerende nettverk for lokale mat- og drikkeprodusenter.	Søkt om finansiering gjennom N2.
Kompetanseprogram på tvers av offentlig og privat sektor	Økt effektivitet og lønnsomhet i det lokale næringslivet og offentlig sektor.	Avhengig av samspill med eiere og næringsliv. Gjennomføres ved behov og ønske.
Politisk forankring av omstillingsarbeidet	Skape faste møteplasser med de lokale politikerne.	Videreføring av pågående prosesser. Må følges opp kontinuerlig, egen samling med politikere i kommunestyret, og arbeidet må sees i sammenheng med «Inn for landing».
Stimulere til mer forskning i Sør-Varanger	Flere samarbeidsprosjekter mellom offentlig sektor, næringsliv og akademia.	Triple Helix: Samhandling mellom offentlig sektor, næringsliv og akademia.
Kompetanseheving	Svare på behov og etterspørsel fra næringsliv og offentlig sektor.	Utarbeide relevante tiltak ut i fra innspill og samarbeid med eiere, næringsliv og andre interessenter.
Inn for landing	Utarbeide en strategi for avslutning/videreføring av omstillingsselskapet.	Gjennomføres i tett samarbeid med våre eiere. Innspill fra næringsliv og andre interessenter må tas hensyn til. Ønsket ferdigsstilt våren 2020.
Andre tiltak	Ha rom for å ta tak i muligheter som dukker opp.	Nye muligheter og prosjekter som dukker opp i løpet av året.
Administrasjon av proaktivt arbeid	Administrering av drift og interne prosjekter.	Administrasjon, analyse og statistikk, ledelse, og koordinering av infrastruktur for innovasjon.

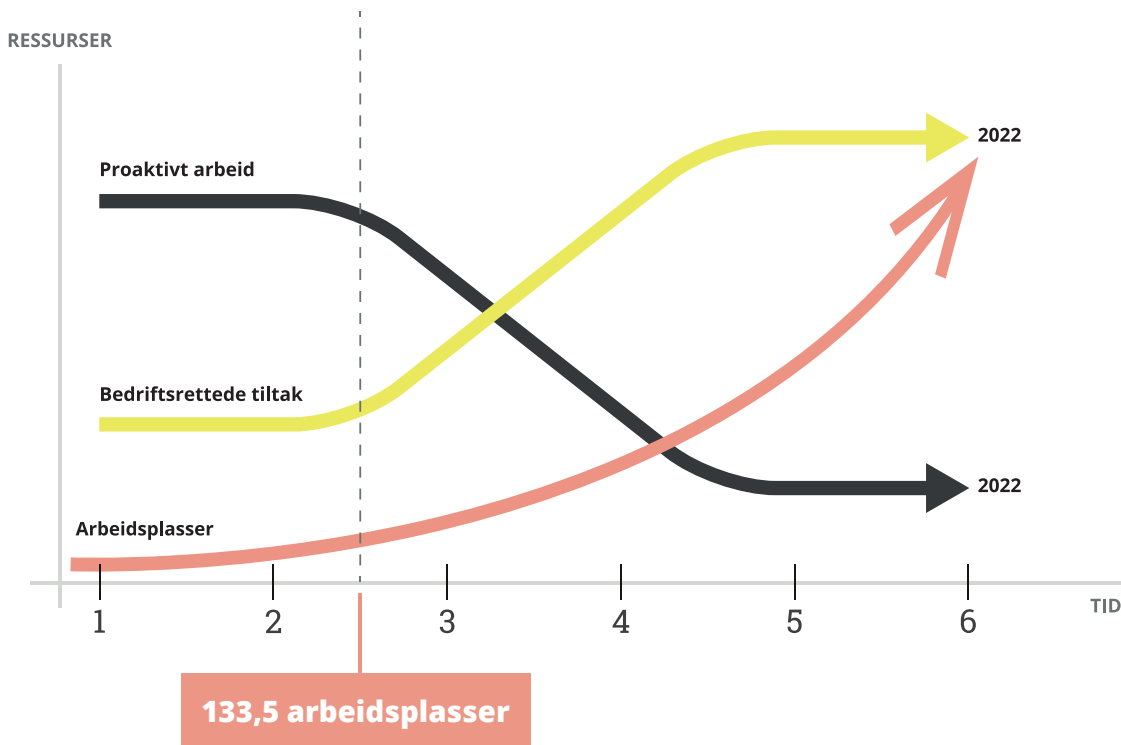

3.3 Administrasjon

Ramme 1,358 MNOK

Administrasjon er de rent administrative oppgavene som må gjennomføres for å drifte selskapet og kostnadene hva gjelder disse oppgavene. Dette er systemer for arkiv og postliste, IT-programmer og support, leie av kontorlokale, kontorrekvisita, datautstyr m.m. Lønnskostnadene inngår i det proaktive arbeidet for infrastruktur for innovasjon.

4. OPPSUMMERING

Figuren er satt sammen fra Omstillingsplan 2018-2022 og viser prosessen i SVUs arbeid. I omstillingsplanen legges det vekt på at det proaktive arbeidet skal bidra til å løse ut flere prosjekter innenfor de strategiske innsatsområdene. Basert på aktivitet i perioden 2016-2018 ser SVU en tydelig økning i antall prosjekter, samtidig som selskapet må fortsette den aktive jobben for å skape et robust og attraktivt samfunn med vekstkraft.

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Wollmann, Siv Merete Enhetsleder: Wollmann, Siv Merete, tlf. 78977550	Dato: 03.12.2019
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Wikan, Kurt	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Formannskapet	002/20	22.01.2020
Kommunestyret	008/20	05.02.2020

TILPASNING TIL NY KOMMUNELOV - SAMARBEIDSAVTALE MED ØST-FINNMARK REGIONRÅD FRA 2019

Vedlagte dokumenter:

Vedtak i Regionrådet vedrørende tilpasning til ny kommunelov.
Vedtak i sak 18. Tilpasning til ny kommunelov
Samarbeidsavtale vedtatt 181119
vedtekter av 1996

Kort sammendrag:*

Ny kommunelov har trådt i kraft, delvis med virkning fra 2018, og med full virkning innen utgangen av 2019. Dette medfører at kommunale og regionale organer må harmonisere sine regelverk med ny lovgivning.

Øst-Finnmark Regionråd har i møte 18.11.19 vedtatt ny organisasjonsskisse, og det må dermed inngås ny samarbeidsavtale med tilsluttede kommuner. Saken må behandles og godkjennes i kommunestyret før ny organisering trer i kraft jfr. *Kommuneloven § 18-4 Samarbeidsavtale*

Faktiske opplysninger:*

Vedleggene viser opprinnelig organisasjonsskisse, samt det nye forslaget regionrådet har vedtatt. Videre forslag til ny samarbeidsavtale, som regionrådet ber kommunestyret slutte seg til.

Ifølge kommuneloven § 18-4 skal kommunestyret minst vedta følgende:

Samarbeidsavtalen skal fastsette

- a. rådets navn
- b. området er et eget rettssubjekt
- c. hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i representantskapet
- d. hvilke saker rådet skal kunne behandle
- e. hvilken myndighet som er lagt til rådet
- f. den enkelte deltakerens eierandel i rådet og ansvarsandel for rådets forpliktelser hvi ansvarsandelen avviker fra eierandelen
- g. hvordan deltakerne kan tre ut av rådet
- h. hvordan rådet skal oppløses, blant annet hvem som skal ha ansvaret for oppbevaringen av rådets arkiver etter at rådet er oppløst

Ifølge kommuneloven § 18-1 skal *Rådets navn inneholde ordene interkommunalt politisk råd*. Rådmannen mener at navnet til rådet bør fremkomme tydelig i samarbeidsavtalen og være i tråd med kommunelovens bestemmelser. I samarbeidsavtalen brukes både Øst-Finnmarksrådet og Øst-Finnmark interkommunale politiske råd.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:*

Forslag til innstilling:

Kommunestyret slutter seg til følgende:

1. Omdanning av dagens regionråd til Øst-Finnmark Interkommunale politiske råd, Øst-Finnmarksrådet, i tråd med den nye kommuneloven vedtatt 8. juni 2018, § 18-1 Interkommunalt politisk råd, vedtas.
2. Kommunestyret slutter seg til at gjeldende statutter for Øst-Finnmark Regionråd, vedtatt 26. april 1996, oppheves 31.12.2019.
3. Kommunestyret vedtar etablering av representantskap for interkommunalt politisk råd etter den nye kommuneloven, vedtatt 8. juni 2018, § 18-3 Representantskap.
4. Samarbeidsavtale for interkommunalt politisk råd etter den nye kommuneloven, vedtatt 8. juni 2018, § 18-4 Samarbeidsavtale, godkjennes og vedtas.
5. Kommunestyret gir ordfører fullmakt til å godkjenne endelig samarbeidsavtale ved mindre vesentlige endringer av samarbeidsavtalen.

Kommunestyret i Sør-Varanger anbefaler at navnet til rådet skal være Øst-Finnmark Interkommunale politiske råd jfr kommunelovens bestemmelser og at dette fremkommer tydelig i samarbeidsavtalen.

Behandling 22.01.2020 Formannskapet

Saksordfører: Wikan, Kurt

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Formannskapet sitt vedtak i sak 002/20:

Formannskapet avgir følgende innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret slutter seg til følgende:

1. Omdanning av dagens regionråd til Øst-Finnmark Interkommunale politiske råd, Øst-Finnmarksrådet, i tråd med den nye kommuneloven vedtatt 8. juni 2018, § 18-1 Interkommunalt politisk råd, vedtas.
2. Kommunestyret slutter seg til at gjeldende statutter for Øst-Finnmark Regionråd,

vedtatt 26. april 1996, oppheves 31.12.2019.

3. Kommunestyret vedtar etablering av representantskap for interkommunalt politisk råd etter den nye kommuneloven, vedtatt 8. juni 2018, § 18-3 Representantskap.
4. Samarbeidsavtale for interkommunalt politisk råd etter den nye kommuneloven, vedtatt 8. juni 2018, § 18-4 Samarbeidsavtale, godkjennes og vedtas.
5. Kommunestyret gir ordfører fullmakt til å godkjenne endelig samarbeidsavtale ved mindre vesentlige endringer av samarbeidsavtalen.

Kommunestyret i Sør-Varanger anbefaler at navnet til rådet skal være Øst-Finnmark Interkommunale politiske råd jfr kommunelovens bestemmelser og at dette fremkommer tydelig i samarbeidsavtalen.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

---

Fra: Trond Haukanes [<mailto:th@ofr.no>]

Sendt: fredag 29. november 2019 09:40

Til: Ordfører Lebesby kommune <ordforer@lebesby.kommune.no>; Alf Normann Hansen <Alf.Normann.Hansen@gamvik.kommune.no>; Rolf Laupstad <rolf.laupstad@berlevag.kommune.no>; Ronald Wærnes <ronald.waernes@batsfjord.kommune.no>; Ørjan Jensen <orjan.jensen@vardo.kommune.no>; Wenche Pedersen <Wenche.Pedersen@vadso.kommune.no>; 'Knut Inge Store' <knut.store@nesseby.kommune.no>; helga.pedersen@tana.kommune.no; Rune Rafaelsen <Rune.Rafaelsen@sor-varanger.kommune.no>

Kopi: Harald Larssen <harald.larssen@lebesby.kommune.no>; oyvind.korsberg@gamvik.kommune.no; Jørgen Holten Jørgensen <jorgen.jorgensen@berlevag.kommune.no>; Trond Henriksen <Trond.Henriksen@batsfjord.kommune.no>; Hallgeir Sørnes <hallgeir.sornes@vardo.kommune.no>; Jens Betsi <Jens.Betsi@vadso.kommune.no>; Olaf Trosten <Olaf.Trosten@nesseby.kommune.no>; Jørn Aslaksen <ja@tana.kommune.no>; Nina Bordi Øvergaard <Nina.Overgaard@sor-varanger.kommune.no>

Emne: Vedtak i Regionrådet vedrørende tilpasning til ny kommunelov.

Viktighet: Høy

Til Medlemskommunene i Øst-Finnmark Regionråd.

Regionrådet gjorde på møte i Tana 18 November vedtak om å tilpasse rådet til den nye kommuneloven. For å være i tråd med den må vi inngå en ny samarbeidsavtale. Samarbeidsavtalen som ble vedtatt ligger som vedlegg. De gamle vedtektene ligger også med som vedlegg..

Denne saken må behandles og godkjennes i alle kommunestyrene, før den nye organiseringen trer i kraft.

Med Vennlig Hilsen/Kind Regards

Trond Haukanes
Daglig Leder/Managing Director

Mobil: +47 90110562

Mail: th@ofr.no

Hjemmeside: www.ofr.no

Til Medlemskommunen i Øst-Finnmark Regionråd

SAK: Vedtak i sak 18/19, fra regionrådsmøte i Tana 18 November 2019.

«Øst-Finnmark Regionråd – Tilpasing av rådet til den nye kommuneloven»

Samarbeidsavtalen som styrets vedtok i møte 11.06.19 og Vadsø Kommune sitt endringsforslag ble fremlagt for Regionrådet.

Etter gjennomgangen ble Regionrådet enig om å bruke samarbeidsavtalen som styret hadde foreslått i møte den 11.06.19, men med endring av to punkter i det opprinnelige forslaget til samarbeidsavtale paragraff 6.

Opprinnerlig organisasjonsskisse:

Øst-Finnmarksrådet/representantskapet

Ordførere og
Opposisjonspolitiker fra hver av
medlemskommunene

Møte- og talerett:

Daglig leder
Rådmenn
Opposisjonspolitikere

Arbeidsutvalg (AU)

Ordførere

Møte- og talerett:

Daglig leder

Arbeidsutvalget

Ordførerne utgjør regionrådets arbeidsutvalg. Varaordfører er vararepresentanter til arbeidsutvalget. Leder og nestleder i rådet velges av ordførerne. Leder av rådet er også leder for arbeidsutvalget.

Vedtak:

I Samarbeidsavtalens paragraff 6, avsnitt Organisasjonsskisse blir da slik.

Organisasjonsskisse:

Øst-Finnmarksrådet/representantskapet

Ordførere og
Opposisjonspolitiker fra hver av
medlemskommunene

Møte- og talerett:

Daglig leder
Rådmenn

Arbeidsutvalg (AU)
Ordførere og oposisjonspolitikere 3 stk +
vara

Møte- og talerett:
Daglig leder

Arbeidsutvalget

Velges av representantskapet. Leder og nestleder i rådet velges av representantskapet. Leder av representantskapet er også leder for arbeidsutvalget

Med bakgrunn i dette vedtaket ber vi kommunestyrene gjøre følgende vedtak:

Regionrådets forslag til vedtak i kommunene.

- 1. Omdanning av dagens regionråd til Øst-Finnmark Interkommunale politiske råd, Øst-Finnmarksrådet, i tråd med den nye kommuneloven, vedtatt 8 Juni 2018, § 18-1 Interkommunalt politisk råd vedtas.**
- 2. Kommunestyret slutter seg til at gjeldende statutter for Øst-Finnmark Regionråd, vedtatt 26 April 1996, oppheves 31.12.2019.**
- 3. Kommunestyret vedtar etablering av representantskap for interkommunalt politisk råd etter den nye kommuneloven, vedtatt 8. juni 2018, § 18-3 Representantskap.**
- 4. Samarbeidsavtale for interkommunalt politisk råd etter den nye kommuneloven, vedtatt 8. juni 2018, § 18-4. Samarbeidsavtale, godkjennes og vedtas.**
- 5. Kommunestyret gir ordfører fullmakt til å godkjenne endelig samarbeidsavtale ved mindre vesentlige endringer av samarbeidsavtalen.**

Vadsø/Kirkenes 27/11/19

Wenche Pedersen
Styreleder

Trond Haukanes
Daglig leder

2 Vedlegg.

-Ny samarbeidsavtale
-Vedtekter fra 26 April 1996

Vedlegg 1

Samarbeidsavtale

1. Grunnlag

1.1 Hjemmel

Øst-Finnmarksrådet er et interkommunalt politisk råd opprettet med hjemmel i kommunelovens kap. 18. Rådet har medlemskommuner fra Øst-Finnmark.

1.2 Rettslig interesse

Øst Finnmark interkommunale politiske råd, Øst-Finnmarksrådet, er oppnevnt med hjemmel i LOV-2018-06-22-83 - Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Øst-Finnmarksrådet er et eget rettssubjekt.

2. Formål

Rådet skal arbeide med samfunnsutvikling for å styrke regionen, i henhold til enhver tid gjeldende strategiplan vedtatt av Øst-Finnmarksrådet.

Samarbeidet skal bygge på åpenhet, gjensidig tillit og søke konsensus.

3. Deltakerkommuner

Øst-Finnmarksrådet består av følgende kommuner:

- Lebesby
- Gamvik
- Tana
- Berlevåg
- Båtsfjord
- Vardø
- Vadsø
- Nesseby
- Sør-Varanger

4. Økonomisk deltakeransvar

Den enkelte deltaker i rådet har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av rådets forpliktelser fordelt etter innbyggertall ved siste årsskifte. Grunntilskuddet holdes

utenom. Til sammen skal andelene utgjøre rådets samlede økonomiske forpliktelse.

5. Administrativ organisering

Ansatte

Administrasjonen i Øst-Finnmarksrådet består av:

- Daglig leder
- Administrasjonen kan utvides med flere ansatte, avhengig av saksområder og finansiering

Vertskommuneansvar

Vertskommune for rådet er bostedskommune for rådets daglige leder. Kommunen forplikter seg til å støtte administrasjonen med følgende tjenester:

- Fakturering
- Regnskapsføring
- Revisjon
- Arkivtjenester
- IKT- støtte
- Kontorplass

Arbeidsgiveransvar

Kommune forvalter arbeidsgiveransvaret for rådets ansatte. Dette innebærer Kommunen er delegert myndighet til å ivareta rådets ansatte ift. lønn, tariff- og pensjonsrettigheter.

Ansatte i rådet omfattes og ivaretas av hovedavtale, hovedtariffavtale og særavtaler.

Tilsetting, lønn, avskjedigelse og permisjon

Arbeidsutvalget er delegert myndighet fra rådet i tilsettings-, lønns-, avskjedigelses- og permisjonssaker for daglig leder.

Daglig leder er delegert myndighet fra rådet i tilsettings-, lønns-, avskjedigelses- og permisjonssaker for administrativt ansatte.

Kommune yter støtte til rådet administrativt i tilsettings-, lønns-, avskjedigelses- og permisjonssaker.

Rådet skal konsulteres og holdes fortløpende orientert om alle tilsettings- og avskjedigelsessaker.

6. Politisk organisering av Øst-Finnmarksrådet

Representantskapet

Øst-Finnmarksrådet/representantskapet består av ordførerne og en opposisjonspolitiker fra hver av deltagerkommunene.

Rådmenn fra hver medlemskommune har møte- og talerett.
Daglig leder har møte- og talerett.

Arbeidsutvalget

Rådet skal ha et arbeidsutvalg (AU) bestående av 3 stk. Faste representanter. Disse velges blant ordførerne og opposisjonspolitikere. Det velges 5 vararepresentanter. Daglig leder har møte- og talerett.

Varaordføreren er vararepresentant for ordfører i Øst-Finnmarksrådet.
Minst 5 av kommunene må være til stede for at Øst-Finnmarksrådet skal være vedtaksfør.

Representasjonen følger valgperioden, dvs. at den til enhver tid sittende ordfører representerer sin kommune i regionrådet. Leder og nestleder velges for to år av gangen på rådsmøte i november måned.

Dersom leder eller nestleder søker permisjon eller fritak i valgperioden, foretas suppleringsvalg så snart som mulig på ordinært rådsmøte.

Organisasjonsskisse:

Arbeidsutvalget

Velges av representantskapet. Leder og nestleder i rådet velges av representantskapet. Leder av representantskapet er også leder for arbeidsutvalget

Arbeidsutvalget har ansettelsesmyndighet og er forhandlingspart ved lønnsforhandlinger.

Arbeidsutvalget kan uttale seg og fatte vedtak etter fullmakt fra Regionrådet.

Arbeidsutvalget (AU) skal sammen med daglig leder, støttet av innspill fra representskapet, fastsette møteplan for rådsmøtene/ representantskapsmøtene. AU skal behandle og godkjenne utkast til årsberetning og årsresultat forut for årsmøte. Referat fra arbeidsutvalget legges fram for regionrådet.

Stortingspolitikere fra Nord-Norgebenken, Fylkesrådsleder, Fylkesmannen kan inviteres til rådets møter og gis anledning til å informere om viktige saker.

7. Saksområder

Intensjonen med Øst-Finnmarksrådet er å søke enighet omkring saker som vil skape vekst og utvikling i regionen (samfunnsutviklerrollen).

Saksområdet følger av det til enhver tid gjeldende strategidokument for rådet.

8. Saksbehandling

Øst-Finnmarksrådet fører protokoll hvor alle saker og vedtak føres inn. Vedtak som forplikter den enkelte kommune økonomisk utover rådets budsjett er ikke gyldig før saken er behandlet i de berørte kommuner. Øst-Finnmarksrådet/representantskapet fattar vedtak ved enstemmighet blant de fremmøtte deltagerne.

9. Årsmøte

Øst-Finnmarksrådet holder årsmøte hvert år innen utgangen av Mars. Årsmøtet behandler følgende saker:

- Årsmelding foregående år.
- Regnskap foregående år.
- Budsjett påfølgende år.

Det innkalles til ekstraordinært årsmøte når Øst-Finnmarksrådet, rådets leder eller mer enn 50 % av de deltakende kommuner forlanger det.

10. Budsjett, økonomi, revisjon, myndighet

Budsjett for påfølgende år godkjennes av Øst-Finnmarksrådet i årsmøtet.

Årlige utgifter til drift av Øst-Finnmarksrådet dekkes av medlemskommunene etter en fastsatt fordeling basert på innbyggertall og et fast årlig beløp i henhold til vedlagte økonomimodell. Det årlige beløpet justeres for lønns- og prisstigning.

Økonomimodellen vedtas av medlemskommunene.

Regnskapsunderskudd innarbeides til dekning over neste års budsjett, eller dekkes inn av disposisjonsfond. Regnskapsoverskudd føres til disposisjonsfond.

Attestasjon- og anvisningsmyndighet er delegert til daglig leder i administrasjonen.

11. Endringer av samarbeidsavtalen

Endringer i avtalen kan bare foretas på ordinært eller ekstraordinært årsmøte og krever enstemmighet.

Endringer som innebærer økonomiske forpliktelser, må godkjennes av kommunestyrene hos hver deltakerkommunene.

12. Oppsigelse av avtale

Den enkelte kommune kan med minimum ett års skriftlig varsel si opp sitt deltagerforhold i Øst-Finnmarksrådet og kreve seg utløst fra dette.

Uttreden skjer fra og med 01.01. etter at det er gått minimum ett år fra skriftlig varsel er mottatt.

13. rådsoppløsning

Oppløsning av Øst-Finnmarksrådet kan bare skje dersom samtlige kommunestyre har fattet vedtak om dette. Hver av de deltakende kommuner skal ved oppløsningen av Øst-Finnmarksrådet være ansvarlig for sin del av forpliktelsene i forhold til folketallet ved siste årsskifte.

14. Ikrafttredelse

Denne avtale trer i kraft fra det tidspunkt den er vedtatt av samtlige medlemskommuner.

STATUTTER FOR ØST-FINNMARK REGIONRÅD

(Vedtatt 25. april 1996)

§ 1. DELTAKERKOMMUNER

Regionrådet er et samarbeidsorgan for kommunene Berlevåg, Båtsfjord, Sør-Varanger, Unjárga/Nesseby, Deatnu-Tana, Vadsø, Vardø og Gamvik.

§ 2. FORMÅL

Regionrådet skal ta hånd om arbeidsoppgaver som med fordel kan løses for kommunene i fellesskap.

Dette arbeid skal ha til formål å bidra til en utvikling av næringsliv og offentlig service i regionen, for derigjennom å sikre bosettinga og skape bedre og tryggere levekår.

§ 3. MEDLEMMER TIL REGIONRÅDET

Rådet skal bestå av 16 medlemmer. Hver av de deltakende kommuner utpeker 2 medlemmer til rådet, hvorav kommunens ordfører skal være den ene. Den andre representanten og personlige vararepresentanter blir valgt blant medlemmene i kommunestyret.

Medlemmene oppnevnes for en periode på 2 år ad gangen, dog slik at oppnevningen følger periodene for valg av kommunenes ordførere.

§ 4. VALG

Rådet velger leder, nestleder og et arbeidsutvalg på 3 medlemmer for en periode på 2 år. Arbeidsutvalget skal bestå av rådets leder og to av rådets medlemmer. Det velges 5 varamedlemmer til arbeidsutvalget. Disse skal velges blant rådsmedlemmer fra de kommunene som ikke er representert i arbeidsutvalget.

Alle 8 kommunene skal være representert med ett medlem eller ett varamedlem i arbeidsutvalget.

Lederskap i regionrådet og verv i arbeidsutvalget skal rullere blant rådets medlemskommuner.

Det velges også medlemmer til eventuelle faste underutvalg.

§ 5. MØTER I REGIONRÅD OG ARBEIDSUTVALG

Rådet skal avholde minst 2 møter pr. år. Avvikling av rådsmøter skal rulleres blant medlemskommunene. Rådet sammenkalles av leder, eller i lederens fravær av nestleder. Rådet skal også sammenkalles når minst 3 av medlemskommunene krever det.

Innkalling til møte i regionrådet skal skje skriftlig med minst 2 ukers varsel og med sakliste vedlagt. Møte kan i særskilte tilfeller sammenkalles på annen måte, men vedtak vil da ikke være gyldige dersom en kommune protesterer på innkallingen. Det kan heller ikke fattes vedtak i saker som ikke står på sakslisten dersom en av kommunene går i mot det.

Møtene i regionrådet blir ledet av regionrådets leder, eller i leders fravær av nestleder. Dersom ingen av disse er til stede, velger rådet en møteleder.

Alle vedtak krever simpelt flertall for å være gyldige. Ved stemmelikhet har leder dobbeltstemme. Rådet er beslutningsdyktig når minst 10 av dets medlemmer er til stede.

Dersom det ikke møter nok representanter til at møtet kan fatte vedtak, skal det snarest innkalles til et nytt møte med 8 dagers varsel. Innkallingen skal redegjøre for utfallet av det første møtet. På det nyinnkalte møtet kan det da gjøres vedtak uten hensyn til hvor mange representanter som er til stede.

Administrasjonssjefene i medlemskommunene har møterett og blir innkalt til møtene med tale- og forslagsrett. Leder kan også kalle inn andre til møter i rådet.

Arbeidsutvalget sammenkalles av leder etter behov. Innkalling til møte i arbeidsutvalget skjer skriftlig med normalt 1 ukes varsel.

§ 6. PROTOKOLL

Det skal føres protokoll fra møtene i regionrådet og i arbeidsutvalget. Protokoll fra regionrådets møter sendes til regionrådets medlemmer, varamedlemmer og administrasjonssjefene. Protokoll fra arbeidsutvalgets møter sendes til arbeidsutvalgets medlemmer, varamedlemmer og administrasjonssjefene.

Møteleder er ansvarlig for føring og utsending av protokoll.

Til å underskrive protokoll fra regionrådets møter velges 1 møtedeltaker, i tillegg til møteleder.

§ 7. ØKONOMI

Innen 1. september utarbeider rådet budsjett for virksomheten det kommende år. Budsjettforslaget forelegges medlemskommunene til uttalelse før det legges fram for regionrådet til vedtak.

Driftsutgifter for regionrådet blir fordelt slik på medlemskommunene

30 % av driftsutgiftene fordeles med like store andeler på alle medlemskommunene.
70 % av driftsutgiftene fordeles etter innbyggertall.

Utgifter til prosjektfond/prosjekter blir til vanlig fordelt slik

30 % av utgiftene fordeles med like store andeler på alle medlemskommunene.
70 % av utgiftene fordeles etter innbyggertall.

Eventuelle eksterne tilskott blir trukket fra før fordeling.

Ved prosjekt/tiltak der ikke alle medlemskommunene deltar, blir utgiftene belastet de deltagende kommuner.

Fordelingen i forhold til folketall regnes ut fra folketallet pr. 1. januar foregående år.

Kommunenes tilskott betales forskottsvis i to rater pr. 1. januar og 1. juli.

Vertskommunen bærer utgiftene til husleie, lys, varme og renhold.

Regionrådets regnskap revideres av registrert revisor. Honorar fastsettes etter regning.

§ 8. ÅRSMØTE

Innen utgangen av april hvert år avholdes årsmøte for behandling av årsberetning og godkjenning av regnskap for foregående år.

Årsoppgjøret sendes til kommunene.

§ 9. SEKRETARIAT

Den daglige virksomhet skal ledes av en sekretariatsleder. Sekretariatsleder samordner virksomheten under regionrådet, forbereder saker for arbeidsutvalget og regionrådet og iverksetter vedtak fattet av arbeidsutvalget og regionrådet. Rådet tilsetter sekretariatsleder og eventuelt annet personale innenfor retningslinjer og budsjett som regionrådet har vedtatt. Rådet bestemmer lønn og arbeidsvilkår.

Sekretariatet skal ha kontorsted i Vadsø.

§ 10. ENDRING AV STATUTTENE

Endringer av statuttene kan foreslås av rådet eller av de deltagende kommuner. Slikt forslag skal først sendes til uttalelse blant kommunene, med svarfrist innen 2 måneder. Deretter skal forslaget behandles på første møte i rådet. Et forslag til vedtektsendring krever 2/3 flertall i rådet.

Forslaget skal så behandles av kommunene. Dersom forslaget vinner tilslutning fra 5 av kommunene, anses endringen av statuttene å gjelde.

Tilsvarende prosedyre skal følges ved forslag om oppløsning av regionrådet. Vedtak om oppløsning av rådet trer i kraft etter det påfølgende årsmøte, med mindre det ikke avtales en lengere avviklingstid.

§ 11. UTMELDING

Dersom en kommune ønsker å gå ut av regionrådet, må kommunestyret fatte vedtak om dette.

Uttreden av regionrådet skal meddeles skriftlig til rådet. Uttreden får virkning tidligst 2 år etter at utmeldelsen er gitt. Uttreden kan bare skje ved begynnelsen av et nytt budsjettår.

Ved uttreden skal statuttene tas opp til tilsvarende endring og forelegges medlemskommunene til godkjenning. Endringsforslaget må oppnå tilslutning fra 2/3 av medlemskommunene for å være gyldig.

Utmeldelse skal umiddelbart varsles de øvrige medlemmer.

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Sindre Torp Enhetsleder: Øvergaard, Nina Bordi, tlf. 78 97 74 12	Dato: 07.01.2020
Arkivsak: <arkivsaknr>	
Saksordfører: Magga, Mariann Wollmann	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Samisk råd	002/20	20.01.2020
Kommunestyret	009/20	05.02.2020
Samisk råd		

HØRINGSUTTALELSE TIL FORSLAG TIL ENDRINGER I SAMELOVEN OG UTKAST TIL VEILEDER FOR KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER

Vedlagte dokumenter:

HØRING - KONSULTASJONSVEILEDER (Kommuner og fylkeskommuners
Høring - forslag til endringer i sameloven mv. (konsultas(1108
Epost

Dokumenter i saken:

2019025479 Politisk behandling av sak 19/3221 Høring av endringer i sameloven?
2019025045 Bemerkninger til endringer i sameloven
2019024159 Høring - forslag til endringer i sameloven mv. (konsultasjoner) og utkast til
veileder
2019024096 Høring - forslag til endringer i sameloven mv. (konsultasjoner) og utkast til
veileder

Kort sammendrag:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har sendt ut forslag til endringer i sameloven
mv. (konsultasjoner) og utkast til veileder om konsultasjoner for kommuner og

fylkeskommuner med samiske interesser på høring. Høringsfristen er satt til 29. februar 2020.

Rådmannen fremmer saken for samisk råd og kommunestyret, men innstiller på at Sør-Varanger kommune ikke har noen merknader til høringen.

Faktiske opplysninger:

Høsten 2018 fremmet regjeringen Prop. 116 L (2017–2018) *Endringer i sameloven mv. (konsultasjoner)*, som er en oppfølging av samerettsutvalgets forslag. Forslaget var et resultat av langvarige konsultasjoner med Sametinget og, for relevante deler av forslaget, med Norske reindriftssamer landsforbund (NRL). KS fikk også i løpet av arbeidet mulighet til å uttale seg om aktuelle deler av lovforslaget.

Stortinget vedtok 9. mai 2019 å sende proposisjonen tilbake til regjeringen, og anmodet regjeringen om å sende forslaget til endringer i sameloven ut på alminnelig høring før saken fremmes for Stortinget til ny behandling.

I lovforslaget foreslås det å lovfeste statens eksisterende folkerettslige forpliktelser om konsultasjoner. Løsningen som er valgt i lovforslaget, er i samsvar med de folkerettslige forpliktelsene og dagens konsultasjonsprosedyrer. Det foreslås ikke å innføre nye plikter, men å lovfeste den folkerettslige plikten Norge allerede har.

Utkastet til veileder er utarbeidet i samråd med kommunesektorens organisasjon (KS) og i konsultasjoner med Sametinget og Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL). Departementet har under arbeidet også gjennomført innspillmøter med fylkeskommuner og kommuner i Finnmark, Troms, Nordland og Trøndelag.

Formålet med veilederen er å gi kommunene og fylkeskommunene et praktisk hjelpemiddel ved gjennomføring av konsultasjonene. Veilederen omtaler:

- Hva konsultasjoner er
- Når konsultasjonene skal starte
- Hvem som har konsultasjonsplikt
- Hvem som har konsultasjonsrett
- I hvilke saker det er aktuelt å konsultere
- Virkning av brudd på konsultasjonsreglene

Det er stor variasjon mellom kommuner, sakstyper og hvorvidt samene er i flertall eller mindretall i kommunen. I utkastet til veileder er det derfor tatt høyde for at det kan foretas tilpasninger ut fra ulike behov i kommunene og fylkeskommunene.

Forslaget til endringer i sameloven er tilgjengelig på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-116-l-20172018/id2610753/>

Utkast til «veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser» og høringsliste følger vedlagt.

Departementet ber høringsinstansene i sine svar spesifisere tydelig om innspillet gjelder: Forslag til endringer i sameloven mv. (konsultasjoner) og/eller utkast til veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser. Vi ber også om at høringsinstansene oppgir hvilke(t) punkt i lovforslaget/utkast til veileder merknaden knytter seg til.

For utfyllende informasjon om høringen vises det til vedlagt høringsbrev, samt lenken til regjeringen.no ovenfor.

Rådmannens vurdering:

Med utgangspunkt i administrasjonens kompetanse innenfor det samiske fagområdet ser ikke rådmannen noen grunn til å avgi noen høringsuttalelse i denne saken. Gjennomgangen av høringsdokumentene tilsier ikke at dette er noe som vil påvirke Sør-Varanger kommune i den grad at en høringsuttalelse bør avgis. Dette begrunnes også med at rådmannen anser at en uttalelse i denne saken bør komme fra politisk nivå.

Saken fremmes for samisk råd og kommunestyret for en eventuell politisk uttalelse.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Ikke vurdert

Infrastruktur:

Ikke vurdert

Barn og ungdom:

Ikke vurdert

Folkehelse:

Ikke vurdert

Kompetansebygging:

Ikke vurdert

Økonomi:

Ikke vurdert

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Ikke vurdert

Alternative løsninger:

Alternativ til vedtak:

Forslag til innstilling:

Sør-Varanger kommune har ingen merknader til forslag til endringer i sameloven mv. (konsultasjoner) og utkast til veileder for kommuner og fylkeskommuner.

Behandling 20.01.2020 Samisk råd

Saksordfører:

Da rådet ikke var beslutningsdyktig på denne saken, skal saken behandles som skriftlig saksbehandling.

Samisk råd sitt vedtak i sak 002/20:

Da rådet ikke var beslutningsdyktig på denne saken, skal saken behandles som skriftlig saksbehandling.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Konsultasjonsveileder

Kommuner og fylkeskommuners konsultasjoner med
samiske interesser

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

(2019)

UTKAST

1	Forord	4
2	Innledning	5
3	Bakgrunn	7
4	Forholdet til forvaltningsloven og annen lovgivning	8
5	Konsultasjoner med berørte samiske interesser.....	10
5.1	Hva er konsultasjoner?	10
5.2	Hvem har plikt til å konsultere?	12
5.3	Hvem har rett til å bli konsultert?	16
5.4	I hvilke saker skal det konsulteres?	18
6	Virkning av brudd på konsultasjonsreglene	22

UTKAST

Forord

[Skrives inn senere]

Innledning

Norge har en folkerettslig plikt etter ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 6 til å konsultere urfolk i saker som kan berøre dem. Dagens *Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget*, ble fastsatt ved kongelig resolusjon 1. juli 2005.¹

Prosedyrene skal oppfylle statlige myndigheters konsultasjonsplikt.

Som konvensjonspart må staten sørge for mekanismer som sikrer at kommunale og fylkeskommunale organer gjennomfører konsultasjoner i henhold til ILO-169 artikkel 6.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår derfor å lovfeste statens, fylkeskommunens og kommunens konsultasjonsplikt i et nytt kapittel i sameloven.¹

I forslaget til nye lovregler er statlige myndigheters konsultasjonsplikt foreslått lovfestet i en ny bestemmelse i sameloven § 4-1. Kommuners og fylkeskommuners konsultasjonsplikt blir foreslått lovfestet i en ny bestemmelse sameloven § 4-4. Lovfestingen av konsultasjoner vil ikke endre på det kommunale selvstyret.

Konsultasjoner skal sikre at representanter for samiske interesser kommer tidlig inn i prosessene, og at de har en reell mulighet til å påvirke beslutningene. Formålet med konsultasjonene er å oppnå enighet om foreslåtte tiltak. Selv om prosessene i utgangspunktet kan ta noe mer tid, vil saksbehandlingen samlet sett ofte bli mer effektiv.

Konsultasjoner vil kunne bidra til at kommuner/fylkeskommuner får et bedre grunnlag for sine avgjørelser og sikres en smidigere og raskere gjennomføring av de

aktuelle tiltakene. Videre vil konsultasjoner kunne bidra til å øke legitimiteten til tiltakene i lokalsamfunnet. Dette kan spare kommunen/fylkeskommunen for ekstrarunder som fordyrer og forlenger prosessene, i form av klager og rettssaker. Det vil være stor forskjell på behovet for konsultasjoner alt ettersom samene er i flertall i kommunen eller ikke.

I kommuner der samene er i flertall, eller så mange at de preger hele kommunen, vil retten til deltakelse i beslutningsprosesser langt på vei være ivarettatt gjennom det lokale, kommunale selvstyret.

I kommuner der samene er i betydelig mindretall, vil det derimot oftere kunne bli tale om konsultasjoner. Hensynet til de samiske interessene vil ikke automatisk ivaretas av flertallet.

Denne veilederen gir råd og anbefalinger om hvordan innholdet i konsultasjonsplikten bør forstås, og hvordan plikten kan oppfylles. Det gis også en veiledende oversikt over hvilke tiltak som omfattes av konsultasjonsplikten og hvilke som er unntatt.

Hoveddelen av veilederen omhandler spørsmålet om hvem som kan være den rette konsultasjonspartneren, og i hvilke saker det bør konsulteres. Det er disse spørsmålene det har vært mest usikkerhet rundt i praksis, og som trolig også vil være utfordrende i fremtiden.

Det nærmere innholdet i veilederen bygger i stor grad på innholdet i forslaget til endringer i sameloven om konsultasjoner. Denne første versjonen av veilederen er tilgjengelig i elektronisk versjon på Kommunal- og moderniseringsdepartementets side på www.regjeringen.no og i trykt versjon. Senere versjoner vil kun foreligge

¹ I Prop. 116 L (2017-2018) *Endringer i sameloven mv.* (konsultasjoner) foreslår regjeringen endringer i lov 12. juni 1987 om

Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven).

elektronisk. Departementet håper at veilederen kan være et nyttig hjelpemiddel i saker om konsultasjoner.

Konsultasjonsveilederen er utarbeidet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i samråd med kommunesektorens organisasjon (KS) og i konsultasjoner med Sametinget og Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL).

Formålet med veilederen

Formålet med denne veilederen er å gi kommunene og fylkeskommunene et praktisk hjelpemiddel ved gjennomføring av konsultasjonsplikten etter sameloven. Veilederen tar dessuten sikte på å klarlegge:

- Hva konsultasjoner er
- Når konsultasjonene skal starte
- Hvem som har konsultasjonsplikt
- Hvem som har konsultasjonsrett
- I hvilke saker det er aktuelt å konsultere
- Virkning av brudd på konsultasjonsreglene

Det er stor variasjon mellom kommuner, mellom sakstyper og hvorvidt samene er i flertall eller i mindretall i den enkelte kommune. Departementet har derfor tatt høyde for tilpasninger til de ulike behovene i kommunene og fylkeskommunene.

Veilederen knytter regelverket til den praktiske hverdagen gjennom eksempler. Veilederen beskriver også ulike ordninger for medvirkning, og hvordan disse kan bidra til å oppfylle konsultasjonsplikten, gjennom visse tilpasninger.

Veilederen er ikke rettslige bindende, og den pålegger ikke kommunene og fylkeskommunene bestemte løsninger, organisering mv.

Veilederen gir svar på vanlige spørsmål og problemstillinger som kan oppstå, men gir ingen uttømmende fremstilling.

Bakgrunn

20. juni 1990 vedtok et enstemmig Storting å ratifisere *ILO Konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater* (heretter omtalt som ILO-169). Norge var det første landet i verden som sluttet seg til konvensjonen.

Gjennom ratifikasjonen av konvensjonen, har Norge påtatt seg forpliktelser overfor samene som urfolk.

Boks 1.1 ILO-Konvensjon nr. 169 artikkel 6

I norsk oversettelse lyder bestemmelsen:

"1. Ved anvendelse av bestemmelsene i denne konvensjonen, skal regjeringene:

(a) konsultere vedkommende folk, ved hensiktsmessige prosedyrer og spesielt gjennom deres representative institusjoner, når det overveies å innføre lovgivning eller administrative tiltak som kan få direkte betydning for dem;

(b) etablere virkemidler for at disse folk fritt kan delta, minst i samme utstrekning som andre deler av befolkningen, på alle beslutningsnivåer i folkevalgte, administrative og andre organer med ansvar for politikk og programmer som angår dem;

(c) etablere virkemidler for full utvikling av disse folks egne institusjoner og initiativer, og når det er aktuelt, skaffe nødvendige ressurser for dette formål.

2. Konsultasjoner som finner sted ved anvendelse av denne konvensjon, skal foregå i god tro, i former som er tilpasset forholdene, og med målsetting om å oppnå enighet om eller samtykke til de foreslåtte tiltakene".

[Boks slutt]

Artikkel 6 *nummer 1* fastsetter at det er myndighetenes plikt til å konsultere urfolk gjennom hensiktsmessige prosedyrer, når det overveies å treffe tiltak som kan få direkte betydning for urfolk.

I artikkel 6 *nummer 2* er det videre fastsatt at konsultasjonene skal foregå i god tro, i former som er tilpasset forholdene, og med målsetting om å oppnå enighet om eller samtykke til de foreslåtte tiltakene.

Det legges dermed opp til en prosess hvor partene møtes med sikte på å komme til enighet om et planlagt tiltak, og hvor det foregår en reell dialog mellom partene gjennom utveksling av synspunkter og nødvendig informasjon. Er disse kravene

oppfylt, vil trolig konsultasjonsplikten også være oppfylt.

Forholdet til forvaltningsloven og annen lovgivning

Den foreslåtte bestemmelsen i sameloven § 4-10 slår fast at reglene om konsultasjoner gjelder ved siden av saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven og regler om samiske interesser i andre lover.

Boks 1.2 § 4-10 Forholdet til forvaltningsloven og annen lovgivning

Reglene om konsultasjoner i loven her gjelder ved siden av saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven og regler om samiske interesser i andre lover, med de unntakene som følger av § 4-1 fjerde ledd.

[Boks slutt]

Konsultasjoner vil derfor *ikke* frita kommuner og fylkeskommuner som forbereder saken, fra å følge forvaltningslovens saksbehandlingsregler om varsling og utredning av saken, samt de ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper om forsvarlig saksbehandling. Konsultasjoner vil heller ikke frita fra særlige regler som tar sikte på å ivareta samiske interesser i sektorlovgivningen, se for eksempel helse- og omsorgstjenesteloven § 3-10 *fjerde ledd*, med unntak av saker der Sametinget har innsigelsesadgang etter plan- og bygningsloven § 5-4.

Det antas likevel at konsultasjoner i saker som berører samiske interesser på en direkte måte, vil bidra til å opplyse den saken det skal konsulteres om.

Videre antas det at varsel etter den foreslåtte bestemmelsen i sameloven § 4-5 normalt også vil oppfylle forvaltningslovens krav til varsel.

Selv om konsultasjoner har et videre formål, vil konsultasjoner dermed kunne inngå som del av organets forberedelse av saken i henhold til forvaltningslovens regler.

Saker etter plan- og bygningsloven (pbl.) § 5-4

Det følger av forslag til sameloven § 4-1 fjerde ledd at i saker der Sametinget har innsigelsesadgang etter reglene i pbl. § 5-4, har ikke Sametinget konsultasjonsrett etter reglene i sameloven. Her vil innsigelsesordningen som helhet ivareta de samme hensynene som konsultasjonsplikten. Dette vil gjelde det meste av den kommunale arealplanleggingen. Kommunenes og fylkeskommunens plikt til å konsultere vil derfor være oppfylt gjennom behandlingen av innsigelsene.

Avgrensningene som følger av den foreslåtte bestemmelsen i sameloven § 4-1 fjerde ledd gjelder imidlertid kun Sametinget. Det enkelte forvaltningsorgan kan derfor ha plikt til å konsultere *andre representanter* for berørte samiske interesser, for eksempel reinbeitedistrikter i utarbeidelsen av de delene av kommuneplanens arealdel og reguleringsplan som vil kunne ha betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse.

Boks 1.3 Småskala vindkraftanlegg

Fra 2015 var søknader om småskala vindkraftanlegg ikke lenger konsesjonspliktige etter energiloven. Søknadene behandles nå av kommunene etter plan- og bygningsloven. Kommunen vil kunne være pliktig til å konsultere med reinbeitedistrikt som kan bli berørt av tiltaket. I konsultasjonene vil det blant annet kunne være aktuelt å konsultere om hvordan anlegget kan tilpasses for å legge

til rette for fortsatt reindrift. Sametinget har innsigelsesrett etter plan- og bygningsloven i slike saker, og har dermed ikke konsultasjonsrett.

[Boks slutt]

at ordningen skal fungere etter hensikten, er partene avhengig av gjensidig tillit.

Særskilt om offentlighetsloven

Møter i folkevalgte organer i kommunen skal som hovedregel alltid holdes for åpne dører og annonseres på forhånd, med mindre det finnes lovhjemmel for å lukke møtet, se kommuneloven §§ 11-3 til 11-5.

I visse tilfeller vil det imidlertid også i kommuner og fylkeskommuner måtte foregå saksforberedende, interne prosesser i forkant av en aktuell sak.

Departementet forslår derfor endringer i offentlighetsloven § 19, slik at denne gir hjemmel, men ikke plikt, til å unnta dokumenter som utveksles i forbindelse med konsultasjoner.

Dette gjelder likevel ikke dokument som blir utvekslet som ledd i allmenn høring av en sak. Partenes endelige standpunkt skal alltid være offentlig.

Selv om den foreslåtte bestemmelsen gir hjemmel til å unnta visse typer dokument, plikter forvaltningsorganet fortsatt å vurdere meroffentlighet på vanlig måte, jf. offentlighetsloven § 11. Etter denne bestemmelsen skal det gjøres en interesseavveining ved vurderingen av om merinnsyn skal gis.

Hvis en av partene vurderer å gi merinnsyn, er det viktig å ha dialog om hva som bør unntas, og hva allmennheten kan gis innsyn i.

Det er viktig å være klar over at det ikke er et poeng i seg selv å unndra dokumenter offentlighet, men det kan ofte være en forutsetning for at konsultasjoner skal kunne være åpne og effektive. Det er viktig at ikke standpunkter og posisjoner låses i offentligheten i form av absolutte løsninger. I så fall vil det ikke være gjennomført konsultasjoner i god tro. For

Konsultasjoner med berørte samiske interesser

Hva er konsultasjoner?

Høring er en type ordning for innhenting av synspunkter og opplysninger i forbindelse med behandling av saker i offentlig forvaltning og i politiske organer. Høringer gir adgang for alle som ønsker det, til å *uttale seg* før vedtak treffes. Formålet med høringer er å sikre at saken blir best mulig opplyst før det tas en avgjørelse.

Retten til å bli konsultert er mer enn en rett til å bli hørt. Til forskjell fra høring er formålet med *konsultasjoner* å oppnå enighet. Dette innebærer at det er en reell dialog mellom partene gjennom utveksling av synspunkter og nødvendig informasjon.

Innholdet i og formålet med konsultasjonsprosessen

Boks 1.4 Forslag til § 4-6 Innholdet i og formålet med konsultasjonsprosessen

Konsultasjonene skal gjennomføres i god tro og med formål om å oppnå enighet. Det organet som har konsultasjonsplikt, skal gi full informasjon om relevante forhold på alle stadier i behandlingen av saken.

Konsultasjonene skal starte så tidlig at partene har reell mulighet til å oppnå enighet om beslutningen.

Konsultasjonsprosessen skal ikke avsluttes så lenge partene antar at det er mulig å oppnå enighet om saken.

[Boks slutt]

Første ledd første punktum oppstiller visse krav til konsultasjoner. Konsultasjonene skal gjennomføres i god tro og med formål om å oppnå enighet.

Kravet om at konsultasjonene skal foregå *i god tro* forutsetter blant annet at begge parter, både vedtaksmyndigheten og representanten for samiske interesser, er åpne om sine interesser

og standpunkt, fra starten og gjennom hele prosessen.

I det at det skal være en *formål om å oppnå enighet* ligger det blant annet en plikt for kommunen og fylkeskommunen til å igangsette konsultasjoner og prøve å oppnå enighet, selv om kommunen og/eller fylkeskommunen skulle mene at det er lite sannsynlig at det er mulig. Det er imidlertid ikke noe krav om at enighet eller samtykke oppnås.

For at den berørte samiske parten skal kunne sette seg inn i og ta stilling til et foreslått tiltak, bestemmer *første ledd andre punktum* at kommunen/fylkeskommunen skal gi full informasjon om relevante forhold på alle stadier i behandlingen av saken. Dette innebærer blant annet informasjon om saken og nødvendige grunnlagsdokumenter. Uten kjennskap til myndighetens vurderinger i saken er det vanskelig for de samiske interessene å vurdere om de skal gi sin tilslutning til et foreslått tiltak.

Denne informasjonen skal også presenteres på en forståelig måte. I visse tilfeller kan dette innebære at konsultasjonene må foregå på samisk. Det er videre en forutsetning for reelle konsultasjoner at representanter for samiske interesser deler sine vurderinger og synspunkter underveis i prosessen. Dersom partene ikke utveksler informasjon som er nødvendig for å kunne ta stilling til saken, vil kravene til konsultasjoner vanskelig kunne anses oppfylt. Det samme vil være tilfelle dersom en av partene går inn i konsultasjonene uten formål om å oppnå enighet, eller dersom vedtaksmyndigheten allerede før konsultasjonene har fattet en realitetsbeslutning i saken.

Boks 1.5 Gjennomføringen av konsultasjonene

Formen på og omfanget av konsultasjonene vil kunne variere. Konsultasjoner kan for eksempel gjennomføres på telefon, på e-post eller ved et fysisk møte. I større prinsipielle saker eller i saker der flere parter er involvert, vil det likevel være mest hensiktsmessig at partene møtes fysisk for å gjennomføre konsultasjonene.

Som utgangspunkt vil imidlertid ett enkelt informasjonsmøte normalt ikke oppfylle konsultasjonsplikten.

[Boks slutt]

Det må dermed etableres ordninger som gjør at samiske interesser får en reell innflytelse på prosessen og saksutfallet.

Når skal konsultasjonene starte?

§ 4-6 *annet ledd* slår videre fast at konsultasjonene skal starte så tidlig at partene har "reell mulighet til å oppnå enighet om beslutningen".

Mulighetene for påvirkning er som regel størst i de tidlige fasene ved behandlingen av en sak. Konsultasjonene må derfor starte før de reelle beslutningene i saken treffes.

Normalt vil det imidlertid ikke være aktuelt med konsultasjoner før organet som forbereder saken, har utformet en foreløpig vurdering eller et foreløpig forslag til tiltak.

Kravet om konsultasjoner før de reelle beslutningene i saken er fattet kan tilsi at konsultasjonsplikten i enkelte tilfeller kan inntre før en sak sendes på høring. Dette kan særlig være aktuelt i de tilfeller der det for eksempel er skissert beslutningsalternativer i høringsbrevet. I slike tilfeller vil påvirkningsmulighetene for de samiske interessene være begrenset dersom konsultasjonene starter etter at saken er sendt på høring.

Hvem har plikt til å konsultere?

I forslaget til sameloven § 4-4 *første ledd* er det tatt inn en overordnet forankring av konsultasjonsplikten for "fylkeskommuner og kommuner".

I *annet ledd* legges det til grunn at bestemmelsene i sameloven kapittel 4 gjelder så langt de passer. Det betyr at hovedprinsippene for hvilke saker som er omfattet av plikten, vil være de samme, jf. § 4-1. De sentrale elementene i § 4-6 vil også gjelde for kommuner og fylkeskommuner.

Boks 1.6 Forslag til § 4-4 konsultasjonsplikt for fylkeskommuner og kommuner

Fylkeskommuner og kommuner har plikt til å konsultere representanter for berørte samiske interesser i saker om lokale forskrifter og andre beslutninger eller tiltak som vil kunne påvirke deres interesser direkte.

Bestemmelsene i kapitlet her gjelder for øvrig så langt de passer.

[Boks slutt]

Etter forslaget til sameloven § 4-4 *første ledd første punktum* har "fylkeskommuner og kommuner" plikt til å konsultere representanter for berørte samiske interesser.

Kommuneloven gir regler om organisering i kommuner og fylkeskommuner, blant annet de kommunale beslutningsprosessene og regler om saksbehandling.

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og fylkestinget er fylkeskommunens øverste organ.

Kommunestyret og fylkestinget kan delegere myndighet til å treffe vedtak til andre folkevalgte organer, ordføreren eller kommunedirektøren (rådmannen).

Kommunestyret kan ikke delegere beslutningsmyndighet i prinsipielle saker.

Kommunedirektøren (rådmannen) leder kommunens/fylkeskommunens administrasjon. Kommunedirektøren skal etter den nye kommuneloven § 13-1 påse at saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet.

Saksutredningen skal egne seg som grunnlag for å treffe vedtak, og må derfor inneholde relevant og nødvendig informasjon om sakens bakgrunn. I tillegg skal det juridiske grunnlaget være utredet i nødvendig og tilstrekkelig grad.

At kommunedirektøren har et selvstendig ansvar for utredningens faktiske og rettslige grunnlag, innebærer også at det er administrasjonen som skal vurdere om det er konsultasjonsplikt og hvem som skal konsulteres. Administrasjonen plikter også å gjennomføre konsultasjonene.

Plikten til å konsultere med samiske interesser vil være en del av den saksutredningen som skal ligge til grunn for et vedtak.

Der saken behandles av kommunestyret eller annet folkevalgt organ vil administrasjonen legge fram et saksfremlegg, og der saken er delegert til administrasjonen, vil konsultasjonen være en del av det samlede beslutningsgrunnlaget.

Når en sak behandles av et folkevalgt organ er det viktig at det fremgår tydelig av saksfremlegget at administrasjonen har konsultert med samiske interesser i saken, om det er oppnådd enighet eller ikke, og på hvilket grunnlag. Dersom det ikke er oppnådd enighet skal det fremgå klart av saksfremlegget hvilke hensyn som har vært viktige for de samiske interessene. Plikten til å konsultere med samiske interesser etter lovforslaget § 4-4 gjelder altså uavhengig av om vedtaket fattes av kommunestyret eller fylkestinget selv, annet folkevalgt organ, ordføreren eller administrasjonen.

Kommunestyret/fylkestinget eller annet folkevalgt organ er imidlertid ikke bundet av den tilråding som gis fra administrasjonen, og kan treffe vedtak med et annet innhold enn det som fremgår av tilrådingen.

Det er likevel viktig å understreke at brudd på reglene om konsultasjoner kan gi grunnlag for ugyldighet i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper. Det vises for øvrig til kapittel 7 om virkning av brudd på konsultasjonsreglene.

Særskilt om medvirkningsordninger i kommuner og fylkeskommuner

Det finnes gode ordninger for å involvere ulike deler av befolkningen i viktige beslutninger, såkalt *innbyggerinvolvering og -medvirkning*.

Medvirkning handler om ulike gruppers og individers rett til å si sin mening og bli hørt i saker som berører dem.

Det finnes også en rekke ordninger som bidrar til samisk deltakelse og medvirkning i kommunale og fylkeskommunale beslutningsprosesser.

I de tilfeller det eksisterer slike ordninger som skissert nedenfor, vil det ikke være snakk om konsultasjonsprosesser i tillegg, men å justere ordningene slik at man involverer lokale samiske interesser på en slik måte at konsultasjonsplikten er oppfylt. Det særegne med konsultasjoner er altså at de skal foregå i god tro og med formål om å oppnå enighet.

Kommuneloven inneholder flere regler for innbyggerinvolvering i lovens kapittel 12. Innbyggerne i kommunen eller fylket kan for eksempel fremme forslag som gjelder kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, se kommuneloven § 12-1. Etter kommuneloven § 5-7 *første ledd første punktum* kan en kommune også på eget initiativ opprette faste utvalg, også utvalg som kan få i oppgave å ivareta samiske interesser. Kommunestyret kan

for eksempel opprette et *samisk utvalg* slik det er gjort i Lavangen og Kåfjord kommuner i Troms.

Kommunestyret skal fastsette reglement for alle folkevalgte organer som beskriver organets virkeområde, eventuell vedtaksmyndighet, og andre sentrale bestemmelser om organets virksomhet. Et samepolitisk/samisk utvalg vil kunne få i oppgave å ivareta og spille inn samiske interesser i kommunale beslutningsprosesser. Skal denne type utvalg kunne oppfylle konsultasjonsplikten forutsettes det at kommunestyret oppnevner representanter som er foreslått av samiske foreninger og sammenslutninger.

Der den samiske befolkningen er dominerende i en geografisk del av kommunen, kan det etter kommuneloven § 5-7 *første ledd andre punktum* også opprettes *kommunedelsutvalg*.

Et annet tiltak kan være å etablere et *samarbeidsorgan* mellom kommunen og organisasjoner som representerer samene og samiske interesser i kommunen.

Plan- og bygningsloven har også egne medvirkningsmekanismer. Prinsipper om medvirkning i planlegging og vedtak er forankret i formålsbestemmelsen i § 1-1. Den generelle bestemmelsen om aktiv tilrettelegging av medvirkning følger av plan- og bygningsloven § 5-1.

Bestemmelsen innebærer en plikt for planmyndighetene til å iverksette aktive tiltak for å få til den ønskede medvirkningen.

Det er den som fremmer planforslaget som har ansvar for å legge til rette for medvirkning, uansett om planprosessen utføres av andre offentlige organ eller private.

Kommunen har etter plan- og bygningsloven § 5-1 *annet ledd* et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging,

herunder barn og unge. Dette ansvaret omfatter også medvirkning fra den samiske befolkningen.

Plan- og bygningsloven § 5-4 gir berørte statlige og regionale organ, kommuner og Sametinget, myndighet til å fremme innsigelse til planforslag.

Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-10 har også egne regler om pasienters og brukeres medvirkning ved utformingen av kommunens helse- og omsorgstjeneste.

Kommuner som ligger innenfor forvaltningsområdet for samisk språk skal sørge for at samiske pasienters eller brukeres behov for tilrettelagte tjenester blir vektlagt ved utformingen av tjenesten, se § 3-10 *fjerde ledd*.

For kommuner som ikke hører under det samiske forvaltningsområdet, men som har samisk befolkning, har kommunen etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-10 *første og andre ledd* plikt til å sørge for at representanter for samiske brukere og pasienter blir hørt ved utformingen av kommunens helse- og omsorgstjeneste.

Boks 1.7 Helsetilbud som særskilt tilrettelegges for samer i kommunen

Dersom kommunen for eksempel skal utforme et godt tilbud til samiske pasienter og brukere, må det tas hensyn til at samiske pasienter har en annen språklig og kulturell bakgrunn enn flertallet av befolkningen.

Konsultasjoner i en slik type sak kan trolig bygge på reglene i helse- og omsorgstjenesteloven, og det kan konsulteres med brukere og pårørende. Kommunen vil på vanlig måte ta hensyn til budsjett og eventuelt andre rammer, men innenfor disse rammene prøve å komme til enighet om løsninger på hvordan tjenestetilbudet best kan tilpasses samiske pasienter og brukere.

[Boks slutt]

Sametinget har også etablert formalisert samarbeid (*samarbeidsavtaler*) mellom Sametinget og alle fylkeskommunene fra Finnmark til Hedmark. I tillegg har Sametinget inngått en rekke avtaler med utvalgte kommuner, både i og utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Avtalene skal blant annet bidra til å styrke samarbeidet på områder som samisk språk, kultur og næring.

Boks 1.8 Samarbeidsavtale med Sametinget

Sametinget og Trøndelag fylkeskommune inngikk i desember 2018 en samarbeidsavtale. Formålet med avtalen er å legge forholdene til rette for et varig fast samarbeid mellom Sametinget og fylkeskommunen i saker som angår samer og samiske områder i Trøndelag.

[Boks slutt]

En annen form for involvering er *dialogmøter* mellom offentlige organ og berørte interesser.

Boks 1.9 Årlige dialogmøter

Hver vår avholder Alta kommune et dialogmøte mellom reinbeitedistriktene, landbruket og Alta kommune. På dette møtet inviteres institusjoner, virksomheter og aktører som har tiltak i kulturlandskap, skog, fjell og vidde for diverse orienteringer. Dialogmøtet bidrar til at primærnæringene får tidlige innspill, og langt færre konflikter med utbyggere. Gjennom dialogmøtet blir partene også bedre kjent med de andre aktørene og utfordringene de står framfor. Dette bidrar til respekt for hverandres ståsted og bedre forståelse for de hensyn de enkelte aktørene prøver å ivareta.

[Boks slutt]

Varsling om saker som kan bli gjenstand for konsultasjoner

Det følger videre av forslaget til § 4-5 *første ledd* at den som har konsultasjonsplikt, skal varsle Sametinget og andre med konsultasjonsrett om saker som kan bli gjenstand for konsultasjoner.

Boks 1.10 Forslag til § 4-5 Varsling om saker som kan bli gjenstand for konsultasjoner

Den som har konsultasjonsplikt, skal varsle Sametinget og andre med konsultasjonsrett om saker som kan bli gjenstand for konsultasjoner, jf. § 4-1. Er varsling ikke gitt, kan Sametinget på eget initiativ anmode om konsultasjoner i slike saker.

Sametinget og andre med konsultasjonsrett skal innen rimelig tid svare på om de ønsker konsultasjoner i den aktuelle saken. Sametinget kan også gi sin vurdering av om andre enn Sametinget bør konsulteres i saken.

[Boks slutt]

Tidlig informasjon om et planlagt tiltak er en forutsetning for at Sametinget eller andre representanter for berørte samiske interesser kan vurdere behovet for konsultasjoner, og kan delta med innflytelse på prosessene og det endelige resultatet.

Er varsling ikke gitt, kan Sametinget eller andre berørte interesser på eget initiativ anmode om konsultasjoner i slike saker, jf. forslag til § 4-5 *første ledd annen punktum*.

Bestemmelsen sier imidlertid lite om når varsel skal gis, men hensynet til parten tilsier at varsel gis på et tidlig stadium, og at det skjer i så god tid før vedtak treffes at partene har en reell mulighet til å påvirke resultatet.

Når må de samiske interessene svare på om de vil konsultere?

Selv om kommuner og fylkeskommuner plikter å konsultere om tiltak som påvirker samiske interesser direkte, har de samiske interessene ingen plikt til å konsultere. Det kan for eksempel tenkes tilfeller der de samiske interessene selv vurderer det som tilstrekkelig at det avgis en høringsuttalelse i saken.

Forslaget til sameloven § 4-5 *annet ledd første punktum* bestemmer likevel at Sametinget og andre med konsultasjonsrett *innen rimelig tid* må svare på om de ønsker konsultasjoner i den aktuelle saken eller ikke.

Hva som regnes som rimelig tid må bero på en helhetsvurdering hvor både sakens art og omfang tas i betraktning. Det må også legges vekt på hvor viktig og vanskelig saken er, og hvor mye den haster. Hvis den ikke haster, må partene gis såpass tid at de får mulighet til å skaffe seg de relevante opplysninger for å kunne ta stilling til saken.

Det må også tas i betraktning hvem som er berørt av tiltaket, om det er en privat part eller offentlig virksomhet. En må i større grad kunne forvente raskere tilbakemelding fra offentlig virksomhet enn fra en privat part.

Det må derfor kunne forventes at Sametinget gir svar så snart som mulig. I visse tilfeller vil en sak i Sametinget også kunne ha behov for politisk klarering, noe som kan bety at det etter omstendighetene kan bli mer tidkrevende. Normalt må det imidlertid kunne forventes at Sametinget gir en tilbakemelding innen tre uker.

Når det gjelder andre representanter for berørte samiske interesser, vil man ofte måtte beregne mer tid. Hva som vil være rimelig tid, vil også her avhenge av sakens kompleksitet og hvem som anses som berørt av tiltaket. Det må likevel kunne

forventes at den aktuelle samiske interessen svarer i løpet av fire uker. Av hensyn til sakens fremdrift er det viktig at den videre prosessen avklares, ved at det så tidlig som mulig fastsettes tidspunkter for eventuelt videre møter og konsultasjoner. Sametinget kan også gi sin vurdering av om andre enn Sametinget bør konsulteres i saken, jf. § 4-5 *andre ledd andre punktum*.

Boks 1.11 Eksempel - frist for innspill til planer som er på høring

Etter plan- og bygningsloven kan man gi innspill til planer som er ute på høring. Innspillene skal bidra til at kommunen/fylkeskommunen får opplysninger om forhold som det er viktig at de tar med i sin vurdering av om planen skal vedtas slik den er, eller med et annet innhold enn først tenkt. Fristen for slike innspill er minst 6 uker. Dersom innspillet ikke gis innen tidsfristen, blir muligheten til å påvirke innholdet i den endelige planen liten. Kommunen/fylkeskommunen bør vurdere om fristen skal være lengre enn 6 uker for planer som bl.a. berører reindriftsnæringen.

[Boks slutt]

Hvem har rett til å bli konsultert?

Det følger av forslaget til sameloven § 4-4 *første ledd* at fylkeskommuner og kommuner har plikt til å konsultere *representanter for berørte samiske interesser*, se forslag til sameloven § 4-4. Hvem som kan sies å være representativ i den aktuelle saken, må bero på en helhetsvurdering. Det avgjørende vil være om den samiske interessegruppen de representerer, *kan* bli direkte berørt av tiltaket.

Sametinget

Etter forslaget til § 4-4 *første ledd* er ikke Sametinget gitt en generell rett til å bli konsultert på fylkeskommunalt og kommunalt nivå, i motsetning til konsultasjoner på statlig nivå, se forslaget til sameloven § 4-2. Hvorvidt Sametinget har konsultasjonsrett beror derfor på om Sametinget kan sies å være "berørt" av det aktuelle tiltaket.

Oppgaver på fylkeskommunalt nivå vil ofte omfatte saker som er av større viktighet for samisk språk, kultur eller næring. I slike større saker, eller saker av mer generell karakter, vil Sametinget kunne regnes som "berørt".

Det kan for eksempel tenkes at Sametinget regnes som berørt i saker som gjelder undervisningstilbudet for samiske elever i videregående opplæring, ettersom språksaker kan være av prinsipiell betydning for Sametinget.

Andre samiske interesser

På *kommunalt nivå* vil det normalt være andre samiske interesser som er mest berørt av det aktuelle tiltaket.

Hvem som kan sies å være representativ for berørte samiske interesser, vil variere fra sak til sak. Som regel vil det være snakk om å konsultere lokale interesser som reinbeitedistrikt, bygdelag, lokale organisasjoner, samisk foreldrenettverk e.l.

For å avgjøre hvem som er representativ, kan følgende momenter være til hjelp:

- Hvem har rettigheter til området/tiltaket?
- Hvem blir direkte berørt av tiltaket?
- Hvordan blir de berørt av tiltaket?
- Har saken prinsipielle sider for samisk språk, kultur og samfunnsliv?

Boks 1.12 Hvem er representativ innenfor reindriftsnæringen?

Det kan for eksempel stilles spørsmål om hvem som er representativ innenfor reindriftsnæringen. I slike tilfeller må det skilles mellom forskriftssaker som gjelder generelt store områder og enkeltinngrepssaker.

I forskriftssaker vil det være naturlig å konsultere med Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL). I konkrete inngrepssaker vil det derimot være naturlig å konsultere med de enkelte rettighetshaverne, normalt representert ved det enkelte reinbeitedistrikt og/eller berørt siida.

[Boks slutt]

Boks 1.13 Samiskspråklig barnehagetilbud

I kommuner som ikke er i forvaltningsområdet for samisk språk, har kommunene etter barnehageloven § 8 ansvaret for å legge forholdene til rette for at samiske barn kan sikre og utvikle sitt språk og sin kultur. Dersom kommunen for eksempel ønsker å opprette et samiskspråklig barnehagetilbud, må kommunen konsultere om hvordan tilbudet bør utformes osv. for at det skal treffe målgruppen best mulig. Kommunen kan i slike tilfeller konsultere med den aktuelle foreldregruppen, den lokale sameforeningen e.l.

[Boks slutt]

Særskilt om organisasjoners konsultasjonsrett

Hvorvidt en organisasjon kan sies å være konsultasjonsberettiget, beror på en helhetsvurdering, hvor avgjørende momenter er om organisasjonen ut fra formål, virksomhet og representativitet har tilstrekkelig tilknytning til saken, se også

tilsvarende krav i forvaltningsloven § 28 om rettslig klageinteresse.

De fleste lag og foreninger er registrert i Brønnøysundregisteret (Enhetsregisteret), som stiller krav til at stiftelsesdokumenter, opplysninger om styret og vedtekter vedlegges ved registrering. Slike organisasjoner vil klart være konsultasjonsberettiget, forutsatt at de er representative og at de *kan* bli direkte berørt av tiltaket, se punkt 5.4 *I hvilke saker skal det konsulteres.*

Det kan også tenkes tilfeller der en organisasjon er opprettet i anledning av en konkret sak, eksempelvis ad-hoc pregede sammenslutninger. Generelt kan det ikke oppstilles noen skranke mot at slike interesseorganisasjoner kan kreve å bli konsultert. Men det må forutsettes at tiltaket ligger innenfor formålet organisasjonen skal ivareta. I tillegg må organisasjonen ha en viss tilknytning til saken og saksutfallet.

Boks 1.14 Samisk foreldrenettverk i Oslo

Utdanningsetaten i Oslo kommune foreslo i 2018 å flytte kommunens eneste samiskundervisning fra Kampen skole til Nedre Bekkelaget skole. Foreldrene reagerte på at de ikke har fått bli med i prosessen, og krevde å bli involvert og konsultert. Som følge av dette opprettet de et eget samisk foreldrenettverk. Samisk foreldrenettverk vil blant annet være en aktiv pådriver for å ivareta og styrke rettigheter knyttet til samiskopplæring fra barnehage til videregående skole i Oslo kommune. Etter at samisk foreldrenettverk ble opprettet, har kommunen involvert nettverket i arbeidet med omstrukturering av samiskopplæringen i Oslo.

[Boks slutt]

Boks 1.15 Gruvevirksomhet

I en kommune planlegges det utvidelse av gruvevirksomhet. Den eksisterende virksomheten er lokalisert i et reinbeiteområde. Det forutsettes at det planlagte tiltaket både vil ramme reindriftsnæringen, det lokale bygdelaget og de ansatte i gruvevirksomheten. Spørsmålet er da hvem som har rett til å bli konsultert.

Reindriftsnæringen (reinbeitedistriktet) vil klart være konsultasjonsberettiget, da tiltaket antas å komme i konflikt med reindriftnas arealbehov.

Når det gjelder bygdelaget, vil det avgjørende være om tiltaket vil kunne få direkte betydning for bygdelaget, for eksempel dersom bygdelaget representerer sjøsamiske interesser. Det vil særlig være aktuelt å konsultere begge parter dersom bygdelaget og reindriftsnæringen har ulik tilnærming eller ulik oppfatning av hvordan saken bør løses.

Derimot vil de ansatte i gruvevirksomheten i utgangspunktet ikke ha rett til konsultasjoner, da det antas at de ansattes interesser først og fremst er begrunnet i økonomiske og arbeidsrettslige hensyn.

[Boks slutt]

Konsultasjoner med motstridende interesser

I enkelte saker kan det oppstå en situasjon der to eller flere samiske interesser har ulik oppfatning av eller ulik tilnærming til hvordan saken bør løses. For eksempel kan Sametinget og reindriftsnæringen være uenige i en konkret sak. I slike situasjoner vil kravet til at kommunen og fylkeskommunen skal konsultere med formål om å oppnå enighet, kunne by på utfordringer.

Det kan ikke sies noe konkret om at man har større plikt til å oppnå enighet med

Sametinget enn med reindriften. Ansvarlig myndighet må i slike tilfeller vurdere om det er mulig å finne kompromissløsninger. Det må i alle tilfeller understrekes at kommunen/fylkeskommunen ikke kan velge å bare konsultere den gruppen som har synspunkter som ligger nærmest opp mot kommunens/fylkeskommunens synspunkt.

For å kunne vurdere om et tiltak kan få direkte betydning i den enkelte saken, må man ha kunnskap både om selve tiltaket og kulturutøvelsen.

Dersom vedtaksmyndigheten er i tvil om hvorvidt et tiltak har betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse, er det derfor naturlig å spørre de samiske interessene og å gi dem stor innflytelse over dette spørsmålet. Sametinget kan også gi sin vurdering av om det er samiske interesser som bør konsulteres.

I hvilke saker skal det konsulteres?

Det følger av forslaget til § 4-4 *første ledd* at det kan oppstå konsultasjonsplikt "i saker om lokale forskrifter og andre beslutninger eller tiltak" som "vil kunne påvirke samiske interesser direkte". Plikten til å konsultere gjelder selve tiltaket, forskriftsendringen e.l. Det er derimot ikke plikt til å konsultere om beskrivelser av fakta e.l. Felles forståelse av sakens faktum er likevel sentralt for å kunne finne løsninger det kan være enighet om.

Kriteriet "som vil kunne påvirke samiske interesser direkte"

Forutsetningen for at konsultasjonsplikten skal inntre er at tiltaket "vil kunne påvirke samiske interesser direkte". Det stilles dermed ikke krav om at tiltaket med sikkerhet kommer til å påvirke samiske interesser. Det er tilstrekkelig at tiltaket *kan* gi en slik virkning.

Det kan i praksis by på utfordringer å å vurdere om et tiltak vil påvirke samiske interesser direkte eller "hele samfunnet på samme måte".

Som utgangspunkt må den foreslåtte bestemmelsen forstås slik at det aktuelle tiltaket i større grad enn andre får en spesiell innvirkning på den samiske befolkningen. Det betyr imidlertid ikke at det aktuelle tiltaket må gjelde utelukkende for samer, men det må foreligge en viss sammenheng mellom det aktuelle tiltaket og de samiske interessene for at det skal bli tale om konsultasjonsplikt.

Eksempelvis vil det kunne være konsultasjonsplikt i en del saker som gjelder tildeling av akvakulturtilatelser, siden det vil kunne få en spesiell innvirkning for sjøsamiske lokalsamfunn og sjøsamiske interesser. Dette gjelder selv om fiske også er en viktig næring for mange nordmenn.

Saker av generell karakter som må antas å påvirke hele samfunnet på samme måte, faller utenfor konsultasjonsplikten. Etter eiendomsskatteloven § 2 er det hvert enkelt kommunestyre som avgjør om det skal skrives ut eiendomsskatt i kommunen eller ikke. Saker om eiendomsskatt vil ikke være gjenstand for konsultasjoner da skatten vil "påvirke hele samfunnet på samme måte".

Det enkelte forvaltningsorgan må selv foreta en vurdering, ofte i samråd med de berørte samiske interessene, av om det aktuelle tiltaket er av en slik karakter at det vil kunne påvirke samiske interesser direkte.

Boks 1.16 Omstrukturering av skoletrinnene og flytting av skole i Tana kommune

I 2013 vedtok et alminnelig flertall i kommunestyret i Tana kommune å bygge en ny skole (Sentrum skole) ved siden av Deanu sámeskuvla (sameskolen i Tana). Et mindretall i kommunestyret protesterte mot vedtaket og krevde at fylkesmannen i Finnmark foretok en lovlighetskontroll av vedtaket. Som begrunnelse for lovlighetsklagen ble det blant annet vist til at den samiske befolkningen ikke var blitt hørt og at det forelå manglende brukermedvirkning.

Fylkesmannen anså vedtaket for tilstrekkelig opplyst og la til grunn at relevante interesser ble hørt før vedtaket ble truffet. Fylkesmannen viste til at kommunestyrets sammensetning og det brede samiske engasjementet i Tana talte for at de samiske interessene måtte anses for å være tilstrekkelig orientert om saken forut for avgjørelsen. Det ble videre vist til at prosjektgruppen som hadde utarbeidet skisseprosjektet også var bredt sammensatt med blant annet representanter for sameskolen².

[Boks slutt]

Lokale forskrifter

Kommunen og fylkeskommunen vil ha plikt til å konsultere samiske interesser, dersom de vurderer å vedta eller endre eksisterende forskrifter, som vil kunne ha direkte betydning for samiske interesser. Det betyr ikke at kommunen eller fylkeskommunen har konsultasjonsplikt i enhver forskriftssak. Den aktuelle forskriften må knyttes til noe særskilt eller særegent for samiske interesser. Eksempelvis kan kommunestyret, eller annet folkevalgt organ som

---

² Se vedtak fra Fylkesmannen i Finnmark, 13. august 2014 (2014/3063).

kommunestyret bestemmer, med hjemmel i motorferdselsloven § 4 a annet ledd, fastsette løyper for kjøring av snøscooter på vinterføre. Hvorvidt en slik forskrift er konsultasjonspliktig, vil bero på om forskriften har en viss sammenheng med samiske interesser, for eksempel om det foreslåtte løypenettet vil forstyrre reindriften i området eller er av betydning for annen tradisjonell samisk utmarksbruk.

Andre beslutninger eller tiltak

Med "andre beslutninger eller tiltak" menes i denne sammenheng beslutninger og tiltak som utøves som ledd i offentlig myndighetsutøvelse.

Dvs. at det som utgangspunkt ikke er konsultasjonsplikt for fylkeskommunens eller kommunens grunneierdisposisjoner eller andre privatrettslige disposisjoner. I de tilfeller slike disposisjoner får praktisk betydning for samiske interesser, for eksempel reindriftsinteresser, vil det som hovedregel være et krav om offentlig tillatelse. Dette gjelder for eksempel erverv av grunn som faller innenfor konsesjonslovgivningen, og bygging av vei i forbindelse med uttak av skog.

I slike tilfeller er det det offentlige organet som skal vurdere om tillatelse skal gis som også må vurdere om det foreligger konsultasjonsplikt.

Når det gjelder den nærmere grensen for hvilke disposisjoner som skal regnes som offentlig myndighetsutøvelse, kan det være nærliggende å hente veiledning fra forvaltningslovens definisjon av vedtak. Utgangspunktet er at regulære eierdisposisjoner ikke betraktes som enkeltvedtak. Dersom det er innslag av regulering i disponeringen over eiendommen, vil disposisjonen kunne anses som vedtak. En avtale mellom en offentlig og privat part om kjøp eller salg av et utmarksområde vil derimot måtte

betraktes som en privatrettslig avtale, og ikke som enkeltvedtak.

Videre vil utarbeidelse og gjennomføring av ulike administrative retningslinjer, beslutninger og lignende også omfattes av ordlyden. Det er ikke et krav om at det må dreie seg om nye tiltak. Også tiltak som innebærer en endring eller utvidelse av et tidligere tiltak kan være konsultasjonspliktig.

Særskilt om enkeltvedtak

Ordlyden i forslaget til § 4-4 *første ledd* "andre beslutninger og tiltak" tilsier at dette også omfatter enkeltvedtak.

Boks 1.17 Begrepet enkeltvedtak

Med enkeltvedtak menes et vedtak som gjelder "rettigheter og plikter til en eller flere bestemte personer", jf. fvl. § 2 *første ledd bokstav b*).

[Boks slutt]

Bestemmelsen må imidlertid leses i lys av forslag til sameloven § 4-1 om at konsultasjonsplikten gjelder i saker "som vil kunne påvirke samiske interesser direkte". Dette betyr at saken må ha en viss generell interesse for samisk kultur for at reglene skal komme til anvendelse. I praksis vil det dermed kun *unntaksvis* være aktuelt å konsultere med samiske interesser om enkeltsaker.

Dersom en part eller annen med rettslig klageinteresse ønsker å klage på et forvaltningsrettslig enkeltvedtak, må de alminnelige klagereglene i forvaltningsloven benyttes.

Eksempelvis vil det *ikke* være aktuelt å konsultere om en avgjørelse om en elevs rett til spesialundervisning etter opplæringslova. Det vil heller ikke være aktuelt å konsultere om enkeltvedtak knyttet til for eksempel tildeling eller avslag på søknad om byggetillatelse eller sykehjems plass.

Eksempler på enkeltsaker hvor det kan bli tale om konsultasjonsplikt er enkeltvedtak i form av tillatelser, konsesjoner mv., særlig fordi tradisjonelle samiske næringer da kan bli berørt.

Boks 1.18 Skolenedleggelse

En beslutning om å legge ned en skole er ikke et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og reglene i forvaltningsloven kan ikke anvendes direkte. Men de som blir direkte berørt av vedtaket, blant annet foreldre, må få anledning til å uttale seg før vedtak treffes. I den grad skolenedleggelsen i særlig grad rammer samiske elever/foreldre, kan kommunen ha konsultasjonsplikt.

[Boks slutt]

Geografisk område for konsultasjonsplikten

I saker som gjelder naturgrunlaget for samisk kultur gjelder konsultasjonsplikten for tiltak og beslutninger som planlegges iverksatt i "tradisjonelle samiske områder", eller som kan få virkning på samisk materiell kulturutøvelse i disse områdene. Når det gjelder det siste, kan det for eksempel dreie seg om et naturinngrep nær grensene for området, men som har virkning (støy, forurensing mv.) også innenfor området.

Uttrykket "tradisjonelle samiske områder" skal forstås på samme måte som "det samiske reinbeiteområdet" etter reindriftsloven § 4. Det samiske reinbeiteområde defineres i § 4 som de delene av fylkene Finnmark, Troms, Nordland, Trøndelag, og Hedmark der reindriftssamene fra gammelt av har utøvet reindrift i.

Videre omfattes også områder som faller inn under lov om reindrift i kommunene Meldal, Midtre Gauldal, Oppdal, Rennebu,

Rindal, Sunndal og Surnadal, jf.

Trollheimenloven § 1.

I øvrige sakstyper, slik som f.eks. språk og kultur, vil konsultasjonsreglene komme til anvendelse i hele landet.

Avgrensning mot tildeling av tilskudd

Sametinget har forvaltningsansvar for tildeling av tilskudd til ulike samiske formål. Andre offentlige myndigheter, slik som fylkeskommunene, forvalter også tilskuddsmidler hvor samiske formål tilgodeses.

Tilskuddsforvaltning reguleres av Reglement for økonomistyring i staten med tilhørende bestemmelser. Fordeling av tilskudd omfattes ikke av konsultasjonsplikten.

Fastsettelse av fylkeskommunens og kommunens økonomireglement mv. faller også utenfor konsultasjonsplikten.

Saker om budsjett

Kommunestyret og fylkestinget vedtar selv årsbudsjettet og eventuelle endringer i budsjettet. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet eller fylkesutvalget. Ved parlamentarisk styreform skal rådet avgi sin innstilling. Det legges derfor til grunn at kommunene og fylkeskommunene i utgangspunktet ikke har konsultasjonsplikt i forbindelse med vedtakelse av budsjett eller endringer i dette.

Her vil det imidlertid finnes enkelte grensetilfeller. Det kan variere fra sak til sak om et tiltak som har en budsjettmessig side, fremmes direkte i forbindelse med budsjettet, eller om det er en forutgående prosess med utredning, høring og konsultasjoner. Et tiltak vil ikke falle utenfor konsultasjonsplikten alene fordi det har en budsjettmessig side.

Når kan konsultasjonsprosessen avsluttes?

Forslag til sameloven § 4-6 *tredje ledd* bestemmer at konsultasjonsprosessen ikke skal avsluttes så lenge partene "antar at det er mulig å oppnå enighet" om saken.

Det er myndighetene som har den rettslige kompetansen til å fatte de endelige beslutningene i saken. Dersom saken er tilstrekkelig opplyst, partenes vurdering har kommet klart fram, og det til tross for konsultasjonene ikke er mulig å oppnå enighet i saken, kan en av partene avslutte konsultasjonene.

Referat fra konsultasjonene

Den foreslåtte bestemmelsen i sameloven § 4-7 inneholder krav til at det skal føres protokoll fra konsultasjonene.

Boks 1.19 Forslag til § 4-7 Protokoll

Det skal føres protokoll fra konsultasjonene. I protokollen skal det redegjøres for hva saken gjelder, partenes vurderinger og standpunkter, og konklusjonene i saken. Det skal tydelig framgå om det er oppnådd enighet.

Den samiske partens vurderinger i saken skal følge saken fram til endelig beslutning.

[Boks slutt]

Bestemmelsen er ikke gitt direkte anvendelse på kommuner og fylkeskommuner, jf. § 4-4 *andre ledd*. Departementet legger til grunn at kravene til protokoll ikke bør gjelde fullt ut for kommuner og fylkeskommuner. Departementet antar at det vil være tilstrekkelig at det føres referat fra møtene, for å dokumentere sakens historie. Referatet bør imidlertid angi hva saken gjelder, hvilke vurderinger og standpunkt partene har inntatt og konklusjonene i saken. Det bør også angis om partene kom til enighet eller ikke. Uten slik

dokumentasjon kan det være vanskelig i ettertid å få etterprøvd om det faktisk har foregått konsultasjoner.

Dette vil være særlig viktig i saker der det ikke oppnås enighet. Dersom saken skal avgjøres politisk, bør den samiske partens vurderinger knyttet til konsultasjonspliktige tema følge saken fram til endelig beslutning. Referatet bør være omforent mellom den samiske part og kommunen/fylkeskommunen.

Saker som legges fram for folkevalgte organer skal være forsvarlig utredet. Dersom kommunedirektøren foreslår å legge ned en skole, hvor kommunestyret har vedtaksmyndighet, et det viktig at kommunestyret får den informasjonen som er nødvendig for å kunne treffe vedtak i saken, herunder få synliggjort f.eks. det samiske foreldrenettverkets vurderinger og synspunkter under konsultasjonene. Det er bare vurderinger knyttet til konsultasjonspliktige temaer som skal følge saken.

Virkning av brudd på konsultasjonsreglene

Etter forslaget til § 4-9 kan brudd på konsultasjonsreglene i enkelte tilfeller føre til at et vedtak underkjennes som ugyldig etter alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper.

Boks 1.20 § 4-9 Virkning av brudd på konsultasjonsregler

Brudd på reglene om konsultasjoner i kapitlet her kan gi grunnlag for ugyldighet i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper.

[Boks slutt]

I forvaltningsloven § 41 lovfestes prinsippet om at visse vedtak kan være gyldige, tross sine saksbehandlingsfeil, dersom det er grunn til å regne med at

feilen "ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold."

Formuleringen i forvaltningsloven § 41 kan ikke forstås antitetisk. Det vil si at visse avgjørelser anses gyldige til tross for at de lider av tilblivelsesfeil som kan ha virket inn på utfallet.

Spørsmålet om når et vedtak anses ugyldig, avhenger av en konkret helhetsvurdering, der feilens art, relevans og konsekvens må vurderes. Det vil også ha betydning om det i tillegg er gjort andre feil i forberedelsen av saken.

Ser en på ulike betraktninger i forhold til bestemte saksbehandlingsregler, skal det for eksempel mye til for at et vedtak ikke underkjennes som ugyldig ved *inhabilitet*. Når det gjelder *mangelfull utredning* etter forvaltningsloven § 17, står betraktningen langt på vei i samme stilling som ved inhabilitet. Det vil ofte være nærliggende at mangelfull opplysning kan ha ført til feil bedømmelse, slik at det er grunn til å statuere ugyldighet.³

Når det gjelder forvaltningens plikt til å gi vedtaket en *begrunnelse*, vil en slik

mangel sjelden kunne sies å ha en rimelig mulighet for å ha virket inn på vedtaket. Dette har sammenheng med at det er vanlig å bestemme seg for hva vedtaket skal gå ut på før begrunnelsen skrives. Konsultasjonsplikten vil, som tidligere nevnt, være en del av forvaltningens plikt til forsvarlig saksbehandling, herunder at forvaltningen må utrede og opplyse saken så godt som mulig før vedtak treffes. Hva som skal til for at brudd på reglene om konsultasjoner gir grunnlag for ugyldighet, må også her bero på en helhetsvurdering. Det er imidlertid viktig å presisere at det er en viss terskel for at brudd på konsultasjonsplikten fører til at vedtaket eller beslutningen kjennes ugyldig. Dersom et tiltak senere viser seg å ha stor betydning for samiske interesser, og det er sannsynlig at feilen kan ha virket inn på innholdet i den endelige beslutningen, skal det mindre til før beslutningen kjennes ugyldig. Og motsatt, dersom tiltaket viser seg å ikke "få direkte betydning" for samiske interesser, vil eventuelle feil vanskelig kunne føre til ugyldighet.

---

³ Eckhoff/Smith, Forvaltningsrett, 11. utgave (2018) s. 469. Samtidig finnes det eksempler fra rettspraksis på at vedtaket ikke kjennes

ugyldig på grunn av manglende utredning, se for eksempel Rt. 2009 s. 1661 (USAs ambassade) og HR-2017-2247-A (Reinøy).

Litteraturliste

Internasjonale konvensjoner

ILO, *konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater* (1989)

Lover

Lov 22. juni 2018 nr. 55 *om kommuner og fylkeskommuner* (kommuneloven)

Lov 24. juni 2011 nr. 30 *om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.* (helse- og omsorgstjenesteloven)

Lov 27. juni 2008 nr. 71 *om planlegging og byggesaksbehandling* (plan- og bygningsloven)

Lov 15. juni 2007 nr. 40 *om reindrift* (reindriftsloven)

Lov 19. mai 2006 nr. 16 *om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd* (offentleglova)

Lov 17. juli 1998 nr. 61 *om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa* (opplæringslova)

Lov 21. desember 1984 *om reindrift i kommunene Meldal, Midtre Gauldal, Oppdal, Rennebu, Rindal, Sunndal og Surnadal* (Trollheimenloven)

Lov 10. juni 1977 nr. 82 *om motorferdsel i utmark og vassdrag* (motorferdselloven)

Lov 10. februar 1967 nr. 10 *om behandlingsmåten i forvaltningssaker* (forvaltningsloven)

Forarbeider

Prop. 116 L (2017-2018) *Endringer i sameloven mv.* (Konsultasjoner)

Innst. 253 L (2018-2019) *Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen Prop. 116 L (2017-2018)*

Juridisk litteratur og avtaler

Torstein Eckhoff, Eivind Smith, *Forvaltningsrett*, 11. utgave (2018)

Kommunal- og regionaldepartementet, *Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget*, 11. mai 2005.

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsdepartementet

Deres ref

Vår ref

Dato

17/1618-103

29. november 2019

Høring – forslag til endringer i sameloven mv. (konsultasjoner) og utkast til veileder for kommuner og fylkeskommuner

Kommunal- og moderniseringsdepartementet sender med dette forslag til endringer i sameloven mv. (konsultasjoner) og utkast til veileder om konsultasjoner for kommuner og fylkeskommuner med samiske interesser (heretter omtalt som veilederen) på alminnelig høring, med **høringsfrist 29. februar 2020**.

Bakgrunn

I 2007 leverte det gjenoppnevnte samerettsutvalget sin utredning NOU 2007: 13 *Den nye sameretten*. Utvalget foreslo blant annet en ny saksbehandlings- og konsultasjonslov. Utredningen var på bred høring i 2008–2009.

Høsten 2018 fremmet regjeringen Prop. 116 L (2017–2018) *Endringer i sameloven mv. (konsultasjoner)*, som er en oppfølging av samerettsutvalgets forslag. Forslaget var et resultat av langvarige konsultasjoner med Sametinget og, for relevante deler av forslaget, med Norske reindriftssamer landsforbund (NRL). KS fikk også i løpet av arbeidet mulighet til å uttale seg om aktuelle deler av lovforslaget.

Stortinget vedtok 9. mai 2019 å sende proposisjonen tilbake til regjeringen, og anmodet regjeringen om å sende forslaget til endringer i sameloven ut på alminnelig høring før saken fremmes for Stortinget til ny behandling. Bakgrunnen var at det har gått lang tid siden NOUen var på høring. I tillegg har Stortinget i Innst. 253 L (2018-2019) bedt om at utkast til veileder, som var varslet i proposisjonen, sendes på høring samtidig med lovforslaget. For mer informasjon om Stortingets behandling av saken, se Stortingets nettside:

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=73214>.

Postadresse
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kmd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.kmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 858

Avdeling
Same- og
minoritetspolitisk
avdeling

Saksbehandler
Lill-Tove Voje
Skorge
22 24 68 35

Om forslaget til endringer i sameloven mv. (konsultasjoner)

I lovforslaget foreslås det å lovfeste statens eksisterende folkerettslige forpliktelser om konsultasjoner. Løsningen som er valgt i lovforslaget, er i samsvar med de folkerettslige forpliktelsene og dagens konsultasjonsprosedyrer. Det foreslås ikke å innføre nye plikter, men å lovfeste den folkerettslige plikten Norge allerede har.

Innledningsvis blir det i lovforslagets kapittel 1 gitt en oversikt over bakgrunnen for lovforslaget. I kapittel 2 gis det en overordnet oversikt over det folkerettslige grunnlaget for konsultasjonsplikten. Kapitlene 4–10 omhandler lovforslagets syv hovedtemaer:

- Hvordan regulere konsultasjonsplikten i norsk rett (kapittel 4).
- Kravet til at konsultasjoner skal gjennomføres i god tro og med formål om å oppnå enighet (kapittel 5).
- Hvilke tiltak det skal konsulteres om, og på hvilke stadier det skal konsulteres (kapittel 6).
- Hvem har konsultasjonsplikt (kapittel 7).
- Hvem skal konsulteres (kapittel 8).
- Virkningen av brudd på konsultasjonsreglene (kapittel 9).
- Samerettsutvalgets forslag til saksbehandlingsregler (kapittel 10).

I forslaget kapittel 11 redegjøres det for de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget. Departementets merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget framkommer av kapittel 12. Til slutt følger departementets forslag til lovbestemmelser.

Om utkast til veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser

I lovforslaget foreslår departementet å forankre kommuners og fylkeskommuners plikt til å konsultere i en ny bestemmelse i sameloven § 4–4. Lovfestingen av konsultasjonsplikten vil ikke endre på det kommunale selvstyret. Selv om konsultasjoner skal ha som formål å komme til enighet, er det fortsatt myndighetene som tar den endelige beslutningen.

I lovforslagets kapittel 4.4.3 *Regulering av konsultasjonsplikten for kommuner og fylkeskommuner* kom departementet til at gjennomføringen av konsultasjonsplikten vil bli nærmere omtalt i en veileder for kommuner og fylkeskommuner. Departementet konkluderer her: «*Når det gjelder den nærmere gjennomføringen av kommunal og fylkeskommunal konsultasjonsplikt, kan det tenkes flere alternative løsninger. Prinsippet om rammestyring og hensynet til fleksible løsninger taler mot en detaljert regulering i forskrift. Departementet har derfor kommet til at nærmere anvisning om gjennomføringen av konsultasjoner bør gis gjennom en veileder for kommuner og fylkeskommuner.*»

Formålet med veilederen er å gi kommunene og fylkeskommunene et praktisk hjelpemiddel ved gjennomføring av konsultasjonene. Veilederen omtaler:

- Hva konsultasjoner er
- Når konsultasjonene skal starte
- Hvem som har konsultasjonsplikt

- Hvem som har konsultasjonsrett
- I hvilke saker det er aktuelt å konsultere
- Virkning av brudd på konsultasjonsreglene

Det er stor variasjon mellom kommuner, sakstyper og hvorvidt samene er i flertall eller mindretall i kommunen. I utkastet til veileder er det derfor tatt høyde for at det kan foretas tilpasninger ut fra ulike behov i kommunene og fylkeskommunene.

Utkastet til veileder er knyttet til den praktiske hverdagen, gjennom eksempler. Veilederen beskriver ulike ordninger for medvirkning, og hvordan disse, gjennom ulike tilpasninger, kan bidra til å oppfylle konsultasjonsplikten. Veilederen er ikke rettslig bindende, og den pålegger derfor ikke kommunene og fylkeskommunene å velge bestemte løsninger, organisering mv. Veilederen gir svar på vanlige spørsmål og problemstillinger som kan oppstå, men gir ingen uttømmende fremstilling.

Når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser viser vi til omtalen i kap. 11 i lovforslaget, jf. ovenfor. Utkastet til veileder gir informasjon om og eksempler på hva arbeid med konsultasjoner kan innebære, rent praktisk, og herunder også eksempler på hvordan gode konsultasjoner kan innebære mer effektive prosesser.

Utkastet til veileder er utarbeidet i samråd med kommunesektorens organisasjon (KS) og i konsultasjoner med Sametinget og Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL). Departementet har under arbeidet også gjennomført innspillmøter med fylkeskommuner og kommuner i Finnmark, Troms, Nordland og Trøndelag.

Høringsfrist og innsending av høringsuttalelse

Forslaget til endringer i sameloven er tilgjengelig på

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-116-l-20172018/id2610753/>

Utkast til *veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser* og høringsliste følger vedlagt.

Departementet ber høringsinstansene i sine svar spesifisere tydelig om innspillet gjelder: Forslag til endringer i sameloven mv. (konsultasjoner) og/eller utkast til veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser. Vi ber også om at høringsinstansene oppgir hvilke(t) punkt i lovforslaget/utkast til veileder merknaden knytter seg til.

Vi ber høringsinstansene sende dokumentene til relevante underliggende etater, råd eller andre tilknyttede, dersom disse ikke står på høringslisten.

Vi ber om eventuelle innspill innen 29. februar 2020.

Høringsuttalelser skal avgis digitalt på regjeringen.no. Dette gjøres under «Send inn høringssvar» på regjeringen.no/id2680144. Alle kan avgi høringsuttalelse. Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og blir publisert sammen med øvrige høringsuttalelser. Spørsmål om høringssaken kan rettes til seniorrådgiver Lill-Tove Voje Skorge på epost ltvs@kmd.dep.no og utredningsleder Nancy Vibeke Olsen på nvo@kmd.dep.no.

Med hilsen

Marit Aaberg (e.f.)
avdelingsdirektør

Lill-Tove Voje Skorge
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

1 vedlegg

Mottakerliste:

Departementene
Statsministerens kontor

Sametinget

Fylkesmennene
Fylkeskommunene
Kommunene

Finnmarkseiendommen
Pasient- og brukerombudene i fylkene
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Direktoratet for sikkerhet og beredskap (DSB)
Fiskeridirektoratet
Helsedirektoratet
Kriminalomsorgsdirektoratet
Landbruksdirektoratet
Mattilsynet
Miljødirektoratet
Norges vassdrags- og energidirektorat
Politidirektoratet
Utdanningsdirektoratet

Internasjonalt reindriftssenter
Konfliktrådet
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter
Regjeringsadvokaten
Reindriftsstyret
Sivilombudsmannen
Statens kartverk
Statens naturoppsyn
Statistisk sentralbyrå
Statkraft
Statnett
Statsskog SF

Domstoladministrasjonen
Høyesterett
Gulating lagmannsrett

Borgarting lagmannsrett
Eidsivating lagmannsrett
Agder lagmannsrett
Frostating lagmannsrett
Hålogaland lagmannsrett
Indre Finnmark tingrett

Helse Nord RHF
Helse Midt-Norge RHF
Helse Sør-Øst RHF
Helse Vest RHF
Finnmarkssykehuset HF
SANKS – Samisk nasjonalt kompetansesenter – psykisk helsevern og rus
StatPed – Statlig spesialpedagogisk tjeneste
SEAD – Samisk spesialpedagogisk tjeneste/sámi earenoamášpedagogalaš doarjja

Den norske kirke
Samisk kirkeråd
Samerådet
Den norske advokatforening
Den norske dommerforening
Stormen samiske senter, Bodø
Tolkeforbundet
Kommunenes Sentralforbund
Kommunenes Sentralforbund Midt-Norge
Kommunenes Sentralforbund Nord-Norge
Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS)
Samisk bibliotekjeneste
Bivdi - Sjøsamisk fangst- og fiskeriorganisasjon
Tana- og omegn sjølaksefiskeforening
Sør-Varanger sjølaksefiskerlag
Finnmark sjølaksefiskeforening
Nordre Nordland og Troms grunneier og sjølaksefiskeforening
EDL – Organisasjonen for etnisk og demokratisk likeverd

Den Norske Turistforening
Landsorganisasjonen i Norge
Norges Bondelag
Norges Fjellstyresamband
Norges Jeger- og fiskerforbund
Naturvernforbundet
Norges Skogeierforbund
Norsk Bonde- og småbrukerlag
Kontaktutvalget for tamreinlagene i Sør-Norge

Singsås Fjellstyre
Granbygda utmarkslag

Norges arktiske universitet - UiT
Senter for samiske studier
Senter for samisk helseforskning
Divvun
Giellatekno
Nord universitet
Sami Allaskuvla/ Samisk høgskole
Sámi lohanguovddáš/Senter for samisk i opplæringa
NetSam - Sámi oahpahusa fierpmádat – Sámegielâhpadusá værmádahka – Viermievierhkie
saemienlierehtæmman – Nettverk for samiskopplæring
RESAK – regionalt samisk kompetansesenter – barnevern
Samisk utviklingscenter for sykehjemstjenester
Foreldreutvalget for grunnopplæringen
Foreldreutvalget for barnehager
Utdanningsforbundet

Duoddara Ráfe - Pitesamisk senter
Mearrasiida (tidligere Sjøsamisk kompetansesenter)
Noereh – samisk ungdomsorganisasjon
Norske samers riksforbund
Norske Reindriftsamers Landsforbund
Salas– Samisk forlegger- og avisforening
Samenes folkeforbund
Sámi Juristtaid Searvi – Samisk Juristforening
SámiNisson forum
Samisk eldreråd
Samisk hus, Oslo
Samisk legeförening
Samisk studieförbundet
Sijti Jarngé – Samisk kultur og utviklingscenter
Skoltene i Norge
Østsamene i Neiden

Álttá Sámi Giellaguovddáš
Deanu giellagáddi (SEG)/Tana samiske språksenter
Isak Saba guovddáš. Nesseby
Samisk språk- og kultursenter, Porsanger
Sámi giellaguovddáš / Samisk språksenter, Kåfjord
Gáisi Giellaguovddáš, Tromsø
Storfjord språksenter, Skibotn

Várdobaiki samisk senter, Evenes
Ástávuona giellagoahtie, Lavangen
Árran julevsáme guovdásj, Tysfjord
Gieleaernie, Røyrvik
Gielem nastedh, Snåsa
Aajege - samisk språk og kompetansesenter, Røros
Senter for nordlige folk

Reinbeitedistriktene i Vest-Finnmark
Reinbeitedistriktene i Øst-Finnmark
Reinbeitedistriktene i Troms
Reinbeitedistriktene i Nordland
Reinbeitedistriktene i Trøndelag/Hedmark

Kontaktutvalget for tamreinlagene i Sør-Norge v/Hallgeir Opdal

Vilhelmina Norra sameby
Vilhelmina Södra sameby
Umbyens sameby
Grans sameby
Vapstens sameby
Rans sameby
Luokta-Mavas sameby
Svaipa sameby
Sirges sameby
Tuorpons sameby
Saarivuoma sameby
Könkämä sameby
Lainiovuoma sameby
Laevas sameby
Talma sameby
Sörkaitums sameby

Fra: Bårdløyken, Bodil <bodil.bardlokken@sel.kommune.no>
Sendt: fredag 29. november 2019 11:49
Emne: 17/1618-103 Høring - forslag til endringer i sameloven mv.
(konsultasjoner) og utkast til veileder for kommuner og fylkeskommuner
Vedlegg: Høring - forslag til endringer i sameloven mv. (konsultas(1108.pdf;
HØRING - KONSULTASJONSVEILEDER (Kommuner og fylkeskommuners .pdf

Se vedlagte saksdokumenter.

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Wollmann, Siv Merete Enhetsleder: Øvergaard, Nina Bordi, tlf. 78 97 74 12	Dato: 02.12.2019
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Mathisen, Gunn-Bodil	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Kommunestyret	010/20	05.02.2020

UNDERSKRIFTSKAMPANJE/INNBYGGERINITIATIV - DAGAKTIVITETSTILBUD FOR HJEMMEBOENDE PERSONER MED DEMENS

Vedlagte dokumenter:

Underskriftskampanje: Dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens - med
signaturer

Kort sammendrag:*

Nasjonalforeningen Sør-Varanger Demensforening har 13.11.19 levert inn underskrifts-
kampanje med 705 underskrifter. Saken gjelder kommunens dagtilbud på Nordmo gård for
hjemmeboende demenssyke, og Nasjonalforeningen Sør-Varanger Demensforening ber om
at kommunestyret forlenger denne avtalen fra 01.01.2020.

Faktiske opplysninger:*

Underskriftskampanjer omfattes av kommunelovens kapittel 12, som omhandler innbygger-
deltakelse, der 300 underskrifter er minimumskravet for at kommunestyret plikter å ta stilling
til forslaget, senest 6 måneder etter at det er fremmet.

Kommunelovens § 12-1 har også følgende bestemmelse:

«I samme valgperiode kan det ikke fremmes forslag med samme innhold som et tidligere innbyggerforslag. Det kan heller ikke fremmes innbyggerforslag med samme innhold som en sak som er behandlet av kommunestyret i løpet av valgperioden. Kommunestyret skal selv ta stilling til om et forslag kan fremmes».

Et forslag som er fremmet etter reglene i denne paragrafen, og som blir nedstemt i kommunestyret, kan bare påklages dersom forvaltningsloven eller annen lov gir klagerett.

I forbindelse med budsjettbehandlingen for 2020 i kommunestyremøtet 11.12.19, ble det fremmet følgende forslag:

- Høyres budsjett: Opprettholdelse av Nordmo gård for hele planperioden. Forslaget fikk 4 stemmer, og falt dermed.
- Senterpartiets budsjett: Nordmo gård for 2020. Forslaget fikk 6 stemmer, og falt dermed.
- Senterpartiet, verbalforslag: Sør-Varanger kommune viderefører kjøp av tjenester ved Nordmo gård inntil sak fremmet ved innbyggerinitiativ/underskriftskampanje av Nasjonalforeningen Sør-Varanger Demensforening settes opp som egen sak for behandling i kommunestyret. Inndekning over helse, omsorg og velferds eget budsjett. Forslaget fikk 12 stemmer, og falt dermed.
- Høyre, 2 verbalforslag: Kommunestyret vedtar at dagens kontrakt med Nordmo gård videreføres. Kommunestyret vedtar at tilbudet på Nordmo gård utvides fra 4 til 6 plasser. Forslagene fikk h.h.v. 12 og 11 stemmer, og falt dermed.

I praksis betyr dette at saken om Nordmo gård allerede er realitetsbehandlet inneværende periode, da kommunestyrets flertall gjennom budsjettbehandlingen har vedtatt å ikke videreføre ordningen, slik avstemningen viser.

I medhold av kommunelovens § 12-1, foreslår derfor rådmannen at innbyggerinitiativet avvises.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres

ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:*

Forslag til innstilling:

I medhold av kommunelovens § 12-1 avvises innbyggerinitiativ av 13.11.19 fremmet av Nasjonalforeningen Sør-Varanger demensforening vedr. dagtilbud på Nordmo gård for hjemmeboende demenssyke.

Begrunnelsen er at kommunestyrets flertall i budsjettbehandlingen 11.12.19 vedtok å ikke videreføre ordningen med Nordmo gård, og at vilkåret for å fremme innbyggerinitiativ i denne saken dermed ikke er tilstede, siden det har samme innhold som sak som allerede er behandlet av kommunestyret.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

---

Fra: support@minsak.no
Sendt: onsdag 13. november 2019 14:35
Til: Postmottak
Emne: En ny sak er klar fra minsak.no

En sak har blitt sendt inn via minsak.no

Informasjon:

Mottaker: Sør-Varanger, Finnmark
Opprettet: 07.11.2019
Bruker ID: 3627
E-post: kiovesen@gmail.com
Navn: Kirsten Greiner Ovesen
Avsender: Nasjonalforeningen Sør-Varanger demensforening
Adresse: Lisadellv 5
Postnummer: 9911
Tittel: Dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens
Lenke til saken: <https://minsak.no/sak/2026>

Sakens innhold:

Dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens

I 7 år har hjemmeboende demenssyke som er i en tidlig fase av sykdommen fått tilbud om tilrettelagte aktiviteter på Inn på tunet-gården Nordmo gård ved Holmfoss. Tilbudet er for 4 personer 3 dager i uka. Det faglige ansvaret har kommunen hatt ved leder Lill-Marit Johansen Utsikten dagsenter. På Nordmo gård blir alle aktiviteter tilrettelagt for hver enkelt alt etter behov og forutsetninger. Her blir det lagt vekt på at man skal ha gode opplevelser og at man skal mestre oppgavene. Her får de gjøre ting som er naturlig på en gård, som f.eks tilvirking av fyringsved og vedlikehold av redskaper. I tillegg til arbeid legges det opp til gode opplevelser, slik som fisketurer, sledeturer og sparketurer. Nordmo gård ligger ved Pasvikelva og bare det å få være ute med en slik natur rundt seg er bra for helsa. Personer med demens er avhengig av trygge rammer, faste rutiner og stor grad av forutsigbarhet. På Nordmo gård blir alt dette oppfylt. De møter de samme folkene hver dag, de har faste fellesmåltider og de kommer til et kjent sted hver gang. Sør-Varanger demensforening ber om at Sør-Varanger kommune forlenger kontrakten med Nordmo gård fra 1.1.2020 .

Signaturer:

Navn	Adresse 1	Adresse 2	Postnummer
Odd Villy Ovesen	Lisadellveien 5		9911

Anja Greiner	Nybrottsveien 1f		9910
Kirsten Greiner	Lisadellveien 5		9911
Ovesen			
Roy Wara	Ringveien 1		9900
Heidi Randa	Nyrudv 1683		9925
Frøystad			
Ann Lenita	Kronprinsens		
Mietinen	gate 5a		9900
Arnhild	Ellen		
Amble	Aannerudsvei		9912
	12c		
Tove Iversen	Monumentveien		
	21		9900
Toril Greiner	Riiser Larsensgt	Kirkenes	
Iversen	14		9900
Solfrid	Carl		
Kristiansen	Lindhsgt.2A		9900
Bodil R	Strand 251	9925	
Hansen			
Tina	Monumentveien		
Nordhus	5		9901
Bersvendsen			
Bente Aagot	Stubben 6 A		
Mortensen			9900
Liv			
Degerstrøm	Elvenes 104		9911
Koi			
Per koi	Elvenes 104		9911
Anita			
Hansen	Islosveien 17		9910
Eriksson			
Ann Kristin	HESSING		
Persson			9912
Sandra	Sandnesveien 1		
Asmyhr			9910
Hanne-	Bjørnsundveien		
Marthe	493		9925
Andreassen			
Ann sofi	Ser Seljeholtet 6		
Derås			9912
Camilla			
Ulvang	Langvasseid		9910
larsen			
Stine Holtet	Bjørkeveien 10		9900

Siv Mona Kalliainen	Langvasseid veien 46		9910
Johanne-Sophie Høvik-Ulvang	< td>Petru s eliaassensvei 7	9910	
Linda Merete Jensen	Bjørkeveien 8		9901
Heidi haaker	Jarfjordveien 1230		9911
Katrine Henriksen	Busveien 29		9910
ann margareth ambli larsen	le maires vei 14a		9900
Anita Daniloff	Åsveien 38B		9910
Ingunn Derås	Buen 6		9912
Roger Beddari	Svanvik		9925
Trude Brækkan	Ringveien 1	Kirkenes	9900
Else-May Ø. Guvåg	Røsslyngveien 1		9912
Kurt Wikan	Furulund		9910
Marielle Thoresen	Tunstadbakken 20		9901
Solbjørg Lilly Mortensen	Storbukt	Jarfjord	9911
Turid Fossheim	Myrullsvingen 1D	< td> 9912	
Martin Bersvendsen	Gresselvveien	Bjørnevatn	9910
Bente frydstad	Tunnelveien 33		9912
Veronika Heitmann Kurthi	Svanvikveien 835		9910
Lise Haug Labahå	Bergveien 3		9910
Liss-Oddveig Løvberg	Neiden		9930

Åse ingerøyen	Nybrottsveien 53		9910
Anita Berg	Langørveien 28		9901
Karianne Aule Malin	Kjerrisnesveien 176		9900
tobias ulvang johansen	egnehjemvei 30		9910
Anita Nordgård	Grevensvei 20	Bjørnevatn	9910
Aud Marion Ramberg	Lykketreffet 50, H0101	Kirkenes	9900
Synnøve kjøhl Tucker	Brattliveien 12		9910
Inger Anne Me lheim	Solheimskvartal et 68		9900
Trine wesmajervi	Egnehjemsvei 9		9910
Liv Else Ryeng	Nordenstensveg 21 c		9910
Eli Ramberg	Prestøyveien 24 B	KIRKENES	9900
Tommy Rasmussen	Sundelinveien 52 9910 Bjørnevatn		9910
Miriam Monsen	Sikdalsveien 28		9910
Britt Haugnes Henriksen	Busveien 29		9910
inger reinholdtsn	egebergsgt.7	kirkenes	9901
Lisbeth Fossheim Granholt her	Nyrudveien 1889		9925
Solveig Kalliainen	Presteveien 14e		9900
May-Brith Høvik Østerbøl	Bjørkeholtet 30		9912
Anita Mortensen	Tårnet	Jarfjord	9911
Wenche jensen	Jarfjordveien 1310		9911
Ann-Bjørg Kolpus	Gresselveien 24		9910

Elin Rimala	Stull Hansens vei 48B	Bjørnevatn	9910
Randi Worum	Bjørkeholtet 4		9912
Mathisen			
Monica davidsen	Nelly lundsvei 1		9912
Reidun Must	Gresselvn.28		9910
Line Greiner	Jarfjord		9911
Hans Sigbjørn	Brattliveien 12		9910
Bratlie			
Alexandra gabrielsen	Parnassvn 2d		9900
Haldis Stærk	Ringveien 5 A		9900
Camilla Haugen	Holmfossveien 274		9910
Ann-Iren Nilsen	Holmfoss	Bjørnevatn	9910
Åge Nilsen	Svanvikveien 1814		9910
Martha Guvåg	Postbud 376		9915
Torill Alexanderse n Lund	Gartnerjordet 14		9910
Vigdis Helene Johansen	Svanvikveien 53		9910
Yvonne Bendiksen	Gartnerjordet 87	Bjørnevatn	9910
Olav Høgsve	NYRUDVEIEN 2288	SVANVIK	9925
Maja Alnes	skogv		9900
Randi Osima	Røsslyngveien 18		9912
Bente Johnsen	Stull Hansensvei 15	Bjørnevatn	9910
Bjørn Hansen	Stullhansensvei 15		9910
Anita Bratbakk	Solheimskvartal et 74		9900
Trude Mikkola	Mikkelsnesveien 604	Neiden	9930

Mia Nordgård	Bjørklibakken 10		9912
Marit Celius	Toppenveien 3		9900
Ann Katrin Bakkemo	Lærerveien 601		9911
Jan Erik Gjernes	Nisseveien 8		9910
Geir Ove skårvik	lærerveien 603	jarfjord	9900
Anja Hallonen	Neidenveien 3647		9930
Vigdis Rask	Kjerrisnesveien 235		9900
Yngve Beddari	Skogfoss		9925
Vibeke Borissen	Bjørknesveien 135	Neiden	9930
Stine K	Johan Knudtzens gate 19		9900
Kristian Viniarskis	Dr. Nedlers vei 18D		9901
Karin Fagervik	Sundelinveien 13	Bjørnevatn	9910
Malin Persson	Bjørkeveien 26		9901
Wiggo hansen	Håbet		9910
Terje Hansen	Egne Hjems Vei 14	Bjørnevatn	9910
Trine Østrøm Johansen	Ellen Aannerudsvei 8c	< td> 9912	
Vibeke olsen	Svanvikveien 2736		9925
Steinar kaspersen	Parkveien 38		9900
Stein Tore Sivertsen	Findlandsveien 604	Neiden	9930
Liv Sandhell	Langørhøgden 5	Kirkenes	9900
Åse Basma	Renøysundveien 513		9911
Elisabeth B. Hojem	Lærerveien 459	Jarfjord	9911

Vanja Lill Hildonen	Strand 303		9825
Stian aune	Prestøyveien 14b		9900
Trond Jøran Mikkola	Parkveien 50		9900
Thomas Løvberg- Pettersen	Lærerveien 613		9911
Kjell Roger Olsen	Elvenes		9911
Anne Røst	Stigerveien 11d		9910
Lars-even Hansen	Thea Eriksens vei 6	< /td>	9912
Knut Harald Eriksen	Busveien 5	Bjørnevatn	9910
Sten tore b,g, hansen	Nybrottsvn 21		9910
Nonna Mikkelsen	Stigerveien 11B	Bjørnevatn	9910
Mai Helen Bordi	Sandnes		9910
Tove With	Mellomveien 11,		9912
Christina Berg	Parkveien 30	Kirkenes	9900
Per Erling Stiby	Reinsdyrsveien 13A		9912
Kristin Thoresen	Stull Hansens vei 38		9910
Johanne Andreassen	Parnassveien 4E		9900
Anne-Line Eliassen	Rallarveien 3		9910
Andrine alme	Jarfjordveien 350	Kirkenes	9911
Gerd Røst	Nybrottsvegen 39		9910
Ann-Sølvi Gakko	Foslundveien 15C		9910
Arianne Heitmann Beckmand	Thea Eriksensvei 3		9912
Kirsti jerijärvi	Reinsdyr vn 11 b		9912

Eva-Lill Døvre	Lykketreffet 44		9900
Svenning kristiansen	Stull hansens vei		9910
Christine Rognmo	Bøkfjordveien 15		9900
Marit Fjällström	Kristen Nygaardsgate 9	Kirkenes	9900
Merete Nordhus	Myrstadvegen 4B		7080
Ketil Pedersen	Åsveien 38 a	Bjørnevatn	9910
Yngvar Mortensen	Mellomveien 33	Hesseng	9912
May Mortensen	Nyrudveien 2053		9925
André Johnsen	Pasvikveien 33		9900
Svein Otto Borissen	Sandmoveien 9	Neiden	9930
Ka i Blix i versen	Amtmann graffsgt.17		9900
Silje Persson	Skrøytnes		9925
Snorre Rauhala	Elvenesveien282		9911
Oddgeir Bjønnes	Lukassen veien 7		9910
Terje Kristiansen	Gartnerjordet		9910
Gry Bodil Malin	Sundelinveien 64		9910
Frid Inger Ulvang	Svanhovd 11	Svanvik	9925
Wanja Østlund	Ringveien 7a	Kirkenes	9900
June Thoresen	Lærerveien 565		9911
Ben Johansen	Parkveien 30		9900
Tormod Marjavara	Ringveien 7A	Kirkenes	9900
Gro Jørgensen	Nybrottsveien 63		9910
Bjørg Jensen	Prestøyvn 26a		9900
Eli Dæhlin	Pasvikveien 10		9900

Karin Johnsen	Rich Withs gt 6	Kirkenes	9900
Runar Nergaard	Toppenveien 1		9900
Robin fyhn	Svanvikveien 53		9910
Inger johansen	Sundelinvn.24		9910
Øyvin S Grongstad	Prestevannslia 36		9900
Tom Høvik	Seljeholtet 11		9912
Liss-Ellen Johansen	Amtmann Graffsgate 3		9900
stein hugo jørgensen	kronprinsensgate 19 b		9900
Kristin Danielsen	Mellomv. 1		9912
Johnny Myrvold	Pasvikveien 56		9900
Geir Larsen	Fjellveien 35		9900
Liv-Judith Andersen	Elvenesveien 159		9911
Trine Beathe Hatle	Ellisif Wessels ve i 5		9900
Ronny Heitmann	Fearnley gate 1 e		9900
Frank Wernar Hasselberg	6 Toppenveien	Kirkenes	9900
Kristoffer Johansen	Busveien 13		9910
Ole-Morten Smith	Tunstadbakken 4		9900
Brynjar Alexanderse n	Nelly Lundsvei 14		9912
Kurt Olav Larsen	Sikdalsveien 14 B	BJØRNEVA TN	9910
Ben Arne Sotkajærvi	Fjellveien 39	Kirkenes	9900
Tormod Grønaas	Bjørnsundveien 767		9925
Kjell-Vidar Olsen	co. Helmut G Olsen	Karpbukt	9900
Bjørn Løkås	Stull hansensvei 29B		9910

Bjørn Kristoffersen	Christian ankers vei 1		9910
Thorbjørn østlund	Lærerveien 598		9911
wenche kjølås	parnassveien 9		9900
Preben Olsen	Lærerveien 459		9911
Bjørn Tormod Syversen	Busveien 3		9910
Alice Brækkan Høvik	Seljeholtet 11		9912
Vivi broks	Klavenessgate 1b		9900
Eilif Johannesen	Ellisif Wessels vei 5		9900
Hallgeir aseljemo	Nybrottsveien 43	Bjørnevatn	9910
Ann Karin Abrahamsen	Sundelinveien 10		9910
Beate Tråslett	Åsveien 23		9910
Agnete Hivand	Bjørkeveien 29		9900
Knut Ragnvald Mortensen	Thea Eriksensvei 5		9912
Cate Anett Aune	Prestøyveien 14 b		9900
Stine Heimtoft Hølvold	Egne hjems vei 8		9910
Arvid Stenby	Nybrottsveien 50B	Bjørnevatn	9910
Fredrik Kalliainen	Hesseng		9912
Merethe Dikkanen	Tunnelveien 49		9912
Therese Kurthi	Sikdalsveien 6		9910
Heidi Rushfeldt	Thea Eriksensvei 5		9912
Knut Danielsen	Chr. Ankers gate 2		9900

Britt-Hilde Jerijervi	Langfjordveien 4		9910
Heidi Helander Våga	Ellen Aanneruds vei 5		9912
Jan Arne Jerijærvi	Gresselvn. 1		9910
Lene balsvik	Nyrudveien 749		9925
Harry Borissen	Bjørknesveien 135	Neiden	9930
Frode olsen	Nyrudveien 749		9925
Egil nilsen Trasti	Bøkfjordveien 3 3	Kirkenes 9901	
Anders Heggelund	Tangenveien 9		9912
Ulrik Vangberg Nergaard	Toppeneveien 1	Kirkenes	9900
Tom Bjarne karinen	Grubeveien 13 a		9910
Marion Robertsen Andersen	Prestøyveien 12A		9900
Bente B Wickstrøm	Sandmoveien 1 B		9930
Thormod Hoel	Holmfoss	BJØRNEVA TN	9910
Linda Lissner	Seljeholtet 34		9912
Ken Albert Abrahamsen	Evertsveien 10		9935
Ann Christin Nilsen	Fridtjof Nansensgate 7	Kirkenes	9900
Siri Stenvi Sivertsen	Finlandsveien 514		9930
Brede Sæther	Le Maires vei	Kirkenes	9900
Ulrik Johansen	Kristensedalen 12	9910 Bjørneva tn	< td>9910
Stefan Falter	Svanvikveien 2868	Svanvik	9925
Bjørn lund	Sundelinveien 58		9810
Mildrid Pedersen	Lindgårdjordet 4		9325

Silje Nilsen Kildemo	Gartnerjordet 4		9910
Maiken Kalliainen	Holtenbakken 12		9513
Lise Kalliainen	Pasvikveien 4h		9900
Bente Karlsen	Bjørnevatn	Bjørnevatn	9910
Oddrun Sandnes	Solheimsveien 7B	Kirkenes	9900
Camilla Therese Østlund	Richard Withsgt 15	Kirkenes	9900
Jan Erik Myrvold	Rich Wuths gt 6		9900
Inger m t Johansen	Chr ankersgt 16		9900
Elisabeth Mietinen	Kongens gate 13E		9900
Roger Bruer	Por sveien < >/td>	Hesseng	9912
Stig Sagen	Tunstadbakken 27		9900
Jørn Andreassen	Storgata 25		9900
Shirley Eriksen Leiros	Parkveien 26		9900
Maria Jakobsen	Ellen Aannerudsvei 10	Hesseng b	9912
Ken w. Olsen	Bergst 8		9900
Harald Stærk	Bjørnevatn		9910
Hege Kolpus Coucheron	Klavenessgate, 7	Kirkenes	9900
Annik K Hagen	Nelly Lundsvei 11		9923
Jan Erik Nilssen	Stigerveien 5a		9910
Stig Roy Olsen	Rich. Wits. 7	Kirkenes	9900
Kyrre Jensen	Fridtjof Nansens gate 9		9900
Dan Helder	Carl Lunds gt 3b		9900

Björg-Inger Alexanderse n	Sjøg t. 11		9900
Kaja Nilsen Jerijärvi	Presteveien 33a		9900
Åse Wosnitza	Monumentveien 69		9901
Odd Arild Hansen	Langørveien 24		9901
Stig Johnny westgård	Amtmansgrafs gt 6a	Kirkenes	9900
Anita Dalhaug	Sundquistv 1c	Bjørnevatn	9910
Rita Nordhus Støpamo	Gjert Liens gt 4		9900
Nina Mikkola	Parkvegen 50		9900
Per Balsvik	Myrullsvingen, 37	Hesseng	9912
Knut Oshaug	Porsveien 19		9912
Morten Labahå	Ekveien 32		9912
Kjell sverre Josefsen	Lærerveien 598		9916
Hans Peder Koføed	Amtmann Grafs Gt 1	KIRKENES	9900
Kent Magne Wickstrøm	Kronprinsens Gate 9 B	Kirkenes	9900
Elisabeth Karlsen	Melkefossveien 79		9925
Per Ivar Norbeck	Parkvn 8		9900
Geir Eliseussen	Langørveien 15	Kirkenes	9900
Even Andre Pettersen	Åsveien 33		9910
Fredrik Marthinusse n Larsen	Kronprinsens gate 13 A		9900
Maja Hesenget	Mellomveien 11		9610
Aud rushfeldt	Parkvn 38		9900
Tor-Arne Rønningsen	Kristenseveien 1	Bjørnevatn	9910

Astrid Mathisen	Amtmanngraffsg t.6A		9900
Katrine Figenschau Olsen	Lærerveien		9911
Alf Endresen	Langfjordveien 22	Bjørnevatn	9910
Pål Thoresen	Busvn 52		9910
Morten Salmi	Stigerveien 3d		9910
Josefine Henriksen	Tunstadbakken 7		9900
Kristian Greiner	Sundquistveien 13	BJØRNEVA TN	9910
Randi Fløtten Andreassen	Kjerrisnesveien 155		9911
Bodil Bugge Pedersen	Kjerrisnesveien 185		9911
Torbjørn Svendsen	Busveien 40		9910
Dag Arne Kurthi	Bjørnsundveien 497		9925
Karoline Johansen	Gartnerjordet 36		9910
Freddy Øien	Bergstien 25		9900
Eirin Rushfeldt	Langvasseidveien 27		9910
Liudmila Wille	Johannesdalen 80	Jarfjord	9911
Frode Leander Johansen	Pasvik Folkehøgskole	Svanvik	9925
Valentina Kuuva	Nyrudveien 5000	Svanvik	9925
Astri Bakken	Kronprinsensgate 10 B		9900
Astri Bye Ramberg	Lisadellvn 17		9911
Beryl Borthen	Jarfjordveien 761	Jarfjord	9911
Hanne Lisbeth Lillevik Eriksen	Storskogveien 619		9911

Margareth Pedersen	Storgata 28	Kirkenes	9900		
Anne Grete Sannes	Kongens gt 2 B	Kirkenes	9900		
Sebastian borthen-mikkola	Jarfjordveien 761		9911		
Iris hølvoid	Stull hansensvei 12		9910		
Johnny Jørgensen	Parkveien 32		9900		
Tor Mainer Bergersen	Neidenveien 1173		9912		
Anne Marie Dalhaug	Tunnelvn 22	Hesseng	9912		
Ellen Andersen	Foslundveien 21		991 0	Line Moe	Sikdalsveien 9 A BJØRNEVA TN 991 0
Lise karlsen	Haganesveien 26b		9900		
Margerethe vonka	Pandur		9911		
Kari-Lise Bertos	Krøkebærvn 15	Hesseng	9912		
Grethe Andreassen	Bjørklibakken 14	9912 Hesseng	9912		
Mona Siri Varsi	Tunnelveien 31		9912		
Kristin jervidalo winther	Nosteveien 32		9910		
Siv Åsheim	Nelly Lundsvei 20		9912		
Lene Glosimot	Nybrottsveien 45		9910		
Linda Hølvoid	Bjørnsundveien 345		9925		
Unni Persen	Jarfjordvn 1036		9911		
Monika Larssen	Postboks 78		9916		
Cecilie Hansen	Svanvikveien 2796		9925		
Ann-Bi rgitt Aune	Sandnesveien 4	BJØRNEVA TN	9910		
Marie Abrahamsen	Finlandsveien 604		9930		

Arnt Tore Wahlberg bkse	Boks 9 9916 Hesseng		9916
Magnus Berg	Kristen Nygaards Gate 6		9901
Nora traacelius	Malmgrenveien 16		9910
Jorunn Nordhus	Ellisif wesselsvei 3		9901
Tone Bakken	Kjerrisnesveien 264		9911
Daniel Fiskebeck	Kildejordet 14 a	Bjørnevatn	9910
Elsa Sofie Marthinussen	Kronprinsens gate 13A		9900
Helge Roska Mikkelsen	Soltunveien 16	Kirkenes	9900
Tina-Agnete Bønå	Soltunveien 21		9911
Tom Egil Wicksteøm	Jarfjordveien 1063		9900
Svein Karisari	Berg stien		9900
Roy Hojem	Soldatsvingen 7		9900
Inger Bakken	Johannesdalen 20		9911
Amalie Hansen Hardy	Svanvikveien 2796	Svanvik	9925
Monika Johansen	Sikdalsveien 3 b		9910
Knut Bøkevoll	Porsveien 26 B	Hesseng	9912
Anna Ingeborg Bye	Soltunveien 11		9911
Hanne Bones Vangberg	Toppeneveien 1		9900
Ronald Nilsen	Storgata27	Kirkenes	9900
Bente Rafaelsen	Egebergs gate 3a	kirkenes	9900
Magda Blix Olsen	Utnesveien 38		9925

Audun Andreassen	Bergstien 42	9900 Kirkenes	9900
Anne Sonja Andreassen	Bjørkeveien 14		9900
Torgrim Sn eve	Nybrottsveien 8b		9910
Marie Basma	Garnisonsbakke n 8B		9912
Kine Malterud	Holmfossveien 2		9910
Elin Magga	Tangenveien 1e	Hesseng	9912
Ingvill Falle	Busveien 32		9910
Åshild Torgersrud	Bergstien 46		9900
Lill Wenche Jensen	Parkveien 42		9900
Finn-Håkon Sneve Steinbakk	Nordenstensvei 2B		9910
Maria Oléa Sømåen	Grevens veg 16		9910
Grete Greiner	Kongensgate 18		9900
Ida Kristin Bjørklund	Håbeth 22		9910
Heidi Pedersen	Lisadellveien 1		9911
Johnny Must	Lanabuktveien 348		9911
Ann-Torunn Must	Lanabuktveien 348		9911
Asbjørn Kling	Lisadellvegen 1		9911
Charlotte Kristoffersen	Ekveien 29		9912
Tine Renee sætrevik	Nybrottsveien 46		9910
AnnKristin Røsok Arnljot	Lisadellvegen 8		9911
Frode Berg	Kongens gate 5b		9900
Heidi nathisen	Bjørnsundveien 868		9825
Sissel Wollmann	Hessengvn 137	Hesseng	9912

Lasse hagen	Nelly lundsvei 11		9912
Iver Andreas Øistad	Ellisif Wessels Vei 3	Leil. 303	9900
Hege M. Kalliainen	Lærerveien 656		9911
Hanne persen	Pasvikveien 59b		9900
Majka Amundsen Dahl	Dramsvegen 156B		9010
Marta Simonsen	S oldatsvingen 30	Kirkenes	9900
Vigdis Jansen Thomassen	Rich. Withs gt 14		9900
Agnes Wesmajærvi	Skogfoss	SVANVIK	9925
Eirin Daniloff	Åsveien 38b	Bjørnevatn	9910
Sigrid Olaussen	Ekveien 3		9912
Gry Andreassen	Parkveien 46		9900
Bente Flå	Triangelvn. 3		9900
Evy Pettersen	Pasvikveien 50	Kirkenes	9900
Vivian Pettersen	Petrus Eliassensvei 11		9910
Lisbeth Alide Varsi	Mellomveien 20	Hesseng	9912
Gry Seljevoll	Saltnesveien 4		9550
Kjersti Wikan	Svanvikveien 2373		9910
Svein Erik Ryeng	Nybrottsveien 76		9910
Susanne Iversen	Nybrottsveien 21		9910
Idun Hesenget Larsen	Langvasseid	Bjørn Bjørnevatn	9910
Ole Edvard Larsen	Langvasseid		9910
Reidun Karlsen	Nybrottsvegen, Pb 92,	Bjørnevatn	9914

Roy Lillevik	Svanvikvegen 927		9910
Marianne Määttä	Bjørnsundveien 4		9910
Kristine Karikoski	Fearnleys gate 3		9900
Anne Grethe Opdahl	Hessengveien 90		9912
Jorunn Hildonen	Gartnerjordet 61A		9910
Rune ulvang	Bergstien 14		9900
Berit Solberg	Kirkegårdsveien 16		9901
Gisell bedi	Tunnelveien 35		9912
Elisabeth Johansen	Sundelinveien 24		9910
Ha nne Kall iainen	Nyrudveien 2239		9925
Ole K Josefsen	Islosveien	Bjørnevatn	9910
June rognmo	Sundelinvn 11		9910
Sunniva Kyrro	Nyruveien 2239		9925
Torhild Strømsnes Bø	Solheimskvartal et 36		9900
Tove Isaksen	Egne hjemsvei 43		9910
Eirin Olsen	Lærerveien 256		9911
Anita Gjetmundsen	Dr.Nedlersvei 17 c		9900
Eirik Guvåg	Melkefossveien 255		9925
Torill Sivertsen	Finlandsveien 611	Neiden	9930
Hege Kalliainen	Svanvikveien 2130		9910
Anne Cathrine Lunøe	Svanvikveien 2577		9925
Rajko Mitrovic	Stigerveien 8		9910
Tobias Kal liainen< /td>	Mellomveien 17		9912
Ketil foss	Utnesveien 18		9925

Audun Glosimot Laurila	Nybrottsveien 45	Bjørnevatn	9910
Mari Derås	Skrøytnes		9925
Svetlana Kurthi	Solheimskvartal et 50	Kirkenes	9900
Eija Välikangas	Parnassv 13		9900
Truls Danielsen	Kirkenes		9900
Evelyn Arntzen	Nosteveien 7		9910
Linn Hege Hågensen	Kildejordet 5	Bjørnevatn	9910
Anne Ulriksborg	Nordvestbukta 104		9925
Hilde Berg	Nyrudveien 977		9925
Steve-André Hansen	Pasvikveien 59B		9900
Heidi Andersen	Skogveien 5		9900
Grethe-lill karikoski	Is losveien 3		9910
Morten kildemo	Fjellveien 1		9910
Paul Jakola	Gartnerjordet 25 E		9910
Kari Merete Heggen Granholt	Lundgrenveien 4	Bjørnevatn	9900
Merethe vælitalo	Monumentveien 47	Kirkenes	9900
Ingun Kristoffersen	Strand 290	Svanvik	9925
Pål Arve Koi	Sunquistvegen		9910
Erle Guvåg	Tennevegen 92		9015
Tanita Grønnli Kristiansen	Åsveien 25		9910
Anna Brochs	Nyrudveien 2263		9925
Snorre B. Hagen	Svanvik		9925
Rune Nordhus	Myrullsvingen 30	KIRKENES	9912

Sindre Winther Pettersen fra Kirkenes	Nosteveien 32		9910
Siv Irene Olsen	Prestevn.24a		9900
Liv-Grethe Høgsve Davidsen	Øyjordveien 11		9910
Asbjørg Høgsve Davidsen	Sundelinvn22		9910
Hans Gunnar Lahm Fjeld	Bjøkeveien 2b	Kirkenes	9900
Svein Mikkelsen	Øyjordveien 11	BJØRNEVA TN	9910
Edla Falle	Øbergveien 20		9910
Grethe Lill Daniloff	Stullhansensvei 22	Bjørnevatn	9910
Bente Stålsett	Fearnleysgt 6		9900
Renate Hauffen	Soltunvn		9911
Steinar Andreassen	Kjerrisnesveien 155		9911
Trygg Arne Larsen	Renøysundveien 446		9911
Janne Elise Hansen	Ekveien 7 Hesseng		9912
Una Buarø	Ekveien 41	Hessen g	9912
Kristine hjelm	Johnsenveien 7		9910
Grethe Meyer Olesrud	Nyrudveien	1887	9925
Nina Skimlid	Nordenstensvei 13		9910
Vilde Rushfeldt Beddari	Nilsrud	Skrøytnes	9925
Linn Schlegel	Vigørveien 17c		9912
Maria Christine Lavoll	Mosedalsveien 1		9935

Stine Ihler	Jarfjordveien 145		9911
Irene Kristiansen	Frøtvedtveien 26	3474	9910
Line Henriksen	Kr.Nygaardsgt. 33		9900
Ludmila johansen	Ellen Aanneruds v. 7b		9912
Terje Høiland	Parnassveien 45		9900
Ida Jørstad	Neidenveien 3836		9930
Marianne Håkonsen	Nordenstensv 15c	< /td>	9910
Grethe Sørensen Pettersen	Postboks 157		9910
Vanja Johansen	Kvartsveien		9845
Are Olaussen	Ekveien 3		9912
Trine Lissner Emanuelsen	Nyrudveien 1673	Svanvik	9925
Frank A Davidsen	Sundelinvn 22		9910
Ørjan Emanuelsen	Nyrudveien 1673	Svanvik	9925
Ingvild Kristine Nilsen	Henrik Lunds gate 5		9900
Sølvi monsens	Karpbukt		9900
Astrid Vibeke Johansen	Mellomveien 30	Hesseng	9912
Tone Andersen	Nelly lundsvei 10		9912
Bente Mellesmoen Derås	Bjørnevatn		9910
Mona Fonnes	Storgata 40		9900
Siri Balsvik	Bergstien		9 900
Torgeir Hansen	St. Jørgens vei 31		0662

Odrun			
Anette Ø	Hessenveien 66		9912
Fredheim			
Vidar	Kristen		
Andreassen	Nygaardsgt 27		9901
Hilde- Marie	Langfjordveien		
Grønnli	27		9910
Inger	Jarfjordveien		
Wosnitza	1479		9912
Nordhus			
Liv Jullum	Karl		
Kristoffersen	Rasmussensvei		9910
	6		
bente			
alexandersen	pasvikveien 1a		9900
Björg			
Winther	Nosteveien 9		9910
Liss Inger			
Bekkeli	Elvenes		9911
Wenche	Mellomveien		
Bakkehaug	41a		9912
Bjørn			
Mentyjætv	Renøysundveien		
Menna	576		9911
Nina Greiner			
Iversen	Presteveien 53		9900
Anita	Åsveien		
rønning	36a	9910	
Tina Koppen	Ekveien 28 B		9912
Lars			
Mentyjærvi	Nosteveien 20		9910
Hølvold			
Björg			
Edwardsen	Boks 137		9914
Marita Malin	Sundquistveien	BJØRNEVA	
Greiner	13	TN	9910
Christoffer		9912	
Svegaard	Vigørveien	Hesseng	9912
Elisabeth			
Eriksson	Tunnelveien 11		9912
Eva Jerijærvi	Gresselvn.32		9910
Cate-Elin M.			
Haga	Ytre Lid	Kirkenes	9900
Karoline			
Rånes	Parkveien 15		9900
Fagerheim			

Hege Alexanderse n Meyer	Mellomveien 47B	Hesseng	9912
Sofie Emilie Vælitalo- Nilsen	Porsveien 22	Hesseng	9913
Marit Heill Braathu	Parnassveien 35		9 900
LivToril Fiskebeck	Brattliveien 130	Bjørnevatn	9910
Jonas Ljosåk	Sjøgata 21 d	Kirkenes	9900
Randi Sandnes	Soldatveien 3b		9901
Hans Morten Svenske	Amtmanngraffsg t		9900
Karianne Reinholdtsen	Presteveien 5	Kirkenes	9900
Venke Tørmænen	Skogfoss		9925
Ingrid Furu	Le maires vei 8b	Sjøgata 21D	9900
Carina kolpus	Hessengveien 70		9912
Iris Borthen	Jarfjordveien 748		9911
Marius Eriksen	Busveien 1b		9910
Norun Hansen	Nyrudveien 1903		9925
Morten Kalliainen Pedersen	Gartnerjordet 36		9910
Sara Amalie Røstvik Mortensen	fjellveien 19 b		9910
Hanne Christine Holmberg Sundfær	Bjørknesveien 91		9930
Odd Inge Tvedt	Islosveien 17	Bjørnevatn	9910
Britt Aaen pedersen	Tunnelveien 28		9912
Roger Iversen	Krøkeb vn 12		9912
Ingvild Iversen	Krøkebærveien 12		9912

Jan-Gunnar Larsen	lisadellveien 11		9911
Mette Guttormsen	Egne Hjemsv 7b		9910
Hege Larsen	Mellomveien	Hesseng	9912
Theresa H. Holand	Parnassveien 2		9900
Øystein Hansen	Tunnelveien 39		9912
Snefrid Møllersen	Kronprinsensgt 17	Kirkenes	9900
Ørjan Persson	Hesseng		9912
Tor-Inge Jensen	Hessengveien 29		9912
Gunnar Reinholdtsen	Egebergs gate 7		9900
Oddgeir Danielsen	Sundelinveien 6		9910
Gunn-Bodil Mathisen	Gartnerjordet 68		9910
Eva Bye	Kongensgate 20		9900
Bård Indbjør	Fjellveien 19A, Bjørnevatn		9910
Per Magnus Greiner Ovesen	Lisadellveien 5		9911
Eva Henriksen	Carl Lundhsgt 1a 9900 Kirkenes		9900
Eirin wahlberg	Sundelinv 3		9910
Astrid S Pedersen	Tunnelvn 19	Hesseng	9922
Siv ottesen	Porsveien 1a	Hesseng	9912
Anne Vedø Olsen	Bakkeveien 10B		9900
Torhild Ackermann	Brattli veien 73		9910
Erlend iversen	Nosteveien 14		9910
Øystein Sandnes	Stullhansensvei 28		9910
Ida Katrine Floer	Bjørkeveien 17	Kirkenes	9900

Grete-Lill Syversen	Busveien 3		9910
Georg Birkelid	Pasvikveien 60		9900
Sissel Erlandsen	Prestøyveien 4	Kirkenes	9900
Sissel Eva Bakken Fredriksen	Gartnerjordet 65b		9910
Britt-Jorunn Jensen	Hessengveien 157		9912
Annie Pedersen	Vestersandveien 20 a	Bugøynes	9935
Tove Norheim	Carl Lundhs gt 2 g		9900
Per Kr. Pettersen	Haganesveien 16A		9900
Siw Paulsen	Kongens gt 11e		9900
Ann Bodil Sandnes	Stullhansensvei, 28	Bjørnevatn	9910< /td>
Ingunn Julianne Mikalsen	942 Nyrudveien	Svanvik	9925
Cathrine Sofie Pederse	Toppenveien 17		9900
Britt Hamborg	Storgata 9 B		9900
Arve Greiner Green	Toppenveien 17		9900
Arnhild N. Bersvendsen	Lykketreffet 48		9901
Evy Berg	Bjørkeholtet 32		9912
Ingunn Bye	Henrik Lundsgt		9900
Toril Guvåg	Rich. Withsgt 1		9900
Liv June Hegrenes	Fearnleys gate 1c	Kirkenes	9900
Beate Kristensen	Kirkegårdsveien 14 b	Kirkenes	9900
Camilla Greiner Edvardsen	Stigerveien	Bjørnevatn	9910
Janne Nordstrand	Fearnleys gate 1b		9900

Brita Wenche Høvik	Bergs tien 35</td>		9900
Roy Bjarne Johansen rbj-joha	Nybrottsveien 38		9910
Helen Flå	Kronprinsensgt 19 A		9900
Marianne Rist	Myrullsvingen 2c		9912
Helene Mienna	Thea Eriksensvei 13		9912
Tove Johansen	Karl Rasmussensvei 21		9910
Vigdis Dørmænen	Ellen Aannerudsv 28b		9912
Hege koppen orset	Rallarveien.5		9910
Line skauen	Svanvikveien		9910
Trine beathe nikkinen	Svanvikvn 2874	Svanvik	9925
Anita Solfrid Kling	Spireaveien 8		9515
Lillian Løfgren	Gjert Liensgt 5a		9900
Sissel Jerijärvi	Kristensedalen		9910
Alice Sivertsen	S tull Hanssensvei 25A		9910
Karin Mathisen	Islosveien 15	BJØRNEVA TN	9910
Sølvi osima	Myrullsvingen 35		9912
Johnny Bendiksen	Fjellveien 21		9901
Oda Nilsen Jerijärvi	Reinsdyrveien 11b		9912
Marit Jerijärvi	Nybrottsvn 55		9910
Grete Holan	Røsslyngveien 8		9912
Joseph Bantolo	Bøkfjordveien 20	Kirkenes	9900
Karin Danielsen	Carl Lundhsgt 1c		9900

Jorunn Sundstrøm	Nelly Lunds vei 23		9912		
Elisabeth Høier Amble	Bjørkheimveien 1	Hesseng	9912		
Marit Jørgensen	Marcus Thranesvei 20		9900		
Sonja Beddari	Bjørkeveien 5	9900 Kirkenes	9900	< tr> B ritt Seljeholte Jervida t 20 lo	991 2
Marit Ravna Bornøy	Øbergveien 3		9910		
Finn Gaarder	Soltunveien 25		9911		
Kristin kjeldsø nilsen	Klavenessgt 2a		9900		
Lajla Jakobsen	Grubeveien, 1b	Bjørnevatn	9910		
Liv astrid Figenschau	Sundelinveien		9910		
Marius Morso Avseth	Hessengveien 37		9912		
Evelinn Berg	Gjert Liens gate, 9B	Kirkenes	9900		
Laila Bornøy	Skogveien 5		9900		
Jørund Hoel	Nyrudveien 11		9925		
Liv Kalliainen	Nyrudvn 1753		9925		
Magny Bakken	Svanvikveien 1804		9910		
Natalia Pedersen	Egnehjemsvei 22A	Bjørnevatn	9910		
Gun n Solveig Liane	Nyrudveien 1778		9925		
Stein Lind-Hansen	Bergstien 1B		9900		
Kicki E Nytn	Seljeholtet 28		9912		
Mai Helene Fredriksen	Sundelinvn.62		9910		
Heidi Stenbakk Ingenrigtsen	Svanvikveien 2970	Svanvik	9925		

Kirsten Sirma Eriksen	Monumentveien 45		9900
Hill Haga	Nyrudveien 1464	Svanvik	9925
Kristin Jannicke Pedersen	Langørveien		9900
Lill Karin Wilhelmsen	Mellomveien 45b		9912
Rolf-Oskar Bøgeberg	Thea Eriksens Vei 1		9912
Hege iversen	Gartnerjordet 34		9910
Yulia Karpova	Bakkeveien 8 A		9900
Solgunn Astrup Persen	Nordrelangt 47< /td>		9950
Tove Stokvik	Monumentveien 81	Kirkenes	9901
Solveig Langeland	Fjellveien 61 E		9900
Lisa Mietinen	Mellomveien 1	Hesseng	9912
Siv Eirin Nilsen	Storgata 27	Kirkenes	9900
Erle Erlandsen Sandø	Sikdalsveien 30a		9910
Catrine Oshaug strand	Bergstien 33		9900
Odd Edvard Svegaard	Lisadellveien		9911
Tore Fredrik Nilsen	Presteveien 33b		9900
Eli Johanne Josefsen	Karl Rasmussens vei 3		9910
Svein Sundquist	Nybrottsveien 3,	Bjørnevatn	9910
Susanna Berggren	Ekveien 43		9912
Jens Dørmænen	Bergstien 1A	Kikenes	9900
Tor Wara	B uen 1	Hesseng	9912

Kine brækkan	Ekveien 30		9912
Maya Tollaksen	Seljeholtet 38		9912
Knut are mikkola	Mikkelsnesveien 2		9930
Renate lemika	Pipolaveien22	Bugøynes	9935
Bård Arne Arnljot	Lisadellveien 8		9911
Ole andre'jægerv and	Øyjordveien 10		9910
Irene Karisari	Tellef Dahls gate 3		9900
Kate-Inger Wessel	Tellef Dahls gate 1	9900 Kirkenes	9900
Hildegunn Johansen	5397 Nyrudveien	Svanvik	9925
Berit Haug Rasmussen	Kildejordet 10		9910
Erna Flatli	Sikdalsvn 22D		9910
Klaus Berge	Soldatsvingen 6		9900
Ann-Kristin Ema nuelsen< /td>	Nosteveien 29		9910
Mona Ingebrigtsen	Bjørkeholtet 16	Hesseng	9912
Torhild Anna Jacobsen	Fjellveien, 47	Kirkenes	9900
Ann-kristin Ånesen	Nordenstensveg 2f		9910
Oddveig Anette Jensen	Egne Hjems vei		9910
Linda Rognmo	Parnassveien 1	Kirkenes	9900
Rune Abrahamsen	Gartnerjordet 46		9910
Anita Mæhlumsve en	Kongensgt 2 A		9900
Hill hivand	Øyjordveien 6		9910

Brita Hansen	Myrullsvingen 7	9912 Hesseng	9912
Ranfrid Linangi	Evertsvei 1	Bugøyenes	9935
Oddbjørn Danielsen	Carl Lundhsgt 1c		9900
Linda Jakola	Nyrudvn 1604		9925
Irina Goryacheva	Amtmann Graffs gate 6B		9900
Jorunn Hasselberg	Gartnerjordet 26	Bjørnevatn	9910
Helge Søndenå	Prestev. 29B	Kirkenes	9900
Lill-Merete Ryeng	Solheimsvn 14E		9900
Mona Johansen	Thea Eriksensvei 2	Hesseng	9912
Vibeke M.Bergseth	Nordenstenvei 17c		9910
Björg solsvik	Nesseveien 11	Bugøyenes	9935
Reidun Hansen	Myrullsv.2B		9912
Ivar Øverli	Nyrudveien 752		9925
Åshild Weigama	Østersandveien 10		9935
Berit Knudsen	Sundquistveien 1 A		9910
Rune Bornøy	Richard Withs Gate 3 B		9900
Yngve Beddari	Nyrudveien 1819		99 25
Trond Jørgen Larsen	Bergstien 33		9900
Inger Ingebrigtsen	Soltunveien 15		9911
Marianne Dørmænen	Elvenesveien 226		9911
Thea Våga	Bjørkeholtet 20		9912
Anita Nilsen	Jarfjordveien 972	Jarfjord	9911
Lutsia Jensen	Gartnerjordet 49		9910
Line Gjetmundsen	Sundelinveien 19		9910

Jan Helge Strøm	Gresselvveien 32	Bjørnevatn	9910
Kitt-Eva Hoel	Soldatveien 6 A		9901
Irma Beddari	Nyrudvn.368, 9925 Svanvik.		9925
Hildur Salangi	Langørveien 5b	Kirkenes	9901
Natalia Hansen	Bugöynes	Østersandveien - 8	9935
Susanne Nordhuus	Nedrev eien 5		9935
Thorbjørn Mortensen	Gartnerjordet 77		9910
Undis Nilsen	Bjørkeveien		9900
Odd Pedersen	Fearnleysgt.		9900
Sølvi Larsen	Lykketreffet 30		9901
Irina Oshaug	Jarfjordveien 1050		9911
Kåre høgsv	Bergstien 6f		9900
Ann-May Emanuelsen	Solheimskvartallet A 6		9900
Ronald Andersen	Myrkroken 2 Vadsø		9800
Karl Oskar Knudsen	Kronpinsegate 6 B		9900
Kala jega	Soldatsvingen 17c	Kirkens	9901
Finn Larsen	Langørveien 1	Kirkenes	9901
Charles Mortensen	Tårnet	Jarfjord	9911
Turid K. Andreassen	Bjørnsundveien 495		9925
Bjørg Helene Edberg	Stull Hansens Vei 23B	Bjørnevatn	9910
Stig hjelm	Johannesdalen 77		9911
Even Våtvik	Karpdalen	Jarfjord	9911
Eirik Flå	Prestøyveien 22b		9900
Per arne carsten	Fjellveien 1 b		9901
Mette Hallen	Grevensveg 18		9910

Turid Bye	Amtmann Graffsgt 4	Kirkenes	9900
Einar Berg	Grevens veg 25		9910
Veronica Jerijærvi	Gartnerjordet 10		9910
Nadja Høgsve	Bergstien 6f		9900
Björg tapio olsen	Myrullsvingen 42	Hesseng	9912
Åsne Vistad Labahå	Busveien 30		9910
Ann-Turid Berg	Neidenveien 1175		9 912
Roger Daldorff	Pb 414	Kirkenes	9915
Maren Daldorff	Haganesveien 16b		9900
Renate Larsen	Prestøyveien 14 a	Kirkenes	9900
Kari Larsen	Seljeholtet 8		9912
Arnhild Aasnes Bakkland	Solheimskvartal et 2		9900
Pål- Gunnar Olsen	Karpbukt	Jarfjord	9911
Hilde Devold Fordelsen	Malmgrenveien 2		9910
Rita Mathisen	Pasvikveien 2991		9925
Gunnar Bersvendsen	Lykketreffet 48		9901
Stine Jørgensen	Prestevannslia 17		9900
Sissel Aronsen	Boks 81		9916
Ulla Pätsi	Nyrudveien 1819		9925
Geir Eliassen	Holmfossvegen 2		9910
Ranveig Saa	Selskapsveien 5		9910
Britt Erna Christensen	Nosteveien 27		9910

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Gade-Lundlie, Eivind Enhetsleder: Gade-Lundlie, Eivind, tlf. 78 97 74 43	Dato: 10.12.2019
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Gabrielsen, Pål K.	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Havnestyret	018/19	10.12.2019
Kommunestyret	107/19	11.12.2019
Kommunestyret	011/20	05.02.2020
Havnestyret	019/19	17.12.2019
Tverrpolitisk utvalg	004/20	29.01.2020

KIRKENES HAVN SØR-VARANGER KF - VALG OG SAMMENSETNING AV HAVNESTYRET

Vedlagte dokumenter:

Vedtekt for Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak

Kort sammendrag:*

Saken gjelder valg og sammensetning av foretaksstyre til «Kirkenes havn Sør-Varanger KF».

Faktiske opplysninger:*

I forbindelse med at kommunestyret skal velge nytt styre til Kirkenes havn Sør-Varanger kommunale foretak, ønsker varaordfører uttalelse fra sittende havnestyre om utvidelse av

havnestyret med 1 politisk valgt representant.

Varaordfører forklarer at årsaken er at et foretaksstyre med 5 medlemmer hvor 2 er velges fra posisjonen og 2 fra opposisjonen, og en velges av og blant de ansatte i foretaket, kan medføre at ansattrepresentanten kan komme i vippeposisjon. Det at fokuset til tider vil være på ansattrepresentant er ikke ønskelig og ikke vanlig sammensetning av et styre. Det trengs en uttalelse fra Havnestyret om hvordan de ser på en eventuell utvidelse av havnestyret til 6 representanter. Saken ønskes behandlet i havnestyret før kommunestyrebehandling 11. desember 2019.

Varaordførers intensjon kan gjøres gjeldende ved å endre § 3 i vedtekt for Kirkenes havn Sør-Varanger KF. § 3 lyder som følger:

«§ 3 Valg og sammensetning av havnestyret.

Sør-Varanger havnestyre har 5 medlemmer med personlige varamedlemmer.

Til Sør-Varanger havnestyre velger Sør-Varanger kommunestyre selv 4 medlemmer med personlige varamedlemmer. Sør-Varanger kommunestyre velger selv havnestyrets leder og nestleder blant disse havnestyremedlemmene.

Til havnestyret skal havnens ansatte velge ett medlem med personlig varamedlem».

Dette kan endres slik:

«§ 3 Valg og sammensetning av havnestyret.

Sør-Varanger havnestyre har 6 medlemmer med personlige varamedlemmer.

Til Sør-Varanger havnestyre velger Sør-Varanger kommunestyre selv 5 medlemmer med personlige varamedlemmer. Sør-Varanger kommunestyre velger selv havnestyrets leder og nestleder blant disse havnestyremedlemmene.

Til havnestyret skal havnens ansatte velge ett medlem med personlig varamedlem».

Saken og forslag til innstilling er en bestilling fra politisk ledelse, og administrasjonen fremmer ikke eget forslag til innstilling.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør

kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Ikke vurdert.

Infrastruktur:

Ikke vurdert.

Barn og ungdom:

Ikke vurdert.

Folkehelse:

Ikke vurdert.

Kompetansebygging:

Ikke vurdert.

Økonomi:

Ikke vurdert.

Universell utforming, jfr. bestemmelser i plan og bygningslov:

Ikke vurdert.

Alternative løsninger:*

Ikke vurdert.

Alternativ til vedtak:*

Ikke vurdert.

Forslag til innstilling:

Styret i Kirkenes havn Sør-Varanger KF anbefaler at Sør-Varanger kommunestyre endrer § 3 «valg og sammensetning av havnestyret» i vedtekt for Kirkenes havn Sør-Varanger KF til:

«§ 3 Valg og sammensetning av havnestyret.

Sør-Varanger havnestyre har 6 medlemmer med personlige varamedlemmer.

Til Sør-Varanger havnestyre velger Sør-Varanger kommunestyre selv 5 medlemmer med personlige varamedlemmer. Sør-Varanger kommunestyre velger selv havnestyrets leder og nestleder blant disse havnestyremedlemmene.

Til havnestyret skal havnens ansatte velge ett medlem med personlig varamedlem».

Behandling 10.12.2019 Havnestyret

Saksordfører:

Representantene fra Høyre og Senterpartiet samtykket ikke til skriftlig saksbehandling og til forslag til vedtak, og saken ble dermed ikke behandlet.

Havnestyret sitt vedtak i sak 018/19:

Saken ble ikke behandlet som følge av at representantene fra Høyre og Senterpartiet ikke samtykket til skriftlig saksbehandling.

Behandling 11.12.2019 Kommunestyret

Saksordfører:

Saken ble utsatt.

Kommunestyret sitt vedtak i sak 107/19:

Behandling 17.12.2019 Havnestyret

Saksordfører:

Forslag 19/19 foreslått av Wikan, Kurt:

Havnestyret opprettholder §3 i vedtektene. Styret bør være oddetallsstyre. Ingen styremedlemmer stiller med noe særskilt mandat fra grupperinger, men skal bruke sin egen kompetanse for å sikre de beste løsninger. Variert politisk kompetanse og kompetanse fra kulturer og næringer er sammen med bredde i faglig og erfaringsmessig bakgrunn viktig kompetanse for å sikre et velkvalifisert styre

Forslaget fra havnevesenet ble enstemmig vedtatt.

Havnestyret sitt vedtak i sak 019/19:

Havnestyret opprettholder §3 i vedtektene. Styret bør være oddetallsstyre. Ingen styremedlemmer stiller med noe særskilt mandat fra grupperinger, men skal bruke sin egen kompetanse for å sikre de beste løsninger. Variert politisk kompetanse og kompetanse fra kulturer og næringer er sammen med bredde i faglig og erfaringsmessig bakgrunn viktig kompetanse for å sikre et velkvalifisert styre

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

§ 1 Organisasjon og kontorkommune.

Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak er et kommunalt foretak som eies av Sør-Varanger kommune.

Sør-Varanger kommunestyre er havnens øverste organ.

Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak ledes av Sør-Varanger havnestyre.

Den daglige driften av havnen forestås av havneadministrasjonen med en daglig leder som administrativ leder.

Sør-Varanger kommune er foretakets kontorkommune.

§ 2 Formål og ansvarsområde.

Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak er Sør-Varanger kommunes havnefaglige organ, og skal ivareta de administrative og forvaltningsmessige oppgaver kommunen er tillagt etter havne- og farvannsloven, og bestemmelser gitt i medhold av denne loven.

Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak skal sørge for en effektiv og rasjonell havnedrift, føre tilsyn med trafikken i Sør-Varanger kommunes sjøområdet og forvalte kommunens havnekapitals eiendommer, innretninger og andre aktiva med sikte på en best mulig ressursutnyttelse til fordel for kommunen og havnens brukere.

For å opprettholde og videreutvikle trafikkgrunnlaget for havnens eiendommer og installasjoner, kan Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak engasjere seg i havnetilknyttet virksomhet som finnes hensiktsmessig og fordelaktig for Sør-Varanger kommunes havnevirksomhet.

Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak skal føre en virksomhet i tråd med internasjonalt anerkjente standarder for arbeidsforhold og miljøhensyn.

§ 3 Valg og sammensetning av havnestyret.

Sør-Varanger havnestyre har 5 medlemmer med personlige varamedlemmer.

Til Sør-Varanger havnestyre velger Sør-Varanger kommunestyre selv 4 medlemmer med personlige varamedlemmer. Sør-Varanger kommunestyre velger selv havnestyrets leder og nestleder blant disse havnestyremedlemmene.

Til havnestyret skal havnens ansatte velge ett medlem med personlig varamedlem.

§ 4 Funksjonstid og suppleringsvalg.

Havnestyrets funksjonstid følger kommunevalgperioden.

Når særlige forhold foreligger har et styremedlem rett til å tre tilbake før funksjonstiden er over. Ved endelig uttreden eller varig forfall, skal Sør-Varanger kommunestyre selv iverksette suppleringsvalg for gjenværende del av funksjonstiden.

Gjelder suppleringsvalget havnestyrets ansattrepresentant, skal suppleringsvalget foregå på den måte som er beskrevet i denne vedtekten § 3, tredje ledd.

§ 5 Havnestyrets oppgaver og myndighet.

Sør-Varanger havnestyre har myndighet til å treffe avgjørelse i alle saker som gjelder havnen og dens virksomhet. Havnestyret påser at virksomheten drives i samsvar med havnens formål, vedtekt og fastsatte økonomiske rammer, samt vedtak og retningslinjer Sør-Varanger kommunestyre eventuelt fastsetter.

Under utøvelsen av sin virksomhet har havnestyret all den myndighet som tilligger Sør-Varanger kommune etter Lov av 17.april 2009 nr. 19 om havner og farvann.

Havnestyret har det kommunale ansvaret for planlegging, utbygging og drift av Sør-Varanger kommunes egne kaianlegg og havneinnretninger. Havnestyret skal føre tilsyn med at kaianlegg, andre anlegg, innretninger og arealer innen kommunens sjøareal er i forsvarlig stand, og at ferdselen innen kommunens sjøareal på sjø og land ikke unødig hindres eller vanskeliggjøres.

Havnestyret skal føre tilsyn med havneadministrasjonen, og har overfor denne instruksjons- og omgjøringsmyndighet. Havnestyret har ansvaret for at pålagte oppgaver utføres i henhold til lov, forskrifter og eventuelle instruksjoner.

Havnestyret skal påse at saker som skal behandles i Sør-Varanger kommunestyret er godt forberedt, og at kommunestyrets vedtak iverksettes.

Havnestyret avgir uttalelse eller innstilling i saker som kan ha betydning for drift og forvaltning av Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak, og ellers i saker som kan ha drifts- eller samferdselsmessig betydning for havnevirksomheten i Sør-Varanger kommune når slike saker behandles av Sør-Varanger kommunes øvrige organer.

§ 6 Enkeltvedtak og kommunale forskrifter.

Sør-Varanger havnestyre treffer enkeltvedtak etter Lov av 17.april 2009 nr.19 om havner og farvann.

Sør-Varanger havnestyre fastsetter kommunale forskrifter etter Lov av 17.april 2009 nr. 19

om havner og farvann, herunder ordensforskrifter for kommunens sjøareal og bestemmelser om avgifter, vederlag for havnens tjenester og om avgiftsområder jfr. lovens § 42.

§ 7 Havnestyrets møter.

Havnestyret sammenkalles til møte av havnestyrets leder når denne finner det påkrevet.

Medlem av havnestyret og daglig leder kan også kreve at havnestyret innkalles til møte.

Normalt innkalles havnestyret skriftlig til møte med minst ti dagers varsel. Sakliste og saksdokumenter til havnestyremøtet sendes sammen med innkallelsen til havnestyrets medlemmer og andre som har møterett i havnestyret.

Havnestyrets møter ledes av havnestyrets leder, eller i dennes fravær av nestleder. Dersom ingen av disse er til stede velges en særskilt møteleder.

Om havnestyret ikke i det enkelte tilfellet bestemmer annerledes, har daglig leder rett til å møte på havnestyrets møter, og til å uttale seg i saker havnestyret har til behandling.

Sør-Varanger kommunes ordfører og rådmann har møte- og talerett i havnestyrets møter. Etter havnestyrets nærmere bestemmelse kan også andre, som f.eks, politimester, fiskeriretleder og havnebrukere gis møte- og talerett ved havnestyrets møter.

De ansattes representant har ikke rett til å delta i havnestyrets behandling av saker som gjelder arbeidsgivers forberedelse til forhandlinger med arbeidstakere, arbeidskonflikter, rettstvister med arbeidstakerorganisasjoner eller oppsigelse av tariffavtaler. De ansattes representanter har heller ikke rett til å delta i behandlingen av saker som gjelder havnestyrets enkeltvedtak eller fastsettelse av kommunale forskrifter, jf. Forvaltningsloven § 2.

§ 8 Havnestyrets vedtak og avstemninger.

Havnestyret er beslutningsdyktig når minst halvparten av havnestyrets medlemmer er til stede. Havnestyret fatter vedtak med alminnelig flertall. Ved stemmelikhet avgjør møtelederens stemme.

Dersom havnestyremøtet er fulltallig kan det fatte vedtak i saker som ikke er oppført på saklisten for møtet. Mens realitetsavgjørelse i slik sak treffes etter vanlige avstemningsregler, må vedtak om å ta saken opp til behandling være enstemmig.

Kommunens rådmann skal varsles før havnestyret behandler en slik sak.

Ved ansettelse er den ansatt som har fått mer enn halvparten av de avgitte stemmer. Hvis ingen av kandidatene får slikt flertall, holdes ny avstemning.

Dersom et havnestyremedlem krever det, skal avstemninger foregå skriftlig.

§ 9 Protokoll fra havnestyrets møter.

Daglig leder, eller den han bemyndiger, fungerer som havnestyrets sekretær og skal sørge for at det føres protokoll ved havnestyrets møter. Protokollen skal godkjennes av havnestyret senest i påfølgende møte, og undertegnes av de havnestyremedlemmer som var til stede på det angjeldende møtet.

Havnestyremedlemmer og daglig leder, både med og uten stemmerett, kan i en hver sak kreve å få sin oppfatning innført i protokollen. Dersom protokolltilførselen inneholder et avvikende standpunkt til et havnestyrevedtak, bør protokolltilførselen også inneholde en begrunnelse for den avvikende oppfatningen.

§ 10 Havnevesenets daglige ledelse og drift.

Den daglige ledelse og drift av Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak forestås av havneadministrasjonen med en daglig leder som leder av administrasjonen.

Daglig leder skal følge de retningslinjer og pålegg som gis av havnestyret. Daglig leder skal sørge for at foretaket drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at det er gjenstand for betryggende kontroll.

Den daglige ledelsen omfatter ikke saker som etter foretakets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning. Slike saker kan daglig leder bare avgjøre om styret i det enkelte tilfelle har gitt vedkommende myndighet til det eller styrets beslutning ikke kan avvendes uten vesentlig ulempe for foretaket eller for kommunen som helhet. Styret skal i så fall snarest mulig underrettes om saken.

Daglig leder kan ikke være medlem av havnestyret.

§ 11 Havnens personalforvaltning.

Havnestyret ansetter daglig leder som leder for havnens administrasjon, og fastsetter dennes instruks, lønn og arbeidsvilkår.

Havnestyret fastsetter de nødvendige personalrammer for en forsvarlig drift av Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak. Havnestyrets myndighet etter denne vedtektens § 5, første ledd omfatter også myndighet til å opprette og nedlegge stillinger, og til å treffe avgjørelser i havnens personalsaker.

For å forestå forhandlinger med de ansattes arbeidstakerorganisasjoner om avlønning av havnens personale, samt for å behandle øvrige lønsspørsmål og lokale arbeidsavtaler, krav

om godtgjørelser m.v., kan havnestyret nedsette et eget forhandlingsutvalg. Nærmere bestemmelser om forhandlingsutvalgets funksjoner og saksbehandling fastsettes av havnestyret.

Protokoller fra forhandlingsutvalgets møter med arbeidstakerne skal forelegges havnestyret til godkjenning. For øvrig forestår daglig leder havnens personalforvaltning etter retningslinjer fastsatt av havnestyret.

§ 12 Forholdet til kommunens øvrige administrasjon.

Sør-Varanger kommunes rådmann har innenfor Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretaks myndighetsområde ingen instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets ledelse. Rådmannen kan likevel instruere foretakets ledelse om at iverksettelsen av en sak skal utsettes til kommunestyret har behandlet saken. Før styret treffer vedtak i sak som skal behandles av kommunestyret, skal rådmannen være gitt anledning til å uttale seg om saken. Rådmannens uttalelse skal legges frem for styret ved dets behandling av saken.

§ 13 Representasjon.

Havnestyret representerer Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak utad, og kan innenfor Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak sitt formål og ansvarsområde inngå avtaler på kommunens vegne. Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak forpliktes ved underskrift av havnestyrets leder eller nestleder sammen med daglig leder, eller av daglig leder alene etter nærmere bestemmelse av havnestyret.

I saker som etter denne vedtekten, eller etter særlig beslutning av havnestyret, faller inn under daglig leders myndighetsområde, representerer daglig leder foretaket utad, og foretaket forpliktes ved underskrift av daglig leder alene.

§ 14 Havnekapitalen.

Det påligger Sør-Varanger havnestyre å sørge for at Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak drives kostnadseffektivt.

Innenfor de økonomiske rammene Sør-Varanger kommunestyre har fastlagt for investering og drift av Kirkenes havn Sør-Varanger kommunalt foretak, avgjør havnestyret hvordan havnekapitalens midler skal forvaltes, og treffer beslutning om plassering av midler, samt bortleie og bortfeste av havnens eiendommer og innretninger.

Havnekapitalen kan kun nyttes til havnevirksomhet, herunder drift, vedlikehold, utbedring, utbygging og utvikling, tilrettelegging for sikkerhet og fremkommelighet i kommunens sjøområder, samt utøvelse av offentlig myndighet etter bestemmelser i eller i medhold av havne- og farvannsloven. Av årsresultatet kan det foretas avsetning til fremtidig

utviklingstiltak og investeringer i havnevirksomhet

§ 15 Havneavgifter og vederlag m.v.

Havnestyret fastsetter anløpsavgift og saksbehandlingsgebyr med hjemmel i Lov av 17.april 2009 nr. 19 om havner og farvann, og forskrifter gitt i medhold av loven, skipsrenovasjonsgebyr med hjemmel i Lov av 13. mars 1981 om vern mot forurensning nr. 6. Kapittel 5, og forskrifter gitt i medhold av loven.

I samsvar med vanlige formuerettslige regler kan havnestyret oppkreve vederlag for tjenester og for bruk av havnens innretninger, som ikke dekkes gjennom avgifter og gebyrer.

§ 16 Lån og kommunale tilskudd.

For å finansiere investeringer kan havnestyret, etter Sør-Varanger kommunestyres bestemmelse oppta lån og velge långiver.

§ 17 Økonomiplan, årsbudsjett, regnskap, årsberetning og revisjon.

Etter forslag fra havnestyret vedtar Sør-Varanger kommunestyre økonomiplanen og de økonomiske rammene for havnens drift og investering det kommende kalenderåret.

Havnestyret fastsetter selv den nærmere fordelingen av de økonomiske rammene.

Havnestyret er ansvarlig for at det utarbeides årsberetning for havnen. I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme foretakets økonomiske stilling og resultatet av foretakets virksomhet.

Årsregnskapet avlegges etter Lov av 25.september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner, og forskrifter gitt i medhold av denne loven.

Årsregnskapet skal være avlagt innen 15.februar påfølgende år, og være revidert innen 15.mars. Årsregnskap med revisjonsberetning og årsberetning skal fastsettes av Sør-Varanger kommunestyre selv før 1.juli påfølgende år.

Revisjonen av havnens regnskaper forestås av kommunens revisjon.

§ 18 Ikrafttredelse.

Denne vedtekt trer i kraft 24.10.2019

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Wollmann, Siv Merete Enhetsleder: Wollmann, Siv Merete, tlf. 78977550	Dato: 20.01.2020
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Gabrielsen, Pål K.	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Tverrpolitisk utvalg	003/20	29.01.2020
Kommunestyret	012/20	05.02.2020

VALG AV FONDSSTYRE OG STYRE FOR PRIMÆRNÆRINGSFONDET 2019 - 2023

Vedlagte dokumenter:

VEDTEKTER+RETNINGSLINJER+OG+SAKSBEHANDLINGSREGLER+FOR+NÆRINGSFONDET+14.12.2016

Primærnæringsfondet++vedtekter,+retningslinjer+og+saksbehandlingsregler

Kort sammendrag:*

Det må velges styre for næringsfondet og primærnæringsfondet for perioden 2019 – 2023.

Faktiske opplysninger:*

I forrige valgperiode ble det besluttet at oppgavene som var tillagt fondsstyret og styret for primærnæringsfondet skulle flyttes fra utvalg for miljø og næring, som ble nedlagt i perioden, til formannskapet.

Formannskapet ble supplert med 2 brukerrepresentanter i de respektive fondsstyret, slik:

- Fondsstyret: Brukerrepresentant med personlig vararepresentant fra lokal avdeling

av LO og NHO

- Primærnæringsfondet: Brukerrepresentant med personlig vararepresentant fra lokal avdeling av Bonde- og Småbrukarlaget og Fiskarlaget.

Representasjonen fra brukerrepresentantene er nedfelt i vedtektene for de respektive fond.

Kommunelovens bestemmelser medfører at det pr. 01.01.20 må velges nye fondsstyrer, da foregående styrers funksjonstid utløp ved årsskiftet.

Videre har kommuneloven følgende bestemmelser om folkevalgte organer i § 5-1, slik:

Folkevalgte organer skal opprettes etter bestemmelsene i denne loven eller etter bestemmelser om slike organer i andre lover. Folkevalgte organer etter denne loven er

- Kommunestyre og fylkesting*
- Formannskap og fylkesutvalg*
- Kommuneråd og fylkesråd*
- Utvalg, inkludert kommunedelsutvalg og kontrollutvalg*
- Arbeidsutvalg*
- Felles, folkevalgt nemnd i vertskommunesamarbeid*
- Kommunestyre- og fylkestingskomiteer*
- Styret for deler av den kommunale eller fylkeskommunale virksomheten i parlamentarisk styrte kommuner eller fylkeskommuner*
- Representantskap og andre styringsorganer for et interkommunalt politisk råd*
- Representantskap for et kommunalt oppgavefelleskap*
- Et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ hjemlet i særlov*

Folkevalgte organer som er navnt i andre ledd bokstav a til d og g, skal ha navn som inkluderer den betegnelsen som er brukt om organet der. I navnet kan betegnelsen by eller herad brukes i stedet for betegnelsen kommune»

Dette innebærer at fondsstyret og styret for primærnæringsfondet må opprettes i medhold av pkt. d) og dermed gis navn som inneholder ordet «utvalg». Det vil være naturlig, som følge av at det er formannskapet supplert med 2 brukerrepresentanter som utgjør vedtaksmyndigheten.

En mulighet kan være å kalle styrene for

- Utvalg for næringsfond
- Utvalg for primærnæringsfond

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:*

Forslag til innstilling:

I medhold av kommunelovens § 5-1 d) opprettes for perioden 2019 – 2023 følgende utvalg:

1. Utvalg for næringsfond
2. Utvalg for primærnæringsfond

Som medlemmer til utvalg for næringsfond velges

Som varamedlemmer til utvalg for næringsfond velges

Som medlemmer til utvalg for primærnæringsfond velges

Som varamedlemmer til utvalg for primærnæringsfond velges

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

VEDTEKTER FOR SØR-VARANGER KOMMUNES NÆRINGSFOND

Vedtatt av Sør-Varanger kommunestyre 14.12.2016 (sak 098/16)
Godkjent av Fylkesmannen i Finnmark 24.01.2016 (ref 2016/4431)

§ 1 FORMÅL

Bruken av Sør-Varanger kommunes næringsfond skal gjenspeile de mål og strategier som trekkes opp i kommuneplaner og øvrige næringsrettede plandokumenter. Fondet skal særlig bidra til å fremme et mer variert, konkurransedyktig, utadvendt og lønnsomt næringsliv, basert på kommunens geografiske og andre fortrinn.

Næringsfondet kan engasjere seg i så vel private som offentlige næringsretta prosjekt som bidrar til å sikre eller øke sysselsettingen i Sør-Varanger kommune.

§ 2 VIRKEOMRÅDE

Innafor sitt formål kan næringsfondet anvendes til:

- a) Bedriftsutvikling, som:
  - Opplæring knyttet til omstilling eller nye forretningsområder
  - Produktutvikling
  - Markedsundersøkelser
  - Markedsføring
  - Bransjemessige og/eller produksjonsmessige fellestiltak
  - Maskiner og utstyr ved oppstart eller utvidelse av virksomhet
  - Mindre bygningsmessige tilpasninger ved oppstart eller utvidelse av virksomhet

- b) Kommunalt tiltaksarbeid, som:
  - Næringsplanlegging
  - Etablererveiledning/etablererskole/etablererprosjekt
  - Samarbeidsprosjekt skole/næringsliv
  - Stedsutviklingsprosjekt
  - Infrastrukturelle tiltak som rammevilkår for næringsutvikling
  - Andre prosjekt til fremme av industriproduksjon og servicenæringer

- c) Grunnlagsinvesteringer, som:
  - Tilrettelegging av næringsarealer
  - Opparbeiding av næringstomt utenfor offentlige industriområder
  - Opprusting av kommunesentra
  - Trafikkaier og vannforsyning til næringsformål

§ 3 STØTTEFORMER

Fra fondets avkastning kan støtte gis i form av tilskudd. Fondsstyret kan i særlige tilfeller tegne aksjer i utviklingsselskap, utleiebygg og lignende næringsrettede selskap som helt eller i det vesentligste er eiet eller initiert av kommunen eller annet offentlig organ, eller gi støtte til slik aksjetegning.

Fondet kan ikke gi lån eller stille garantier for private foretak. Fondet kan bare i særlige tilfeller brukes til delfinansiering av private forprosjekt.

§ 4 STØTTEVILKÅR

Det kan bare gis støtte til prosjekt som har betydning for sysselsettingen i Sør-Varanger kommune. Det gis ikke støtte til tiltak som faller inn under virkeområdet for kommunens primærnæringsfond.

Støtte fra fondet skal, for bedriftsrettede næringstiltak, som hovedregel ikke overstige 50 % av prosjektets totale kapitalbehov. Kommunestyret kan vedta graderte støttesatser og fastsette maksimalt tilskuddsgrunnlag eller tilskuddsbeløp. Til prosjekt i kommunal regi innafor § 2 b) og c), kan det innvilges inntil 100 % støtte.

Ved nyetableringer skal støtte fortrinnsvis forbeholdes prosjekt som realisert utløser minst 1,0 årsverk.

Bruken av fondet må være i samsvar med de internasjonale regelverk Norge har sluttet seg til på statsstøtteområdet.

§ 5 AVGRENSNING I VIRKEOMRÅDE

Næringsfondet kan ikke gi støtte til sanering av gjeld eller tilskudd til løpende drift. Det kan heller ikke gis tilskudd til overtakelse av etablert virksomhet, reparasjon og utskifting av produksjonsutstyr, eller kjøp av brukt utstyr som tidligere er finansiert med offentlig støtte.

Det gis ikke tilskudd til investeringer i etablert virksomhet som følge av ny lovgivning, forskrifter eller offentlige pålegg. Det gis heller ikke støtte til tiltak som har klare negative virkninger på naturmiljøet.

Fondsstyret kan vedta maksimalgrenser for omfang og verdi av eget arbeid, frikjøp og interne kostnader i søknadsgrunnlaget for prosjekt.

Det gis ikke støtte til dekning av offentlige avgifter og gebyrer. Inngående merverdiavgift inngår ikke i søknadsgrunnlaget, med mindre det godtgjøres at prosjektet ikke er refusjonsberettiget. Virksomhet som mottar betydelige overføringer/driftstilskudd fra statsbudsjettet kan ikke støttes.

Søknad om tilskudd skal som hovedregel fremmes før prosjektet igangsettes. Det gis ikke støtte til allerede gjennomførte tiltak.

Fondsstyret skal ved vurdering av søknader ta hensyn til kapasitet, utnyttelsesgrad og mulig konkurransevridning i eksisterende lokalt næringsliv.

§ 6 FORVALTNING

Utvalg for miljø og næring, supplert med en representant for hver av de lokale avdelinger av LO og NHO, fungerer som fondsstyre. Fondsstyret kan vedta generelle krav om opplysningsplikt i søknadene, vilkår for utbetaling, og sette betingelser om at prosjekt som mottar støtte skal stille undersøkelsesresultat og vurderinger av generell interesse til disposisjon for kommunen.

Fondsstyret kan delegere til kommunens rådmann avgjørelse om støtte i prosjekt med en totalramme inntil et beløp fastsatt av kommunestyret. Administrasjonen gis fullmakt til å godkjenne a konto-utbetalinger innafor rammer vedtatt av fondsstyret.

Kommunens rådmann fatter vedtak om fondskapitalens plassering i finansmarkedet.

Enkeltvedtak kan påklages til den kommunale klagenemnd etter Forvaltningslovens bestemmelser.

Fondsstyret fastsetter de årlige søknadsfrister. Det skal minimum være 4 søknadsfrister pr. kalenderår.

§ 7 ÅRSMELDING

Fondsstyret skal innen utløpet av første kvartal forelegge Sør-Varanger kommunestyre melding om virksomheten i foregående år. Gjenpart av meldingen sendes Fylkesmannen i Finnmark og Finnmark fylkeskommune.

§ 8 KAPITAL OG AVKASTNING

Fondskapitalen er:

- a) Næringsfond, stort kroner 1 000 000,-, innbetalt av Sameiet Skogfoss Kraftverk i henhold til kgl. res. av 25.06.1976 om vilkår for utbygging av Melkefoss, pkt. 3. Av beløpet utgjør den urørlige grunnkapital kroner 268 166,-.
- b) Utbytte fra Varanger Kraft AS for regnskapsåret 1996, stort kroner 277 500,-, overført næringsfondet ved vedtak i Sør-Varanger kommunestyre i sak 97/102. Beløpet skal disponeres som urørlig grunnkapital.
- c) Andel av utbytte fra Varanger Kraft As for regnskapsåret 1999, stort kroner 2 400 000,- overført næringsfondet ved vedtak i Sør-Varanger kommunestyre i sak 0105/00. Beløpet skal disponeres som urørlig grunnkapital.

Avkastning er:

- a. 2/3 av årlige konsesjonsavgifter innbetalt av Sameiet Skogfoss Kraftverk/Pasvik Kraft DA i henhold til pkt. 12 i kontraktsvilkårene for utbygging av statens vannfallsrettigheter i Pasvikelva, gitt ved kgl.res. av 12.12.1958.
- b. 2/3 av årlige konsesjonsavgifter innbetalt av Sameiet Skogfoss Kraftverk/Pasvik Kraft DA i henhold til pkt. 2 i konsesjonsvilkårene for utbygging av Melkefoss, gitt ved kgl. res. av 25.06.1976.
- c. 2/3 av årlige konsesjonsavgifter som blir innbetalt for tillatelse til erverv av bruksrett og regulering av vannfall i Kobbholm/Tårnelv-vassdraget.
- d. Renter og avdrag av fondskapitalen.

§ 9 VEDTEKTER OG RETNINGSLINJER

Denne vedtekt avløser tidligere vedtekter for Sør-Varanger kommunes næringsfond, og kan bare endres av kommunestyret. Vedtektsendringer trer i kraft fra det tidspunkt de er godkjent av Fylkesmannen i Finnmark.

Utvalg for miljø og næring skal minst en gang i hver valgperiode vurdere om det er behov for endring av vedtekter, utfyllende retningslinjer og/eller saksbehandlingsregler.

Sør-Varanger kommunestyre og fondsstyret kan egengodkjenne utfyllende retningslinjer, jfr. § 4, andre ledd, § 5, tredje ledd og § 6.

UTFYLLENDE RETNINGSLINJER FOR SØR-VARANGER KOMMUNES NÆRINGSFOND

Vedtatt av Sør-Varanger kommunestyre 26. oktober 2016

1. Med hjemmel i Vedtekter for Sør-Varanger kommunes næringsfond, § 4, andre ledd, fastsetter kommunestyret følgende graderte støttesatser:

Normal støttesats for bedriftsrettede tiltak er 30 %, men bedriftsrettede tiltak kan innvilges inntil 50 % støtte til godkjente kostnader når minst ett av følgende kriterier er oppfylt:

- Tiltaket innebærer nyetablering
- Tiltaket innebærer innovasjon
- Tiltaket har sitt primærmarked utenfor kommunen

Ved nyetableringer og andre tiltak som har særlig betydning for sysselsetting av kvinner og ungdom kan det i ovenstående tilfeller likevel innvilges inntil 75 % støtte.

Øvre støttesats kan unntaksvis fravikes hvis tiltaket vurderes å ha særlig stor samfunns- og/eller sysselsettingsmessig effekt.

Øvre grense for samlet kapitalbehov i prosjekt som kan behandles av næringsfondet er kroner 500 000,-. I prosjekt som anses å ha særlig stor betydning for næringsutviklingen i kommunen, kan øvre grense for samlet kapitalbehov unntaksvis fravikes.

Maksimalt tilskudd til prosjekt innafor § 2a er kroner 125 000,- for investeringer i maskiner og utstyr og bygningsmessige tilpasninger, og kroner 75 000,- for øvrige tiltak. I prosjekt som anses å ha særlig stor betydning for næringsutviklingen i kommunen, kan øvre grense for tilskudd unntaksvis fravikes.

2. Med hjemmel i vedtektenes § 6, andre ledd, gis fondsstyret anledning til å delegere til kommunens rådmann avgjørelse om støtte til prosjekt som har en samlet kapitalbehov eks merverdiavgift på inntil kroner 60 000,-. Avgjørelsesmyndigheten kan videredelegeres.

SAKSBEHANDLINGSREGLER FOR SØR-VARANGER KOMMUNES NÆRINGSFOND

Vedtatt av kommunestyret 26. oktober 2016

1. Med hjemmel i Vedtekter for Sør-Varanger kommunes næringsfond, § 5, tredje ledd, vedtar fondsstyret følgende begrensninger i beregningsgrunnlaget for søkers egeninnsats i prosjekt:

- Beregnet timelønn skal ikke overstige gjennomsnittlig 1,2 promille av gjennomsnittlig årslønn for norske arbeidstakere foregående år (SSB)
- Egentransport og diett skal ikke overstige statens satser
- Samlet beregnet verdi av eget arbeid, bruk av eget utstyr, frikjøp og øvrige interne bedriftskostnader, skal ikke overstige 25 % av totalkostnadene

2. Med hjemmel i vedtektenes § 6, første ledd, vedtar fondsstyret at søknader til fondet fra private og bedrifter minimum skal inneholde:

- Presentasjon av prosjekteier, herunder selskapsform, foretaksnummer, antall ansatte, regnskapsfører/revisor, og lignende
- Bakgrunn for, og beskrivelse av, prosjektet som søkes finansiert
- Beskrivelse av marked og konkurranseforhold
- Prosjektets forventede driftsøkonomiske virkning og sysselsettingseffekt
- Spesifisert kostnadsoverslag, basert på innhentede pristilbud/anbud, og finansieringsplan, herunder hvilke andre finansieringsinstitusjoner som er søkt og eventuelle vedtak i disse
- Siste avlagte regnskap med attestasjon/revisjonsberetning
- Budsjett for inneværende år (eventuelt kommende år)
- Oversikt over offentlige tilskudd mottatt av virksomheten siste 3 år
- Samtykke til at det kan innhentes ytterligere opplysninger om søker og prosjekt som måtte ha betydning for fondsstyrets behandling

Som generelt vilkår for utbetaling av støtte fra fondet fastsettes:

- Prosjektet slutføres innen 12 måneder fra tilsagnsdato, dersom ikke annet er fastsatt i vedtaket om tilskudd
- Prosjekteier aksepterer at navn, tiltaket det er gitt støtte til og tilsagnsbeløp offentliggjøres
- Prosjektrapport fremlegges, som viser at tiltaket er gjennomført og fullfinansiert i henhold til søknad
- Det fremlegges attestert/revidert regnskap for prosjektet, dersom det ikke er forhåndsavtalt med administrasjonen at totalkostnadene kan dokumenteres med originalbilag

3. Med hjemmel i vedtektenes § 6, andre ledd, og kommunestyrets vedtak av 28.09.2016, delegerer fondsstyret til kommunens rådmann å avgjøre søknader som har en øvre kostnadsramme på kroner 60 000,- og som faller inn under vedtektene § 2a.

Dersom a konto-utbetalingen godkjennes, skal minst 1/3 av tilsagnsbeløpet holdes tilbake inntil attestert/revidert regnskap foreligger.

4. Med hjemmel i vedtektenes § 6, tredje ledd, vedtar fondsstyret følgende søknadsfrister; 20. desember, 20. februar, 20. april, 20. juni, 20. august og 20. oktober. Fristene skal bekjentgjøres 10 dager før søknadsfrist.

**VEDTEKTER
FOR
SØR-VARANGER KOMMUNES PRIMÆRNÆRINGSFOND**

Vedtatt av Sør-Varanger kommunestyre 27.03.01
Godkjent av Fylkesmannen i Finnmark 28.05.01

§ 1 FORMÅL

Sør-Varanger kommunes primærnæringsfond skal bidra til å bevare og øke verdiskapningen innen primærnæringene i kommunen. Fondet skal oppmuntre til bærekraftig bruk av områdets land- og sjøbaserte ressursser, samt medvirke til videreføring av drift ved generasjonsskifte og økt rekruttering til næringene, spesielt blant kvinner og ungdom. Fondet skal også bidra til å opprettholde bosettingsgrunnlaget i distriktene.

§ 2 KAPITAL OG AVKASTNING

Primærnæringsfondets urørlige grunnkapital er NOK 1.200.000,-, overført fondet ved vedtak i Sør-Varanger kommunestyre av 22.08.2000, sak 0105/00.

Avkastning er:

- a) 1/3 av årlige konsesjonsavgifter innbetalt av Sameiet Skogfoss Kraftverk/Pasvik Kraft DA i henhold til pkt. 12 i kontraktsvilkårene for utbygging av statens vannfallsrettigheter i Pasvikelva, gitt ved kgl. res. av 12.12. 1958.
- b) 1/3 av årlige konsesjonsavgifter innbetalt av Sameiet Skogfoss Kraftverk/Pasvik Kraft DA i henhold til pkt. 2 i konsesjonsvilkårene for utbygging av Melkefoss, gitt ved kgl. res. av 25.06.1976.
- c) 1/3 av årlige konsesjonsavgifter som blir innbetalt for tillatelse til erverv av bruksrett og regulering av vannfall i Kobbholm-/Tårnelv-vassdraget.
- d) Renter og annen avkastning av fondskapitalen.

§ 3 VIRKEOMRÅDE

Sør-Varanger kommunes primærnæringsfond kan av avkastningen støtte tiltak innen fiskeri, havbruk, jordbruk, skogbruk, hagebruk, reindrift og utmarksnæringer og kombinasjoner av primærnæringer.

Fondet kan også gi støtte til videreføring av råstoff fra primærnæringene, gårdsutsalg og lignende, når virksomheten er organisert som tilleggsnæring hos råvareprodusenten eller gjennom lokalt produsentsamvirke. Lokale yrkesfaglige medlemsorganisasjoner kan gis tilskudd til etablering av bransjetilknyttet service-anlegg, forsøks- og opplæringstiltak.

§ 4 STØTTEFORMER

Fra fondets avkastning gis støtte i form av tilskudd. Kommunestyret vedtar den prosentvise fordeling mellom land- og sjøbaserte næringer og særbestemmelser for den enkelt næring.

Primærnæringsfondet kan ikke gi lån eller stille garantier. Fondet kan bare i særlige tilfeller brukes til delfinansiering av forprosjekt.

§ 5 STØTTEVILKÅR

Det kan bare gis støtte til prosjekter og virksomheter som har betydning for sysselsettingen i Sør-Varanger kommune. Det gis ikke støtte til næringsvirksomhet som faller inn under virkeområdet for kommunens næringsfond.

Støtte fra fondet kan ikke overstige 50% av prosjektets totale kapitalbehov. Fondet kan bare nyttes til samfinansiering med andre offentlige tilskudd når samlet offentlig støtte ikke overstiger 80% av kostnadsoverslaget, eksklusiv MVA. Kommunestyret kan vedta graderte støttesatser og fastsette maksimalt tilskuddsgrunnlag eller tilskuddsbeløp.

Ved nyetableringer, som ikke er i kombinasjon med annen primærnæring, skal støtte fortrinnsvis forbeholdes prosjekter som realisert utløser minst 0,5 årsverk.

§ 6 AVGRENSNING I VIRKEOMRÅDE

Fondet kan ikke gi støtte til sanering av gjeld eller tilskudd til løpende drift.

Det gis ikke tilskudd til industriproduksjon eller regionalt produsentsamvirke, basert på oppkjøp av råstoff fra primærnæringene. Det kan heller ikke gis tilskudd til opplevelsessentra, reiselivs- eller annen servicebedrift lokalisert på eller i tilknytning til driftsenheter, besøksgårder, rorbuer og skogskoier for utleie, campingplasser og lignende.

Det gis ikke tilskudd til reparasjon og utskifting av produksjonsutstyr, eller kjøp av brukt utstyr som tidligere er finansiert med støtte fra fondet.

Det gis ikke tilskudd til investeringer i etablert virksomhet som følge av ny lovgivning, forskrifter eller offentlige pålegg. Det gis heller ikke støtte til tiltak som har klare negative virkninger på naturmiljøet.

Fondsstyret kan vedta maksimalgrenser for omfang og verdi av eget arbeid, frikjøp og interne kostnader i søknadsgrunnlaget for prosjekter.

Det gis ikke støtte til dekning av offentlige avgifter og gebyrer. Inngående MVA inngår ikke i søknadsgrunnlaget, med mindre det godtgjøres at prosjektet ikke er refusjonsberettiget.

Søknad om tilskudd skal som hovedregel fremmes før prosjektet igangsettes. Det gis ikke støtte til allerede gjennomførte tiltak.

§ 7 FORVALTNING

Komite for miljø og næring, supplert med en representant for hver av de lokale avdelinger av Norges Fiskarlag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag fungerer som fondsstyre. Før søknad avgjøres skal det innhentes vurdering fra faglig veiledningstjeneste, kommunal eller annen offentlig faginstans.

Fondsstyret kan vedta generelle krav om opplysningsplikt i søknadene, vilkår for utbetaling, og sette betingelser om at prosjekter som mottar støtte skal stille undersøkelsesresultat og vurderinger av generell interesse til disposisjon for kommunen.

Fondsstyret kan delegere til kommunens administrasjonssjef avgjørelse om støtte i prosjekter med en totalramme inntil et av kommunestyret fastsatt beløp. Administrasjonen gis fullmakt til å godkjenne a konto-utbetalinger innenfor rammer vedtatt av fondsstyret.

Fondsstyret kan beslutte at ubrukte midler i det enkelte budsjettår kan gjøres overførbare til samme primærnæringsområde i kommende år. Ubenyttede eller tilbaketrunkne tilsagn og utbetalinger kan anvendes til nye bevilgninger i kalenderåret.

Kommunestyret kan, etter innstilling fra fondsstyret, regulere den prosentvise fordeling, jfr § 4, første ledd, i løpet av kalenderåret dersom det oppstår åpenbare skjevheter mellom søknadsmasse/lønnsomme prosjekter og tilgjengelige midler.

Kommunens administrasjonssjef fatter vedtak om fondskapitalens plassering i finansmarkedet.

Enkeltvedtak kan påklages til den kommunale klagenemnd etter Forvaltningslovens bestemmelser.

Fondsstyret fastsetter de årlige søknadsfrister. Det skal minimum være 4 søknadsfrister pr. kalenderår.

§ 8 ÅRSMELDING

Fondsstyret skal innen utgangen av første kvartal forelegge Sør-Varanger kommunestyre melding om virksomheten i foregående år. Av meldingen skal det fremgå hvilke tilsagn og utbetalinger den enkelte primærnærings har fått. Gjenpart av meldingen sendes Fylkesmannen i Finnmark.

§ 9 VEDTEKTER OG RETNINGSLINJER

Denne vedtekt avløser tidligere vedtekter for Sør-Varanger kommunes primærnæringsfond, og kan bare endres av kommunestyret. Vedtektsendringer trer i kraft fra det tidspunkt de er godkjent av Fylkesmannen i Finnmark.

Sør-Varanger kommunestyre og fondsstyret kan egengodkjenne utfyllende retningslinjer, jfr § 4, første ledd, § 5, andre ledd, § 6, femte ledd og § 7.

Retningslinjene må ikke ta sikte på å motvirke effekter av avtaler mellom Staten og de enkelte næringers landsomfattende organisasjoner.

**UTFYLLENDE RETNINGSLINJER
FOR
SØR-VARANGER KOMMUNES PRIMÆRNÆRINGSFOND**

Vedtatt av Sør-Varanger kommunestyre 27.03.01
Endret i kommunestyret 21.06.2007 under sak 040/07

1. Med hjemmel i Vedtekter for Sør-Varanger kommunes primærnæringsfond § 4, første ledd, fastsetter kommunestyret den prosentvise fordeling av fondets årlige avkastning til
  - 40% til disposisjon for tilskudd til sjøbaserte næringer
  - 60% til disposisjon for tilskudd til landbaserte næringer
2. Med hjemmel i vedtektenes § 4, første ledd, jfr § 5, andre ledd, fastsetter kommunestyret følgende særbestemmelser for den enkelte næring:

Tilskudd til havfiske

a) tilskudd til kjøp av fartøy

Yrkesutøver eller etablerer som registreres i fiskermanntallet på blad B kan gis tilskudd til helårsdrevet fiskefartøy over 31 ft (9,46 m). Brukt fartøy skal som hovedregel ikke være eldre enn 10 år. Støtte kan likevel innvilges til kjøp av eldre fartøy dersom dette i løpet av de siste fem år har gjennomgått større ombygninger eller påkostninger på skrog og/eller fremdriftsmidler, slik at fartøyet totalt sett ikke fremstår eldre i driftsmessig sammenheng. For brukt fartøy kreves tilstandsrapport, ikke eldre enn ett år.

Tilskudd til kjøp av fartøy under 31 ft kan bare gis til yrkesutøver eller etablerer som registreres i fiskermanntallet på blad A, og som har annen primærnæring enn fiske som hovederhverv. For øvrig gjelder bestemmelser som for større fartøy.

Innenfor maksimal offentlig støtte kan tilskudd gis med inntil 30% av fartøyets kjøpesum, medfølgende fangstutstyr ikke inkludert, begrenset oppad til NOK 150.000,-.

Dersom fartøy som har mottatt tilskudd selges, eller drift opphører, innen 5 år regnet fra det tidspunkt tilskuddet ble utbetalt, skal tilskuddet helt eller delvis tilbakebetales. Det samme gjelder dersom eier etablerer base for fartøyet utenfor kommunen. Fondsstyret kan tinglyse disse vilkår som en heftelse i fartøyet.

b) tilskudd til kjøp av redskap og utstyr

Ved nyetablering kan det gis tilskudd til fiskeredskap, påbudt sikkerhetsutstyr og sertifisering. Det gis ikke støtte til etablerte fiskere til fornyelse av utstyr, med mindre nytt utstyr er en nødvendig forutsetning for omlegging til annen driftsform. Yrkesutøvere registrert i fiskermanntallet på blad B prioriteres.

Innenfor maksimal offentlig støtte kan tilskudd gis med inntil 25% av kjøpesum og monteringskostnader, begrenset oppad til NOK 50.000,-.

c) tilskudd til fornying og effektiviseringstiltak

Til yrkesutøvere registrert i fiskermanntallet på blad B kan det gis tilskudd til betydelige påkostninger og ombygging av fartøy eller fastmontert utstyr, når dette medfører økt fangstkapasitet eller gir annen økonomisk effektiviseringsgevinst.

Nedre grense for krav til egenkapital ved slik fornying av fartøy og utstyr settes til NOK 30.000,-. Av overskytende beløp kan innvilges støtte fra fondet med inntil 50%, avhengig av forventet effekt av tiltaket, begrenset oppad til NOK 50.000,-.

d) tilskudd til kjøp av omsettelige kvoter

Til fartøy under 15 meter kan det gis tilskudd til kjøp av kvote, så vel til erverv av fartøy med kvote som ved oppkjøp av ekstra kvote. Ved erverv av fartøy kan støtte etter denne bestemmelse komme i tillegg til eventuelt tilskudd til kjøp av fartøy.

Tilskudd kan gis med inntil 50%, begrenset oppad til NOK 50.000,-.

e) andre tiltak

Andre tiltak som tar sikte på å bedre driftsøkonomi eller sikre sysselsetting og rekruttering i fiskeflåten kan støttes med inntil 50% av prosjektets totale kapitalbehov, avhengig av forventet effekt av tiltaket, begrenset oppad til NOK 50.000,-.

Tilskudd til havbruk

Det kan gis tilskudd til undersøkelse av potensielle lokaliteter for skjell dyrking, oppdretts- og mellomagringsanlegg for matfisk og andre marine arter. Det kan også gis støtte til opplæring i drift av slike anlegg. I pilotprosjekter kan det gis støtte til innkjøp av stasjonært utstyr.

Etablerere med havbruk som hovederhverv kan gis støtte til første gangs innkjøp av smolt/settefisk.

Tilskudd til jordbruk og husdyrhold

a) etableringstilskudd

Etableringstilskudd kan gis for å stimulere til generasjonsskifte på bestående bruk, eller som incitament for å få gjenopptatt drift på nedlagte bruk. Bare bruk som har skiftet eier de siste 3 år kan tilstå etableringstilskudd. Fondsstyret kan likevel beslutte at rett-tidig innkommet søknad skal behandles etter mer enn 3 år, dersom fondet i det aktuelle tidsrom ikke har hatt tilstrekkelig avkastning til å kunne bevilge tilskudd.

Tilskuddet skal anvendes til nødvendige investeringer for å bringe produksjonsapparatet i en stand som tilfredsstillers dagens krav fra myndigheter og omsetningsorganisasjoner.

Søknaden skal inneholde driftsplan og fremdriftsplan for gjennomføring av omsøkte tiltak og investeringer over 3 år. Innvilget tilskudd utbetales i takt med fremdriften, som hovedregel likevel ikke med mer enn 50% første år og 25% andre år. Tilskudd kan holdes tilbake, avkortes eller bortfalle dersom progresjon i arbeidet ikke følger oppsatt plan, eller at forutsatt driftsplan ikke følges. Første utbetaling kan ikke finne sted før drift i henhold til driftsplan er kommet i gang.

Etableringstilskuddets størrelse gjøres avhengig av antall årsverk på bruket ifølge driftsplan. For bruk med mindre enn 0,5 årsverk gis ikke tilskudd. Større bruk kan gis tilskudd etter følgende tabell:

0,5 – 0,8 årsverk	inntil 1/2 av maksimalt tilskudd
0,8 – 1,0 årsverk	inntil 2/3 av maksimalt tilskudd
over 1,0 årsverk	inntil 1/1 av maksimalt tilskudd

Bruk som i løpet av de siste 10 år har mottatt etableringstilskudd kan maksimalt oppnå tilskudd lik det beløp som fremkommer av ovenstående tabell, fratrukket det etableringstilskudd som tidligere er utbetalt til bruket.

Maksimalt tilskudd utgjør NOK 250.000,-. Tilskudd kan likevel ikke overstige 50% av investeringer i forbindelse med etablering/overtagelse i henhold til driftsplan. Ved ellers likestilte søknader, skal kvinnelige søkere prioriteres.

Dersom bruk som har mottatt etableringstilskudd selges, eller drift opphører, innen 5 år regnet fra det tidspunkt siste delutbetaling ble foretatt, skal tilskuddet helt eller delvis tilbakebetales. Fondsstyret kan tinglyse dette vilkår som en heftelse på eienommen.

b) tilskudd til nydyrking

Nydyrkingstilskudd kan gis til bruk der all dyrket jord er fullt utnyttet, og hvor dyrket areal er for lite i forhold til brukets besetning og/eller annen næringsmiddelproduksjon. Det kan også gis tilskudd til overflatedyrking av beite for storfe. Før støtte kan innvilges skal det dokumenteres at behovet for tilleggsareal ikke kan dekkes ved å leie jord i nærheten av bruket.

Innenfor maksimal offentlig støtte kan tilskudd gis med inntil 25% av kostnads-overslaget til nydyrking på enkelt- og fellesbruk. Til fellesbeite for storfe kan tilskuddet utgjøre inntil 50%, begrenset til et samlet oppdyrket areal på 5 da pr. kuenhet som er tilsluttet beitelaget.

c) tilskudd til gårds- og jordbruksveier

Det kan gis tilskudd til opparbeidelse av nye gårds- og jordbruksveier. Søknaden skal vedlegges erklæring om at bruket påtar seg fullt ansvar for fremtidig vedlikehold.

Innenfor samlet offentlig støtte kan det gis tilskudd med inntil 50% av kostnads-overslaget.

d) tilskudd til grøfting, profilering, senkningsarbeider og senkningsarbeid under vei.

På tidligere dyrket areal med stort grøftebehov kan det gis tilskudd til grøfting og profilering med inntil 25% av kostnadsoverslaget. Tilskudd til grøfting kan bare gis når det er gått minst 20 år siden forrige gang offentlig støtte til grøfting ble utbetalt. Ved første gangs omgrøfting av myr må det ha gått minst 10 år. Det ytes ikke støtte til gjenlegging av bekker.

Ved ny drift på nedlagt bruk som selvstendig enhet, kan det, i de fem første år etter overtakelsen, gis tilskudd med inntil 40% av kostnadsoverslaget.

e) tilskudd til kjøp av livdyr

Ved kjøp eller overtakelse av gårdsbruk som ikke har besetning fra før, kan ny bruker gis tilskudd til kjøp av livdyr. Støtte etter denne bestemmelse kan komme i tillegg til eventuelt etableringstilskudd.

Tilskudd kan gis med inntil 50%, begrenset oppad til NOK 30.000,-. Støtte gis ikke ved overdragelse innen familien, der overdrager har solgt besetningen i løpet av de siste 24 måneder før overdragelsen finner sted.

f) tilskudd til kjøp av omsettelige kvoter

Det kan gis tilskudd til kjøp av kvoter, så vel ved erverv av bruk med kvote som ved oppkjøp av ekstra kvote. Ved erverv av bruk kan støtte etter denne bestemmelse komme i tillegg til eventuelt etableringstilskudd og/eller kjøp av livdyr.

Tilskudd til kjøp av melkekvote for bruk med melkekvote under 130 000 liter støttes med inntil 50% tilskudd- For kvotekjøp utover en samlet melkekvote for bruket over 130 000 liter gis støtte med inntil 30%.

Samlet støttebeløp begrenses oppad til kr 50.000,-.

g) andre tiltak

Andre tiltak som tar sikte på å bedre driftsøkonomi eller sikre sysselsetting og rekruttering i landbruket kan støttes med inntil 50% av prosjektets totale kapitalbehov, avhengig av forventet effekt av tiltaket, begrenset oppad til NOK 50.000,-.

Tilskudd til skogbruk og skogskjøtsel

Til private skogeiere, og personer med leiekontrakt om driftsareal eller kjøpsavtale av minst 5 års varighet med Statskog om virke på rot, kan det gis støtte til investering i utstyr for tynning, felling og fremkjøring av virke. Tilskudd til motoriserte trekkmidler kan likevel bare gis til etablerere med skogbruk som hovederwerb. Tilskudd kan helt eller delvis kreves tilbakebetalt dersom tilskuddsmottaker i løpet av 3 år ikke har avvirket forutsatt årlig gjennomsnittlig volum.

Det kan gis tilskudd til investeringer i videreforedling av egetprodusert virke, som gårds- eller grendesag og lignende. Det kan også gis støtte til skogskulturarbeider.

Private grunneiere kan gis støtte til anlegg av skogsbilveg. Primærnæringsfondet kan ikke gi direkte støtte til offentlige skogeiere.

Tilskudd til hagebruk

Det kan gis støtte til investering i veksthus når planteproduksjon for salg inngår i kombinasjon med annen primærnæring. Det gis ikke støtte fra primærnæringsfondet til handelsgartnerier og planteskoler.

Tilskudd til reindrift

Det kan gis støtte til opplæringstiltak og investeringer i fellesanlegg. Tilskudd gis etter samråd med reindriftsadministrasjonen.

Tilskudd til utmarksnæringer

a) etableringstilskudd for innlandsfiske

Det kan gis tilskudd til etablering av personlig bedrift eller samvirke som vil utnytte ferskvannsfisk til matproduksjon, når driftsplan forutsetter minimum årlig omsetning av 2000 kg råstoff for salg/videreforedling i personlig bedrift eller 5000 kg i samvirkeforetak. Avtale med godkjent oppkjøper eller produksjonsvirksomhet om kjøp av årlig minimumskvantum skal vedlegges søknaden. Avtaleperioden skal minst være 3 år, og avtaker skal forplikte seg til å levere kopi av kjøpesedler til Sør-Varanger kommune.

Det kan gis tilskudd til investering i båt, motor og redskap. Redskap må utgjøre minst 25% av totalt kostnadsoverslag. Samvirkebedrift kan også gis tilskudd til kjøle-/fryse-

kapasitet og videreføring i mottak. Tilskudd kan helt eller delvis kreves tilbakebetalt dersom tilskuddsmottaker i løpet av 3 år ikke har levert forutsatt årlige gjennomsnittlig fangst.

Tilskudd til enkeltetablerere gis med maksimalt 25% av kostnadsoverslaget, begrenset oppad til NOK 25.000,-. Ved etablering av fiskersamvirke kan tilskudd gis med inntil samme beløp pr. tilmeldt aktiv fisker.

b) andre tiltak

Andre tiltak som tar sikte på å etablere produksjon basert på lokalt råstoff fra utmark kan støttes med inntil 50% av prosjektets totale kapitalbehov, avhengig av forventet effekt av tiltaket. Det gis ikke støtte fra primærnæringsfondet til mineralutvinning og masseuttak.

3. Med hjemmel i vedtektenes § 7, tredje ledd, gis fondsstyret anledning til å delegere til kommunens administrasjonssjef avgjørelse om støtte til prosjekter som har et samlet kapitalbehov ekskl. MVA på inntil NOK 50.000,-. Avgjørelsesmyndigheten kan videredelegeres.

**SAKSBEHANDLINGSREGLER
FOR
SØR-VARANGER KOMMUNES PRIMÆRNÆRINGSFOND**

Vedtatt av fondsstyret 28.03.01

1. Med hjemmel i Vedtekter for Sør-Varanger kommunes primærnæringsfond, § 6, femte ledd, vedtar fondsstyret følgende begrensninger i beregningsgrunnlaget for søkers egeninnsats i prosjekter:
  - Beregnet timelønn skal ikke overskride NOK 120,-.
  - Egentransport og diett skal ikke overskride 60 % av kommunale satser.
  - Samlet beregnet verdi av eget arbeid, bruk av eget utstyr, frikjøp eller interne driftskostnader, skal ikke overstige 25 % av totalkostnadene.

2. Med hjemmel i vedtektenes § 7, andre ledd, vedtar fondsstyret at søknader til fondet minimum skal inneholde:
  - Presentasjon av prosjekteier, herunder yrkesutdanning og –erfaring
  - Bakgrunn for, og beskrivelse av, prosjektet som søkes finansiert
  - Prosjektets forventede driftsøkonomiske virkning og sysselsettingseffekt
  - Spesifisert kostnadsoverslag, basert på innhentede pristilbud/anbud, og finansieringsplan, herunder hvilke andre finansieringsinstitusjoner som er søkt og eventuelle vedtak i disse.
  - For kjøp av fiskefartøy: Uttalelse fra fiskerirettleder
  - For etableringstilskudd i jordbruket: Fremdriftsplan og driftsplan for de neste 4 år
  - Samtykke til at det kan innhentes ytterligere opplysninger om søker og prosjekt som måtte ha betydning for fondsstyrets behandling.

Som generelt vilkår for utbetaling av støtte fra fondet fastsettes:

- Prosjektet slutføres innen 12 måneder fra tilsagnsdato, dersom ikke annet følger av gjeldende retningslinjer eller er fastsatt i vedtaket om tilskudd
  - Prosjekteier aksepterer at navn, tiltaket det er gitt støtte til og tilsagnsbeløp offentliggjøres
  - Prosjektrapport fremlegges, som viser at tiltaket er gjennomført og fullfinansiert i henhold til søknad.
  - Det fremlegges attestert/revidert regnskap for prosjektet, dersom det ikke er forhåndsavtalt med administrasjonen at totalkostnadene kan dokumenteres med originalbilag.
3. Med hjemmel i vedtektenes § 7, tredje ledd, og kommunestyrets vedtak av 27.03.01 delegerer fondsstyret til kommunens administrasjonssjef å avgjøre søknader som har en øvre kostnadsramme på NOK 50.000,-.

Dersom a konto-utbetaling godkjennes til andre formål enn etableringstilskudd i jordbruket, jfr kommunestyrets særbestemmelser for slikt tilskudd, skal minst 1/3 av tilsagnsbeløpet holdes tilbake inntil attestert/revidert regnskap foreligger.

4. Med hjemmel i vedtektenes § 7, siste ledd, vedtar fondsstyret følgende søknadsfrister:

1 mars, 1.mai, 1.september og 1.november

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Wollmann, Siv Merete Enhetsleder: Wollmann, Siv Merete, tlf. 78977550	Dato: 05.12.2019
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Gabrielsen, Pål K.	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Tverrpolitisk utvalg	019/19	05.12.2019
Kommunestyret	013/20	05.02.2020

ELDRERÅDET: VALG AV NY VARAREPRESENTANT FOR ANNE FLAATTEN

Kort sammendrag:*

I forbindelse med valg av kontrollutvalg og eldreråd, er det framkommet at eldrerådet har avgjørelsesmyndighet, og at de av medlemmene som er valgt inn her, dermed ikke kan være fast medlem eller vara til kontrollutvalget.

Anne Flaatten er vara til eldrerådet, og vara til kontrollutvalget.

Faktiske opplysninger:*

Når det gjelder rådene som er oppnevnt i medhold av kommunelovens § 5-12, er de i

utgangspunktet rådgivende organer.

Eldrerådet har imidlertid avgjørelsesmyndighet i tildelingssaker som angår forebyggende arbeid blant eldre, samt de konti som budsjetteres særskilt for eldrerådet. Dette framgår av rådets årsmelding for 2018.

Implisitt ligger altså at rådet har avgjørelsesmyndighet. Et av medlemmene i rådet er personlig varamedlem for leder i kontrollutvalget – og kontrollutvalgets valgbarhetsregler er klare på dette: Medlemmer kan ikke være medlem av folkevalgt organ med avgjørelsesmyndighet.

Kirkenes Pensjonistforening har gitt følgende beskjed:

Anne Flaatten har underrettet Kirkenes Pensjonistforening om at hun går ut som varamedlem av Eldrerådet 2019-23 da hun er medlem av Kontrollutvalget.

Kirkenes Pensjonistforening foreslår Tove I Olsen som nytt varamedlem i stedet for Anne Flaatten.

Tove I Olsen har i dag levert villighetsskjema og registreringsskjema for folkevalgte til kommunen.

Anne Flaatten har underrettet oss om at Valgnemnda skal ha møte den 5.12.19. Vi ber om at denne sak prioriteres til dette møtet.

Kommunelovens § 7-9 har bestemmelser om automatisk uttreden for folkevalgt person som ikke lengre oppfyller kravene til valgbarhet til et folkevalgt organ, slik at personen ikke trenger å søke om fritak, men trer endelig ut automatisk som følge av at valgbarhetsreglene ikke er oppfylt.

Det må i medhold av kommunelovens § 7-10 velges nytt medlem fra den samme gruppen som det uttredende medlemmet tilhørte. Hvis dette vil føre til at et kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av medlemmene i organet, skal det, hvis det er mulig, velges et nytt medlem fra det underrepresenterte kjønnnet.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:*

Forslag til innstilling:

Som følge av at Anne Flaatten trer ut som varamedlem, velges i medhold av kommunelovens § 5-2 e) som nytt varamedlem for representantene 1-3 i elderrådet: Tove I. Olsen.

Behandling 05.12.2019 Tverrpolitisk utvalg
Saksordfører:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Tverrpolitisk utvalg sitt vedtak i sak 019/19:

Tverrpolitisk utvalg avgir følgende innstilling til kommunestyret:

Som følge av at Anne Flaatten trer ut som varamedlem, velges i medhold av kommunelovens § 5-2 e) som nytt varamedlem for representantene 1-3 i eldrerådet: Tove I. Olsen.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Wollmann, Siv Merete Enhetsleder: Wollmann, Siv Merete, tlf. 78977550	Dato: 20.01.2020
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Gabrielsen, Pål K.	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Tverrpolitisk utvalg	001/20	29.01.2020
Kommunestyret	014/20	05.02.2020

VALG AV REPRESENTANT TIL FINNMARK FRILUFTSRÅD 2019 - 2023

Kort sammendrag:*

Sør-Varanger kommune har foregående valgperiode vært representert i Finnmark friluftsråd. Rådets sekretariat ber nå om at det foretas valg for inneværende valgperiode.

Faktiske opplysninger:*

Lena Bergeng, Ap, har fungert som kommunens representant i rådet forrige periode.

Samtlige kommuner i Finnmark er representert i rådet, og Finnmark Friluftsråd skal i samarbeid med medlemskommunene, andre offentlige myndigheter og organisasjoner, fremme allsidig og miljøvennlig friluftsliv til beste for befolkningens trivsel og helse.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør

kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:*

Forslag til innstilling:

Som representant til Finnmark friluftsråd for perioden 2019 – 2023 velges fra Sør-Varanger kommune:

Vararepresentant:

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Wollmann, Siv Merete Enhetsleder: Wollmann, Siv Merete, tlf. 78977550	Dato: 20.01.2020
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Gabrielsen, Pål K.	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Kommunestyret	015/20	05.02.2020
Tverrpolitisk utvalg	002/20	29.01.2020

VALG AV STYREREPRESENTANT TIL NORASENTERET 2019-2023

Kort sammendrag:*

Sør-Varanger kommune er representert i styret for Norasenteret IKS med 1 representant. Det må velges representant med vara for valgperioden 2019-2023.

Faktiske opplysninger:*

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:*

Forslag til innstilling:

I medhold av kommuneloven gjøres for perioden 2019 – 2023 følgende valg til styret i Norasenteret IKS:

1. Medlem:
2. Personlig varamedlem:

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Wollmann, Siv Merete Enhetsleder: Wollmann, Siv Merete, tlf. 78977550	Dato: 22.01.2020
Arkivsak: <arkivsaknr>	
Saksordfører: Gabrielsen, Pål K.	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Tverrpolitisk utvalg	005/20	29.01.2020
Kommunestyret	016/20	05.02.2020

VALG AV VARAREPRESENTANT FRA BRUKERORGANISASJON TIL SAMISK RÅD 2019- 2023

Kort sammendrag:*

Samisk råd ble av kommunestyret 09.12.19 sammensatt for perioden 2019 – 2023, slik:

- Leder: Mariann Wollmann Magga med vara Elin Mathisen
- Nestleder: Kurt Wikan med vara Gunn-Bodil Mathisen
- Medlemmer:
  - Samisk foreldrenettverk: Berit Siiri Lillevik med vara Kristin Nilsen
  - Fellesrepresentant fra reindrifra: Egil Kalliainen
  - Samisk kulturforening: Berit M. A. Siiri med vara Sissel Johnsen

Faktiske opplysninger:*

Det ble ikke valgt varamedlem for fellesrepresentant fra reindrifra, og dette må velges for

inneværende periode.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:*

Alternativ til vedtak:*

Forslag til innstilling:

Som varamedlem for Egil Kalliainen (fellesrepresentant for reindrifta) velges til samisk råd for perioden 2019 – 2023:

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -